

Kommunstyrelsen

Kallelse

Nämnd	Kommunstyrelsen
Datum och tid	2021-02-09 kl. 08.00
Plats	SR Gräsö, kommunhuset, Östhammar (information om digital närvaro skickas separat)
Sekreterare	Rebecka Modin
Ordförande	Jacob Spangenberg (C)

Ärendelista

1. Fastställande av föredragningslista	3
2. Information från gemensamma nämnder, bolag och förvaltningen	3
3. Information och lägesrapport för Kajen-projektet, Hargs Hamn AB kl. 09.30-10.00 Representant Hargs Hamn AB	4
4. Information från Östhammarshem kl. 10.00-10.30 Representant Östhammarshem	5
5. Information från socialnämnden om trygg och hållbar äldreomsorg kl. 10.30-11.00 Socialnämndens ordförande Lisa Norén och tjänstemän	6
6. Avskrivning av motion från Ylva Lundin (SD) och Martin Wahlsten (SD) om avskaffandet av förtur och förstahandskontrakt för nyanlända	7
7. Svar på motion från Kerstin Dreborg (MP) om trafiksituationen vid Österbyskolan	9
8. Antagande av regler för investeringsprocess	10
9. Antagande av regler för budgetuppföljningsprocess	11
10. Antagande av regler för internhyresmodell	12
11. Antagande av regler för budgetprocess	13
12. Vuxenutbildningen i Östhammars kommun	14
13. Fastställande av ändring i reglemente för styrelse och nämnder med anledning av ändrad tjänstemannaorganisation	16
14. Ändring i fullmäktiges arbetsordning avseende allmänpolitisk debatt och talarordning vid motionssvar	19
15. Ändring av instruktion för kommundirektören	20
16. C-tillsammans, redovisning av slutrapport	21
17. Godkännande av Strategi för närvårdssamverkan 2021-2023	22
18. Förlängning av avtal med Upplandsbygd för år 2022	23
19. Mervärdesavtalet	25
20. Erbjudande om fortsatt deltagande i Glokala Sverige – ett Agenda 2030-projekt	26

Kommunstyrelsen

21. Nybyggnad matsal Frösåkersskolan	28
22. Köpekontrakt fastigheten Snesslinge 29:22	29
23. Köpekontrakt del av fastigheterna Hargshamn 2:1 och 3:7 för fullföljande av detaljplan	30
24. Arrendeavtal med Alunda IBF om padelbanor	31
25. Yttrande gällande Sveriges nationella plan för hantering av radioaktivt avfall	33
26. Brister och behov inför framtagande av ny länsplan 2022-2033/2037, Uppsala län	34
27. Yttrande över Länsstyrelsens remiss "klimat- och sårbarhetsanalys för Uppsala län"	35
28. Yttrande gällande förslag till beslut om djurskyddsområden samt upphävande av tidigare djurskyddsområden i skärgården i Uppsala län	37
29. Årlig rapportering av åtgärd 23, ÅPH 23 Marint skräp, i åtgärdsprogrammet för havsmiljön	40
30. Årlig rapportering till Vattenmyndigheten av genomförda åtgärder inom åtgärdsprogram för vatten	42
31. Yttrande gällande förslag till ett nytt servicekontor i Östhammars kommun	43
32. Statistikrapport av ej verkställda gynnande beslut tredje kvartalet 2020	44
33. Bekräftelse av representation i kommunala pensionärsrådet och rådet för funktionsnedsatta	45
34. Information om granskning för ändring av detaljplan för fastigheten Skäfthammar 7:34	46
35. Anmälningssärende, Redovisning av medborgarmotioner	47
36. Anmälningssärende, Länsstyrelsens inspektion av Överförmyndarnämnden för Uppsala län	49
37. Anmälningssärende, Dom gällande laglighetsprövning av avvecklingen av Gräsö skola	50
38. Anmälningssärenden från nämnder	51
39. Anmälningssärenden från bolag, stiftelser, etc.	53
40. Anmälningssärenden, rapporter med mera	55
41. Delegationsbeslut	57

Kommunstyrelsen

1. Fastställande av föredragningslista

Dnr KS-2021-10

2. Information från gemensamma nämnder, bolag och förvaltningen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Information i aktuella frågor, sammanträden som styrelsens ledamöter deltagit i och övrig information.

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2020-367

3. Information och lägesrapport för Kajen-projektet, Hargs Hamn AB

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av lägesrapporten.

Ärendebeskrivning

Under hösten 2020 fattade Kommunfullmäktige beslut att bevilja nyemission av aktier och borgensåtagande i Hargs Hamns AB för att bland annat möjliggöra byggnation av en ny kaj inom hamnområdet. Vd Peeter Nömm redogör för beslut för historik, nuläge och framtid med avseende på såväl ekonomi som planerade aktiviteter gällande kajutbyggnaden

Beslutsunderlag

Presentation på sammanträdet.

Beslutet skickas till

Hargs Hamn AB, peeter.nomm@hargshamn.se

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2021-10

4. Information från Östhammarshem

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Information från stiftelsen Östhammarshem.

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2021-10

5. Information från socialnämnden om trygg och hållbar äldreomsorg

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Socialnämndens ordförande och sektor omsorg informerar från nämndens verksamhet med fokus på omställningen trygg och hållbar äldreomsorg.

Beslutsunderlag

Nyhet på kommunens [intranät](#)

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2020-20

6. Avskrivning av motion från Ylva Lundin (SD) och Martin Wahlsten (SD) om avskaffandet av förtur och förstahandskontrakt för nyanlända

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att avskriva motionen från Ylva Lundin (SD) och Martin Wahlsten (SD) om avskaffandet av förtur och förstahandskontrakt för nyanlända från vidare handläggning. Avskrivningen sker med hänvisning till att det beslut kommunstyrelsen fattat om att godkänna den överenskommelsen som motionen yrkar på ska sägas upp.

Ärendebeskrivning

En motion ska enligt kommunallagen 5 kap. 35 § beredas så att den kan behandlas i fullmäktige inom ett år från att den väcks. Om så inte kan ske ska det som framkommit vid beredningen anmälas till fullmäktige som då kan avskriva den från vidare handläggning.

Martin Wahlsten (SD) och Ylva Lundin (SD) yrkar i motion daterad 2020-01-09 att kommunens överenskommelse med Östhammarshem avseende bostadstilldelning för nyanlända sägs upp och att ordningen avvecklas skyndsamt.

Motionen har inte beretts i formell mening men ämnesområdet har behandlats vid följande tillfällen under perioden före motionen väcktes och därefter:

Motion från Martin Wahlsten (SD) och Peter Brandt (SD) med diarienummer KS-2018-62. Motionens yrkande är att upphöra med att ge nyanlända förtur till Östhammarshems lägenheter. (Motion och svar finns med som beslutsunderlag.) Motionen behandlades på fullmäktiges sammanträde 2018-03-27, § 34, det vill säga före motionen som behandlas i detta ärende lämnades in samt före valet.

Motion från Martin Wahlsten (SD) och Ylva Lundin (SD) med diarienummer KS-2018-910. Motionens yrkande är att upphöra med ordningen att ge nyanlända förtur i Östhammarshems bostadskö. (Motion och svar finns med som beslutsunderlag.) Motionen behandlades på fullmäktiges sammanträde 2019-09-24, § 117, det vill säga före motionen som behandlas i detta ärende lämnades in.

Interpellation från Ylva Lundin (SD) med diarienummer KS-2019-775. Frågorna som behandlades var vilka beslut som finns kring tillämpningen av bosättningslagen och överenskommelsen med Östhammarshem. (Interpellation och svar finns med som beslutsunderlag.) Interpellationsdebatten var 2019-12-17, § 191, det vill säga före motionen lämnades in.

Interpellation från Ylva Lundin (SD) med diarienummer KS-2020-41. Interpellationen är en fortsättning på föregående interpellation och frågan som behandlades var i vilka styrande dokument som togs upp i svaret på den förra interpellationen det fanns ett beslut om kommunens tillämpning av bosättningslagen. (Interpellation och svar finns med som

Kommunstyrelsen

beslutsunderlag.) Interpellationsdebatten var 2020-02-18, § 11, det vill säga samma sammanträde som motionen väcktes.

Interpellation från Ylva Lundin (SD) med diarienummer KS-2020-557. Interpellationen är en fortsättning på tidigare interpellationer och frågan som behandlades är när underlag för beslut om kommunens bostadsförsörjning av nyanlända ska läggas fram till kommunstyrelsen. (Interpellation och svar finns med som beslutsunderlag.) Interpellationsdebatten var 2020-09-22, § 99.

Kommunstyrelsen behandlade överenskommelse mellan Östhammarshem och kommunen 2020-09-29, § 213, och beslutade då att godkänna överenskommelsen som rör bostadsförsörjning för nyanlända. (Ärendet har diarienummer KS-2020-156.)

Kommunstyrelsens beslut överklagades av Ylva Lundin och Martin Wahlsten med grunderna att man anser att det bryter mot lokaliseringsprincipen och likställighetsprincipen som finns i kommunallagens 2 kapitel. Kommunstyrelsen bemött överklagan i yttrande till Förvaltningsrätten. Dom har inte meddelats ännu. (Ärendet har diarienummer KS-2020-689.)

Beslutsunderlag

Motionen

Motion och svar (diarienummer KS-2018-62)

Motion och svar (diarienummer KS-2018-910)

Interpellation och svar (diarienummer KS-2019-775)

Interpellation och svar (diarienummer KS-2020-41)

Interpellation och svar (diarienummer KS-2020-557)

Protokollsutdrag KS 2020-09-29, § 213 (diarienummer KS-2020-156)

Överklagan (bilagorna till överklagan har utelämnats då de handlingarna redan finns med) och kommunstyrelsens yttrande (diarienummer KS-2020-689)

Ärendets behandling

Motionen väcktes på fullmäktiges sammanträde 2020-02-18, § 8 och överlämnades till kommunstyrelsen för beredning.

Beslutet skickas till

Motionärerna

Webbredaktör för publicering på webbsidan, motioner

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2020-140

7. Svar på motion från Kerstin Dreborg (MP) om trafiksituationen vid Österbyskolan

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besvara motionen i enlighet med tekniska förvaltningens kommentar.

Motionen anses härmed besvarad.

Ärendebeskrivning

Kerstin Dreborg (MP) yrkar i motion daterad 2020-02-16 att kommunen initierar att fartdämpande åtgärder vidtas för skolbarnens säkerhet.

Förvaltningens kommentar angående förslaget

Skolbyggnaden håller på att byggas ut. I samband med det ses trafiksituationen över. Målet är att ha god trafiksäkerhet för barnen.

Järnvägsgatan är en kommunal väg.

För tillfället pågår byggnadsarbeten vid Österbyskolan där den f.d. biblioteksdelen rivits och en ny byggnad kommer att uppföras för att inrymma Österbyskolans högstadium. Längs järnvägsgatan vid byggarbetsområdet finns Österbyskolans busshållplats. Vidare längs gatan är Österby lilla sporthall, multiarena, skolpaviljong samt Österby sim- och sporthall placerad.

Följande åtgärder har vidtagits i samband med byggprojektet:

- Busshållplatsen har flyttats temporärt till multiarenan längs järnvägsgatan. Ytor har grusats av och staket med grindar sats upp. Ytan utreds att behållas som korttidsparkering i samband med att byggprojektet avslutats och busshållplatsen flyttats tillbaka
- Tung trafik till byggarbetsplatsen vänder in via temporär infartsväg vid nuvarande busshållplats och leds ut vid personalparkering för att undvika backning med tunga fordon
- Föräldrar hänvisas till sporthallens parkering vid hämtning/lämning till skola och fritids under byggnationstiden

Beslutsunderlag

Motion

Ärendets behandling

Motionen väcktes på fullmäktiges sammanträde 2020-02-18, § 29 och överlämnades till kommunstyrelsen för beredning.

Beslutet skickas till

- Motionär
- Webbredaktör för publicering på webbsida motioner

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2020-737

8. Antagande av regler för investeringsprocess

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige antar Regler för investeringsprocess.

Ärendebeskrivning

Kommunen står inför stora investeringar framöver och syftet med dessa regler är att skapa bättre underlag till politiken att fatta beslut på. Dessutom skapa en tydligare process för varje investeringsprojekt från förkalkyl slutredovisning av färdigställda projekt.

Östhammars kommun saknar i dag tillräckligt tydliga och uppdaterade styrdokument när det gäller investeringsprocessen. Syftet med dessa regler är att skapa tydlighet och struktur i arbetet, med bättre kvalitet i planering, budgetering, genomförande och uppföljning. Detta är förutsättningar för att investeringar genomförs, följer tidplan och budget samt är ändamålsenliga för kommuninnevånarna.

Beslutsunderlag

Förslag till ”Regler för investeringsprocess”

Beslutet skickas till

- Samtliga nämnder
- Verksamhet Ekonomi
- Revisionen, förtroendevalda samt administrativt stöd KPMG

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2020-735

9. Antagande av regler för budgetuppföljningsprocess

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige antar Regler för budgetuppföljningsprocess

Ärendebeskrivning

Syftet med dessa regler är att förbättra uppföljning av verksamhet och budget samt skapa en bättre struktur i arbetet med prognoser avseende drift och investeringar. I samband med den nya organisationen är ambitionen med dessa regler att skapa ett gemensamt arbetssätt för alla nämnder när det gäller budgetuppföljning och prognos. Genom att arbeta mer strukturerat med gemensamma arbetssätt emot alla förvaltningar kommer redundansen förbättras samt att kvalitén i uppföljnings- och prognosarbetet kommer höjas.

Beslutsunderlag

Förslag till ”Regler för budgetuppföljningsprocess”

Beslutet skickas till

- Samtliga nämnder
- Verksamhet Ekonomi
- Revisionen, förtroendevalda samt administrativt stöd KPMG

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2020-738

10. Antagande av regler för internhyresmodell

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige antar Regler för internhyresmodell. Reglerna ersätter Handbok-internhyra KF 2011-04-12, § 40.

Ärendebeskrivning

Syftet med en internhyresmodell är bl.a. att ge ökade incitament för besparingar, ge ett ökat kostnadsmedvetande och göra så att kostnaderna betalas av de som faktiskt får nytta av lokalerna. Med en tydlig och strukturerad processbeskrivning som efterlevs av förvaltningen räknar vi med att förbättra vår fastighetsförvaltning strategiskt och långsiktig. Detta är viktigt framöver då vi står inför stora investeringsbehov samt har en underhållsskuld att ta hänsyn till.

Beslutsunderlag

Förslag till ”Regler för internhyresmodell”

Beslutet skickas till

- Samtliga nämnder
- Verksamhet Ekonomi
- Revisionen, förtroendevalda samt administrativt stöd KPMG

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2020-736

11. Antagande av regler för budgetprocess

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige antar Regler för budgetprocess.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslutade 2020-11-10, § 133, att mål och budget antas vid junisammanträdet från och med 2021 samt gav förvaltningen i uppdrag att arbeta in detta i budgetprocessen.

Syftet med detta dokument är att skapa en tydlig samlad övergripande processbeskrivning som steg för steg beskriver planerings- och budgetprocessen.

Det kan idag vara svårt för tjänstemän och politiker veta vad, när och hur saker ska göras i budgetarbetet. En mer strukturerad och tydlig process kommer förbättra kvaliteten i de underlag som ligger till grund för kommunens slutgiltiga budgethandling.

Genom att flytta fullmäktigebeslut om budget till juni menar vi att planeringsförutsättningarna för verksamheten förbättras och ger möjlighet att planera så att en helårseffekt kan nås för de förändringar som beslutas.

Beslutsunderlag

Förslag till ”Regler för budgetprocess”

Beslutet skickas till

- Samtliga nämnder
- Verksamhet Ekonomi
- Revisionen, förtroendevalda samt administrativt stöd KPMG

Dnr KS-2020-18

12. Vuxenutbildningen i Östhammars kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att styrningen av vuxenutbildningen delas mellan barn- och utbildningsnämnden och kommunstyrelsen, där kommunstyrelsen svarar för styrning kopplat till utbud och finansiering och att barn- och utbildningsnämnden svarar för den styrning som avser drift och myndighetsutövning. Förenklat kan detta beskrivas som beställare och utförare. Vidare föreslås att eventuella budgetförstärkningar skall beredas och inarbetas i mål och budget för 2022.

Ärendebeskrivning

Den 2020-03-23 fick Vuxenutbildningen av Kommundirektör via Barn- och utbildningschef ett uppdrag att inkomma med förslag på:

- Hur styrningen av Vuxenutbildningen skulle kunna ske – inte driften, utan snarare styrning av innehåll och vem som har budget för detta.
- Hur Vuxenutbildningen behöver budgetförstärkas.
- Hur vi framledes jobbar med utbildningar inriktat mot industri och teknik (Vuxenutbildning) oavsett om vi jobbar med yrkesvux eller yrkeshögskola (YH) och vilka ekonomiska följder det får.

Vuxenutbildningens verksamhetsledning fick i september 2019 av Barn- och utbildningschefen ett uppdrag att utreda vilket behov det finns av Vuxenutbildningen i kommunen utifrån ett arbetsmarknadspolitiskt perspektiv. Utredningen skickades till Barn- och utbildningschef i januari 2020.

I arbetet med utredningen ”Utredning kommunal vuxenutbildning (Komvux), Östhammars kommun” (se beslutsunderlag) hämtade utredarna synpunkter från ett flertal aktörer som: Arbetsförmedlingen, Socialförvaltningen, Arbetsmarknadsenheten (AME), Teknikcollege, Vård- och omsorgscollege, den lokala styrgruppen för yrkeshögskoleutbildning samt enskilda företag. Även regionens behov utifrån prognoser från Arbetsförmedlingen och SCB samt underlag om vilka utbildningar som kommuninvånarna efterfrågar användes. Utredningen använde även underlag på nationell nivå i form av SOU-utredningar, inspel från Sveriges kommuner och regioner (SKR), remissvar från Arbetsförmedlingen m.m. samt deltaganden i konferenser.

Av SCB:s *Trender och Prognoser 2017, befolkningen, utbildningen, arbetsmarknaden med sikte på år 2035* framgår att tillgången på arbetskraft med yrkesinriktad gymnasial utbildning inte kommer att kunna möta den framtida efterfrågan inom flera utbildningsområden. Det finns risk för brist på bland annat utbildade inom bygg, industri och fordon. Det finns även risk för brist på utbildade inom vård och omsorg samt restaurang och livsmedel. Samtidigt som bristen på gymnasialt yrkesutbildade riskerar att förvärras visar SCB:s prognos också att tillgången på arbetskraft med en lärarutbildning inom gymnasieskolans yrkesämnen inte väntas kunna svara mot den framtida efterfrågan. (SCB 2017. *Trender och Prognoser 2017*. SCB 2018. *Brist på gymnasialt yrkesutbildade även om 20 år*. Publicerad: 2018-03-05. Ny prognos publiceras 2020-12-15.).

Kommunstyrelsen

Den sammantagna bilden är att Vuxenutbildningen i grunden fyller en viktig funktion ur ett utbildnings- och arbetsmarknadsperspektiv. I dialogerna framkommer behovet av en fortsatt utveckling av flexibiliteten i utbildningen och att studier, i ännu större utsträckning, ska vara möjliga att kombinera med andra aktiviteter t.ex. arbete. Att erbjuda breda utbildningsmöjligheter ses också som viktigt utifrån möjligheten att skapa individuella lösningar som leder mot arbete och sysselsättning. Fortsatt satsning på yrkesutbildningar och yrkeskurser på gymnasial nivå efterfrågas speciellt inom utpekade bristyrken som exempelvis kockar, barnskötare, vårdpersonal, tekniker, elektriker och svetsare. Viktigt är också att fortsätta satsa på utbildningar inom Yrkeshögskolan och erbjuda utbildningar på en eftergymnasial nivå.

En ökad utbildningsgrad ger i sin tur effekt även samhällspolitiskt och integrationsmässigt. Vuxenutbildningen kan hjälpa människor att ställa om och byta karriär i ett allt föränderligare arbetsliv och hjälpa företagen utifrån deras kompetensbehov som både växer och förändras allt snabbare över tid.

Barn- och utbildningsförvaltningen förordar en resursfördelningsmodell där Vuxenutbildningen framöver ges en budgetram som dels täcker den lagstadgade verksamheten dels de utbildningsinsatser som kommunstyrelsen anser är prioriterade.

En tänkbar arbetsgång kan vara att Vuxenutbildningen inför varje års budgetarbete inkommer med ett diskussionsunderlag till kommunstyrelsen. Underlaget bör innehålla volymförändringar kommande period (prognos över fler/färre elever), förändringar i lagkrav och statsbidrag, verksamhetens tankar om prioriterade satsningar och möjliga omprioriteringar samt annat som behöver diskuteras.

Ändring i reglementet är under beredning och fastställs i fullmäktige.

Beslutsunderlag

- Förslag/beslutsunderlag Vux 2020KS
- Utredning kommunal vuxenutbildning 2020
- Presentation

Ärendets behandling

Kommunstyrelsen beslutade 2020-01-28, § 20: Kommunstyrelsen uppdrar åt förvaltningen att utreda vidare. Syftet är att skapa en bättre organisering och en tydligare finansiering för den vuxenutbildning som bedrivs i kommunal regi.

Barn- och utbildningsnämnden (2020-06-25, § 75) och socialnämnden (2020-09-02, § 101) har behandlat ärendet.

Beslutet skickas till

Sektor bildning: sektorchef Lisbeth Bodén, verksamhetschef Zara Järvström, rektor Magnus Kjellsson

Kommundirektör Peter Nyberg

Barn- och utbildningsnämnden

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2020-650

13. Fastställande av ändring i reglemente för styrelse och nämnder med anledning av ändrad tjänstemannaorganisation

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att fastställa reglemente för styrelse och nämnder.

Ärendebeskrivning

Kommunens tjänstemannaorganisation ändras från och med 2021-01-01. Ändringen innebär att hela tjänstemannaorganisationen ingår i en förvaltning (kommunförvaltningen) istället för att vara uppdelad på flera förvaltningar som arbetat huvudsakligen mot en nämnd. Detta gör att vissa formuleringar i reglementet för styrelse och nämnder blir missvisande och ett antal ändringar föreslås därför. Hänvisningar till paragrafer är till gamla paragrafer om numret ändras efter revidering.

Förvalta/förvaltning

Ordet förvaltning förekommer på flera ställen i reglementet i betydelsen ”ha hand om (och sköta för någon annans räkning)”, exempel: ”förvaltnings- och verkställighetsuppgifter”. Det förekommer också som en del i andra begrepp, exempel: förvaltningslagen. På flera ställen står det dock för tjänstemannaorganisationen och där krävs ändringar.

- Styrelsens/nämndens förvaltningsorganisation (§ 11 p 4, § 15, § 20, § 29, § 34,): **organisationen av nämndens verksamhet** inom de riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt.
- Förvaltningschef (§ 61, § 70): verksamhetschef kansli och utveckling för delgivning och berörd sektorschef för att lämna ärenden.

Personalfrågor

Utöver det ovanstående finns arbetsgivaransvaret i § 39, där styrelsen/nämnden är anställningsmyndighet för personal vid sin förvaltning.

Kommunstyrelsen är anställningsmyndighet för samtlig personal inom kommunens organisation – kommunförvaltningen. För verksamheterna inom nämndernas områden disponerar respektive nämnd erforderliga personalresurser inom kommunförvaltningen.

”Disponera erforderliga personalresurser” ska tolkas som att nämnden fortfarande har budget för de personalresurser du behöver ta i anspråk och de styr fortfarande vilken verksamhet som ska utföras och hur den ska utföras.

I § 6, arbetsgivarpolitiken, har ett tillägg gjorts om beslut om anställning och lönesättning.

Förtydliganden

I samband med att tjänstemannaorganisationen har genomlysts inför ändringen har ett antal otydligheter uppmärksammats i reglementet. Det handlar om att följande områden som huvudsakligen utförs inom kommunstyrelsens verksamhet inte uttryckligen står med i

Kommunstyrelsen

reglementet. Förslag till ändringar har lämnats i samband med genomlysningen alternativt baseras på Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) exempel på reglemente för styrelse och nämnder.

Integration. Förslaget är att tydliggöra ansvaret för kommunstyrelsen. SKR har i sitt förslag inte med integration uttryckligen, men det finns i en kommentar till deras förslag till styrelsens övergripande uppgifter; därför föreslås ett tillägg i avsnittet med kommunstyrelsens övergripande uppgifter – ledningsfunktionen, § 3 i reglementet.

Jämställdhet och jämlikhet. Tydliggöra det strukturella ansvaret för jämställdhetsintegrering i kommunstyrelsens reglemente. En möjlighet är att inte ändra i reglementet utan fortsätta arbete utifrån kommunens antagna strategi. SKR har i sitt förslag inte med jämställdhet eller jämlikhet uttryckligen, men jämställdhet finns i en kommentar till deras förslag till styrelsens övergripande uppgifter; därför föreslås ett tillägg i avsnittet med kommunstyrelsens övergripande uppgifter – ledningsfunktionen, § 3 i reglementet.

För två områden föreslås ingen ändring:

Öppenhet/inflytande/demokrati. Området ligger dels på kommunstyrelsen, dels på kultur- och fritidsnämnden som ska ”stimulera ungas delaktighet och inflytande”. Kultur- och fritidsnämnden förespråkar att de har kvar ungas delaktighet.

Närvårdssamverkan och ANDTL-S (alkohol, narkotika, doping, tobak, läkemedel, spel) och Ungas välbefinnande som idag hanteras inom närvårdssamverkan. Förslag i samband med översynen av tjänstemannaorganisationen är att lägga till detta inom socialnämndens område. Förslaget nu är att inte ändra något men säkerställa att övriga styrdokument på området är tydliga.

Verksamhetsändringar

Verksamhetsändringarna finns i § 10, kommunstyrelsens övriga verksamhet.

Vuxenutbildningen ska enligt ett förslag som är under beredning delas på barn- och utbildningsnämnden och kommunstyrelsen, för närvarande ligger hela ansvaret på barn- och utbildningsnämnden.

Driften av daglig verksamhet enligt LSS i egen regi föreslås flyttas från kommunstyrelsen till socialnämnden. Syftet är att få ett samlat ansvar för verksamheten eftersom myndighetsdelen redan finns under socialnämnden. Kommunen har motsvarande organisation för exempelvis LSS-boende.

Under remissperioden diskuterades införande av ett tekniskt utskott under kommunstyrelsen och att trafikuppgifter ska skötas av detta utskott i stället för att bygg- och miljönämndens arbetsutskott. Detta innebär en återgång till tidigare organisation. Trafikuppgifter flyttas därför från §§ 19 och 24 till §§ 10 och 63.

Remissyttranden

Nämnderna har fått lämna synpunkter på förslaget. Yttrandena har inte föranlett några ändringar. Bygg- och miljönämnden har inget att erinra mot flytt av trafikuppgifter. Kultur- och fritidsnämnden förespråkar att nämnden har kvar ansvaret för ungas delaktighet. För detaljer i synpunkterna se yttranden, som utgör del av beslutsunderlaget.

Kommunstyrelsen

Ärendets behandling

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2020-10-27, § 312, att godkänna föreslagna ändringar och skickade ärendet på remiss till berörda nämnder (barn- och utbildningsnämnden, bygg- och miljönämnden, kultur- och fritidsnämnden och socialnämnden). Remissvar skulle lämnas senast 2020-12-31.

Beslutsunderlag

Förslag till reviderat reglemente (med markerade ändringar, röd text är tillägg, genomstruken röd text är borttag)

Nämndernas yttranden

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Samtliga nämnder

Webbredaktör för publicering på kommunens webbplats, författningssamling

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2021-8

14. Ändring i fullmäktiges arbetsordning avseende allmänpolitisk debatt och talarordning vid motionssvar

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att Kommunfullmäktige fastställer arbetsordningen med de föreslagna ändringarna.

Ärendebeskrivning

Ändringarna rör allmänpolitisk debatt, talarordning vid motioner samt protokollföring av interpellationer och frågor.

Tidpunkterna för allmänpolitisk debatt föreslås ändras på grund av att budgetprocessen ändras från och med 2021. Syftet är att den allmänpolitiska debatten inte ska sammanfalla med budgetdebatten (juni), när nämndernas verksamhetsplaner anmäls till fullmäktige (november eller december) eller med årsredovisningen (andra sammanträdet under våren, normalt april).

Ett önskemål som framförts från ledamöter i fullmäktige är en fast talarordning när en motion besvaras. Förslaget är motsvarande den talarordning som finns för interpellationer. Syftet är att det ska vara lätt även för åhörare som inte läst handlingarna inför sammanträdet att följa debatten.

Ett upplägg som vissa kommuner använder för interpellationer och frågor är att hela interpellationen respektive frågan och hela svaret klistras in i protokollet. Detta upplägg underlättar sannolikt för läsaren, som slipper bläddra fram till bilaga. Det innebär en marginell minskning av administrationen.

Beslutsunderlag

Arbetsordning med markerade förslag till ändringar. Gul överstrykning är tillägg. Röd och genomstruken är borttag.

Ärendets behandling

Fullmäktiges presidium har godkänt förslagen till ändringar på sitt möte 2020-12-11.

Beslutet skickas till

Webbredaktör för publicering på kommunens webbplats, författningssamling

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2021-7

15. Ändring av instruktion för kommundirektören

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen fastställer instruktion för kommundirektör i Östhammars kommun.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen ska enligt kommunallagen 7 kap. 2 § fastställa en instruktion för kommundirektören. I den ska det framgå hur direktören ska leda förvaltningen under styrelsen och direktörens övriga uppgifter.

Instruktionen har gått igenom med anledning av ändringar i tjänstemannaorganisationen och följande ändringar föreslås:

- Rättelse från förvaltning till sektor samt övriga rättelser ex. stafvel.
- Kommundirektören har det högsta ansvaret för ärendehantering i alla nämnder i enförvaltningsorganisationen.
- Förtydligande av relation till koncernen. Med koncern avses detsamma som i *Lag om kommunal bokföring och redovisning* (2018:597), 2 kap.:
  - Kommunalt koncernföretag
5 § Definitioner - kommunalt koncernföretag
Med kommunalt koncernföretag avses i denna lag en juridisk person över vars verksamhet, mål och strategier kommuner eller regioner har ett varaktigt betydande inflytande. Kommuner eller regioner kan utöva ett sådant inflytande själva eller tillsammans med ett eller flera kommunala koncernföretag. Betydande inflytande ska anses finnas vid ett innehav av minst tjugo procent av rösterna i en juridisk persons beslutande organ, om inte annat framgår av omständigheterna.
Om inflytandet inte är betydande ska den juridiska personen ändå anses vara ett kommunalt koncernföretag om den har särskild betydelse för kommunens eller regionens verksamhet eller ekonomi.
  - Kommunal koncern
6 § Definitioner - kommunal koncern
Med en kommunal koncern avses i denna lag kommunen eller regionen tillsammans med de kommunala koncernföretagen.

Beslutsunderlag

Instruktion med föreslagna ändringar

Beslutet skickas till

Kommundirektör Peter Nyberg

Webbredaktör för publicering på kommunens webbplats, författningssamling

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2020-536

16. C-tillsammans, redovisning av slutrapport

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att fortsätta processen med de samverkansområden som föreslås i rapporten.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelserna i Enköping, Heby, Håbo, Knivsta, Tierp, Älvkarleby och Östhammar har under mars och april 2020 var och en fattat beslut om att ställa sig bakom ambitionen att skapa större nytta för medborgarna genom ökad samverkan inom Uppsala län.

Ambitionen är att kommunerna gemensamt ska genomföra en första bred förstudie angående möjligheterna att samverka mer kring olika kommunala uppdrag. Anledningen till att parterna vill göra förstudien är den ekonomiska och verksamhetsmässiga utmaning kommunerna står inför vad gäller utförandet av sina respektive kärnuppdrag.

Förstudien har tagit till sig det som Kommunutredningen hade till uppdrag att belysa. Utredningen pekar i sitt slutbetänkande *Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget (SOU 2020:8)* på att förmågan att arbeta utvecklingsinriktat och strategiskt skiljer sig alltmer beroende på kommunernas olika förutsättningar. Mindre kommuner har, exempelvis, begränsade möjligheter att arbeta strategiskt och utvecklingsinriktat. Utredningen konstaterar att för kommuner i funktionellt sammanhängande områden, likt Uppsala län, är bristen på kapacitet en av de stora utmaningarna. Kommunerna är inte rustade för att hantera planeringsfrågor i ett gränsöverskridande kommunalt/regionalt perspektiv.

Utredningen pekar på behovet av att ha strategisk utvecklingskapacitet som ger permanent och långsiktig förmåga att klara sina uppdrag.

Beslutsunderlag

Förstudie samverkan C tillsammans 30 november

Ärendets behandling

Workshop genomfördes i anslutning till arbetsutskottets sammanträde 2020-08-25 (se § 236).

Vid beredning i arbetsutskottet 2020-12-08, § 369, avstod Martin Wahlsten från att delta i beslutet.

Beslutet skickas till

- Samtliga nämnder
- Samtliga sektorchefer
- Kommundirektör Peter Nyberg

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2020-714

17. Godkännande av Strategi för närvårdssamverkan 2021-2023

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner Strategi för närvårdssamverkan 2021-2023.

Ärendebeskrivning

En väl fungerande samverkan mellan Region Uppsala och länets kommuner är en förutsättning för ett framgångsrikt och hållbart utvecklingsarbete i länet. Region Uppsala och Uppsala läns kommuner har sedan 2018 i frågor som rör hälsa, stöd, vård och omsorg (HSVO) samverkat med stöd av *Strategi för närvårdssamverkan 2018-2020*. I samband med att den nuvarande strategin upphör har en ny treårig strategi arbetats fram. Strategin har beretts i samverkan av länets huvudmän och då bland annat inom regionala och lokala samråd och tjänsteledningar inom HSVO.

Syftet med strategin är att stärka samverkan mellan Region Uppsala och länets kommuner kring arbetet med hälsa, stöd, vård och omsorg. Strategins målgrupp är de som är i behov av stöd, vård och omsorg från både kommun och region. Några målgrupper med särskilda samverkansbehov som behöver en stor del av vårdens och omsorgens resurser är barn och unga, äldre med komplex sjukdomsbild, kroniskt sjuka samt personer med psykisk ohälsa.

I Strategi för närvårdssamverkan omfattas verksamheter på flera olika nivåer både politiskt och inom tjänsteleden och den berör samverkan i allt från långsiktigt strategiska beslut till den som rör det dagliga arbetet. Strategin innehåller gemensamma mål och för de kommande tre åren finns det ett tydligt fokus på att *stärka förutsättningar för samverkan, utveckla systemstöd och arbetssätt* samt att *genomföra en effektiv och nära vård*. Genom strategi för samverkan skapas förutsättningar för Östhammars kommuns invånare att få rätt stöd, vård och omsorg på ett samordnat sätt och i rätt tid.

Den 10 september 2020 fattade Regionalt forum beslut om att godkänna *Strategi för närvårdssamverkan 2021-2023* och den lämnades sedan över till respektive huvudman för politiskt beslut.

Ärendet har gått på remissrunda till; Barn och utbildningsnämnden, Kultur och fritidsnämnden samt Socialnämnden. Samtliga remissinstanser godkänner Strategin för närvårdssamverkan 2021-2023.

Beslutsunderlag

Strategi för närvårdssamverkan 2021-2023

Beslutet skickas till

Region Uppsala, jan.g.andersson@regionuppsala.se

Närvårdsstrateg Maud Johansson

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2021-47

18. Förlängning av avtal med Upplandsbygd för år 2022

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att förlänga avtalet med Upplandsbygd LLU (lokalt ledd utveckling), vad gäller avtalsvillkoren för respektive kommun 2021, till att även gälla för år 2022.

Ärendebeskrivning

EU går nu in i en ny 7-årig programperiod efter att den nuvarande perioden som varit mellan åren 2014-2020 löper ut. Arbetet kring den nya programperioden har försenats. Dels på grund av de stora oenigheterna mellan några medlemsländer i EU om synen på EU:s budget men även på grund av den exceptionella situation som pandemin har skapat med krav på att lägga fokus på ekonomiska räddningspaket för Europa.

För att på något sätt klara upp denna situation har beslut fattats av Jordbruksverket och EU att åren 2021 och 2022 ska vara förlängningsår med utgångspunkt i den nuvarande programperiodens strategi och med den fördelning av medel som gällt under den nuvarande perioden.

Regeringen har nu precis före jul fattat beslut om budget för förlängningsåren, och Jordbruksverket har gjort förslag på fördelning av nationella och EU-medel mellan de olika Leaderområdena. Detta enligt en liknande fördelning som gjordes för perioden 2014-2020. Totalt har 555 mnkr av 600 mnkr föreslagit att fördelas. Beloppet 555 mnkr inkluderar en lokal offentlig medfinansiering på 33 %.

Utöver detta kommer det även att finnas 45 mnkr att söka som förberedande stöd för alla Leaderområden inför arbetet med att ta fram en ny strategi inför den nya programperioden 2023-2027. Ett arbete som måste vara klart redan nu under 2021.

Förslaget från Jordbruksverket på fördelning av medel från staten och EU för förlängningsåren 2021 och 2022 är på samma nivå som under den hittillsvarande perioden. Upplandsbygd har i dagsläget avtal om lokal offentlig medfinansiering med alla de fyra ingående kommunerna Uppsala, Östhammar, Knivsta och Sigtuna där sista utbetalningarna från kommunerna sker i januari 2021. Detta motsvarar den lokala offentliga medfinansiering på 33 % som är en förutsättning för att få del av EU-medlen. Därför behöver vi förlänga nuvarande avtalen med kommunerna med oförändrade villkor för 2022, vilket motsvarar den lokala medfinansieringen.

Jordbruksverket önskar svar senast den 15 februari 2021 om föreslagen fördelning av nationella och EU-medel för år 2021 och 2022. Det kräver ett beslut om lokal medfinansiering för år 2022. Vi föreslår därför att avtalsvillkoren för respektive kommun 2021 förlängs till att även gälla för 2022.

Total offentlig medfinansiering kommunvis enligt nuvarande villkor för 2021 och förslag för oförändrade villkor för 2022 framgår av tabell nedan:

Kommun	Nuvarande villkor för år 2021	Kommun	Förslag till oförändrade villkor för 2022

Kommunstyrelsen

Knivsta	296 395	Knivsta	296 395
Sigtuna	338 737	Sigtuna	338 737
Uppsala	1 079 725	Uppsala	1 079 725
Östhammar	402 251	Östhammar	402 251
Totalt	2 117 108	Totalt	2 117 108

Beslutsunderlag

Förlängning av avtal

Beslutet skickas till

Sektorchef samhälle, Ulf Andersson

Verksamhetschef Attraktivitet Elin Dahm

EU-samordnare Stefan Edelsvärd

Upplandsbygd LLU Birgitta Söderberg

Verksamhetsledare Upplandsbygd LLU [REDACTED]@gmail.com

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2021-33

19. Mervärdesavtalet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av verksamhetsberättelsen för 2020 inklusive den plan för verksamheten under 2021 som beskrivs däri.

Kommunstyrelsen beslutar även om förändring i uppgiftsfördelning, som innebär att Kommunstyrelsens arbetsutskott övertar de uppgifter rörande Mervärdesavtalet som innan omorganisationen låg på Tillväxtberedningen. Det innebär att utskottet:

- bereder och godkänner mervärdesinsatser innan beslut om genomförande i styrgruppen,
- får redovisning av genomförda insatser och anmäler dessa till kommunstyrelsen,
- bereder, beslutar och får rapporter av förstudier

Ärendebeskrivning

Mervärdesavtalet är ett avtal om mervärden. Avtalet tecknades 2009 mellan Östhammars kommun, Oskarshamns kommun, SKB och SKB:s ägare.

Sedan dess har värden levererats enligt avtalets avsikt och årligen redovisas detta till Kommunstyrelsens arbetsutskott.

Efter beslut 2015 bereds insatser inom avtalet först i Tillväxtberedningen för att sedan tillstyrkas/redovisas i KSau. Förstudier bereds och beslutas enbart i Tillväxtberedningen.

Efter omorganisationen har Tillväxtberedningen avskaffats och därför föreslås att Kommunstyrelsens arbetsutskott blir den politiska instans där förslag om insatser och förstudier inom avtalet bereds, tillstyrks och redovisas.

Notera att det alltjämt är Styrgruppen för Mervärdesprogrammet som tar beslut om insatser i programmet.

Beslutsunderlag

Verksamhetsberättelse Mervärdesavtalet 2020

Kommunstyrelsens beslut om organisation för mervärdesprogrammet 2015-10-20, § 226

Beslutet skickas till

SKB [REDACTED]

Sektor samhälle: Marie Berggren och Elin Dahm

Oskarshamns kommun [REDACTED] [@oskarshamn.se](mailto:[REDACTED]@oskarshamn.se)

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2018-807

20. Erbjudande om fortsatt deltagande i Glokala Sverige – ett Agenda 2030-projekt

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att Östhammars kommun fortsätter sitt deltagande i projektet Glokala Sverige från 2021 och framåt. Som politisk talesperson utses kommunstyrelsens ordförande Jacob Spangenberg. Som kontaktperson på tjänstemannasidan utses miljösekreteraren Camilla Andersson.

Ärendebeskrivning

Glokala Sverige är en satsning för att stödja kommuner, landsting och regioner i arbetet med Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. Projektet är ett samarbete mellan Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Svenska FN-förbundet. Östhammars kommun beslutade att delta i projektet 2019-2020 (KS 2019-03-05). I och med deltagandet erbjöds kommunen en utbildningsinsats inom Agenda 2030 för både politiker och tjänstemän. Utbildningen genomfördes den 5 november 2019.

Projektet har nu fått fortsatt finansiering och kommer fortsätta från 2021 och framåt. Nu erbjuds samtliga 130 deltagande kommuner och 16 deltagande regioner att fortsätta sitt deltagande i projektet. Ett av Östhammars kommuns fyra prioriterade inriktningsmål är *En hållbar kommun*, och hållbarhetsfrågorna finns på olika sätt närvarande i kommunens kärnverksamheter, som del i avvägningar och bedömningar i ärenden och i andra fall via skarp lagstiftning. I kommunens samlade hållbarhetsarbete finns en tydlig koppling till Agenda 2030-målen där vi arbetar med alla delar av hållbarhet på den lokala nivån. Ett fortsatt deltagande i Glokala Sverige ger fortsatt tillgång till ett nätverk för politiker och tjänstemän, möjlighet till samarbeten med andra kommuner i hållbarhetsfrågor och kommunikationsstöd från projektledningen gällande innehållet i Agenda 2030. Ingen avgift tas för deltagandet i projektet. Kommunen väljer själv ambitionsnivå för deltagandet. För Östhammars kommuns del bedöms nyttan ligga i att ta del av andra kommuners arbetssätt och dela med sig av egna erfarenheter. Övriga förutsättningar för att delta finns beskrivet i bilagd inbjudan *Erbjudande om fortsatt deltagande i Glokala Sverige från 2021*.

Beslutsunderlag

Erbjudande om fortsatt deltagande i Glokala Sverige från 2021.

Ärendets behandling

Vid beredning i arbetsutskottet 2020-12-08, § 368, yrkade Pär-Olof Olsson (M) och Martin Wahlsten (SD) avslag till föreliggande förslag till beslut. Margareta Widén Berggren (S) och Tomas Bendiksen (S) yrkade bifall till föreliggande förslag till beslut. Ordförande ställde proposition på yrkandena och fann att kommunstyrelsens arbetsutskott bifaller föreliggande förslag till beslut. Pär-Olof Olsson (M) och Martin Wahlsten (SD) reserverade sig mot beslutet.

Beslutet skickas till

- Miljösekreteraren Camilla Andersson

Kommunstyrelsen

- Planchef Cecilia Willén Johansson
- Samhällsbyggnadschef Ulf Andersson
- Chefsstrateg Marie Berggren
- Energi- och klimatstrateg Marcus Jakobson

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2021-24

21. Nybyggnad matsal Frösåkersskolan

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att bygga ny matsal till Frösåkersskolan inom befintlig budget för Nya skolan.

Ärendebeskrivning

I projekt för Nya skolan så har tekniska förvaltningen tillsammans med SH-bygg gjort inköp och materialval under projektets produktionstid för att klara budgeten för nya skolan. Det har även medfört att projektet ligger under budget och har påbörjat en förstudie samt programhandling för utbyggnad av en ny matsal. I samband med den projekteringen tas även köket med för att anpassat till ett storkök med en kapacitetsökning med ca 500 portioner totalt får köket en kapacitet på 2000 portioner. Den befintliga matsalen kommer på sikt att bli för liten för den skolutveckling vi ser komma inom ett antal år. Så en utbyggnad kommer på sikt att behöva genomföras och vi ser att det kan genomföras redan nu i pågående projekt med Frösåkersskolan.

Information om relation till utredning av måltidshantering.

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2021-21

22. Köpekontrakt fastigheten Snesslinge 29:22

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna köp av fastigheten Snesslinge 29:22, på villkor enligt bilagda köpekontrakt.

Ärendebeskrivning

Snesslinge skola är uppförd på båda fastigheterna Snesslinge 2:23 och 29:22. Östhammars kommun är ägare av Snesslinge 2:23 och taxerad ägare till skolbyggnaden men äger inte fastigheten 29:22 som är ”skolgårds fastigheten”. För att försäljning av helheten ska vara möjlig har en utredning av ägarförhållanden på fastigheten Snesslinge 29:22 gjorts och de fyra fastighetsägarna som representeras av en representant för varje dödsbo genom fullmakter från övriga dödsbodelägare har fått tagit del av utförd värdering och är överens om försäljning till Östhammars kommun.

Köpet genomförs för att kunna genomföra en försäljning i ett senare skede. Ärende om försäljning kommer lämnas för beslut till nästa sammanträde.

Köpet ska bokföras som en tillgång (konto 14700), det är ingen kostnad att köpa mark.

Beslutsunderlag

Köpekontrakt, med bilaga (version med signaturer från säljare finns tillgänglig, signatur av kommunen sker efter beslut)

Värdering Snesslinge 29:22

Beslutet skickas till

Sektor Samhälle Verksamhet Växande kommun

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2010-141

**23. Köpekontrakt del av fastigheterna Hargshamn 2:1 och 3:7
för fullföljande av detaljplan**

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna försäljning av markområden enligt tidigare beslut, KS 2019-03-05 § 60, på villkor enligt bilagda köpekontrakt.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun har sedan tidigare ingått avtal om planändring mm med Jaco Fabriks AB i Hargshamn. Planarbetet har av olika anledningar dragit ut på tiden.

För att Östhammars kommun ska kunna fullgöra sina åtaganden enligt tidigare ingått avtal togs ett beslut i kommunstyrelsen med villkor om att upprätta giltigt köpekontrakt mellan Östhammars kommun och köparen av de aktuella markområdena.

Beslutsunderlag

Köpekontrakt, område A, del av fastigheterna Hargshamn 2:1 och 3:7 med bilagor.

Köpekontrakt, område B och C, del av Hargshamn 3:7 med bilagor.

Beslutet skickas till

Sektor Samhälle Verksamhet Växande kommun

████████████████████, 742 50 Hargshamn

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2020-662

24. Arrendeavtal med Alunda IBF om padelbanor

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att teckna ett högst tioårigt arrendeavtal med Alunda IBF för uppförande av padelbanor centralt i Alunda tätort. Avtalet är en reviderad version av det kontrakt som beslutades i Kommunstyrelsen 2020-11-24.

Ärendebeskrivning

Alunda är den ort i kommunen, som bedöms ha starkast förutsättning för befolkningstillväxt de närmaste 10-15 åren. Behovet av investeringar för att tillvarata den potential som orten har är stort och redan har Kommunfullmäktige visat att Östhammars kommun är beredda att möta detta med satsningar. Exploatering av två nya bostadsområden kommer inledas så snart överföringsledningen av dricksvatten tagits i drift.

Men det kommer inte att stanna vid detta. Nya skolplatser, nya fritidsanläggningar och ny infrastruktur är bara några av de kommande tio årens investeringsbehov som följer med ortens tillväxt.

I skenet av detta är det särskilt viktigt att Östhammars kommun samarbetar med andra – både för att bidra med kunskap men också för att avlasta kommunens investeringsram.

En föreningsallians har nu bildats i Alunda. De vill bl.a. undersöka förutsättningarna för en idrottshall i Alunda (Alunda Aktivitetscenter), en multisportanläggning (utomhus) samt två utomhus padelbanor i Alunda. Ärendet nu gäller padelbanorna, som placeras på kommunens mark på andra sidan Marmavägen i förhållande Olandsskolan.

Området bedöms planmässigt lämpligt och skolans möjligheter att få sina behov tillgodosedda de närmaste åren bedöms inte påverkas av att kommunen upplåter mark för ändamålet. Men det betyder inte att ärendet inte saknar utmaningar. Några av dessa är:

- Vägen till elljusspåret kommer att påverkas givet att banorna etableras på det sätt som beskrivits för kommunens bygglovsenhet.
- Arrendeavtalet behöver vara tioårigt eftersom föreningsalliansen också söker kompletterande finansieringsstöd – ett villkor från en komplementär bedöms kan vara att föreningen har rimliga förutsättningar att bedriva verksamheten över en lång tidshorisont (10 år).
- Behovet av förskole-och grundskoleplatser i Alunda är akut. Den aktuella platsen kan inte ianspråkta för det ändamålet (eftersom det förutsätter en detaljplaneändring) – men det är av yttersta vikt att frågan om nya skolplatser i Alunda får sin långsiktiga lösning så snart det är möjligt.

Östhammars kommun tillhör tillväxtkommunerna i Sverige. Det är tydligt och det finns inget som tyder på att detta kommer förändras de närmaste åren. Tvärtom.

Vi kommer behöva hantera alla de utmaningar som tillväxtkommuner har. På den resan får vi möjlighet att konkret visa vad vårt värdeord ”Tillsammans” innebär när det gäller att hantera

Kommunstyrelsen

dessa utmaningar. Därför är det viktigt för att visa att vi vill utveckla våra tätorter i nära samarbete med lokalt närings- och föreningsliv.

Ärendet godkändes 2020-11-24 av Kommunstyrelsen men efter överläggning med föreningen fanns behov av revidering för att möjliggöra genomförandet. Förändringar i detta kontrakt: Det som förändrats i jämförelse med den version som tidigare beslutats är att kommunen inte villkorar kontraktet genom att tala om vilken finansiering som föreningen ska använda. Formuleringen i tidigare version fastslog att finansieringen skulle vara via Allmänna arvsfonden. Den andra ändringen rör den klausul som sa att kommunen vid behov kunde upphäva kontraktet när som helst under kontraktstiden. Denna möjlighet finns kvar i denna version men med tillägget att kommunen har för avsikt att finna annan lämplig mark om detta skulle ske. Utan detta tillägg kan föreningen inte söka bidrag för anläggningen vilket är en förutsättning för förverkligande.

Beslutsunderlag

Avtalsförslag

Karta

Ärendets behandling

Kommunstyrelsen beslutade 2020-11-24, § 271, att teckna ett högst tioårigt arrendeavtal med Alunda IBF för uppförande av padelbanor centralt i Alunda tätort. (Bilaga 4)

Beslutet skickas till

Kultur- och fritidsnämndens ordförande Jonas Lennström

Kommunstyrelsens ordförande Jacob Spangenberg

Sektor samhälle: Elin Dahm, Marie Berggren

Sektorchef verksamhetsstöd Helen Åsbrink

Alunda IBF, jorgen.olsson@uppsala.se

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2020-768

25. Yttrande gällande Sveriges nationella plan för hantering av radioaktivt avfall

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar yttrandet och överlämnar det till Strålsäkerhetsmyndigheten.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun har mottagit en remiss från Strålsäkerhetsmyndigheten av rapporten ”Nationell plan för ansvarsfull och säker hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall i Sverige”.

Enligt EU:s kärnavfallsdirektiv (2011/70/Euratom) ska alla länder i EU ha en nationell plan för hantering av radioaktivt avfall. I Sverige är det Strålsäkerhetsmyndigheten som ansvarar för att det finns en aktuell nationell plan.

Den nationella planen ska beskriva vilka typer av radioaktivt avfall som uppstår, hur avfallet ska hanteras, transporteras och slutförvaras, och vem som ansvarar för att detta görs på ett strålsäkert sätt. I den nationella planen ska det även finnas en förteckning över aktuella avfallsmängder och en uppskattning av framtida avfallsmängder. Redovisningen av avfallsmängderna ska uppdateras årligen men planen i sin helhet uppdateras vid behov.

Sveriges första nationella plan överlämnades till EU-kommissionen i augusti 2015. Strålsäkerhetsmyndigheten har nu tagit fram en uppdaterad plan. I arbetet med att ta fram eller ändra planen ska företrädare för myndigheter, kommuner, allmänheten och näringslivet ges möjlighet att lämna synpunkter.

Synpunkter på rapporten ska lämnas till Strålsäkerhetsmyndigheten på e-post senast den 31 januari 2021. Östhammars kommun har beviljats förlängd svarstid till den 11 februari 2021.

Beslutsunderlag

1. Förslag till yttrande från sektor Samhälle
2. Sammanfattning av den nationella planen. Planen finns att läsa i sin helhet på Strålsäkerhetsmyndighetens hemsida:
<https://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/globalassets/remisser/nap/nationell-avfallsplan-remiss>)

Beslutet skickas till

- Strålsäkerhetsmyndigheten: NAP2020@ssm.se
- Verksamhetschef Växande kommun: Marie Berggren
- Utredare slutförvar: Anna Bergsten

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2020-719

26. Brister och behov inför framtagande av ny länsplan 2022-2033/2037, Uppsala län

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar förslaget till underlag och översänder densamma till Region Uppsala.

Ärendebeskrivning

Region Uppsala har påbörjat arbetet med att ta fram en ny Länsplanen för regional transportinfrastruktur i Uppsala län för perioden 2022–2033 och 2022–2037.

Bakgrunden till att två perioder anges är att Trafikverket har fått i uppdrag av regeringen att ta fram inriktningsunderlag för två alternativa planperioder. Regeringen har ännu inte lämnat några direktiv för arbetet med länsplanen men en viktig del är att samla in länets kommuners behov och brister i transportsystemet. Fokus i Trafikverkets inriktningsunderlag är elektrifiering av transporter samt att vårda det befintliga transportsystemet framför att bygga nytt.

För att säkerställa att Region Uppsala har ett bra underlag inför arbetet med att ta fram en länsplan är det av stor vikt att länets kommuner inkommer med sina brister och behov längs med det statliga vägnätet. I dagsläget saknar Region Uppsala besked om inriktning och ekonomiska planeringsramar. Besked om detta kan tidigast ges i samband med kommande infrastrukturproposition eller i direktivet till Region Uppsala.

I den bilaga som ska översändas till region Uppsala finns en post för kostnadsuppskattning för de brister och behov som konstaterats. Östhammars kommun bedömer det som mycket svårt att utifrån sitt perspektiv göra de bedömningarna, då det inte finns några schablonsiffror att utgå ifrån och att varje lösning kommer att vara objektsspecifik samt kommer att diskuteras vid varje enskilt fall. Med anledning av detta lämnar Östhammars kommun den posten ohanterad utom i fallet med Lv 288, där det finns en kostnadsuppskattning på 255 milj-500 milj och arbete fortfarande pågår med att hitta kostnadseffektiva lösningar.

Östhammars kommun har blivit beviljad förlängd remisstid tom 11 februari 2021.

Beslutsunderlag

Exceldokument med identifierade brister och behov, Östhammars kommun (pdf-version i kallelsen, excelversion löst i arbetsrummet)

Beslutet skickas till

Region Uppsala, registrator.ktf@region uppsala.se Märkt dnr TS2020-00374

Sektor samhälle: Anders Hedberg, Emil Lindholm, Oskar Kanzler, Cecilia Willén Johansson

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2020-623

27. Yttrande över Länsstyrelsens remiss ”klimat- och sårbarhetsanalys för Uppsala län”

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen lämnar nedanstående synpunkter på remissen för klimat- och sårbarhetsanalysen för Uppsala län.

- *Övergripande:* Dokumentet innehåller mycket fakta, är komplext och svårt att ha några invändningar på och det vore bra med ett underlag som tydligt talar om hur kommunerna runt om i länet ska använda sig utav materialet. Analysen kommer att kompletteras med en handlingsplan, som kommer innehålla mer konkreta åtgärder för kommunen att ta hänsyn till och samarbeta kring. Just nu saknas det hur man kan arbeta med att förhindra/sakta ned verkningarna av klimatförändringarna på kommunal nivå. Detta ses som ett dokument för ökat kunskapsunderlag för de som tar del av den.
- *Avsnitt bakgrund:* Detta är lämpligt att kompletteras med kommunernas respektive geografiska ytor (antal km²) och kanske också föra in lite fakta runt avrinningsområden redan i detta avsnitt. I beskrivningen av näringslivet bör läggas till energiproduktion (Östhammar har kärnkraft, Älvkarleby har vattenkraft). Båda verksamheterna har beroenden till klimatanpassningar, exempelvis extrema vattenflöden i Dalälven och höga temperaturer på kylvatten. Östhammars kommun vill också tillägga att vi anser oss ha störst koppling mot Uppsalaområdet och Stor-Stockholmsområdet.
- *Avsnitt Ras, skred och erosion som hotar samhällen, infrastruktur och företag:* Östhammars kommun tycker att slutsatserna från MSB:s kartläggning över landets kommuner avseende stabilitet bör kunna arbetas in i materialet innan publicering.

Ärendebeskrivning

Länsstyrelsen arbetar enligt Förordning (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete. Ett led i denna förordning är att ta fram en klimat- och sårbarhetsanalys för länet. Länsstyrelsen har arbetat med detta under 2020 och analysen skickas nu på remiss till länets kommuner samt Trafikverket och Skogsstyrelsen.

Dokumentet ska efter remissperioden layoutas och länsstyrelsen kommer även att ta fram en version anpassad till webben som kommer läggas upp på länsstyrelsens webb under inledningen av 2021.

Remisstid

Remisstiden pågick ursprungligen till 15 januari 2021 men Östhammars kommun har begärt och fått förlängd svarstid till 10 februari 2021. Tidsplanen kräver omedelbar justering på Kommunstyrelsens sammanträde 9 februari.

Beslutsunderlag

Remissversion Klimat- och sårbarhetsanalys Uppsala län.

Kommunstyrelsen

Beslutet skickas till

Länsstyrelsen, Uppsala@lansstyrelsen.se med Länsstyrelsens diarienummer 424-7498-2020 senast 2021-02-10.

Handläggare: Emil Lindblom

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2020-817

28. Yttrande gällande förslag till beslut om djurskyddsområden samt upphävande av tidigare djurskyddsområden i skärgården i Uppsala län

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen lämnar nedanstående synpunkter på förslaget till beslut och upphävande.

- Östhammars kommun ser positivt på att djurskyddsområden löpande uppdateras då förutsättningarna ändras och arter ibland byter häckningsplatser. Det är viktigt att skydda fåglarnas häckningar så att de viktigaste öarna är skyddade för att vårt sjöfågelliv ska förvaltas väl. Vi ser även fördelar vid översyner i att öar och områden som inte längre bedöms vara lika värdefulla för fågelhäckningar eller sälens reproduktion med fördel under vår och sommar ska kunna nyttjas av markägare, närboende och besökare i våra skärgårdsområden.
- Ovanstående gäller bland annat område Jomale, ett nytt fågelskyddsområde som bildas intill Ådkubben och Tärnbådan som samtidigt upphävs. Kommunens tolkning av detta är att häckningsplatserna visat sig vara viktigare i det östra området än de yttre västra skären. Kommunen har inga synpunkter på denna förändring.
- Vargudden och Tremänningsgrundet rör några mindre öar och knyter an till befintliga föreskrifter om skydd av fågel som en del inom Kalleriga naturreservat. Kommunen har inga synpunkter på dessa nya områden.
- I Gräsö skärgård upphävs några större fågelskyddsområden på öar som gärna nyttjas av boende på Gräsö vilket öppnar upp för att kunna stiga iland under vår och sommar. Ett flertal nya fågelskyddsområden bildas, många rör mindre öar och skär intill befintliga fågelskyddsområden, några gäller lite större öar. Kommunen har inga synpunkter på dessa förändringar och konstaterar att markägare och andra remissmottagare kan ha mer specifika inspel på respektive område.
- En korrigerig: Svartören som ska upphävas, ligger i tabellen som hörande till Östhammars kommun men området ligger i Gudingefjärden i Tierps kommun.
- I förvaltningen ingår uppmärkning av områden. Östhammars kommun har fått signaler om att vissa av nuvarande djurskyddsområden har skyltning som kan vara svårt att sikta från båt. I samband med översynen av djurskyddsområden önskar vi en översyn av skyltningen även på befintliga djurskyddsområden för största tydlighet. Kartor bör finnas lättillgängliga att sprida via webben, turistbyråer och försäljare av sjökort.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun har fått ta del av Länsstyrelsens förslag på nya och upphävda fågel- och sälkyddsområden. Syftet med djurskyddsområden är att genom tillträdesförbud minska mänsklig störning vid häckplatser under fåglarnas häckningstid samt vid viktiga liggplatser för gräsäl under de känsliga perioderna för reproduktion och pälsbyte. Förslaget till förändringar av djurskyddsområden grundar sig på inventeringar av häckplatser och artsammansättning av Länsstyrelsen i Uppsala län, Upplandsstiftelsen, Svensk kärnbränslehantering samt verksamma ornitologer i området. Gällande säl har nationella

Kommunstyrelsen

miljöövervakningen av säl samt data från Naturhistoriska riksmuséet använts som underlag. Ändringar i omgivande livsmiljö har också fungerat som underlag till förslaget.

Djurskyddsområdena har två olika tidsspann gällande förbud att beträda området. För fågelskyddsområden gäller 1 april – 31 juli, vilket är samma tider som nuvarande. För sälskyddsområden ändras tiden från 1 februari till 15 augusti till 1 februari till 31 juli, grundat på att gråsälens störningskänsligaste period är över i augusti och att så enhetliga tider som möjligt eftersträvas. Fiske och jakt är förbjudet under samma tid förutom skydds jakt på t.ex. mink och räva, där predation kan leda till kraftig störning och försämrad häckningsframgång för fåglar. Övriga regler samt undantag för tillträdesförbuden för olika situationer och verksamhetsutövare finns beskrivet i Länsstyrelsens remisshandlingar.

Det är Länsstyrelsen som förvaltar djurskyddsområdena, med några undantag där Upplandsstiftelsen är förvaltare då de är markägare eller ansvariga för förvaltningen av ett område i närheten. Förvaltaren ska svara för utmärkning och tillsyn av djurskyddsområdena, samt i områdena för fågelskydd även uppföljning av häckningar och vid behov röjning och skydds jakt i syfte att bevara och öka områdenas värde som häckplatser för sjöfåglar. För detta finns naturbevakare med ansvar för olika delar av skärgården.

För Östhammars kommun innebär förslaget följande förändringar:

Nya djurskyddsområden (*rör området säl nämns det i parentes*)

- Jomale (bilaga 2:9) intill nuvarande Ådkubben och Tärnbådan, som båda upphävs.
- Vargudden (bilaga 2:12) inom Kallriga naturreservat, delvis skyddat tidigare
- Tremänningsgrundet (bilaga 2:13) inom Kallriga naturreservat, delvis skyddat tidigare
- Svartfluttu (bilaga 2:14)
- Trutkobbarna (bilaga 2:15)
- Själfisket (bilaga 2:16)
- Svensbergen (2:22)
- Trutbådan (2:24)
- Norrskär (2:27)
- Väster-Svartkubben (2:28)
- Öster-Svartkubben (2:29)
- Medbådan (2:30)
- Understens-Viten (2:31)

Djurskyddsområden som kvarstår (*rör området säl nämns det i parentes*)

- Hundbådan (bilaga 2:10)
- Länsman (bilaga 2:11)
- Klyndrorna - Svartbådorna - Ekbådorna (bilaga 2:17)
- Ålänningensslangran (bilaga 2:18)
- Klacken (bilaga 2:19) (*enbart säl*)
- Västerbådan, Lågagrundet (2:20) (*fågel och säl*)
- Hället, Blåbådan (bilaga 2:21)
- Sköthällorna (2:23)
- Ormöbådorna (2:25)
- Vikakullrorna (2:26)
- Själgrynnorna (2:32)

Kommunstyrelsen

Djurskyddsområden som upphävs

- Tärnbådan och Ådkubben (väster om nya området Jomale, västersidan av norra Gräsö)
- Forsmarksbruk (ett flertal öar utanför Frosmarks bruk)
- Fluttuskären (parti med öar varav en större i Norrboda skärgård)
- Storlågådalen (parti med öar varav en större i Gräsö mellersta skärgård)
- Kråkören (i Östhammarsfjärden)
- Storgundet (i Östhammarsfjärden)

Remisstiden pågick ursprungligen till 31 januari men Östhammars kommun har fått förlängd tid till 10 februari 2021, vilket kräver omedelbar justering på Kommunstyrelsens sammanträde 9 februari. Yttrandet skickas till [uppsala@lansstyrelsen.se](mailto: uppsala@lansstyrelsen.se) med Länsstyrelsens diarienummer 511-6203-2019 i maillets ämnesrad.

Beslutsunderlag

1. Missiv Förslag till beslut om djurskyddsområden
2. Förslag till beslut om djurskyddsområden samt upphävande av tidigare djurskyddsområden i skärgården i Uppsala län inkl bilagor

Beslutet skickas till

Länsstyrelsen, [uppsala@lansstyrelsen.se](mailto: uppsala@lansstyrelsen.se) (senast 10 februari, ange dnr 511-6203-2019)

Sektor samhälle: Camilla Andersson, Marie Berggren, Elin Dahm

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2021-42

29. Årlig rapportering av åtgärd 23, ÅPH 23 Marint skräp, i åtgärdsprogrammet för havsmiljön

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen Östhammars kommun lämnar nedanstående rapportering till Havs- och vattenmyndigheten gällande kommunens arbete under 2020 med åtgärd 23 i åtgärdsprogrammet för havsmiljön.

Status för genomförande av åtgärden

Ej påbörjad (E) - revidering av avfallsplan är ej påbörjad

Om planen ej är påbörjad (E): Redovisa när arbetet kommer påbörjas

Arbetet kommer att påbörjas under kvartal 1 2021. Upphandling av konsult pågår, tilldelning kommer ske under februari. Arbetet kommer fortgå under 2021, samråd kommer ske runt årsskiftet 2021/2022. Den nya avfallsplanen beräknas vara beslutad sommar 2022.

Redovisa gärna information kopplat till åtgärdens genomförande, eller annan relaterad information som är intressant att berätta om ert åtgärdsarbete gällande marint skräp

Östhammars kommun anpassar alltid hämtningen efter avfallsmängd. Då vi är en besökskommun särskilt sommartid med både deltidsboende och dagsbesökare, har vi särskilt fokus på orterna vid kusten (Östhammar och Öregrund) med extra tät tömning av allmänna kommunala papperskorgar och övrigt avfall i kust- och skärgårdsområdet.

Uppskatta hur mycket tid i personveckor som er kommun har lagt på att genomföra åtgärden under 2020 (fasta alternativ)

Mindre än 4 veckor

Har någon konsult, universitet eller annan extern utförare getts i uppdrag i genomförandet av åtgärden? Om ja, vad är uppskattad kostnad för uppdraget?

Ja. Kostnadsberäkning av konsult inklusive arbetstid för kommunens personal kan ännu ej ges. En kostnadsberäkning kan göras då upphandlingen och planeringen av projektet kommit längre under första kvartalet 2021.

Har något stöd från EU använts vid genomförandet av åtgärden? (exempelvis från EHFF Europeiska havsmiljö- och fiskefonden)

Nej

Ärendebeskrivning

Åtgärdsprogrammet för havsmiljön innehåller 32 åtgärder riktade till myndigheter och kommuner. Sveriges kommuner har det övergripande ansvaret för genomförandet av ÅPH 23. Åtgärden anger att *kommuner, vid revidering av de kommunala avfallsplanerna, ska identifiera och belysa hur avfallshanteringen kan bidra till att minska uppkomsten av marint skräp samt sätta upp målsättningar för ett sådant arbete.* Åtgärden omfattar kustkommuner såväl som inlandskommuner som genomkorsas av vattendrag som leder ut till kusten.

Kommunstyrelsen

Åtgärdsprogrammet för havsmiljön som helhet finns här:

www.havochvatten.se/download/18.45ea34fb151f3b238d8d1217/1452867739810/rapport-2015-30-atgardsprogram-for-havsmiljon.pdf I åtgärdsprogrammet finns åtgärdsfaktablad med mer information om kommunens ansvar inom ÅPH 23. Faktabladet bifogas också ärendet.

Enligt havsmiljöförordningen ska Havs- och vattenmyndigheten besluta om ett åtgärdsprogram för Nordsjön respektive Östersjön. Programmet ska innefatta de åtgärder som behövs för att följa miljö kvalitetsnormerna för havsmiljön i HVMFS 2012:18. Åtgärdsarbetet inom havsmiljödirektivet samordnas med annat pågående åtgärdsarbete, bland annat inom vattenförvaltningen (samordnas av Vattenmyndigheterna), havsplanering och övrig EU-lagstiftning.

En uppdatering av befintligt åtgärdsprogram för havsmiljön pågår. Kommunen har ett aktuellt samrådsärende kring detta som kommer behandlas av Kommunstyrelsen under våren 2021.

Rapportering av kommunens arbete med åtgärden föregående år görs senast 28 februari i Havs- och vattenmyndighetens webbförmulär. Svaren har tagits fram i samverkan mellan miljö sakkunnig och kommunens renhållningschef.

Beslutsunderlag

3. Faktablad ÅPH 23_marint skräp

Beslutet skickas till

Havs- och vattenmyndigheten via webbförmulär, Camilla Andersson gör inrapportering

Sektor samhälle: Camilla Andersson, Marie Berggren, Myran Olsson

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2021-31

30. Årlig rapportering till Vattenmyndigheten av genomförda åtgärder inom åtgärdsprogram för vatten

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen Östhammars kommun rapporterar arbetet med kommunala åtgärder till Vattenmyndigheten i enlighet med bilaga, utdrag från webbformulär.

Ärendebeskrivning

Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för 2016-2021 riktar åtgärder till 11 nationella myndigheter och samtliga länsstyrelser och kommuner. Utöver att genomföra de myndighetspecifika åtgärderna ska myndigheter och kommuner, enligt åtgärd 1 i åtgärdsprogrammet, årligen rapportera till vattenmyndigheterna om genomförandet av sina respektive åtgärder. Kommunernas åtgärder finns [här](#).

Rapporteringen möjliggör för vattenmyndigheternas att bedöma vilken effekt åtgärderna har i relation till de miljökvalitetsnormer som ska följas. För att bättre följa framstegen i åtgärdsarbetet och för att förbättra kopplingen till effekter i miljön ska både kvantitativa och kvalitativa underlag rapporteras in från åtgärdsmyndigheter och kommuner.

Åtterrapporteringen av genomförda åtgärder behövs också för att Sverige ska kunna genomföra rapporteringar av åtgärdsprogrammets genomförande till EU-kommissionen.

Alla kommuner ska enligt åtgärdsprogrammet och Miljöbalken varje år senast den 28 februari rapportera till vattenmyndigheterna hur kommunen arbetat med genomförande av åtgärdsprogrammet inom de åtgärder som ligger under kommunalt ansvar. Rapporteringen görs i webbformulär från Vattenmyndigheten.

Rapporteringen från Östhammars kommun har beretts i samverkan med flera berörda inom sektor Samhälle (miljösakkunnig, miljöskydd och planenhet) samt Gästrike vatten AB.

Beslutsunderlag

1. Missiv till frågeutskick 2020 Kommunernas årliga rapportering
2. Östhammars kommuns rapportering till Vattenmyndigheten gällande 2020 Webbformulär

Beslutet skickas till

Vattenmyndigheten, miljösakkunnig skickar in svar via webbformulär senast 2021-02-28.

Sektor samhälle: Camilla Andersson, Marie Berggren, Johan Nilsson

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2020-821

31. Yttrande gällande förslag till ett nytt servicekontor i Östhammars kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att lämna remissvar på förslaget till ett nytt servicekontor i Östhammars kommun enligt bilagd handling.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun är remissinstans för Finansdepartementets promemoria DS 2020:29 En utvecklad organisation för lokal statlig service – slutredovisning.

Från Östhammar (tätort) är det cirka 65 km till Tierp där närmaste servicekontor återfinns. Östhammar räknas till FA-regionen (Stockholm). FA-regionen är den region där det går flest invånare per servicekontor. Detta är några av kriterierna som gör att Östhammar är en av de orter som bedöms som lämplig för ett nytt servicekontor.

Remisstid

Remisstiden pågick ursprungligen till 26 februari. Efter dialog har departementssekreterare meddelat att remissvar som inkommer upp till två veckor efter remisstiden kommer kunna beaktas, den 9 mars ligger inom den ram då Östhammars kommun kommer med sitt yttrande.

Beslutsunderlag

Bilaga: Remissyttrande

Bilaga: Missiv remiss DS 2020:29

Promemoria DS 2020:29 via regeringens [webbplats](#)

Ärendets behandling

Ärendet har ej beretts i utskott på grund av begränsad svarstid.

Beslutet skickas till

Finansdepartementet, fi.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till fi.ofa.sfo@regeringskansliet.se. Svaren bör lämnas i bearbetningsbar form (t.ex. Wordformat) per e post. Ange diarienummer Fi2020/05128 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet. Remissinstansens namn ska även anges i dokumentnamnet. Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2020-434

32. Statistikrapport av ej verkställda gynnande beslut tredje kvartalet 2020

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Enligt 16 kap § 6 h Socialtjänstlagen (SoL) ska socialnämnden kvartalsvis lämna en statistikrapport till fullmäktige över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Nämnden ska vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller och hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut.

Samma rapporteringsskyldighet gäller för beslut som inte verkställs på nytt efter avbrott i verkställigheten. Det ska också framgå hur stor del av de ej verkställda besluten som gäller bistånd till kvinnor respektive män. Enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) § 28h gäller en motsvarande rapporteringsskyldighet för beslut om insatser enligt 9 § LSS.

Beslutsunderlag

Statistikrapport av ej verkställda gynnande beslut tredje kvartalet 2020.

Ärendets behandling

Socialnämndens beslut 2020-12-02, § 156: Statistikrapporten överlämnas till kommunfullmäktige.

Beslutet skickas till

Socialnämnden

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2021-46

33. Bekräftelse av representation i kommunala pensionärsrådet och rådet för funktionsnedsatta

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen har tagit del av avgående ersättare.

Kommunstyrelsen bekräftar följande organisations val av ersättare:

PRO Öregrund	Lisbeth Eriksson	Lisbeth Jansson
--------------	------------------	-----------------

Ärendebeskrivning

Enligt reglemente ska kommunstyrelsen fastställa antal ledamöter och ersättare från handikapp och pensionärsorganisationer i kommunen som ska ingå i rådet. Organisationerna som ingår i rådet ska lämna sina förslag på ledamöter och ersättare till kommunstyrelsen som bekräftar valen.

PRO Öregrund har lämnat nominering, se förslag till beslut.

Monica Jansson slutar sitt uppdrag som ersättare och ersätts med Lisbeth Jansson.

Beslutsunderlag

[Reglemente](#) för Kommunala pensionärsrådet och kommunala rådet för funktionsnedsatta

Beslutet skickas till

- Berörda ersättare
- PRO Öregrund, oregrund@pro.se
- Sekreterare för rådet Kersti Ingemarsson

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2021-54

34. Information om granskning för ändring av detaljplan för fastigheten Skäfthammar 7:34

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Granskningen pågår 28 januari – 25 februari 2021.

Syftet med den föreslagna ändringen av detaljplanen är att anpassa planen till befintliga förhållanden, vilket betyder att en så kallad byggrätt fastställs för fastigheten Skäfthammar 7:34.

Planområdet omfattar fastigheten Skäfthammar 7:34 som är belägen vid Kyrkvägen, söder om Skäfthammars kyrka. Planområdets och fastighetens areal är 927 kvadratmeter.

Beslutsunderlag

Handlingar i ärendet finns via kommunens [webbplats](#)

Beslutet skickas till

Bygg- och miljönämnden, märkt dnr BMN-2020-1912

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2021-12

35. Anmälningsärende, Redovisning av medborgarmotioner

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslutade § 136/2017 att införa tjänsten medborgarmotion som ersätter de befintliga delaktighetstjänsterna medborgarförslag och namninsamling.

Medborgarmotioner publiceras på kommunens webbplats för namninsamling. Om 1 % av de folkbokförda i kommunen skriver på lämnas medborgarmotionen för beredning. Om en medborgarmotion inte har fått underskrifter av 1 % av de folkbokförda efter sex månader plockas den ner.

Pågående namninsamlingar

KS-2020-621	Farthinder vid Gimogatan-Kölingatan i Österbybruk
KS-2020-766	Säkrare trafiklösning vid Frösåkers- och Edsskolan i Östhammar
KS-2021-9	Namngivning av gränd i Östhammar

Namninsamlingar som uppnått underskrifter från 1 % av kommunens folkbokförda och lämnats till berörd nämnd och är under handläggning

KS-2020-349	En vacker, rolig och unik lekplats på Sjötorget
KS-2020-359	Fullständig cykelväg mellan Alunda-Gimo
KS-2020-474	Säker skolväg för barn i Gimo
KS-2020-522	Kanal till Öregrundsgrepen

Beslut fattade i nämnd sedan medborgarmotion infördes

KS-2018-782	Återinför dygnet-runt-bemannning på Östhammars brandstation
KS-2018-898	Återinför årskurs 4 och 5 på Ekeby skola
KS-2019-532	Gratis sommarlovsbusskort till alla skolungdomar
KS-2019-664	Inte avveckla nattis (barnomsorg på obekvämtid)

Kommunstyrelsen

KS-2019-739	Gör Marinvägen i Östhammar till kommunal badplats
KS-2020-462	Barnomsorg i Hargshamn
KS-2020-78	In med Rättviksmodellen i Östhammars kommun!
KS-2020-440	Rusta badplatserna i Sund och på Krutudden
KS-2020-575	Utegyms i Öregrund

Namninsamlingar som inte uppnått underskrifter från 1 % av kommunens folkbokförda efter sex månader sedan medborgarmotion infördes

KS-2018-198	Kommunen bör anställa en stadsarkitekt
KS-2018-816	Ändra styrelsesammansättningen i Östhammarshem
KS-2019-38	Förslag om lokalisering av nya förskolan i Östhammar
KS-2019-89	Utökad pendlarparkering i Alunda
KS-2020-348	Iordningställande av boulevplan på gammal lekplats

Dagens sammanträde

Ordförande informerar om ändringar sedan kommunstyrelsen beredde ärendet: utegym i Öregrund har lämnats för behandling i nämnd, boulevplan har avslutats på grund av uppnådd tidsgräns och rättviksmodellen har besvarats av nämnd.

Beslutsunderlag

Medborgarmotionerna finns tillgängliga via kommunens [webbplats](#).

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2020-804

**36. Anmälningssärende, Länsstyrelsens inspektion av
Överförmyndarnämnden för Uppsala län**

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Länsstyrelsen i Stockholms län har genomfört en inspektion av den gemensamma överförmyndarnämnden. Nämnden får kritik på punkterna:

- Bristfällig bevakning av att årsräkningar lämnas in.
- Bristfällig hantering av ett arvskifte i ett förmynderskap.
- Bristfällig hantering av ett överklagande.

Kommunens revisorer har fått rapporten.

Ärendet kommer gå upp för kännedom i den gemensamma överförmyndarnämnden den 18 januari 2021. Åtgärdsrapporten presteras på nämnd den 22 februari 2021 och delges kommunerna som ingår i gemensamma nämnden efter justering.

Beslutsunderlag

Rapport från digital inspektion under år 2020 av Överförmyndarnämnden för Uppsala län
Information om rapport från inspektion av överförmyndare/överförmyndarnämnd

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2019-575

37. Anmälningssärende, Dom gällande laglighetsprövning av avvecklingen av Gräsö skola

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Förvaltningsrätten i Uppsala har avslagit överklagandena gällande avvecklingen av Gräsö skola. Kortfattat rör överklagandena att Gräsö skola skulle drivas ett halvår längre än Snesslinge skola och att underlagen har brister t.ex. i form av att elever och föräldrar inte fått delta tillräckligt i framtagandet. Förvaltningsrättens bedömning är kortfattat att det står kommunen fritt att organisera skolverksamheten på det sätt som kommunen finner mest lämpligt och att besluten inte är olagliga på någon av de grunder som klagandena har anfört.

Beslutsunderlag

Dom från Förvaltningsrätten

Ärendets behandling

Kommunstyrelsen har yttrat sig i ärendet 2020-01-28, § 13. Kommunstyrelsens arbetsutskott har beslutat att inte lämna yttranden över nya handlingar i ärendet 2020-03-10, § 98 samt 2020-04-07, § 135.

Kommunstyrelsen

38. Anmälningssärenden från nämnder

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen

Ärendebeskrivning

Protokoll eller övrig information från kommunens nämnder, inklusive gemensamma nämnder.

a) Information från IT-nämnden

Diarienummer: KS-2020-330

IT-nämnden har fått information 2020-11-27, § 21, om ett antal pågående projekt.

b) Beslut från IT-nämnden om årsprognos 2020

Diarienummer: KS-2020-330

IT-nämnden har fått information 2020-11-27, § 22, om ekonomisk prognos.

c) Beslut från överförmyndarnämnden om internkontrollplan

Diarienummer: KS-2020-819

Överförmyndarnämnden har antagit internkontrollplan för 2021.

d) Beslut från överförmyndarnämnden om verksamhetsplan och budget

Diarienummer: KS-2020-819

Överförmyndarnämnden har antagit verksamhetsplan och budget för 2021.

e) Beslut från räddningsnämnden om verksamhetsplan och budget 2021

Diarienummer: KS-2020-827

Räddningsnämnden har antagit verksamhetsplan och budget för 2021 med plan för 2022-2023, sammanträde 2020-12-16, § 81.

f) Beslut från räddningsnämnden om internkontrollplan

Diarienummer: KS-2020-827

Räddningsnämnden har antagit internkontrollplan för 2021. Sammanträde 2020-12-16, § 82.

g) Beslut från Räddningsnämnden om lokalförsörjningsplan 2021

Diarienummer: KS-2020-827

Kommunstyrelsen

Räddningsnämnden har fastställt lokalförsörjningsplan för 2021. Sammanträde 2020-12-16, § 83.

h) Beslut från Räddningsnämnden om attestordning för ekonomiska händelser
Diarienummer: KS-2020-827

Räddningsnämnden har antagit attestordning, sammanträde 2020-12-16, § 84.

i) Pilotprojekt anropsstyrd kollektivtrafik i skärgården
Diarienummer: KS-2020-610

Anmälningens ärende KSAU 2021-02-02, § 11.

Lägesrapport om pilotprojekt anropsstyrd kollektivtrafik i skärgården. Arbetsutskottet ger förvaltningen i uppdrag att undersöka förutsättningarna för en kommunal pilot för dessa resor, där kommunen inte är huvudman för resorna utan det sker som ett privat upplägg. Syftet är att underlätta ett eventuellt framtida upplägg med Region Uppsala.

Ärendet anmäls till kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

Handlingarna publiceras separat i arbetsrummet

Kommunstyrelsen

39. Anmälningssärenden från bolag, stiftelser, etc.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen

Ärendebeskrivning

Protokoll eller övrig information från kommunens bolag, stiftelser och andra organ där kommunen är representerad.

a) Styrelsemöte Hargs Hamn AB

Diarienummer: KS-2020-215

Protokoll från styrelsemöte 2020-11-23, ärenden som behandlades var upphandling av stuveritjänster och övriga frågor.

b) Styrelsemöte Östhammar Vatten AB

Diarienummer: KS-2020-424, KS-2020-1 och KS-2020-783

Protokoll från styrelsemöte 2020-12-04, där § 40 *Verksamhetsplan inklusive intern- och investeringsbudget 2021* och § 41 *Möjlig anslutning till vatten och avlopp i Östhammars kommun november 2020* särskilt anmäls till Östhammars kommun. Övriga ärenden som behandlades var bland annat verksamhetsuppföljning, verksamhetsinformation och datum för styrelsens möten 2021 samt årsstämma.

c) Styrelsemöte KSO

Diarienummer: KS-2021-59

Protokoll från styrelsemöte 2020-11-12 med kärnkraftskommunernas samarbetsorgan. Ärenden som behandlades var bland annat information inklusive coronainformation, slutförvarsfrågan och beslutsprocessen, remiss från SSM, kommunikations- och mediestrategi, strategi och stadgar, rapport från möte om långsiktig kompetensförsörjning inom strålskyddsområdet samt möten 2021.

d) Styrelsemöte Hargs Hamn AB

Diarienummer: KS-2020-215

Protokoll från styrelsemöte 2020-12-09, ärenden som behandlades var bland annat status för projekt ny kaj, ekonomirapport, nyupplåning, investeringsbeslut och information från VD.

e) Mötesanteckningar TRÖ

Diarienummer: KS-2021-59

Kommunstyrelsen

Trygg i Östhammars kommun (TRÖ) har haft möte 2020-12-11 och diskuterat med Trygg i Norrtälje kommun samt tagit del av rapporter från samverkansparterna.

f) Mötesanteckningar från möte med Östhammasfjärdens vänner
Diarienummer: KS-2021-59

Ett dialogmöte har genomförts med föreningen för friskare vatten 2020-12-14.

Beslutsunderlag

Handlingarna publiceras separat i arbetsrummet

Kommunstyrelsen

40. Anmälningssärenden, rapporter med mera

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Beslut från olika organ, rapporter och skrivelser som anmäls till kommunstyrelsen som information.

a) Rapport från Nationella vårdkompetensrådet

Diarienummer: KS-2020-1

Nationella vårdkompetensrådet, ett rådgivande samverkansforum inrättat av regeringen för att effektivisera kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården, har gjort en analys av lärdomar av pandemins påverkan på kompetensförsörjningen i hälso- och sjukvården.

b) Beslut från Länsstyrelsen om naturreservat Marka-Sandika

Diarienummer: KS-2020-605

Länsstyrelsen har den 30 november 2020 fattat beslut om bildande av naturreservatet Marka-Sandika i Östhammars kommun. Kommunstyrelsen har lämnat yttrande i ärendet.

c) Regionens beslut om överenskommelse gällande bytespunkt Gimo

Diarienummer: KS-2020-185

Kommunstyrelsen godkände överenskommelse gällande bytespunkt Gimo 2020-11-24, § 272. Nu har även Region Uppsala, Trafik- och samhällsutvecklingsnämnden, fastställt överenskommelse. Den har signerats av båda parter.

d) Regionens beslut om genomförandeplan för infrastruktursatsningar i Uppsala län 2021-2027

Diarienummer: KS-2020-598

Region Uppsala, Trafik- och samhällsutvecklingsnämnden, har antagit genomförandeplanen som är kopplad till regionala utvecklingsstrategin. Genomförandeplanen är en konkretisering av länsplanen för regional transportinfrastruktur i Uppsala län som fastställts av regionfullmäktige utifrån ramarna som satts av regeringen.

e) Länsstyrelsens beslut om bildande av naturreservatet Tuskösundet

Diarienummer: KS-2020-637

Kommunstyrelsen

Länsstyrelsen har beslutat om naturreservat och skötselplan. Kommunen yttrade sig i ärendet 2020-10-27, § 319 (kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade om yttrandet på delegation från kommunstyrelsen).

f) Länsstyrelsens beslut om bildande av naturreservatet Öster Mörtarö

Darienummer: KS-2020-597

Länsstyrelsen har beslutat om naturreservat och skötselplan. Kommunen yttrade sig i ärendet 2020-10-20, § 240.

g) Länsstyrelsens beslut om bildande av naturreservatet Norrboda-Kråkan

Darienummer: KS-2020-658

Länsstyrelsen har beslutat om naturreservat och skötselplan. Kommunen yttrade sig i ärendet 2020-11-24, § 276.

h) Upplandsstiftelsens årsskrift om arbete för att nå de globala målen och Agenda 2030

Darienummer: KS-2020-34 (postlistan) och KS-2021-10 (anmälningsärenden)

Upplandsstiftelsen har lämnat sin årsskrift 2019 till Östhammars kommun. De beskriver kopplingen mellan sitt arbete och Agenda 2030.

i) Rapport, Nulägesanalys – Dataskyddsförordningen GDPR

Darienummer: KS-2020-784

Rapportens syfte är att ge grundläggande förståelse för vad som krävs enligt dataskyddsförordningen och visa vad som behöver åtgärdas. De resultat med förslag till åtgärder som finns i rapporten kommer att handläggas av kommunförvaltningen. Efter handläggning kommer ärendet lyftas till kommunstyrelsen för behandling.

j) Aktuellt i slutförvarsfrågan 2021-02-09

Darienummer: KS-2021-10

Senaste nytt om slutförvarsansökningarna och övrig information.

Beslutsunderlag

Handlingarna publiceras separat i arbetsrummet

Kommunstyrelsen

41. Delegationsbeslut

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner redovisningen av delegationsbeslut

Ärendebeskrivning

Beslutsdatum	Delegat	Ärende (numrering på handling i arbetsrum)
2020-12-08	Kommunstyrelsens ordförande/KSAU	Brådskande ordförandebeslut, Yttrande över Strålsäkerhetsmyndighetens förslag till avgiftsnivåer för 2021 enligt förordning (2008:463) om vissa avgifter till Strålsäkerhetsmyndigheten KS-2020-733
2020-12-07	Ekonomichef	Beslut om att omsätta lån KS-2020-781
2020-12-09	Verksamhetschef arbetsmarknadsenheten	Beslut om beviljande av kommunalt lönebidrag KS-2020-109
2021-01-15	Kommunstyrelsens ordförande	Brådskande ordförandebeslut, Yttrande över remiss gällande ändrade bestämmelser för fiske på kusten i Östersjön KS-2020-832
2020-11-16 till och med 2020-12-14	Upphandlingschef	Tilldelningsbeslut, avbrytanden och överprövningar
2020-10-12 till och med 2020-12-09	Rektor	Personalfrågor förskolan Logården
2020-10-22 till och med 2020-12-07	Rektor	Personalfrågor förskolan Marieberg
2020-10-23 till och med 2020-12-08	Rektor	Personalfrågor förskolan Tomtberga
2020-10-20 till och med 2020-12-09	Rektor	Personalfrågor förskolan Tomtberga

Beslutsunderlag

Handlingarna publiceras separat i arbetsrummet

Motion om avskaffandet av förtur och förstahandskontrakt för nyanlända

Den sk Bosättningslagen (Lag 2016:38 om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning) ställer inga specifika krav på **hur** det tvingande tillhandahållandet av bostad ska lösas och anger inte heller **hur länge** ansvaret för att tillhandahålla bostaden ska gälla. Det är således upp till den enskilda kommunen att avgöra hur skyldigheten att ta emot en nyanländ ska fullgöras i varje enskilt fall.

SKR föreslår följande lösningar för kommuner att klara av sin mottagning: förstahandskontrakt via det kommunala bostadsbolaget eller privata hyresvärdar, hyra av lägenheter från allmännyttan och privata hyresvärdar och upplåtelse i andra hand till nyanlända samt nyproduktion av modulbostäder.

Från praxis runt om i landet känner vi också till lösningar i form av vinterbonade husvagnar, vandrarhem etc samt inköp av bostadsrätter och hus som ställs till de nyanländas förfogande. Det förekommer också att stockholmskommuner ordnar och betalar hyreskontrakt under en kortare tid för ”sina” nyanlända i mindre kommuner med lediga bostäder, ex. Tierp och Kramfors, och därmed överläter det långsiktiga försörjningsansvaret på den mindre kommunen.

Det är också många kommuner som begränsar sitt åtagande till att endast tillhandahålla bostad under en begränsad tid.

Östhammars kommun har valt att lösa sitt ansvar enligt bosättningslagen med att ingå ett avtal med Östhammarshem med innebörden att 12 – 22 lägenheter per år tilldelas nyanlända. Dessa lägenheter erbjuds alltså inte de sökande som står i Östhammarshems ordinarie bostadskö utan går i stället direkt till de nyanlända. I avtalet ingår också att de nyanlända som fått dessa lägenheter, efter en tid och på generösare villkor än de som gäller för ordinarie hyresgäster hos Östhammarshem, ges förstahandskontrakt.

En undersökning från Hyresgästföreningen visar att 60 procent av kommunerna upplever att bosättningslagen gett upphov till undanträngningseffekter på bostadsmarknaden. Detta är också det som sker i Östhammars kommun eftersom Östhammarshem inte har några tomma lägenheter och har ca. 2 000 personer i sin bostadskö.

Effekten av det ovan beskrivna är att kommunen systematiskt och över tid (minst 4 år) har tillämpat en ordning där andra länders medborgare prioriteras framför de egna kommuninnevanarna vid tilldelning av bostad.

Förtur i kommunala bolag och stiftelsers bostadsköer innebär att lägenheter försvinner utom räckhåll för vanliga bostadssökande. Det görs extraordinära bosättningsinsatser som svenska medborgare per definition är uteslutna från att ta del av. Här är det befogat att tala om att det sociala kontraktet bryts.

Med anledning av ovanstående yrkar vi:

att kommunens överenskommelse med Östhammarshem avseende bostadstilldelning för nyanlända sägs upp och att ordningen avvecklas skyndsamt

Östhammar den 20200109

Martin Wahlsten
Gruppledare (SD)

Ylva Lundin
Ledamot (SD)

ÖSTHAMMARS KOMMUN	
Kommunstyrelsen	
2018 -01- 30	
Dnr:	Dpl:

Motion om att avskaffa förturen för nyanlända i den kommunala bostadskön

I dokumentet *Bostadsförsörjningsprogram Östhammars kommun 2017* s. 11 under rubriken Målgruppspecifika behov Nyanlända står det:

Enligt överenskommelse med Östhammarshem har flyktningmottagandet förtur till lägenheter, givet att det uppstår vakanser. För 2017 beräknas 40-50 lägenheter kunna tilldelas nyanlända flyktingar, vilket täcker en stor del av behovet men innebär en sämre tillgänglighet till lägenheter för andra målgrupper med liknande behov. Noteras bör att vakanserna hos Östhammarshem legat på låga nivåer de senaste åren.

På Kommunfullmäktige 2017-12-12 informerade Örjan Mattson (S) om den nuvarande ordning som innebär att 2 lägenheter varje månad tas ur Östhammarshems ordinarie bostadskö och tilldelas kommunen som i sin tur upplåter dessa till nyanlända.

Vi ser ett antal problem med att nyanlända ges förtur till hyresrätter i Östhammars kommun.

För de kommuninvånare som är i behov av bostad och som står i Östhammarshems ordinarie bostadskö kan det upplevas som djupt orättvist och stötande att bli förbigången. Särskilt påtaglig blir orättvisan då Östhammarshem ställer hårda krav på sina ordinarie hyresgäster i form av bland annat en långsiktig försörjningsförmåga samt avsaknaden av betalningsanmärkningar. Krav som inte ställts på de nyanlända som kommunen gett förtur till hyreskontrakt.

Att ge nyanlända förtur i den kommunala bostadskön skickar fel signal om vad som krävs för att de ska kunna anpassa sig till ett långsiktigt liv i Sverige. Förtur i bostadskön, utan några som helst krav, tar ifrån de nyanlända sitt ansvar för att själva kämpa för att få en hyresrätt. Vi bör ställa samma krav på en nyanländ som vi gör på våra egna medborgare.

I kommunens rapport *Tillväxtstrategi 2020* identifieras bristen på bostäder för arbetskraft med efterfrågad kompetens som en viktig framgångsfaktor. Om det nu är så att kommunen vill använda det kommunala bostadsbolaget som ett verktyg för att attrahera människor som besitter en bristkompetens till Östhammars kommun, så är det direkt kontraproduktivt att ge nyanlända förtur till bostäderna.

Mot bakgrund av ovanstående yrkar Sverigedemokraterna

- att kommunen upphör med att ge nyanlända förtur till Östhammarshems lägenheter

Martin Wahlsten (SD)

Peter Brandt (SD)

SVAR PÅ MOTION FRÅN SVERIGEDEMOKRATERNA OM ATT ”AVSKAFFA FÖRTUREN I DEN KOMMUNALA BOSTADSKÖN”

Martin Wahlsten (SD) och Peter Brandt (SD) har lämnat en motion med yrkandet att kommunen bör upphöra med ”att ge nyanlända förtur till Östhammarshems lägenheter”.

I motionen lyfts synpunkter på att kommuninvånare som är i behov av bostad och som står i Östhammarshems ordinarie bostadskö kan uppleva det som orättvist att bli förbigångna. Det framhålls vidare att nyanlända tas ifrån sitt eget ansvar för boendeanskaffning. Slutligen lyfts att tillgängliga bostäder bör användas till individer med kompetens inom bristyrken för att gynna kommunens tillväxt.

Lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning, som trädde i kraft den 1 mars 2016 ställer tyliga krav på kommunen att tillgodose bosättning till nyanlända. Lagstiftaren framhåller att nyanlända ska ses som en resurs för kommunen och att deras möjligheter till etablering ökar förutsättningarna för tillväxt även i Östhammars kommun.

Under år 2015 tog Sverige emot ett stort antal migranter som en följd av flera allvarliga konflikter och oroligheter i omvärlden. 163 000 människor sökte asyl i Sverige under året, varav drygt 35 000 var ensamkommande barn. Sverige genomförde under denna period sin största humanitära insats sedan andra världskriget. Många påstådda farhågor om systemkollaps i välfärden har kommit på skam, inte minst tack vare beundransvärda insatser i kommunerna.

För att förbättra nyanländas etablering på arbetsmarknaden och i samhällslivet föreslog regeringen i november 2015 en ny lag som innebar att alla kommuner efter anvisning skulle kunna ta emot nyanlända för bosättning. Den 27 januari 2016 röstade riksdagen ja till regeringens förslag, och den nya lagen, lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning, trädde i kraft den 1 mars 2016.

Hur många nyanlända varje kommun tar emot beror på kommunens storlek, arbetsmarknadsläge, det sammantagna mottagandet av nyanlända och ensamkommande barn samt hur många asylsökande som redan vistas i kommunen. Regeringens avsikt med den nya lagstiftningen är att kommuner som har en jämförelsevis god arbetsmarknad, stor befolkning, lågt mottagande och förhållandevis få asylsökande tar emot fler nyanlända.

Bosättningslagen (2016:38) omfattar nyanlända som har beviljats uppehållstillstånd som flyktingar eller skyddsbehövande enligt vissa bestämmelser i utlänningslagen (2005:716) samt anhöriga till dessa personer. Enligt bosättningsförordningen (2016:39) omfattar anvisningar till kommuner endast nyanlända som vistas i anläggningsboenden eller kvotflyktingar.

ANSVAR FÖR BOSÄTTNINGSPÅRBEJÄTET

Migrationsverket och länsstyrelserna har tillsammans med kommunerna ett gemensamt ansvar för bosättningen av nyanlända. Utifrån Migrationsverkets beräkning av mottagandebehovet beslutar regeringen om antalet som ska omfattas av anvisningar för bosättning under det kommande året samt fördelningen på länsnivå (länstal). Länsstyrelserna beslutar om fördelningen inom respektive län genom kommunalen. Migrationsverket ansvarar för att anvisa nyanlända till en kommun utifrån fastställda kommunala.

Enligt Förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar hör det till kommunernas ansvar att bland annat svara för mottagande och praktisk hjälp i samband med bosättning.

Genom att kommuner i förväg får besked om kommunal för det kommande året finns möjligheter att planera för mottagandet. Kommunalen för Uppsala län beslutades den 13 november 2017. Detta efter att regeringen beslutat om nya länstal. Kommunalen för Östhammars kommun var 80 personer år 2016, 76 personer år 2017 och 60 personer år 2018. Enligt Migrationsverkets prognos kommer antalet kommunmottagna minska ytterligare under 2019.

De beslutade läns- och kommunalen gäller de personer som enligt Migrationsverkets prognos fått uppehållstillstånd i Sverige och som inte på egen hand kan ordna boende. Enheten för arbete och sysselsättning svarar i Östhammars kommun för det första mottagandet och bosättningen i kommunen.

BOSÄTTNING AV NYANLÄNDA I ÖSTHAMMARS KOMMUN

Såväl behovsgrupper som efterfrågan på bostäder varierar över tid. Från och med hösten 2015 ökade behovet för målgruppen kommunmottagna nyanlända. För att uppfylla kommunens ansvar i enlighet med lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning genomförde Östhammars kommun ett antal insatser under åren 2016-2017:

- En förvaltningsövergripande arbetsgrupp tillsattes med syftet att säkerställa anskaffning av boenden till nyanlända kommunmottagna.
- Kampanjen Hjärterum med egen ingång sökes lanserades och riktade sig till privatpersoner för uthyrning av bostäder till kommunen. Kommunen svarade sedan för andrahandsuthyrningen av bostäder till nyanlända. Endast ett mindre antal lägenheter blev aktuella trots aktiv annonsering; kampanjen hade inte önskad effekt och kunde inte svara mot behoven.
- Dialog inleddes med Östhammarshem om uthyrning av lägenheter vilket resulterade i att Östhammarshem, under förutsättning att två eller fler lägenheter blir uppsagda i måndaden, ska avsätta minst två uppsagda lägenheter per månad till Östhammars kommun för nyanländas räkning.

Östhammarshem har under år 2017 hyrt ut 23 lägenheter till kommunen som i sin tur har hyrt ut i andra hand till kommunmottagna. I vissa fall har enklare tillfälliga vandrarhemslösningar fordrats. Nyanlända informeras samtidigt om vikten av att sköta hyresbetalning och övriga villkor för att ha möjlighet att få ett långsiktigt eget kontrakt. På det sättet tas nyanlända inte ifrån sitt eget ansvar för boende, såsom framhålls i motionen. Den upplevelse av orättvisa som beskrivs i motionen bör ta detta liksom rådande lagstiftning i beaktande.

TILLVÄXT OCH UTVECKLING I ÖSTHAMMARS KOMMUN

I motionen hänvisas det till kommunens Tillväxtstrategi och behovet av att säkra bostadstillgången för kvalificerade personer med efterfrågad kompetens. Man menar att det är "direkt kontraproduktivt" att erbjuda nyanlända förtur till bostäder.

Vi anser i stället att nyanlända bör ses som en tillgång, som har förutsättningar att gynna kommunens utveckling och tillväxt. Enligt Arbetsförmedlingens statistik för Östhammars kommun var 98 personer inskrivna i etableringsprogram för nyanlända i januari 2018. Av dessa har 29% en eftergymnasial utbildning. Det är således en högre andel av de nyanlända som har en eftergymnasial utbildning än bland den totala befolkningen i Östhammars kommun där andelen med en eftergymnasial utbildning endast uppgår till 25%.

Bland de kommunmottagna finns individer med eftergymnasial utbildning inom flera bristyrken, såsom inom pedagogik, vård och omsorg, ekonomi, teknik och data. Många såväl offentliga som privata arbetsgivare i kommunen har ett stort rekryteringsbehov för att klara kompetensförsörjningen under de kommande åren. Varje individ ska ses som en betydelsefull tillgång för kommunens tillväxt idag och i framtiden. Vår utgångspunkt är att kommunen tvärtom ska välkomna nya invånare, oavsett var man kommer ifrån. Vårt lokalsamhälle gynnas i högsta grad av medborgare med andra kulturer och ursprung som dessutom kommer att bidra till att förverkliga vår vision om att bli "Världens bästa lokalsamhälle".

Förslag till beslut

Med hänvisning till ovanstående avslås motionen i sin helhet.

Östhammar 2018-03-05

Margareta Widén-Berggren (S)

Jacob Spangenberg (C)

Motion om avskaffandet av förtur för nyanlända i den kommunala bostadskön

I avtal med Östhammarshem har Östhammars kommun säkrat att två lägenheter per månad tas ur den ordinarie bostadskön och tilldelas kommunen som i sin tur upplåter dessa till nyanlända.

Förturssystemet motiveras av kommunen med att man enligt den sk anvisningslagen är skyldig att ordna bostad till de nyanlända i två år. Den aktuella lagen specificerar dock inte vilken typ av bostad som kommunen är tvungen att tillhandahålla. I Vellinge kommun har man exempelvis valt att inhysa vuxna män utan familj i vinterbonade husvagnar, något som är fullt acceptabelt enligt anvisningslagen.

Att i den kommunala bostadskön ge förtur till nyanlända är problematiskt av flera skäl:

För de kommuninnevånare som är i behov av bostad och står i Östhammarshems ordinarie bostadskö kan det upplevas som **djupt orättvis och stötande** att bli förbigången. Särskilt påtaglig blir orättvisan då Östhammarshem ställer krav på sina ordinarie hyresgäster i form långsiktig försörjningsförmåga, inga störningar i tidigare boenden samt frånvaro av betalningsanmärkningar mm, krav som inte ställs på de nyanlända som kommunen ger förtur till hyreskontrakten.

Det går inte att i längden **upprätthålla legitimiteten** i bostadsköandet om vissa hela tiden får gå före i köerna. Vi ställs inför frågan; är det ett välfärdssystem vi bygger eller ett system för välgörenhet, där det som betalar in till systemet inte kan förvänta sig att få något ut av systemet? En arbetare som betalat skatt i en stor del av sitt arbetsliv och sedan blir hemlös riskerar att inte få någon hjälp av kommunen i dagens ansträngda situation.

Att ge de nyanlända förtur i den kommunala bostadskön ger **fel signal** om vad som krävs för att de ska kunna anpassa sig till ett liv i Sverige. Ordningen med förtur i bostadskön tar ifrån de nyanlända deras ansvar för att själva anstränga sig för att få en egen bostad.

Här är det läge att lyfta fram arbetarrörelsens gamla devis; gör din plikt och kräv din rätt, dvs. gammaldags hederlig arbetarmoral. Med förturssystemet går kommunen mot en situation där de som har plikter och de som har rättigheter inte längre är samma personer; en mycket farlig utveckling. Vi måste ställa samma krav på de nyanlända som vi gör på våra egna medborgare, i detta fall ställa sig i bostadskön på samma villkor som alla andra. Systemet för förtur i bostadskön för nyanlända är ett paradexempel på åtgärder som gör att en växande del av befolkningen tappar sin tillit och solidaritet med välfärdssystemet. Arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S) har också själv uttalat att systemet med förtur för nyanlända i de kommunala bostadsköerna inte är hållbart.

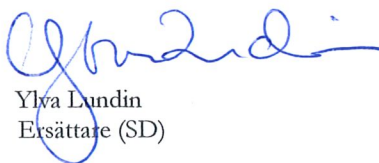
Med anledning av ovanstående yrkar Sverigedemokraterna:

- att upphöra med ordningen att ge nyanlända förtur i Östhammarshems bostadskö

Östhammar den 2018-10-13

Martin Wahlsten
Gruppledare (SD)

Ylva Lundin
Ersättare (SD)

SVAR PÅ MOTION FRÅN SVERIGEDEMOKRATERNA GÄLLANDE ”FÖRTUR FÖR NYANLÄNDA”

Martin Wahlsten och Ylva Lundin (SD) har i en motion daterad 2018-10-13 begärt ”Avskaffande av förtur för nyanlända i den kommunala bostadskön”. Det finns ingen kommunal bostadskö utan det är Stiftelsen Östhammarshem som har en egen sådan. Wahlsten och Lundin har angivit ett antal åsikter och värderingar som vi inte delar, men som vi väljer att inte gå i polemik om. Däremot vill vi klargöra hur situationen i dagsläget ser ut:

- I samband med migrationskrisen hösten 2015 kom ett stort antal flyktingar till Sverige. I syfte att få landets samtliga kommuner att ta gemensamt ansvar för flyktingmottagandet stiftades en ny lag, som kom att kallas bostadsanvisningslagen. Den nya lagstiftningen innebar att kommunerna blev tilldelade ett antal nyanlända utifrån bl.a. storlek på kommunen, arbetsmarknad samt vilket ansvar man tagit tidigare avseende flyktingmottagande och asylmottagande. För Östhammar kommuns del innebar detta ett ökat mottagande mot tidigare, närmast en fördubbling.
- Östhammars hem är den överlägset största aktören på hyresmarknaden med över 2000 lägenheter, kommunen är dessutom stiftare och utser samtliga styrelseledamöter. Östhammars kommun och Östhammars hem har under många år samverkat kring bostäder.
- Under 2016-2017 bedrev kommunen en kampanj för att hitta nya hyresvärdar både enskilda och företag, Hjärterum. Resultatet av kampanjen blev marginellt. Kommunen har dock under flera år hyrt lägenheter av privat värd i Alunda, samt under flera år hyrt in vandrarhem i såväl Österbybruk som Östhammar, vilka båda är avvecklade. Under 2018 tilldelades kommunen nio lägenheter. Under 2019 räknar vi med ett behov på ca 10 lägenheter. Behovet av lägenheter från Östhammars hem kvarstår om än i minskande grad.

Vår slutsats är att det inte är fråga om en förtur, utan ett sätt för Östhammars kommun att i ett fint samarbete med Stiftelsen Östhammarshem, uppfylla bostadsanvisningslagen.

Motionen föreslås avslås, med hänvisning till ovanstående.

Margareta Widén-Berggren (S)   Jacob Spangenberg (C)

Interpellation av Ylva Lundin (SD) om hur kommunen fattat beslut om tillämpning av bosättningslagen

Enligt den sk bosättningslagen (Lag 2016:38 om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning) är kommunen ”skyldig att efter anvisning ta emot en nyanländ för bosättning i kommunen”.

Lagen reglerar inte vilken typ av bostad kommunen ska erbjuda de nyanlända. Kommunerna får alltså själva välja vilken upplåtelseform eller vilken typ av avtal man vill ha. Det finns inte heller något direktiv om huruvida boendet får begränsas till viss tid eller ej. Det är således upp till kommunen att avgöra hur skyldigheten att ta emot en nyanländ ska fullgöras i varje enskilt fall.

Enligt SKL använder kommunerna följande boendelösningar för att klara av sin mottagning:

- förstahandskontrakt via det kommunala bostadsbolaget
- förstahandskontrakt via privata hyresvärdar
- kommunen hyr lägenheter från allmännyttan och privata hyresvärdar och upplåter i andra hand till nyanlända
- nyproduktion av tillfälliga modulbostäder
- kommunala kontrakt

Från praxis runt om i landet känner vi också till följande lösningar

- vinterbonade husvagnar för vuxna män utan familj
- boenden på vandrarhem etc
- stockholmskommuner som ordnar och betalar hyreskontrakt under en kortare tid för ”sina” nyanlända i mindre kommuner, ex. Tierp och Kramfors, och därmed överlåter det långsiktiga försörjningsansvaret på den mindre kommunen
- kommunen begränsar sitt åtagande till att endast tillhandahålla bostad under den sk etableringstiden (den tid statliga bidrag till den nyanlända utgår) på två år

Det finns alltså en stor variation av olika alternativ för en kommun att lösa sitt ansvar enligt bosättningslagen.

Det sätt Östhammars kommun har valt att lösa sitt ansvar enligt lagen är att ingå avtal med Östhammarshem där 12 – 22 lägenheter per år tilldelas nyanlända. Dessa lägenheter erbjuds alltså inte de sökande som står i Östhammarshems ordinarie bostadskö utan går i stället direkt till nyanlända. I avtalet ingår också att de nyanlända som tilldelats dessa lägenheter efter en tid, på generösare villkor än de som gäller för ordinarie hyresgäster, kan tilldelas förstahandskontrakt med Östhammarshem.

När jag efterforskat de beslut som ligger till grund för kommunens ovan beskrivna lösningen har det visat sig att det inte finns några dokumenterade beslut som stödjer densamma, vare sig på politisk nivå eller på tjänstemannanivå.

Det finns alltså inget politiskt beslut som kan angripas på politisk väg och enligt kommunchefen har tillämpningen av lagen utformats av tjänstemän inom ramen för deras ordinarie behörighet. Det finns därför inte heller något formellt beslut på tjänstemannanivå som skulle kunna överklagas i enlighet med Kommunallagen.

Det finns därmed ingen som tar ansvar för det ovan beskrivna arrangemanget med Östhammarshem som redan tillämpats i minst 4 år. Kommunstyrelsens ordförande har upprepade gånger sagt att detta endast är en fråga för stiftelsen Östhammarshem medan ordföranden för Östhammarshem endast hänvisar till kommunen; att försöka forska i vem som har ansvaret för lösningen är som att befinna sig mitt i en Kafka-roman.

Med anledning av ovanstående frågar jag kommunstyrelsens ordförande

1. Om han vidhåller att val av lösning för att uppfylla kommunens ansvar enligt bosättningslagen enbart är en fråga för stiftelsen Östhammarshem?
2. Om han kan bekräfta att det inte finns några formella beslut, vare sig på politisk eller tjänstemannanivå, som underlag för avtalet (Överenskommelse mellan Östhammars kommun och Östhammarshem avseende bostadstilldelning för nyanlända anvisade genom bosättningslagen) med Östhammarshem?
3. Om han anser frånvaron av formella beslut avseende kommunens tillämpning av bosättningslagen är förenligt med god ordning och reda i kommunens styrning?

Ylva Lundin (SD)

20191210

Svar på interpellation ställd av Ylva Lundin till kommunfullmäktige 2019.12.17

Svar på ställda frågor:

1. Östhammars kommun har använt sig av flera olika hyresvärdar genom åren dock har Östhammarshem varit den absolut största leverantören av bostäder. Kommunen har sökt bostäder genom lokal annonsering riktad till såväl små som stora fastighetsägare. Östhammarshem har dessutom en mycket stark ställning på hyresmarknaden med mer än 2000 lägenheter. Lundin har vid flera tillfällen ställt frågor gällande den kommunala bostadskön. Det finns fortfarande ingen kommunal bostadskö utan denna sköts helt av Östhammarshem. Lundin sitter själv i styrelsen för Stiftelsen Östhammarshem och borde i den egenskapen vara väl insatt i frågan. Vill Du inrätta en sådan kommunal bostadskö bör Du väcka frågan i den styrelse som Du sitter i, samt i kommunfullmäktige.

2. Det finns inga detaljerade beslut i kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige, avseende överenskommelser med vare sig Östhammarshem eller andra fastighetsägare. De styrande dokument som adresserar boendet är;

- Policy och strategi för integration
- Regional överenskommelse om integration mellan Länsstyrelsen, Region Uppsala och länets åtta kommuner.
- Lokal överenskommelse med Arbetsförmedlingen

3. Ja. Arbetet med att bostadsförsörja nyanlända har skett i enlighet med de styrande dokumenten enligt ovan.

Dessa dokument är styrande och om Du önskar en förändring av detta så få Du föreslå det.

Jacob Spangenberg (C)

Ordförande i kommunstyrelsen

Interpellation av Ylva Lundin (SD) om vilket beslut som styr kommunens tillämpning av bosättningslagen

Den sk bosättningslagen (Lag 2016:38 om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning) ställer inga specifika krav på **hur** tillhandahållandet av bostad ska lösas och anger inte heller **hur länge** ansvaret för att tillhandahålla bostaden ska gälla. I en interpellation till kommunfullmäktige 20191217 gav jag ett antal exempel på möjliga vägval för kommunens tillämpning av lagen.

Kommunens lösning på hur den tvingande bosättningslagen ska tillämpas är att man sedan flera år tillbaka har ett avtal med Östhammarshem om att lägenheter som blivit lediga, i stället för att göras tillgängliga för ordinarie bostadssökande, ska ges till nyanlända. Under denna första period står kommunen som hyrestagare och den nyanlända som andrahandshyresgäst. Avtalet med Östhammarshem innehåller också en klausul om att de nyanlända som fått sin lägenhet med förtur, efter en tid, ska tilldelas förstahandskontrakt på villkor mer fördelaktiga än vad som gäller för Östhammarshems ordinarie hyresgäster.

På kommunfullmäktige 20191217 efterfrågade jag ett formellt beslut där man kan läsa sig till hur kommunen valt att uppfylla kraven i bosättningslagen.

De dokument som kommunstyrelsens ordförande pekade ut som styrande för val av tillämpning av bosättningslagen var (mina anmärkningar om ev datering och diarienummer i parantes):

- Policy och strategi för integration (KS-2018-240, dpl 003)
- Regional överenskommelse om integration mellan länsstyrelsen, Region Uppsala och länets åtta kommuner (odaterat, inget diarienummer)
- Lokal överenskommelse med Arbetsförmedlingen (20180608), inget diarienummer)

Trots flera genomläsningar har jag inte lyckats finna någon beslutsformulering beträffande den av Östhammars kommun valda lösningen för att uppfylla kraven i bosättningslagen.

Med anledning av ovanstående frågar jag kommunstyrelsens ordförande:

- Var i de ovan nämnda dokumenten beslutet om kommunens tillämpning av bosättningslagen framgår? Vänligen ange sidnummer och relevant textavsnitt.

Ylva Lundin (SD)

20200114

SVAR PÅ YLVA LUNDINS INTERPELLATION GÄLLANDE KOMMUNENS TOLKNING AV BOSÄTTNINGSLAGEN

Ylva Lundin efterlyser i sin interpellation ett spårbart beslut på hur Östhammars kommun valt att tolka bosättningslagen. Det finns ingen anledning för en kommun att i normalfallet formellt besluta om hur man ska förhålla sig till en lagstiftning.

Östhammars kommuns allmänna hållning i denna fråga framgår av de tre dokumenten som Ylva själv refererar till i sin interpellation. Kommunen har valt att följa bosättningslagen samt de av Länsstyrelsen lagenligt beslutade kommunal gällande mottagandet av flyktingar. Det saknas dock ett formellt beslut, om hur Östhammars kommun sedan ska arbeta med att försörja nyanländas bostadsbehov.

Trots avsaknaden av formella politiska beslut i frågan, står majoriteten i kommunstyrelsen helt bakom verksamhetens inriktning. Jag avser dock att väcka frågan för ett formellt beslut gällande bostadsförsörjningen i ks, i enlighet med de av kommunen hittills beslutade principerna. Detta kommer att skapa ökad tydlighet om hur kommunen kommer att arbeta framöver, bland annat med dessa frågor.

Östhammar 2020.02.12

Jacob Spangenberg (C) ordförande i kommunstyrelsen

ÖSTHAMMARS KOMMUN	
Kommunstyrelsen	
2020 -09- 0 1	
Dnr:	Dpt:

Interpellation om Beslutsdokument avseende kommunens bostadsförsörjning nyanlända

Det är nu snart 3 år sedan jag först väckte frågan om hur kommunen har valt lösa sitt ansvar för nyanländas bostadsförsörjning. I det längsta har kommunledningen försökt dölja att den lösning man valt är att Östhammarshem plockar ut lediga lägenheter från sin ordinarie bostadskö och ger dem till nyanlända. Vidare har man överenskommit med Östhammarshem att de nyanlända efter en kortare tid ska få förstahandskontrakt på den lägenhet de tilldelats med förtur.

Sverigedemokraterna avser att överklaga ordningen med bostadsprivilegier till de nyanlända enligt kommunallagens Likställighetsprincip (kap 2 § 3) som stipulerar att kommuner ska behandla sina medlemmar lika. Det var i vår jakt på ett beslut att överklaga vi tvingades inse att något sådant inte fanns.

Med tanke på att formella, och därmed offentliga och överklagbara, kommunala beslut är ett av kommunmedborgarnas viktigaste verktyg för att få insyn i hur kommunen styrs, är frånvaron av ett beslut i fråga som har så stora konsekvenser för innevånarna uppseendeväckande.

På kommunfullmäktiges sammanträde 17 december 2019 ställde jag därför följande fråga till Kommunstyrelsens ordförande Jacob Spangenberg.

Om han kan bekräfta att det inte finns några formella beslut, vare sig på politiskt eller tjänstemannanivå, som underlag för avtalet med Östhammarshem?

Efter diverse rökridåer och direkt felaktiga uppgifter erkände Jakob Spangenberg på KF 12 februari att något sådant beslut inte förelåg och att man nu skulle ge förvaltningen i uppdrag att till kommunstyrelsen redogöra för hur bostadsförsörjningen fungerar i dag samt riktlinjer/principer för det fortsatta arbetet. Det formella beslutet togs på kommunstyrelsens arbetsutskott 5 mars. Sedan dess har vi inte fått någon information om hur detta arbete framskrider.

Min fråga till kommunstyrelsens ordförande är därför:

- när kan vi förvänta oss att underlaget för beslut om kommunens bostadsförsörjning av nyanlända föreläggs kommunstyrelsen?

Alunda den 31 augusti 2020.

Ylva Lundin
Ledamot (SD)

Svar på interpellation från Ylva Lundin (SD) gällande beslutsdokument avseende kommunens bostadsförsörjning nyanlända.

Svar på frågan som ställs i Lundins interpellation:

Det efterfrågade beslutsdokumentet kommer att underställas
kommunstyrelsen för beslut 2020.09.29.

Östhammar 2020.09.17

Jacob Spangenberg (C)

Ordförande i kommunstyrelsen

Dnr KS-2020-156

§ 213. Mottagande av nyanlända, bostadsförsörjning

Beslut

Kommunstyrelsen godkänner Överenskommelsen mellan Östhammarshem och Östhammars kommun. (Bilaga 2)

Reservationer

Pär-Olof Olsson (M), Lennart Owenius (M), Lars O Holmgren (BoA), Martin Wahlsten (SD) och Ylva Lundin (SD) reserverar sig mot beslutet.

Ylva Lundin (SD) lämnar följande motivering:

”SD reserverar sig mot beslutet att, via överenskommelsen med Östhammarshem, ge bostadsprivilegier till nyanlända.

Det är orimligt och orättvist att andra länders medborgare ska ges förtur i bostadskön på bekostnad av de bostadssökande som står i den ordinarie bostadskön. Det är också orimligt att de nyanlända därefter tilldelas förstahandskontrakt på den lägenhet de fått med förtur och att det sker på mer fördelaktiga villkor än vad som gäller för de ordinarie hyresgästerna.

Vi vill än en gång påminna om att bostadsanvisningslagen inte ställer specifika krav på vilket boende som kommunen ska tillhandahålla. Ej heller specificerar lagen hur länge boendet ska tillhandahållas.”

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsens arbetsutskott gav under våren 2020 förvaltningen i uppdrag att redogöra för hur bostadsförsörjningen fungerar idag samt riktlinjer/principer för det fortsatta arbetet.

Östhammars kommun har sedan 2007 ett mottagande av nyanlända vuxna och familjer, personer med tillfälligt eller permanent tillstånd att vistas och arbeta i Sverige. Bostadsförsörjningen av dessa har främst genomförts i samarbete med stiftelsen Östhammarshem.

Bostadsförsörjningen av nyanlända var fram till 2015 relativt oproblematisk, dels p.g.a. bostadsmarknaden och dels för att kommunen hade ett lågt flyktingmottagande(2010-2014), 15-20/år eller mindre. I samband med migrationskrisen och den nya lagstiftningen, kommunernas ansvar för bosättning, försvårades bosättningsfrågan avsevärt. I samband med detta fördjupade kommunen sitt samarbete med den lokala bostadsstiftelsen och gjorde senare en överenskommelse. Denna överenskommelse förnyades 2020. Överenskommelsen är tecknad på tjänstemannanivå i såväl bostadsstiftelsen som i kommunen.

Under migrationskrisen gjorde kommunen flera försök att hyra in bostäder från den privata marknaden. Detta gav inget större resultat, 4-6 lägenheter i Alunda samt ett vandrarhemslignande annex i Österbybruk. Detta gör att Överenskommelsen med

Kommunstyrelsen

Östhammarshem utgör kommunens strategi för bostadsförsörjning avseende nyanlända familjer och vuxna. Överenskommelsen gäller till 2020-10-31.

Statistik

- Under 2018 fick kommunen 6 st. lägenheter
- Under 2019 fick kommunen 5 st. lägenheter
- Under perioden 2018-2019, konverterades 26 lägenheter till förstahandskontrakt
- Vilka regler gäller för att få förstahandskontrakt;
- Östhammars kommun kan efter 12 månaders kontraktstid ansöka om att andrahandshyresgästen ska ta över förstahandskontraktet. Ansökan beviljas under förutsättning att andrahandshyresgästen godkänns i sedvanlig kreditupplysning, d.v.s. att inga betalningsanmärkningar eller skuldsaldo finns registrerade hos Kronofogdemyndigheten och att det fungerat med hyror och att inga störningar förekommit. Om inkomst består av etableringsstöd ska minst 150 dagar finnas kvar på etableringsersättningen för att andrahandshyresgästen ska kunna gå över på eget kontrakt, dessutom måste inkomsten vara relevant i förhållande till hyran.
- Besiktning: Lägenheten ska innan övertagande av kontraktet besiktigas av Östhammarshems besiktningsman. Har skador uppstått i lägenheten som är att anse som onormalt slitage har Östhammarshem rätt att debitera Östhammars kommun dessa kostnader innan kontraktet skrivs över. Vid grav vanvård av lägenheten äger Östhammarshem rätt att neka att kontraktet övergår till andrahandshyresgästen, enligt Östhammarshems uthyrningspolicy.
- Från det att kontrakt skrivits över på den nyanlände löper en hyresgaranti under 12 månader från Östhammars kommun till Östhammarshem.

Då ärendet innebär ett samarbete mellan två aktörer i samma koncern redovisar vi även de utgångspunkter Östhammarshem haft för den gällande bostadsstiftelsen.

Följande fyra dokument bifogas och kommenteras nedan;

- Överenskommelsen för nyanlända
- Sveriges Allmännyttas skrift "Bosättningslagen i praktiken" som Östhammarshem utgått ifrån inför upprättandet av överenskommelserna för nyanlända respektive ensamkommande.
- Östhammarshems nya uthyrningspolicy och riktlinjer för uthyrningen. Se särskilt under "Tilldelningsregler", Inkomst, om tidsbegränsade ersättningar så som etableringsersättning.
- Ansvarfull uthyrning, som är generella rekommendationer för uthyrningspolicy.

I dokumentet riktlinjer för uthyrning står att läsa under "Tilldelningsregler": "Tidsbegränsade ersättningar så som t.ex. arbetslöshetskassa och etableringsersättning godkänns under förutsättning att det finns ett minimum av 150 dagar kvar av ersättningen samt att det finns ett borgensåtagande från person med ekonomiska förutsättningar, alternativt kommunal säkerhet." Lydelsen finns även i överenskommelsen avseende bostadstilldelning för nyanlända, se utdrag nedan:

Kommunstyrelsen

- Östhammars kommun kan efter 12 månaders kontraktstid ansöka om att andrahandshyresgästen ska ta över förstahandskontraktet. Ansökan beviljas under förutsättning att andrahandshyresgästen godkänns i sedvanlig kreditupplysning, d.v.s. att inga betalningsanmärkningar eller skuldsaldo finns registrerade hos Kronofogdemyndigheten och att det fungerat med hyror och att inga störningar förekommit. Om inkomst består av etableringsstöd ska minst 150 dagar finnas kvar på etableringsersättningen för att andrahandshyresgästen ska kunna gå över på eget kontrakt, dessutom måste inkomsten vara relevant i förhållande till hyran.
- ”Från det att kontrakt skrivits över på den nyanlände löper en hyresgaranti under 12 månader från Östhammars kommun till Östhammarshem.”

Villkoren för att ta över ett hyreskontrakt för en nyanländ familj är därmed inte mer fördelaktiga än för någon annan sökande att tilldelas ett förstahandskontrakt. Finns minst 150 dagar kvar av en tidsbegränsad ersättning och en ekonomisk säkerhet kopplad till kontraktet så får den sökande ett förstahandskontrakt (om inkomsten är relevant i förhållande till hyran).

Vad gäller vår uthyrningspolicy, riktlinjer för uthyrning och de kommunala överenskommelserna så följer de Sveriges Allmännyttas rekommendationer i dessa frågor. Vid utformningen av handlingarna har Östhammarshem tagit stöd i skriften: ”Ansvarsfull uthyrning av bostäder” och ”Bosättningslagen i praktiken”.

Utdrag ur Ansvarsfull uthyrning av bostäder, sid 4:

”Bostadsföretag bör arbeta på ett strukturerat sätt med kommunala hyreskontrakt för de personer och hushåll som inte blir godkända som hyresgäster på den ordinarie bostadsmarknaden. Detta kan ske genom att bostadsföretagen tecknar tydliga samarbetsavtal med den egna kommunen där samarbetsformer, omfattning, stöd för de boende med mera, specificeras. De kommunala kontrakten bör, om boendet sköts och fungerar, efter en viss tid leda till ett eget förstahandskontrakt.”

Beslutsunderlag

- Överenskommelsen för nyanlända
- Sveriges Allmännyttas skrift ”Bosättningslagen i praktiken” som Östhammarshem utgått ifrån inför upprättandet av överenskommelserna för nyanlända respektive ensamkommande.
- Östhammarshems nya uthyrningspolicy och riktlinjer för uthyrningen. Se särskilt under ”Tilldelningsregler”, Inkomst, om tidsbegränsade ersättningar så som etableringsersättning.
- Ansvarfull uthyrning, som är generella rekommendationer för uthyrningspolicy.

Ärendets behandling

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2020-03-10, § 92, att ge förvaltningen i uppdrag att redogöra för hur bostadsförsörjningen fungerar idag samt riktlinjer/principer för det fortsatta arbetet.

Vid arbetsutskottets beredning 2020-09-15, § 269 reserverade sig Martin Wahlsten (SD) mot beslutet.

Kommunstyrelsen

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Kommundirektör Peter Nyberg föredrar ärendet.

Yrkanden

Pär-Olof Olsson (M) med bifall av Lennart Owenius (M), Lars O Holmgren (BoA), Martin Wahlsten (SD) och Ylva Lundin (SD) yrkar på följande ändring: Sista punkten på sida 1 i överenskommelsen tas bort.

Ylva Lundin (SD) yrkar avslag på arbetsutskottets förslag.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på om arbetsutskottets förslag mot Ylva Lundins (SD) avslagsyrkande och finner att kommunstyrelsen beslutar att bifalla arbetsutskottets förslag.

Ordförande ställer proposition på Pär-Olof Olssons (M), Lennart Owenius (M), Lars O Holmgrens (BoA), Martin Wahlstens (SD) och Ylva Lundins (SD) ändringsyrkande och finner att kommunstyrelsen beslutar att avslå ändringsyrkandet.

Protokollsanteckning

Lena Hagman (KD) lämnar följande särskilda yttrande: ”KD ställer sig bakom Pär-Olof Olssons (M) förslag att stryka sista riktlinjen ”Från det att kontraktet skrivits över på den nyanlände löper en hyresgaranti under 12 månader från Östhammars kommun till Östhammarshem.”

Beslutet skickas till

- Arbetsmarknadsenheten, AME
- Kommunstyrelsen
- Socialnämnden
- Östhammarshem

Överenskommelse mellan Östhammars kommun och Östhammarshem avseende bostadstilldelning för nyanlända anvisade genom bosättningslagen

Gimo 2019-10-

Östhammarshem

ÖSTHAMMARS
KOMMUN
- EN DEL AV ROSLAGEN

- Östhammars kommun och Östhammarshem är överens om att ambitionen är att tilldela ca 5-7% av uppsagda lägenheter under året till förmån för nyanländas räkning. Utifrån 2017 och 2018 års omflyttningsfrekvens skulle det innebära ca 12-22 lägenheter under kommande år. Antalet lägenheter beror således av hur många lägenheter i beståndet som sägs upp under året. Östhammarshem åtar sig att fördela erbjudandena relativt jämt under året. För att främja integration och långsiktigt hållbara bostadsområden är avsikten att de tilldelade lägenheterna sprids över hela beståndet.
- Denna överenskommelse sträcker sig löpande under tid som kommunens nyanlända har behov av bostad, dock till och med 2020-10-31, då vi uppdaterar denna överenskommelse utifrån eventuella nya behov för kommande år.
Östhammarshem upprättar överenskommelsen tillsammans med Östhammars kommun och uppdaterar denna vid behov. Båda parter ser till att den implementeras i sina respektive verksamheter.
- När Östhammarshem får in en uppsägning av en lämplig lägenhet erbjuds Östhammars kommun denna via mail-förfrågan till Anna-Karin Bexelius, vari en veckas svarstid anges. Östhammars kommun/Anna-Karin Bexelius stämmer av hyra för erbjuden lägenhet inför beslut om tilldelning och återkommer till Östhammarshem inom svarstiden.
- Vid nej-svar eller om svar ej inkommit i tid erbjuds lägenheten Östhammarshems kö enligt verksamhetens uthyrningsrutin.
- Om Östhammars kommun beslutar att tilldela lägenheten kommer kontrakt att tecknas med Östhammars kommun på angiven lägenhet. Östhammars kommun upplåter i sin tur lägenheten i andra hand till den nyanlända. I de fall kommunen beslutar upplåta lägenheten till annan nyanländ ska lägenheten besiktigas av Östhammarshems besiktningsman innan ny andrahandshyresgäst tillträder. Har skador uppstått i lägenheten som är att anse som onormalt slitage har Östhammarshem rätt att debitera Östhammars kommun dessa kostnader. Kontaktuppgifter till ny andrahandshyresgäst ska snarast meddelas Östhammarshem. Hyran aviseras till Östhammars kommun. Östhammarshem lämnar information till Östhammars kommun, för kännedom, om problematik uppstår som härrör till den tilldelade bostaden.
- Östhammars kommun kan efter 12 månaders kontraktstid ansöka om att andrahandshyresgästen ska ta över förstahandskontraktet. Ansökan beviljas under förutsättning att andrahandshyresgästen godkänns i sedvanlig kreditupplysning, d.v.s. att inga betalningsanmärkningar eller skuldsaldo finns registrerade hos Kronofogdemyndigheten och att det fungerat med hyror och att inga störningar förekommit. Om inkomst består av etableringsstöd ska minst 150 dagar finnas kvar på etableringsersättningen för att andrahandshyresgästen ska kunna gå över på eget kontrakt, dessutom måste inkomsten vara relevant i förhållande till hyran.
- Besiktning: Lägenheten ska innan övertagande av kontraktet besiktigas av Östhammarshems besiktningsman. Har skador uppstått i lägenheten som är att anse som onormalt slitage har Östhammarshem rätt att debitera Östhammars kommun dessa kostnader innan kontraktet skrivs över. Vid grav vanvård av lägenheten äger Östhammarshem rätt att neka att kontraktet övergår till andrahandshyresgästen, enligt Östhammarshems uthyrningspolicy.
- Från det att kontrakt skrivits över på den nyanlände löper en hyresgaranti under 12 månader från Östhammars kommun till Östhammarshem.

- Överenskommelsen gäller t.o.m. 2020-10-31 och kan komma att förlängas efter ny överenskommelse.

Stiftelsen Östhammarshem

Gjmo 2019-10-21

Ort, Datum

Anders Ihre

Anders Ihre

Verksamhetsutvecklare

Jessica Eliardsson

Jessica Eliardsson

VD

Östhammars kommun

Gjmo 2019-10-22

Ort, Datum

Anna-Karin Bexelius

Anna-Karin Bexelius

Enhetschef

Arbetsmarknadsenheten

Lisbeth Bodén

Lisbeth Bodén

tf Socialchef

Östhammars kommun

KS-2020-156

Parter: Ylva Lundin m.fl. ./ Östhammars kommun
Målet gäller: laglighetsprövning enligt kommunallagen

Det bifogade överklagandet har kommit in till domstolen.

Målet behöver kompletteras
Ni ska ge in följande handlingar:

- anslagsbevis, med uppgift om vilken dag anslaget om protokolljustering sattes upp på anslagstavlan och vilken dag det togs ned.

Ni ska även svara i målet.

Detta gäller även i de fall tiden för överklagande inte har gått ut.

Kompletteringen ska ges in till domstolen snarast men **senast den 20 november 2020**

När ni skickar in kompletteringen

Uppge namn, målnummer 7460-20 och mobilnummer eller annat telefonnummer ni kan nås på. Lämna också e-postadress, så att vi kan skicka handlingar i målet via e-post.

Skicka gärna in handlingarna med e-post, helst i PDF-format. De behöver då inte lämnas på annat sätt. För högre säkerhet än vanlig e-post, använd www.domstol.se/kontaktformular.

Har ni frågor?

På webbplatsen finns information om domstolen och om handläggningen. Kontakta oss gärna om ni har frågor: 018-431 63 01.

Andrietta Claesson

Bifogade handlingar: aktbilaga 1

Sida 1 (av 1)

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress
Smedsgränd 22
Telefon
018-431 63 00

Öppettider
måndag–fredag
08:00–16:00

Postadress
Box 1853
751 48 Uppsala

E-post
forvaltningsrattenuppsala@dom.se
Webbplats
www.forvaltningsrattenuppsala.domstol.se

Östhammar 20201014

Till: Förvaltningsrätten i Uppsala län

Klagande: Ylva Lundin
Aftonvägen 16
74732 Alunda
5804020187
Tfn 0736730185
lundin.ylva@telia.com

Martin Wahlsten
Ulriksgatan 83
74234 Östhammar
9503211196
0733227921
martin.wahlsten@hotmail.com

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UPPSALA

INKOM: 2020-10-14
MÅLNR: 7460-20
AKTBIL: 1

Ärende: Laglighetsprövning av Östhammars kommuns beslut Dnr KS-2020-156 om mottagande av nyanlända, bostadsförsörjning

Ovannämnda beslut innebär i korthet att kommunstyrelsen godkänner det bifogade avtalet med Östhammarshem med innebörden att:

- lägenheter som blivit lediga erbjuds kommunen för att tilldelas nyanlända
- om kommunen inte vill utnyttja den erbjudna lägenheten till en nyanländ erbjuds lägenheten till de som står i Östhammarshems ordinarie bostadskö
- under den nyanländes första bostadsår står Östhammars kommun som hyresgäst för lägenheten, sk bostadssocialt kontrakt
- efter det första året erbjuds den nyanlända förstahandskontrakt på lägenheten som denne fått med förtur, om vissa villkor är uppfyllda
- bland de villkor som ställs för att det bostadssociala kontraktet ska omvandlas till ett förstahandskontrakt kan speciellt nämnas:
  - den nyanlända ska ha minst 150 dagar kvar på etableringsersättningen från Migrationsverket
  - kommunen ställer en hyresgaranti under 12 månader

Avtalet mellan Östhammars kommun och Östhammarshem avser att lösa kommunens ansvar enligt den sk bosättningslagen. Den aktuella lagen ställer inte specifika krav på vilken *typ* av boende som kommunen ska tillhandahålla de nyanlända som anvisats enligt lagen. Ej heller specificerar lagen *hur länge* boendet ska tillhandahållas. Hur den enskilda kommunen löser sitt ansvar enligt sagda lag måste därför anses falla inom kommunernas allmänna kompetens som begränsas av ett antal principstadganden i kommunallagens andra kapitel. Principstadgandena utgör begränsningar i den kommunala kompetensen i syfte att tillförsäkra medlemmarna jämlikhet, rättvisa och förutsebarhet.

Kommunallagens 8 kap 2 § ställer krav på att den ekonomiska förvaltningen tillförsäkrar en god avkastning och betryggande säkerhet. Kommunen får aldrig förlora ur sikte att de kommunala medlen härrör från alla som bor i kommunen och att pengarna ska användas för invånarnas bästa. Kommunens medlemmar har inte kunnat välja i vilken mån de ska ansluta sig till kommunen och det är därför väsentligt att kommunens verksamhet är till nytta för medlemmarna.

Det ovannämnda beslutet överklagas härmed på följande grunder:

Kommunallagen 2 kap 1 § Lokaliseringsprincipen

Det är *inte av allmänt intresse* för kommunens medlemmar att kommunen ägnar sig åt att ge andra länders medborgare, som inte är medlemmar i kommunen, förtur i en bostadsstiftelses ordinarie bostadskö och på villkor mer fördelaktiga än vad som gäller för andra bostadsbehövande medlemmar i kommunen samt de bostadssökande kommunmedlemmar som står i den ordinarie bostadskön.

Kommunallagen 2 kap 3 § Likställighetsprincipen

Tillämpningen av avtalet mellan Östhammars kommun och Östhammarshem innebär en *reell särbehandling* av de kommunmedlemmar som står i Östhammarshems ordinarie bostadskö samt andra bostadsbehövande kommunmedlemmar enligt följande:

1. De lägenheter som tilldelas nyanlända skulle annars erbjudas de kommunmedlemmar som står i den ordinarie bostadskön. Det föreligger alltså en undanträngningseffekt i att de som står i den ordinarie bostadskön får vänta längre på att få en bostad än de skulle ha gjort om förturen för nyanlända inte tillämpades. Kötiden för att få en lägenhet hos Östhammarshem har ökat stadigt över åren och ligger nu på flera år för de mest attraktiva bostadsorterna.
2. Under det första året den nyanlända bor i lägenheten som denne tilldelats med förtur används sk socialt bostadskontrakt, dvs att kommunen står som förstahandshyresgäst. Modellen med bostadssociala kontrakt använder kommunen i princip *endast* för nyanlända. Effekten av detta är att kommunmedlemmar som är i minst lika stort behov av en bostad som de nyanlända inte ges samma möjlighet att komma igång med ett eget boende.
3. Enligt avtalet med Östhammarshem ska den nyanlända efter ett år, och om vissa villkor är uppfyllda, tilldelas ett förstahandskontrakt på den lägenhet denne fått med förtur. Östhammars kommun har inte tagit initiativ till en motsvarande ordning för någon annan bostadsbehövande kommunmedlem. Även här föreligger det alltså en negativ särbehandling av de kommunmedlemmar som, likt de nyanlända, också har svårt att få ett förstahandskontrakt på en bostad.
4. Ett av villkoren för att den nyanlända ska tilldelas ett förstahandskontrakt på den lägenhet denne fått med förtur är att kommunen utställer en hyresgaranti under 12 månader. Det är uteslutet att kommunen skulle utställa hyresgarantier för andra bostadsbehövande kommunmedlemmar. Också här föreligger alltså en reell negativ särbehandling av kommunmedlemmar som befinner sig i samma prekära behov av bostad som de nyanlända gör.

Likställighetsprincipen, dvs att kommunen inte får särbehandla vissa kommunmedlemmar annat än på objektiv grund, är avsedd att tillämpas gentemot kommunens egna medlemmar. Lagrummet och praxis accepterar att en kommun ger sina egna medlemmar en positiv särbehandling gentemot icke-kommunmedlemmar. Vare sig lagstiftare eller doktrin verkar ha sett framför sig den situation som skattekollektivet i Östhammars kommun befinner sig i, nämligen att kommunen väljer att ge fördelar till personer som *inte* är medlemmar i kommunen, på bekostnad av kommunens egna medlemmar. Vi anser dock att Likställighetsprincipen är höggradigt tillämplig också i den nu aktuella konstellationen.

Bilaga:

1. Kommunstyrelsens beslut Dnr KS-2020-156
2. Bilaga 2 KS § 213/2020 Överenskommelse mellan Östhammars kommun och Östhammarshem avseende bostadstilldelning för nyanlända anvisade genom bosättningslagen

Dnr KS-2020-156

§ 213. Mottagande av nyanlända, bostadsförsörjning

Beslut

Kommunstyrelsen godkänner Överenskommelsen mellan Östhammarshem och Östhammars kommun. (Bilaga 2)

Reservationer

Pär-Olof Olsson (M), Lennart Owenius (M), Lars O Holmgren (BoA), Martin Wahlsten (SD) och Ylva Lundin (SD) reserverar sig mot beslutet.

Ylva Lundin (SD) lämnar följande motivering:

”SD reserverar sig mot beslutet att, via överenskommelsen med Östhammarshem, ge bostadsprivilegier till nyanlända.

Det är orimligt och orättvist att andra länders medborgare ska ges förtur i bostadskön på bekostnad av de bostadssökande som står i den ordinarie bostadskön. Det är också orimligt att de nyanlända därefter tilldelas förstahandskontrakt på den lägenhet de fått med förtur och att det sker på mer fördelaktiga villkor än vad som gäller för de ordinarie hyresgästerna.

Vi vill än en gång påminna om att bostadsanvisningslagen inte ställer specifika krav på vilket boende som kommunen ska tillhandahålla. Ej heller specificerar lagen hur länge boendet ska tillhandahållas.”

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsens arbetsutskott gav under våren 2020 förvaltningen i uppdrag att redogöra för hur bostadsförsörjningen fungerar idag samt riktlinjer/principer för det fortsatta arbetet.

Östhammars kommun har sedan 2007 ett mottagande av nyanlända vuxna och familjer, personer med tillfälligt eller permanent tillstånd att vistas och arbeta i Sverige. Bostadsförsörjningen av dessa har främst genomförts i samarbete med stiftelsen Östhammarshem.

Bostadsförsörjningen av nyanlända var fram till 2015 relativt oproblematiske, dels p.g.a. bostadsmarknaden och dels för att kommunen hade ett lågt flyktingmottagande(2010-2014), 15-20/år eller mindre. I samband med migrationskrisen och den nya lagstiftningen, kommunernas ansvar för bosättning, försvårades bosättningsfrågan avsevärt. I samband med detta fördjupade kommunen sitt samarbete med den lokala bostadsstiftelsen och gjorde senare en överenskommelse. Denna överenskommelse förnyades 2020. Överenskommelsen är tecknad på tjänstemannanivå i såväl bostadsstiftelsen som i kommunen.

Under migrationskrisen gjorde kommunen flera försök att hyra in bostäder från den privata marknaden. Detta gav inget större resultat, 4-6 lägenheter i Alunda samt ett vandrarhemsliknande annex i Österbybruk. Detta gör att Överenskommelsen med

Kommunstyrelsen

Östhammarshem utgör kommunens strategi för bostadsförsörjning avseende nyanlända familjer och vuxna. Överenskommelsen gäller till 2020-10-31.

Statistik

- Under 2018 fick kommunen 6 st. lägenheter
- Under 2019 fick kommunen 5 st. lägenheter
- Under perioden 2018-2019, konverterades 26 lägenheter till förstahandskontrakt
- Vilka regler gäller för att få förstahandskontrakt;
- Östhammars kommun kan efter 12 månaders kontraktstid ansöka om att andrahandshyresgästen ska ta över förstahandskontraktet. Ansökan beviljas under förutsättning att andrahandshyresgästen godkänns i sedvanlig kreditupplysning, d.v.s. att inga betalningsanmärkningar eller skuldsaldo finns registrerade hos Kronofogdemyndigheten och att det fungerat med hyror och att inga störningar förekommit. Om inkomst består av etableringsstöd ska minst 150 dagar finnas kvar på etableringsersättningen för att andrahandshyresgästen ska kunna gå över på eget kontrakt, dessutom måste inkomsten vara relevant i förhållande till hyran.
- Besiktning: Lägenheten ska innan övertagande av kontraktet besiktigas av Östhammarshems besiktningsman. Har skador uppstått i lägenheten som är att anse som onormalt slitage har Östhammarshem rätt att debitera Östhammars kommun dessa kostnader innan kontraktet skrivs över. Vid grav vanvård av lägenheten äger Östhammarshem rätt att neka att kontraktet övergår till andrahandshyresgästen, enligt Östhammarshems uthyrningspolicy.
- Från det att kontrakt skrivits över på den nyanlände löper en hyresgaranti under 12 månader från Östhammars kommun till Östhammarshem.

Då ärendet innebär ett samarbete mellan två aktörer i samma koncern redovisar vi även de utgångspunkter Östhammarshem haft för den gällande bostadsstiftelsen.

Följande fyra dokument bifogas och kommenteras nedan;

- Överenskommelsen för nyanlända
- Sveriges Allmännyttas skrift "Bosättningslagen i praktiken" som Östhammarshem utgått ifrån inför upprättandet av överenskommelserna för nyanlända respektive ensamkommande.
- Östhammarshems nya uthyrningspolicy och riktlinjer för uthyrningen. Se särskilt under "Tilldelningsregler", Inkomst, om tidsbegränsade ersättningar så som etableringsersättning.
- Ansvarfull uthyrning, som är generella rekommendationer för uthyrningspolicy.

I dokumentet riktlinjer för uthyrning står att läsa under "Tilldelningsregler": "Tidsbegränsade ersättningar så som t.ex. arbetslöshetskassa och etableringsersättning godkänns under förutsättning att det finns ett minimum av 150 dagar kvar av ersättningen samt att det finns ett borgensåtagande från person med ekonomiska förutsättningar, alternativt kommunal säkerhet." Lydelsen finns även i överenskommelsen avseende bostadstilldelning för nyanlända, se utdrag nedan:

Kommunstyrelsen

- Östhammars kommun kan efter 12 månaders kontraktstid ansöka om att andrahandshyresgästen ska ta över förstahandskontraktet. Ansökan beviljas under förutsättning att andrahandshyresgästen godkänns i sedvanlig kreditupplysning, d.v.s. att inga betalningsanmärkningar eller skuldsaldo finns registrerade hos Kronofogdemyndigheten och att det fungerat med hyror och att inga störningar förekommit. Om inkomst består av etableringsstöd ska minst 150 dagar finnas kvar på etableringsersättningen för att andrahandshyresgästen ska kunna gå över på eget kontrakt, dessutom måste inkomsten vara relevant i förhållande till hyran.
- ”Från det att kontrakt skrivits över på den nyanlände löper en hyresgaranti under 12 månader från Östhammars kommun till Östhammarshem.”

Villkoren för att ta över ett hyreskontrakt för en nyanländ familj är därmed inte mer fördelaktiga än för någon annan sökande att tilldelas ett förstahandskontrakt. Finns minst 150 dagar kvar av en tidsbegränsad ersättning och en ekonomisk säkerhet kopplad till kontraktet så får den sökande ett förstahandskontrakt (om inkomsten är relevant i förhållande till hyran).

Vad gäller vår uthyrningspolicy, riktlinjer för uthyrning och de kommunala överenskommelserna så följer de Sveriges Allmännyttas rekommendationer i dessa frågor. Vid utformningen av handlingarna har Östhammarshem tagit stöd i skrifterna: ”Ansvarsfull uthyrning av bostäder” och ”Bosättningslagen i praktiken”.

Utdrag ur Ansvarsfull uthyrning av bostäder, sid 4:

”Bostadsföretag bör arbeta på ett strukturerat sätt med kommunala hyreskontrakt för de personer och hushåll som inte blir godkända som hyresgäster på den ordinarie bostadsmarknaden. Detta kan ske genom att bostadsföretagen tecknar tydliga samarbetsavtal med den egna kommunen där samarbetsformer, omfattning, stöd för de boende med mera, specificeras. De kommunala kontrakten bör, om boendet sköts och fungerar, efter en viss tid leda till ett eget förstahandskontrakt.”

Beslutsunderlag

- Överenskommelsen för nyanlända
- Sveriges Allmännyttas skrift ”Bosättningslagen i praktiken” som Östhammarshem utgått ifrån inför upprättandet av överenskommelserna för nyanlända respektive ensamkommande.
- Östhammarshems nya uthyrningspolicy och riktlinjer för uthyrningen. Se särskilt under ”Tilldelningsregler”, Inkomst, om tidsbegränsade ersättningar så som etableringsersättning.
- Ansvarsfull uthyrning, som är generella rekommendationer för uthyrningspolicy.

Ärendets behandling

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2020-03-10, § 92, att ge förvaltningen i uppdrag att redogöra för hur bostadsförsörjningen fungerar idag samt riktlinjer/principer för det fortsatta arbetet.

Vid arbetsutskottets beredning 2020-09-15, § 269 reserverade sig Martin Wahlsten (SD) mot beslutet.

Kommunstyrelsen

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Kommundirektör Peter Nyberg föredrar ärendet.

Yrkanden

Pär-Olof Olsson (M) med bifall av Lennart Owenius (M), Lars O Holmgren (BoA), Martin Wahlsten (SD) och Ylva Lundin (SD) yrkar på följande ändring: Sista punkten på sida 1 i överenskommelsen tas bort.

Ylva Lundin (SD) yrkar avslag på arbetsutskottets förslag.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på om arbetsutskottets förslag mot Ylva Lundins (SD) avslagsyrkande och finner att kommunstyrelsen beslutar att bifalla arbetsutskottets förslag.

Ordförande ställer proposition på Pär-Olof Olssons (M), Lennart Owenius (M), Lars O Holmgrens (BoA), Martin Wahlstens (SD) och Ylva Lundins (SD) ändringsyrkande och finner att kommunstyrelsen beslutar att avslå ändringsyrkandet.

Protokollsanteckning

Lena Hagman (KD) lämnar följande särskilda yttrande: "KD ställer sig bakom Pär-Olof Olssons (M) förslag att stryka sista riktlinjen "Från det att kontraktet skrivits över på den nyanlände löper en hyresgaranti under 12 månader från Östhammars kommun till Östhammarshem."

Beslutet skickas till

- Arbetsmarknadsenheten, AME
- Kommunstyrelsen
- Socialnämnden
- Östhammarshem

Överenskommelse mellan Östhammars kommun och Östhammarshem avseende
bostadstilldelning för nyanlända anvisade genom bostättningslagen

Gimo 2019-10-

Östhammarshem

ÖSTHAMMARS
KOMMUN
- EN DEL AV ROSLAGEN

- Östhammars kommun och Östhammarshem är överens om att ambitionen är att tilldela ca 5-7% av uppsagda lägenheter under året till förmån för nyanländas räkning. Utifrån 2017 och 2018 års omflyttningsfrekvens skulle det innebära ca 12-22 lägenheter under kommande år. Antalet lägenheter beror således av hur många lägenheter i beståndet som sägs upp under året. Östhammarshem åtar sig att fördela erbjudandena relativt jämt under året. För att främja integration och långsiktigt hållbara bostadsområden är avsikten att de tilldelade lägenheterna sprids över hela beståndet.
- Denna överenskommelse sträcker sig löpande under tid som kommunens nyanlända har behov av bostad, dock till och med 2020-10-31, då vi uppdaterar denna överenskommelse utifrån eventuella nya behov för kommande år.
Östhammarshem upprättar överenskommelsen tillsammans med Östhammars kommun och uppdaterar denna vid behov. Båda parter ser till att den implementeras i sina respektive verksamheter.
- När Östhammarshem får in en uppsägning av en lämplig lägenhet erbjuds Östhammars kommun denna via mail-förfrågan till Anna-Karin Bexelius, var en veckas svarstid anges. Östhammars kommun/Anna-Karin Bexelius stämmer av hyra för erbjuden lägenhet inför beslut om tilldelning och återkommer till Östhammarshem inom svarstiden.
- Vid nej-svar eller om svar ej inkommit i tid erbjuds lägenheten Östhammarshems kö enligt verksamhetens uthyrningsrutin.
- Om Östhammars kommun beslutar att tilldela lägenheten kommer kontrakt att tecknas med Östhammars kommun på angiven lägenhet. Östhammars kommun upplåter i sin tur lägenheten i andra hand till den nyanlända. I de fall kommunen beslutar upplåta lägenheten till annan nyanländ ska lägenheten besiktigas av Östhammarshems besiktningsman innan ny andrahandshyresgäst tillträder. Har skador uppstått i lägenheten som är att anse som onormalt slitage har Östhammarshem rätt att debitera Östhammars kommun dessa kostnader. Kontaktuppgifter till ny andrahandshyresgäst ska snarast meddelas Östhammarshem. Hyran aviseras till Östhammars kommun. Östhammarshem lämnar information till Östhammars kommun, för kännedom, om problematik uppstår som härrör till den tilldelade bostaden.
- Östhammars kommun kan efter 12 månaders kontraktstid ansöka om att andrahandshyresgästen ska ta över förstahandskontraktet. Ansökan beviljas under förutsättning att andrahandshyresgästen godkänns i sedvanlig kreditupplysning, d.v.s. att inga betalningsanmärkningar eller skuldsaldo finns registrerade hos Kronofogdemyndigheten och att det fungerat med hyror och att inga störningar förekommit. Om inkomst består av etableringsstöd ska minst 150 dagar finnas kvar på etableringsersättningen för att andrahandshyresgästen ska kunna gå över på eget kontrakt, dessutom måste inkomsten vara relevant i förhållande till hyran.
- Besiktning: Lägenheten ska innan övertagande av kontraktet besiktigas av Östhammarshems besiktningsman. Har skador uppstått i lägenheten som är att anse som onormalt slitage har Östhammarshem rätt att debitera Östhammars kommun dessa kostnader innan kontraktet skrivs över. Vid grav vanvård av lägenheten äger Östhammarshem rätt att neka att kontraktet övergår till andrahandshyresgästen, enligt Östhammarshems uthyrningspolicy.
- Från det att kontrakt skrivits över på den nyanlände löper en hyresgaranti under 12 månader från Östhammars kommun till Östhammarshem.

- Överenskommelsen gäller t.o.m. 2020-10-31 och kan komma att förlängas efter ny överenskommelse.

Stiftelsen Östhammarshem

Gjmo 2019-10-21

Ort, Datum

Anders Ihre

Anders Ihre

Verksamhetsutvecklare

Jessica Eliardsson

Jessica Eliardsson
VD

Östhammars kommun

Gjmo 2019-10-22

Ort, Datum

Anna-Karin Bexellus

Anna-Karin Bexellus

Enhetschef

Arbetsmarknadsenheten

Lisbeth Bodén

Lisbeth Bodén
tf Socialchef

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2020-689

§ 291. Yttrande gällande laglighetsprövning av beslut angående Östhammars kommuns överenskommelse med Östhammarshem avseende bostadstilldelning för nyanlända anvisade genom bosättningslagen, mål nummer 7460-20

Beslut

Kommunstyrelsen antar förvaltningens förslag till yttrande och överlämnar det till Förvaltningsrätten i Uppsala. (Bilaga 10)

Reservationer

Martin Wahlsten (SD) och Ylva Lundin (SD) reserverar sig mot beslutet.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen beslutade 2020-09-29, beslut § 213, att godkänna överenskommelsen mellan Östhammars kommun och Östhammarshem avseende bostadstilldelning för nyanlända anvisade genom bosättningslagen. Ärendet hade beretts i kommunledningsförvaltningen och Östhammarshem. Ärendet har överklagats enligt kommunallagen 13 kap. (laglighetsprövning) och kommer att prövas av Förvaltningsrätten i Uppsala. Klagande anser att beslutet strider mot lokaliseringsprincipen och likställighetsprincipen. Östhammars kommun har förelagts att yttra sig över överklagan och kommunen har begärt anstånd med att inkomma med yttrande till Domstolen till 2020-12-03.

Beslutsunderlag

- Föreläggande från Förvaltningsrätten i Uppsala inklusive överklagan
- Yttrande

Dagens sammanträde

Yrkanden

Ylva Lundin (SD) yrkar avslag på yttrandet.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på förslag till beslut mot avslagsyrkandet och finner kommunstyrelsen bifaller förslag till beslut.

Beslutet skickas till

Förvaltningsrätten i Uppsala, forvaltningsratteni uppsala@dom.se

Förvaltningsrätten i Uppsala

Enhet 2

Mål nr. 7460-20, Ylva Lundin m.fl. / Östhammars kommun, yttrande angående laglighetsprövning enligt kommunallagen

Östhammars kommun har förelagts att senast den 3 december 2020 yttra sig över inkomsten överklagan av Ylva Lundin m.fl. avseende kommunstyrelsen i Östhammars kommuns beslut att godkänna överenskommelsen mellan Östhammarshem och Östhammars kommun avseende bostadstilldelning för nyanlända anvisade genom bosättningslagen. (Kommunstyrelsens beslut den 29 september 2020, Dnr KS-2020-156, § 213).

Östhammar får därför anföra följande.

1. Laglighetsprövning

Enligt 13 kap. 1 och 2 §§ kommunallagen (2017:725) får kommunstyrelsens beslut överklagas i syfte att få lagligheten av ett beslut prövat. Enligt 13 kap. 8 § kommunallagen ska ett överklagat beslut upphävas bland annat om det inte har kommit till på lagligt sätt, dvs. det har förekommit fel i själva förfarandet vid beslutsfattandet, eller beslutet annars strider mot lag eller annan författning.

Laglighetsprövning innebär att domstolen enbart kan upphäva kommunfullmäktiges beslut, inte ändra beslutet. Domstolen är alltså förhindrad att pröva beslutet, eller dess lämplighet, i sak. Domstolen kan inte fritt välja bland grunderna för upphävande i 13 kap. 8 § kommunallagen utan är bunden till att pröva lagligheten av beslutet utifrån de grunder som klaganden åberopat.

2. Prövningens omfattning

Östhammars kommun har uppfattat att klagandena menar att beslutet strider mot lokaliseringsprincipen samt likställighetsprincipen.

3. Beslutets förenlighet med lag eller annan författning

Östhammars kommun är skyldig att följa bosättningslagen och bereda de nyanlända som anvisas till kommunen med bostad. Kommunen har för att kunna lösa detta uppdrag ett nära samarbete med Östhammarshem som är en stiftelse inom kommunkoncernen. Detta samarbete har konkretiserats genom den överenskommelse som det överklagade beslutet avser.

Östhammars kommun anser att det överklagade beslutet inte strider mot lokaliseringprincipen då ansvaret för att bereda anvisade nyanlända är ett kommunalt uppdrag som inte kan väljas bort utan styrs av gällande lagstiftning.

Östhammars kommun avser vidare att det överklagade beslutet inte heller strider mot likställighetsprincipen då det är kommunens tydliga uppdrag att bereda anvisade nyanlända bostad. I Östhammars kommun är Östhammarshem den största hyresfastighetsägaren vilket gör det naturligt att kommunen använder de resurser som finns inom kommunkoncernen för att lösa uppdraget som bostättningslagen förpliktar. Då bostadsfrågan är en grundläggande förutsättning för trygghet och en god integrering i det svenska samhället har kommunen valt att skapa förutsättningar för att de anvisade nyanlända ska kunna konvertera det initiala boendet till ett förstahandskontrakt om vissa förutsättningar är uppfyllda. Bostättningslagen begränsar eller föreskriver inte på vilket sätt en kommun ska anvisa bostad och olika kommuner har valt att göra på olika sätt. Avtalet mellan Östhammars kommun och Östhammarshem beskriver det sätt Östhammars kommun valt att uppfylla bostättningslagen. Uppdraget utförs på objektiv och saklig grund och bostättningslagen måste anses vara ett sakligt skäl för att kommunen ska kunna besluta om en överenskommelse som rör gruppen nyanlända som är anvisade till kommunen.

Östhammars kommun anser därför att kommunstyrelsens beslut inte strider mot lag eller annan författning. Grund för upphävande av beslutet föreligger därmed inte.

Kommunstyrelsen@osthammar.se Motion om trafiksituationen vid Österbyskolan

Dannemoravägen (länsväg 290) och Järnvägsgatan omger Österbyskolan. Hastighetsgränsen är 30 km/h men många kör fortare, och det gäller såväl personbilar som tyngre fordon. Med högre hastighet ökar risken för olyckor, och konsekvenserna vid en eventuell olycka blir också mycket större.

Det saknas fartdämpande åtgärder på dessa vägar. Järnvägsgatan en kommunal väg.

Med hänvisning till ovanstående yrkar vi

- *att kommunen initierar att fartdämpande åtgärder vidtas för skolbarnens säkerhet.*

Morkarla den 16 februari 2020

Kerstin Dreborg (MP)

Regler för investeringar och investeringsprocess

Regler för investeringar och investeringsprocess

Investeringsprocessen är ett arbete som pågår fortlöpande med beslut i huvudsak i samband med budget varje år (juni).

Investeringsprocessen förbereds med att tjänsteorganisationen, under ledning av ekonomichef, utvärderar föregående års process, planerar och fastställer tidplan och anvisningar för det kommande arbetet.

Investeringsprocessen beskrivs som ett flöde, och vid varje tillfälle där beslut ska fattas kan ärendet återremitteras. Det är viktigt att man i planeringen tar hänsyn till detta.

Definition av investering

Investeringar kan göras både i materiella tillgångar och i s.k. immateriella tillgångar. Materiella tillgångar kan exempelvis vara byggnader, fastigheter (mark) eller inventarier. Exempel på en immateriell tillgång kan vara ett IT-system.

För att en anskaffning av en tillgång skall klassificeras som en investering ska den uppfylla dessa tre kriterier:

- Ha en ekonomisk livslängd på minst tre år
- Ha ett värde som överstiger 25 000 kr alternativt vara del i en större investering
- Inte utgöra en uppenbar underhållsinsats i syfte att behålla ursprunglig funktion

Kategorisering av investeringar

Processen för investeringar ser något olika ut beroende på vilken typ av investering det gäller. Investeringarna kategoriseras i årligen återkommande och strategiska investeringar inklusive fastigheter och mark. En årligen återkommande investering kan vara gatuombyggnader, mindre investeringar i fastigheter, IT-system mm eller återinvestering av inventarier. En strategisk investering kännetecknas av att den är betydande till belopp och/eller är av särskild principiell betydelse.

För årligen återkommande investeringar fastställs ramanslag för beslut i nämnd. Beredning och beslut om investeringar som finansieras genom ramanslag sker i respektive beslutsinstans och med en förenklad process.

Strategiska investeringar ingår i kommunens budgetberedning och prövas i varje enskilt fall av kommunfullmäktige och medel anslås för respektive projekt. Beredning om strategiska investeringar sker med en fullständig process.

Ramanslag för årligen återkommande investeringar

För årligen återkommande investeringar beslutar kommunfullmäktige om ett ramanslag för de olika nämnderna. Ramanslagen kan som huvudregel inte föras över årsskiftet, men kan ske om särskilda skäl finns, vilket prövas i samband med årsredovisningen.

Ramanslaget beslutas årligen i samband med att budget antas i KF i juni.

Investeringsplan

Kommunen arbetar kontinuerligt med en investeringsplan som omfattar både kortsiktig och långsiktig planering. Planen syftar till att ge underlag för strategiska diskussioner kring kommunkoncernens totala investeringsbehov, på kort och lång sikt.

Investeringsplanen revideras årligen inför budgetberedningen. Den årliga revideringen innebär att planerade projekt kan tillkomma eller tas bort från planeringen, beroende på aktuell information. Tidsplanen kan också justeras så att vissa projekt tidigareläggs och andra senareläggs jämfört med föregående års planering, beroende på aktuell information.

Att ett projekt finns omnämnt i investeringsplanen innebär inte att beslut om igångsättande finns utan detta kräver formellt beslut i kommunfullmäktige. Varje ärende i planen beslutas om separat för strategiska investeringar och där storleken för ramanslag beslutas.

Deadline: v. 27 samma datum som för budget (Beslut i KF)

Lokalförsörjningsplan

Lokalförsörjningsplanens syfte är på ett samlat och strategiskt vis redogöra för verksamheternas lokalbehov och möjliga åtgärder för att tillgodose detta behov på kort sikt och på lång sikt, med och utan tillväxt.

Kommunikation

Under investeringsprocessen ska beställande nämnd samt kommunstyrelsen löpande få information.

Förhållande till kommunens andra processer

Kommunens plan för investeringar införlivas i budgetprocessen i två skeden:

1. Som information i ett första utskick av budgetdirektiv, deadline v.6
2. Som delunderlag till budgetberedningen

I detta steg så prioriterar budgetberedningen bland investeringsförslagen för beslut i KF samtidigt som budget.

Relaterade styrdokument

- Styrmodell
- Budgetprocess
- Lokalförsörjningsplan
- Exploateringsplan

Förenklad process för investeringar (ej fastigheter)

1. Initiering/behovsanalys

Sektorchef ansvarar för att kommande periods investeringsbehov sammanställs och presenteras under budgetdagen/nyckeltalsdagen.

Varje investeringsprojekt ska innehålla:

- Beskrivning av behovet
- Ekonomisk kalkyl

Ansvarig: Sektorchef

Mottagare: Nämndernas presidier samt gruppledare (och förvaltningsledning)

Deadline: v.7

2. Bearbetning och förpackning av investeringsunderlag

I det här steget sammanställs inspelen från budgetdagen/nyckeltalsdag och "förpackas" för att tillgängliggöra materialet till budgetberedningen.

Ansvarig: Verksamhetschef ekonomi

Mottagare: Budgetberedning och opposition

Deadline: v.14

3. Budgetberedning

Syftet med budgetberedningen är att prioritera mellan de olika investeringsprojekten från steg 1. Budgetberedningen tar fram ett förslag som både innehåller förslag på ramanslag för nämnderna, fastighets samt strategiska investeringar

Ansvarig: Ordförandegruppen (politisk majoritet) och Verksamhetschef ekonomi

Mottagare: Förvaltningsledning

Deadline: v.18

4. Nyttjande av beslutade investeringsmedel

Beslut om att nyttja investeringsmedel från nämndens ramanslag utgår ifrån ordinarie delegationsordning.

Ansvarig: utifrån delegationsordning

Mottagare: den som ska utföra investeringen

Deadline: löpande

Fullständig investeringsprocess för fastigheter eller strategiska investeringar:

1. Initiering/behovsanalys

Sektorchef ansvarar för att ett investeringsbehov beskrivs i en handling som tas upp i nämnd. Behoven kan komma från lokalförsörjningsplanen eller ha annan bakgrund (t ex att något oförutsett har inträffat).

Ansvarig: Sektorchef och nämnd

Mottagare: Lokalstrateg (sektor samhälle)

Beslut (nämnd): förvaltningen får i uppdrag att ta fram en förstudie för investeringsbehovet X.

2. Förstudie till nämnd

I förstudien beskriver man verksamhetens och de tekniska behoven på en grov nivå. I förstudien ingår:

- Verksamhetens behov inklusive volymer och prognoser (t.ex. barn och äldre)
- Eventuell påverkan på den strategiska samhällsplaneringen
- Tekniska förutsättningar
- Enklare ekonomisk kalkyl (inkl. påverkan på framtida driftskostnader)
- Beskrivning av alternativa lösningar

Ansvarig: Lokalstrateg (sektor samhälle)

Mottagare: Nämnd

Beslut (nämnd): Nämnden föreslår kommunstyrelsen att kommunen ska gå vidare med alternativ A för investeringsbehovet X.

3. Förstudie till kommunstyrelse

Kommunstyrelsen tar del av nämndens förstudie och fattar vid behov beslut om eventuella kompletteringar.

Ansvarig: Lokalstrateg (sektor samhälle)

Mottagare: Kommunstyrelsen

Beslut (KS): Kommunstyrelsen beslutar att kommunen ska gå vidare med alternativ A för investeringsbehovet X. Förvaltningen får i uppdrag att ta fram projekteringsunderlag, som utgör underlag för kommunens investeringsplan- och budget.

4. Investeringsansökan

I detta steg fattar kommunstyrelsen beslut om förslag på investering ska tas vidare till nästa steg, och ger direktiv till program framtagande (detta ärende ska gå parallellt med förstudien). Detta ärende behandlas som en del av ärendet som beskrivs i steg 3.

Ansvarig: Lokalstrateg (sektor samhälle)

Mottagare: Kommunstyrelsen

5. Besluts- och projekteringsunderlag

I detta steg tas besluts- och projekteringsunderlag fram, underlaget innehåller förfinade skisser och kalkyler samt vid behov lokal- och funktionsprogram. Beslut i KS och KF sker vanligtvis inom ramen för budgetbeslutet.

Ansvarig: Lokalstrateg (sektor samhälle)

Mottagare: Nämnd, kommunstyrelse och kommunfullmäktige

Beslut: Nämnden godkänner besluts- och projekteringsunderlag och överlämnar det till KS som del i budgetprocessen.

6. Projektering

I detta steg tas upphandlingsunderlag fram, tillsammans med en detaljerad beskrivning över vad som skall byggas eller införskaffas.

Ansvarig: Lokalstrateg eller annan sakkunnig tjänsteman/projektledare

Mottagare: nämnd

7. Upphandling

Anbudsfordfarande

Ansvarig: Upphandling (VS)

Mottagare: Sektorchef och fastighetsdrift (VS)

8. Entreprenad

Genomförande av byggnation

Ansvarig: Fastighetsdrift (VS)

Mottagare: Sektorchef

9. Överlämning och avslut av projekt inklusive efterkalkyl

Inflyttning av verksamhet och förutsättningar till internhyresmodell. Framtagande av projektrapport inklusive efterkalkyl.

Ansvarig: Fastighetsdrift (VS) och lokalstrateg (sektor samhälle)

Mottagare: Sektorchef och nämnd

10. Uppföljning

Utvärdering av resultatet och hur processen fungerat. Detta steg görs en gång om året där samtliga investeringar under året utvärderas.

Regler för budgetuppföljningsprocessen

Innehåll

Regler för uppföljningsprocess.....	2
Grundprinciper för uppföljning	2
Uppföljningens nivåer	2
Kontinuerlig uppföljning.....	3
Periodisk rapportering.....	3
Tidplan och anvisningar.....	3
Forum för uppföljningsdialog.....	3
Medarbetare/enhetschef.....	3
Enhetschef/verksamhetschef.....	4
Enhetschefer/verksamhetschef/sektorchef.....	4
Verksamhetschefer/sektorchef/kommundirektör.....	4
Beskrivning av delprocesser	4
Ta ut data och sammanställa.....	4
Analysera	5
Rapportera.....	5
Besluta	5

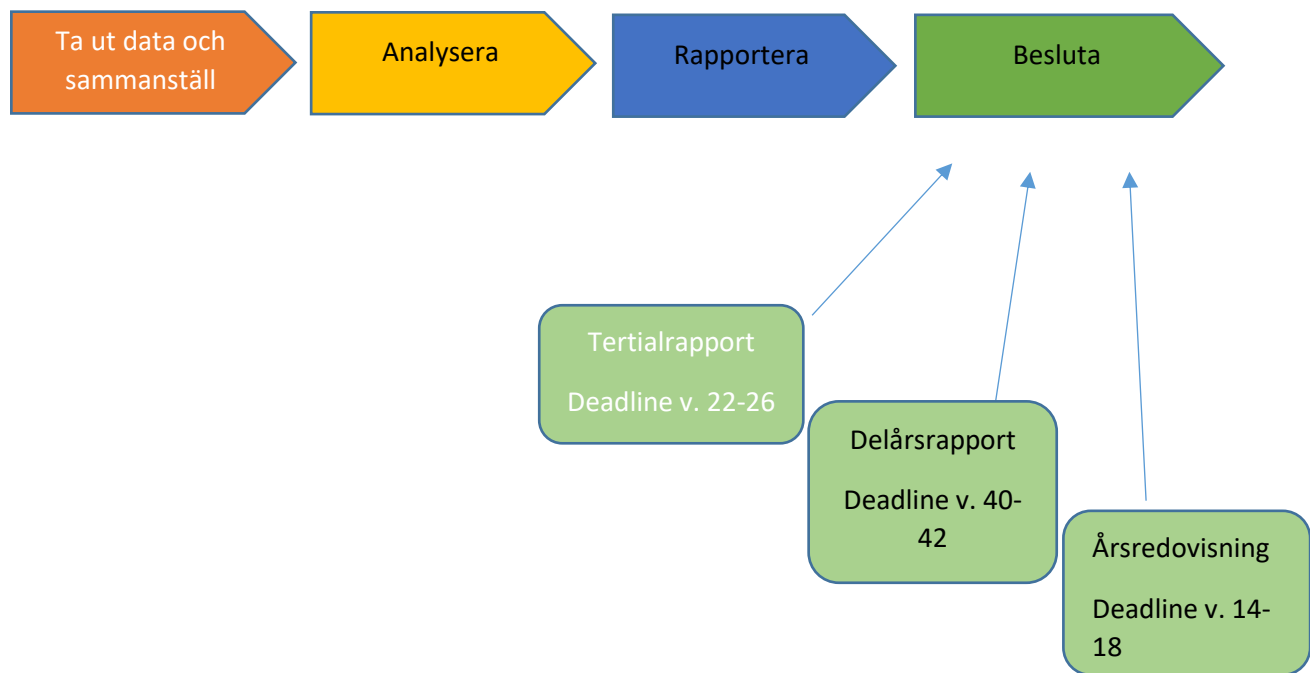
Regler för budgetuppföljningsprocess

Budgetuppföljningsprocessen pågår kontinuerligt under året med rapportering av avvikelser i kommunens verksamheter och resursanvändning för att möjliggöra en styrning till beslutad riktning.

Processen kan delas in i fyra delprocesser:

- Ta ut data och sammanställa
- Analysera
- Rapportera
- Besluta

Illustration över hur processen ser ut

Grundprinciper för uppföljning

Uppföljning ska i första hand fokusera på avvikelser, både ekonomi och verksamhet. Genom att fokusera på avvikelser och åtgärdsplaner ska uppföljningsprocessen borga för att verksamheten når de beslutade målen och har en ekonomi i balans.

Ett annat syfte med uppföljningen är att uppmärksamma framgångsrika arbetssätt och metoder som kan användas och spridas som goda exempel och bidra till verksamhetsutveckling i andra delar av organisationen.

I beskrivningen av delprocesserna finns ett antal aktiviteter definierade. Samtliga nämnder och sektorer ska följa de delprocesser med tillhörande aktiviteter.

Uppföljningens nivåer

Kommunfullmäktige

Kommunstyrelse

Förvaltning

Nämnd

Sektor

Verksamhet

Enhet

Kontinuerlig uppföljning

Ansvar för den kontinuerliga uppföljningen tillhör varje chef inom områdena verksamhet, ekonomi (inklusive investeringar) och personal.

Varannan månad görs en mer noggrann uppföljning, där verksamheten periodiserar kostnader och intäkter samt lämnar ifrån sig en prognos för helår.

När den kontinuerliga uppföljningen visar på avvikelser från beslutad inriktning och resursfördelning ska detta utan dröjsmål rapporteras till överordnad chef i linjeorganisationen. Sektorchef rapporterar till ansvarig nämnd samt kommundirektör. Kommundirektör rapporterar till kommunstyrelsen. På varje nivå ska åtgärder, inom chefens delegation och mandat, utan dröjsmål också vidtas för att korrigera avvikelserna.

Periodisk rapportering

Utöver den kontinuerliga uppföljningen (inklusive uppföljning av investeringar) och den rapportering som följer av den ska nämnd, kommunstyrelse och kommunfullmäktige tre gånger per år få en skriftlig uppföljningsrapport:

Tertialrapport - uppföljning till och med april samt en prognos för helår

Delårsrapport - uppföljning till och med augusti samt en prognos för helår

Årsredovisning – uppföljning avseende helår

För den periodiska rapporteringen ansvarar sektor och verksamhet. Om det kvarstår avvikelser som inte kan hanteras inom en nämnd ska en åtgärdsplan upprättas av ansvarig sektor och beslutas av respektive nämnd. Av åtgärdsplanen ska det framgå på vilket sätt och i vilket sätt och i vilken verksamhet nämnden avser vidta åtgärder som säkerställer att beslutad resursfördelning inte överskrids och att verksamhetens mål uppnås.

Tidplan och anvisningar

Ekonomienheten upprättar årligen en tidplan och detaljerade anvisningar och mallar för sektorernas arbete med uppföljningar.

Forum för uppföljningsdialog

Två gånger per år vid tertial och delår har organisationen en ekonomi- och kvalitetsdialog som löper genom organisationens samtliga tjänstemannanivåer från medarbetare, enhetschef, verksamhetsområdeschef, sektorchef och kommundirektör.

Utöver ekonomi- och kvalitetsdialog har kommunen årligen i feb/mars en bokslutsdag där verksamheten redovisar sin måluppfyllelse för nämndernas och kommunfullmäktiges presidier, kommunstyrelse.

Medarbetare/enhetschef

Kvalitetsdialogen börjar med att enhetschef tillsammans med sina medarbetare vid ett APT går igenom utfallet för perioden avseende kvalitet, ekonomi och HR. Stödfunktionerna (ekonomi, HR och utveckling) ansvarar för att underlag till dialogen är sammanställt i mallar för respektive enhet.

Vid detta tillfälle ska medarbetare involveras i enhetens samlade resultat och vid avvikelse vara med och resonera kring lämpliga åtgärder. Enhetschef ansvarar för att enhetens underlag för dialog fylls i och utfall och avvikelser kommenteras.

Deltagare: medarbetare och enhetschef

Tidpunkt: maj och oktober

Enhetschef/verksamhetschef

Efter att medarbetare och enhetschef har analyserat sitt resultat träffas enhetschefer och verksamhetschef områdesvis (tex. hemtjänst eller grundskola). Här får respektive enhetschef presentera sin enhetsuppföljning och tillsammans sammanställs en presentation (bilaga xx) för respektive område där resultatet på enhetsnivå är synligt.

Deltagare: enhetschef, verksamhetschef och ekonom/controller

Ansvarig: ekonomi och HR

Tidpunkt: maj och oktober

Enhetschefer/verksamhetschef/sektorchef

I detta steg samlas enhetschefer, verksamhetschef och sektorchef för att verksamhetsvis föra en dialog kring måluppfyllelse och budgetföljsamhet både på verksamhetstotalen och på enhetsnivå. Här presenterar verksamhetschef den samlade verksamhetsuppföljningen med support från enhetschef och ekonom/controller. Sektorchef och ekonomichef (eller annan nämnds ekonom/controller) ställer frågor utifrån underlag. Efter detta möte sammanställer sektorchef underlag till nästa nivå.

Deltagare: enhetschef, verksamhetschef, sektorchef, ekonom/controller och verksamhetschef ekonomi (eller annan nämnds controller/ekonom)

Ansvarig: verksamhetschef

Tidpunkt: juni och november

Verksamhetschefer/sektorchef/kommundirektör

I detta steg samlas verksamhetschefer, sektorchef och kommundirektör för att sektorsvis föra en dialog kring måluppfyllelse och budgetföljsamhet både på sektortotalen och på områdesnivå. Här presenterar verksamhetschef den samlade verksamhetsuppföljningen med support från enhetschef och ekonom/controller. Kommundirektör och verksamhetschef ekonomi (kanske HR och utvecklingschef också) ställer frågor utifrån underlag.

Deltagare: enhetschef, verksamhetschef och ekonom/controller

Ansvarig: sektorchef

Tidpunkt: juni och november

Beskrivning av delprocesser

Ta ut data och sammanställa

I detta steg tar man fram och kvalitetssäkrar information som i nästa steg ska analyseras.

Stödfunktionerna ekonomi och HR ansvarar för att relevant utfallsdata tas fram och tillgängliggörs för berörda chefer.

Stödfunktionerna ansvarar för att utdata är kvalitetssäkrat, bl.a. genom att se till att den ekonomiska redovisningen är korrekt konterad och periodiserad eller att personalstatistik är korrekt.

Ansvarig: Verksamhetschef ekonomi och HR chef

Mottagare: Sektor och verksamhet

Deadline: Se ekonomisk tidplan

Analysera

Konstatera

I detta steg ska utdata analyseras för att **konstatera** och **dokumentera avvikelser** mot beslutad inriktning eller resursfördelning. **Orsaker** till avvikelser ska analyseras. Målsättningen med analysen är att finna den grundläggande orsaken till att avvikelsen uppstår samt finna lämpliga **åtgärder**.

Prognos

Vid behov görs en prognos över det ekonomiska helårsutfallet.

Dialog med överordnad chef

Om avvikelser konstateras som innebär att den tilldelade resursfördelningen riskerar att överskridas eller att de beslutade målen och inriktningen för verksamheten riskeras att inte kunna uppnås ska ansvarig chef utan dröjsmål föra dialog med överordnad nivå i organisationen för att informera och diskutera lämpliga åtgärder.

Vidta åtgärder

Ansvarig chef ska vid konstaterade eller befarade avvikelser föreslå och vidta åtgärder

Ansvarig: Verksamhetschef ekonomi

Mottagare: Sektor och verksamhet

Deadline: Se ekonomisk tidplan

Rapportera

Sektorn ska sex gånger per år summera och skriftligen sammanfatta läget från den kontinuerliga och periodiska uppföljningen.

Uppföljningen ska presenteras och diskuteras i ansvarig nämnd, styrelse och kommunfullmäktige.

Ansvarig: Verksamhetschef ekonomi

Mottagare: Sektor och verksamhet

Deadline: Se ekonomisk tidplan

Besluta

I detta steg värderar den ansvarige nämnden/styrelsen/fullmäktige förvaltningens föreslagna åtgärder och kompletterar vid behov med ytterligare åtgärder. Nämnden/styrelsen beslutar om åtgärder som ska verkställas för att säkerställa att den beslutade ekonomiska tilldelningen kan hållas och beslutade mål och inriktningar kan nås.

Ansvarig: Verksamhetschef ekonomi

Mottagare: Sektor och verksamhet

Deadline: Se ekonomisk tidplan

Regler för Internhyresmodell

Innehåll

Regler för internhyresmodell	3
Inledning – syfte och mål	3
Vilka berörs av internhyresmodellen	3
Parter och roller	3
Uthyrning till kommunal verksamhet.....	3
Uthyrning till extern utförare av kommunal verksamhet eller till externa aktörer	3
Dialog och samverkan	4
Central samverkansgrupp för lokalfrågor ”Lokalförsörjningsgrupp” (LFG).....	4
Serviceråd – Lokala samverkansgrupper	4
Gränsdragning gällande lokalförändringar.....	5
Hyresvärdsrelaterade lokalförändringar (hyresvärden står för kostnaderna).....	5
Hyresgästrelaterade förändringar (hyresgästen står för kostnaderna)	5
Oförutsedda kostnader	5
Förändring av internhyra mellan åren	6
Förändring av hyra i ägda lokaler	6
Förändring av hyra i inhyrda lokaler.....	6
Hantering av vakanta lokaler.....	6
Rätt att teckna och säga upp interna hyresavtal.....	6
Självkostnadsbaserad hyra	7
Hyrans beståndsdelar	7
Kontraktsvillkor för lokaler	7
Uppsägning av delar av lokaler	7
Debitering.....	8
Hantering av inhyrning av externa lokaler	8
Gränsdragning för åtgärder och underhåll i/av lokalerna.....	8
Gränsdragningslista	8
Servicenivå och fastighetsskötsel.....	8
Underhåll.....	8
Förändringar av lokaler	8
Intern tvist	9

Regler för internhyresmodell

Inledning – syfte och mål

Syftet med reglerna är att uppnå kostnadsmedvetenhet, transparens och god hushållning med kommunens lokaler och fastighetservice.

Internhyresmodellen reglerar förhållandet mellan hyresvärd och hyresgäst avseende verksamhetslokaler.

Målsättning med internhyresmodellen:

- Anpassa investeringstakten och investeringsnivån
- Endast ha lokaler som verksamheterna har behov av
- Sköta fastighetsförvaltningen på ett långsiktigt och strategiskt sätt
- Minska miljöpåverkan
- Säkra upp att fastighetsbestånd förvaltas kostnadseffektivt

Vilka berörs av internhyresmodellen

Parter och roller

Sektor samhälle är lokalförsörjare och hyresvärd. Fastighetsdrift inom sektor verksamhetsstöd är fastighetsförvaltare.

Uthyrning till kommunal verksamhet

Hyresmodellen gäller för samtliga sektorer i såväl kommunägda som inhyrda lokaler.

Uthyrning till extern utförare av kommunal verksamhet eller till externa aktörer

Uthyrning av kommunens lokaler till externa aktörer omfattas inte av internhyresmodellen.

Dialog och samverkan

En viktig del i arbetet med internhyresmodellen är att föra en kontinuerlig dialog och samverka mellan hyresvärd, hyresgäst och fastighetsförvaltare.

Central samverkansgrupp för lokalfrågor "Lokalförsörjningsgrupp" (LFG)

Gruppen sammansätts av representanter för hyresgäst, hyresvärd och fastighetsdrift. Gruppen träffas fyra gånger per år, arbetet leds av lokalstrateg. Gruppen ska behandla strategiska och principiella frågor som rör lokalförsörjning. Representanter utses av kommundirektör. Gruppen ska dessutom behandla frågor som inte kan lösas lokalt i servicerråden. För möten gäller:

- planläggs årsvis enligt kalendarium
- behandlar frågor av strategisk eller principiell natur
- besluta om förslag till lokalförsörjningsplan
- prioritera mellan olika lokalbehov och lokallösningar som berör flera sektorer eller har stor ekonomisk betydelse
- ta fram gränsdragningslista för åtgärder i lokaler

Serviceråd – Lokala samverkansgrupper

Fastighetsdrift, verksamhetschefer eller enhetschefer träffas i regelbundna möten för att behandla gemensam planering, verksamhetsfrågor mm. Representanter utses av LFG och gruppen leds av lokalstrateg. Syftet är att lösa lokalfrågor som rör den dagliga, operativa verksamheten lokalt.

För servicerrådets möten gäller:

- planläggs årsvis enligt kalendarium
- bereda ärenden till lokalförsörjningsgrupp
- föreslå förbättringar och effektiviseringar
- upprätta förslag till lokalförsörjningsplan
- initiera och följa upp lokalutredningar och lokalprojekt
- arbeta utifrån gränsdragningslista för åtgärder i lokaler

Gränsdragning gällande lokalförändringar

Förändringar som föranleds av myndighetskrav riktade mot verksamheten i egenskap av arbetsgivare eller utövare av verksamhet, följer samma regler som för investeringar initierade av verksamheten enligt stycket nedan.

Hyresvärdsrelaterade lokalförändringar (hyresvärden står för kostnaderna)

Med hyresvärdsrelaterade förändringar avses förändringar initierade av hyresvärd och myndighetskrav riktade mot denne. Dessa förändringar ingår i internhyran.

Exempel är krav på förbättringar, energibesparande åtgärder, myndighetskrav, vissa förändringar föranledda av myndighetsbeslut, tex beslut med stöd i Plan- och bygglagen (PBL) som exempelvis Obligatorisk ventilationskontroll (OVK), brandsäkerhet, tillgänglighet (enkelt avhjälpna hinder) mm.

Hyresgästrelaterade förändringar (hyresgästen står för kostnaderna)

Hyresgästrelaterade förändringar bekostas av hyresgästen i form av ökad internhyra.

Det kan vara t ex olika former av verksamhetsanpassningar av lokaler eller andra förändringar som hyresgästen vill göra. Verksamhetsanpassningar kan vara ett resultat av hyresgästens vilja eller ett krav på hyresgästens verksamhet från myndigheter (tex. socialtjänstlag, skollag), branschorganisationer etc. Även förtida underhåll eller standardhöjning av en byggnadsdel som ännu inte är föremål för underhållsåtgärd räknas som hyresgästrelaterad förändring.

Större åtgärder, över 2 basbelopp, finansieras av investeringsmedel. Hyresvärd ombesörjer och bekostar dessa samt omvandlar investeringen till ett tidsbegränsat hyrestillägg.

Mindre åtgärder, under 2 basbelopp, ombesörjs av hyresvärd men bekostas av hyresgästen som ett engångsbelopp som belastar driften. Enskilda sektorer har således inte egna medel för lokalinvesteringar.

Oförutsedda kostnader

Med oförutsedda kostnader menas större kostnader som uppkommer exempelvis genom att skada uppstår i en lokal och hyresgästen tvingas evakuera lokalen och skaffa ersättningslokaler.

Åtgärdande av själva skadan ingår i internhyran i form av akut underhåll.

Övriga kostnader utgör "oförutsett" och direkt finansieras av respektive verksamhet. Det kan handla om evakueringskostnader, ersättningslokaler eller transporter.

Förändring av internhyra mellan åren

Förändring av hyra i ägda lokaler

Kostnader för förvaltning, drift, underhåll mm påverkas av kostnadsutvecklingen i samhället och justering av hyresnivåerna ska ske årsvis i samband med fastställande av kommunens budget. Förändringen av nästkommande år baseras på en uppskattad utveckling av hyresbeståndsdelarna i stycket självkostnadsbaserad hyra.

Förändring av hyra i inhyrda lokaler

Den del av hyran som motsvarar den externa hyran förändras med samma indexreglering som gäller för det externa hyresavtalet. Övriga delar av hyran förändras enligt samma principer som egna lokaler.

Hantering av vakanta lokaler

När en hyresgäst säger upp en lokal blir de av med hyreskostnaden så snart uppsägningstiden om 9 månader har passerat.

Sektor samhälle har ett ansvar att hitta en ny hyresgäst direkt när uppsägningen kommer in, och om ny hyresgäst träder in under uppsägningstiden går kostnaden över från gammal till ny hyresgäst vid tillträde.

Lokalen belastar från och med då sektor samhälles budget. På så sätt har incitament skapats både för hyresgästen att lämna lokaler och för sektor samhälle att aktivt arbeta med avveckling eller omstrukturering av fastighetsbeståndet.

Rätt att teckna och säga upp interna hyresavtal

För lokalfrågorna ansvarar sektor samhälle. De äger rätt att teckna överenskommelser om internhyra och är hyresvärd i internhyresförhållandet. Det åligger respektive sektor att utse ansvariga inom sitt område att teckna internhyresavtal samt tillhörande fastighetsförteckning.

Självkostnadsbaserad hyra

En kostnadsbaserad hyra baseras på faktiska kostnader för respektive fastighet. Dessa kostnader kan grovt delas upp i kapitalkostnad, underhållskostnad och driftkostnad. För lokaler tillämpas självkostnad per objekt utan hänsyn till ev. funktionalitetsskillnader.

Hyrans beståndsdelar

Hyran sätts samman av ett antal olika hyreskomponenter som beräknas enligt följande principer.

- *Kapitalkostnad:* Utgörs av avskrivning och internränta på avstämningsårets ingående balans. Kapitalkostnad för eventuella investeringar under avstämningsåret tillkommer.
- *Kostnader för mediaförbrukning:* Beräknas enligt nyckeltal för nya objekt och genom analys av utfall för de senaste 2 åren vid revidering av befintliga avtal.
- *Kostnader för fastighetsskötsel och sophämtning/återvinning:* Beräknas enligt nyckeltal för nya objekt och genom analys av utfall för de senaste 2 åren vid revidering av befintliga avtal.
- *Planerat underhåll:* Beräknas enligt nyckeltal för nya objekt, vid revidering av befintliga avtal med medelvärdet av kostnaden i kommunens underhållsplan för de fem närmaste åren.
- *Felavhjälpande underhåll:* Beräknas enligt nyckeltal för nya objekt och genom analys av utfall för de senaste 2 åren vid revidering av befintliga avtal.
- *Försäkringspremier* ingår i hyran med ett belopp som motsvarar avstämningsårets självkostnad.
- *Fastighets beskattning/fastighetsavgift:* Beräknas enligt av skattemyndigheten upprättade riktlinjer.

Kontraktsvillkor för lokaler

Ett internhyresavtal upprättas mellan sektor samhälle och hyresgästens sektor.

- Hyresavtalet gäller samtliga lokaler och varje fastighetsobjekt specificeras i en fastighetsförteckning
- Hyresavtalet gäller tillsvidare
- Uppsägningstiden är 9 månader och uppsägning kan ske när som helst
- Uppsägningen ska vara skriftlig
- Förändring av verksamheten i lokalerna ska anmälas till hyresvärden så att hyresvärden kan påtala att ev. lokalförändringar kan behöva göras för att myndighetskraven ska kunna upprätthållas

Uppsägning av delar av lokaler

En sektor får säga upp del av lokal som man bedömer att man under överskådlig tid inte kommer att ha behov av.

Hyresvärden har skyldighet att ta emot uppsägning av lokal under förutsättning att följande uppfylls:

- Lokalen måste vara uthyrningsbar till annan hyresgäst
- Lokalen ska vara fysiskt avskiljbar och kunna ges en egen entré
- Flera hyresgäster ska kunna använda fastigheten/byggnaden/enheten utan att verksamheterna stör varandra
- Den uppsagda delen ska kunna avskiljas med mindre åtgärder och till rimliga kostnader. Kostnaderna för detta ska bäras av frånträdande hyresgäst
- Uppsägningstiden är 9 månader och uppsägning kan ske när som helst
- Uppsägningen ska vara skriftlig

Debitering

Debitering sker automatiskt månadsvis via ekonomisystemet. Efter uppsägningstidens utgång sker ingen hyresdebitering. För nyproducerade lokaler utgår hyra från det datum den färdiginredda lokalen kan tas i anspråk, d v s från möjligt inflyttningsdatum.

Hantering av inhyrning av externa lokaler

Finns det inga kommunägda lokaler som tillgodoser den kommunala verksamhetens behov, kan det bli aktuellt att hyra in en lokal av en extern fastighetsägare för att lösa den kommunala verksamhetens behov.

Enskilda sektorer har inte rätt att teckna andra hyresavtal än interna hyresavtal vilket innebär att sektor samhälle alltid är avtalsslutande part inom kommunen vid extern förhyrning.

En förutsättning för att beslut om extern förhyrning ska gälla är att hyresgästens nämnd dels har lämnat uppdrag till hyresvärdens nämnd att förhyra lokaler, dels accepterat hyresvillkoren, gäller för hyror på mer än 200 tkr per år.

Gränsdragning för åtgärder och underhåll i/av lokalerna

Gränsdragningslista

Som grund för ansvarsfördelningen mellan hyresgäst och hyresvärd ligger en gränsdragningslista.

Gränsdragningslistan visar vem som sköter underhåll och skötsel men också vem som ansvarar för utbyte till nytt.

Listan redovisar vilka objekt och uppgifter som är hyresvärdens ansvar respektive vad som är hyresgästens ansvar och utgår ifrån att hyresvärderna äger, bekostar och ansvarar för föremål som hör till byggnad/mark medan hyresgästen äger, bekostar och ansvarar för föremål som hör till verksamheten.

Servicenivå och fastighetsskötsel

Lokalerna uthyrs, om inget annat anges, i befintligt skick som skall motsvara en för verksamheten ändamålsenlig nivå med hänsyn tagen till de ekonomiska medel som finns för underhåll av lokalerna.

Fastighetsskötsel som ingår i hyresvärdens åtagande ska framgå av bilaga till hyreskontraktet.

Städning av lokalerna beställs som en separat tjänst från fastighetsdrift.

Underhåll

Hyresvärderna utför planerat underhåll enligt gällande underhållsplan och felavhjälpande underhåll efter behov. Gränsdragningen mellan parter ansvar framgår av bilagor till respektive hyreskontrakt.

Planerat underhåll avser:

- utvändigt underhåll av byggnad/mark
- invändigt underhåll av byggnad/lokal
- underhåll av installationer

Felavhjälpande underhåll avser insatser för att återställa funktioner som havererat eller är så bristfälliga att åtgärder måste göras omgående.

Förändringar av lokaler

Förändringar av lokalerna och dess fasta installationer samt målning och tapetsering får endast ske efter godkännande av LFG.

Intern tvist

Tvist om avtal eller tolkning av regelverk ska i första hand lösas genom samråd mellan hyresvärd och hyresgäst i lokalförsörjningsgruppen. Om överenskommelse inte kan nås, hänskjuts frågan till sektor samhälle som tar upp frågan i kommunstyrelsen.

Regler för budgetprocess

Regler för budgetprocess

Budgetprocessen pågår under drygt ett år.

Första stegen i budgetprocessen för mål och budget år X tas i oktober år X-2.

Sista steget i budgetprocessen (detaljbudgetarbetet) påbörjas i december år X -1 och är klart i januari år X.

Budgetprocessen förbereds med att tjänsteorganisationen, under ledning av ekonomichef, utvärderar föregående års process, planerar och fastställer tidplan och anvisningar för det kommande arbetet.

Information under budgetprocessen ska ges kontinuerligt. Informationen ska vara anpassad till målgruppen och i det skede processen är i. Syftet med informationen är att skapa delaktighet och förståelse för prioriteringar i budget och mål.

Budgetprocessen består av följande steg:

1. Första utskick av budgetdirektiv

Ekonomienheten matar resursfördelningsmodellen med data från SKR:s oktoberrapport och anmäler ett informationsärende till nämnderna.

Ärendet innehåller:

- preliminära budgetförutsättningar/ramar (enligt resursfördelningsmodell) för kommande budgetperiod år X (ex 2022) inkl. aktuell prognos för löner, volym och priser.
- budget och utfallsprognos för år x-1 (ex 2021)
- utfall för år X - 2 (ex 2020)
- instruktioner inkl. datum för det fortsatta arbetet

Förutom resursfördelningsmodellens utfall så ska utfallet från den preliminära investeringsplanen också informeras om/in i resursfördelningsmodellen, i det här skedet.

Ansvarig: Verksamhetschef ekonomi

Mottagare: Nämnd och förvaltningsledning

Deadline: v.46

2. Information om budgetförutsättningar

Ärendet enligt punkt 1 redovisas som information vid nämndsammanträden där ekonom finns behjälplig med navigering i materialet.

Ansvarig: Verksamhetschef ekonomi (ekonom föredrar i nämnd)

Mottagare: Nämnd (och förvaltningsledning)

Deadline: Sista nämnd för året

3. Nyckeltalsdag/budgetdag/Datadag/prioriteringsforum/Förutsättningsforum

Syftet med dagen är att delge politiken tjänsteorganisationens inspel inför budgetberedningsprocessen.

Under dagen redovisas

- kommungemensam omvärldsbild
- styrmodell inkl. förklaring av resursfördelningsmodellen
- utveckling av skatteintäkter och kostnader, 5 år
- förvaltnings-/sektors-nyckeltal förknippade med någon utmaning i förhållande till givna budgetförutsättningar och/eller verksamhetsbehov utifrån analys av nuläge och framtid

Medverkande under dagen är förvaltningsledning och nämndernas arbetsutskott.

Ansvarig: Förvaltningsledningen

Mottagare: Nämndernas presidier (inkl. KF) samt gruppledare, kommunstyrelse, revisionen och förvaltningsledningen

Deadline: v.7

4. Andra utskick av budgetdirektiv

Ekonomienheten matar resursfördelningsmodellen med data från SKR:s februariprognos och ev. övrig ny data och anmäler ett informationsärende till nämnderna, utan beredning i arbetsutskott.

Ärendet innehåller:

- preliminära budgetförutsättningar/ramar (enligt resursfördelningsmodell) för kommande budgetperiod år X (ex 2022) ink aktuell prognos för löner och priser.
- budget och utfall för år x-1 (ex2021)
- utfall för år X -2 (ex 2020)
- instruktioner inkl. datum för det fortsatta arbetet

Ansvarig: Verksamhetschef ekonomi

Mottagare: Nämnd och förvaltningsledning

Deadline: v.9

5. Information om budgetförutsättningar

Ärendet enligt punkt 4 redovisas och diskuteras vid nämndsammanträden. Ekonom (och förvaltningsledning) finns behjälplig med navigering i materialet.

Ansvarig: Verksamhetschef ekonomi (ekonom föredrar i nämnd)

Mottagare: Nämnd (och förvaltningsledning)

Deadline: Första nämnd efter v.9

6. Bearbetning och förpackning av underlag

I det här steget sammanställs inspelen från budgetdialog och nyckeltalsdag och ”förpackas” för att tillgängliggöra materialet.

Ansvarig: Förvaltningsledning/eg Verksamhetschef ekonomi

Mottagare: KSAU, Budgetberedning och opposition

Deadline: v.14

7. Budgetberedningsperiod

Syftet med budgetberedningen är att ta fram förslag på mål och budgethandling.

Handlingen ska innehålla:

- alla delar i resursfördelningsmodellen (nämndernas ramar, politiska prioriteringar, rationaliseringar, överskottsprocent, utfall ”investeringskalkyl”, eventuell skattejustering m.m.)
- resursfördelningsmodellen uppdateras under perioden med SKR:s aprilprognos
- se över och vid behov revidera strategiska inriktningsområden och styrtal, föreslå måltal för var och ett av de strategiska inriktningsområdets kopplade styrtal

Ordförandegruppen styr över upplägg och vilket tjänstepersonstöd de behöver för planering och genomförande.

Budgetberedningens arbete utgår från underlaget i steg 6.

Ansvarig: Ordförandegruppen (politisk majoritet) och Verksamhetschef ekonomi

Mottagare: Förvaltningsledning

Deadline: v.18

8. Yttrande från förvaltningsledning

Förvaltningsledningen tar del av budgetförslaget och ger ett yttrande till ordförandegruppen som innehåller en konsekvensanalys av tilldelad budget och satta mål.

Ansvarig: Förvaltningsledning

Mottagare: Ordförandegruppen (politisk majoritet) och Verksamhetschef ekonomi

Deadline: v.19

9. Beslut i KF

Förvaltningschef (eg Verksamhetschef ekonomi) ansvarar för att ta fram budgethandling utifrån beredningens arbete och ta ärendet via KSAU och KS, för beslut i KF. Detsamma gäller för oppositionens förslag.

Information

Information om den beslutade budgeten ska beskriva vilket beslut som tagits av kommunfullmäktige. Målgruppen är medarbetare, allmänhet och media. Kanaler som ska användas är pressmeddelande och eventuellt tillhörande pressträff, externa kanaler och organisationens intranät.

Ansvarig: Förvaltningschef

Mottagare: Kommunfullmäktige

Deadline: Senast KF i juni

10. Nämnders verksamhetsplan

Så snart nämndernas ramar fastställts i KSAU kan nämnderna påbörja arbetet med verksamhetsplan.

Till nämndernas VP:

- fördelning av ramen till nämndens verksamhetsområden
- översyn av nämndens mål och styrtal
- beslut om måltal för de målkopplade styrtalen

Nämnden tar också hänsyn till de interna budgetförutsättningar som ges i steg 10.

Verksamhetsplanen anmäls också till KF.

Information

Information om den beslutade verksamhetsplanen ska beskriva vilket beslut som tagits av nämnden. Målgruppen är medarbetare, allmänhet och media. Kanaler som ska användas är pressmeddelande och eventuellt tillhörande pressträff, externa kanaler och organisationens intranät.

Ansvarig: Ordförande per nämnd

Mottagare: Förvaltningsledning och KF

Deadline: v.40

11. Beslut om interna budgetförutsättningar

Förvaltningsledningen beslutar gemensamt om de interna budgetförutsättningarna för interna köp kommande år.

Ansvarig: Förvaltningschef/ Verksamhetschef ekonomi

Mottagare: sektorchef och ekonomer

Deadline: v.41

12. Förvaltningsplanering - fördelning av nämndmål, sektormål och verksamhetsmål

Förvaltningsledningen skjuter ut nämndmål, sektormål och verksamhetsmål på sektorerna vid en eller ett par sittningar med kvalitetsutvecklare som stöd.

Ansvarig: Förvaltningsledning

Mottagare: Sektorer

Deadline: v.48

13. Konsekvensanalys av tilldelad budget

Respektive verksamhetschef och enhetschef arbetar med sin detaljbudget och beskriver eventuella rationaliseringar eller effektiviseringar som krävs för att hålla sig inom given budget.

Parallellt under denna period upprättas även mål, styrtal, måltal och aktiviteter på verksamhet- och enhetsnivå.

Ansvarig: Verksamhetschefer och enhetschefer

Mottagare: nämnd och sektors ledningsgrupp

Deadline: v.49

14. Presentation av insatser för sektorernas budgetföljsamhet

Sektorchef sammanställer materialet från steg 13 och delger den samlade förvaltningsledningen information om planerade rationaliseringar och prioriteringar inom sektorn.

Information

Information om framlagda insatser och prioriteringar ges av förvaltningsledningen. Målgruppen är medarbetare samt eventuellt allmänhet och media. Kanaler som ska användas är organisationens intranät samt eventuellt externa kanaler.

Ansvarig: Sektorchefer

Mottagare: Förvaltningsledning

Deadline: v.51

15. Detaljbudget registreras

Under november till januari arbetar respektive verksamhet med sin detaljbudget och tillser att den är registrerad och avstämd i ekonomisystemet

Ansvarig: Verksamhetschefer

Mottagare: Ekonomienhet

Deadline: v.4

Barn- och utbildningsförvaltningen
Zara Järvström
Magnus Kjellsson

Utredning kommunal vuxenutbildning (Komvux), Östhammars kommun

Bakgrund

Kommunal vuxenutbildningen är del av det svenska utbildningsväsendet som regleras via Skollagen (2010:800) samt Förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning. Sedan 2012 finns även en separat läroplan. Vuxenutbildning och livslångt lärande är prioriterade frågor för flera internationella organisationer och nätverk bland annat OECD, EU och FN. Det livslånga lärandet återfinns även i Agenda 2030 och där mål 4: att säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

Komvux består av två skolformer, kommunal vuxenutbildning (komvux) och särskild utbildning för vuxna (särvox). Komvux bedrivs på grundläggande och gymnasial nivå och i svenska för invandrare (sfi). Särvox bedrivs på grundläggande och gymnasial nivå. I Östhammars kommun använder vi namnet Vuxenutbildningen för verksamheten.

En betydande del inom komvux på grundläggande nivå, i svenska för invandrare och inom särvox på grundläggande nivå är en rättighet för den enskilde. Från och med 2017 finns även en rätt till behörighetsgivande kurser på gymnasial nivå inom komvux.

Komvux har idag, nationellt, fler elever än gymnasieskolan. Komvux har annan funktion och annan form av styrning jämfört med grund- och gymnasieskolan och en annan målgrupp. Komvux ska erbjuda en flexibel utbildning anpassad efter individens behov. Utbildningen byggs upp av kurser, där en deltagare kan läsa alltifrån en enstaka kurs till motsvarande en hel gymnasieutbildning.

Kommunen kan välja att driva verksamheten i egen regi eller att lägga ut utbildningen på entreprenad. Vissa kurser ger Vuxenutbildningen i Östhammars kommun på plats och vissa kurser ges på distans och köps genom Nordens Tekniker Institut (NTI) och Kompetensutvecklings Institutet (KUI). Det är relativt vanligt med distansstudier inom Komvux. Andelen som studerar på distans har nationellt ökat kraftigt under den senaste tioårsperioden, från några enstaka procent till drygt 27 procent 2018. Under läsåret 2018/19 lästes 45 % av vuxenutbildningens kurser på distans. Kommunen ansvarar för att följa upp elever som läser distansutbildningar.

Antalet elever på sfi, grundläggande och gymnasial nivå i har ökat 2018 i Östhammars kommun jämfört med året innan. Totalt var det 500 elever inom Vuxenutbildningen år 2018, inklusive sfi och särvox, jämfört med 450 elever år 2017, inklusive sfi och särvox (se även bilaga 1). Nedanstående statistik gäller för år 2018 i Östhammars kommun.

Barn- och utbildningsförvaltningen
Zara Järvström
Magnus Kjellsson

Komvux exkl. sfi Variabler	Östhammar [0382] 2018
Elever i huvudmannens skolor, andel (%) från annan kommun	10,2
Elever i huvudmannens skolor, andel (%) i annan kommuns Komvux	16,9
Elever i huvudmannens skolor, andel (%) i grundläggande vuxenutbildning	15,7
Elever i huvudmannens skolor, andel (%) i gymnasial vuxenutbildning	84,3
Elever, andel (%) korttidsutbildade	20,8
Elever, andel (%) kvinnor	67,7
Elever, andel (%) som är födda utomlands	34,2
Elever, antal i huvudmannens skolor	313
Elever, folkbokförda i kommunen	338
Elever, heltidsstuderande, antal i huvudmannens skolor	141
Kursdeltagare i huvudmannens skolor, andel (%) hos annan anordnare	45,7
Kursdeltagare i huvudmannens skolor, totalt antal	1040¹
Kurser per elev	3,3
Kursutbud, antal olika kurser i huvudmannens skolor	142
Komvux sfi, Variabler	Östhammar [0382] 2018
Kursdeltagare, andel (%) i annan utbildningsanordnare	.
Kursdeltagare, andel (%) i folkhögskola som utbildningsanordnare	.
Kursdeltagare, andel (%) i kommun som utbildningsanordnare	100
Kursdeltagare, andel (%) i studieförbund som utbildningsanordnare	.
Kursdeltagare, andel (%) på 1A	11
Kursdeltagare, andel (%) på 1B	12
Kursdeltagare, andel (%) på 2B	19
Kursdeltagare, andel (%) på 2C	17
Kursdeltagare, andel (%) på 3C	22
Kursdeltagare, andel (%) på 3D	..
Kursdeltagare, andel (%) som är kvinnor	55
Kursdeltagare, andel (%) som är män	45
Kursdeltagare, antal i kommunen	187

Källa: Skolverket, SIRIS. En och samma elev kan läsa både på grundläggande nivå, gymnasialnivå och sfi, varför raderna inte summerar till det totala antalet elever

¹ En elev räknas som deltagare flera gånger om han/hon har deltagit i mer än en kurs under läsåret.

Barn- och utbildningsförvaltningen
Zara Järvström
Magnus Kjellsson

Utredningsuppdrag: Vuxenutbildningen i Östhammars kommun utifrån ett arbetsmarknadspolitiskt perspektiv

Vuxenutbildningens verksamhetsledning fick i september 2019 av Barn- och utbildningschefen ett uppdrag att utreda vilket behov det finns av vuxenutbildningen i kommunen utifrån ett arbetsmarknadspolitiskt perspektiv.

I arbetet med utredningen har utredarna inhämtat synpunkter från ett flertal aktörer. För att få ett större underlag till vilka behov kommunens invånare och företag anser att Vuxenutbildningen kan bidra med i ett långsiktigt perspektiv har information inhämtas från Arbetsförmedlingen, Socialförvaltningen, Arbetsmarknadsenheten, Teknik-college, Vård- och omsorgscollege, den lokala styrgruppen för yrkeshögskoleutbildning (YH-utbildning) och enskilda företag.

Utredarna har även undersökt vilka utbildningar som regionen ser behov av genom de prognoser som Arbetsförmedlingen och SCB presenterar och vilka utbildningar som kommuninvånarna efterfrågar (genom de ansökningar som görs till Vuxenutbildningen och de kontakter som tas med Studie- och yrkesvägledare). Vi har även använt underlag på nationell nivå i form av SOU-utredningar, inspel från Sveriges kommuner och regioner (SKR), remissvar från Arbetsförmedlingen m.m.

Utredarna har deltagit i konferensen *Skolinspektionens dag 2019* som hade fokus på vuxenutbildning och gymnasieskolans organisation och styrning; hur undervisning och vägledning samverkar för att främja skolans viktiga roll i samhället – i en framtid med nya krav där gymnasium, vuxenutbildning och studievägledning spelar en central roll för att möta framtidens kompetensbehov.

Vuxenutbildningen har även deltagit i regionala dialoger inom ReSam (Regionens kommuner i samverkan). Dialogerna är bland annat till för att följa upp utvecklingen av vuxenutbildningen i regionen och sprida aktuell information om kommunernas vuxenutbildning. I de regionala dialogerna deltog ansvariga chefer, kommunala och privata anordnare, regional aktör, lokal arbetsförmedling samt Teknik College. Dialoger har även förts med andra verksamhetschefer för Vuxenutbildningar i regionen. I de regionala dialogerna diskuterades bland annat kommuners arbete med individer med kort utbildning och gynnsamma insatser för målgruppen.

Den sammantagna bilden är att Vuxenutbildningen i grunden fyller en viktig funktion ur ett utbildningsperspektiv. I dialogerna framkommer behovet av en fortsatt utveckling av flexibiliteten i utbildningen och att studier, i ännu större utsträckning, ska vara möjliga att kombinera med andra aktiviteter t. ex. arbete. Att erbjuda breda utbildningsmöjligheter ses också som viktigt utifrån möjligheten att skapa individuella lösningar som leder mot arbete och sysselsättning. Fortsatt satsning på yrkesutbildningar och yrkeskurser på gymnasial nivå efterfrågas, speciellt inom utpekade bristyrken som exempelvis kockar, barnskötare, vårdpersonal, tekniker, elektriker och svets. Viktigt är också att fortsatt satsa på utbildningar inom Yrkeshögskolan och erbjuda utbildningar på en eftergymnasial nivå.

En ökad utbildningsgrad ger i sin tur effekt även samhällspolitiskt och integrationsmässigt. Vuxenutbildningen kan hjälpa människor att ställa om och byta karriär i ett allt föränderligare

Barn- och utbildningsförvaltningen
Zara Järvström
Magnus Kjellsson

arbetsliv och hjälpa företagen utifrån deras kompetensbehov som både växer och förändras allt snabbare över tid.

Arbetsförmedlingen

I remissyttrandet till komvuxutredningen: *En andra och annan chans – ett Komvux i tiden* anser Arbetsförmedlingen bland annat att det är centralt för Arbetsförmedlingens uppdrag att Komvux fungerar väl och att det är viktigt att vuxenutbildningens betydelse för arbetslivets kompetensförsörjning förstärks. Andelen arbetslösa som saknar gymnasieutbildning bland de arbetslösa inskrivna på Arbetsförmedlingen har ökat de senaste åren. Arbetsförmedlingen ser det som nödvändigt att stärka vuxenutbildningens förutsättningar för att möta de förändrade och växande individuella behoven hos inskrivna personer på Arbetsförmedlingen och långsiktigt även en förutsättning för att klara kompetensförsörjningen. Arbetsförmedlingen ser att kommuner i dag har olika förutsättningar att tillgodose individens och arbetsmarknadens behov, vilket är problematiskt för Arbetsförmedlingens nationella uppdrag att matcha till jobb genom utbildning.²

Arbetsförmedlingen i Östhammars kommun hänvisar i förfrågan angående vilka behov de ser av Vuxenutbildningen framöver till den prognosredovisning som de under slutet av januari 2020 kommer att presentera för ReSam. Resultatet av prognosarbetet används som ett planeringsunderlag för vuxenutbildning och yrkesutbildning. Arbetsförmedlingen hänvisar fram till ny prognos kommer till tidigare prognos, *Arbetsmarknadsutsikterna våren 2019 Uppsala län Prognos för arbetsmarknaden 2019-2020*. Arbetsförmedlingen tror att det inte kommer att bli några större förändringar i den nya prognosen.

Sveriges kommuner och regioner (SKR)

SKR presenterade i slutet av september 2019 att regeringen i budgetpropositionen för 2020 har presenterat flera förslag för att ge vuxenutbildningen bättre förutsättningar. Budgetpropositionen för 2020 innehåller flera förslag till förändringar:

- Sänkt krav på medfinansiering. Ändrat krav för kommunernas medfinansiering inom statsbidragssatsningen på regionalt yrkesvux.
- Bättre planeringsförutsättningar. Längre planeringshorisont för statsbidraget genom att kunna planera även för kommande år.
- Högre ersättning för kombinationsutbildningar. Höjd ersättningsnivå för utbildningsplatser som söks i kombination med sfi.
- Studiestartsstödet blir kvar. Studiestartsstödet är en del av studiemedelssystemet som finns för att rekrytera personer med stora utbildningsbehov.

Trender och prognoser

I rapporten *Trender och prognoser 2017* presenterar SCB både dagens arbetsmarknad och

---

² SOU 2018:71. *Komvuxutredningen: En andra och annan chans – ett Komvux i tiden*.

Barn- och utbildningsförvaltningen
Zara Järvström
Magnus Kjellsson

framtidsutsikterna för 59 olika utbildningsgrupper. Syftet med beräkningarna är att lyfta fram de obalanser mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft som kan komma att uppstå givet det utbildningssystem och de utbildningsmönster man kan se idag. Både tillgång och efterfrågan på arbetskraft beräknas växa kraftigt fram till 2035. Efterfrågan på personer med examen från en eftergymnasial utbildning beräknas öka mest. För eftergymnasialt utbildade utan fullständig högskoleutbildning tyder prognosen på ett växande överskott på sikt. Samtidigt väntas ett överskott på personer med en högskoleförberedande gymnasial utbildning. Efterfrågan på personer med högst grundskoleutbildning beräknas minska kraftigt under prognosperioden samtidigt som tillgången väntas ligga kvar på ungefär dagens nivå. Detta leder till ett växande överskott av personer med högst grundskoleutbildning.

Prognosen, som sträcker sig till 2035, visar att tillgången på arbetskraft med yrkesinriktad gymnasial utbildning inte kommer att kunna möta den framtida efterfrågan inom flera utbildningsområden. Det finns risk för brist på bland annat utbildade inom bygg, industri och fordon. Det finns även risk för brist på utbildade inom vård och omsorg samt restaurang och livsmedel. Samtidigt som bristen på gymnasialt yrkesutbildade riskerar att förvärras visar SCB:s prognos också att tillgången på arbetskraft med en lärarutbildning inom gymnasieskolans yrkesämnen inte väntas kunna svara mot den framtida efterfrågan.³

Vuxenutbildningens statliga uppdrag

Vuxenutbildningen ska förmedla kunskaper och stödja eleverna så att de kan arbeta och verka i samhället. Den syftar också till att möjliggöra fortsatta studier. Vuxenutbildningen ska förmedla sådana kunskaper som utgör den gemensamma referensramen i samhället och som utgår från de grundläggande demokratiska värderingarna och de mänskliga rättigheterna. Vuxenutbildningen fyller även en funktion för individer i sysselsättning som vill omskola sig, efter fritt val av utbildning och utbildningsinriktning.

Vuxenutbildningens målgrupp är heterogen och eleverna är individer med mycket olika förutsättningar. Det innebär att elevernas mål med utbildningen kan variera kraftigt. Utbildningen måste därför anpassas utifrån individens behov och förutsättningar och den kan variera både till längd och till innehåll. Vuxenutbildningen ska alltid möta varje elev utifrån hans behov och förutsättningar.⁴

Vuxenutbildningen har krav på sig att vara flexibel och individanpassad och till skillnad mot gymnasieskolan har vuxenutbildningen även krav på kontinuerlig utbildning med utbildningsstarter under året. Det förekommer därför en betydande del distansundervisning. Elevgruppen

---

³ SCB 2017. *Trender och Prognoser 2017*. SCB 2018. *Brist på gymnasialt yrkesutbildade även om 20 år*. Publicerad: 2018-03-05

⁴ Lvux12. Läroplan för vuxenutbildningen: reviderad 2017.

Barn- och utbildningsförvaltningen
Zara Järvström
Magnus Kjellsson

inom kommunal vuxenutbildning är heterogen och eleverna har väldigt olika förutsättningar och behov, åldern varierar från unga till äldre med olika erfarenheter från tidigare utbildning och arbetsliv. Målgruppen i Östhammars kommun har, liksom i riket, förändrats de senaste åren med en högre andel elever som inte har svenska som modersmål, elever som i många fall har flera skolmisslyckanden bakom sig eller som på andra sätt har behov av en anpassad vuxenutbildning.

Även elevernas syfte och mål med studierna varierar och det förekommer att elever har behov av att kombinera sina studier med utbildning inom andra skolformer eller med arbete. För att utbildningen ska kunna möta denna mångfald och heterogena grupp har flexibilitet och individanpassning länge varit kärnvärden inom vuxenutbildningen.

Vuxenutbildning i Östhammars kommun

Förutom ovanstående statliga uppdrag inom kommunal vuxenutbildning som består av komvux och särvtux där komvux inkluderar sfi, grundläggande kurser samt gymnasiala kurser och särvtux inkluderar grundläggande- och gymnasiala kurser har Östhammars kommuns Vuxenutbildning även uppdrag att driva YH-utbildning och ett KVV-labb, genomföra samhällsorientering för nyanlända och genomföra uppdragsutbildningar inom exempelvis Vård och omsorg.

Organisation

Vuxenutbildningen leds av verksamhetschef och rektor. Rektor ansvarar för vuxenutbildningens verksamheter och är chef för dess personal. Till rektors hjälp finns också en administrativ chef och två utbildningsledare, en Studie- och yrkesvägledare samt en administratör.

Vägen in till studier på vuxenutbildningen går via den studie- och yrkesvägledande funktionen. Vuxenutbildningen i Östhammars kommun har tillgång till en heltid SYV som har sitt kontor centralt beläget i verksamheten. SYV förmedlar på regelbunden basis information från Arbetsförmedlingen och Arbetsmarknadsenheten.

Vuxenutbildningen utgör i grunden ett arbetslag/personalstab som inkluderar all personal, både undervisande som administrativ. Personalstyrkan kan sedan delas upp efter yrkesutövning och vidare delas i två grupper, undervisande i grund- och gymnasieämnen samt undervisande inom sfi. In och ur dessa två undergrupper rör sig administrativ personal och pedagoger.

Personal

Av de pedagoger som undervisar i grundläggande teoretiska kurser och/eller gymnasiala teoretiska kurser är samtliga legitimerade. För pedagoger som arbetar som yrkeslärare finns ett undantag från legitimation. Inom sfi har 89 % av lärarna en pedagogisk högskoleexamen.

Förutsättningar

Vuxenutbildningen inrymmer sig på Bruksgymnasiet och delar lokaler, utrustning och personal. Gällande klassrum så är alla utrustade med projektor och ljud. Det finns ett bemannat välutrustat skolbibliotek som vuxenutbildningen delar med gymnasiet. Alla lokaler är lokaliserade i ett

Barn- och utbildningsförvaltningen
Zara Järvström
Magnus Kjellsson

plan utan ett behov av att växla mellan våningar. Ett klassrum är extra anpassat för att kunna ta emot elever i rullstol och i den lokalen är borden höj- och sänkbara.

Vuxenutbildningen använder sig av en lärplattform i kommunikationen och undervisningen: It's Learning. Pedagogerna använder digitala såväl som analoga läromedel och för elever finns lånedatorer att tillgå. I de allmänna lokalerna finns ett antal stationära datorer utplacerade. Till detta finns också 42 stycken laptop att låna i undervisningen som sker på plats. Ytterligare digital teknik inköptes under 2018 i form av 25 iPads, även dessa är ämnade att användas i undervisningen på plats. Inläsningstjänst är ett exempel på program som ämnar stödja elever i behov av att få texter upplästa. Pedagogerna utarbetar alternativa undervisningsformer och eget material för att tillrättalägga undervisningen utifrån elevens behov.

Sfi

Sfi syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i det svenska språket. Utbildningen är organiserad i form av tre studievägar om vardera två kurser (1A och 1B, 2B och 2C, 3C och 3D). Sammantaget finns fyra kurser, A–D. Även om en elev kan avsluta sfi efter respektive studieväg och kurs är intentionen att alla elever ska ges möjlighet att studera till och med kurs D. För elever på studieväg 2 och 3 introducerar vuxenutbildningen i kommunen svenska språket i en intro-grupp under två-tre veckor. Detta upplägg ger eleverna en förförståelse och underlättar inträdet i undervisningen. Idag har vi en (1) A-grupp som består av elever med kort eller ingen skolbakgrund. Vidare har vi två B-grupper. En (1) av grupperna är 1B med elever som har kort tidigare skolbakgrund, detta är också andra steget i studieväg 1. Den andra B-gruppen är för elever på studieväg 2 och 3 där eleverna har undervisning motsvarande grundskola eller mer med sig från sitt hemland. Efter våra två B-grupper har vi sedan två C-grupper, varav en (1) är andra steget i studieväg två och den andra, 3C, är första kursen i studieväg tre som sedan avslutas med 3D. På D-nivå har vi således endast en (1) grupp.

Tidigare år, exempelvis 2015, varierande utbildningsbakgrunden mer bland kommunens nyanlända och fler var högutbildade och kunde snabbt gå igenom sfi-utbildningen för att sedan fortsätta på grundläggande och gymnasial nivå. Fler än i dag ägde en god studievana och kunde kombinerade distansstudier med arbete, bland annat i Uppsala. För elever med kortare studiebakgrund är distansstudier ofta en svår utbildningsväg och flertalet blir kvar på plats inom sfi under en längre tid.

Utifrån dialog med Arbetsmarknadsenheten ser kommunen ut att under 2020 ta emot fler nyanlända individer utifrån kategorin vidarebosättningar (kvotflyktingar). Dessa människor befinner sig ofta i ett flyktingläger och väljs ut av UNCHCR. För Vuxenutbildningen är detta ny elevkategori.

Barn- och utbildningsförvaltningen
Zara Järvström
Magnus Kjellsson

Samhällsorientering

Samhällsorientering⁵ är en viktig insats för att på ett strukturerat och systematiskt sätt ge nyanlända information om och möjlighet att diskutera hur det är att flytta till och leva i Sverige.

Samhällsorienteringen finansieras genom schablonersättningen för mottagandet av nyanlända. Från och med 1 januari 2020 höjs schablonen med 3 500 kronor från 142 600 till 146 100 kronor per mottagen nyanländ under 65 år. Højningen görs för att nyanlända ska erbjudas en samhällsorientering som omfattar minst 100 timmar istället för nuvarande minst 60 timmar. Utökningen av samhällsorienteringen träder i kraft den 1 februari 2020.

Vuxenutbildningen har både elever som läser samhällsorientering på plats i Gimo genom att en samhällskommunikatör reser ut från Uppsala och undervisar i våra lokaler och elever som läser samhällsorientering på plats i Uppsala. Samhällsorienteringen ska ges i ett så tidigt skede som möjligt och därför måste den ges på ett språk som eleven behärskar (ofta modersmål). Det är svårt för mindre kommuner som Östhammar att hålla sig med egna kommunikatörer, bl. a. utifrån personalkostnaden som detta medför och därav finns behov att köpa denna tjänst. Kostnaden per idag är:

- Elevavgift 5,500 SEK per deltagare, exkl. moms för utbildning som genomförs i Uppsala.
- Utbildningskostnad 99,000 SEK, exkl. moms för utbildning på plats i köparens kommun. Kostnaden baseras på 18 elever och gäller oavsett om eleverna är fler eller färre.

Grundläggande nivå

Kurser på grundläggande nivå erbjuds idag på plats utifrån ämnena svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik. Övriga kurser på plats har Vuxenutbildningen, per idag, inte möjlighet att erbjuda och eleverna hänvisas då till att läsa via distans. Vuxenutbildningen har dock via en regional samverkan med länets kommuner möjlighet att köpa in grundläggande kurs som klassrumsundervisning. Till största del sker detta i samarbete med Uppsala kommun och eleven läser då på plats i Uppsala. Under läsåret 2018/19 lästes 114 kurser på plats i Gimo och ytterligare 40 kurser lästes på distans.

Det är hemkommunen som ansvarar för att de individer som vill och har rätt att delta i komvux på grundläggande nivå också får göra det. Kommunen ska utöver detta arbeta aktivt för att nå ut till de personer i kommunen som har rätt att gå utbildningen och motivera dem att delta. Om man har rätt att delta i komvux på grundläggande nivå har man också rätt att delta i sådan

---

⁵ Förordning (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare.

Barn- och utbildningsförvaltningen
Zara Järvström
Magnus Kjellsson

utbildning i en annan kommun än sin hemkommun om utbildningen finns där.⁶

Gymnasial nivå

Kurser på gymnasial nivå erbjuds idag på plats utifrån ämnena svenska, svenska som andraspråk, engelska, matematik, kemi och historia. I samarbete med gymnasiet kan även ytterligare kurser erbjudas. För de elever som önskar läsa kurser på distans har vuxenutbildningen avtal med NTI och KUI. Under läsåret 2018/19 lästes 309 kurser på plats i Gimo och ytterligare 423 kurser lästes på distans.

Det är hemkommunen som ansvarar för att de individer som vill och har rätt att delta i komvux på gymnasial nivå också får göra det. Kommunen ska utöver detta arbeta aktivt för att nå ut till de personer i kommunen som har rätt att gå utbildningen och motivera dem att delta. Om man har rätt att delta i komvux på gymnasial nivå har man också rätt att delta i sådan utbildning i en annan kommun än sin hemkommun om utbildningen finns där.⁷

Särskild utbildning för vuxna

Särskild utbildning för vuxna är en skolform inom vuxenutbildningen som riktar sig till personer som är 20 år eller äldre med en utvecklingsstörning eller förvärvad hjärnskada. På Vuxenutbildningen i Östhammars kommun benämns Särsvux som Lärsvux. Särskild utbildning för vuxna erbjuds på grundläggande och gymnasial nivå och ska motsvara den utbildning som ges i grundsärskolan respektive gymnasiesärskolan.

En central målsättning för särskild utbildning för vuxna är att den ska vara individanpassad och flexibel. Målet som anges i skollagen är att utgångspunkten för utbildningen ska vara anpassad till den enskilda elevens behov och förutsättningar.

Enligt skollagen ska varje kommuninvånare som är bosatt i landet rätt att delta i grundläggande särsvux om den saknar kunskaper som utbildningen avser att ge, samt har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Kommunen ska aktivt verka för att nå och för att motivera dem att delta i utbildningen. Vidare framkommer att kommuninvånare som enligt ovanstående har rätt till utbildningen och önskar delta i den, även får det. Kommunen ska även erbjuda gymnasial särsvux som motsvarar behov och efterfrågan. Vuxenutbildningen ska informera om möjligheterna till gymnasial särsvux och verka för att vuxna som uppfyller lagkraven deltar i sådan utbildning.⁸

En elev som läser särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå kan söka in vid folkhögskolan där kurserna anpassas till elevernas förmåga. En elev som läser särskild utbildning

---

⁶ Skollag (2010:800). 20 kap.

⁷ Ibid. 20 kap.

⁸ Skollag (2010:800) 21 kap.

Barn- och utbildningsförvaltningen
Zara Järvström
Magnus Kjellsson

för vuxna kan läsa vidare på komvux. Eleverna erbjuds studie- och yrkesvägledning.

Regionalt yrkesvux

Regionalt yrkesvux är regional samverkan mellan minst tre kommuner för planering och genomförande av yrkesinriktad vuxenutbildning inom komvux och särvux på gymnasial nivå. Östhammars kommun samverkar här med Uppsala, Tierp, Håbo, Heby, Knivsta och Enköping (se utförligare förklaring nedan).

Syftet är att öka utbudet av utbildningar för den enskilda individen och att arbetsmarknadens behov i de samverkande kommunerna tillgodoses. Utbildningen ska därför planeras under medverkan av arbetsgivare, organisationer och branscher som finns företrädda i de samverkande kommunerna. Även Arbetsförmedlingen och den aktör som har ett regionalt utvecklingsansvar i länet eller länen ska medverka i planeringen av utbudet av utbildningarna.

Kommunala huvudmän i samverkan kan söka statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning. Det finns tre statsbidrag att söka för yrkesutbildning inom komvux och särvux på gymnasial nivå: Yrkesvux, Lärlingsvux och Yrkesförarutbildning.

Inom yrkesvux utbildar Vuxenutbildningen i Östhammar idag på plats undersköterskor, vårdbiträden, elevassistenter, barnskötare och kockar. Övriga yrkesvuxutbildningar köper vuxenutbildningen in från externa utbildningsanordnare (NTI och KUI), samt genom att köpa platser i andra kommuner.

Teknikcollege

Vuxenutbildningens YH-utbildning är certifierad av Teknikcollege och verksamheten deltar både på lokal och på regional nivå. Genom Teknikcollegecertifiering ges utbildningen en kvalitetsstämpel och borgar för god utbildningskvalitet.

Vård- och omsorgscollege

Vuxenutbildningens undersköterske- samt vårdbiträdesutbildningar är certifierade av Vård- och omsorgscollege och verksamheten deltar både på lokal och på regional nivå. Genom Vård- och omsorgscollegecertifiering ges utbildningen en kvalitetsstämpel och borgar för god utbildningskvalitet.

Kraft- Värme- och Ventilationslaboratorium

Målet med KVV-labbet är att regionen ska kunna erbjuda utbildningsanordnare och företag ett professionellt modernt labb som ska kunna ge en praktisk och pedagogisk systemförståelse och grundkunskap inom fram för allt området Kraft, Värme- och Ventilation. Projektgruppen (med representanter från Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB), Forsmarks kraftgrupp AB (FKA), Sandvik Coromant AB, Teknikcollege Uppland och Vattenfall Värme) ansåg att det i första hand skulle byggas upp ett labb för inriktningen Kraft och Värme samt Styr- och Reglerteknik vilket har skett. Enligt nämndbeslut åtog sig Östhammars kommun och där BUN huvudmannskapet för satsningen. Vuxenutbildningen fick det operativa ansvaret. Labbet invigdes hösten 2016.

I dokument "Underlag för införande av ett Kraft-, Värme- och Ventilationslabb (KVV-labb) i Östhammars kommun" från 2015, framgår att beräkningarna utgår från en driftbudget på 840

Barn- och utbildningsförvaltningen
Zara Järvström
Magnus Kjellsson

tkr. Representanter från projektgruppen tog fram underlaget. Risken att labbet inte hyrs ut som planerat, att intäkterna blir lägre än beräknat såg BUN som en hanterbar risk.⁹

Driftbudget	tkr
Intäkt labbhyra (420 tim/år, 2000 kr/tim)	840
Lokalhyra	-210
Personal (drift och underhåll)	-300
Öv kostnader (service labb m.m.)	-200
Kapitalkostnader	-130

Sedan starten 2016 har labbet hyrts ut i mindre utsträckning än beräknat trots marknadsföring och direktkontakt med de företag och utbildningsanordnare som ställde sig positiva till uppbyggnaden av labbet. Bland annat har det framförts att prisnivån är för hög. Detta har justerats utifrån undersökning vad liknande utbildningar kostar och de faktiska kostnaderna. Ett nytt avtal med FKA är framtaget där priserna är justerade. KVV-labbet används i dag bland annat i YH-utbildning Processtekniker och för gymnasieskolans El- och energiprogram med inriktning automation.

Yrkehögskola – Processtekniker

Det finns idag en brist på arbetskraft med kvalificerad yrkeskompetens vilket utgör hinder för företag, och därmed Sverige, att växa och skapa fler arbetstillfällen. Regeringen satsar därför på fler utbildningsplatser inom yrkehögskolan. Förslaget syftar till en bättre kompetensförsörjning och matchning på arbetsmarknaden. Det ger fler människor möjlighet att vidareutbilda sig inom ett yrke eller omskola sig till ett nytt yrke.

Östhammars kommun med Vuxenutbildningen som ansvarig huvudman ansökte i augusti 2017 om att få starta en YH-utbildning Processtekniker. Utbildningen ska bidra till arbetskraft lokalt och i regionen i stort. Utbildningen är väl förankrad i styrgruppen som består av representanter från näringslivet i kommunen som Sandvik Coromant AB, FKA, SKB och Österby gjuteri (Österby gjuteri valde att avsluta sin medverkan utifrån att utbildningen inte sågs passa tjänster i deras verksamhet). Regionala aktörer är Holmen Paper, Uppsala Värme och Fresenius Kabi (Fresenius Kabi valde att avsluta sin medverkan utifrån att man inte ansåg sig få tillbaka motsvarande nedlagd arbetsprestation i form av nyanställningar från utbildningen).

Den del av utbildningen som Vuxenutbildningen tillsammans med Gimo Utbildning AB (GUAB), bedriver på plats, uppskattas idag vara ca 80 % (285 poäng av 350 poäng). De kurser

---

⁹ Barn- och utbildningskontoret. Kraft- Värme- och Ventilationslaboratorium (KVV-labb). 2015-08-21

Barn- och utbildningsförvaltningen
Zara Järvström
Magnus Kjellsson

som inte kan bedrivas av Vuxenutbildningen eller GUAB tillhandahållas genom andra privata aktörer som Teknikutbildarna. Dessa kurser ges även de på plats i Gimo. Hösten 2018 startade omgång ett med 23 elever. Av dessa går 19 kvar som beräknas vara klara med utbildningen vt 2020. Hösten 2019 startade en omgång med 19 elever som beräknas vara klara med utbildningen vt 2021.

Utbildningen är på 70 veckor och 350 poäng (en (1) utbildningsdag motsvarar en poäng).

Genom statsbidrag får verksamheten rekquirera 132 300 kr per studerande för en helt genomförd utbildning. Det maximala antal elever vuxenutbildningen kan rekquirera för uppgår till 20 studerande. Då kostnaden för utbildning till stor del kvarstår oavsett elevantal är budgeteringen gjord utifrån hel klass och uppgår då till 2 646 000 kr. Kostnaden för den utbildning som vuxenutbildningen idag anordnar uppgår till 3 444 396 kr.

Yrkehögskoleutbildningen till Processtekniker är en avancerad utbildning som historiskt sett resulterat i en hög grad av anställning för de elever som avlagt examen.

Förändringar inom vuxenutbildningen nu och framöver

Vuxenutbildningen har genomgått stora förändringar under de senaste åren. Nya lagar och förordningar för vuxenutbildningen började gälla 2012 och en egen läroplan infördes samma år tillsammans med ny betygsskala, nya kursplaner och kunskapskrav. Dessutom har den gymnasiala vuxenutbildningen påverkats av de förändringar som infördes 2011 för gymnasieskolan när det gäller bland annat ämnesplaner och krav för gymnasieexamen. År 2016 upphörde utbildning i svenska för invandrare som egen skolform och kraven på huvudmännen skärptes när det gäller studie- och yrkesvägledning och individuella studieplaner. Vuxenutbildningen har också fått en allt viktigare roll när det handlar om att utbilda allt fler nyanlända med varierande utbildningsbakgrund och yrkeserfarenhet, vilket ställer större krav på flexibla och individanpassade lösningar när det gäller undervisning och utformningen av utbildningen.

Parallellt med ökade krav har regeringen initierat reformer som kommer att öka volymerna av studerande inom vuxenutbildningen. Alla vuxna ska ha rätt till studier på Komvux från 2017 vilket innebär över 50 000 nya utbildningsplatser på den kommunala vuxenutbildningen komvux och yrkesvux, yrkehögskolan, folkhögskolor samt universitet och högskolor. Därtill har ett nytt rekryterande studiestartstöd införts för att få dem som idag står långt ifrån arbetsmarknaden att återuppta sina studier. Sedan 2017 har ett flertal lagändringar skett som påverkat verksamheten. Det pågår även ett flertal statliga utredningar som kan komma att påverka verksamheten.

Rätt till Komvux

Rätt till behörighetsgivande Komvuxutbildning (Rätt till Komvux) infördes den 1 januari 2017. Ändringarna innebär att en utökad rätt att delta i Komvux på gymnasial nivå har införts. Kravet på en examen från ett yrkesprogram i gymnasieskolan för att en vuxen ska ha rätt till komvux på gymnasial nivå har tagits bort. I dag finns en utökad rätt att delta i komvux på gymnasial nivå för att uppnå behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå och vänder sig

Barn- och utbildningsförvaltningen
Zara Järvström
Magnus Kjellsson

till nybörjare eller till utbildning inom yrkeshögskolan. Hemkommunen ansvarar för att erbjuda utbildning eller betala för den i annan kommun eller landsting. Om det finns flera alternativa utbildningar för grundläggande behörighet bestämmer hemkommunen vilken utbildning som ska erbjudas. För att öppna dörrar i utbildningssystemet och möjliggöra en omställning och livslångt lärande har regeringens satsningar utökats på vuxenutbildningen genom att ca 530 miljoner tillförs kommunerna/år via det generella statsbidraget för satsningen på rätt till komvux.¹⁰

Förändringarna påverkar individens rätt till utbildning och därmed även vuxenutbildningens skyldigheter att anordna utbildning. Förändringarna har även skapat möjligheter för Östhammars kommun att satsa på en mer individuell, flexibel och generös vuxenutbildning än den som erbjöds tidigare.

Med bakgrund av de senaste årens ökning av asylsökande och nyanlända till kommunen har etableringsuppdragets målgrupp ökat, vilket i sin tur återspeglar antalet nyanlända i behov att studera inom behörighetsgivande vuxenutbildning. Det samma gäller flertalet av de nyanlända eleverna som i dag läser på gymnasiet språkintruktionsprogram (IMS) och inte har fullföljt en utbildning motsvarande grundskolan innan de kom till Sverige. Eleverna med låg utbildningsnivå kommer att behöva studera klart, alternativt påbörja och avsluta sin utbildning inom komvux, eftersom det är mycket troligt att de inte kommer att hinna fullfölja en utbildning inom gymnasieskolan.¹¹

Regionalt yrkesvux

Den nya ordningen för regional yrkesvux innebär att kommuner ska samarbeta om yrkesinriktad vuxenutbildning (regionalt yrkesvux) och ett statsbidrag har införts, med bland annat villkoren att:

- Minst tre kommuner samverkar vid planering och genomförande av utbildningen. Här inom Upplands kommuner i samverkan (ReSam)¹²
- Utbildningsutbudet ska planeras efter samråd med Arbetsförmedlingen och den aktör som har ett regionalt utvecklingsansvar i länet eller länen. Syftet är att utbildningarna i

---

¹⁰ Regeringen tillförde 534,3 miljoner kronor för 2017 (54 kr/kommuninvånare) och beräknade att 530 miljoner skulle överföras för 2018 och 2019. För 2020 och åren därefter beräknas 532 miljoner överföras för samma ändamål. SKL: *Budgetpropositionen för år 2017 och höständringsbudgeten för år 2016.*

¹¹ Elever som anländer till Sverige i de övre tonåren hinner i vissa fall inte slutföra utbildningen inom språkintruktionsprogrammet innan de rätten att påbörja en utbildning i gymnasieskolan upphör från och med det andra kalenderhalvåret det år individen fyller 20 år.

¹² Ett samverkansavtal är framtaget inom ReSam. Avtalet innebär utökad samverkan mellan de åtta kommunerna: Enköpings kommun, Heby kommun, Häbo kommun, Knivsta kommun, Tierps kommun, Uppsala kommun, Älvkarleby kommun och Östhammars kommun. Samverkan syftar till att erbjuda regionens vuxna medborgare ett relevant utbildningsutbud inom hela vuxenutbildningen men framförallt gällande yrkesutbildning. Avtalet syftar även till att optimera resursanvändningen, öka kostnadseffektiviteten samt möta regeringens krav på ökad regional samverkan inom vuxenutbildningen.

Barn- och utbildningsförvaltningen
Zara Järvström
Magnus Kjellsson

högre utsträckning ska motsvara de behov av kompetens som efterfrågas på arbetsmarknaden inom en region.

- För att få statsbidrag ska kommunerna erbjuda utbildningen som sammanhållna yrkesutbildningar och vid behov som enstaka kurser.
- Kommunerna ska själva finansiera motsvarande utbildningsplatser i minst samma omfattning som de får statsbidrag för.

Vuxenutbildningen i Östhammars kommun har möjlighet att rekquirera 25 platser á 75 000 kr, samt 55 platser á 35 000 kr för 2020. För att rekquirera ovanstående statsbidrag behöver Östhammars kommun medfinansiera motsvarande antal platser i form av kommunala medel.

De samverkande kommunerna inom ReSam har rätt att tillsammans redovisa sin produktion av gymnasiepoäng vilket kan innebära att några kommuner överproducerat och några underproducerat. Om inte Vuxenutbildningen i Östhammars kommun kan påvisa en motprestation motsvarande att en (1) statsbidragsfinansierad utbildningsplats kompenseras av en (1) kommunalt finansierad kan heller inte fullt statsbidrag lyftas.

På Vuxenutbildningen i Östhammars kommun anordnas utbildningar inom Vård- och omsorg (Undersköterskeutbildning, USK) och ht 2017 startade yrkesutbildning inom Restaurang- och livsmedel. Utbildningarna utökades ht 2019 med Barnskötare/elevassistent och kombinationsutbildning kock. Vuxenutbildningen i Östhammar erbjöd även utbildning elektriker som inte startade på grund av för få ansökningar. Utbildningarna finansieras med beviljat statsbidrag (beskrivet ovan) med motsvarande antal platser och möjliggörs genom ett nära samarbete med Bruksgymnasiet.

Det finns tydliga behov inom andra branscher och Vuxenutbildningen får förfrågningar om det finns möjlighet att starta utbildningar. Senaste förfrågan handlade om det var möjligt att starta vidareutbildning för elektriker – inom industriautomation (förfrågan från Industriarbetsgivarna i samråd med ETG), m.fl., men där ser Vuxenutbildningen inte att behovet kan tillgodoses utan ytterligare finansiering. Även andra behov i kommunen har framkommit.¹³ Fler möjligheter till yrkesutbildningar skulle framöver kunna anordnas i egen regi i samarbete med Bruksgymnasiet och andra utbildningar behöva upphandlas från extern part.

Införande av ett studiestartsstöd

Målgrupp för studiestartsstödet¹⁴ är personer i åldern 25-56 år som har kort tidigare utbildning och ett stort behov av utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. För att tillhöra målgruppen ska personen ha varit arbetslös och anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen under minst sex månader. Stödet ska vara ett

---

¹³ Se *Arbetsmarknadspolitisk överenskommelse 2017-2020*, s. 8 samt *Tillväxtstrategi Östhammars kommun 2020*.

¹⁴ Lag (2017:527) om studiestartsstöd. Syftet med lagen är att öka rekryteringen till studier bland personer med stort utbildningsbehov, för att stärka deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden.

Barn- och utbildningsförvaltningen
Zara Järvström
Magnus Kjellsson

redskap som kommunerna kan använda inom ramen för deras befintliga uppdrag att verka för att vuxna deltar i utbildning. Om kommunerna väljer att använda sig av stödet ska kommunerna i nära samarbete med Arbetsförmedlingen och efter synpunkter från Försäkringskassan och lokala företrädare för arbetsmarknadens parter och folkbildningen ta fram riktlinjer för hur stödet ska användas. Varje kommun som anmält intresse för att använda sig av stödet får en årlig resursram för studiestartsstödet och stödet lämnas i mån av tillgängliga medel.¹⁵

På väg – mot starkt kvalitet och likvärdighet inom Komvux för fler elever med svenska som andraspråk (KLIVA)

Utredningen KLIVA har redovisat uppdraget att utreda hur utbildning kan erbjudas för nyanlända som omfattas av s.k. utbildningsplikt. Utredningen har haft i uppdrag att utreda och föreslå hur det kan säkerställas att kommuner erbjuder individanpassad utbildning för nyanlända som ska ta del av sfi och annan utbildning enligt förordningen (2017:820) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

Den s.k. utbildningsplikten är en del av en ny reglering. Den aktuella målgruppen omfattas emellertid även sedan tidigare av långtgående rättigheter till studier på sfi och grundläggande vuxenutbildning eftersom de saknar de kunskaper som ska uppnås där. Utredningens förslag syftar till att konkretisera hur utbildningen för denna målgrupp ska utformas. Förslagen innebär dock ingen ändrad målgrupp, något ändrat innehåll eller ändrad ansvarsfördelning i jämförelse med vad som i dag gäller för de som omfattas av utbildningsplikten.

Däremot kan ett framgångsrikt genomförande av förslagen kräva att utbildningen organiseras på ett annat sätt än vad som faktiskt görs idag. Förslagen om garanterad undervisningstid och plan för utbildningen är sådana exempel. De kurser som är aktuella att läsa inom ramen för en sammanhållen utbildning ska i grunden vara anpassade till målgruppen och målgruppsanpassningen kan förstärkas i kommunens planering av genomförandet, båda vad gäller nationella kurser och orienteringskurser. Denna anpassning kan komma att kräva organisatoriska omställningar av vuxenutbildningen.

I detta bedömer utredningen att en översyn av hur den statliga schablonersättningen för flyktningmottagande hanteras och fördelas bör genomföras. Detta främst med fokus på kommunens ansvar för utbildningen i sfi och annan utbildning i komvux för nyanlända vilket blir ett led i att säkerställa att medelstillelningen är adekvat.

I ett remissvar ställer sig Östhammars kommun överlag positiv till utredningen och utredningens förslag. Samtidigt finns det några förslag som ökar kostnaderna och innebär stora organisatoriska svårigheter för kommunen. Östhammars kommun välkomnar en höjning av schablonersättningen men ser samtidigt en fara i att de ökade kostnaderna, som förslagen innebär, inte kompenseras fullt ut utan skjuts över på kommunerna.

---

¹⁵ Regeringens proposition 2016/17:158 *Studiestartsstöd – ett nytt rekryterande studiestöd*.

Barn- och utbildningsförvaltningen
Zara Järvström
Magnus Kjellsson

Utbildningsplikt

Andelen individer i etableringsprogrammet som omfattas av utbildningsplikt ökar och var i april 2019 ca 45 % av samtliga deltagare (nationellt). Utifrån det rådande läget med omorganisation har Arbetsförmedlingens kontor tagits bort från Gimo och många tjänster har omarbetats. I detta har dialogen med Arbetsförmedlingen av förklarliga skäl försvårats och i nuläget har verksamheten svårt att ta fram motsvarande siffror för kommunen.

Ökningen av utbildningsplikten är en samhällstrend som idag nödvändiggör en ny syn på vuxenutbildningen som kommer att utbilda en ny och växande kategori av elever. Sedan etableringsreformen 2010 har kommunerna endast haft kravet på sig att erbjuda sfi och samhällsorientering till de nyanlända tidigt i etableringsprogrammet och övriga aktiviteter har varit Arbetsförmedlingens ansvar. Genom utbildningspliktens hastiga införande utmanas dock kommunernas organisation och kompetens när det gäller att möta nyanlända kortutbildade i ökad omfattning och även i ämnen som man tidigare inte erbjudit de nyanlända förrän individen kunnat göra sig förstådd på svenska.

Vuxenutbildningen menar att förslaget innebär en stor organisatorisk utmaning som också innebär ökade kostnader för Östhammars kommun.

Garanterad undervisningstid

Elever som omfattas av utbildningsplikt ska garanteras en undervisningstid på 23 h per vecka över en fyraveckorsperiod. Idag läser elever i vuxenutbildningen sfi motsvarande 15 h per vecka. I och med förslaget ska härtill elever som omfattas av studieplikt läsa ytterligare 8 h per vecka. Dessa studier ska förutom svenska för invandrare innehålla orienteringskurser, samt kurser på grundläggande och gymnasial nivå utifrån elevens behov.

Eftersom efterfrågan på kurser på grundläggande nivå varit liten har det inte varit nödvändigt med ett brett utbud.

Enligt nationella antaganden kommer andelen vidarebosättningar, även kallade kvot-flyktingar, att öka under de kommande åren. Detta är en kategori människor som behöver mötas av ett nytt sätt att utbilda nyanlända med kort tidigare utbildning. Här kommer sfi i kombination med yrkesutbildning att spela en stor roll, samt förmågan att organisera väl fungerande orienteringskurser.

För att förslaget ska fungera på det sätt som KLIVA-utredningen avsett menar Vuxenutbildningen att det med stor sannolikhet kommer att krävas anpassningar av undervisningen som medför ett nytt åtagande och är kostnadsdrivande.

Utbildningsplan

Utbildningsplan för sammanhållen utbildning är ett förslag som innebär ett nytt krav av planeringen på huvudmannanivå. Initialt krävs det en insats för att arbeta fram utbildningsplanen som på huvudmannanivå ska fastställa den sammanhållna utbildningens syfte, innehåll, organisation och längd. Upprättande av utbildningsplanen kräver en målgruppsanalys för att fastställa vilket utbud som är lämpligt och ett samråd med olika aktörer om vad som i övrigt kan ingå i utbildningen.

Barn- och utbildningsförvaltningen
Zara Järvström
Magnus Kjellsson

Förslaget om krav på utbildningsplan för sammanhållen utbildning innebär en författningsreglerad skyldighet för kommuner som inte finns idag och kan därför i viss mån anses begränsa den kommunala självstyrelsen.

Bedömning om stöd och andra insatser för individanpassning

KLIVA-utredningen bedömer att kurator och specialpedagog bör prioriteras när huvudmannen fattar beslut om resurser i sammanhållen utbildning, utbildningsplikt. Idag är en egen elevhälsa inte obligatorisk för vuxenutbildningen och det innebär att utredningen föreslår en åtgärd som tillskjuter verksamheten utvidgade personalkategorier och en ökad personalkostnad.

Vuxenutbildningen menar att förslaget innebär en stor organisatorisk utmaning som också innebär ökade kostnader för kommunen.

Utökad schablonersättning

Från och med 2018 har schablonersättningen utökats och i förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar regleras kostnader för sådan kommunal vuxenutbildning som särskilt anpassats för utlänningar som omfattas av 14§ förordningen (2017:820), det vill säga etableringsprogrammet.

Sedan 1 januari 2018 höjdes schablonersättningen med 4 800 kr per individ och sedan 2019 med ytterligare 6 600 kr per individ. Det innebär sammantaget och med anledning av utbildningsplikten en höjning av schablonersättningen till kommunen med 11 400 kr per individ. Hela schablonbeloppet är på motsvarande 142 600 kr per individ för 2019.

Utredningen redovisar kostnaden för elever som omfattas av utbildningsplikt utifrån enkätundersökningar i 10 kommuner. Den undersökningen visar att kostnaden för en elev som omfattas av utbildningsplikt varierar från 135 200 kr per år till 65 300 kr per år.

Vuxenutbildningen välkomnar en höjning av schablonersättningen och efterfrågar en tydligare styrning samt spårbarhet av dessa medel och att bidraget i stor omfattning riktas direkt till vuxenutbildningen. Vi anser att det är av yttersta vikt att alla förslag i KLIVA-utredningen finansieras fullt ut.

Yrkesvux i kombination med sfi/sva

Det finns ett behov av yrkesutbildningar inom komvux i kombination med sfi och svenska som andraspråk (sva). Många personer inom vuxenutbildningen är utlandsfödda och antalet elever som söker dessa kombinationsutbildningar ökar. Här återfinns en allt större del av vuxenutbildningens målgrupp.

Vuxenutbildningen i Östhammars kommuns ser, liksom SKR¹⁶, att anpassade yrkesutbildningar för personer som ligger på sfi-nivå i språkkunskaper är mycket kostsamma. Vi ser t.ex. ett ökat behov av språkstöd i klassrummet. Statsbidraget för yrkesvux täcker inte kommunens kostnader för yrkesutbildning i kombination med sfi/sva. Det gäller i synnerhet för utbildningar som

---

¹⁶ SKL. "Kostnader för yrkesvux i kombination med sfi/sva. En pilotundersökning", 2019.

Barn- och utbildningsförvaltningen
Zara Järvström
Magnus Kjellsson

berättigar till den lägre bidragsnivån (35 000 kronor), som exempelvis vård- och omsorg, barnskötare och elevassistent.

En andra och en annan chans – ett Komvux i tiden, SOU 2018:71

Utredningen, *En andra och en annan chans – ett Komvux i tiden*, har haft i uppdrag att undersöka behovet av förändringar i regleringen av vuxenutbildningen, huvudsakligen när det gäller komvux och särsvux. Skollagen förtydligas så att det framgår att komvux även utgör en del i arbetsmarknadens kompetensförsörjning och förberedelser till fortsatta studier.

Förslaget innebär sammanfattat för vuxenutbildningen i kommunerna att:

- Urvalsreglerna till komvux på gymnasial nivå ändras så att det inte längre är den med minst utbildning som automatiskt ska ha förtur vid urval, utan individer med störst behov av utbildningen.
- Gymnasieskolans sex högskoleförberedande program slås ihop inom komvux till tre bredare studieområden och gymnasiearbetet ersätts av ett bredare komvuxarbete.
- Särsvux blir en del av komvux och byter namn till särskild utbildning.
- Personer med intellektuell funktionsnedsättning ges ökade möjligheter till fortsatt utbildning efter särsvux.
- Betygsskalan för grundläggande komvux, sfi och grundläggande särsvux förenklas.

Vuxenutbildningens verksamhetslednings reflektioner

Utredningen *Vuxenutbildningen i Östhammars kommun utifrån ett arbetsmarknadspolitiskt perspektiv* visar att vuxenutbildningen har förändrats och förväntas framöver möta allt fler behov. Vuxenutbildningen är avgörande för att klara kompetensförsörjningen och för nyanländas etablering i arbetslivet. Utbildningsformen är också av stor betydelse för unga som lämnar gymnasieskolan utan fullständiga betyg och för de arbetslösa som har behov av utbildning för att komma in på arbetsmarknaden. Även för dem som av olika anledningar vill eller behöver byta yrke har vuxenutbildning en viktig roll. Vuxenutbildningen har de senaste åren fler elever än tidigare inom främst sfi och yrkesvux.

För att kunna svara upp mot dessa förväntningar behöver förutsättningarna för verksamheten förändras och uppdragen tydliggöras. En annan typ av medfinansiering som inte är lika statsbidragsberoende är önskvärd och skulle kunna skapa bättre planeringsförutsättningar och bättre möjlighet att följa intentionen med vuxenutbildningen, som ska vara (än mer) flexibel, kunna utöka volymerna efter behov och samtidigt genomföra en ökad bredd av yrkesutbildningar.

Vuxenutbildningen i Östhammars kommun ser ett ökat behov av tillgång till stödinsatser under studierna som exempelvis elevhälsa och studiehandledare på modersmål. Med fler elever på sfi och fler elever med bland annat psykisk ohälsa, NPF-problematik och tidigare skolmisslyckanden bakom sig ställer det krav på betydande anpassningar. Vi ser att dessa individer har svårighet med att klara studier på distans och vi skulle därför behöva utöka våra gymnasiala

Barn- och utbildningsförvaltningen
Zara Järvström
Magnus Kjellsson

kurser på plats för att målgruppen ska kunna fullfölja utbildningen och nå en gymnasieexamen.

Konsekvens av budgetram 2020

Vuxenutbildningen kommer 2020 att presentera en budget i balans.¹⁷ För att göra detta möjligt behöver verksamheten göra en nedskärning utifrån personalantal redan från januari 2020 och denna nedskärning riskerar att komma förstärkas inför läsåret 2020/21 beroende på ekonomisk trend under första halvåret 2020. En förstärkt nedskärning innebär att flera verksamheter inom vuxenutbildningen riskerar att försvinna och vuxenutbildningen tappar bredd och produktion.

Konsekvensen av en nedskärning i budgeten för inköp av kurser innebär inte endast att Vuxenutbildningen riskerar att bryta mot uppsatta lagkrav¹⁸ utan även att färre beviljade kurser ger färre genomförda poäng och det innebär att verksamheten får en lägre intäkt i form av statsbidrag. Det är i detta mycket viktigt att vara medveten om att statsbidragen kommer genom våra breda utbildningssatsningar på plats och distans. En budget i balans fordrar således att vi fortsatt producerar kurser och utbildningar med en bred variation.

En ytterligare konsekvens av kommande personella nedskärningar är att verksamheten får svårt att möta den elevgrupp som Arbetsmarknadsenheten spår kommer att öka. Elever med kort eller ingen skolbakgrund samt med funktionsnedsättning är en stor utmaning att hantera då dessa elever kräver att utökat stöd i undervisningen.

---

¹⁷ Bakgrund budget 2017-2020: Inför 2017 beviljades vuxenutbildningen en budgetram på 8 948 000. Inför 2018 beviljades vuxenutbildningen en ökning på 161 000 kr, vilket gav en budgetram på 9 109 000 (uppräknings med 1,8 %). Inför 2019 beviljades vuxenutbildningen en ökning på 116 000 kr, vilket gav en budgetram på 9 225 000 (uppräknings med 1,3 %). Inför 2020 beviljades vuxenutbildningen en ökning på 92 000 kr, vilket gav en budgetram på 9 317 000 (uppräknings med 1,0 %).

¹⁸ Skollag (2010:800). 20 kapitlet 10–11 §§, 19–20 §§ samt 3 kapitlet 2 § förordningen om vuxenutbildning.

Barn- och utbildningsförvaltningen
Zara Järvström
Magnus Kjellsson

Referenser

Arbetsförmedlingen 2019a. *Utbildningsplikt för deltagare med kort utbildning i etableringsprogrammet. Återrapport. Af-2019/0022 4627 Dir. 2017:20. Tilläggsdirektiv till Delegationen för unga till arbete.*

Arbetsförmedlingen 2019b. *Arbetsmarknadsutsikterna våren 2019 Uppsala län Prognos för arbetsmarknaden 2019-2020.*

Dir. 2017:21. *En väl anpassad vuxenutbildning.*

Dir. 2017:125. *Tilläggsdirektiv till Komvuxutredningen.*

Ds. 2019. *På väg – mot stärkt kvalitet och likvärdighet inom Komvux för fler elever med svenska som andraspråk (KLIVA)*

Förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan.

Förordningen (2009:131) om utbildning inom yrkeshögskolan som uppdragsutbildning.

Förordningen (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare.

Förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.

Förordningen (2011:1163) om statsbidrag för särskilt utbildningsstöd.

Förordningen (SKOLFS 2012:101) om läroplan för vuxenutbildningen.

Förordningen (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning.

Förordningen (2017:532) om studiestartsstöd.

Lag (2017:527) om studiestartsstöd.

Lärarnas Riksförbund 2017. *Låt kvalitet gå före pris i vuxenutbildningen – en rapport om vuxenutbildningens utmaningar.*

Prop. 2009/10:165. *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet.*

Prop. 2016/17:5. *Rätt till behörighetsgivande utbildning inom komvux.*

Prop. 2016/17:158 *Studiestartsstöd – ett nytt rekryterande studiestöd.*

SCB 2017. *Trender och Prognoser 2017.*

SCB 2018. *Brist på gymnasialt yrkesutbildade även om 20 år. Publicerad: 2018-03-05*

Skolinspektionen 2018. *Kvalitetsgranskning sfi 2018. Dnr. 400-2016:699.*

Skolinspektionen 2019. *Kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå – granskning av huvudmäns och rektorers arbete med flexibilitet och individanpassning. Dnr. 2017-10217.*

Barn- och utbildningsförvaltningen
Zara Järvström
Magnus Kjellsson

SKR. 2019. *Kostnader för yrkesvux i kombination med sfi/sva. En pilotundersökning.*

Skollagen (2010:800).

Skolverket. 2016. *Redovisning av uppdrag om uppföljning av sysselsättning efter avslutade studier inom kommunal vuxenutbildning och utbildning i svenska för invandrare.* Dnr 5.1.3-2016:01370.

Skolverket 2019. *Betyg och studieresultat i vuxenutbildningen.*

Skolverket 2019. *Elever, kursdeltagare och studieresultat i grundläggande och gymnasial vuxenutbildning år 2018.* Dnr: 2018:01723.

SOU 2018:71. *En andra och en annan chans – ett komvux i tiden.*

Östhammars kommun. Barn- och utbildningskontoret. 2015. *Kraft- Värme- och Ventilationslaboratorium (KVV-labb).* 2015-08-21.

Östhammars kommun. *Arbetsmarknadspolitisk överenskommelse 2017-2020.*

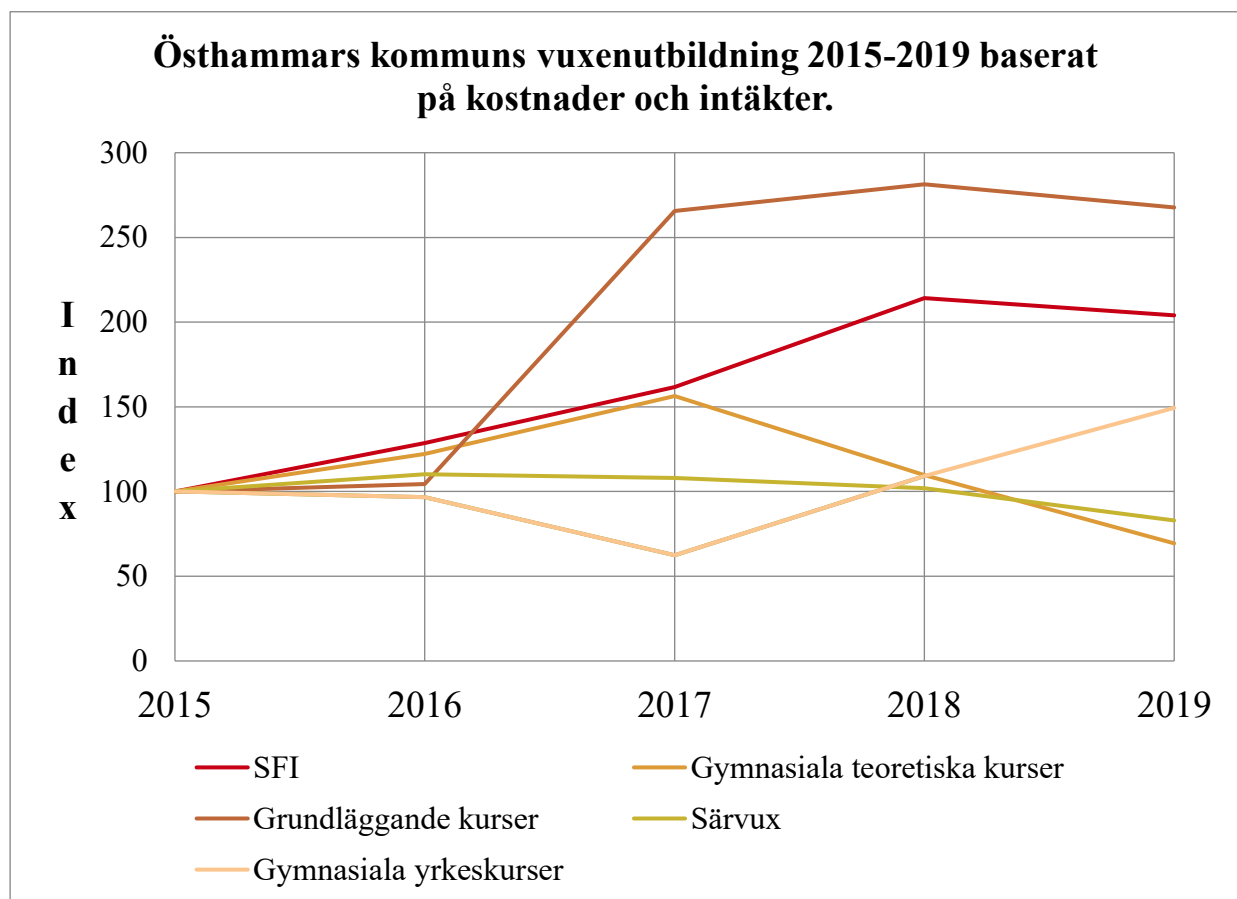
Östhammars kommun. *Tillväxtstrategi Östhammars kommun 2020.*

Barn- och utbildningsförvaltningen
Zara Järvström
Magnus Kjellsson

Bilaga 1

Östhammars kommuns vuxenutbildning 2015-2019 baserat på kostnader och intäkter

Trenden nedan har beräknats utifrån kostnader och intäkter under åren 2015 till och med 2019. Underlaget har hämtats ur kommunens ekonomisystem Raindance. Trenderna visar på kostnader i alla poster utom uppdragsutbildning där verksamheten gör intäkter. Även YH visar på en intäkt 2019 vilket inte stämmer då en större kostnad inte var inkommen och bokförd i systemet vid tillfället för inhämtandet av underlaget.

Barn- och utbildningsförvaltningen
Zara Järvström
Magnus Kjellsson

År	Utfäll tkr	Antal individer	Relativ frekvens	Index
<i>SFI</i>				
2015	1862		100%	100
2016	2394		129%	129
2017	3010		162%	162
2018	3988		214%	214
2019	3799		204%	204
<i>Gymnasiala teoretiska kurser</i>				
2015	1762		100%	100
2016	2152		122%	122
2017	2755		156%	156
2018	1931		110%	110
2019	1223		69%	69
<i>Gymnasiala yrkeskurser</i>				
2015	2092		100%	100
2016	1702		97%	97
2017	1099		62%	62
2018	1923		109%	109
2019	2631		149%	149
<i>Grundläggande kurser</i>				
2015	499		100%	100
2016	521		104%	104
2017	1325		266%	266
2018	1404		281%	281
2019	1336		268%	268
<i>Uppdragsutbildning</i>				
2015	-77		100%	100
2016	-317		412%	412
2017	-199		258%	258

Barn- och utbildningsförvaltningen
Zara Järvström
Magnus Kjellsson

2018	-336		436%	436
2019	-158		205%	205
<i>YH - Yrkeshögskolan</i>				
2015	1137		100%	100
2016	559		49%	49
2017	64		6%	6
2018	316		28%	28
2019	-482		-42%	-42
<i>Särvux</i>				
2015	1008		100%	100
2016	1253		110%	110
2017	1229		108%	108
2018	1160		102%	102
2019	943		83%	83

Barn- och utbildningsnämnden

§ 75. Vuxenutbildningen i Östhammars kommun

Beslut

Barn- och utbildningsnämnden har tagit del av underlag, utredning och förslag till beslut i ärendet.

Barn- och utbildningsnämnden framför att den föreslagna styrmodellen, där Kommunstyrelsen är beställare och budgetansvarig för verksamheten och Barn- och utbildningsnämnden är utförare och myndighetsansvarig, är en bra och önskvärd lösning. Nämnden framför att det är viktigt att det tydligt framgår att det är Kommunstyrelsen som äger det ekonomiska ansvaret och ansvarar för att sätta mål och ambitionsnivåer för vuxenutbildningen från år 2021.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsens arbetsutskott remitterade vid sammanträdet 2020-06-02 ärendet till barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden,

Den 2020-03-23 fick Vuxenutbildningen av kommundirektör via barn- och utbildningschef ett uppdrag att inkomma med förslag på:

- Hur styrningen av Vuxenutbildningen skulle kunna ske – inte driften, utan snarare styrning av innehåll och vem som har budget för detta.
- Hur Vuxenutbildningen behöver budgetförstärkas.
- Hur vi framledes jobbar med utbildningar inriktat mot industri och teknik (Vuxenutbildning) oavsett om vi jobbar med yrkesvux eller yrkeshögskola (YH) och vilka ekonomiska följder det får.

I arbetet med utredningen ”Utredning kommunal vuxenutbildning (Komvux), Östhammars kommun” (se beslutsunderlag) hämtade utredarna synpunkter från ett flertal aktörer som: Arbetsförmedlingen, Socialförvaltningen, Arbetsmarknadsenheten (AME), Teknikcollege, Vård- och omsorgscollege, den lokala styrgruppen för yrkeshögskoleutbildning samt enskilda företag.

Den sammantagna bilden är att Vuxenutbildningen i grunden fyller en viktig funktion ut ett utbildnings- och arbetsmarknadsperspektiv. I dialogerna framkommer behovet av en fortsatt utveckling av flexibiliteten i utbildningen och att studier, i ännu större utsträckning, ska vara möjliga att kombinera med andra aktiviteter t.ex. arbete. Att erbjuda breda utbildnings- möjligheter ses också som viktigt utifrån möjligheten att skapa individuella lösningar som leder mot arbete och sysselsättning. Fortsatt satsning på yrkesutbildningar och yrkeskurser på gymnasial nivå efterfrågas speciellt inom utpekade bristyrken som exempelvis kockar, barnskötare, vårdpersonal, tekniker, elektriker och svetsare. Viktigt är också att fortsatt satsa på utbildningar inom Yrkeshögskolan och erbjuda utbildningar på en eftergymnasial nivå.

Barn- och utbildningsnämnden

En ökad utbildningsgrad ger i sin tur effekt även samhällspolitiskt och integrationsmässigt. Vuxenutbildningen kan hjälpa människor att ställa om och byta karriär i ett allt föränderligare arbetsliv och hjälpa företagen utifrån deras kompetensbehov som både växer och förändras allt snabbare över tid.

Beslutsunderlag

- Utredning kommunal vuxenutbildning (Komvux), Östhammars kommun (2020-01-15)
- Tjänsteskrivelse 2020-05-25

Ärendets behandling

KSAU 2020-06-02

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Verksamhetschef Zara Järvström och rektor Magnus Kjellsson presenterar vuxenutbildningens verksamhet och den utredning som gjorts med anledning av det uppdrag som gavs av kommundirektören 2020-03-23.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Socialnämnden

Dnr SN-2020-83

Dpl 162

§ 101. Yttrande över remiss: Vuxenutbildningen i Östhammars kommun

Beslut

Socialnämnden har tagit del av underlag, utredning och förslag till beslut i ärendet.

Socialnämnden yttrar sig enligt nedanstående:

Vuxenutbildningen fyller en viktig funktion ur ett utbildnings- och arbetsmarknadsperspektiv. Därutöver anser nämnden att vuxenutbildningens funktion minskar social utsatthet genom att skapa incitament för socialt utsatta individer till ett djupare deltagande i samhället.

Socialnämnden är positivt inställda över den föreslagna ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelsen och barn- och utbildningsnämnden.

Nämnden framhåller betydelsen av att i beslutsformuleringen förtydliga vem som fastslår mål- och ambitionsnivåer, samt vem som äger det ekonomiska ansvaret från och med 2021.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsens arbetsutskott remitterade vid sammanträdet 2020-06-02 ärendet till barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden.

Den 2020-03-23 fick Vuxenutbildningen av kommundirektör via barn- och utbildningschef ett uppdrag att inkomma med förslag på:

- Hur styrningen av Vuxenutbildningen skulle kunna ske – inte driften, utan snarare styrning av innehåll och vem som har budget för detta.
- Hur Vuxenutbildningen behöver budgetförstärkas.
- Hur vi framledes jobbar med utbildningar inriktat mot industri och teknik (Vuxenutbildning) oavsett om vi jobbar med yrkesvux eller yrkeshögskola (YH) och vilka ekonomiska följder det får.

I arbetet med utredningen ”Utredning kommunal vuxenutbildning (Komvux), Östhammars kommun” (se beslutsunderlag) hämtade utredarna synpunkter från ett flertal aktörer som: Arbetsförmedlingen, Socialförvaltningen, Arbetsmarknadsenheten (AME), Teknikcollege, Vård- och omsorgscollege, den lokala styrgruppen för yrkeshögskoleutbildning samt enskilda företag.

Den sammantagna bilden är att Vuxenutbildningen i grunden fyller en viktig funktion ur ett utbildnings- och arbetsmarknadsperspektiv. I dialogerna framkommer behovet av en fortsatt

Socialnämnden

utveckling av flexibiliteten i utbildningen och att studier, i ännu större utsträckning, ska vara möjliga att kombinera med andra aktiviteter t.ex. arbete. Att erbjuda breda utbildningsmöjligheter ses också som viktigt utifrån möjligheten att skapa individuella lösningar som leder mot arbete och sysselsättning. Fortsatt satsning på yrkesutbildningar och yrkeskurser på gymnasial nivå efterfrågas speciellt inom utpekade bristyrken som exempelvis kockar, barnskötare, vårdpersonal, tekniker, elektriker och svetsare. Viktigt är också att fortsatt satsa på utbildningar inom Yrkeshögskolan och erbjuda utbildningar på en eftergymnasial nivå.

En ökad utbildningsgrad ger i sin tur effekt även samhällspolitiskt och integrationsmässigt. Vuxenutbildningen kan hjälpa människor att ställa om och byta karriär i ett allt föränderligare arbetsliv och hjälpa företagen utifrån deras kompetensbehov som både växer och förändras allt snabbare över tid.

Beslutsunderlag

- Utredning kommunal vuxenutbildning (Komvux), Östhammars kommun (2020-01-15)
- Tjänsteskrivelse 2020-05-25

Ärendets behandling

KSAU 2020-06-02

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Barn- och utbildningschef Lisbeth Bodén föredrar ärendet.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Reglemente för styrelse och nämnder

Kommunstyrelsen
Barn- och utbildningsnämnden
Bygg- och miljönämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Socialnämnden
Valnämnden

Antaget i fullmäktige 2020-02-18, § 7

Revidering § 45 beslutad i fullmäktige 2020-04-21, § 50

Revidering §§§§ beslutad i fullmäktige ddd

Innehåll

Kommunstyrelsens övergripande uppgifter	5
Sammansättning	5
Ledningsfunktionen.....	5
Styrfunktionen	6
Kommunstyrelsens övriga verksamheter	6
Ekonomisk förvaltning	6
Arbetsgivarpolitiken.....	7
Kommunstyrelsen som verksamhetsansvarig nämnd	7
Uppgifter enligt speciallagstiftning	8
Krisledningsnämnd.....	8
Övrig verksamhet	9
Delegering från kommunfullmäktige	9
Ansvar och rapporteringsskyldighet.....	10
Barn – och utbildningsnämnden.....	11
Sammansättning	11
Barn- och utbildningsnämndens ansvarsområden	11
Delegering från kommunfullmäktige	12
Allmänna skyldigheter	12
Ansvar och rapportskyldighet	12
Bygg- och miljönämnden	13
Sammansättning	13
Bygg- och miljönämndens ansvarsområde	13
Delegering från kommunfullmäktige	13
Allmänna skyldigheter	14
Talerätt	14
Ansvar och rapportskyldighet	14
Trafikuppgifter	15
Kultur – och fritidsnämnden	16
Sammansättning	16
Kultur – och fritidsnämndens ansvarsområden	16
Talerätt	17
Delegering från kommunfullmäktige	17

Allmänna skyldigheter	17
Ansvar och rapportskyldighet	17
Socialnämnden	18
Sammansättning	18
Socialnämndens ansvarsområden.....	18
Delegering från kommunfullmäktige	18
Allmänna skyldigheter	19
Ansvar och rapportskyldighet	19
Valnämndens uppgifter	20
Sammansättning	20
Valnämndens ansvarsområden	20
Gemensamma bestämmelser för kommunstyrelsen och nämnderna	21
Personalansvar.....	21
Behandling av personuppgifter	21
Medborgarmotion.....	21
Arbetsformer för kommunstyrelsen och nämnderna.....	23
Tidpunkt för sammanträden	23
Kallelse till sammanträden	23
Öppna sammanträden	24
Sammanträde på distans	24
Närvarorätt vid sammanträden	24
Insynsplats i kommunstyrelsen	24
Ordföranden	25
Presidium.....	25
Ersättare för ordföranden	26
Kommunalaråd.....	26
Inkallande av ersättare.....	26
Ersättarnas tjänstgöring	27
Jäv och avbruten tjänstgöring.....	27
Yrkanden	27
Omröstning (votering).....	28
Deltagande i beslut	28
Reservation.....	28

Justering av protokoll	28
Kungörelser och tillkännagivanden av föreskrifter m.m.....	29
Delgivning	29
Undertecknande av handlingar	29
Underlag och samråd.....	29
Utskott	30

Kommunstyrelsens övergripande uppgifter

Utöver det som föreskrivs om kommunstyrelsen i kommunallagen gäller bestämmelserna i detta reglemente.

Sammansättning

§ 1

Kommunstyrelsen består av 11 ledamöter och 11 ersättare.

Ledningsfunktionen

§ 2

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Den har ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning.

Kommunstyrelsen leder och samordnar planeringen och uppföljningen av kommunens ekonomi och verksamheter.

§ 3

I kommunstyrelsens ledningsfunktion ligger att leda och samordna bland annat:

1. utvecklingen av den kommunala demokratin
2. personalpolitiken och jämställdhet i arbetslivet
3. den översiktliga planeringen av användningen av mark och vatten
4. mark- och bostadspolitiken och se till att en tillfredsställande markberedskap upprätthålls samt att bostadsförsörjningen och samhällsbyggandet främjas
5. långsiktig energiplanering samt främjandet av god energihushållning
6. miljövårds- och naturvårdspolitiken, införandet av miljöledning i kommunens egen organisation samt att verka för en god miljö i kommunen
7. trafikpolitiken och verka för en tillfredsställande trafikförsörjning
8. informationsverksamheten
9. arbetet med att utveckla det kommunala regelverket
10. arbetet med att effektivisera administrationen och övrig organisation
11. utvecklingen av informationsteknik- system och kommunikation
12. utvecklingen av medborgar- och brukarinflytande
13. arbetet med jämställdhet och jämlikhet
14. integrationsarbete
15. krisberedskapsfrågor och säkerhetsskyddsfrågor

Kommunstyrelsen ska vidare med uppmärksamhet följa:

16. socialtjänsten och verka för att socialtjänstlagens mål kan uppfyllas samt verka för att övrig för verksamheten reglerad lagstiftning uppfylles

17. den kommunala hälso- och sjukvården och verka för en god kommunal hälso- och sjukvård
18. skolväsendet och verka för att skollagstiftningens mål kan uppfyllas
19. kultur- och fritidspolitiken och verka för en god kultur- och fritidsverksamhet i kommunen
20. kommunal teknik och lokala trafikfrågor

Styrfunktionen

§ 4

I kommunstyrelsens styrfunktion ingår att:

1. leda arbetet med och samordna utformningen av övergripande mål, riktlinjer och ramar för styrningen av hela den kommunala verksamheten samt göra framställningar i målfrågor som inte i lag är förbehållna annan nämnd
2. övervaka att de av kommunfullmäktige fastställda målen och planerna för verksamheten och ekonomin efterlevs och att kommunens löpande förvaltning handhas rationellt och ekonomiskt
3. tillse att uppföljning sker till kommunfullmäktige från samtliga nämnder om hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret
4. ansvara för samordningsträffar med nämndpresidierna och cheferna för nämndkontoren
5. ha fortlöpande uppsikt över verksamheten i de företag, som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i, främst vad gäller ändamål, ekonomi, och efterlevnad av uppställda direktiv men också i avseende på övriga förhållanden av betydelse för kommunen
6. tillvarata kommunens intressen vid bolags- och föreningsstämmor och andra likartade sammanträden i de företag som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i
7. utfärda riktlinjer för personalpolitik och personaladministration.

Kommunstyrelsens övriga verksamheter

Ekonomisk förvaltning

§ 5

Kommunstyrelsen ska ha hand om kommunens medelsförvaltning och följa av kommunfullmäktige meddelade riktlinjer för denna.

Medelsförvaltningen omfattar placering och upplåning av medel. I uppgiften ingår också att bevaka att kommunens inkomster inflyter och att betalningar görs i rätt tid samt att vidta de åtgärder som behövs för indrivning av förfallna fordringar.

Kommunstyrelsen har också hand om övrig ekonomisk förvaltning. I denna uppgift ingår bland annat att:

1. ansvara för den ekonomiska förvaltningen av kommunens fasta egendom
2. ansvara för den lösa egendom som ej anförtrotts annan nämnd
3. tillse att kommunens behov av försäkringsskydd är tillgodosett
4. handha egen donationsförvaltning samt efter samtycke från annan nämnd placera sådana medel som ingår i donation som förvaltas av den nämnden.
5. svara för kommunens upphandlingspolicy med regler och anvisningar

Arbetsgivarpolitiken

§ 6

Kommunstyrelsen ska ha hand om frågor som rör förhållandet mellan kommunen och dess arbetstagare.

Kommunstyrelsen leder, samordnar och utvecklar arbetsgivarpolitiken inom kommunen. Kommunen ska arbeta för likabehandling, mångfald, inkludering och jämställdhet i arbetslivet samt mot olaga diskriminering i arbetslivet.

Bland annat ska styrelsen föra kommunens talan i mål och ärenden som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare.

Kommunstyrelsen ansvarar för frågor som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare och ska bland annat:

- med bindande verkan för kommunen genom kollektivavtal reglera frågor rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare,
- förhandla på kommunens vägnar enligt lagstiftning om förhandlingsrätt utom vad gäller 11 – 14 och 38 §§ lagen om medbestämmande i arbetslivet inom andra nämnders verksamhetsområden,
- avgöra frågor om tolkning och tillämpning av lag, avtal och andra bestämmelser rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare,
- besluta om stridsåtgärd,
- lämna uppdrag enligt 6 kap 3 § lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter,
- besluta om anställningsstopp som omfattar mer än en nämnd,
- besluta om angelägna kommunövergripande arbetsmiljö- och hälsofrågor,
- utfärda riktlinjer och anvisningar inom det personalpolitiska området,
- **besluta om anställning och lönesättning.**

Kommunstyrelsens arbetsutskott är kommunens pensionsmyndighet.

Kommunstyrelsen som verksamhetsansvarig nämnd

§ 7

Kommunstyrelsen ansvarar för teknisk verksamhet;

1. Kommunens mark och fastigheter inklusive fastighetsskötsel, investeringar och underhåll
2. Tillhandahålla verksamhetslokaler åt kommunens samtliga verksamheter i egen regi
3. Gator, parker och allmän platsmark samt skog och annat markinnehav
4. Vatten och avloppsverksamhet
5. Avfallshantering och renhållningsverksamhet
6. Måltidsverksamhet

Uppgifter enligt speciallagstiftning

§ 8

Kommunstyrelsen är arbetslöshetsnämnd

Kommunstyrelsen är förmedlingsorgan för låne- och bidragsgivning till bostadsförsörjningens främjande

Kommunstyrelsen är arkivmyndighet. Närmare föreskrifter om arkivvården finns i arkivreglemente.

Kommunstyrelsen svarar för kommunens anslagstavla.

Kommunstyrelsen ansvarar för att uppdatera den kommunala författningssamlingen och se till att denna hålls tillgänglig i lagstadgad form.

Kommunstyrelsen svarar för registrering och tillstånd enligt lotterilagen.

Kommunstyrelsen är registeransvarig för de personuppgifter som styrelsen för i sin verksamhet och förfogar över.

Kommunstyrelsen leder och ansvarar för verksamhet inom Säkerhetsskyddslagen (2018:585).

Krisledningsnämnd

§ 9

Krisledningsnämnden består av kommunstyrelsens arbetsutskott.

Krisledningsnämnden leder och ansvarar för verksamheten inom följande områden:

- arbetet enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinär händelse i fredstid och höjd beredskap.
- arbetet enligt förordningen (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinär händelse i fredstid och höjd beredskap.
- arbetet enligt lagen (1992:1403) om totalförsvar och höjd beredskap.

Vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap får krisledningsnämnden överta delar eller hela verksamhetsområdet från övriga nämnder i den utsträckning som krisledningsnämnden finner nödvändig med hänsyn till händelsens art och omfattning.

Övrig verksamhet

§ 10

Kommunstyrelsen har vidare hand om:

1. sysselsättnings- och näringslivsfrågor och ansvarar för åtgärder för att allmänt främja sysselsättningen och näringslivet i kommunen,
2. turism och besöksnäring
3. gymnasieskola som bedrivs inom ramen för Gimo utbildnings AB (Wilhelm Haglunds gymnasium),
- ~~4. driften av daglig verksamhet enligt LSS i egen regi, drift av vuxenskolan~~
5. kommunens centrala informations- och kommunikations verksamhet,
6. inköps- och upphandlingsverksamhet
7. konsumentvägledningen,
8. utveckling av kommunstyrelsens regelverk och utformningen av kommunfullmäktiges handlingar,
9. granskning, informations- och kunskapsuppbyggnad i frågan om slutförvar för använt kärnbränsle
10. Trygg i Östhammars kommun (TRÖ)
11. Kommunala pensionärsrådet och rådet för funktionsnedsatta (KPF)
12. utvecklingsgrupperna
13. internationella kontakter och EU-frågor
14. gästhamnar samt campingar
15. trafikuppgifter som avses i 1§ Lag (1978:234) om nämnder för vissa trafikfrågor
16. de förvaltnings- och verkställighetsuppgifter i övrigt som inte uppdragits åt annan nämnd.

Delegering från kommunfullmäktige

§ 11

Kommunstyrelsen ska besluta i följande grupper av ärenden:

1. vid behov ta upp lån inom den beloppsram och de riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt med särskilt beaktande av de närmare föreskrifter om säkerheten som kommunfullmäktige angivit.
2. ingå borgen till stöd för bostadsförsörjningen.
3. låne- och bidragsgivning avseende bostadsförsörjningen.
4. ~~organisationen av styrelsens verksamhet förvaltningsorganisation~~ inom de riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt.
5. sådana mål och ärenden, där det ankommer på kommunstyrelsen att föra kommunens talan på kommunens vägnar träffa överenskommelse om betalning av fordran, anta ackord, ingå förlikning och sluta annat avtal.

6. avge yttrande som ankommer på kommunfullmäktige om inte yttrandet är av principiell betydelse för den kommunala självstyrelsen.
7. utöva kommunens beslutanderätt i ärenden angående heraldiska vapen.
8. rätt att omdisponera medel inom de av kommunfullmäktige fastställda anslagsnivåerna.
9. köp, försäljning, byte av fastighet eller fastighetsdel med en kostnadsram på köp och försäljningspris på högst 1 000 000 kronor (en miljon kronor) och ett taxeringsvärde på högst 750 000 kronor (sjuhundrafemtio tusenkronor)
Köp, försäljning eller byte av mark som enligt översiktsplan eller detaljplan ska användas till gator, vägar eller annan infrastruktur.
10. Utarrendera, hyra ut eller på annat sätt upplåta kommunen tillhörig fast egendom i högst 10 år.

Ansvar och rapporteringsskyldighet

§ 12

Kommunstyrelsen ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har bestämt, de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning samt bestämmelser i detta reglemente.

Kommunstyrelsen ska regelmässigt till kommunfullmäktige rapportera hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

Barn – och utbildningsnämnden

Inom ramen för det som föreskrivs om nämnder i kommunallagen ska följande gälla i Östhammars kommun:

Sammansättning

§ 13

Barn- och utbildningsnämnden består av nio ledamöter och nio ersättare.

Barn- och utbildningsnämndens ansvarsområden

§ 14

I enlighet med de mål, riktlinjer och ekonomiska ramar som kommunfullmäktige anger fullgör barn- och utbildningsnämnden kommunens uppgifter inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdom enligt Skollagen (2010:800) och tillämpliga skolförordningar.

Barn- och utbildningsnämndens uppgifter omfattar skolformerna:

- Förskola
- Förskoleklass
- Grundskola
- Grundsärskola
- Gymnasieskola
- Gymnasiesärskola
- Vuxenutbildning

I skolväsendet ingår också fritidshem som kompletterar utbildningen i förskoleklassen, grundskolan och grundsärskolan. Vidare omfattas vissa särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet som bedrivs i stället för utbildning inom skolväsendet.

I ovanstående ansvarsområden ingår också att bevilja tillstånd, utöva tillsyn och ge bidrag till fristående verksamheter i enlighet med skollag och skolförordningar.

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar också för den frivilliga musik- och kulturundervisningen som bedrivs inom den kommunala Kulturskolan.

Nämnden ansvarar för myndighetsutövning enligt skollagen, skolförordningen, gymnasieförordningen m fl., samt för övriga myndighetsbeslut och huvudmannafrågor som förekommer inom nämndens ansvarsområde.

Delegering från kommunfullmäktige

§ 15

Barn- och utbildningsnämnden ska besluta i följande ärenden:

- organisationen av nämndens verksamhet förvaltningsorganisation inom de riktlinjer som kommunfullmäktige har fastställt
- omDispositionering av medel inom de av kommunfullmäktige fastställda anslagsnivåerna

Allmänna skyldigheter

§ 16

Barn- och utbildningsnämnden ska hålla sig informerad om uppväxtvillkoren för barn och ungdomar och vidta åtgärder för att förbättra dessa inom nämndens ansvarsområden barnomsorg och utbildning.

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för:

- information till allmänheten om verksamheten inom sina ansvarsområden
- personuppgifter som nämnden har för verksamheten inom sina ansvarsområden
- diarieföring och arkivvård enligt arkivreglemente
- reformering av nämndens regelbestånd.

Barn- och utbildningsnämnden har vidare hand om:

- att föra kommunens talan i mål och ärenden som rör nämndens verksamhetsområde om inte kommunfullmäktige beslutar annat
- de förvaltnings- och verkställighetsuppgifter i övrigt som har tilldelats nämnden.

Ansvar och rapportskyldighet

§ 17

Barn- och utbildningsnämnden ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har bestämt, de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning, ingångna avtal samt bestämmelserna i detta reglemente.

Barn- och utbildningsnämnden ska kontinuerligt följa upp verksamheten och regelmässigt rapportera hur den utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

Bygg- och miljönämnden

Inom ramen för det som föreskrivs om nämnder i kommunallagen ska följande gälla.

Sammansättning

§ 18

Bygg- och miljönämnden består av nio ledamöter och nio ersättare.

Bygg- och miljönämndens ansvarsområde

§ 19

I enlighet med de mål, riktlinjer och ekonomiska ramar som fullmäktige anger ansvarar bygg- och miljönämnden för:

- kommunens uppgifter inom plan-, byggnadsområdet, allt i enlighet med Plan- och bygglagen, samt i erforderlig utsträckning tillämpa och förhålla sig till annan berörd lagstiftning.
- kommunens mättekniska verksamhet för uppgifter inom plan- och byggområdet.
- kommunens uppgifter enligt alkohollagen, lag om tobak och liknande produkter och lag om handel med vissa receptfria läkemedel.
- att genomföra strategisk planering.
- att utföra kommunens uppgifter inom miljö-, livsmedels, smittskydds-, och hälsoskyddsområdet samt de övriga uppgifter som enligt lag ska fullföljas av den kommunala nämnden och inte regleras i annan nämnds reglemente.
- prövning, tillsyn och kontroll enligt föreskrifter i EG-direktiv och förordningar samt svenska lagar, förordningar och föreskrifter inom nämndens ansvarsområde.
- myndighetsutövning samt för övriga myndighetsbeslut och huvudmannaskapsfrågor som förekommer inom nämndens ansvarsområde.
- ~~trafikuppgifter som avses i 1§ Lag (1978:234) om nämnder för vissa trafikfrågor~~

Delegering från kommunfullmäktige

§ 20

Bygg- och miljönämnden ska besluta i följande ärenden:

- ~~organisationen av~~ nämndens ~~verksamhet~~ ~~förvaltningsorganisation~~ inom de riktlinjer som fullmäktige fastställt.
- tillstånd- och tillsynsärenden enligt alkohollagen, lag om tobak och liknande produkter samt lag om handel med vissa receptfria läkemedel.
- anta, ändra eller upphäva planer som handläggs
  - a) enligt standardförfarande, begränsat standardförfarande, samordnat förfarande, förenklat förfarande vid förlängning av genomförandetiden samt förenklat

standardförfarande vid upphävande av detaljplan i enlighet med bestämmelserna i PBL.

- b) då planen överensstämmer med fullmäktiges direktiv i översiktsplanen eller motsvarande översiktliga beslutsunderlag.

En förutsättning är att kommunstyrelsen inte har någon erinran mot åtgärden och att bestämmelserna inte reglerar exploateringssamverkan.

Nämnden har rätt att omdisponera medel inom de av kommunfullmäktige fastlagda anslagsnivåerna.

Allmänna skyldigheter

§ 21

I bygg- och miljönämndens uppgifter ingår att:

- uppmärksamt följa den allmänna utvecklingen inom kommunen och dess närmaste omgivning, samt följa utvecklingen inom kommunen i miljöskydd-, hälsoskydd- och smittskyddshänseende samt inom livsmedelskontrollen och arbeta fram de förslag som krävs samt medverka i planering där dessa frågor berörs.
- ta de initiativ som behövs i frågor om planläggning byggande och fastighetsbildning.
- ta tillvara de möjligheter lagen ger att förenkla och underlätta ärenden för enskilda.

Bygg- och miljönämnden ansvarar för:

- information till allmänheten om verksamheten inom sina ansvarsområden.
- personuppgifter som nämnden har för verksamheten inom sina ansvarsområden.
- diarieföring och arkivvård enligt arkivreglemente.
- regelreformer i sitt ansvarsområde.

Talerätt

§ 22

Nämnden får själv eller genom ombud föra kommunens talan i alla mål och ärenden som rör nämndens verksamhetsområde.

Ansvar och rapportskyldighet

§ 23

Bygg- och miljönämnden ska bedriva verksamheten enligt förvaltningslagen.

Bygg- och miljönämnden ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med:

- de mål och riktlinjer som fullmäktige har beslutat.
- de föreskrifter som finns i EG-direktiv, lag eller förordning.
- ingångna avtal.
- bestämmelserna i detta reglemente.

Bygg- och miljönämnden ska kontinuerligt följa upp verksamheten och regelmässigt rapportera hur den utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

Trafikuppgifter

§ 24

~~Bygg- och miljönämndens arbetsutskott fullgör de trafikuppgifter som avses i 1 § Lag (1978:234) om nämnder för vissa trafikfrågor.~~

Kultur – och fritidsnämnden

Utöver vad som stadgas i kommunallag och speciallagstiftning ska följande gälla för kultur- och fritidsnämnden.

Sammansättning

§ 25 24

Kultur- och fritidsnämnden består av sju ordinarie ledamöter och sju ersättare.

Kultur – och fritidsnämndens ansvarsområden

§ 26 25

Kultur- och fritidsnämnden ska verka för en meningsfull fritid för kommunens invånare.

I enlighet med de mål, riktlinjer och ekonomiska ramar som fullmäktige anger ansvarar kultur- och fritidsnämnden för följande:

- Ungas mötesplatser
- Stöd till föreningar, studieförbund och övriga organisationer inom nämndens område
- Verksamhet i idrotts-, fritids-, kulturanläggningar
- Verka för att tillgodose behovet av anläggningar och lokaler för kultur- och fritidsverksamhet
- Aktivt friluftsliv
- Stipendier och utmärkelser inom nämndens område
- Biblioteksverksamhet
- Evenemang och samordning av dessa
- Kultur i vård och omsorg
- Offentlig konst
- Kulturarvsfrågor som inte åligger annan nämnd
- Hälsöfrämjande och förebyggande arbete inom folkhälsa
- Regional och statlig samverkan inom kultur- och fritidsområdet
- Finskt förvaltningsområde

§ 27 26

Kultur- och fritidsnämnden ska

- hålla sig underrättad om utvecklingen inom nämndens verksamheter samt ta de initiativ och framlägga de förslag som nämnden ser som nödvändiga
- svara för planerings- och utvecklingsfrågor inom nämndens verksamhetsområde
- verka för en jämställd kultur- och fritidsverksamhet
- stimulera ungas delaktighet och inflytande
- främja tillgänglig kultur- och fritidsverksamhet för alla
- tillsammans med föreningar, organisationer och enskilda verka för en meningsfull fritid för kommunens invånare

Målgruppen barn och unga i åldern 7-20 samt äldre ålder 70+ ska prioriteras.

Talerätt

§ 28 27

Kultur- och fritidsnämnden får själv eller genom ombud föra kommunens talan i alla mål och ärenden som rör nämndens verksamhetsområde.

Delegering från kommunfullmäktige

§ 29 28

Kultur- och fritidsnämnden ska besluta i följande ärenden:

- **Organisationen av nämndens verksamhet förvaltningsorganisation** inom de riktlinjer som fullmäktige fastställt.
- Nämnden har rätt att omdisponera medel inom de av kommunfullmäktige fastställda anslagsnivåerna.
- inom ramen för fastställda normer besluta om bidrag till föreningar, studieförbund och organisationer och därigenom medverka till en attraktiv, innehållsrik, geografiskt spridd verksamhet inom kultur- och fritidsområdet
- inom ramen för de medel fullmäktige avsätter i nämndens budget besluta om bidrag till föreningar verksamma inom Östhammars kommun utifrån ansökningar om verksamhetsbidrag samt kostnadstäckning för taxor och avgifter

Allmänna skyldigheter

§ 30 29

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för

- Information till allmänheten om verksamheten inom sina ansvarsområden
- personuppgifter som nämnden har för verksamheten inom sina ansvarsområden.
- Diarieföring och arkivvård enligt arkivreglementet.
- Regelreformerering inom sitt ansvarsområde.

Ansvar och rapportskyldighet

§ 34 30

Kultur- och fritidsnämnden ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har beslutat, de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning, ingångna avtal samt bestämmelser i detta reglemente.

Kultur- och fritidsnämnden ska kontinuerligt följa upp verksamheten och regelmässigt rapportera hur den utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

Socialnämnden

Inom ramen för det som föreskrivs om nämnder i kommunallagen samt det som föreskrivs i socialtjänstlagen ska följande gälla i Östhammars kommun:

Sammansättning

§ 32 31

Socialnämnden består av nio ledamöter och nio ersättare.

Socialnämndens ansvarsområden

§ 33 32

I enlighet med de mål, riktlinjer och ekonomiska ramar som kommunfullmäktige anger, ansvarar socialnämnden för kommunens socialtjänst samt hemsjukvård enligt:

- Socialtjänstlag (SoL)
- Lag om vård av missbrukare i vissa fall (LVM)
- Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU)
- Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
- Hälso- och sjukvårdslag (HSL)
- samt övrig för verksamheten reglerad lagstiftning och de uppgifter i övrigt som enligt lag ankommer på socialnämnd och som inte särskilt anförtrotts annan nämnd i kommunen

Socialnämnden ansvarar för handläggning enligt:

- Lag om färdtjänst
- Lag om riksfärdtjänst
- Skuldsaneringslag
- Lag om bostadsanpassningsbidrag och Trafikförordning, detta avser endast bostadsanpassningsbidrag och parkeringstillstånd för rörelsehindrade (KF § 83/2019)

Delegering från kommunfullmäktige

§ 34 33

Socialnämnden ska besluta i följande ärenden:

- **organisationen av nämndens verksamhet förvaltningsorganisation** inom de riktlinjer som fullmäktige fastställt
- nämnden har rätt att omdisponera medel inom de av fullmäktige fastställda anslagsnivåerna
- samt övrig för verksamheten reglerad lagstiftning

Allmänna skyldigheter

§ 35 34

Socialnämnden ska hålla sig informerad om människors levnadsvillkor och vidta åtgärder för att främja:

- människors ekonomiska och sociala trygghet
- en god hälsa och en vård på lika villkor
- jämlikhet i levnadsvillkor
- ett aktivt deltagande i samhällslivet

Socialnämnden ansvarar för:

- information till allmänheten om verksamheten inom sina ansvarsområden
- personuppgifter som nämnden har för verksamheten inom sina ansvarsområden
- diarieföring och arkivvård enligt arkivreglemente
- regelreformer inom sitt ansvarsområde

Socialnämnden har vidare hand om:

- att föra kommunens talan i mål och ärenden som rör nämndens verksamhetsområde om inte kommunfullmäktige beslutar annat
- de förvaltnings- och verkställighetsuppgifter i övrigt som har tilldelats nämnden.

Ansvar och rapportskyldighet

§ 36 35

Socialnämnden ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har beslutat, de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning, ingångna avtal samt bestämmelser i detta reglemente.

Socialnämnden ska kontinuerligt följa upp verksamheten och regelmässigt rapportera hur den utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

Valnämndens uppgifter

Sammansättning

§ 37 36

Valnämnden består av sju ledamöter och sju ersättare.

Valnämndens ansvarsområden

§ 38 37

Valnämnden ansvarar för val i enlighet med bestämmelserna i vallagen (1997:157), kommunallagen (1991:900), lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar samt för opinionsundersökningar eller liknande förfaranden.

Gemensamma bestämmelser för kommunstyrelsen och nämnderna

Personalansvar

§ 39 38

Kommunstyrelsen/~~nämnderna~~ är anställningsmyndighet för ~~vid dess förvaltning~~ inom kommunens organisation – kommunförvaltningen. För verksamheterna inom nämndernas områden disponerar respektive nämnd erforderliga personalresurser inom kommunförvaltningen.

Kommunstyrelsen/nämnderna har hand om personalfrågor inklusive arbetsmiljöfrågor inom sitt verksamhetsområde med undantag för de frågor som anges i § 6 (arbetsgivarpolitik) i detta reglemente.

Behandling av personuppgifter

§ 40 39

Kommunstyrelsen/nämnderna är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som sker i dess verksamhet. Styrelsen/nämnden är också personuppgiftsansvarig för de typer av behandlingar som är gemensamma för hela kommunen, enligt vad som angivits i kommunens/nämndens registerförteckning enligt artikel 30 i dataskyddsförordningen. Kommunstyrelsen är också personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som sker i fullmäktige samt hos fullmäktigeberedningar. Kommunstyrelsen/nämnderna ska utse dataskyddsombud.

Medborgarmotion

§ 44 40

Den som är folkbokförd i kommunen kan skapa eller stödja en medborgarmotion om något i Östhammars kommun i kommunens e-tjänst medborgarmotion. När en medborgarmotion skapas är det viktigt att förslagsställaren skriver ett förslag som andra kan ta ställning till och stödja om de vill.

Medborgarmotionen granskas innan den publiceras på webbsidan för att se att den följer de regler som gäller för medborgarmotioner. Andra kan skriva under en motion först efter att den publicerats.

Om minst 1 % av kommunens folkbokförda invånare skriver under medborgarmotionen överlämnas medborgarmotionen till kommunstyrelsen som beslutar hur motionen ska hanteras. Nämnderna ska handlägga de medborgarmotioner som kommunstyrelsen beslutat att respektive nämnd ska hantera.

Möjligheten att stödja en medborgarmotion ges under max sex månader.

När medborgarmotionen har utretts och beslut ska fattas kommer förslagsställaren att bjudas in till det sammanträde med kommunstyrelsen/nämnden då medborgarmotionen ska behandlas. Förslagsställaren ges rätt att delta i överläggningen i ärendet rörande medborgarmotionen. Beslutet ska delges förslagsställaren och kommunfullmäktige samt publiceras på kommunens webbplats.

Om medborgarmotionen inte genererat namnunderskrifter från 1 % av kommunens folkbokförda eller fler under en sexmånaders period så avslutas namninsamlingen. Detta noteras på webben och förslagsställaren informeras brevledes.

Redovisning av pågående namninsamlingar, medborgarmotioner som lämnats till nämnd, beslut i kommunstyrelse/nämnd om medborgarmotion och avslutade namninsamlingar på grund av att 1 % inte uppnåtts inom sex månader sker till kommunfullmäktige vid tre tillfällen per år.

Arbetsformer för kommunstyrelsen och nämnderna

Tidpunkt för sammanträden

§ 42 41

Kommunstyrelsen/nämnden bestämmer dag och tid för sina sammanträden.

Sammanträden ska hållas också om minst en tredjedel av nämndens ledamöter begär det eller om ordföranden anser att det behövs. En begäran om extra sammanträde ska göras skriftligen hos ordförande och innehålla uppgift om det eller de ärenden som önskas behandlas på det extra sammanträdet.

Ordförande ska, om möjligt, samråda med vice ordförandena om tiden för extra sammanträde.

Om det föreligger särskilda skäl får ordföranden ställa in ett sammanträde eller ändra dagen eller tiden för sammanträdet. Om möjligt ska samråd ske med vice ordförandena. Om ordförande beslutar att ett sammanträde ska ställas in eller att dagen eller tiden för ett sammanträde ska ändras, ska ordförande se till att varje ledamot och ersättare snarast underrättas om beslutet.

Kallelse till sammanträden

§ 43 42

Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena.

Kallelsen ska vara skriftlig och innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet.

Kallelsen ska tillställas varje ledamot och ersättare samt annan förtroendevald som får närvara vid sammanträdet senast fyra dagar före sammanträdesdagen. Kallelse ska ske elektroniskt om det inte är olämpligt. Ordförande bestämmer formen för kallelse. I undantagsfall får kallelsen ske på annat sätt och/eller inom annan tid.

Kallelsen bör åtföljas av föredragningslista. Ordföranden bestämmer i vilken utsträckning handlingarna som tillhör ett ärende på föredragningslistan ska bifogas kallelsen.

När varken ordföranden, förste vice ordföranden eller andre vice ordförande kan kalla till sammanträde ska den ledamot som varit ledamot i kommunstyrelsen/nämnden längst tid göra detta (ålderspresidenten). Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid ska den till åldern äldste ledamoten vara ålderspresident.

Öppna sammanträden

§ 44 43

Kommunstyrelsen/nämnden medges rätt att besluta om dess sammanträden ska vara offentliga och i och med det även besluta om en allmänhetens frågestund ska hållas i anslutning till sammanträdet.

Sammanträde på distans

§ 45 44

Kommunstyrelsen/nämnden får, om särskilda skäl föreligger, sammanträda med ledamöter närvarade på distans. Sådant sammanträde får endast äga rum om ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra på lika villkor. Lokalen ska vara så beskaffad att inte obehöriga kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild eller ljud.

Ledamot som önskar delta på distans ska senast 14 dagar i förväg anmäla detta till kommunstyrelsens/nämndens kansli. Ordförande avgör om närvaro får ske på distans.

Kommunstyrelsen/nämnden får bestämma vad som närmare ska gälla om deltagande på distans i styrelsen/nämnden.

Närvarorätt vid sammanträden

§ 46 45

Vid kommunstyrelsens/nämndens och dess utskotts sammanträden ska tjänsteman närvara enligt ordförandes avgörande.

Kommunalråden får närvara och delta i överläggningarna men inte i besluten vid sammanträden i nämnder även om kommunalråden inte är ledamöter eller ersättare i nämnderna. Kommunalråden har i sådant fall att iaktta gällande sekretessbestämmelser. Vid behandlingen av ärenden enligt socialtjänstlagen som rör enskilda får inte kommunalråden delta i eller närvara vid handläggningen.

Insynsplats i kommunstyrelsen

§ 47 46

Parti i kommunfullmäktige som inte har ledamot eller ersättare i kommunstyrelsen har rätt till en insynsplats. Fullmäktige utser förtroendevald till sådan insynsplats samt en ersättare. Ersättaren kallas om ordinarie har anmält förhinder. Den förtroendevalde har rätt att få närvara under kommunstyrelsens sammanträden och delta i överläggningarna men inte i

besluten samt få sin mening antecknad till protokollet. Vid deltagande i sammanträde utgår ersättning enligt kommunens riktlinje för ersättningar till förtroendevalda.

Ordföranden

§ 48 47

Det åligger ordföranden:

- att leda kommunstyrelsens/nämndens arbete och sammanträden
- kalla till sammanträde i enlighet med lag och reglemente
- inför sammanträdena se till att ärendena som ska behandlas i kommunstyrelsen/nämnden vid behov är beredda
- se till att färdigberedda ärenden snarast behandlas i kommunstyrelsen/nämnden
- bevaka att kommunstyrelsens/nämndens beslut verkställs

Det åligger kommunstyrelsens ordförande att:

- närmast kommunstyrelsen ha uppsikt över kommunens hela nämndförvaltning
- med uppmärksamhet följa frågor av betydelse för kommunens utveckling och ekonomiska intressen samt effektiviteten i verksamheten och ta initiativ i dessa frågor
- främja samverkan mellan kommunstyrelsen och kommunens övriga nämnder
- representera kommunstyrelsen vid uppvaktningar hos myndigheter, konferenser och sammanträden om inte kommunstyrelsen bestämt annat i ett särskilt fall

Nämndens ordförande ska:

- närmast under nämnden ha uppsikt över nämndens förvaltning och verksamhet
- uppmärksamt följa frågor av betydelse för kommunens utveckling och intressen inom nämndens verksamhetsområde samt effektiviteten i verksamheten och ta initiativ i dessa frågor
- främja samverkan mellan den egna nämnden och kommunens övriga nämnder
- representera nämnden vid uppvaktningar hos myndigheter, konferenser och sammanträden om inte nämnden bestämt annat i ett särskilt fall.

Presidium

§ 49 48

Kommunstyrelsens/nämndens presidium ska bestå av ordförande, förste vice ordförande och andre vice ordförande.

Viceordförandena ska biträda ordföranden i uppgiften att planera och leda sammanträdet i den mån ordföranden anser att det behövs.

Ersättare för ordföranden

§ 50 49

Om varken ordföranden, förste vice ordföranden eller andre vice ordförande kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av ett sammanträde fullgör den ledamot som varit ledamot i kommunstyrelsen/nämnden längst tid ordförandens uppgifter. Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid som ledamot, ska den äldste av dem tjänstgöra som ordförande.

Om ordförande på grund av sjukdom eller av annat skäl är förhindrad att fullgöra uppdraget under längre tid får kommunstyrelsen/nämnden utse en annan ledamot som ersättare för ordförande. Ersättaren fullgör ordförandes samtliga uppgifter.

Kommunalråd

§ 54 50

Nyvalda kommunfullmäktige utser på det första sammanträdet under mandatperioden kommunalråd till det antal fullmäktige beslutar. Valet sker efter att val av kommunstyrelse har skett.

Kommunstyrelsens ordförande är finanskommunalråd. Kommunstyrelsens förste vice ordförande är andre majoritetsråd och kommunstyrelsens andre vice ordförande är oppositionsråd.

Kommunalråd ska ägna hela sin arbetstid åt uppdrag för kommunen.

Inkallande av ersättare

§ 52 51

En ledamot som är förhindrad att delta i ett sammanträde eller i en del av ett sammanträde ska själv underrätta sin personlige ersättare. Om den personlige ersättaren inte kan delta i sammanträdet anmäls detta till kommunstyrelsens/nämndens sekreterare eller någon annan anställd vid kommunstyrelsens/nämndens kansli som underrättar den ersättare som står i tur att tjänstgöra.

Även de ersättare, som inte tjänstgör, får närvara vid sammanträdena och har rätt att delta i överläggningarna. Ordförande i kommunstyrelsen/nämnden medges rätt att bevilja icke tjänstgörande ersättare att få sin mening, i korta ordalag, antecknad i protokollet.

Ersättarnas tjänstgöring

§ 53 52

Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde ska en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe.

En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe. Ledamoten bör börja tjänstgöra sedan pågående ärende handlagts.

Ersättarna ska, om dessa inte valts proportionellt, tjänstgöra enligt den ordning som fullmäktige har bestämt. Om ingen ordning är bestämd, kallas ersättarna i den ordning de tagits upp i fullmäktiges protokoll från valet.

En ersättare som har börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. Om styrkebalansen mellan partierna därigenom påverkas får en ersättare som inställer sig under pågående sammanträde träda in i stället för en ersättare som kommer längre ner i turordningen.

Jäv och avbruten tjänstgöring

§ 54 53

En ledamot eller en ersättare som har avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende får tjänstgöra igen sedan ärendet har handlagts.

En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen en gång under ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får åter tjänstgöra om ersättarens inträde har påverkat styrkebalansen mellan partierna.

Yrkanden

§ 55 54

När kommunstyrelsen/nämnden förklarat överläggningen i ett ärende avslutad, går ordföranden igenom de yrkanden som har framställts under överläggningen och kontrollerar att de har uppfattats korrekt. Ordföranden befäster genomgången med ett klubbslag. Därefter får inte något yrkande ändras eller läggas till, om inte kommunstyrelsen/nämnden enhälligt beslutar att medge det. Om ordföranden anser att det behövs ska den ledamot som har framställt ett yrkande avfatta det skriftligt.

Omröstning (votering)

§ 56 55

Vid omröstning avges rösterna efter upprop. Upprop sker enligt uppropsslistan. Ordföranden uppropas och avger sin röst sist.

Avgiven röst får inte ändras efter det att uppropet och avgivande av röster har förklarats avslutade genom klubbslag. Ledamot eller tjänstgörande ersättare som inte varit närvarande vid uppropet får efter denna tidpunkt inte utöva sin rösträtt.

Resultatet protokollförs med en tabell i protokollet alternativt med tabell kopplad till separat närvarolista.

Deltagande i beslut

§ 57 56

En ledamot som, där detta är möjligt, avser att avstå från att delta i ett beslut, ska anmäla detta till ordföranden innan beslut fattas.

En ledamot som inte har gjort en sådan anmälan anses ha deltagit i beslutet, om kommunstyrelsen/nämnden fattar det med acklamation.

Reservation

§ 58 57

Om en ledamot har reserverat sig mot ett beslut och ledamoten vill motivera reservationen ska ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen ska lämnas till sekreteraren före den tidpunkt som har fastställts för justeringen av protokollet. Motsvarande gäller vid omedelbar justering.

Justering av protokoll

§ 59 58

Nämndernas protokoll justeras av ordföranden och en ledamot. Kommunstyrelsens protokoll justeras av ordföranden och två ledamöter.

Kommunstyrelsen/nämnden kan besluta att en paragraf i protokollet ska justeras omedelbart. Paragrafen bör redovisas skriftligt innan styrelsen/nämnden justerar den.

Kungörelser och tillkännagivanden av föreskrifter m.m.

§ 60 59

Kommunstyrelsen och nämnderna ansvarar för att beslut och föreskrifter inom det egna ansvarsområdet kungörs enligt gällande bestämmelser.

Nämnderna ska underrätta kommunstyrelsen om ändringen och dess innehåll så snart en uppdatering av den kommunala författningssamlingen bedöms nödvändig.

Delgivning

§ 64 60

Delgivning med kommunstyrelsen/nämnden sker med ordföranden, **förvaltningschef verksamhetschef kansli och utveckling** eller annan anställd som kommunstyrelsen/nämnden bestämmer.

Undertecknande av handlingar

§ 62 61

Skrivelser, avtal och andra handlingar från kommunstyrelsen/nämnden ska på kommunstyrelsens/nämndens vägnar undertecknas av ordföranden och kontrasigneras av sekreteraren. Vid förfall för ordförande inträder förste vice ordförande och vid förfall för denna inträder andre vice ordförande.

Kommunstyrelsen/nämnden får även uppdra åt förtroendevald eller tjänsteman att enligt av kommunstyrelsen/nämnden lämnade direktiv underteckna handlingar på kommunstyrelsens/nämndens vägnar. Beslut som fattas med stöd av delegation samt skrivelser, avtal och andra handlingar som upprättas med anledning därav undertecknas av den som fattat beslutet och, i förekommande fall, kontrasigneras av den som utses därtill.

Underlag och samråd

§ 63 62

Kommunstyrelsen/nämnden och dess utskott får begära in de yttranden och upplysningar från kommunens nämnder, beredningar och arbetstagare som behövs för att kunna fullgöra sina uppgifter.

Kommunstyrelsen/nämnden ska samråda med övriga nämnder, andra myndigheter och med enskilda föreningar och organisationer som berörs av nämndens verksamhet.

Utskott

§ 64 63

Kommunstyrelsen ska tillsätta ett arbetsutskott samt får i övrigt tillsätta de utskott som styrelsen bestämmer och fastställa deras uppgifter. Arbetsutskottet består av fem ledamöter och fem ersättare.

Om kommunstyrelsen tillsätter ett tekniskt utskott, ska det fullgöra de trafikuppgifter som avses i 1 § Lag (1978:234) om nämnder för vissa trafikfrågor.

Kommunstyrelsens utskott kan vara beredande och/eller ha egna beslutsbefogenheter. Sådana beslutsbefogenheter fastställs i styrelsens delegationsordning.

Har styrelsen beslutat att tillsätta utskott ska bestämmelserna nedan gälla.

§ 65 64

Inom barn- och utbildningsnämnden, bygg- och miljönämnden, kultur- och fritidsnämnden samt socialnämnden ska det finnas ett arbetsutskott för respektive nämnd. Arbetsutskottet består av tre ledamöter och tre ersättare.

§ 66 65

Kommunstyrelsen/nämnden väljer för den tid kommunstyrelsen/nämnden bestämmer en ordförande och en vice ordförande bland utskottets ledamöter. Utskott får utse två vice ordförande.

Om ordföranden i utskottet på grund av sjukdom eller av annat skäl är förhindrad att fullgöra sitt uppdrag för en längre tid får kommunstyrelsen/nämnden utse en annan ledamot i utskottet att som ersättare för ordföranden fullgöra dennes uppgifter.

§ 67 66

Ersättare ska närvara vid utskottets sammanträden endast om ledamot är förhindrad att tjänstgöra. Ledamot som är förhindrad att tjänstgöra ska meddela sin personliga ersättare samt utskottets kansli, som säkerställer att ersättare inkallas. Ersättare ska inkallas till tjänstgöring i den av kommunstyrelsen/nämnden vid valet bestämda ordningen.

Avgår en ledamot eller en ersättare i utskott, som inte utsetts vid proportionellt val, ska fyllnadsval snarast förrättas.

§ 68 67

Utskottet sammanträder på dag och tid som varje utskott bestämmer. Sammanträden ska också hållas när ordförande anser att det behövs eller när minst två ledamöter begär det.

§ 69 68

Utskottet får handlägga ärenden bara när mer än hälften av ledamöterna är närvarande. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

Socialnämndens arbetsutskott får handlägga individärenden bara när samtliga ledamöter är närvarande.

§ 70 69

De ärenden som ska avgöras av kommunstyrelsen/nämnden i dess helhet bör beredas av utskottet om beredning behövs. Ordföranden, kommundirektören eller **förvaltningschefen** **sektorchef för handläggande sektor** överlämnar sådana ärenden till utskottet. När ärendet beretts ska utskottet lägga fram förslag till beslut.

§ 71 70

Det som föreskrivs för kommunstyrelsen/nämnderna gällande kallelse, yrkanden, deltagande i beslut, reservation samt jäv och avbruten tjänstgöring gäller i tillämpliga delar också utskotten.

Utskottens sammanträden ska protokollföras på samma sätt som nämndernas. Utskottens protokoll justeras av ordföranden och en ledamot. Paragrafer som ska justeras omedelbart bör redovisas skriftligt innan justering.

Kommunfullmäktige

BMN-2020-3378

§ 136. Remissyttrande avseende ändring i reglemente för styrelse och nämnder med anledning av ändrad tjänstemannaorganisation

Beslut

Bygg- och miljönämnden ställer sig bakom det förslag till förändringar reglementet för styrelse och nämnder som tagits fram med anledning av ändrad tjänstemannaorganisation. Det betyder också att bygg- och miljönämnden inte heller har några invändningar mot att ärenden som avser lokala trafikföreskrifter flyttas till ett Tekniskt utskott.

Ärendebeskrivning

Kommunens tjänstemannaorganisation ändras från och med 1 januari 2021. Ändringen innebär att hela tjänstemannaorganisationen ingår i en förvaltning (kommunförvaltningen) istället för att vara uppdelad på flera förvaltningar som arbetat huvudsakligen mot en nämnd. Detta gör att vissa formuleringar i reglementet för styrelse och nämnder blir missvisande och ett antal ändringar föreslås därför.

I samband med förändringarna i tjänstemannaorganisationen bildas också ett tekniskt utskott. En av de uppgifter som det tekniska utskottet föreslås ha är att besluta i frågor rörande lokala trafikföreskrifter. Bygg- och Miljönämnden ställer sig bakom även den föreslagna förändringen.

Socialnämnden

Dnr SN-2020-134
Dnr KS-2020-650

Dpl 001

§ 165. Yttrande över internremiss av ändring i reglemente för styrelse och nämnder med anledning av ändrad tjänstemannaorganisation

Beslut

Socialnämnden yttrar sig över kommunstyrelsens remissförslag angående ändring i reglemente för styrelse och nämnder med anledning av ändrad tjänstemannaorganisation i enlighet med förvaltningens förslag till yttrande, daterad 2020-11-07. (Bilaga 5)

Ärendebeskrivning

Socialnämnden har genom internremiss från Kommunstyrelsens arbetsutskott erbjudits möjlighet att yttra sig över förslaget till ändring i reglemente för styrelse och nämnder med anledning av ändrad tjänstemannaorganisation. Förslaget innehåller förslag till ändringar i reglemente gällande formalia och personalfrågor. Reglementet berör vidare förtydliganden kring integration, jämställdhet och jämlikhet, öppenhet/inflytande/demokrati, närvårdssamverkan, ANDTL-S och ungas välbefinnande. I förslaget till reviderat reglemente föreslås därutöver verksamhetsändringar av vuxenutbildningen samt driften av daglig verksamhet enligt LSS.

Remissvar ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 2020-12-31.

Beslutsunderlag

- Protokollsutdrag KSAU 2020-10-27_§ 312
- Nu gällande reglemente via kommunens [webbplats](#)
- Förslag till reviderat reglemente (med markerade ändringar)

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Nämndsekreterare/utredare Fitim Kunushevci föredrar ärendet.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Socialförvaltningen
Fitim Kunushevci

Kommunstyrelsen

Yttrande över internremiss av ändring i reglemente för styrelse och nämnder med anledning av ändrad tjänstemannaorganisation

Sammanfattning

Socialnämnden har genom internremiss från Kommunstyrelsens arbetsutskott erbjudits möjlighet att yttra sig över förslaget till ändring i reglemente för styrelse och nämnder med anledning av ändrad tjänstemannaorganisation. Förslaget innehåller förslag till ändringar i reglemente gällande formalia och personalfrågor. Reglementet berör vidare förtydliganden kring integration, jämställdhet och jämlikhet, öppenhet/inflytande/demokrati, närvårdssamverkan, ANDTL-S och ungas välbefinnande. I förslaget till reviderat reglemente föreslås därutöver verksamhetsändringar av vuxenutbildningen samt driften av daglig verksamhet enligt LSS.

Remissvar ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 2020-12-31.

Ändringar som påverkar socialnämndens verksamhetsområden

I § 6 samt § 30 rörande arbetsgivarpolitik och personalansvar i Östhammars kommun föreslås i förslaget till reglemente att kommunstyrelsen är anställningsmyndighet för samtlig personal inom kommunens organisation samt ansvarig myndighet för lönesättning.

Närvårdssamverkan, ANDTL-S (alkohol, narkotika, doping, tobak, läkemedel, spel) och Ungas välbefinnande föreslås framöver att läggas till socialnämndens område. Förslaget för tillfället är att inte ändra något men att säkerställa att övriga styrdokument på området är tydliga.

Socialförvaltningen
Fitim Kunushevci

Driften av daglig verksamhet enligt LSS i egen regi föreslås i förslaget till reglemente att flyttas från kommunstyrelsen till socialnämnden. Syftet är att få ett samlat ansvar för verksamheten eftersom myndighetsdelen redan finns under socialnämnden. Kommunen har motsvarande organisation för exempelvis LSS-boende.

Nämndens inställning

Socialnämnden anser att förslag till ändringar i reglemente kring samlat personalansvar och arbetsgivarpolitik bidrar till positiva effekter kring chefsstöd och ansvarsfördelning. Det är viktigt att säkra att förändringarna inte medför en förlorad verksamhetskunskap där insyn och förståelse för verksamheterna minskar.

Förändringar som berör närvårdssamverkan, ANDTL-S, Ungas välbefinnande samt flytt av driften för daglig verksamhet till socialnämndens verksamhetsområden är bra och ändamålsenliga.

Barn- och utbildningsnämnden

Dnr BUN-2020-079
KS-2020-650

§ 141. Internremiss av ändring i reglemente för styrelse och nämnder med anledning av ändrad tjänstemannaorganisation

Beslut

Barn- och utbildningsnämnden har inga invändningar mot de föreslagna ändringarna i reglementet för styrelse och nämnder med anledning av ändrad tjänstemannaorganisation.

Ärendebeskrivning

Kommunens tjänstemannaorganisation ändras från och med 2021-01-01. Ändringen innebär att hela tjänstemannaorganisationen ingår i en förvaltning (kommunförvaltningen) istället för att vara uppdelad på flera förvaltningar som arbetat huvudsakligen mot en nämnd. Detta gör att vissa formuleringar i reglementet för styrelse och nämnder blir missvisande och ett antal ändringar föreslås därför.

Förvalta/förvaltning

Ordet förvaltning förekommer på flera ställen i reglementet i betydelsen ”ha hand om (och sköta för någon annans räkning)”, exempel: ”förvaltnings- och verkställighetsuppgifter”. Det förekommer också som en del i andra begrepp, exempel: förvaltningslagen. På flera ställen står det dock för tjänstemannaorganisationen och där krävs ändringar.

- Styrelsens/nämndens förvaltningsorganisation (§ 11 p 4, § 15, § 20, § 29, § 34.): **organisationen av nämndens verksamhet** inom de riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt.
- Förvaltningschef (§ 61, § 70): kanslichef för delgivning och berörd sektorschef för att lämna ärenden.

Personalfrågor

Utöver det ovanstående finns arbetsgivaransvaret i § 39, där styrelsen/nämnden är anställningsmyndighet för personal vid sin förvaltning.

Kommunstyrelsen är anställningsmyndighet för samtlig personal inom kommunens organisation – kommunförvaltningen. För verksamheterna inom nämndernas områden disponerar respektive nämnd erforderliga personalresurser inom kommunförvaltningen.

”Disponera erforderliga personalresurser” ska tolkas som att nämnden fortfarande har budget för de personalresurser du behöver ta i anspråk och de styr fortfarande vilken verksamhet som ska utföras och hur den ska utföras.

I § 6, arbetsgivarpolitiken, har ett tillägg gjorts om beslut om anställning och lönesättning.

Barn- och utbildningsnämnden

Förtydliganden

I samband med att tjänstemannaorganisationen har genomlysts inför ändringen har ett antal otydligheter uppmärksammats i reglementet. Det handlar om att följande områden som huvudsakligen utförs inom kommunstyrelsens verksamhet inte uttryckligen står med i reglementet. Förslag till ändringar har lämnats i samband med genomlysningen alternativt baseras på Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) exempel på reglemente för styrelse och nämnder.

Integration. Förslaget är att tydliggöra ansvaret för kommunstyrelsen. SKR har i sitt förslag inte med integration uttryckligen, men det finns i en kommentar till deras förslag till styrelsens övergripande uppgifter; därför föreslås ett tillägg i avsnittet med kommunstyrelsens övergripande uppgifter – ledningsfunktionen.

Jämställdhet och jämlikhet. Tydliggöra det strukturella ansvaret för jämställdhetsintegrering i kommunstyrelsens reglemente. En möjlighet är att inte ändra i reglementet utan fortsätta arbete utifrån kommunens antagna strategi. SKR har i sitt förslag inte med jämställdhet eller jämlikhet uttryckligen, men jämställdhet finns i en kommentar till deras förslag till styrelsens övergripande uppgifter; därför föreslås ett tillägg i avsnittet med kommunstyrelsens övergripande uppgifter – ledningsfunktionen.

Öppenhet/inflytande/demokrati. Området ligger dels på kommunstyrelsen, dels på kultur- och fritidsnämnden som ska ”stimulera ungas delaktighet och inflytande”. Förslaget är att antingen samla detta på kommunstyrelsen eller inte ändra något. Kultur- och fritidsnämndens synpunkt inväntas innan ändring eventuellt genomförs.

Närvårdssamverkan och ANDTL-S (alkohol, narkotika, doping, tobak, läkemedel, spel) och Ungas välbefinnande som idag hanteras inom närvårdssamverkan. Förslag i samband med översynen av tjänstemannaomorganisationen är att lägga till detta inom socialnämndens område. Förslaget nu är att inte ändra något men säkerställa att övriga styrdokument på området är tydliga.

Verksamhetsändringar

Vuxenutbildningen ska enligt ett förslag som är under beredning delas på barn- och utbildningsnämnden och kommunstyrelsen, för närvarande ligger hela ansvaret på barn- och utbildningsnämnden.

Driften av daglig verksamhet enligt LSS i egen regi föreslås flyttas från kommunstyrelsen till socialnämnden. Syftet är att få ett samlat ansvar för verksamheten eftersom myndighetsdelen redan finns under socialnämnden. Kommunen har motsvarande organisation för exempelvis LSS-boende.

Barn- och utbildningsnämnden

Beslutsunderlag

- Nu gällande reglemente via kommunens [webbplats](#)
- Förslag till reviderat reglemente (med markerade ändringar)

Ärendets behandling

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2020-10-27, § 312.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Nämndsekreterare Per-Åke Berg föredrar ärendet.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen.

Dnr KFN-2020-185

§ 83. Yttrande över förslag till ändring i reglemente för styrelse och nämnder

Beslut

Kultur- och fritidsnämnden har inget att erinra mot de föreslagna ändringarna. Vad gäller ungas delaktighet och inflytande anser nämnden att det ska ligga kvar inom sitt område med motiveringen att ett intensivt utvecklingsarbete har bedrivits under den senaste tiden och nämnden anser att det vore olyckligt att bryta denna utveckling.

Ärendebeskrivning

Ett antal ändringar föreslås i reglementet. Förslaget har tagits fram utifrån den ändring i tjänstemannaorganisationen som träder i kraft 2021-01-01. Ändringarna beskrivs i protokollsutdrag från kommunstyrelsens arbetsutskott och handlar om ordet förvaltning/förvalta, personalfrågor, vissa förtydliganden samt två verksamhetsändringar. Verksamhetsändringarna berör inte kultur- och fritidsnämnden.

En fråga som riktas specifikt till kultur- och fritidsnämnden rör förtydligande av öppenhet/inflytande/demokrati, specifikt ungas delaktighet och inflytande. Nämnden bör ta ställning till om någon ändring är önskvärd.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag kommunstyrelsens arbetsutskott 2020-10-27, § 312

Förslag till reglemente med markerade ändringar

Ärendets behandling

Kommunstyrelsens arbetsutskott har beslutat att remittera ärendet 2020-10-27, § 312.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Kommunsekreterare Rebecka Modin föredrar ärendet.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Arbetsordning

för kommunfullmäktige i Östhammars kommun

Antagen i kommunfullmäktige 2021-03-02, § xx

Ersätter arbetsordning antagen 2018-01-30, § 5 och reviderad 2020-06-09, § 63

Innehåll

Antalet ledamöter och ersättare	4
Ordförande och vice ordföranden, Presidium	4
Presidiets uppgifter	4
Upphörande av uppdraget	5
Tid och plats för sammanträdena	5
Deltagande på distans	6
Tillkännagivande av sammanträden	6
Förlängning av sammanträde och fortsatt sammanträde	6
Handlingar till sammanträdena	7
Anmälan av hinder för tjänstgöring och inkallande av ersättare	7
Placeringsordning	8
Upprop	8
Protokollsjustering	8
Föredragningsordning	9
Yttranderätt vid sammanträdena	9
Ordförande och vice ordförande i nämnd, beredning och bolag	9
Förtroendevalda revisorer	9
Ersättare	10
Kommundirektör och kommunfullmäktiges sekreterare	10
Frågeställare och förslagsställare	10
Berednings och företagens initiativrätt	10
Talarordning, talartid och ordningen vid sammanträdena	10
Yrkanden	11
Propositionsordning	11
Deltagande i beslut	12
Omröstning	12
Valsedlar	12
Allmänhetens frågestund	13
Information	13
Allmänpolitisk debatt	13
Motion	14
Medborgarmotion	14

Interpellation	15
Fråga.....	16
Ordförandens remissrätt	17
Valberedning	17
Reservation.....	17
Expediering mm	18
Sekreterare.....	18

Utöver det som föreskrivs om fullmäktige i lag eller annan författning gäller bestämmelserna i denna arbetsordning. (5 kap. 71-72 §§ KL)

Antalet ledamöter och ersättare

(5 kap. 5 och 8 §§ KL), (14 kap 16-17 §§ VL)

§ 1

Kommunfullmäktige har 49 ledamöter.

I vallagen och även kommunallagen finns det bestämmelser om antalet ersättare.

Ordförande och vice ordföranden, Presidium

(5 kap. 11 § KL)

§ 2

De år då val av kommunfullmäktige har ägt rum i hela landet, väljer kommunfullmäktige bland ledamöterna en ordförande samt en förste och en andre vice ordförande (presidium). Presidievalen skall förrättas på ett sammanträde som hålls före utgången av oktober månad.

Presidiet väljs för kommunfullmäktiges löpande mandatperiod.

§ 3

Tills presidievalen har förrättats, tjänstgör som ordförande den som har varit ledamot i kommunfullmäktige längst tid (ålderspresidenten).

Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid som ledamot, ska den äldste av dem vara ålderspresident.

§ 4

Om ordföranden eller någon av vice ordförandena avgår som ledamot eller från sin presidentpost, bör kommunfullmäktige så snart det kan ske välja en annan ledamot för återstoden av tjänstgöringstiden för den som har avgått.

Om samtliga i presidiet är hindrade att fullgöra uppdraget, fullgör ålderspresidenten ordförandens uppgift.

Presidiets uppgifter

§5

En del av presidiets uppgifter preciseras nedan.

- Presidiet planerar, leder och ansvarar för fullmäktiges sammanträden,
- Presidiet kallar till överläggningar med den kommunala revisionen och med gruppledarna för de politiska partierna i fullmäktige,
- Presidiet är kommunfullmäktiges kontakt till den kommunala revisionen,
- Presidiet introducerar nya ledamöter t.ex. genom olika utbildningsprogram,

- Presidiet ansvarar för miniseminarium och utbildningar för ledamöter och ersättare,
- Presidiet ansvarar för uppvaktningar av den förtroendevalda organisationen.

Upphörande av uppdraget

(4 kap. 7 § KL)

§ 6

Om en förtroendevald som valts av fullmäktige upphör att vara valbar upphör uppdraget vid nästa fullmäktigesammanträde om inte fullmäktige, efter ansökan, beslutar att den förtroendevalde får ha kvar sitt uppdrag under återstoden av mandattiden. En sådan ansökan ska vara skriftlig och innehålla skälen för att uppdraget ska bestå. Ansökan ska göras i så god tid att den hinner behandlas av fullmäktige innan uppdraget upphör. Ansökan ges in till kommunstyrelsens kansli.

Tid och plats för sammanträdena

(5 kap. 12 och 13-14 §§ KL)

§ 7

Ordinarie sammanträde med kommunfullmäktige hålls på dag och tid som kommunfullmäktige bestämmer för varje år.

Första sammanträdet med det nyvalda kommunfullmäktige hålls under oktober på dag och tid som kommunfullmäktige bestämmer.

Ålderspresidenten bestämmer dagen och tiden för det första sammanträdet efter samråd med kommunstyrelsens presidium.

Om det är påkallat av särskilda skäl, får ordföranden efter samråd med vice ordförandena besluta, att visst sammanträde ska hållas på annan dag eller tid än den som kommunfullmäktige har bestämt.

Dag för extra sammanträde bestäms av ordföranden efter samråd med vice ordförandena, om inte kommunfullmäktige självt beslutar därom. Begäran om extra sammanträde ska göras skriftligen hos ordföranden. Av begäran ska det eller de ärenden framgå som skall behandlas.

Uppgift om beslut enligt 5:12 2:a stycket (extra sammanträde) ska snarast och minst en vecka före den bestämda sammanträdesdagen tillkännages på kommunens anslagstavla och inom samma tid sändas till varje ledamot och ersättare i kommunfullmäktige.

Sammanträdestiden för kommunfullmäktige är begränsad till kl. 23.00. Ordföranden har att besluta om sammanträdet skall fortsätta efter kl. 23.00.

§ 8

Om det föreligger särskilda skäl för det, får ordföranden efter samråd med vice ordförandena ställa in ett sammanträde. Om ordföranden beslutar att ett sammanträde skall ställas in låter ordföranden snarast underrätta varje ledamot och ersättare om beslutet.

Uppgift om beslutet ska snarast och minst en vecka före den bestämda sammanträdesdagen anslås på kommunens anslagstavla.

§ 9

Kommunfullmäktiges sammanträden hålls i lokal och på ort som presidiet bestämmer.

Deltagande på distans

(5 kap. 16 § KL)

§ 10

Fullmäktige får, om särskilda skäl föreligger, sammanträda med ledamöter närvarande på distans. Sådant sammanträde får endast äga rum om ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra på likvärdiga villkor.

Ledamot som önskar delta på distans ska senast 14 dagar före sammanträdet anmäla detta till kommunfullmäktiges sekretariat. Ordföranden avgör om närvaro får ske på distans.

Presidiet beslutar om rutiner och arbetssätt för deltagande på distans.

Tillkännagivande av sammanträden

(5 kap 13-15 §§ KL)

§ 11

Ordföranden ska tillkänna tid och plats för varje sammanträde med fullmäktige och uppgifter om de ärenden som ska behandlas. Fullmäktiges sammanträden ska tillkännas på kommunens anslagstavla minst en vecka före sammanträdesdagen. Varje ledamot och ersättare ska kallas till sammanträde minst en vecka före sammanträdesdagen. Kallelsen ska innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet och om de ärenden som ska behandlas. Kallelsen skickas via e-post med hänvisning till fullmäktiges digitala arbetsrum, om inte skäl talar däremot. I 5 kap. 14 och 15 §§ KL finns undantagsbestämmelser för brådskande ärenden.

Annonsering om sammanträde med kommunfullmäktige ska ske i de två gratistidningar som ges ut i kommunen och ska omfatta information angående allmänhetens frågestund, ett urval av de ärenden som ska behandlas (föredragningslistan) samt information om webbsändningar och webbsida.

Förlängning av sammanträde och fortsatt sammanträde

§ 12

Om fullmäktige inte hinner slutföra ett sammanträde på den utsatta sammanträdesdagen, kan ordförande/fullmäktige besluta att förlänga tiden för sammanträdet.

Fullmäktige kan också besluta att avbryta sammanträdet och att hålla fortsatt sammanträde en senare dag för att behandla de ärenden som återstår. I ett sådant fall beslutar fullmäktige genast, när och var sammanträdet ska fortsätta.

Om fullmäktige beslutar att hålla fortsatt sammanträde, utfärdar ordföranden en kungörelse om det fortsatta sammanträdet på vanligt sätt.

Om sammanträdet ska fortsätta inom en vecka, behöver inte någon kungörelse utfärdas. I ett sådant fall låter ordföranden dock underrätta de ledamöter och ersättare som inte är närvarande när sammanträdet avbryts om tiden och platsen för det fortsatta sammanträdet.

Handlingar till sammanträdena

§ 13

Ordförande bestämmer efter samråd med vice ordförandena när fullmäktige ska behandla ett ärende, om inte annat följer av lag.

Kommunstyrelsens och övriga nämnders förslag till beslut eller yttranden i de ärenden som tagits in i kungörelsen bör tillställas varje ledamot och ersättare före sammanträdet.

Ordföranden bestämmer i vilken omfattning övriga handlingar i ett ärende skall tillställas ledamöter och ersättare före sammanträdet.

Kallelse och övriga handlingar skickas elektroniskt.

Handlingarna i varje ärende bör finnas tillgängliga för allmänheten i sammanträdeslokalen under sammanträdet.

Interpellationer och frågor bör tillställas samtliga ledamöter och ersättare före det sammanträde vid vilket de avses bli ställda.

Anmälan av hinder för tjänstgöring och inkallande av ersättare

(5 kap. 17-21 §§ KL)

§ 14

En ledamot som är hindrad att delta i ett helt sammanträde eller i en del av sammanträdet, ska snarast anmäla detta till gruppledaren. Gruppledaren underrättar den ersättare som står i tur att tjänstgöra.

Vad som här har sagts om ledamot gäller även ersättare som redan har kallats att tjänstgöra.

Om ledamot utan att i förväg ha anmält förhinder uteblir från sammanträde eller hinder uppkommer för en ledamot att vidare delta i ett pågående sammanträde, kallar ordföranden in den ersättare som är närvarande vid sammanträdet och står i tur att tjänstgöra.

Ledamot är skyldig att anmäla till sekreteraren om ledamoten avbryter sin tjänstgöring.

Ordföranden bestämmer, när en ledamot eller en ersättare ska träda in och tjänstgöra under ett pågående sammanträde. Endast om det föreligger särskilda skäl får inträde ske under pågående handläggning av ett ärende, exempelvis om ingen ersättare har kunnat utses och majoriteten påverkas.

Placeringsordning

§ 15

Vid kommunfullmäktiges sammanträden intar presidiet, kommunfullmäktiges sekreterare och kommundirektören särskilda platser vid presidiebordet. Ledamöter i kommunfullmäktige intar de platser som särskilt anvisas de.

Media intar särskilt anvisade platser.

Allmänheten och icke tjänstgörande ersättare ska anvisas platser väl avgränsade från ordinarie ledamöter och tjänstgörande ersättare.

Upprop

§ 16

Upprop sker via ett digitalt mötessystem.

Varje ledamot och ersättare har tilldelats en bärbar dator eller en läsplatta där användarna loggar in och närvaron på så sätt registreras.

Upprop förrättas även vid början av sammanträde som efter längre avbrott fortsätter vid senare tidpunkt. Upprop avslutas med klubbslag.

Ledamot som infinner sig vid sammanträdet efter det att uppropet har avslutats, skall anmäla sig hos ordföranden, som tillkännager närvaron och låter ledamoten tjänstgöra.

Ledamot och tjänstgörande ersättare får inte annat än tillfälligtvis lämna sammanträdet utan att anmäla detta till ordföranden.

Upprop förrättas också i början av varje ny sammanträdesdag, vid fortsatt sammanträde och när ordföranden anses att det behövs.

Protokollsjustering

(5 kap. 69 § KL)

§ 17

Sedan upprop förrättats väljer kommunfullmäktige två ledamöter att jämte ordföranden justera protokollet och i förekommande fall biträda ordföranden med rösträkning.

Om två eller flera ledamöter har fungerat som ordförande under ett sammanträde, justerar varje ordförande de paragrafer i protokollet som redovisar de delar av förhandlingarna som han eller hon har lett.

Ordföranden bestämmer tiden och platsen för justering av protokollet från sammanträdet.

Kommunfullmäktige får besluta att en paragraf i protokollet skall justeras omedelbart. Paragrafen ska redovisas skriftligt, innan kommunfullmäktige justerar den.

Föredragningsordning

(5 kap 52 § KL)

§ 18

Vid sammanträde handläggs ärendena i den ordning de står på ärendelistan. Kommunfullmäktiges ordförande får besluta om ändring av ordningsföljden.

Ordföranden bestämmer, när under ett sammanträde ett ärende ska behandlas som inte finns med i kungörelsen.

Yttranderätt vid sammanträdena

(4 kap 22, 5 kap 39-41 §§ KL)

§ 19

Ordförande och vice ordförande i nämnd, beredning och bolag

Ordföranden och vice ordförande i en nämnd vars verksamhetsområde ett ärende berör får delta i överläggningen i ärendet.

Ordföranden och vice ordförande i en kommunfullmäktigeberedning får delta i överläggningen, när kommunfullmäktige behandlar ett ärende som beredningen har handlagt.

Ordföranden i en nämnd eller i kommunfullmäktigeberedningen eller någon annan som besvarar en interpellation eller en fråga får delta i den överläggning som hålls med anledning av svaret.

Styrelsens ordförande i ett sådant företag som avses i 10 kap. 2-6 §§ KL (kommunala bolag, stiftelser och föreningar), när fullmäktige behandlar ett ärende som berör förhållandena i företaget.

§ 20

Förtroendevalda revisorer

Kommunens revisorer får delta i överläggningen när kommunfullmäktige behandlar revisionsberättelsen och årsredovisningen.

Revisorerna får också delta i överläggningen, när kommunfullmäktige behandlar ett ärende som berör revisorernas granskning eller revisorernas egen förvaltning.

Revisorerna bör vid varje sammanträde ges möjlighet att lämna information om sin pågående verksamhet.

§ 21

Ordföranden låter efter samråd med vice ordförandena i den utsträckning som det behövs kalla ordförandena och vice ordförandena i nämnderna och kommunfullmäktigeberedningen, revisorerna samt anställda hos kommunen för att lämna upplysningar vid sammanträdena. Detsamma gäller utomstående sakkunniga.

Om kommunfullmäktige inte beslutar något annat, bestämmer ordföranden efter samråd med vice ordförandena i vilken utsträckning de som har kallats för att lämna upplysningar på ett sammanträde får yttra sig under överläggningarna.

§ 22

Ersättare

Ej tjänstgörande ersättare får delta i överläggningen i alla ärenden.

§ 23

Kommundirektör och kommunfullmäktiges sekreterare

Kommundirektören får delta i överläggningen i alla ärenden.

Kommunfullmäktiges sekreterare får yttra sig om lagligheten av det som förekommer vid sammanträdena.

§ 24

Frågeställare och förslagsställare

Vid behandlingen av fråga under allmänhetens frågestund bereds frågeställaren möjlighet att yttra sig under frågestunden.

Den som har väckt ett ärende genom medborgarmotion har rätt att yttra sig med anledning av svaret på medborgarmotionen om motionen ska behandlas av kommunfullmäktige i enlighet med kommunfullmäktiges beslut § 136/2017-12-12.

Berednings och företagens initiativrätt

(5 kap. 22 § 1 st. 4 och 5 p)

§ 25

Beredning som har tillsatts av kommunfullmäktige har rätt att väcka ärende hos kommunfullmäktige, om kommunfullmäktige beslutar det.

Styrelsen i ett sådant företag som avses i 10 kap. 2-6 §§ KL (kommunala bolag, stiftelser och föreningar) får väcka ärenden i fullmäktige i sådana ärenden som företaget är skyldig att se till att fullmäktige får ta ställning till.

Talarordning, talartid och ordningen vid sammanträdena

(KL 5 kap. 43 §)

§ 26

Den som har rätt att delta i kommunfullmäktiges överläggningar får ordet i den ordningen han/hon har anmält sig och blivit uppropad. Anförande ska hållas från särskild anvisad plats.

§ 27

Talartiden vid varje debattinlägg under kommunfullmäktiges sammanträden maximeras till fem minuter förutom replik.

Talartiden för gruppledaren vid inledningsanförande vid behandling av budgetärenden maximeras till femton minuter. Talartiden för ordförande i nämnd maximeras till tio minuter.

Den som har rätt att delta i kommunfullmäktiges överläggningar har också rätt till ett kort inlägg på högst två minuter för en replik med anledning av vad en talare har anfört. Inlägget görs omedelbart efter den talare som har ordet, då begäran om att få göra inlägget framställs.

§ 28

Skulle någon i sitt yttrande avlägsna sig från ämnet, får ordföranden med klubbslag fästa talarens uppmärksamhet på det. Om talaren inte rättar sig efter ordförandens erinran, får ordföranden ta från honom ordet. I övrigt får ingen avbryta en talare under hans anförande.

Ordförande kan visa ut den som uppträder störande och som inte rättar sig efter tillsägelse.

Uppstår oordning som ordföranden inte kan avstyra, får han upplösa sammanträdet.

Yrkanden

(5 kap. 53-§ KL)

§ 29

När fullmäktige har förklarat överläggningen i ett ärende avslutad, går ordföranden igenom de yrkanden som har framställts under överläggningen och kontrollerar att de har uppfattats rätt.

Ordföranden befäster genomgången med ett klubbslag. Därefter får inte något yrkande ändras eller läggas till, om inte fullmäktige beslutar medge det enhälligt.

Den ledamot som har framställt ett yrkande ska inlämna det skriftligt. Bifalls och avslagsyrkanden behöver ej inlämnas skriftligt.

Propositionsordning

(5 kap. 57 § KL)

§ 30

Ordföranden får vägra proposition, om han anser att ett framställt förslag eller yrkande strider mot lag eller annan författning. Om någon yrkar att proposition ändå skall ställas och detta yrkande bifalls, får ordföranden inte vidare vägra proposition.

Ordföranden skall vägra proposition, om han anser att ett framställt förslag eller yrkande innebär ett nytt ärende, varvid ordförandens beslut blir gällande. Detta är inte tillämpligt i ärende som inte behöver beredas.

Deltagande i beslut

(4 kap. 25 § 1 st KL)

§ 31

En ledamot som avser att avstå från att delta i ett beslut, ska anmäla detta till ordföranden, innan beslutet fattas.

En ledamot som inte har gjort en sådan anmälan anses ha deltagit i beslutet, om kommunfullmäktige fattar det med acklamation.

Omröstning

(4 kap. 25 § 2 st., 5 kap. 54-56, 58 §§ KL)

§ 32

Omröstningarna genomförs genom att ledamöterna avger sina röster med ett voteringsystem. Om voteringsystemet inte kan användas ~~Vid omröstning~~ avges rösterna efter upprop. Upprop sker enligt uppopslistan. Ordföranden uppropas och avger sin röst sist.

Sedan omröstningen har avslutats, befäster ordföranden detta med ett klubbslag. Därefter får inte någon ledamot avge sin röst. Inte heller får någon ledamot ändra eller återta en avgiven röst efter klubbslaget.

Om oenighet uppstår om resultatet av en öppen omröstning, ska en ny omröstning genomföras omedelbart.

Före varje omröstning skall ordföranden anmoda justeringsmännen att anteckna de avgivna rösterna.

Valsedlar

§ 33

Vid val som inte är proportionellt, skall valsedel för att bli giltig:

1. vara enkel, sluten, omärkt och fri från all tvetydighet i fråga om namn,
2. uppta lika många valbara namn som valet avser.

Personer med samma tillnamn skiljs åt genom sina förnamn eller dessas begynnelsebokstäver. Om det är ovisst vem som åsyftas med något namn på valsedel, skall valsedel kasseras.

Om valsedel vid proportionellt val gäller särskilda bestämmelser.

Allmänhetens frågestund

§ 34

Allmänheten har rätt att ställa frågor till någon av kommunfullmäktiges ledamöter, ordföranden och vice ordförande i kommunstyrelsen, nämnder, bolag och stiftelse samt till kommunens revisorer och chefstjänstemän.

Allmänhetens frågestund hålls efter upprop när sammanträdet öppnats under högst 45 min.

Frågor inlämnas till kommunfullmäktiges sekretariat, senast 6 dagar innan sammanträdet.

Frågorna får inte gälla myndighetsutövning mot enskild.

Frågan ska vara kortfattad och bör helst nedtecknas på särskilt underlag som finns att tillgå på kommunens hemsida och på kommunkontoret.

Ordföranden avgör efter samråd med vice ordförandena om en fråga får ställas, i vilken ordning de ska behandlas och vem som har att besvara frågan om det inte framgår av frågan.

Ordföranden läser upp frågan vid kommunfullmäktiges sammanträde.

Frågeställaren ska vara närvarande vid det sammanträde där frågan ställs och besvaras.

Frågeställaren bereds möjlighet att yttra sig under frågestunden.

Svaret ska vara kortfattat.

Debattinlägg av fullmäktiges ledamöter får ej förekomma under frågestunden.

Information

§ 35

Information till kommunfullmäktige kan lämnas från kommunalråden, nämnder, styrelser, förvaltningar, fullmäktigeberedningar och kommunala bolag samt de förtroendevalda revisorerna vid inledningen av sammanträdet.

Allmänpolitisk debatt

§ 36

Allmänpolitisk debatt hålls vid fullmäktiges första sammanträde efter sommaruppehållet i juni. Om antalet eller typen av ärenden gör att sammanträdet kan väntas bli långt hålls den allmänpolitiska debatten istället vid fullmäktiges första sammanträde efter juluppehållet i september. Debatten är den sista punkten på ärendelistan.

Vid debatten får varje parti göra ett inlägg på vilket ledamöter kan begära en replik och den som gjort inlägget kan begära ett genmäle på repliken. Ordningen för partiernas inlägg lottas av presidiet inför sammanträdet.

Motion

(5 kap. 22 § p 2, 35 § KL)

§ 37

Motion ska vara skriftlig och egenhändigt undertecknad av en eller flera ledamöter i kommunfullmäktige. Frågor av olika beskaffenhet får inte behandlas i samma motion.

Vid överlämnande av motion bereds motionären att vid kommunfullmäktiges sammanträde lämna en kort presentation av motionen.

När motionen besvaras är talarordningen (förutom vad som i övrigt bestämts om talartid och talarordning):

- a. Den som väckt en motion redogör för sin motion.
- b. Den som besvarar motionen redogör för svaret.
- c. Repliker och fortsatt överläggning i ärendet enligt vad som är bestämt om talartid och talarordning.

Ersättare får väcka motion endast vid sammanträde då han/hon tjänstgör som ledamot.

Kommunstyrelsen ska årligen vid kommunfullmäktiges andra sammanträde under våren och det andra sammanträdet under hösten redovisa de motioner, som ännu inte är färdigberedda.

Medborgarmotion

§ 38

Den som är folkbokförd i kommunen kan skapa eller stödja en medborgarmotion om något i Östhammars kommun i kommunens e-tjänst medborgarmotion. När en medborgarmotion skapas är det viktigt att förslagsställaren skriver ett förslag som andra kan ta ställning till och stödja om de vill.

Medborgarmotionen granskas innan den publiceras på webbsidan för att se att den följer de regler som gäller för medborgarmotioner. Andra kan skriva under en motion först efter att den publicerats.

Om minst 1 % av kommunens folkbokförda invånare skriver under medborgarmotionen kommer den att överlämnas till kommunstyrelsen som beslutar hur motionen ska hanteras.

För medborgarmotion gäller:

- Medborgarmotionen ska vara skriftlig och ha uppgift om förslagsställarens namn, adress och telefonnummer.
- Medborgarmotionen ska handla om sådant som fullmäktige eller någon av nämnderna har befogenhet att besluta om. Om ärendet handlar om ett klagomål eller ett förslag till ändring i kommunens verksamhet vänder man sig till Östhammar Direkt.
- Namn på personer som inte kan antas ha gett sitt medgivande till publicering får inte publiceras.

- Om medborgarmotionen inte överensstämmer med kommunens riktlinjer och regler kan kommunen välja att inte publicera den eller ta bort den, om den redan publicerats. Kommunen förbehåller sig rätten att ta bort motioner utan att meddela avsändaren.
- Medborgarmotionen får inte handla om myndighetsutövning mot en enskild person eller ha odemokratisk eller rasistisk innebörd
- Möjligheten att stödja en medborgarmotion ges under max sex månader.
- Varje medborgarmotion får bara handla om ett ämne.
- När medborgarmotionen har utretts och beslut ska fattas kommer förslagsställaren att bjudas in till fullmäktige eller till den nämnd som tagit hand om ärendet.
- Falska underskrifter på en medborgarmotion kan leda till att kommunen tar bort namninsamlingen.
- Förslagsställaren ges möjlighet att själv presentera sin medborgarmotion när den behandlas av fullmäktige.
- Om medborgarmotionen inte genererat namnunderskrifter från 1 % av kommunens folkbokförda eller fler under en sexmånaders period så avslutas namninsamlingen. Detta noteras på webben, informeras om vid kommunfullmäktige vid tre tillfällen per år förslagsvis januari, maj, oktober och förslagsställaren informeras brevlades.

Interpellation

(5 kap. 59-63 §§ KL)

§ 39

Vill ledamot eller tjänstgörande ersättare framställa interpellation gäller följande utöver vad som stadgas i kommunallagen.

2. Interpellationen ska vara skriftlig och egenhändigt undertecknad av en ledamot.
3. Interpellation ska lämnas till kommunfullmäktiges sekretariat, senast arbetsdagen före sammanträdesdagen då den är avsedd att framställas. Både en signerad version och en digital version som texten kan kopieras från ska lämnas in.
4. Interpellation som inlämnats mindre än 10 dagar före sammanträdet besvaras vid sammanträdet närmast efter det då interpellationen ställs.
5. Interpellationer som inlämnas senast 10 dagar innan sammanträdesdagen bör besvaras på det sammanträde som den läggs fram.
6. Ett svar på en interpellation ska vara skriftligt. Interpellanten bör ges tillfälle att senast dagen före det sammanträde, då interpellationen ska besvaras, ta del av svaret i skriftlig form. Svaret ska lämnas i en digital version som texten kan kopieras från.
7. Uppgift om att interpellationssvar kommer att lämnas vid visst sammanträde bör intas i tillkännagivandet om sammanträdet.

8. Kommunstyrelsens ordförande får överlämna interpellation som framställts till honom till annan ledamot av styrelsen som på grund av sitt uppdrag har särskilda förutsättningar att besvara interpellationen eller till ledamot i styrelsen för aktiebolag, ekonomisk förening eller stiftelse som har utsetts av kommunfullmäktige. Överlämnandet förutsätter att ledamoten har förklarat sig beredd att besvara interpellationen.
9. Ersättare får framställa interpellation endast vid sammanträde då han tjänstgör som ledamot. Vidare förutsätts att interpellationen genom ersättarens försorg då är tillgänglig för kommunfullmäktiges ledamöter. Ersättare får delta i debatt när interpellationen besvaras oberoende av om ersättaren tjänstgör vid sammanträdet eller ej.
10. Talarordningen vid interpellationsdebatt är (förutom vad som i övrigt bestämts om talartid och talarordning):
  - a. Den som ställt en interpellation redogör för sin interpellation.
  - b. Den som besvarar interpellationen redogör för svaret.
  - c. Repliker och fortsatt överläggning i ärendet enligt vad som är bestämt om talartid och talarordning.

Fråga

(5 kap. 64 § KL)

§ 40

Vill ledamot eller tjänstgörande ersättare framställa frågor, gäller följande utöver vad som stadgas i kommunallagen.

1. Frågan ska vara skriftlig och egenhändigt undertecknad av en ledamot.
2. Fråga ska lämnas till kommunfullmäktiges sekretariat, senast arbetsdagen före sammanträdesdagen då den är avsedd att framställas. Både en signerad version och en digital version som texten kan kopieras från ska lämnas in.
3. Frågan ska kunna besvaras utan större beredning.
4. Den tillfrågade ska närvara vid sammanträdet.
5. Frågan bör besvaras vid det sammanträde vid vilket den har ställts.

6. I debatt med anledning av frågan får endast den som framställt frågan och den tillfrågade delta.

Ordförandens remissrätt

§ 41

Motion eller annat ärende, som ska prövas av kommunfullmäktige och inkommer mellan två kommunfullmäktigesammanträden, får ordföranden eller på dennes uppdrag kommunchefen remittera till kommunstyrelsen för beredning.

Om ärendet inte har överlämnats till kommunfullmäktiges prövning vid nästa sammanträde, ska ordföranden då göra anmälan om remissen.

Kommunfullmäktige beslutar om remiss för beredning av motion eller annat ärende som inte har remitterats med stöd av bestämmelserna i första stycket.

Valberedning

§ 42

Vid första sammanträdet efter det att val av kommunfullmäktige har ägt rum väljer kommunfullmäktige för löpande mandatperiod en valberedning bestående av minst en ledamot och en ersättare från varje parti representerat i kommunfullmäktige.

Kommunfullmäktige väljer samtidigt och för samma tid bland valberedningens ledamöter en ordförande och en vice ordförande.

Valberedningen ska upprätta förslag till alla val som förekommer hos kommunfullmäktige utom val av kommunfullmäktiges presidium och valberedning.

I fråga om förfarandet vid fattande av beslut, förande av protokoll mm gäller för valberedningen vad den själv bestämmer.

Kommunfullmäktige kan dock besluta att förrätta val utan föregående beredning.

Reservation

(4 kap. 27 § KL)

§ 43

En ledamot som reserverar sig mot ett beslut bör vid reservationen ange om reservationen är muntlig eller skriftlig.

Om en ledamot har reserverat sig mot ett beslut och ledamoten vill motivera reservationen, ska ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen ska lämnas till sekreteraren senast två dagar före den tidpunkt som har fastställts för justeringen av protokollet.

Expediering mm

§ 44

Utdrag ur protokollet ska tillställas de nämnder, andra organ och personer som berörs av besluten i protokollet.

Kommunstyrelsen och kommunens revisorer ska dock alltid tillställas hela protokollet.

Ordföranden undertecknar och sekreteraren kontrasignerar kommunfullmäktiges skrivelser och de andra handlingar som upprättas i kommunfullmäktiges namn, om inte kommunfullmäktige beslutar annat.

Tillkännagivande av justering av fullmäktiges protokoll ska göras i enlighet med vad som föreskrivs i 8 kap. 12 § KL. Härutöver ska hela protokollet publiceras via kommunens anslagstavla i den utsträckning hinder ej möter på grund av lag eller annan författning.

Sekreterare

§ 45

Som sekreterare hos kommunfullmäktige och valberedningen tjänstgör kommunsekreteraren, om inget annat påkallas av omständigheterna. Ersättare för sekreteraren utses av kommundirektören.

Denna arbetsordning träder i kraft den xx oktober ~~11 juni~~ 2020.

Kommunstyrelsen

Instruktion för kommundirektör i Östhammars kommun

Kommundirektören är kommunens ledande tjänsteman. Syftet med instruktionen är att tydliggöra arbets- och rollfördelningen mellan kommundirektören och kommunstyrelsen/kommunstyrelsens ordförande, och mellan kommundirektören och ~~andra~~ förvaltningschefer/sektorchefer. Kommundirektören är anställd av kommunstyrelsen och svarar inför denna. Det är dock kommunstyrelsens ordförande som har i uppdrag att gå igenom arbets- och rollfördelning med direktören.

Kommundirektörens uppdrag

I kommundirektörens uppgift ingår att

- Klara ut principerna för styrning, ledning, uppföljning, utvärdering och kontroll.
- Fastställa en ledningsorganisation.
- Verka för en tydlig roll- och uppgiftsfördelning mellan förtroendevalda och tjänstemän.
- Stödja de förtroendevalda och de politiska partier som är representerade i kommunfullmäktige.
- Vara kommunens högsta tjänsteman även vid kris eller svår påfrestning, ansvarsprincipen är grunden för kommundirektörens agerande. Det innebär att den som har ansvar för en verksamhet i normala situationer också har motsvarande ansvar vid störningar i samhället.
- Utse ställföreträdare/ersättare för kommundirektören vid dennes bortavaro.

Utveckling av kommunens verksamheter och av kommunen

Kommundirektören har att

- Leda, samordna och utveckla kommunens verksamheter så att de bedrivs effektivt och i enlighet med politiskt uppsatta mål och fattade beslut.
- Leda kommunens samlade verksamheter så att lagstiftning, policydokument och riktlinjer efterlevs samt att kommunstyrelsens krav på servicenivå, kvalitet, säkerhet och kostnadseffektivitet uppnås.
- Leda och samordna arbetet inom den kommunala koncernen. Med kommunal koncern avses detsamma som i *Lag om kommunal bokföring och redovisning*.

Externa kontakter

Kommundirektören

- Är ytterst ansvarig för strategiska utvecklingsfrågor ~~der-där~~ kontakter med näringsliv, länsstyrelse och övriga regionala organ ingår samt kontakter med statliga organ, andra kommuner och landsting-regioner samt medborgare och organisationer.

Kommunstyrelsen

Arbetsuppgifter mot politiska organ

~~Kommunstyrelsen och dess utskott~~ och kommunens nämnder

Kommundirektören

- Är ytterst ansvarig för beredning av alla ärenden och ansvarar för att dessa bereds och föredras samt efter beslut verkställs.
- Har närvaro och yttranderätt.
- Biträda kommunstyrelsen i den uppsikt som kommunstyrelsen har över nämndernas verksamhet i enlighet med kommunallagen.

~~Övriga nämnder~~

~~Kommundirektören har närvaro och yttranderätt i kommunens nämnder.~~

Arbetsuppgifter mot ~~kommunledningskontoret och övriga förvaltningar~~ kommunförvaltningen

Förvaltningsledning

Kommundirektören är chef över ~~förvaltningscheferna~~ sektorcheferna.

Kommundirektören ska stödja ~~förvaltningscheferna~~ sektorcheferna i sina uppdrag att beakta kommunövergripande frågor.

Delegationer och tillsättning av personal

Regleras i delegationsordning för kommunstyrelsen, i delegationsordning för personalfrågor samt i särskilt fattade beslut.

Förstudie samverkan – C tillsammans

Roland Lexén

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	4
2	Syfte	4
3	Metod.....	4
4	Upplägg.....	5
5	Intervjuresultat	5
5.1	Vad vill kommunerna samverka inom för områden som man inte gör idag? .	5
5.2	Vad är det som hindrar kommunerna att samverka?	6
5.3	Konsultens kommentarer - samverkan	7
5.4	Vilka förväntningar finns på ökad samverkan?	8
5.4.1	I den egna kommunen.....	8
5.4.2	På de andra sex kommunerna?	8
5.4.3	På Uppsala kommun	9
5.4.4	På Region Uppsala.....	9
5.5	Konsultens kommentarer - förväntningar	9
5.6	Vad finns det för målbild med den ökade samverkan?	10
5.7	Hur ser man på betydelsen av att agera tillsammans alla sju kommunerna? Alternativt på betydelsen av samarbete med kommuner utanför regionen?	10
5.8	Konsultens kommentarer – geografisk lojalitet.....	11
5.9	Förslag till tio prioriterade samverkansområden.....	11
5.10	Vilka samverkansformer är att föredra?	11
5.11	Vad kommer att vara avgörande för att kommunerna ska kunna öka samverkan?.....	11
5.12	Vad kommer att hindra kommunerna från att öka samverkan?	12
5.13	Konsultens kommentarer – framgångsfaktorer och stötestenar.....	12
6	Workshop med kommundirektörer och kommunstyrelseordföranden.....	13
6.1	WS med kommundirektörer den 1 oktober	13
6.1.1	Digitalisering	13
6.1.2	Juridik	14
6.1.3	Upphandling	15
6.1.4	Kontaktcenter	15
6.1.5	Ekonomisk analys.....	16

6.1.6	Skuldhantering.....	16
6.1.7	Lönecentrum.....	16
7	Erfarenheter att beakta från mellankommunala samarbeten	17
8	Förslag till samverkansområden	19
8.1	Prioriterade samverkansområden att börja med omgående	20
8.1.1	Samverkansområde digitalisering	20
8.1.2	Samverkansområde juridik.....	21
8.1.3	Samverkansområde upphandling.....	22
8.1.4	Samverkansområde kontaktcenter.....	23
8.1.5	Samverkansområde ekonomisk analys.....	24
8.1.6	Samverkansområde skuldhantering.....	25
8.1.7	Samverkansområde lönecentrum	26
8.1.8	Samverkansområde HR	27
8.1.9	Samverkansområde kommunikation	28
8.1.10	Samverkansområde ekonomi.....	29
8.2	Samverkansområden som kräver ytterligare beredning.....	30
8.3	Sammanfattning samverkansområden	32
9	Genomförande.....	33
9.1	Politiskt ledarskap	33
9.2	Ledarskap i förvaltningsorganisationerna	34
9.3	Organisering	35
9.4	Arbetsätt.....	36
9.5	Workshop – från rapport till genomförande	37

1 Bakgrund

Kommunstyrelserna i Enköping, Heby, Håbo, Knivsta, Tierp, Älvkarleby och Östhammar har under mars och april 2020 var och en fattat beslut om att ställa sig bakom ambitionen att skapa större nytta för medborgarna genom ökad samverkan inom Uppsala län.

Ambitionen är att kommunerna gemensamt ska genomföra en första bred förstudie angående möjligheterna att samverka mer kring olika kommunala uppdrag. Anledningen till att parterna vill göra förstudien är den ekonomiska och verksamhetsmässiga utmaning kommunerna står inför vad gäller utförandet av sina respektive kärnuppdrag.

Förstudien har tagit till sig det som Kommunutredningen hade till uppdrag att belysa. Utredningen pekar i sitt slutbetänkande *Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget (SOU 2020:8)* på att förmågan att arbeta utvecklingsinriktat och strategiskt skiljer sig alltmer beroende på kommunernas olika förutsättningar. Mindre kommuner har, exempelvis, begränsade möjligheter att arbeta strategiskt och utvecklingsinriktat. Utredningen konstaterar att för kommuner i funktionellt sammanhängande områden, likt Uppsala län, är bristen på kapacitet en av de stora utmaningarna. Kommunerna är inte rustade för att hantera planeringsfrågor i ett gränsöverskridande kommunalt/regionalt perspektiv.

Utredningen pekar på behovet av att ha strategisk utvecklingskapacitet som ger permanent och långsiktig förmåga att klara sina uppdrag.

2 Syfte

Syftet med förstudien är att undersöka om det går att genomföra delar av de kommunala uppdragen på ett mer effektivt sätt om de genomfördes gemensamt. Möjliga samverkansområden ska generera ekonomisk effektivitet, underlätta kompetensförsörjningen samt reducera sårbarheten hos de ingående organisationerna.

Förstudien ska kartlägga vilka samverkansområden som kommunerna med fördel kan inleda samverkan kring. Avsikten är inte att göra en djupare granskning av varje samverkansområde. Förstudien ska ge en övergripande bild av var samverkan är lämplig och möjlig att genomföra samt i vilka fall samverkan skulle kunna leda till särskilt positiva resultat.

Ambitionen är att förstudien ska identifiera ett tiotal områden där framtida samverkan särskilt rekommenderas och där startsträckan för samarbeten är relativt kort.

3 Metod

Tidigare utarbetat underlagsmaterial där befintlig samverkan beskrivs har studerats.

Intervjuer, fysiska eller digitala, har genomförts med kommunstyrelsernas arbetsutskott och kommunernas ledningsgrupper i de sju kommunerna.

Intervjuer har genomförts med företrädare för Uppsala kommun och Region Uppsala.

Löpande avstämningar har genomförts med företrädare för uppdragsgivarna och med kommundirektörerna samt med KSO-gruppen.

4 Upplägg

Uppdraget påbörjades med ett uppstartsmöte med kommundirektörerna den 18 juni, se dokumentation *Uppstartsmöte C Tillsammans 18 juni 2020*. Då planerades de olika faserna för uppdragets genomförande och en tidplan fastställdes.

Under sommaren arbetade konsulten och ekonomichefsgruppen fram ett förslag på tio samverkansområden som bedömdes ge särskilt positiva resultat på relativt kort tid.

Under augusti och september intervjuades KSAU och KLG i respektive kommun för att undersöka vilja och förmåga samt inriktning och form för en ökad samverkan.

I uppdraget ingick även att utreda för- och nackdelar med att ta in en stor partner, exempelvis Region Uppsala alternativt Uppsala Kommun i samverkan. Intervjuer genomfördes med kommundirektör och biträdande kommundirektör i Uppsala kommun och med regiondirektören för Region Uppsala.

Resultaten från intervjuerna sammanställdes, bearbetades och analyserades därefter. Intervjuresultaten prövades under oktober månad vid en workshop tillsammans med kommundirektörerna och därefter i en workshop tillsammans med ordförandena i respektive kommunstyrelse.

Därefter har kommundirektörerna ringat in de samverkansområden som är prioriterade. Områdena har värderats och bedömningar har gjorts utifrån ekonomi och sårbarhet.

Även de områden som inte bedömts som prioriterade (den sk bruttolistan) har även de värderats och bedömts

5 Intervjuresultat

Nedan presenteras de viktigaste resultaten från intervjuerna..

5.1 Vad vill kommunerna samverka inom för områden som man inte gör idag?

Det finns en stor mängd verksamhetsområden som man vill samverka inom, exempelvis:

- Bostadsanpassning
- Antikvarisk kompetens
- Myndighetssamverkan, exempelvis dödsbohandlingar och bygglov
- Juridik, skoljuridik
- Skolskjuts, taxi
- Upphandling, exempelvis av måltidsverksamhet, snöröjning och renhållning

- Vuxenutbildning
- Kärnverksamhet, exempelvis gymnasieskola, hemtjänst, stödboende och familjerätt
- GDPR
- Säkerhet och beredskap
- Kommunikation, exempelvis gemensam plattform
- HR, exempelvis systemstöd, kompetensförsörjning, mentorsbank och gemensam bemanning
- Flygfotografering
- Digitalisering, exempelvis e-tjänster
- Lönecentrum
- Vattenstrategier och miljöstrategier
- Skolläkare, skolpsykolog
- Bibliotekarier
- Arkiv

Drivkrafterna för en ökad samverkan är framförallt att:

- Skapa högre effektivitet
- Erbjuder högre service, kvalitet och tillgänglighet för medborgarna
- Säkerställa likabehandling
- Utveckla medborgardialog
- Minska sårbarheten
- Sänka kostnader, men framförallt fokusera på kvalitet och innehåll
- Fokusera på hur effekt och resultat skapas med samverkan, inte bara prata om samverkan. Prata mindre – Gör mer!
- Skapa heltidstjänster, speciellt för specialister
- Öka förutsättningarna att klara kompetensförsörjningen
- Värna den egna kommunen, bevara lokal rådighet

5.2 Vad är det som hindrar kommunerna att samverka?

Det finns olika skäl som hindrar kommunerna att samverka, exempelvis:

- Oklara uppdrag
- Oklar ledning
- Det saknas resurser, tid och kraft för att kunna samverka. Fokus på att klara det egna uppdraget dominerar
- Svårt att hitta kommuner att samverka med. De andra kommunerna vill inte samverka inom "våra" områden
- Kräver stort intresse och engagemang. Innebär dubbelarbete, utöver det som redan görs
- Personal som "krockar" på grund av olika systemlösningar och organisatoriska lösningar
- Synkning och timing, exempelvis systembyte
- Svårt att släppa på den lokala förankringen
- Det finns tveksamheter kring resultaten av samverkan som är tillbakahållande
- Det finns negativa erfarenheter av samverkan som är hindrande, "det har tjuvhållits en del". Det finns rädslor för att bli utnyttjade.
- Rädslor för förändring, svårt med omställning och nya förhållningssätt

- Rädsla för att tappa den egna rådigheten
- Ett starkt territoriellt perspektiv

5.3 Konsultens kommentarer - samverkan

Det finns stora behov av att öka samverkan och många olika områden föreslås som tänkbara samverkansområden. Även om kärnverksamheterna inte omfattas primärt finns de med som förslag på samverkansområden. Det vittnar om högre samverkansambitioner på sikt.

Ökad samverkan efterfrågas framförallt för att kunna erbjuda högre service, kvalitet och tillgänglighet för medborgarna. Det finns förhoppningar att verksamheterna ska bli mer kostnadseffektiva men det är inte den tydligaste drivkraften. Minskad sårbarhet och möjlighet att erbjuda heltidstjänster är också viktiga skäl. Det kan noteras att det tydliga utpekandet av ekonomisk effektivitet i förfrågningsunderlaget inte framkom lika tydligt i intervjuerna.

Samverkan innebär oftast merarbete för de inblandade utöver deras kärnuppdrag. En återhållande kraft är den osäkerhet som råder kring nyttan av att samverka med andra kommuner. Är det värt det?

Vidare bedöms prestationer vanligtvis utifrån förmågan att leverera utifrån kärnuppdraget och inte det som görs där utöver, exempelvis samverkan.

Kommundirektörer och förvaltningschefer lyssnar in de politiska signalerna i den egna kommunen för att bedöma hur de ska agera och fördela sin tid mellan uppdraget i den egna kommunen och samverkan externt. Fördelarna viktas mot nackdelarna, då det tidigare saknats tydliga politiska beställningar om samverkan har inte de steg som nu efterfrågats tagits.

Ledarskapet hos politik och förvaltning kommer att vara avgörande för förmågan att leverera inom de valda samverkansområdena, detta gäller speciellt när förändringstrycket underifrån är svagt. Det finns helt enkelt inte resurser, i en del kommuner, att klara både leverans av kärnverksamhet och utvecklingsuppdraget. För att organisationerna ska klara av att ta nödvändiga utvecklingssteg och mer effektivt börja dela på gemensamma resurser behöver denna intention uttalas tydligt och genomsyra hela verksamheten. Samtidigt krävs en stark förankring i verksamheterna för framgångsrikt förändringsarbete. Om samverkan kan underlätta verksamheternas förmåga att klara kärnuppdraget på grund av bristande resurser så kommer drivkraften underifrån. Hur kan ledarskapet stimulera och stödja att sådana drivkrafter än tydligare kan komma till uttryck?

Det kräver ett stort mått av systemförståelse för de som ska leda samverkan över organisatoriska gränser. Det handlar om förmåga att omvandla komplexiteten i olika organisationer gällande politik, system, kultur, historik och hinder till ökad gemensam förståelse, involvering och handling mot gemensamma mål. Det är i grunden samma förmåga som att leda en kommun med dess olika nämnder och förvaltningar. Det är dock betydligt mer komplext att leda över kommungränser. Det krävs ett ledarskap som kan agera i organisatoriska mellanrum, ofta med motstridiga förväntningar.

Intervjuerna visar att de svaga incitamenten som nämnts ovan också kombineras med attitydmässiga utmaningar. Det behöver ske en förflyttning från ett organisatoriskt perspektiv till ett funktionsperspektiv. Det krävs en kulturförändring från "jag arbetar här" till "jag arbetar med".

Detta gäller även de politiska styrsignaler som i vissa kommuner har ett tydligt territoriellt fokus och som handlar om att värna den egna kommunen och inte tappa rådighet. I andra kommuner finns det ett tydligt politiskt tryck på att samverkan behöver ökas. Det råder stora skillnader i dessa förutsättningar mellan de sju kommunerna. Det är en realitet som kommunerna måste förhålla sig till och inte överpröva. Det handlar istället om att betona och fokusera på det som är det gemensamma och det som förenar. Förståelsen för olikheten och förmågan att agera både utifrån den egna kommunens intresse samt utifrån helhetens bästa kommer att vara avgörande.

5.4 Vilka förväntningar finns på ökad samverkan?

5.4.1 I den egna kommunen

De främsta förväntningarna på ökad samverkan i den egna kommunen är:

- Att lättare klara kompetensförsörjningen, speciellt gällande specialistkompetenser, attraktivare tjänster, fler heltider
- Högre kvalitet och effektivitet
- Lägre administrativ belastning
- Att lättare leverera välfärd till fler
- Förbättrad ekonomi, undvika skattehöjningar
- Att vi klarar av att samverka vs "vi vill vara drivande inom samverkan"
- Att vi visar ledarskap och beslutsförmåga
- Att vi formar en "kommunal delningsekonomi" så att vi klarar välfärdsuppdraget trots tuffare försörjningskvot
- Att vi kan samutnyttja våra befintliga kompetenser
- Att samverkan leder till verksamhetsutveckling
- Att vi blir en starkare röst gentemot staten
- Att vi kan ge efter på behov och krav så att gemensamma lösningar kan hittas

5.4.2 På de andra sex kommunerna?

De främsta förväntningarna på de andra sex kommunerna vid en ökad samverkan är:

- Att de gör sin egen "hemläxa" först
- Att de inte uppvisar revirtänkande, att de hellre ger än tar
- Att de visar respekt för de olikheter som finns
- Att de vill skapa tillit och förståelse. Det är sju solitära kommuner som ska börja göra lika. Det kräver mycket tillit och förståelse
- Att de söker det komplementära och är öppna för förslag, att det blir ett lärande
- Att de visar ledarskap och beslutsförmåga
- Att de medverkar till att samverkan inte blir kostnadsdrivande
- Att de är uppriktiga och ärliga

- Att de vågar tänka större än den egna kommunen utan att ha färdiga lösningar, att vi vågar utmana varandra
- Att det sker under ordnade former, och inte forceras fram, att de inser att det tar tid
- Att vi börjar i det enkla och visar på framgång. Därefter får samverkan växa fram
- Att vi bygger en infrastruktur för samverkan utifrån organisering och mandat så att vi kommer bort från individberoendet

5.4.3 På Uppsala kommun

De främsta förväntningarna på Uppsala kommun vid en ökad samverkan är:

- Att Uppsala tar ansvar och bjuder på sina skalfördelar
- Att Uppsala tar en ledande roll i större komplexa frågor
- Att C tillsammans kan köpa in sig på Uppsalas tjänster
- Svårt att ha några förväntningar. De är för stora. De har helt andra perspektiv. Vi behöver balansera Uppsalas storlek
- Att inte allt lokaliseras till Uppsala. Det blir lätt ett stort fokus på Uppsala när vi samverkar
- Att de visar förståelse för vår situation
- Att samverkan med Uppsala fungerar bra inom exempelvis skolan eller i den gemensamma överförmyndarnämnden
- Att Uppsala kan hålla med en gemensam juridisk funktion som vi kan köpa tjänster av eller HR-system

5.4.4 På Region Uppsala

De främsta förväntningarna på Region Uppsala vid en ökad samverkan är:

- Att vi kan hitta samverkansformer inom tillväxtområdet, infrastruktur och vård (effektiv och nära vård) – att vi kan arbeta mer integrerat ihop. Samtidigt är vi parter som företräder olika perspektiv. Visar sig exempelvis i ekonomi och ansvar kring gränsdragning mellan kommun och region
- Att vi kan hitta en regional arbetsfördelning, exempelvis för att genomföra RUS:en
- Att vi kan hitta samverkansformer inom administration och HR
- Att de är intresserade och visar förståelse för vår situation och våra behov

5.5 Konsultens kommentarer - förväntningar

Det finns stora och uttalade förväntningar på att en ökad samverkan ska effektivisera verksamheten och minska sårbarheten i den egna kommunen.

Förväntningarna på de andra kommunerna handlar om att undvika revirtänkande så att samverkan istället präglas av uppriktighet och ärlighet. Det uttrycks att kommunerna behöver ha gjort sina "hemläxor" så att ineffektiv verksamhet inte lastas över på andra. Här finns det erfarenheter från tidigare samverkan som är tillbakahållande. Samverkande kommuner har gått in i samverkan med olika förutsättningar och målbild utan att ha varit tydliga med sina respektive utgångslägen.

Det finns en förväntan att samverkan behöver börja i enkla områden för att därefter kunna växa vidare utifrån en insikt och en respekt för att det är en process som tar tid, kräver ett långsiktigt perspektiv och tydligt ledarskap.

Uppsala kommunen är positiva till C tillsammans samverkansinitiativ. Det är bra för de medverkande kommunerna men det är också bra för Uppsala. Obalans i storlek och kapacitet mellan Uppsala och de andra kommunerna i regionen är ett problem för samverkan. Om man inom C tillsammans gemensamt kan hitta några samverkansområden blir det lättare för Uppsala att samverka.

Region Uppsala delar geografi med alla kommuner vilket ger dem goda förutsättningar att samverka. De är positiva till initiativet och skulle kunna ta en roll i samverkan, exempelvis i form av huvudmannaskap inom upphandling.

Sammanfattningsvis handlar det om att bygga tillit och visa respekt för de olikheter som finns samt att tänka långsiktigt och ha tålamod.

5.6 Vad finns det för målbild med den ökade samverkan?

Det råder en stor spännvidd i målbild: från "vi vill komma igång innan årsskiftet" till "vi väntar med spänning på vad de andra kommunerna vill".

Det finns politiker som vill se resultat innan årsskiftet medan andra politiker är tveksamma till samverkan utifrån kapacitet och dåliga erfarenheter, men också utifrån att de inte vill tappa sin lokala rådighet.

Vissa söker mandat att gå före och ta ledartröjan medan andra har fullt upp med att klara den löpande driften och har inte kraft att samverka externt. Det kan handla om skillnader i kapacitet och förmåga men det kan också vara en fråga om "timing".

Det finns kommuner som aktivt söker en fördjupad samverkan inom exempelvis juridik, kommunikation, kontaktcenter och samutnyttjande av specialistkompetens för att stegförflyttning ska kunna ske på kort sikt.

Det uttrycks ambitioner om att samverka inom kärnverksamheterna på längre sikt.

5.7 Hur ser man på betydelsen av att agera tillsammans alla sju kommunerna? Alternativt på betydelsen av samarbete med kommuner utanför regionen?

Det är en fördel om alla sju kommunerna kan agera tillsammans men det är inget krav. Det viktiga är istället att de kommuner som vill och kan agera gör det för att skapa resultat och nytta. De som vill eller förmår minst får inte hålla tillbaka samverkansambitionerna för de som vill och förmår mer.

Samverkan sker idag med kommuner utanför regionen och så kommer det att vara även i framtiden. Det finns historiska och praktiska kopplingar som C tillsammans får förhålla sig till.

Det uppfattas på sina håll som att samverkan med kommuner utanför regionen gör att samverkan i C tillsammans tappar fokus, medan det på andra håll uppfattas som berikande. Uppfattningarna hänger tydligt samman med geografisk belägenhet.

5.8 Konsultens kommentarer – geografisk lojalitet

Sammanfattningsvis innebär det att kommunerna behöver se C tillsammans som en **regional intressegemenskap** baserad på geografi. De administrativa gränser som finns norrut, västerut och söderut får ses som viktiga kontaktytor med andra regioner där gränskommunerna har ett särskilt ansvar att bära in kunskaper och erfarenheter som kan förmera samverkan i C tillsammans.

5.9 Förslag till tio prioriterade samverkansområden

Nedan redovisas de tio samverkansområden som konsulten och ekonomichefsnätverket gemensamt arbetade fram:

Område
Lönecentrum
Upphandling
Juridik
Arkiv
Automatisering-robotisering
Konsumentrådgivning
Budget- och skuldrådgivning
GDPR
Miljötillsyn
Serveringstillstånd

I intervjuerna får de tio förslagen genomgående positiva omdömen. Det finns även förslag på att inkludera: HR, kompetensförsörjning, kommunikation, systemförvaltning, beredskapsfrågor, personalutbildning, ekonomi/budget och fordonshantering. Det finns synpunkter på att exkludera: GDPR och miljötillsyn (Miljösamverkan Mitt pågår).

5.10 Vilka samverkansformer är att föredra?

För att underlätta samverkan bör enkla samverkansformer som har låga trösklar och lösa former väljas initialt. Det flesta förespråkar att avtalssamverkan är den lämpligaste samverkansformen att börja med. Därefter kan andra mer fasta former väljas i takt med att samverkan utvecklas.

5.11 Vad kommer att vara avgörande för att kommunerna ska kunna öka samverkan?

Det finns en mängd faktorer som kommer att vara avgörande för att samverkan ska kunna öka:

- Att vi är beredda att kompromissa och är pragmatiska
- Att vi vill och väljer att se möjligheterna och inte hindren
- Att vi arbetar utifrån tydliga operativa mål, att vi är överens om kvalitet, nivåer och former för uppföljning
- Att det blir fokus på nytta och effektivitet
- Att vi kan visa på resultat
- Att vi inte underskattar svårigheterna utan klarar att hålla i även i motgång
- Att vi vågar misslyckas
- Förankring, att vi klarar att informera och kommunicera
- Att vi sätter av tid, kompetens och resurser
- Att vi förankrar brett politiskt
- Att det finns ett tydligt politiskt uppdrag
- Att kommunledningsgrupperna visar ledarskap

5.12 Vad kommer att hindra kommunerna från att öka samverkan?

Det finns även en mängd faktorer som kommer att vara hindrande för en ökad samverkan:

- Att vi inte lyckas enas om en gemensam målbild
- Bristande politisk styrning – att vi är otränade i samspelet politik – förvaltning
- Att vi inte sätter av tid, kompetens och resurser
- Omodernt ledarskap, brist på mod, bristande beslutsförmåga
- Stuprör inom och mellan kommunerna
- "Att vi inte hittar någon att samverka med"
- Att länsgränsen ses som ett hinder
- Rädsla, att det blir oro i förvaltningsorganisationen
- Kritik från medborgarna som politikerna får svårt att bemöta, att det blir en partipolitisk fråga
- Att alla inte känner sig som vinnare
- Om det brister i tillit, när det "lovats runt men hålls tunt"

5.13 Konsultens kommentarer – framgångsfaktorer och stötestenar

Grupperna beskriver insiktsfullt betydelsen av ett tydligt politiskt målsatt uppdrag med fokus på nytta och effektivitet där samverkan präglas av kompromissvilja och pragmatism.

Ett hinder som flera förtroendevalda lyfter fram är svårigheten att stå emot kritik från medborgarna eller att samverkan blir en partipolitisk fråga. Från förvaltningsperspektiv framkommer bland annat risk för oro bland personalen och ovana att leda i ny terräng. Det handlar till stor del om utmaningar att leda både för politiker och tjänstepersoner i sina olika roller, men kanske framförallt förmåga att leda tillsammans inom och över administrativa gränser.

6 Workshop med kommundirektörer och kommunstyrelseordföranden

6.1 WS med kommundirektörer den 1 oktober

Den 1 oktober genomfördes en workshop med kommundirektörgruppen. Då presenterades intervjuresultaten från mötena med kommunernas arbetsutskott och kommunledningsgrupper. Kommundirektörgruppen delade i stort den bild som presenterades från intervjuerna, se dokumentation *WS KD 1 okt 2020*. Gruppen framhåller att det är viktigt med kvalitet och minskad sårbarhet men kostnadseffektivitet är helt avgörande vid en ökad samverkan. Det blir då också lättare att följa upp och utvärdera måluppfyllelse om ekonomin är i fokus.

Samverkan behöver påbörjas inom några avgränsade områden. Arbetet behöver ske i steg så att det ges möjlighet att testa sig fram och göra korrigeringar beroende på utfall.

Kommundirektörerna konstaterar att det är uppenbart att kommunerna står på olika nivåer och att det präglar synen på samverkan. Det finns rädslor att släppa kontroll som visar sig som protektionism men också skillnader i synsätt. Det finns olika bilder i gruppen för var gränsen går för hur mycket man kan släppa ifrån sig och ändå har kvar kontrollen i den egna kommunen.

För att pröva viljan och förmågan till ökad samverkan gjordes en fördelning av samverkansområden mellan kommunerna. Uppdraget var att beskriva möjligheter och utmaningar med ökad samverkan inom respektive område samt teckna vilka steg som behöver tas i form av en färdplan för få momentum.

Förslag till områden för ökad samverkan och kommun som tog på sig att beskriva möjligheter, nyttor och färdplan framåt:

- **Digitalisering:** Knivsta
- **Juridik:** Östhammar
- **Upphandling:** Tierp
- **Kontaktcenter:** Knivsta
- **Ekonomi:** Enköping
- **Budget- och skuldrådgivning:** Enköping
- **Lönecentrum:** Heby

6.1.1 Digitalisering

Möjligheter och nyttor:

- Driva utvecklingsarbete gemensamt och göra det mer hållbart och effektivt
- Bredda vår service utan att öka befintliga resurser/bemannning
- Dela på specialistkompetenser, underlätta rekrytering och erbjuda attraktiva tjänster
- Bli starkare kravställare
- Dela på kostnader, exempelvis konsulter och projektledare

Områden:

- Driva utveckling – exempelvis
  - RPA, Robotic Process Automation
  - AI, Artificiell Intelligens
  - IoT, Internet of Things
- Innovation – arbeta för en innovationskultur där alla medarbetare är delaktiga och arbetar med gemensamma frågeställningar över verksamhetsgränserna
- Öppna data
- Säkerhetsfrågor, till exempel analyser, säkerhetslösningar, säker kommunikation
- Arkitektur, hur bygger vi en framtidssäker digital infrastruktur som bygger på nationella/internationella standarder
- Digital kompetens, medarbetare, chefer, förtroendevalda
- Digital kompetens, invånare, digital delaktighet, digitalt innanförskap, digidel-center

Färdplan framåt:

- Kartlägga/identifiera gemensamma behov för att prioritera samverkansområden
  - Bjuda in till forum för att inspirera varandra
  - Fysisk samverkansplats för möten och nätverkande
    - ett centralt kontor/möteslokal
  - Dela på konsultkostnader - för att få ekonomisk effekt
  - Tydlighet i genomförandet
- De kommuner som går in i samverkansprojekt ska vara beredda att satsa och delta lika mycket. Att resurser avsätts från början och att man är överens om hur projektet ska ledas. En gemensamt finansierad projektledare måste ta ledartröjan och hålla ihop det vi ska samverka kring. Viktigt med beställning, tidplan, avsatta medel, personella resurser och överlämning till drift.

6.1.2 Juridik

Möjligheter och nyttor:

Regelbundna nätverksträffar med tema och tydlig agenda där:

- Benefikt stöd och utbyte sker i olika rättsfrågor
- Innehåll i genomförda utbildningar sprids till gruppen vilket är kompetenshöjande
- Gemensamma problemlösningsarenor för hantering av nya lagar eller prejudicerande rättsfall
- Gemensamt kunskapshöjande utbildningsunderlag tas fram
- Dela på en juristfunktion med specialistfunktion mellan flera kommuner skulle möjliggöra att kompetensen tillgängliggörs utan ett för stort ekonomiskt åtagande för en enskild kommun
- Medvetet fördela rekrytering av spetskompetenser på mindre rättsområden mellan kommunerna och ha en struktur för att stödja varandra

Färdplan framåt:

- En gemensam organisation hanterar mer av sakfrågorna och blir inte delaktiga i processerna. Det blir mer av direkta direktiv till verksamheterna som ska verkställa
- Stora delar av arbetsuppgifterna idag är processrelaterat
- Viktigt att precisera vad man vill uppnå så att man säkerställer besluten som behöver fattas för att uppnå målsättningen

- Viktigt att förstå konsekvenserna av besluten som fattas. Vill man ha strategisk ledningsorienterad jurist eller sakkompetens och hantering av juridiskt specificerade frågor
- Svårt för juristgruppen att se på vilket sätt en långtgående samverkan ska effektivisera processen och skapa ekonomiska besparingar eftersom utgångslägena är så olika

6.1.3 Upphandling

Möjligheter och nyttor:

- Bättre resursutnyttjande
- Effektivare administration
- Bredare kompetens inom upphandlingsområdet
- Spetskompetens
- Attraktiv arbetsgivare
- Större avtal både volymmässiga och ekonomiskt fördelaktiga
- Minskad sårbarhet
- Juridisk kompetens

Färdplan framåt:

- Formulera och diskutera fram ett samverkansavtal.
  - Ta framförallt fasta på förutsättningar för ett samarbete samt roller och ansvarsfördelning
- En klar skiljelinje behöver målas upp mellan upphandling, inköpscentralen, och inköp, kommunens förvaltningar/avdelningar
- Kommunikationsplan
  - Internt och gentemot leverantörer
- Kompetens hos medarbetarna
  - en stödjande organisation
  - ett effektivt ledarskap
- Förändring tar tid!

6.1.4 Kontaktcenter

Möjligheter och nyttor:

- Stötta varandra vid frånvaro, sjukdom, tillfälligt ökad arbetsbelastning och planeringsdagar - möjligt med gemensam telefoniplattform
- Gemensamma upphandlingar - starkare kravställare
- Nätverksträffar
- Dela på specialistkompetenser, exempelvis konsumentrådgivning
- Kunskapsutbyte som leder till verksamhetsutveckling, effektivitet och ökad kvalitet
- Gemensamma utbildningar - kostnadsbesparing och resursplanering
- Studiebesök mellan kommunerna både för ledare och medarbetare för lärande och medlyssning
- Införande av ny teknik och nya arbetssätt, lära av varandra, exempelvis chatbot i Knivsta

Färdplan framåt:

- Kartlägga/identifiera gemensamma behov för att prioritera samverkansområden

- Skapa ett forum för samtliga verksamhetschefer för att sätta en plan framåt
- Överenskommelse om finansiering och ledning
- Tydlighet i genomförandet. De kommuner som går in i samverkansprojekt ska vara beredda att satsa och delta lika mycket. Viktigt med finansiering, beställning, tidplan och personella resurser

6.1.5 Ekonomisk analys

Möjligheter, nyttor och färdplan framåt:

- Enköping erbjuder sig, med ett analys exempel, att göra motsvarande för C tillsammans kommunerna.
- Analysen ger ett övergripande underlag till om och var i verksamheten det kan finnas potential till effektivisering

6.1.6 Skuldhantering

Möjligheter, nyttor och färdplan framåt:

- Enköping undersöker olika möjligheter till att hantera sin låneskuld som kommer att öka då det framtida investeringsbehovet är stort.
- En möjlighet är att Enköping tar initiativet till att anställa skuldförvaltare som andra kommuner skulle kunna ta del genom att dela tjänst eller köpa tjänst
- Inspiration och lärdomar kan inhämtas från internbankssamarbetet mellan Södertälje, Huddinge och Botkyrka.

6.1.7 Lönecentrum

Möjligheter och nyttor:

- Detta är basfunktioner som man borde kunna effektivisera för att få ned priset per lönebesked, större volymer innebär att det blir lättare att jobba effektivt
- Enklare att rekrytera
- Mindre sårbart än flera småenheter, vid sjukdom, personalomsättning
- Med en stor professionell enhet som bara jobbar med detta bör en hög kvalitet kunna säkerställas och med det bra leverans.
- Gemensamma utbildningsinsatser ger lägre kostnader
- Täcka upp för varandra vid frånvaro blir lättare
- Bättre säkerhet och mindre sårbart med fler systemförvaltare
- Kvalitetssäkring och kostnadseffektivitet på sikt genom enhetliga och mer effektiva arbetssätt och rutiner
- Kvalitetssäkring genom ökad kompetensförsörjning och bemanning ger större möjligheter till utveckling av processer och arbetsmetoder. En större grupp kollegor är en mer utvecklande miljö
- Lägre system- och konsultkostnader om man går samman. Flera kommuner skapar en kund till systemleverantören

Färdplan framåt:

- Lönesystem – ta fram en plan för om man behöver jämka ihop det. Borde vara enkelt att ta fram själva planen.
- Viktigt att lägga krut på kulturfrågan – bemötande, varför det är bra att jobba tillsammans, den nya enhetens identitet och förhållande till kommunerna,

- Hur stora rationaliseringsvinsterna kan bli beror till stor del på hur mycket de olika kommunerna är beredda att standardisera sina egna regler, rutiner, blanketter och arbetssätt.
- A och O att få fram ordentliga jämförelser av ekonomi och helst även kvalitet – även med andra kommuner som redan har ingått samarbete. Lysekil är ett exempel.
- Kan man tänka sig flera lönecentrum? Det finns argument för att inte slå ihop alla. Utifrån system till exempel, men kanske framförallt att avståndet inte blir för stort, det innebär stort värde för chefer och medarbetare med hyfsad närhet.

7 Erfarenheter att beakta från mellankommunala samarbeten

Nedan redovisas några sammanfattande erfarenheter från andra mellankommunala samarbeten. En komplett redovisning finns i dokumentationen *Erfarenheter av mellankommunala samarbeten*.

- **Gemensam målbild och tydliga resurser**
Säkra syfte och ambition med samverkan och budgetera för det. Det är ingen bra början att starta med att lägga samman befintliga budgetar. Varken om huvudsyftet är att säkerställa och utveckla kvalitet eller om syftet är att minska kostnaderna. Klargör hur utvecklingsinsatser ska hanteras om det visar sig en kommun har sämre ekonomiska förutsättningar än övriga.
- **Värdkommunen är viktig**
Förlägg verksamheten till den kommun som bedöms ha de bästa förutsättningarna att leverera verksamhet och rekrytera kompetens. Alla behöver vara vinnare men låt inte fördelingspolitiken styra över förmågan att skapa resultat och nytta.
- **Beslutsprocesser och dialog**
Klär hur beslutsprocessen ska se ut. Var också tydlig med hur den informella samverkan ska ske, vikten av att kommundirektörer och VD/förvaltningschef/förbundsdirektör har en tät och nära dialog. Vidare behöver det klargöras när det finns möjlighet att öka eller minska omfattningen av samverkan genom exempelvis tilläggsuppdrag. På samma sätt behöver former för uppföljning diskuteras igenom och hur de samverkande kommunernas budgetprocesser inklusive tidplaner ser ut.
- **Tålamod**
Man måste ha tålamod! Ni kommer från olika kulturer och förflyttning måste ske stegvis, allt fungerar inte direkt.
- **Förmåga till förändring**
Alla vill vara **unika** men för att få skalfördelar måste alla göra **lika**. Om man ska göra precis som man alltid har gjort blir det inga vinster. Skalfördelar kommer när man gör lika. Här prövas förmågan att leda förändringsarbetet.
- **Slarva inte med att definiera utgångsläget**
Innan samverkan inleds så behöver det verkliga nuläget beskrivas. Hur ser de totala

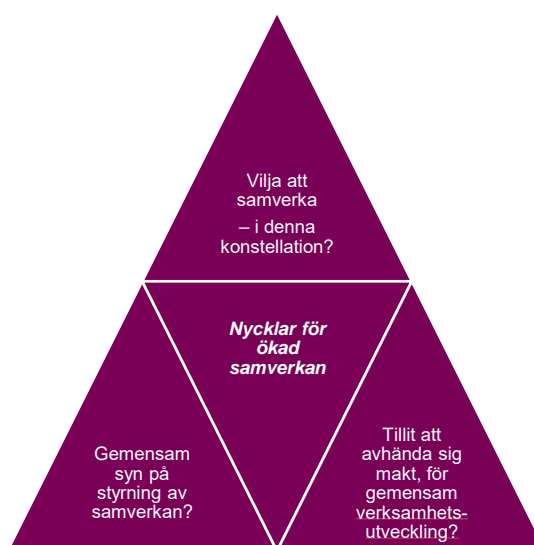

kostnaderna ut gällande overhead, lokalhyra, investeringar i system? Var befinner man sig i utvecklingen?

- **Säkerställ en bra start med rätt bemanning**

Verksamhetsövergång är inte av godo. Det finns en mängd dåliga erfarenheter som ger dåliga förutsättningar för samverkan. Det är bättre att börja med ett blankt papper.

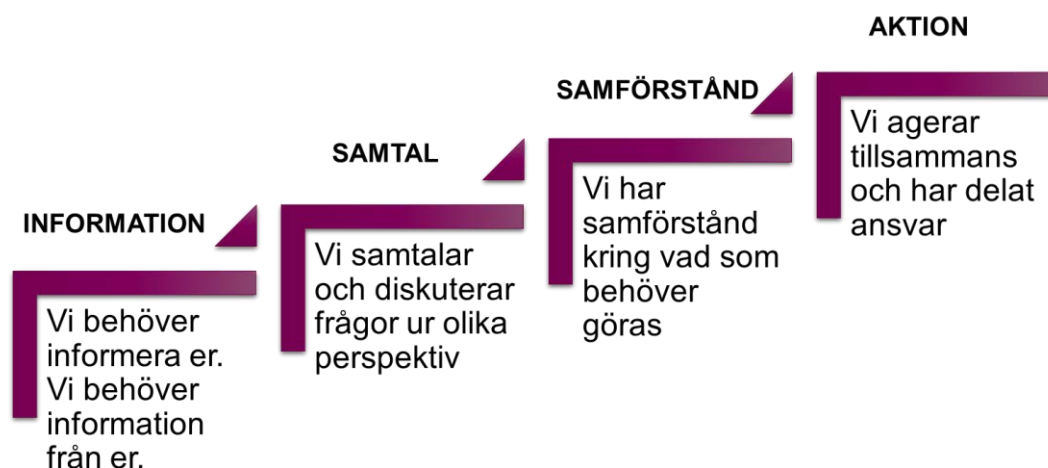
Det finns några centrala frågor att besvara innan samverkan inleds. Om inte "rätt" svar kommer ifrån den tänkta gruppen kommuner efter att samverkansambitionerna utforskats på djupet så är det bättre att avstå alternativt att diskutera vidare till samsyn uppnås.

Samverkanstrappan är ett sätt att åskådliggöra vilket syfte och mål som kan finnas med samverkan. För att ringa in den tänkta kommungruppens ambitioner kan följande hjälpfrågor nyttjas:

- Vilket trappsteg befinner ni er på?
- Om det finns en befintlig samverkan
  - skatta hur nuvarande samverkan fungerar
  - identifiera vad som finns och vad som saknas i nuvarande samverkan
- Tydliggör behov av samverkan
- Synliggör olika aktörers förväntningar
- Klargör på vilket trappsteg ni vill vara på – vilka målbilder finns?
- Diskutera vilka insatser som behövs för att ta nästa steg i samverkan

Samverkanstrappan – för att klargöra gemensamt syfte och mål med samverkan

8 Förslag till samverkansområden

Efter övervägande har ytterligare två samverkansområden adderats till de områden som prioriterats, HR och kommunikation. Dessa båda områden har varit föremål för diskussion under hela processen och bedöms vara så efterfrågade att de bör ingå i den prioriterade gruppen. Vidare har samverkan inom ekonomiområdet tillförts, utöver det skuldhantering och ekonomisk analys som anges ovan.

Efter att de prioriterade samverkansområdena ringats in har kommunerna värderat dem utifrån tre kriterier:

- Kommunen är beredda att ta lead/öka samverkan omgående
- Kommunen är intresserad av samverkan men väljer att avvakta
- Kommunen väljer att avstå (kommande 2 - 3 år)

De tre kriterierna blir en värdeomätare på vilket intresse som finns inom respektive område för att ta steg i att öka samverkan. Nedan lyfts därför de kommuner fram som är beredda att ta en ledande roll eller öka samverkan omgående. Det utesluter inte att de kommuner som i det här läget valt att avvakta eller avstå kan komma att bli en del av samverkan i framtiden. Det bör vara en viljeinriktning att så många kommuner som möjligt är en del av den ökade samverkan. Samtidigt måste de kommuner som har höga samverkansambitioner kunna komma igång omgående utan att hindras av de kommuner som för tillfället har en lägre ambitionsnivå.

8.1 Prioriterade samverkansområden att börja med omgående

8.1.1 Samverkansområde digitalisering

Följande kommuner är beredda att ta en ledande position och öka samverkan omgående:

- **Heby**
Kommunen är beredd att vara drivande i arbetet.
- **Knivsta**
Kommunen har höga ambitioner och är beredda att ta ledartröjan och driva digitalisering.
- **Tierp**
Kommunen vill gärna fortsätta att utveckla samverkan kring e-tjänster, men väljer att avvakta inom andra områden.
- **Östhammar**
Kommunen vill öka samverkan omgående och är beredda att ta ledartröjan framöver.

Enligt ekonomicheferna bedöms samverkan ge följande påverkan på ekonomi och sårbarhet:

- Om det skapas en gemensam organisation så kan det finnas en möjlighet till lägre kostnadsutveckling. Det gäller både på kort och lång sikt. Vinsterna uppstår i verksamheten när digitaliseringsinsatser genomförs.
- Sårbarheten blir mindre genom en mer robust organisation.

Konsultens kommentarer:

Heby och Knivsta är de kommuner som tydligast anmäler att de är beredda att driva gemensam utveckling inom digitalisering. Tierp och Östhammar vill öka samverkan omgående inom området. Häbo, Enköping och Älvkarleby är intresserade av att samverka men väljer att avvakta.

Samverkan inom digitaliseringsområdet kan diskuteras utifrån två perspektiv. Dels utifrån möjligheten att samverka genom avtal, dels utifrån att kunna samverka i en gemensam organisation för att bättre kunna nyttja kompetens och resurser. I båda fallen blir frågan om innehåll och gränsdragningar mot den övriga organisationen centrala.

Det finns redan i dag samverkan inom området, men om det ska vara möjligt att gå i den här riktningen kommer det att krävas mer, framförallt av kommunledningarna. Komplexa frågor som kommer att behöva hanteras är olika styrformer och maktstrukturer i de olika kommunerna och utmaningen i att förändra dessa och närma sig varandra, men fördelarna bedöms dock som stora. En ökad samverkan avseende digitalisering möjliggör att utvecklingsarbetet kan växlas upp till en lägre kostnad för den enskilda kommunen.

Samtidigt finns utmaningar i att närma sig varandra. Det blir väsentligt att fördjupa sig i styrprinciperna för en gemensam verksamhetsutveckling. Särskilt viktigt är att kunna arbeta fram och uttrycka vilken utveckling varje kommun vill se på några års sikt. Behoven som finns behöver identifieras och vara utgångspunkt för vilken samverkanslösning som kan

vara lämplig för respektive verksamhetsområde. Det innebär att frågor kring gemensam organisation, styrformer och arbetssätt behöver fördjupas.

Att Heby och Knivsta vill gå före i digitalisering kommer att kunna utgöra en bra träning i gemensam verksamhetsutveckling med digitala verktyg. En sådan resa kommer att förtydliga vad det innebär när någon eller några kommuner går före medan andra avvaktar.

8.1.2 Samverkansområde juridik

Följande kommuner är beredda att ta en ledande position och öka samverkan omgående:

- **Tierp**
Kommunen är beredd att vara drivande i arbetet. Ett förslag är att anslagsfinansiering kan stimulera till högre grad av nyttjande av funktionen.
- **Östhammar**
Kommunen är beredd att vara drivande i arbetet. De ser stora behov inom flera områden och bedömer även att behovet ökar. Kommunen bedömer att de inte klarar uppdraget med nuvarande organisering.
- **Heby**
Kommunen är beredd att vara drivande i arbetet. Det är prioriterat att få till stånd en gemensam organisation för att säkra god kompetens mot kärnverksamheten. GDPR och den visselblåsarfunktion som ska finnas from 2021/22 gör att det är en fördel med en organisation som har en friare koppling till den egna kommunen.

Enligt ekonomicheferna bedöms samverkan ge följande påverkan på ekonomi och sårbarhet:

- En ökad samverkan kan minska kostnaderna för konsulter i första skedet. Förebyggande arbete kan främjas genom ökad samverkan.
- En ökad samverkan möjliggör en minskad sårbarhet och en högre kompetensnivå med exempelvis specialistkompetens inom IFO och skola.

Konsultens kommentarer:

Inom det juridiska området är det tre kommuner som är beredda att driva en gemensam utveckling. Tierp, Östhammar och Heby. Håbo, Enköping, Älvkarleby och Knivsta är intresserade av att samverka men väljer att avvakta.

En ökad samverkan inom det juridiska området med erfarenhetsutbyte, gemensamma utbildningar, nätverkande och liknande skulle kunna stärka de befintliga funktionerna. I intervjuerna framkom det behov av juridisk specialistkompetens. Att gemensamt kunna dela på specialistkompetens är ytterligare ett sätt att stärka funktionerna.

Erfarenhetsmässigt så ser juristfunktionerna väldigt olika ut i olika kommuner. Det kan exempelvis handla om deras roll och funktion i organisationen i stort eller inom vilka uppdrag de har i sin expertis. Mindre kommuner tar vid behov oftast externt stöd inom respektive juridiskt område samt kommunalrättslig kompetens av varierande slag knutet till kansliet. Det juridiska stödet arbetar ofta processororienterat nära både verksamhetsföreträdare och politiker. Vid en eventuell gemensam organisering är det viktigt att säkerställa att detta kan ske även i framtiden.

Det kommer vara en utmaning att övergripande skapa lämplig samverkan för hela juridikområdet beroende på skillnader i arbetssätt, kultur och behov av egen juridisk kompetens. En ökad samverkan bör därför initialt ha fokus på ett begränsat område eller specifik kompetens och utifrån detta låta samverkan utvecklas vidare. Det kan exempelvis handla om socialrättsjuridik, skoljuridik eller upphandlingsjuridik.

8.1.3 Samverkansområde upphandling

Följande kommuner är beredda att ta en ledande position och öka samverkan omgående:

- **Heby**
Kommunen är beredd att vara drivande i arbetet.
- **Knivsta**
Kommunen är beredd att vara drivande i arbetet.
- **Tierp**
Kommunen vill öka samverkan men är inte beredda att ta ledartröjan i dagsläget. De betonar vikten av lokal förankring vid en ökad samverkan. Organisatoriskt ser kommunen på sikt gärna en gemensam förvaltning för upphandling, juridik, säkerhet och försäkringar.
- **Östhammar**
Kommunen vill öka samverkan inom avgränsade områden t ex spetsområden men är inte beredda att ta ledartröjan i dagsläget. Samarbetet inom Uppsam kan förstärkas. Viktigt med lokal kunskap och närvaro samt att inte gå för fort fram.

Enligt ekonomicheferna bedöms samverkan ge följande påverkan på ekonomi och sårbarhet:

- Om det skapas en gemensam upphandlingsorganisation så finns det möjliga effektivitetsvinster på längre sikt, som motsvarar 1 - 2 årsarbetare. På kort sikt bedöms det inte ge några effektiviseringar. Initialt kostar det att bygga en gemensam organisation. En ökad samverkan leder till förbättrad uppföljning, bättre kvalitet, stor potential att spara mycket pengar genom effektivare upphandlingar, möjlighet att tillhandahålla spetskompetens och förbättrad möjlighet att möta framtida utmaningar.
- En ökad samverkan innebär en minskad sårbarhet genom framförallt erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling.

Konsultens kommentarer:

Heby och Knivsta är beredda att driva gemensam utveckling inom upphandling. Tierp och Östhammar är beredda att öka samverkan omgående. Håbo, Enköping och Älvkarleby är intresserade av att samverka men väljer att avvakta.

Även inom upphandlingsområdet handlar det om två perspektiv på ökad samverkan. Dels möjligheten att kunna göra gemensamma upphandlingar inom specifika områden, dels att kunna samverka i en gemensam organisation för att bättre kunna nyttja kompetens och resurser. Oavsett form för samverkan behöver innehåll och gränsdragningar mot den övriga organisationen klargöras.

Upphandling är för flera kommunala verksamhetsområden en kärnverksamhet utifrån hur man valt att organisera sig. Det kan t ex handla om olika förutsättningar:

- **Kommunalteknik**
Om den kommunaltekniska funktionen är helt konkurrensutsatt är upphandlingen bara en liten del i avtalsprocessen.
- **Välfärdsverksamhet**
Om välfärdsverksamheten är kraftigt konkurrensutsatt är upphandlingen bara en liten del i avtalsprocessen.
- **Entreprenadverksamhet**
Ofta är byggentreprenader en kärnverksamhet. Då bör en upphandlingsfunktion även omfatta detta.

Det innebär att syfte och målbild med en upphandlingsfunktion behöver finnas med i de framtida diskussionerna. Det kan komma att skilja sig åt markant och därmed avgöra samverkansmöjligheten.

I exemplen ovan så är upphandlingsmomentet ett moment att säkerställa kärnverksamhetens målsättning över lång tid. Upphandlingsinstrumentet kan till exempel användas för att skapa innovation eller marknadslösningar. Detta gör upphandling till ett samverkansområde som kräver klagörande om vad samverkan ska innehålla och hur upphandlingsinstrumentet ska användas. Om man verkligen ska nå ekonomiska och andra effekter så behöver utvecklingen ske nära och med stor lyhördhet mot kärnverksamheterna.

I den utredning om gemensam upphandling som gjorts av Tierp, Heby och Älvkarleby görs en genomgång av olika organisations- och driftsformer. Om samverkansavtal ska användas så bör formen vara inköpscentral för att inte strida mot upphandlingskravet. Det finns goda exempel på andra kommuner som lyckats med en långtgående samverkan i form av en inköpscentral. Några exempel som kan framhållas är Telge Inköp (Södertälje, Nykvarn, Katrineholm, Vingåker, Flen och Salem) samt Stockholms Inköpscentral (STIC) där 12 kommuner ingår.

I utredningen ovan är det framförallt tre viktiga framgångsfaktorer som är viktiga för att lyckas:

1. Kompetens hos medarbetarna
2. En stödjande organisation
3. Ett effektivt ledarskap

Förutom effektivisering av antalet årsarbetare som ekonomicheferna pekar på så finns det pengar att tjäna genom större volymer och därmed mer ekonomiskt fördelaktiga avtal, samnyttjande och förstärkning av kompetens.

8.1.4 Samverkansområde kontaktcenter

Följande kommuner är beredda att ta en ledande position och öka samverkan omgående:

- **Knivsta**
Kommunen är beredd att vara drivande i arbetet. De har höga ambitioner och hög kompetens inom området.
- **Tierp**
Även Tierp är beredd att vara drivande i arbetet.
- **Östhammar**
Kommunen ser gärna en ökad samverkan omgående. Det ger en ökad robusthet och att de med små medel kan hantera kriser av både större och mindre slag.
- **Älvkarleby**
Kommunen vill öka samverkan omgående.

Enligt ekonomicheferna bedöms samverkan ge följande påverkan på ekonomi och sårbarhet:

- Det finns goda förutsättningar för ökad samverkan eftersom frågeställningarna från invånarna är likartade. En effektivisering på 10 procent kan genomföras på kort sikt. En gemensam telefoniplattform är en förutsättning. Effektivisering, motsvarande 20 procent, kan uppnås om de digitala lösningarna utvecklas. Exempelvis chatbot, bygglovshantering och lättillgänglig information på hemsidan där en bra sökfunktion på webben är en förutsättning.
- En ökad samverkan innebär en minskad sårbarhet vid exempelvis semestrar och skapar förutsättningar för erfarenhetsutbyte. Det finns även möjligheter till en utvecklad samverkan med kommunernas kommunikatörer.

Konsultens kommentarer:

Inom samverkansområdet kontaktcenter är Knivsta och Tierp de kommuner som är beredda att driva gemensam utveckling. Östhammar och Älvkarleby vill öka samverkan omgående. Heby, Håbo och Enköping är intresserade av att samverka men väljer att avvakta.

Att samverka kring funktionen kontaktcenter kan minska sårbarheten och ge möjlighet att dela på specialistkompetens. Det kan gälla exempelvis konsumentvägledning och skuldrådgivning. Genom att utveckla det tekniska samarbetet med gemensamma plattformar som möjliggör att täcka upp för varandra kan även gemensamma expertfunktioner utvecklas efter hand.

För att kunna utveckla samverkan inom området behöver de interna processerna likställas i de aktuella kommunerna. För detta krävs en initial investering.

Samverkan i kontaktcenter är troligen det samverkansområde där effektivitetsvinster och minskad sårbarhet snabbast kan ge resultat.

8.1.5 Samverkansområde ekonomisk analys

Följande kommuner är beredda att ta en ledande position och öka samverkan omgående:

- **Enköping**
Kommunen är beredd att vara drivande i arbetet. De kan erbjuda stöd för ekonomiska analyser och för att utveckla metodstöd för jämförelsedata via tjänsteköp. En kommentar är att det krävs en kritisk massa för ekonomianalys.

- **Tierp**
Kommunen vill öka samverkan kring ekonomisk analys men är inte beredd att ta ledartröjan just nu.
- **Östhammar**
Kommunen vill öka samverkan kring ekonomisk analys men är inte beredd att ta ledartröjan just nu

Enligt ekonomicheferna bedöms samverkan ge följande påverkan på ekonomi och sårbarhet:

- Ingen effekt.

Konsultens kommentar:

Enköping är den kommun som kliver fram och är beredd att driva gemensam utveckling. Tierp och Östhammar vill öka samverkan omgående. Håbo och Knivsta är intresserade av att samverka men väljer att avvakta medan Heby och Älvkarleby väljer att avstå.

Det är intressant att hitta vägar framåt för bättre analysunderlag och kanske även synliggöra effektiviseringspotential. Det finns goda exempel från Västsverige på samarbeten kring ekonomisk analys, där frågan samordnas via KFI, Kommunforskning i Västsverige.

Formen som innebär att en kommun får ansvaret att analysera åt andra är spännande och är ett sätt att öka kunskapen om kommunernas olika förutsättningar. Det finns gränssnitt där man behöver säkra ett mottagande av analysen för att sätta analysen i adekvata sammanhang för att nå förändring. Det är kanske den delen i processen som är mest intressant att utveckla men också för att göra jämförelser mellan kommunerna. Vad är det som gör att förändringsviljan och förmågan är starkare i vissa kommuner och svagare i andra? Vilken roll spelar förankring och kommunikation av den ekonomiska analysen?

8.1.6 Samverkansområde skuldhantering

Följande kommuner är beredda att ta en ledande position och öka samverkan omgående:

- **Tierp**
Kommunen är beredd att öka samverkan omgående men anmäler också tveksamhet till om det finns ekonomisk vinning.

Enligt ekonomicheferna bedöms samverkan ge följande påverkan på ekonomi och sårbarhet:

- Ingen ekonomisk besparing, däremot en minskad sårbarhet. Investeringarna bedöms öka på sikt. Det finns möjlighet att öka samverkan kring finansiell leasing.

Konsultens kommentarer:

Tierp är beredd att öka samverkan medan Håbo och Knivsta är intresserade av att samverka men väljer att avvakta. Enköping, Heby, Älvkarleby och Östhammar väljer att avstå.

Många kommuner står inför stora investeringsbehov och därmed ofta också större låneskulder. Det finns då potential i att kunna samverka kring expertkompetens. Den här frågan bör ses som en del av hur samverkan inom ekonomiområdet kan utvecklas, se nedan. Utifrån valen ovan är inte samverkan inom skuldhantering ett prioriterat samverkansområde.

8.1.7 Samverkansområde lönecentrum

Följande kommuner är beredda att ta en ledande position och öka samverkan omgående:

- **Östhammar**
Kommunen är för en ökad samverkan omgående och är beredda att ta ledartröjan i frågan.
- **Tierp**
Kommunen är beredd att driva gemensam utveckling.
- **Knivsta**
Kommunen är för en ökad samverkan omgående men är inte beredd att ta ledarskap.
- **Älvkarleby**
Finns redan ett gemensamt lönecentrum. Om det blir effektivare att flera kommuner går med för att få ner priset per lönebesked så är det bara bra.

Enligt ekonomicheferna bedöms samverkan ge följande påverkan på ekonomi och sårbarhet:

- 10 procent i effektivitetsvinst är möjligt att uppnå. För att klara det krävs att rutiner får en likartad utformning, exempelvis gällande låneskulder och utläggshantering. Det blir initialt högre kostnader för eventuellt systembyte, men skapar förutsättningar för högre effektivitet.
- En ökad samverkan möjliggör en minskad sårbarhet, exempelvis genom gemensam semesterplanering.

Konsultens kommentarer:

Östhammar, Tierp och Knivsta är beredda att driva gemensam utveckling. Älvkarleby öppnar för ökad samverkan i den befintliga strukturen. Heby är intresserad av att samverka men väljer att avvakta medan Håbo och Enköping avstår.

Det finns redan idag samverkan kring löner. Enköping samverkar kring gemensam löneservice inom ramen för 4M tillsammans med Västerås, Strängnäs och Eskilstuna. Knivsta, Tierp och Älvkarleby samarbetar i en gemensam lönenämnd. Håbo samverkar med Trosa och Salem kring gemensam löneservice. Det faller sig naturligt att undersöka hur den befintliga samverkan kan växlas upp alternativt slås samman i en gemensam struktur.

När det gäller samverkan i ett gemensamt lönecentrum finns erfarenheter från andra kommuner att lära av. Systemfrågan behöver lösas, det underlättar om samverkande parter arbetar i samma system. Om samordning kring samma system sker i den takt som kommuner byter system så tar införandet längre tid samtidigt som processen förenklas. Byte av verksamhetssystem kräver mycket av organisationen och är ett mycket omfattande arbete.

Fördelarna med ökad samverkan i ett lönecentrum är både ekonomiska och kvalitativa genom större volymer, utvecklade processer och delad kompetens. Den fortsatta vägen framåt behöver innehålla en dialog kring den gemensamma målbilden men också ställningstagande i de olika kommunerna kring vad som är möjligt att standardisera gällande policy, riktlinjer, rutiner och arbetssätt.

En alternativ lösning är att planera för flera lönecentrum som en del i att knyta samman kommunerna. Det finns inga geografiska hinder för samverkan.

Jämförelser med processerna för löne- och ekonomiadministration bör också beaktas. Det finns likheter i såväl arbetssätt som i de kontakter som finns mellan olika servicefunktioner samt mellan servicefunktioner och chefer/medarbetare.

8.1.8 Samverkansområde HR

Följande kommuner är beredda att ta en ledande position och öka samverkan omgående:

- **Knivsta**
Kommunen är beredd att driva gemensam utveckling och öka samverkan omgående.
- **Heby**
Kommunen är beredd att driva gemensam utveckling och öka samverkan omgående.
- **Älvkarleby**
Kommunen är beredd att driva gemensam utveckling och öka samverkan omgående.
- **Östhammar**
Kommunen är intresserade av att öka samverkan inom chefsutbildningar och samverkan kring specialisttjänster. Analyser och strategisk kompetensförsörjning behöver vara lokalt nära och är inte intressant för samverkan.

Enligt ekonomicheferna bedöms samverkan ge följande påverkan på ekonomi och sårbarhet:

- Utökad samarbete, exempelvis i form av ledarskapsprogram, se Enköping-Heby eller strategisk kompetensförsörjning. Arbete med attraktiv arbetsgivare, samverkan i löneöversyn eller jämförelser bedöms kunna generera 10 procent i besparing på sikt.
- En ökad samverkan möjliggör en minskad sårbarhet.

Konsultens kommentarer:

Det är fyra kommuner som vill öka sin samverkan inom HR. Knivsta, Heby, Östhammar och Älvkarleby. Enköping och Tierp är intresserade av att samverka men väljer att avvakta och Håbo väljer att avstå.

HR består av strategiska områden likväl som mer operativa. Frågan kring samverkan bör prövas vidare på liknande sätt som ekonomiområdet nedan. De olika delområdena bör prövas vart och ett för att se i vilka delar det finns möjligheter till utökad samverkan.

Precis som Kommunutredningen pekade ut så är kompetensförsörjning en av de viktigaste frågorna att hantera för de allra flesta kommuner de närmaste åren. Hur ska rekryteringen till kärnverksamheterna lyckas? Hur kan vi attrahera specialistkompetens? Vad som kan göras *annorlunda* och kanske *inte alls* kommer att bli centrala frågor.

I det sammanhanget är också frågan kring samverkan relevant och en möjlig väg framåt. Gemensam processutveckling, användningen av ny teknik och samnyttjande av funktioner är ytterligare exempel som kan finnas med i de fortsatta diskussionerna.

Det finns goda exempel från andra kommuner där samverkan sker i olika grad. Allt från samnyttjande av specifika resurser till gemensam HR-avdelning inklusive gemensam HR-chef. Mariestad, Töreboda och Gullspång (MTG) har en etablerad samverkan i HR-området som leds av en gemensam HR-chef. Utgångspunkten är att kunna arbeta än mer strategiskt, kvalitetshöjande och med samordnade stödprocesser. Även Svenljunga och Tranemo har en gemensam HR-funktion.

8.1.9 Samverkansområde kommunikation

Följande kommuner är beredda att ta en ledande position och öka samverkan omgående:

- **Knivsta**
Kommunen är beredd att öka samverkan omgående.
- **Heby**
Kommunen är beredd att öka samverkan omgående, framförallt gällande grafisk produktion, webbplattform, sändning av Kommunfullmäktige och webbsupport. Respektive kommuns varumärkesarbete kan med fördel finnas lokalt.
- **Tierp**
Kommunen är beredd att öka samverkan omgående, men vill inte ta ledartröjan.
- **Östhammar**
Kommunen är beredd att öka samverkan omgående kring webbplattform, support, utveckling, grafisk produktion samt inom kris- och beredskapskommunikation. Kommunen har gjort ett förberedande arbete i samverkan med de andra kommunernas kommunikationsavdelningar där möjligheter och nyttor, hinder och utmaningar samt tankar om genomförande redovisas.
- **Älvkarleby**
Kommunen är beredd att öka samverkan omgående gällande utveckling av webbplattform och för medarbetare.

Enligt ekonomicheferna bedöms samverkan ge följande påverkan på ekonomi och sårbarhet:

- En besparing på 10 procent är möjlig men kräver att likartade rutiner tas fram. En gemensam webbplattform bör finnas. Det finns potential för gemensamma kommunikationsutbildningar, utveckling av e-förslag, administration av portal för medborgarförslag och nyttjandet av sociala medier gällande bevakning, bemötande och information
- Placering av tjänster behöver inte vara centraliserad

- En ökad samverkan möjliggör en minskad sårbarhet, exempelvis vid semesterplanering, men också gällande specialistfunktioner som webmaster.

Konsultens kommentarer:

Det finns stora behov av att öka samverkan inom kommunikation. Fem kommuner: Knivsta, Heby, Tierp, Östhammar och Älvkarleby vill öka samverkan. Håbo och Enköping är intresserade av att samverka men väljer att avvakta.

Betydelsen av att kommunicera och göra sin röst hörd i ett allt starkare medialt brus har med tiden kommit att bli en viktig kommunal fråga. Kraven från medborgare och väljare att kunna få ta del av information, kommunicera i enkla användarvänliga gränssnitt, få snabba besked och att kunna utföra e-tjänster blir allt högre. De krav som ställs tar ofta sin utgångspunkt i de digitala kontakter som företag erbjuder på marknaden. I takt med ökande digitalisering och digital mognad bland befolkningen kommer kraven på kommunernas förmåga att kommunicera i olika kanaler vara en självklarhet att svara upp emot.

Det här kommer att ställa krav på kommunikativ förmåga, rekrytering av kompetens och investering i teknik. Kommunikation är ett område där det finns nytta av ökad samverkan både på strategisk och operativ nivå. Vilken samverkan som respektive kommun behöver söka med andra får prövas för respektive delområde men det finns goda skäl att pröva nyttan av en gemensam kommunikationsresurs. En sådan gemensam resurs skulle kunna erbjuda den kompetens och de tjänster som till del handlas upp på konsultmarknaden. Men det finns också nytta av att skapa former för operativ samverkan utifrån erfarenhetsutbyte och minskad sårbarhet. En gemensam resurs kan vara en viktig pusselbit i att erbjuda förtroendevalda och förvaltningsledningar likalydande kommunikationsunderlag.

8.1.10 Samverkansområde ekonomi

Följande kommuner är beredda att ta en ledande position och öka samverkan omgående:

- **Heby**
Kommunen är beredd att ta en ledande position och öka samverkan omgående.
- **Tierp**
Kommunen vill öka samverkan omgående och eventuellt ta en ledande position.
- **Håbo**
Kommunen är beredd att öka samverkan omgående, men vill dock inte ta ledartröjan.

Enligt ekonomicheferna bedöms samverkan ge följande påverkan på ekonomi och sårbarhet:

- En gemensam redovisningsfunktion kräver ett gemensamt ekonomisystem. Initiala kostnader för utbyte av integrationer och uppbyggnad av ny ekonomimodell gällande kontoplan och principer. På lång sikt ger det ekonomiska fördelar men kräver en långsiktig plan för ett införande. Högre andel e-fakturor kan medföra ökad kostnadseffektivitet.
- En ökad samverkan möjliggör en minskad sårbarhet genom en tydligare struktur för nätverkande gällande exploateringsredovisning, pensioner och redovisningschefer

men också genom att dela på exempelvis redovisningskompetens eller erfarenhetsutbyte. Högre kompetensnivå kan uppnås i en större organisation.

Konsultens kommentarer:

Heby är beredd att ta ledartröjan och öka samverkan omgående. Tierp är eventuellt beredda att vara drivande medan Håbo är beredda att öka samverkan inom ekonomiområdet omgående. Knivsta, Östhammar och Enköping är intresserade av att samverka men väljer att avvakta medan Älvkarleby väljer att avstå.

Samverkansområdet ekonomi är brett och spänner över många fält. Ekonomisk analys har särskilt berörts i de initiala diskussionerna. I det fortsatta arbetet bör även andra delar prövas för möjlig samverkan. Likt löneadministration finns ekonomiadministration som sannolikt kan samordnas och därmed vara föremål för kvalitetshöjning, minskad sårbarhet och effektivisering. Även andra delar som redovisningsexpertis, controllerfunktioner, budgetarbete bör prövas vidare. Det finns skäl att pröva om kommunerna kan vara varandras analysfunktion, budgetavdelningar, controllerfunktioner, redovisningsavdelningar och internbank/finansfunktion. Här finns exempel på mellankommunal samverkan som i dess mest omfattande form innebär att kommunerna har gemensamma ekonomifunktioner inklusive gemensam ekonomichef. Även här kan man titta på den samverkan som finns i nordöstra Skaraborg mellan Mariestad, Töreboda och Gullspång. Där kommer de att bilda en gemensam ekonomifunktion 2021.

8.2 Samverkansområden som kräver ytterligare beredning

Det har också arbetats fram ett stort antal samverkansområden som kräver ytterligare beredning enligt den så kallade bruttolistan.

Nedan redovisas de områden där det finns en vilja till samverkan och som behöver beredas vidare:

Områden

- Bostadsanpassning
- Handläggning av serveringstillstånd
- Säkerhet och beredskap – vid nya uppdrag
- Dataskyddsombud, organisering av GDPR
- Delad teknisk kompetens inom e-tjänsteplattformen
- Samarbetsgrupper och nätverk för olika professioner, exempelvis nämndsekreterare och registratorer
- Pool av professionella projektledare och verksamhetsutvecklare
- Måltidsverksamhet, gällande upphandlingar, utbildningar, beredskap/sårbarhet och omvärldsbevakning
- Kommunikation gällande gemensam webbplattform
- Gemensamt anhängigtöd och gemensam anhörigkonsulent för flera kommuner
- Antikvarisk kompetens
- Systemansvar gällande samverkan kring digitala system
- Vuxenutbildning, inledningsvis gällande upphandling
- Gemensamma specialistkompetenser
- Familjerådgivning och Familjerätt, utredningar av adoptioner, all familjerättslig handläggning

- Färdtjänsthandläggning, gällande sammanläggning av myndighetsutövning kring färdtjänstbeslut
- Dödsbohandläggning
- Samverkan kring utbildning/fortbildning/e-utbildningar
- Socialrättsjurist, expert
- LVM-handläggning, högre kvalitet
- Våld i nära relation
- Webbsupport och webbutvecklingstjänster, samt webmasterroll
- Grafisk produktion, gällande framtagning av mallar i olika mjukvara och produktion av färdiga produkter
- Rekryteringsadministration

För att synliggöra drivkrafterna att få till stånd samverkan redovisas de kommuner nedan som är beredda att ta en ledande position inom några angivna områden:

Knivsta – driva gemensam utveckling

- Säkerhet och beredskap – vid nya uppdrag
- Dataskyddsombud (delad tjänst/tjänster)
- Delad teknisk kompetens inom e-tjänsteplattformen
- Pool av professionella projektledare och verksamhetsutvecklare
- Måltidsverksamheten (upphandlingar, utbildningar, beredskap/sårbarhet, omvärldsbevakning)
- Kommunikation (gemensam webbplattform)
- Samordning för etablering av nya anläggningar (beroende på vilka anläggningar som är aktuella)
- Systemansvar (samverkan kring digitala system, ex Stratsys)
- Vuxenutbildning (kan inledningsvis handla om upphandling)
- Delande av unika specialisttjänster (försäkringsfrågor)
- Samverkan kring statsbidrag (socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård)
- Samverkan kring verksamhetsuppföljningar
- Socialrättsjurist
- Gemensam MAR (t ex en för tre kommuner)
- Utökad samverkan MAS

Östhammar – driva gemensam utveckling

- Handläggning av serveringstillstånd
- Antikvarisk kompetens
- Familjerätt, utredningar av adoptioner, all familjerättslig handläggning
- Dödsbohandläggning
- LVM-handläggning, högre kvalitet

Älvkarleby – driva gemensam utveckling

- Bostadsanpassning
- Pool av professionella projektledare och verksamhetsutvecklare
- Eventuellt inom specialistkompetenser, exempelvis antikvarie

Tierp – driva gemensam utveckling

- Socialrättsjurist

Konsultens kommentarer:

Det finns ett stort intresse att gå vidare och utöka samverkan även utöver de prioriterade områdena. Det är Knivsta, Östhammar, Älvkarleby och Tierp som kliver fram och är beredda att ta ledarskap inom angivna områden ovan. Flera av de andra kommunerna visar också intresse för samverkan men är inte beredda att vara drivande.

Det finns några områden där det både finns intresse att driva gemensam utveckling och intresse för ökad samverkan. De områden som framförallt märker ut sig är:

- Socialrättsjurist
- Måltidsverksamhet
- Antikvarisk kompetens
- Pool av professionella projektledare och verksamhetsutvecklare
- Systemansvar
- MAS och MAR

8.3 Sammanfattning samverkansområden

Det är sju verksamhetsområden som uppvisar starkast drivkraft att samverka kring. De kan rangordnas utifrån drivkraft enligt nedan:

1. Kommunikation

Det finns stora behov av att öka samverkan inom kommunikation. Knivsta, Heby, Tierp, Östhammar och Älvkarleby vill öka samverkan omgående.

2. HR

Det är fyra kommuner som vill öka sin samverkan inom HR: Knivsta, Heby, Östhammar och Älvkarleby.

3. Juridik

Inom det juridiska området är det tre kommuner som är beredda att ta ledarskapet: Tierp, Östhammar och Heby.

4. Digitalisering

Heby och Knivsta är de kommuner som tydligast anmäler att de är beredda att ta ledarskapet inom digitalisering. Tierp och Östhammar vill öka samverkan omgående inom området.

5. Upphandling

Heby och Knivsta är beredda att ta ledarskapet inom upphandling. Tierp och Östhammar är beredda att öka samverkan omgående. Region Uppsala är öppna för att ta huvudmannaskap inom upphandling.

6. Kontaktcenter

Inom samverkansområdet kontaktcenter är Knivsta och Tierp de kommuner som är beredda att ta ledarskapet. Östhammar och Älvkarleby vill öka samverkan omgående.

7. Lönecentrum

Östhammar, Tierp och Knivsta är beredda att ta ledarskapet och Älvkarleby är beredda att öka samverkan omgående kring lönecentrum.

9 Genomförande

Det initiativ som kommunerna i C tillsammans gemensamt tagit för att undersöka förutsättningarna för ökad samverkan svarar väl mot den problembild som Kommunutredningen målade upp i sitt slutbetänkande. De främsta utmaningarna är ekonomiska och kompetensmässiga:

- *”Förmågan att med egna skatteintäkter finansiera sina nettokostnader minskar i alla kommunkategorier utom storstadskommunerna. Det innebär ett allt större beroende av skatteutjämning och generella statsbidrag.*
- *Kompetensförsörjningsfrågan är den mest svårlösta frågan på grund av arbetskraftsbrist i så gott som all offentlig verksamhet. Stora delar av landet kan få en total brist på arbetskraft.”*

Kommunutredningen bedömer att samverkan kan ge bättre förutsättningar för kommunerna att leverera service och välfärdstjänster, men det gäller att vara vaksam på några utmaningar:

- förändrade politiska och ekonomiska förutsättningar
- personberoendet i den politiska ledningen eller av nyckelpersoner

Utredningen gör bedömningen att strategisk samverkan kan skapa större kontinuitet och bättre förutsättningar för tillit mellan samverkande kommuner:

- samverkan i fasta kommunkonstellationer
- baseras på en samlad kommunövergripande analys och bedömning av samverkansbehov i nuläget och i framtiden
- bedrivs med ett större djup vilket innebär gemensamt utförande av service och välfärdstjänster samt gemensamma investeringar

Utifrån Kommunutredningens slutsatser kan några viktiga områden identifieras för att kommunerna i C tillsammans ska kunna genomföra sina ambitioner med att öka sin samverkan.

9.1 Politiskt ledarskap

Det kommer att krävas ett tydligt politiskt ledarskap för att kunna ta de steg i den ökade samverkan som gör att de efterfrågade ekonomiska effekthemtagningarna och den minskade sårbarheten kan realiseras. Det har inte saknats samverkan mellan kommunerna tidigare. Det har samverkats under lång tid inom ett flertal områden men den politiska bilden är att nödvändiga resultat har uteblivit. Det är bristande leverans som ligger till grund för den politiska beställningen av denna utredning.

När nu samverkan går in i en genomförandefas så behöver det politiska ledarskapet breddas. Politiska majoriteter behöver formas så att långsiktigt stabila former för ett genomförande kan säkerställas i respektive kommun. KSO-gruppen behöver vidgas så att också oppositionsråd inkluderas. Förslagsvis så formerar sig KSO och oppositionsråd i **en gemensam politisk styrgrupp** för samverkan i C tillsammans. Uppdraget för gruppen blir att sätta upp tydliga mål för den ökade samverkan och att följa upp att resultat uppnås. När

den politiska beställningen blir tydlig och uttalad då blir det lättare för ledningarna i förvaltningsorganisationerna att agera.

I respektive kommun blir den politiska utmaningen att pedagogiskt förklara fördelarna med en ökad samverkan. Det behöver beskrivas att det är ett politiskt ansvarstagande som går partigränserna då egna verksamheter läggs ut på andra kommuner samtidigt som rådighet och närhet till medborgarna bibehålls. För att lyckas med detta krävs en nära och god dialog med förvaltningsorganisationen. Eftersom alla kommunerna delar samma utmaning är det en styrka om ett samtal om motiv och nytta kan föras både över partigränser och över kommungränser. Det blir ett sätt att bygga **en gemensam politisk infrastruktur** som kan hantera skillnader i partipolitik och de olika kommunernas särarter så att fokus blir på hur offentligt finansierad välfärd kan levereras till medborgarna kostnadseffektivt och med hög kvalitet.

9.2 Ledarskap i förvaltningsorganisationerna

Ska de ökade samverkansambitionerna kunna gå från ord till handling så behöver de som arbetar i förvaltningsorganisationerna få vägledning i vad det kommer att innebära i deras olika funktioner. Det kommer att ställas stora krav på alla chefsnivåer att styra och leda i ett organisatoriskt system med flera olika kommuner, där kommunkonstellationerna varierar beroende på samverkansområde. Den kunskapen är god på sina håll men fler behöver träna sig i att samspeja i ett nytt och större system. Vissa bär på dåliga erfarenheter medan andra har med sig erfarenheter av nya och fler arbetskamrater, högre kvalitet och annan kompletterande kompetens. Alla dessa erfarenheter behöver tas tillvara.

Samtidigt som det finns krav från politikerna att leverera resultat snabbt behöver förändringarna ske i steg och utifrån tydliga målbilder för att inte skapa oro i förvaltningsorganisationerna. Ska förändringsarbetet bli framgångsrikt behöver all den kompetens och det engagemang som finns hos de anställda tas tillvara. I detta arbete har kommunernas ledningsgrupper en särskilt viktig roll i att visa ledarskap och agera som förebilder i förändringsarbetet. Förmågan att samverka över administrativa gränser, speciellt kommungräns behöver tränas och uppmuntras.

För att skatta statusen i den egna kommunledningsgruppen kan några frågeställningar användas:

- Hur ser ledningsgruppens förmåga ut att arbeta över kommungränser?
- Vad bär gruppen på för erfarenheter?
- När har det gått bra/varit lätt?
Vad har jag/vi gjort/inte gjort då? Vad har andra gjort/inte gjort?
- När har det gått dåligt/varit svårt?
Vad har jag/vi gjort/inte gjort då? Vad har andra gjort/inte gjort?
- Vilken målbild ska ledningsgruppen arbeta utifrån? Vilken ambitionsnivå har vår politik angivit? Är den känd? Är den tydlig?
- Hur ser de stegförflyttningar ut som behöver tas på kort sikt och på lite längre sikt?
Hur kan vi rusta oss så att vi blir en bra medspelare till våra kollegor i C tillsammans?
- Vad ställer det för krav på ledningsgruppens förmåga att leda och styra i ett annat organisatoriskt sammanhang?

På C tillsammansnivå är kommundirektörgruppen det forum som behöver arbeta nära den politiska styrgruppen. Deras främsta uppgift blir att säkerställa framdriften i arbetet på en övergripande nivå. Förvaltningscheferna får bära verksamhetsansvaret för samverkan och agera i sina chefsnätverk på C tillsammansnivå. Då får den "politiska infrastrukturen" en motsvarighet i en "**verksamhetsinfrastruktur**" som bygger på oväld, konstruktivitet och pragmatism, driven av ekonomisk effektivitet, minskad sårbarhet och kvalitet i syfte att skapa nytta för medborgarna.

9.3 Organisering

I intervjuerna framkommer att avtalsamverkan är den organisationsform som flest föredrar. Den passar bra i ett inledande skede med liten administrativ överbyggnad och tydlighet kring leverans, ersättningar och tidsomfattning. Formen passar också bra för samverkan av stödverksamheter. Precis som det är en fördel att det är lätt att gå både in i och ur avtalsamverkan så kan det också vara en nackdel. Formen med avtalsamverkan kan innebära bristande kontinuitet och långsiktighet vilket kan skapa en lägre tillit och ansvarstagande för samverkan. För mer långsiktiga och organisatoriskt stabila former är det bättre att välja gemensam nämnd, kommunalförbund eller kommunalt bolag. Valet av form får styras av verksamheten.

För att peka ut den politiska viljeinriktningen får den politiska styrgruppen en särskilt viktig roll. De behöver lägga en plan för sitt arbete. En långsiktig planering behöver tas fram där den politiska målbilden anges för till exempel 2022 och 2025. Den långsiktiga målbilden behöver brytas ner i årsvisa planer som skuggar kommunernas planering där mål- och avstämningpunkter läggs in.

För de samverkansområden där det finns kommuner som är beredda att ta ledartröjan kan samverkan påbörjas omgående. En kortsiktig målbild behöver formuleras av vad som ska levereras redan under 2021.

Kommundirektörgruppen har i uppdrag att hålla samman arbetet med att öka samverkan på en övergripande nivå och säkerställa framdriften. Det kommer troligen att innebära att den mötesstruktur och agenda som gruppen arbetar efter idag behöver ses över.

Vidare behöver de verksamhetsansvariga förvaltningscheferna som får i uppdrag att öka samverkan formera strukturer och arbetssätt som gör att de kan styra och leda arbetet över kommungräns.

De kommundirektörer och förvaltningschefer som anmält att de är beredda att vara drivande i samverkansarbetet behöver tillsammans med de kommuner som vill öka samverkan skapa projektorganisationer som ges tydliga uppdrag, med projektledning och resurssättning. De personer som utses till projektledare får en nyckelroll och bör väljas med omsorg. Vidare kan nyttan av extern kompetens övervägas. Både vad gäller den övergripande samverkansstrukturen och för de enskilda samverkansområdena. Det finns fördelar med det utifrån legitimitet, inget företräderskap, inga verksamhetsmässiga kopplingar, förmåga att få framdrift och fullt fokus på att leda mot uppsatta mål.

Ovanstående förslag utgår från hur de sju kommunerna i C tillsammans bör organisera sig för att få utväxling på samverkansambitionerna. De befintliga samverkansstrukturer som kommunerna idag har med Region Uppsala och Länsstyrelsen i en mängd frågor behöver bli en del av den ”**infrastruktur**” som nu formas. Den höjda ambitionsnivån som C tillsammanskommunerna ger uttryck för behöver sätta avtryck på befintliga arbetsformer och befintlig samverkanskultur.

9.4 Arbetssätt

För att stimulera och underlätta för chefer och medarbetare att bidra till en ökad samverkan kan sex vägledande principer formuleras:

1. **Konstruktivt och lösningsinriktat**

Börja med att teckna vilka möjligheter som en ökad samverkan kan ge och vilka förslag på lösningar som finns. Först därefter kan problem och hinder beskrivas.

2. **Undersökande och utforskande**

Fånga de politiska målbilder som formulerats för 2021, 2022 och 2025 och undersök och utforska hur verksamheterna ska bedrivas då.

3. **Stegförflyttningar**

Den ökade samverkan som nu ska inledas har prövats och arbetats fram i en process under hösten 2020, om än under en självpåtagen tidspress men det är ett underlag att agera utifrån. Det kan behövas kompletterande underlag men det är nu dags för handling. För att ge aktörerna i samverkanssystemet möjlighet att göra förändringar och skapa ett lärande behöver utvärderingar ske under hand. Då kan korrigeringar ske löpande och arbetet kan finna nya arbetsformer, men mot samma mål.

4. **Tillåtande**

Att samverka i ny terräng och agera över administrativa gränser kommer att leda till kulturkrockar, slitningar och konflikter. Det är helt naturligt när rådande arbete i befintliga strukturer ska omprövas. Därför får inte de fel som kommer att göras uppfattas som misslyckanden utan istället ses som ett lärande. Här spelar ledarskapet i kommunerna en viktig roll.

5. **Transparent**

För att hantera den oro som kan komma att uppstå i förvaltningarna eller bland medborgarna bör allt det som rör den ökade samverkan präglas av öppenhet vad gäller politisk målbild, genomförandeorganisation och -process.

6. **Kommunikativt**

Den ökade samverkan behöver få stöd av kommunikationsresurser. Kommunikatörerna får en viktig roll i att ta fram både gemensamma och kommunspecifika underlag till de förtroendevalda och förvaltningsledningarna. Kommunikationsplaner behöver tas fram för både extern och intern kommunikation. För att stärka sammanhållningen mellan de sju kommunerna i C tillsammans är det särskilt viktigt att den politiska styrgruppen och kommundirektörsgruppen ges möjlighet till gemensam kommunikation.

9.5 Workshop – från rapport till genomförande

Efter att rapporten behandlats i respektive kommun är det lämpligt att samlas för en gemensam workshop mellan den politiska styrgruppen och kommundirektörsgruppen. Det finns några olika syften med mötet. Det första och primära syftet är att det ger respektive kommun möjlighet att inför gruppen som helhet klargöra vad man vill få ut av samverkan och vad man vill bidra med, i enlighet med vad som anges i rapporten. Men det ger också möjlighet till en fördjupning av de ställningstaganden som gjorts och möjlighet att beskriva framtida intentioner för samverkan. Ett annat syfte är att skapa förutsättningar för att snabbt gå från ord till handling så att de kommuner som vill påbörja samverkan omgående kan göra det. Det tredje syftet är att workshopen blir en pusselbit i den infrastruktur som byggs mellan de sju C tillsammanskommunerna.

Avsändare

Hälso- och sjukvårdsavdelningen

[Redacted]
[Redacted]**E-post**

[Redacted]@regionuppsala.se

Beslut om Strategi för närvårdssamverkan 2021-2023

Den 10 september fattade Regionalt forum beslut om att godkänna förelagt utkast av Strategi för närvårdssamverkan 2021-2023 i Uppsala län. Strategin har beretts i samverkan mellan huvudmännen i länet och bifogas för hantering och beslut hos respektive kommun.

För övriga eventuella frågor om hanteringen kontakta undertecknad.

Med vänliga hälsningar

[Redacted]

Regionkontoret

Storgatan 27 | Box 602 | 751 25 Uppsala | tfn vx 018-611 00 00 | fax 018-611 60 10 | org nr 232100-0024

www.regionuppsala.se

STRATEGI FÖR NÄRVÅRDSAMVERKAN 2021–2023

GEMENSAMT ANSVAR FÖR HÄLSA, STÖD, VÅRD OCH OMSORG I UPPSALA LÄN

INNEHÅLL

Inledning	3
Syfte	3
Målgrupper	3
Utgångspunkter och centrala begrepp	3
Gemensamt ansvar för hälsa, stöd, vård och omsorg	5
Avsiktsförklaring.....	5
Ansvarsfördelning enligt lagstiftning	5
Inriktning för närvårdssamverkan	7
Övergripande mål	7
Fokusområden 2021—2023.....	8
Organisation och styrning av närvårdssamverkan	11

Inledning

Väl fungerande samverkan mellan Region Uppsala och länets kommuner är en förutsättning för ett framgångsrikt och hållbart utvecklingsarbete i länet. Det handlar om att ta tillvara styrkorna från berörda organisationer för att bättre kunna möta framtidens utmaningar i Uppsala län. Många av de människor som möter hälso- och sjukvården, socialtjänsten och andra myndigheter har komplexa behov som förutsätter samarbete mellan olika aktörer. Därför måste möjligheter till en aktiv samverkan och dialog skapas och värnas. Det handlar om att sätta länsinvånarnas behov i centrum och ge goda förutsättningar för ett hållbart samhälle med goda livsvillkor.

Närvårdssamverkan omfattar verksamheter inom hälsa, stöd, vård och omsorg. Två pågående processer som är viktiga för närvårdssamverkan i länet är dels det nationella omställningsarbetet för en god och nära vård, dels den regionala utvecklingsstrategin (RUS).

För att möta aktuella och kommande utmaningar som det svenska hälso- och sjukvårdssystemet står inför pågår en strukturförändring, som drivs av den nationella utredningen Samordnad utveckling för god och nära vård (SOU 2017:01). Det är ett långsiktigt arbete för att utveckla hälso- och sjukvården med fokus på primärvården. I Uppsala län finns även en regional utvecklingsstrategi (RUS) som har tagits fram gemensamt av länets offentliga organisationer, näringsliv och civilsamhälle. Det regionala utvecklingsarbetet ska både se till regionala behov och verka för en utveckling i linje med Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. Visionen för utvecklingen av Uppsala län är "Ett gott liv i en nyskapande och hållbar kunskapsregion med internationell lyskraft". Ett av de prioriterade målen för att driva utvecklingen mot visionen är att länet har "En hälsofrämjande och nära vård".

Strategin för närvårdssamverkan är treårig och tas fram i samarbete mellan Region Uppsala och kommunerna i Uppsala län. I strategin fastställs mål och fokusområden för den gemensamma utvecklingen och planeringen av arbetet med hälsa, stöd, vård och omsorg i länet. Det övergripande målet tydliggör de långsiktiga effekter som eftersträvas genom utvecklad samverkan. För att nå det övergripande målet identifieras tre fokusområden som viktiga utgångspunkter i länets gemensamma arbete. Under respektive fokusområde anges prioriteringar samt en beskrivning av vad fokusområdet omfattar. Innehållet i strategin är därefter underlag för de verksamhetsplaner som tas fram på lokal nivå i samverkan mellan respektive kommun och Region Uppsala.

Syfte

Syftet med strategin är att stärka samverkan mellan Region Uppsala och länets kommuner kring arbetet med hälsa, stöd, vård och omsorg.

Målgrupper

Närvårdssamverkan omfattar insatser inom hälso- och sjukvården och omsorgen till samtliga målgrupper där Region Uppsala och kommunerna behöver samverka, det vill säga invånare med risk för ohälsa samt alla patienter och brukare med behov som behöver hanteras sammanhållet mellan olika verksamheter. Några målgrupper med särskilda samverkansbehov som behöver en stor del av vårdens och omsorgens resurser är barn och unga, äldre med komplex sjukdomsbild, kroniskt sjuka samt personer med psykisk ohälsa.

Utgångspunkter och centrala begrepp

Det anges ofta att vård och omsorg ska präglas av närhet. Begreppet *nära vård* har därför på senare tid vuxit fram och kommit att prägla utvecklingsarbetet inom hälso- och sjukvården. Någon närmare reglering av vad som är nära vård finns inte. Det är snarare ett sätt att tänka kring hur man organiserar all hälso-

och sjukvård med utgångspunkt i patienters och brukares individuella behov, förutsättningar och preferenser så att hela livssituationen beaktas.¹ Härav följer att den nära vården inte är en ny organisationsnivå. Det är heller inte en ny benämning på dagens primärvård. I den nära vården finns primärvården med som en viktig del, men nära vård innefattar också insatser från andra specialiteter och organisatoriska vårdformer. Som exempel kan nämnas delar av socialtjänsten, elevhälsan och den specialiserade öppenvården.² Utvecklingen av den nära vården förutsätter samverkan mellan alla berörda huvudmän och verksamheter.

Den nära vården har *primärvården* som tydlig bas. Primärvård är inte en organisationsform utan en vårdnivå. Den ska tillgodose befolkningens basala behov av hälso- och sjukvård, det vill säga öppen vård som ges utan avgränsning när det gäller sjukdomar, ålder eller patientgrupper. Det omfattar sådan grundläggande medicinsk behandling, omvårdnad, förebyggande arbete och rehabilitering som inte kräver sjukhusens medicinska och tekniska resurser eller annan särskild kompetens. Här inkluderas både regionens och kommunernas öppna hälso- och sjukvård.³

I Uppsala län sker en stor del av arbetet med att utveckla den nära vården inom ramen för *närvårdssamverkan*. Närvårdssamverkan är både ett gemensamt förhållningssätt och en organisationsform där Region Uppsala och kommunerna i Uppsala län gemensamt driver arbetet med hälsa, stöd, vård och omsorg i länet. Det omfattar hälso- och sjukvård och kommunal omsorg såväl som elevhälsa och tandvård. Hälsa, stöd, vård och omsorg består av många olika aktörer och byggstenar. Oavsett hur verksamheterna organiseras uppstår mellanrum och gränsdragningar någonstans. Närvårdssamverkan handlar om hur väl vi förmår att överbrygga dessa mellanrum och skapa en sammanhållen vård och omsorg för patienter och brukare. Det förutsätter aktiviteter över verksamhetsgränser för att uppnå ett gemensamt mål. För att samverkan ska fungera väl finns en samordnande organisation samt en gemensam strategi som beskriver inriktningen för arbetet.

Närvårdssamverkan erbjuder en arena där länets huvudmän gemensamt kan ta utvecklingsansvar för att möta länsinvånarnas behov. Ett viktigt gemensamt utvecklingsområde är systemet för en sammanhållen *kunskapsstyrning*. Syftet är att ta fram, sprida och använda bästa möjliga kunskap inom hälso- och sjukvården och omsorgen. Det innebär att kunskapsstöd tas fram inom relevanta områden och utformas så att de är lätta att använda när patienter, brukare, anhöriga och vårdgivare möter varandra.⁴ Kunskapsstyrningen ska vara en del av länets gränsöverskridande samverkan där vi tillsammans utvecklar och förbättrar verksamheter genom att använda bästa tillgängliga kunskap. Berörda huvudmän behöver gemensamt följa upp, fråga efter resultat och föra dialog om kvalitet i verksamheterna.

---

¹ SOU 2018:39, s. 54-55

² SOU 2020:19, s. 150

³ SOU 2018:39, s. 56-57

⁴ Se <https://kunskapsstyrningvard.se/omkunskapsstyrning.658.html>

Gemensamt ansvar för hälsa, stöd, vård och omsorg

Avsiktsförklaring

Region Uppsala och kommunerna i länet

- Förbinder sig att bibehålla och vidareutveckla ett förtroendefullt samarbete kring gemensamma målgrupper.
- Tar ett gemensamt ansvar för ett långsiktigt utvecklingsarbete med utgångspunkt från ansvarsfördelning, mål och fokusområden i närvårdsstrategin.
- Ansvarar var för sig för att erforderliga resurser och kompetenser finns inom respektive ansvarsområde.
- Ska vid behov komma överens om gemensam finansiering av vissa verksamheter eller insatser.

Uppsala läns kommuner och Region Uppsala tar genom avsiktsförklaringen ställning för att det är ett gemensamt ansvar att arbeta i strategins anda. Att utveckla närvårdssamverkan är ett långsiktigt arbete som bygger på goda relationer och att det finns tillit och förtroende mellan huvudmännen och verksamheterna. Kontinuerlig dialog och modet att våga gå från ord till handling är framgångsfaktorer. Ledning och chefer hos huvudmännen har ansvar för att prioritera samarbetet och ge verksamheter och medarbetare de förutsättningar som krävs för att kunna arbeta enligt strategin.

Ansvarsfördelning enligt lagstiftning

Lagstadgade ansvarsområden utgör kommunernas respektive Region Uppsalas fundament för att skapa de broar som samverkan mellan huvudmännen och samverkan mellan olika utförare utgör. De överenskommelser, riktlinjer och rutiner som med stöd i lagstiftningen tas fram inom ramen för samverkan publiceras i dokumentsamlingen Vård i Samverkan (ViS) och finns tillgänglig via Region Uppsalas hemsida.⁵

Region Uppsala och kommunerna har var för sig ett hälso- och sjukvårdsansvar. Region Uppsala ansvarar för all hälso- och sjukvård med undantag för hälso- och sjukvård (dock inte läkarinsatser) i särskilda boendeformer och dagverksamheter, samt för hemsjukvård i ordinärt boende, det vill säga patientens privata bostad.⁶ När det gäller hemsjukvård har Region Uppsala, genom ädelöverenskommelsen⁷, överlåtit ansvaret att erbjuda hemsjukvård till länets kommuner. Respektive huvudmans ansvar för vården i hemmet och särskilda boenden förtydligas i särskilda överenskommelser, riktlinjer och rutiner som publiceras i ViS. I enlighet med förarbeten till ädelreformen 1991 är den hälso- och sjukvård som kommunerna sedan dess ansvarar för på primärvårdsnivå.⁸ Primärvård är därmed en vårdnivå med både region och kommun som huvudman, och kräver därför en nära samverkan i både planering och utförande.

Läkarmedverkan i den kommunalt finansierade hälso- och sjukvården är en central komponent i en väl fungerande primärvård. Avtal ska slutas mellan region och kommun om omfattningen av och formerna för läkarmedverkan i den kommunalt finansierade hälso- och sjukvården.⁹ Om regionen inte uppfyller sina

⁵ <https://region uppsala.se/samverkanswebben/samverkan-och-utveckling/halsa-och-varld/halsa-och-varld/vard-i-samverkan/>

⁶ Hälso- och sjukvårdslag (2017:30), 12 kap. 1 och 2 §§ och 14 kap. 1 §

⁷ Förhandlingsöverenskommelse om ädel i Uppsala län, 1991

⁸ Bet. 1990/91:SoU9 och SOU 2020:19, s. 150

⁹ Se Avtal för läkarmedverkan i kommunal hälso- och sjukvård i Uppsala län, 2020

skyldigheter enligt avtalet har kommunen en författningsreglerad möjlighet att på egen hand anlita läkare och få ersättning för sina kostnader för det från regionen.¹⁰

Kommunerna ansvarar för socialtjänsten och har det yttersta ansvaret för att enskilda vid behov får det stöd och den hjälp som de behöver i det dagliga livet. Verksamheter inom socialtjänsten har särskilt ansvar för insatser och stöd till personer med funktionshinder, vård av unga, viss vård av missbruk samt personer som vårdar anhöriga. Inom socialtjänsten finns även ett ansvar för personer som är i behov av försörjningsstöd.¹¹

Den som är huvudman för skolan ansvarar även för elevhälsan. Elevhälsan omfattar förebyggande och hälsofrämjande arbete genom medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.¹²

Region Uppsala har ansvar för att erbjuda tandvård.¹³ Med tandvård avses åtgärder för att förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador i munhålan. Det omfattar vid behov mobil tandvård till personer i hemmet och på särskilda boenden.

De författningar som gäller för hälso- och sjukvården, socialtjänsten och skolan innehåller särskilda områden för samverkan. Region Uppsala och kommunerna ska i enlighet med lagstiftningen sluta överenskommelser om samverkan kring följande målgrupper:¹⁴

- Barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.
- Personer med psykisk funktionsnedsättning.
- Personer som missbrukar alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel, dopningsmedel eller spel om pengar.

---

¹⁰ Hälso- och sjukvårdslag (2017:30), 16 kap. 1 §

¹¹ Socialtjänstlag (2001:453), lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, lagen (1988:870) om vård av missbruk i vissa fall.

¹² Skollagen (2010:800)

¹³ Tandvårdslag (1985:125)

¹⁴ Socialtjänstlag (2001:453), kap 5 samt Hälso- och sjukvårdslag (2017:30), kap 16

Inriktning för närvårdssamverkan

Här redovisas de mål och fokusområden som ska stödja den gemensamma utvecklingen och planeringen av arbetet med hälsa, stöd, vård och omsorg i länet. Det övergripande målet tydliggör de långsiktiga effekter som eftersträvas genom utvecklad samverkan. Sedan utvecklas målbilden och vad som är viktigt för att förverkliga den. För att nå det övergripande målet identifieras tre fokusområden som viktiga utgångspunkter för det gemensamma arbetet. Genom fokusområdena ges inriktning och struktur för länets samverkansarbete. Under respektive fokusområde anges prioriteringar samt en beskrivning av vad fokusområdet omfattar.

Övergripande mål

Länets invånare får en god, sammanhållen och nära hälso- och sjukvård och omsorg

Målet innebär att hälso- och sjukvården och omsorgen är

- tillgänglig och finns nära invånarna på nya sätt,
- effektiv och hålls samman med stöd av rätt kompetenser,
- samskapande med invånarna som aktiva partners i den egna vården och omsorgen,
- hälsofrämjande och stödjer invånarna i att främja den egna hälsan,
- jämlik och ges på lika villkor för alla invånare.

De långsiktiga effekter som eftersträvas förutsätter en samordnad vård och omsorg i länet. För att uppnå detta krävs att de professioner som individerna möter från vården och omsorgen samordnar sina insatser. Det är ytterst de personer som arbetar närmast patienten och brukaren som är garanter för att samordningen fungerar. Samtidigt arbetar och agerar professionerna i ett komplext system som både präglas av olika organisationer och kulturer såväl som av olika verktyg, mål och krav.

Framgångsrik samverkan kräver därför att systemets beslutsfattare och verksamheter har tydliga mandat att agera i enlighet med intentionerna i närvårdssamverkan. Övergripande styrdokument behövs i form av överenskommelser, riktlinjer och rutiner som ger formella och praktiska förutsättningar för samverkan mellan verksamheter och över organisationsgränser. Verksamheterna är även beroende av verksamhetssystem och arbetssätt som rent praktiskt underlättar samverkan. Dessutom kommer strukturförändringen av det svenska hälso- och sjukvårdssystemet under kommande år, som i Uppsala län drivs inom utvecklingsprogrammet Effektiv och nära vård 2030, kräva stora förändringar som bör hanteras i samverkan. Fokus inom närvårdssamverkan kommer därför att ligga på tre viktiga områden:

- stärk de grundläggande förutsättningarna för samverkan,
- utveckla systemstöden och arbetssätten,
- genomför utvecklingsprogrammet en effektiv och nära vård.

Fokusområden 2021—2023

Stärk förutsättningarna för samverkan

Fokusområdet omfattar följande prioriterade områden

- Effektivisering av organisation, styrning och uppföljning avseende samverkan inom hälsa, stöd, vård och omsorg.
- Utveckling av en gemensam struktur för kunskapsstyrning och tillgängliggörande av relevanta kunskapsstöd.
- Implementering av strategier, riktlinjer och rutiner samt överenskommelser.
- Användning av gemensamma medel för att utveckla kunskapsbaserad praktik i socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård.

Utvecklingen av närvårdssamverkan bygger på goda relationer, både mellan olika politiska beslutsorgan och mellan verksamheterna inom vård- och omsorg. Ledningarnas aktiva stöd och ägarskap för det gemensamma utvecklingsarbetet krävs för att lyckas, men också att arbetet bedrivs inom en långsiktigt hållbar samordningsstruktur och organisation där huvudmännen kan diskutera och hantera förutsättningar och behov. Det förutsätter väl fungerande processer både för genomförandet av strategin och lokala verksamhetsplaner för närvårdssamverkan, samt för utvecklingen av kunskapsstyrning för en mer kunskapsbaserad och resurseffektiv vård och omsorg.

För att styrning och praktik i vården och omsorgen ska få genomslag krävs implementering. Det räcker sällan med att bara upprätta strategier, riktlinjer och rutiner för att få genomslag. En ny riktlinje och rutin måste ofta förankras på olika sätt i verksamheterna för att slå rot. I en decentraliserad vård och omsorg spelar den lokala förankringen stor roll. I samverkansprocesserna är det därför viktigt hur lokala företrädare samt experter ute i verksamheterna förmedlar, kommunicerar och tolkar ny kunskap.

Region Uppsala och kommunerna tillsätter gemensamma medel för att stödja utvecklingen inom gemensamma områden. Medlen omfattar även direkta statsbidrag. FoU Socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård (FoU-S) har uppdraget att förvalta de gemensamma medlen och att stödja en kunskapsbaserad verksamhetsutveckling inom kommunernas socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård. Det omfattar bland annat metodstöd, analyser som grund för verksamhetsutveckling samt kunskapsspridning och omvärldsbevakning.

Utveckla systemstöd och arbetssätt

Fokusområdet omfattar följande prioriterade områden

- Utveckling och tillämpning av verksamhetssystem.
- Införande av digitala hjälpmedel.
- Ändamålsenliga arbetssätt utifrån individens perspektiv.

Väl fungerande systemstöd ska vara användarvänliga, underlätta hanteringen av olika uppgifter och stödja verksamheternas genomförande. Verksamheternas och professionernas möjligheter att samverka och samordna sina insatser är beroende av att det finns väl fungerande systemstöd. Journal- och

avvikelsehanteringsystem är exempel på viktiga hjälpmedel för kommunikation i vårdprocesserna och kvalitetssäkring av verksamheter.

E-tjänster och digitalisering är avgörande för att klara framtidens utmaningar inom hälso- och sjukvården och omsorgen. Genom att till fullo utnyttja digitaliseringens möjligheter går det att stärka tryggheten i vården och uppnå en mer jämlik vård och hälsa samtidigt som resurserna används mer effektivt. Med hjälp av sammanhållna och användarvänliga IT-stöd kan information presenteras och överföras på ett säkrare och effektivare sätt och säkerställa koordinerade insatser till den enskilda. Därmed kan personal inom vård och omsorg, oberoende av geografiska, organisatoriska eller tekniska gränser planera och utföra insatser av hög kvalitet.

En viktig väg framåt är förändrade arbetssätt som stödjer utvecklingen inom hälso- och sjukvården och omsorgen, bland annat genom ett personcentrerat arbetssätt och teamarbete tillsammans med patienter och brukare. En viktig utmaning i framtiden är att nyttja kompetenser mer relevant oavsett organisationstillhörighet. Det tvärprofessionella perspektivet i vård och omsorg stärks allt mer och förutsätter ett mer teambaserat arbete i nya vårdmiljöer och med digitala verktyg. Vården och omsorgen är samordnad när alla aktiviteter ingår i en väl fungerande helhet kring individen, samtidigt som individen och anhöriga ges möjlighet att vara medskapande i aktiviteterna efter förmåga och preferenser. Individens och anhörigas delaktighet bidrar till trygghet och kvalitet på vården och omsorgen samt vid förflyttningarna däremellan. Patient- och brukarmedverkan kan stärkas genom att patient- och brukarföreträdare erbjuds vara delaktiga i arbetet med att utveckla vård och omsorg.

Genomföra en effektiv och nära vård

Fokusområdet omfattar följande prioriterade områden

- Utveckling av hälsosystemets struktur med inriktning på
  - Vårdcentrum
  - Närmottagningar
  - Vård och omsorg i hemmet
  - Insatser för psykisk hälsa

För att uppnå målen krävs förändring och utveckling av hälsosystemets struktur. Dagens organisation kommer inte att klara av att möta framtida vårdbehov utifrån tillgängliga resurser. De närmaste åren innebär ekonomiska utmaningar och samtidigt behöver ett långsiktigt utvecklings- och omställningsarbete genomföras för att klara utmaningarna på sikt. Region Uppsala och kommunerna har ställt sig bakom en gemensam målbild och inriktning för utvecklingen av hälsosystemet i länet. Arbetet drivs inom ramen för utvecklingsprogrammet Effektiv och nära vård 2030 och handlar framförallt om den nära vården med stort fokus på primärvårdens hälso- och sjukvård. De förändringar som föreslås kommer att få följdverkningar för hela hälso- och sjukvårdssystemet. Länets samverkansstruktur är en naturlig arena för att driva omställningen.

Förstärkning av en mer nära vård behöver ske i tätt samspel mellan vård- och omsorgsgivarna som har ansvar för samma invånare. En ökad närhet och tillgänglighet är generella krav samtidigt som lokala förutsättningar och behov i befolkningen skiljer sig åt, inte minst mellan stad och landsbygd. Det behöver avspeglas i hälsosystemets struktur. För att nå en effektiv och nära vård 2030 föreslås ett antal noder, så kallade vårdcentrum, i länet till vilka en mer omfattande vård- och omsorgsverksamhet bör koncentreras.

Där kan medarbetare från flera huvudmän och organisationer samarbeta nätverksbaserat utifrån invånarnas bästa och gemensamma resurser nyttjas effektivt.

För att ytterligare stärka tillgänglighet till vård på olika geografiska platser utanför tätorter finns förslag om inrättande av närmottagningar. Det är flexibla mottagningar, som komplement till vårdcentrum, med distriktssjuksköterskor och/eller vård via mobila team. Utveckling av vårdnivån närmottagning är ett sätt att ytterligare trygga invånarnas närhet till likvärdig och jämlik vård över hela länet. Viktiga förutsättningar är att klargöra vilka verksamheter som ska knytas till närmottagningarna, hur samverkan kan ske mellan region och kommuner samt konkreta geografiska placeringar i länet. En utgångspunkt är att ta tillvara samordningsvinster för invånarna genom exempelvis samlokalisering av kommunal service och den nära vården.

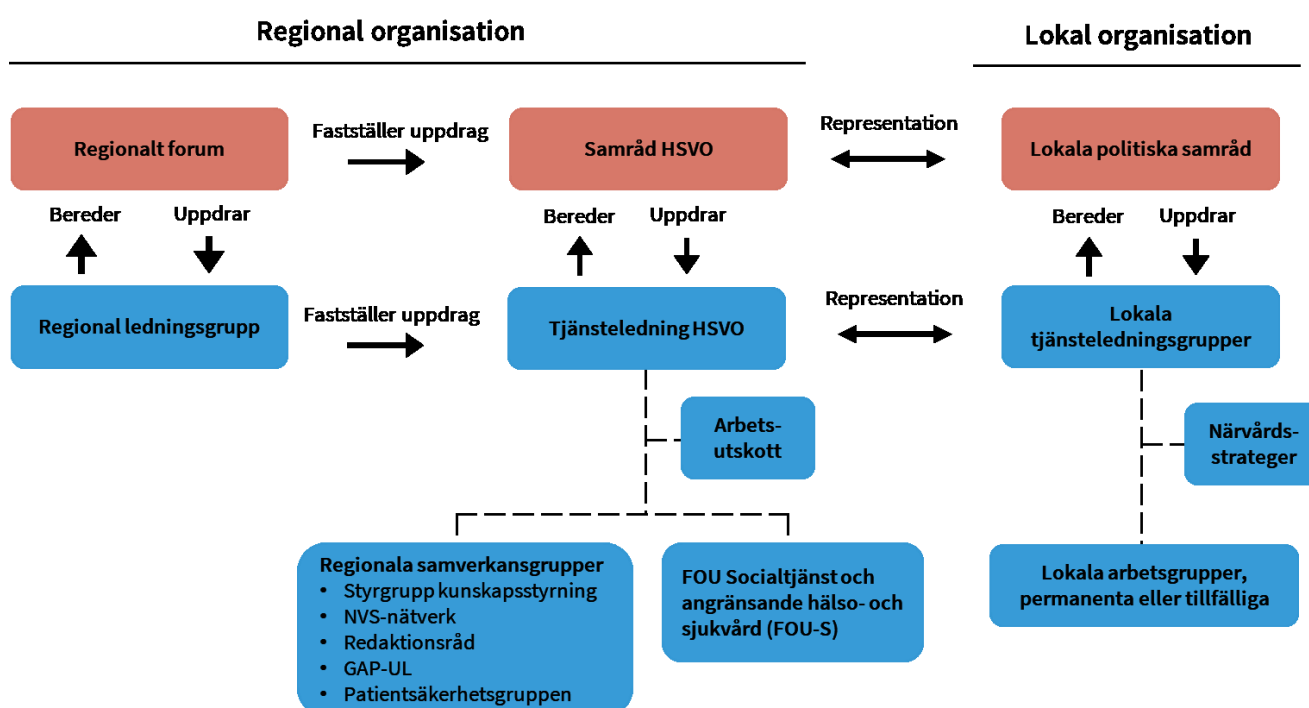
Avgörande för den nära vården är möjligheten för invånare med komplexa vård- och omsorgsbehov att få en säker och god vård och omsorg i det egna hemmet. En väl fungerande vård i hemmet bidrar till att förbättra tillgänglighet och till att undvika onödiga akutbesök samt in- och återinskrivningar i sluten vård. Vården i hemmet behöver därför bli en integrerad del av andra former av nära vård och omsorg. Det förutsätter att möjligheten till mobila hembesök, digitala vårdmöten och observation i hemmet utvecklas och blir en självklar del av vården hemma.

Under de senaste decennierna har psykisk ohälsa lyfts som ett växande problem. Det är därför angeläget att arbeta långsiktigt med insatser för att främja psykisk hälsa och tidigt möta psykisk ohälsa. Främjande och förebyggande insatser ska utvecklas med utgångspunkt i det hälsofrämjande arbete som pågår i länet. Inom ramen för nationella satsningar finansieras exempelvis gemensamma projekt för att främja psykisk hälsa genom tidiga förebyggande insatser. Samtidigt ska personer med psykiska besvär få vård och stöd baserad på mest effektiva omhändertagandenivå. Det förutsätter ett väl utbyggt samarbete mellan primärvård, specialistvård, elevhälsa och socialtjänst. En naturlig ingång för behandling av psykisk ohälsa är primärvården, men även andra verksamheter som till exempel elevhälsan kommer i kontakt med unga som har behov av stöd och samtal vid lättare eller medelsvår psykisk ohälsa.

Organisation och styrning av närvårdssamverkan

Samarbetet kring hälsa, stöd, vård och omsorg i Uppsala län utgår från frivillig samverkan. Det innebär att Region Uppsala och kommunerna tagit initiativ till närvårdssamverkan för att uppnå resultat genom bättre koordinering och samordning av berörda organisationer och verksamheter. Utgångspunkten är en övertygelse om att närvårdssamverkan mellan Region Uppsala och länets kommuner bidrar till helhetssyn, långsiktighet och styrning av verksamheter utifrån individens behov samt bidrar till att gemensamma resurser används på bästa sätt. En organisation har därför byggts upp för att stimulera till och underlätta gemensamt agerande och koordinering av resurser. Inom ramen för organisationen tas strategin och lokala verksamhetsplaner för närvårdssamverkan fram, beslutas och följs upp. Horisontella samarbetsformer stimuleras genom olika typer av styrmedel såsom överenskommelser, riktlinjer och gemensamma ekonomiska medel (FoU-S).

Figur 1: Organisation för samverkan kring hälsa, stöd, vård och omsorg (HSVO) i Uppsala län

Av figuren framgår att närvårdssamverkan i länet drivs utifrån en politisk organisation (rosa färg) där Regionalt forum och Samråd HSVO samt lokala politiska samråd HSVO ingår. Regionalt forum ansvarar för samverkan kring länets samlade långsiktiga utveckling, vilket bland annat innebär att de tagit initiativ till strategin för närvårdssamverkan. Samråd HSVO har en rådgivande roll och ska bidra till ökad helhetssyn och långsiktighet i styrningen av verksamheter oberoende av huvudman, bland annat genom fokus på att gemensamma resurser används på bästa sätt. De politiska ledamöterna har i uppdrag att bära och förankra information mellan Samråd HSVO och de lokala politiska samråd som finns i respektive kommun. Samråd HSVO har även i uppdrag att vårda ett avtal om gemensamma medel och samverkan kring kunskapsstyrning, där ärendena hanteras av FoU socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård (FoU-S). FoU-S ingår i Region Uppsalas organisation och men har ett regionalt uppdrag kring frågor som rör kunskapsstyrning.

Som stöd för den politiska samverkansorganisationen finns en tjänstepersonsorganisation (blå färg). På regional nivå utgörs den av Regionala ledningsgruppen (RLG) och Tjänsteledning för hälsa, stöd, vård och omsorg (TL HSVO). De ansvarar för beredning och uppföljning av ärenden till politiken. Det omfattar frågor där Region Uppsala och fler än en kommun berörs. De tjänstepersoner som sitter i RLG och TL HSVO har övergripande ansvar för att implementera fattade beslut samt nya och reviderade gemensamma styrdokument inom sina respektive hemorganisationer. Som stöd finns arbetsutskott (AU) och regionala samverkansgrupper som tillsätts vid behov för att fördjupa frågeställningar och driva specifika frågor, samt FOU-S som bereder användningen av gemensamma medel (streckat i figuren).

En avgörande del av arbetet med samverkan sker på lokal nivå där arbetet implementeras. I varje kommun finns därför ett lokalt samråd HSVO som fattar beslut om och följer upp verksamhetsplaner för arbetet på den lokala nivån. I varje kommun finns även en lokal tjänsteledning HSVO som bereder och följer upp ärenden åt politiken. De tillsätter särskilda arbetsgrupper vid behov. Dessutom finns en gemensam samordningsfunktion, samfinansierad av kommunerna och Region Uppsala, i form av närvårdsstrategier som har i uppdrag att stödja politiken och tjänsteledningarna samt att driva arbetet med närvårdssamverkan på lokal nivå.

2021-01-13

Sida | 1

Knivsta kommun
Sigtuna kommun
Uppsala kommun
Östhammar kommun

Förlängning av avtal med Upplandsbygd för år 2022

EU går nu in i en ny 7-årig programperiod efter att den nuvarande perioden som varit mellan åren 2014-2020 löper ut.

Tyvärr har arbetet kring den nya programperioden försenats. Dels på grund av de stora oenigheterna mellan några medlemsländer i EU om synen på EU:s budget (från Ungern och Polen), men även på grund av den exceptionella situation som pandemin har skapat med krav på att lägga fokus på ekonomiska räddningspaket för Europa.

För att på något sätt klara upp denna situation har beslut fattats av Jordbruksverket och EU att åren 2021 och 2022 ska vara förlängningsår med utgångspunkt i den nuvarande programperiodens strategi och med den fördelning av medel som gällt under den nuvarande perioden.

Regeringen har nu precis före jul fattat beslut om budget för förlängningsåren, och Jordbruksverket har gjort förslag på fördelning av nationella och EU-medel mellan de olika Leaderområdena. Detta enligt en liknande fördelning som gjordes för perioden 2014-2020. Totalt har 555 mnkr av 600 mnkr föreslagits att fördelas. Beloppet 555 mnkr inkluderar en lokal offentlig medfinansiering på 33 %.

Utöver detta kommer det även att finnas 45 mnkr att söka som förberedande stöd för alla Leaderområden inför arbetet med att ta fram en ny strategi inför den nya programperioden 2023-2027. Ett arbete som måste vara klart redan nu under 2021.

Förslaget från Jordbruksverket på fördelning av medel från staten och EU för förlängningsåren 2021 och 2022 är på samma nivå som under den hittillsvarande perioden.

Upplandsbygd har i dagsläget avtal om lokal offentlig medfinansiering med alla de fyra ingående kommunerna Uppsala, Östhammar, Knivsta och Sigtuna där sista utbetalningarna från kommunerna sker i januari 2021.

Detta motsvarar den lokala offentliga medfinansiering på 33 % som är en förutsättning för att få del av EU-medlen.

Därför behöver vi förlänga nuvarande avtalen med kommunerna med oförändrade villkor för år 2022, vilket motsvarar den lokala medfinansieringen.

Jordbruksverket önskar svar senast den 15 februari 2021 om föreslagen fördelning av nationella och EU-medel för år 2021 och 2022. Det kräver ett beslut om lokal medfinansiering för år 2022. Vi föreslår därför att avtalsvillkoren för respektive kommun 2021 förlängs till att även gälla för 2022.

Total offentlig medfinansiering kommunvis enligt nuvarande villkor för 2021 och förslag för oförändrade villkor för 2022 framgår av tabell nedan:

Sida | 2

Kommun	Nuvarande villkor för år 2021	Kommun	Förslag till oförändrade villkor för 2022
Knivsta	296 395	Knivsta	296 395
Sigtuna	338 737	Sigtuna	338 737
Uppsala	1 079 725	Uppsala	1 079 725
Östhammar	402 251	Östhammar	402 251
Totalt	2 117 108	Totalt	2 117 108

Vi återkommer vad gäller arbetet kring den nya programperioden 2023-2027 om att ta fram en strategi och inriktning av arbetet. Och frågan om den lokala medfinansieringen på 33 % även under den nya programperioden 2023-2027.

Ordförande
 Upplandsbygd lokalt ledd utveckling

Verksamhetsledare
 Upplandsbygd lokalt ledd utveckling

Verification

Transaction ID	B1CT5vh0P-r11AcPhAv
Document	Förlängning av kommunavtalen 2021 och 2022 20210113.pdf
Pages	2
Sent by	Kansli Upplandsbygd

Signing parties

[REDACTED]	[REDACTED]@upplandsbygd.se	Method: BankID SE	Action: Sign
[REDACTED]	[REDACTED]@pol.uppsala.se	Method: BankID SE	Action: Sign

Activity log

E-mail invitation sent to ulrik.warnsberg@pol.uppsala.se
2021-01-13 13:44:17 CET,

E-mail invitation sent to sven.uhlas@upplandsbygd.se
2021-01-13 13:44:17 CET,

Clicked invitation link [REDACTED]
Mozilla/5.0 (Windows NT 10.0; Win64; x64) AppleWebKit/537.36 (KHTML, like Gecko) Chrome/87.0.4280.141 Safari/537.36,2021-01-13 13:46:08 CET,IP address: 176.10.194.166

Document viewed by [REDACTED]
Mozilla/5.0 (Windows NT 10.0; Win64; x64) AppleWebKit/537.36 (KHTML, like Gecko) Chrome/87.0.4280.141 Safari/537.36,2021-01-13 13:46:09 CET,IP address: 176.10.194.166

Document signed by [REDACTED]
Birth date: 1969/07/21,2021-01-13 13:47:06 CET,

Clicked invitation link [REDACTED]
Mozilla/5.0 (Windows NT 10.0; Win64; x64) AppleWebKit/537.36 (KHTML, like Gecko) Chrome/87.0.4280.67 Safari/537.36 Edg/87.0.664.55,2021-01-13 13:49:24 CET,IP address: 192.176.237.1

Document viewed by [REDACTED]
Mozilla/5.0 (Windows NT 10.0; Win64; x64) AppleWebKit/537.36 (KHTML, like Gecko) Chrome/87.0.4280.67 Safari/537.36 Edg/87.0.664.55,2021-01-13 13:49:24 CET,IP address: 192.176.237.1

Document signed by [REDACTED]
Birth date: 1958/10/30,2021-01-13 13:52:00 CET,

Verified ensures that the document has been signed according to the method stated above.
Copies of signed documents are securely stored by Verified.

Verksamhetsberättelse 2020

Mervärdesverksamheten i Östhammars kommun

Organisation

Under 2020 har arbetet med de mervärden, som initierats i mervärdesavtalet mellan Östhammars kommun, Oskarshamns kommun och Svensk kärnbränslehantering, fortsatt.

Östhammars kommun har organiserat arbetet med att genomföra mervärdesprojekt i ett programkontor bestående av:

- Ulf Andersson, Samhällsbyggnadschef
- Magnus Andersson, Controller, samt
- Näringslivsutvecklare Nina Laukkanen Mållberg och Ellinor Nordensten (dedikerad till särskild Coronainsats, enligt nedan)

Programkontoret redovisar månatligen arbetet med mervärdesavtalet till kommunledningen (kommundirektör och kommunalråd) genom Tillväxtberedningen. Tillväxtberedningen är direkt underställd Kommunstyrelsen. Förslag till kommande mervärdesinsatser bereds först i Tillväxtberedningen och därefter i KSau. Redovisning av genomförda insatser görs både till Tillväxtberedningen och KSau. Förstudier bereds, beslutas och rapporteras i Tillväxtberedningen.

Den del i Mervärdesavtalet som pekar ut ”kommunal ersättning” är också den del som Programkontoret arbetar med. Andra insatser/projekt samordnas alltså av programkontoret och dessa redovisar också sin verksamhet separat.

Programkontoret har regelbundet avstämning med SKB där alla insatser och förstudier går igenom för att stämma av kostnader och skapade värden.

Aktiviteter 2020

De mervärdesinsatser som vi arbetat mest aktivt med inom den Kommunala ersättningen, under året är:

- Föreningslyftet
- Företag i Samverkan
- Förlängning av vissa mervärdesinsatser där en del riktat sig till Näringslivet (1) och en annan del riktat sig till Kompetens- och bostadsförsörjning
- SKB Näringslivsutveckling AB

Inom ramen för den kommunala ersättningen har programkontorets personalkostnader tagits, samt kostnader för både Tillväxtberedningens arbete samt för de särskilda insatser som beslutades för att stötta förenings- och näringsliv under coronakrisen. Här har även kostnaderna arbetet med kommunens Tillväxtstrategi legat.

Tillväxtstrategi

Kommunens Tillväxtstrategi har fastställts av Kommunfullmäktige 2015 och den har tagits fram av kommunen i nära samarbete med näringsliv, föreningsliv och civilsamhället.

Strategin utgör handlingsplan och vägledning för både kommunens och andra aktörers samhällsutvecklingsarbete.

Under 2020 har arbetet varit fokuserat på att ta fram ett tillägg till den nuvarande strategin. Tillägget ska ta hänsyn till utvecklingen sedan 2015, beakta vunna erfarenheter och möjligen peka ut förändringar i både målsättning och handlingsplaner för kommunens utveckling.

Avsikten med tillägget till den nuvarande Tillväxtstrategin är även att målsättningen och (framför allt) handlingsplanen utgör utgångspunkt för framtida utvecklingsinsatser i kommunen – inte minst kopplat till en ev period 2 inom Mervärdesavtalet

Tillväxtstrategin är också en del av den vision vi vill skapa för Östhammars kommun.

En avgörande framgångsfaktor för ett väl fungerande samhällsutvecklingsarbete är en bred förankring. Detta bygger också in värdefull kunskap och skapar nödvändiga förutsättningar för genomförande. Därför har ett flertal konsultledda workshops genomförts under 2020.

Arbetet fortsätter under första halvåret 2021 för att under det andra halvåret preliminärt landa i ett beslutsunderlag till politiken.

Mer om Tillväxtstrategin finns att läsa på kommunens hemsida, i det nyetablerade nyhetsbrevet (TillväxtNytt) och på Facebook.

Särskild insats Corona

Under första kvartalet togs ett gemensamt beslut att överföra resurser från redan beviljade insatser till näringslivsfrämjande insatser för att minska effekterna på näringslivet och föreningslivet av Corona-pandemin.

Insatser som sju sattes var synkades med den särskilda insats SKB Näringslivsutveckling lanserade om rådgivning till företagare hur statliga stöd under pandemin skulle kunna hjälpa lokala företag överbrygga krisen och ställa om verksamheter.

Från vår sida handlade insatserna främst om proaktiv kommunikation i form av uppringning och webbsändningar live där företagare gavs möjlighet att ställa frågor kopplade till detta (och även till annat).

Föreningslyftet

Redovisas i bilaga 1

Lyftet Storbrunn

Redovisas i bilaga 2

Företag i Samverkan

Redovisas i bilaga 3

Förlängning av vissa mervärdesinsatser

Insatsen består av två delar.

Det är dels insats 1 som riktar sig till Näringslivet och insats 2 som riktar sig till Kompetens- och bostadsförsörjning.

Del 1 Näringsliv

I det förberedande arbetet inför dessa beslut kan utläsas att insats 1 (Näringslivet) omfattar satsningar inom nyföretagande, evenemangssponsring och samverkan med akademien.

Här ianspråktoqs resurser för att istället stärka upp den insats som beskrivs som "Särskild insats Corona", enligt ovan

Alla resurser är dock inte helt förbrukade inom området, vilket delvis kan förklaras med att evenemangsåret 2020 påverkades starkt av Coronapandemin. Vi överför dessa resurser enligt överenskommelse till 2021 för fortsatt arbete med inom området "Attraktivitet"

Som kommentar förtjänas att påpeka att den ambition som beskrevs inom *nyföretagande* har matchats upp från Region Uppsala med ett särskilt projektstöd över två år. Detta har varit särskilt tacksamt eftersom efterfrågan på rådgivning varit stor under Coronaåret.

NyföretagarCentrum i Norduppland har också under året utökat verksamheten från tre till fyra kommuner (Östhammar, Älvkarleby, Tierp och så "nykomlingen" Heby).

Del 2 Kompetens- och bostadsförsörjning

Fokus legat på det vi kallat för ”*Stärkt lokal attraktionskraft*” (namnet kommer efter ett projekt kommunens genomförde finansierat genom Tillväxtverket).

Det som åstadkommit genom den här resursförstärkningen är att kommunen bemannat en tjänst som mark- och exploateringssamordnare. Den viktigaste vinsten med detta är dels att vi etablerat relationer med fastighetsägare och fastighetsutvecklare, dels att vi bemannat upp och driva det VA-strategiarbete, som utgör förutsättning för fortsatt bostadsutveckling.

Tillsammans med kommunens planerhet och Gästrikevatten har värdefulla förutsättningar för (framförallt) Alundas utveckling där detaljplaner, VA-kapacitet och rutiner för markanvisning nu är på plats.

Men – vi kan inte vara nöjda med detta – det återstår fortfarande en hel del organisatoriskt för att Östhammars kommun ska kunna vara den tillväxtkommun som vi har ambitionen att vara.

Två definierade områden (utöver förstärkt planläggningskapacitet, som presenteras nedan) som vi behöver lära av andra kommuner är projektledning och lokalförsörjning. Därför är det vår avsikt att fortsätta med just detta, bl.a. med hjälp av de resurser som alljämt återstår av beviljade medel.

Andra delar inom del 2 är det marknadsförande arbete som kommunen anlitat Visit Roslagen AB för (i besluts-pm:et för mervärdesinsatsen benämns det ”vision och storytelling”). Vi har lyckats väl med att etablera kanaler för att nå ut till såväl det lokala näringslivet som till exploitörer. Verktygen som etablerats är en nyhetsbrevsfunktion, en välbesökt facebookside samt en mycket uppskattad webbsändningskanal. Den sista sändningen innan jul har t.ex. haft mer än 3.500 visningar!

Vi vill med detta teckna en sann bild av kommunen som bas för den vision som vi skapar oss i utvecklingsarbetet.

Kostnader och ekonomi

Budgetutrymmet för den Kommunala ersättningen är – enligt avtalet - kkr 1.500 årligen. Den totala ramen för området ”Förlängning av vissa mervärdesinsatser var enligt beslutet 2018 totalt kkr 6.000 för åren 2019 och 2020.

Kommunen har hållit sig inom budgetramen och har dessutom överfört delar av resurserna till kommande år.

Projekt	Insatsområde	Ingående saldo (tkr)	Årets intäkter (tkr)	Årets kostnader (tkr)	Utgående saldo (tkr)
-	Mervärdesadministration	-527	-1 500	1 047	-980
4221	Föreningslyftet	-1 152	-380	826	-706
4232	Mötesplats Storbrunn	-202	0	174	-28
4227	Livsmiljö	-12	-1 315	487	-841
4233	Livsmiljö	-48	-525	526	-48
4234	Livsmiljö	0	-500	0	-500
4228	Näringslivsutveckling	-14	-775	18	-771
4229	Näringslivsutveckling	0	0	0	0
4230	Näringslivsutveckling	0	-485	0	-485
4236	Näringslivsutveckling	0	-400	400	0
	Summa	-1 955	-5 880	3 477	-4 358

Projekt	Namn	Största kostnadsposterna	(tkr)
-	Mervärdesadministration	Lön	699
		GeBeA Holding AB	57
		Administration KFN	38
4221	Föreningslyftet	Roslagens Träningsverk	200
		Vänföreningen Österbybruks Herrgård	147
		Raggarö Hembygdsförening	100
4227	Stärkt lokal attr.kraft del 2	Lön MEX	346
4233	Storytelling	Visit Roslagen	525
4236	Corona	Lön	384

Plan för 2021 och framåt

Från 2021 arbetar Östhammars kommun i en ny tjänstemannaorganisation. Det betyder bl.a. att Mervärdesavtalet organisatoriskt är placerat i Sektor Samhälle inom Kommunförvaltningen (den enda förvaltningen i Östhammars kommun).

Tre ledande chefstjänstemän kommer vara kontaktpersoner avseende Mervärdesavtalet. Det är chefen för Sektor Samhälle (f.n. Ulf Andersson) samt Verksamhetscheferna för verksamheten Attraktiv kommun och verksamheten Väckande kommun (f.n. Elin Dahm respektive Marie Berggren).

Fokus inom avtalets kostnadsbudget kommer att under 2021 vara att

1. Fullfölja arbetet med Tillväxtstrategin intill ett antagande i kommunfullmäktige + en organisation för genomförande, uppföljning och kommunikation
2. Stärka upp och fortsätta utveckla arbetet med Föreningslyftet (efter beslut i styrgruppen 23:e oktober om ytterligare finansiering för 2021)
3. Särskilt stärka upp verksamheten i kulturhuset Storbrunn (efter beslut i styrgruppen 23:e oktober)
4. Återstående medel från beviljade insatser inom del 1 resp del 2 av ”Förlängning av vissa mervärdesinsatser” riktas särskilt till attraktivitetshöjande satsningar resp. satsningar för att stärka förutsättningar för bostäder och etablering i kommunen.

Ytterligare en konsekvens av omorganisationen är att det beslutsmandat som tidigare legat på Tillväxtberedningen i Östhammars kommun, nu istället överförs till Kommunstyrelsens arbetsutskott. Konkret betyder det att utskottet:

- bereder och godkänner mervärdesinsatser innan beslut om genomförande i styrgruppen,
- får redovisning av genomförda insatser och anmäler dessa till kommunstyrelsen,
- bereder, beslutar och får rapporter av förstudier

Period 2

I Mervärdesavtal står angivet under paragraf 2.1 att ”insatsernas genomförande fördelar sig över två perioder: perioden innan alla erforderliga tillstånd erhållits (Period 1) och perioden under uppförande

och drift av anläggningarna (Period 2).”

I paragraf 3.3 längre in i avtalet ges ytterligare vägledning i form av: ”Period 2, inleds i samband med beslut i kommunerna och regeringen om tillåtlighet att etablera anläggningarna. Under period 2 skall resterande del av de beslutade mervärdesinsatserna realiserars.”

När nu Östhammars kommun genom fullmäktigebeslut i oktober 2020 valt att inte utnyttja sin vetomöjlighet avseende slutförvaret står vägen för tillåtlighet öppen. Skulle ett sådant regeringsbeslut fattas under 2021, så innebär detta – av allt att döma – att period två inleds.

För att förbereda för detta har ett antal förberedande arbetsmöten genomförts – dels internt i kommunerna, dels mellan var och en av kommunerna och SKB. Dessa har bl.a. lett fram till följande iakttagelser:

- Lager/e-handel: Utredds vidare under 2021.
- Entreprenörscentral: Värt trycka på behovet/möjligheten relaterat till SKB:s investeringar.
- VA-försörjning: Avgörande tillväxtförutsättning. Lägesuppdatering (planer, projekt, kostnader) under h1 2021.
- Elförsörjning: Behöver utredas närmare med hänsyn till framtida behov (utbyggnad av bostäder o verksamheter, elektrifiering av vägtrafik etc) samt elnätets kapacitet (Vattenfall elnät, Björklinge energi). Till grund för upphandling av extern konsult under 2021.
- Bredband: Lägesuppdatering gällande kapacitet och täckning.
- Hargshamn: Utbyggnadsplaner
- Särskilda satsningar inom energiområdet (vätgas, datahallar, ammoniak.): Sondera business case internt inom koncernen.
- Ersättning till kommunen: 10 år enligt avtal. Förlängt 2020-2021. Kommunen ser fortsatta behov under period 2.
- Planläget: Lägesuppdatering.
- Föreningslivet/-lyftet: Skulle må bra av en tydligare struktur och strategi för hur medlen tilldelas – jmf Oskarshamn.
- Livsmiljö/boende: Kommunen intresserad av att initiera två nya projekt med bäring på bostadsutveckling och inflyttning i orterna Alunda och Österbybruk (där VA-läget är mindre bekymmersamt efter pågående åtgärder). 1) Tillväxtstrategi för specifika insatser i Alunda (utbyggnadsplanering) under tre år till en beräknad kostnad om två miljoner kronor. 2) Projektledare för specifika insatser (stärkt attraktion/varumärke) i Österbybruk under tre år till en beräknad kostnad om två miljoner kronor.

Kultur- och fritidsförvaltningen
Peter Jansson
Lena Öberg

SKB

Verksamhetsberättelse

Föreningslyftet och Lyftet Storbrunn Östhammar 2020

Föreningslyftet

Ansökningar

Något färre ansökningar har inkommit till Föreningslyftet 2020 än 2018- 2019. 29 ansökningar har registrerats. Föreningarnas svårigheter att bedriva verksamhet under pågående pandemi har påverkat möjligheten att planera och driva nya projekt. Vissa beviljade projekt har även blivit försenade på grund av gällande restriktioner.

Administration

För beredning och föreningskontakter, marknadsföring och annonsering, diarieförening och utbetalningar samt uppföljning, svarar Kultur- och fritidsförvaltningen, Östhammars kommun.

Beslutsgruppen har bestått av Dag Söderberg (Ordförande), Alf Lindfors, Tippi Unge och Sarah Ejderskog.

Fem beslutsmöten har genomförts under året, 16/1 i Storbrunn, Östhammar, 23/4, 9/6 och 21/9 i Storbrunn och digitalt samt 1/12 enbart digitalt på grund av Covid-restriktioner.

Samtliga protokoll finns registrerade i Stratsys Meetings med ansökningsblankett och bilagor.

Beviljade projekt

Följande 15 projekt har beviljats medel under året (totalt 1 229 640 kr):

- Östhammars Jaktskytteklubb, 150 000 kr: Säkerhetsuppgradering av Älgskyttebana
- Gräsö Hembygdsförening, 19 500 kr: Digitalisering av ljudband
- Fokus Östhammar, 25 000 kr: Allsång/Veteranfordonsträffar
- Raggarö Hembygdsförening, 100 000 kr: Holmen-kollen vandringsleder
- Roslagens Träningsverk/CK Stabil, 200 000 kr: Snickerifabriken blir aktivitetshus
- Öregrund BGF Societetshuset, 20 000 kr: Förbättra akustiken i stora salen
- Bärby Islandshästryttare, 50 000 kr: Upprustning ovalbana samt nya läktare
- Hargshamns Folketshusförening, 79 000 kr: Myrans stig
- Vänföreningen Österbybruks Herrgård, 147 000 kr: Brukets och herrgårdens historia

- Gimo Hembygdsförening, 40 000 kr: Knutmassomuseet/Kvarnen i Gimo
- Frösåkers Hembygdsförening, 15 000 kr: Skyltprogram
- Öregrunds IK, 245 000 kr: Utegyms
- RSMH Vallonerna, 88 400 kr: Grillhus
- Vänföreningen Österbybruks Herrgård, 20 740: Snabbtält avsett för artister/musiker
- Hargshamns Folketshusförening, 90 000 kr: Sjömansgården

För flera av projekteten har finansieringen från Föreningslyftet utgjort medfinansiering som möjliggjort andra externa bidrag från t.ex. Länsstyrelsen, Riksidrottsförbundet, Upplandsbygd, Carl Beck-Friis Stiftelse och samarbetspartners från näringslivet. En viktig faktor vid beslut är föreningens insats för att skapa attraktivitet för en bred målgrupp.

Ej beviljade projekt

14 ansökningar har avslagits av beslutsgruppen:

- Simbadsföreningen Österbybruk: En öppen och levande badplats i Österbybruk; 250 000 kr
- Olandsbygdens Golfklubb: Padel- en ny aktivitet på Gärdebyn; 537 000 kr
- Öregrunds Båtklubb, Ökad tillgänglighet, modernisering och miljöanpassning; 175 000 kr
- Östhammars SK Ishockey, Curling Östhammar; 250 000 kr
- Gimo Hembygdsförening, Eventsatsningar för Knutmassomuseet; 132 000 kr
- Öregrunds Tennissällskap, Padelbana i Öregrund; 275 000 kr
- Vänföreningen Österbybruks Herrgård, Skulpturstig; 480 000 kr
- Bruksmederna, Återställning av utrustning i smedjan; 45 000 kr
- Alunda IBF, Innebandy uteplan; 250 000 kr
- Öregrunds IK, Innebandymål Sven Persson-hallen; 3 900 kr
- Kursverksamheten S:t Olav, Vandringar längs Vikingaleden och kunskapsfördjupning inom natur, miljö, historia, kultur och andlighet med inriktning på en hållbar livsföring; 25 000 kr
- Alunda IBF, Multiarena i Alunda
- Vänföreningen Österbybruks Herrgård, Bänkar, ljudutrustning, projektor med bord och duk; 82 200 kr
- Bygdegårdsföreningen Societetshuset Källör, Tillskottsvärme; 25 000 kr

Kvarstående medel

Kvarstående medel 2020-12-31, 302 000 kr. Ytterligare 500 000 kr har tillförts Föreningslyftet 2021

Årets förening

Till årets förening i kommunen 2019 utsåg Föreningslyftets beslutsgrupp Gimo IF Skidklubb, som fick utmärkelsen och 20 000 kr vid den digitala Tillväxtgalan under hösten. 11 föreningar hade nominerats.

Utlysning med hänsyn till rådande restriktioner

Vid första utlysningen 2021 välkomnas speciellt ansökningar som syftar till omställning eller anpassningar för att möjliggöra aktiviteter och verksamhet under rådande pandemi-restriktioner.

Kultur- och fritidsförvaltningen

Lena Öberg

Redovisning Lyftet Storbrunn 2020

- **Bakgrund**

Huvudsyftet med bidraget är att skapa en levande mötesplats öppen för alla i Kulturhuset Storbrunn. Prioriterade målgrupper är barn och unga samt personer med funktionsvariationer. Bidrag kan utgå för kostnader av ett evenemang eller en aktivitet. Genomförandet av aktiviteten eller evenemanget kan ske vid ett eller flera tillfällen eller fortgå under längre period. Arrangörerna har varierat från lokala ideella föreningar och studieförbund till fria teatergrupper och professionella kulturarbetare. Handläggningen görs av Evenemangssamordnare, Lena Öberg, på Kultur- och fritidsförvaltningen, ansökan och redovisning lämnas genom särskilda blanketter.

- **Beslutsprocessen**

Kultur- och fritidsförvaltningen har delegationsrätt på beslut för ansökningar under 10 000kr, övriga ansökningar behandlas av Lyftets beslutsgrupp som hade sammanträde fyra gånger under 2020. Beslutsgruppen består av, precis som tidigare år, Dag Söderberg, Alf Lindfors, Tippi Unge och Sarah Ejderskog som representanter från SKB, RF-SISU Uppland och kommunens fritids- och kulturliv. Peter Jansson, handläggare för Föreningslyftet är sammankallande.

- **Ansökningar 2020**

16 ansökningar inkom under 2020 från privatpersoner, föreningar, studieförbund och företag. Merparten av dessa under årets första månader, innan Coronapandemin.

För ett projekt som blev beviljat bidrag valde arrangören att betala tillbaka Lyftet Storbrunn p.g.a. inställt evenemang. En ansökan fick avslag på grund av att projektet skulle krävt en stor personalinsats från kommun, något som det inte fanns utrymme för just då. Nedan listas de 14 beviljade ansökningarna under 2020. Sammanlagt betalades 173 579 kronor ut under 2020.

Under 2019 inkom 33 ansökningar varav 31 beviljades medel. När Coronapandemin satte stopp för mycket kultur- och evenemangsverksamhet slutade även ansökningarna till Lyftet Storbrunn att komma. Alla med beviljade medel får behålla dessa tills att det är möjligt att genomföra evenemanget. Något som i bästa fall gör att huset kommer fyllas med mycket aktivitet så snart läget tillåter.

Kultur- och fritidsförvaltningen

Lena Öberg

Evenemang/aktivitet	Organisation	Beviljat belopp
Filosoficafé våren 2020	ABF	10 000
Kvinnlig rösträtt	Firma mitt i backen	4769
Ordfestivalen	Östhammars litteraturförening	20 000
Forma	Tio fötter	11 560
Äldrevårdsdagen	Anhörigföreningen Edsvägen 16	20 000
Fota med mobilen fortsättningskurs	Barbro Paulsson Weaver	9000
Bildföredrag med Karl Melander	Östhammars fotoklubb	10 000
Völvans spådom och saga	Teater Oland	25 000
Sound Pollution	Karel Eriksson	10 000
Konsert av Lady	Angelica Örnehalm	5000
Filosoficafé hösten 2020	ABF	4450
Film- och skådespelarkurs	Stockholm Economics	25 000
Efter föris	Emma Haglund Dahlin AB	10 400
Filosoficafé våren 2021	ABF	8400

- **Framtiden**

Kulturhuset Storbrunn invigdes hösten 2018. Lyftet Storbrunn har varit helt avgörande för att programverksamheten har kommit igång så bra på relativt kort tid. Det tar alltid tid för arrangörer att hitta och upptäcka nya evenemanglokaler och Lyftet Storbrunn har möjliggjort en snabbare utveckling för kulturhuset.

För att ytterligare utveckla och möjliggöra ett brett och stabilt programutbud i Kulturhuset Storbrunn ska Kultur- och fritidsförvaltningen stötta arrangörer med att skapa andra inkomstkällor i samband med evenemang, såsom biljettförsäljning, crowd founding, kringförsäljning m.m. Samt tipsa om andra bidragsgivare inom kulturområdet. Exempelvis Region Uppsala, Statens kulturråd och privata stiftelser som *Beck Friis Stiftelsen för Naturvård & Hembygdskultur* som är kopplat till Hargs bruk.

Arbete med mer långsiktiga samarbete med arrangörer i huset har också påbörjats. Återkommande koncept och serier av evenemang tas fram och Lyftet Storbrunn är ett bra stöd till arrangörer i uppstartsfasen av detta arbete.

Verksamhetsberättelse Företag i samverkan

2020

Föreningens medlemmar och ändamål

Företag i samverkan (FiS) är en ideell förening med sju medlemmar: företagarföreningarna i Alunda, Gimo, Öregrund-Gräsö, Österbybruk och Östhammar samt Östhammars kommun och LRF Östhammar (har ej medverkat aktivt på möten).

Föreningens ändamål är att främja en god samverkan mellan företagarföreningarna och Östhammars kommun och andra för näringslivet relevanta aktörer samt aktivt driva för företagen i Östhammars kommuns gemensamma frågor.

Viktiga händelser/aktiviteter 2020

Presentkortet

I slutet av 2018 lanserade vi ett lokalt gemensamt presentkort. Drygt 120 företag är anslutna och vi har under 2020 fortsatt att administrera och marknadsföra det. Presentkortet är mycket uppskattat och är även kopplat som en medlemsförmån för företagarföreningarnas medlemmar.

Ett nytt löpande ettårsavtal är på gång för en fortsättning med presentkortet från 2022.

Micaela och Emma konsulteras via F-skatt tillsvidare från 2021 för att administrera presentkortet och portalen.

Under året 2020 såldes det 5986 presentkort till ett värde av 2 032 494 kr.

Gemensam företagsannonsering per ort i Östra

Uppland/UNT har fortsatt även under 2020.

Projektet Attraktiva och levande orter

Projektet Attraktiva och levande orter, som Företag i samverkan är projektägare till, bygger på att näringslivet, kommunen, fastighetsägare, utvecklingsgrupper, föreningslivet, ideella krafter m fl tillsammans arbetar med attraktivitet och platsutveckling.

Den 23 januari avslutades projektet under en helkväll med 125 personer på plats i Bruksgymnasiets lokal i Gimo.

Tidning nr 2 om projektet gavs ut samtidigt. Därefter slutrapporterades projektet Attraktiva och levande orter.

Flera nya mindre projekt har uppkommit via Attraktiva och levande orter. Några av de återstående insatser i de nya projekten genomförs och avslutas först under våren 2021. Rastplats Gimo, Rådhusorget Östhammar, Vägvisare i Alunda och Österbybruk samt Gräsöbacken (pulkabacke med grillplats).

ETT SAMARBETSPROJEKT FÖR TÄTORTSUTVECKLING

ATTRAKTIVA OCH LEVANDE ORTER

ALUNDA - GIMO - ÖREGRUND - ÖSTERBYBRUK - ÖSTHAMMAR

Projekt

Projektmedel söktes i början av året genom

Region Uppsala som skulle göra det möjligt att ta fram en bred och tydlig organisation. Tyvärr fick vi avslag.

Vi fick projektmedel beviljade från [stiftelsen fd Köpmannaförbundet](#) och [Svensk Handel](#) för att skapa en gemensam webbsida och hemsidor samt utbildning till de företag som idag inte är digitala. Arbetet påskyndades under hösten med anledning av pandemin för att stötta företagen genom en digital marknadsföring och större synlighet.

www.handlaliosthammarskommun.se

Ny logga:

Framtidsfrågan

Under första delen av året har mycket tid gått till arbete kopplat till framtiden och anpassning till begränsade resurser 2020. Det fanns många frågor och frågetecken kring vår framtida verksamhet.

En enkät gick ut till föreningarnas styrelser om Företag i samverkan framtida verksamhet. Hela styrelserna deltagit ej i enkäten på varje ort. Svaren kan därmed inte värderas lika. Alundas svar saknas.

Sammanfattningsvis visade enkätsvaren på att Företag i samverkan är en viktig plattform för företagen och föreningarna. I övrigt var svaren väldigt spridda.

Förslag på en ny bredare organisation togs fram under våren som byggde på tre Fokusområden: Samverkan, Företagsklimat & Attraktivitet. Förslaget byggde på att bredda hela organisationen med fokus på företagen, fastighetsägare och andra viktiga aktörer. Organisationen skulle vara självfinansierad i framtiden genom medlemsavgifter och delägareavgifter. Organisationen skulle även fortsätta söka och administrera projekt efter det behov vi har.

Men det visade sig att det inte finns ekonomisk eller verksamhetsmässig grund för en större organiserad samverkan just nu.

Styrelsen beslutade att verksamheten med anställd personal upphör från 2021.

Organisationsnumret behålls och styrelsen kvarstår för att ha en dialog tillsammans med respektive företagarförening och kommunen. Även för att behålla en del av de medlemsförmåner som redan finns och för att kunna söka nya projekt tillsammans i framtiden.

Organisation:

Organisationen har bestått av en styrelse med ledamöter från de sju medlemmarna: företagarföreningarna i Alunda, Gimo, Öregrund-Gräsö, Österbybruk och Östhammar samt LRF Östhammar och Östhammars kommun. Föreningen har även anställd personal.

Alunda företagarförening begärde utträde ur Företag i samverkan 2020-06-25. Vi har fått indikationer på att dom vill återinträda, men inget formellt besked har kommit.

Styrelse:

[Redacted list of board members]

Under 2020 har 6 styrelsemöten samt årsmöte och konstituerande möte hållits.

Enskilda telefonmöten har hållits med varje styrelseledamot. Vi har samlat våra representanter från företagarföreningarna för att diskutera framtiden och vi har träffat Östhammars kommun för samtal kring kommunens framtida roll. Vi har träffat Sandvik, SKB och Östhammarshem för att få en uppfattning på hur dom ser på oss och ett eventuellt medlem- eller partnerskap i framtiden.

Anställda i föreningen 2020

[Redacted list of employees]

Till Glokala Sveriges deltagare 2020

Erbjudande om fortsatt deltagande i Glokala Sverige från 2021

Om Glokala Sverige

Glokala Sverige är ett samarbete mellan Svenska FN-förbundet, SKR och ICLD med syfte att stärka kunskap och engagemang för Agenda 2030 och Globala målen bland politiker och tjänstepersoner i kommuner och regioner. Verksamheten inleddes 2018 och finansieras av Sida. 2020 deltar 130 kommuner och 16 regioner i Glokala Sverige och inför kommande år kommer fler deltagare antas.

Läs mer på www.fn.se/glokalasverige eller kontakta oss på glokalasverige@fn.se

Glokala Sveriges erbjudande till er¹

Kommuner och regioner som deltagit i Glokala Sverige 2020 erbjuds fortsatt deltagande från 2021. Här följer en beskrivning av det innehåll deltagandet innebär.

---

¹ Vid detta utskick har vi inte fått besked från Sida om budget för Glokala Sveriges fortsättning. Erbjudandet bygger på att Sida tilldelar Glokala Sverige erforderliga medel. Om någon förändring skulle bli aktuell återkommer vi om detta så snart det är möjligt, sannolikt senast i början av november.

Glokala Sveriges nätverk

Som deltagare i Glokala Sverige får ni tillgång till ett nätverk där ni tillsammans med över hälften av landets kommuner och regioner kan utbyta erfarenheter och dela kunskap för att stärka det lokala och regionala genomförandet av Agenda 2030. Ni får:

- Tillgång till digital portal för samarbete mellan Glokala Sveriges deltagare. Portalen för kunskaps- och erfarenhetsutbyte utvecklas i slutet av 2020.
- Förtur till platser på Glokala Sveriges årliga konferens Mötesplats Agenda 2030.
- Inbjudan till regionala träffar som Glokala Sverige anordnar tillsammans med de regioner som ingår i samarbetet.

Glokala Sveriges nätverk ska byggas och bedrivs både i digital form och i verkliga möten på plats. Hur, när och var avgörs av de rekommendationer som kommer att gälla för möten nästa år, men också av vad som är effektivast och lämpligast för varje tillfälle.

De regionala träffarna bygger på att samarbete med regionen är möjligt och utformningen kan skilja sig åt beroende på rådande förutsättningar.

Kommunikationsstöd

Ni får ta del av Glokala Sveriges stöd för att sprida kunskap och engagemang för Agenda 2030 internt inom er organisation såväl som externt till invånare och andra lokala aktörer. Vidare får ni tillgång till kommunikationsmaterial för ert deltagande i Glokala Sverige.

Ni får:

- Tillgång till Glokala Sveriges webbportal med kommunikationsstöd för deltagare. Webbportalen utvecklas och kompletteras efter hand, och här kan ni bland annat ladda ner eller låna material om Agenda 2030 och ta del av inspirationsmaterial framtaget för Glokala Sveriges deltagare för att sprida Globala målen internt och externt.
- Ni får förstås fortsätta använda Glokala Sveriges logotyp tillsammans med er egen kommun- eller regionlogga, samt mallar för pressmeddelanden och annan kommunikation om ert deltagande.
- Inbjudan till kampanjer och kommunikationsinsatser om Agenda 2030 och Globala målen.

Fördjupning

Under den nya verksamhetsperioden kommer Glokala Sverige utveckla stöd för fördjupad implementering av Agenda 2030 i kommuner och regioner. Stödet utvecklas i dialog med kommuner och regioner och i samarbete mellan FN-förbundet, SKR, ICLD och eventuella ytterligare samarbetsparter. Stödets utformning kommer utvecklas och kommuniceras längre fram, men i stora drag kommer ni att få:

- Möjlighet att ansöka om finansiering och stöd för praktiskt genomförande av projekt med syfte att stärka genomförandet av Agenda 2030 och förstärkt lokal demokrati samtidigt som ni får ta del av och dela med er av erfarenheter internationellt. Stödet administreras inom ramen för ICLD:s program för kommunala partnerskap och erbjuds som ett sätt att ta ert Agenda 2030 arbete vidare.
- Tillgång till processtöd för kommuner och regioner som vill stärka det interna arbetet för att genomföra Agenda 2030. Fortbildningstillfällen exempelvis i form av webinarier planeras.
- Stöd i att hitta verktyg och partners för att växla upp ert fortsatta arbete med Agenda 2030.

Tidplan och kostnader

- Det fortsatta deltagandet i Glokala Sverige gäller från 2021 och så länge Glokala Sveriges verksamhet fortsätter, såvida ni inte aktivt väljer att avsluta ert deltagande.
- Vi tar inte ut någon avgift för själva deltagandet i Glokala Sverige. Vi vill att alla Sveriges kommuner och regioner ska ha möjlighet att ansluta till vårt nätverk. Vår ambition är att merparten av det innehåll vi erbjuder Glokala Sveriges deltagare ska vara avgiftsfritt.

Glokala Sverige har framöver en något stramare budget samtidigt som vi vill utöka verksamheten. Det innebär att vi sannolikt kommer behöva ta ut vissa avgifter för en del av innehållet framöver. Det kan exempelvis handla om konferenskostnader eller fördjupningsaktiviteter. För att minimera era kostnader kommer vi söka kompletterande finansiering. Eventuella avgiftsbelagda aktiviteter kommer alltid att vara frivilliga, så ni förbinder er inte att betala några avgifter för Glokala Sverige.

- Ni står själva för arbetstid, resor och eventuell logi i samband med deltagande i Glokala Sveriges aktiviteter.

Förutsättningar för att delta

Vi förutsätter att alla kommuner och regioner som fortsätter sitt deltagande även fortsätter uppfylla de kriterier som låg till grund för er ansökan till Glokala Sverige. Vi ser att Glokala Sveriges deltagare vill fortsätta utveckla sitt Agenda 2030-arbete och växla upp genomförandet av Globala målen. Våra förväntningar på er är att:

- Er ambition att utveckla ert arbete med Agenda 2030 är förankrad i organisationen, både politiskt och inom förvaltningen.
- Ert deltagande i Glokala Sverige är förankrat i organisationen, både politiskt och inom förvaltningen
- En tjänsteperson är utsedd till kontaktperson för er medverkan i projektet och har tid avsatt i sin tjänst för detta.
- En politiker är utsedd till talesperson för er medverkan i projektet
- Ni delar erfarenheter och exempel från ert Agenda 2030-arbete med andra kommuner och regioner.

- Ni bidrar till vårt utvärderingsarbete, till exempel genom att delta i en kortare enkät eller vid enstaka intervjutillfällen med personer som berörs av projektet.
- Ni har en uttalad ambition att ta del av det stöd som Glokala Sverige erbjuder och bidra till nätverket, utifrån era behov och förutsättningar. Ni ger tjänstepersoner och politiker tid och möjlighet att delta i Glokala Sveriges aktiviteter och ta del av vårt material.
- För regioner: Det är viktigt för Glokala Sverige att ni vill fortsätta utveckla konceptet regionala träffar tillsammans med oss. Dessa kan genomföras fysiskt eller digitalt och är tänkta att vända sig till er i regionen, kommunerna i er region samt eventuella andra relevanta aktörer vi definierar tillsammans. Syftet med träffarna är kunskapspåfyllnad och erfarenhetsutbyte. Har ni redan en etablerad plattform för samarbete inom regionen kan denna med fördel nyttjas. Innehållet planeras i samråd med er utifrån Glokala Sveriges erbjudande. Längden på träffen är flexibel, men ca ett halvdagsarrangemang. Vi står för innehållet i form av föreläsare och eventuellt material och regionen ordnar lokaler och har ansvar för inbjudningar. Ni behöver därför avsätta arbetstid för er kontaktperson för att vara behjälplig med detta.

Har ni frågor? Kika gärna på våra ”Frågor och svar” [på webben](#) eller kontakta oss på glokalasverige@fn.se

KÖPEKONTRAKT

Säljare: [REDACTED] [REDACTED]
[REDACTED] [REDACTED]
[REDACTED] [REDACTED]
[REDACTED] [REDACTED]
nedan kallad säljaren

Köpare: Östhammars kommun 1/1 212000-0290
Box 66
742 21 Östhammar
nedan kallad köparen, har träffats följande avtal.

§ 1
Säljaren säljer till köparen fastigheten [REDACTED], om 4720 kvm i Östhammars kommun.
Fastigheten säljs i det skick den är på kontraktsdagen.

§ 2
Köpeskillingen är Fyrahundrasextiotusen (460.000) kronor

§ 3
Köpeskillingen ska i sin helhet erläggas på tillträdesdagen med en fjärdedel vardera till representant för varje dödsbo.

§ 4
Fastigheten ska tillträdas den 15 mars 2021.

Köparen svarar för skatter och andra avgifter som utgår för fastigheten och som avser tiden fr.om tillträdesdagen.

§ 5
Köparen svarar för lagfarts- och inteckningskostnader samt för övriga med köpet förenade kostnader.

§ 6
När köpeskillingen har betalats i sin helhet ska säljaren överlämna kvitterat köpebrev till köparen.

§ 7

Säljaren garanterar att fastigheten inte besväras av andra nyttjanderätter eller servitut än de som finns enligt bifogad fastighetsrapport.

§ 8

Köparen ska erlägga anläggningsavgift för vatten och avlopp (VA) enligt gällande taxa för kommunens allmänna vatten- och avloppsanläggning samt anslutningsavgift för el i förekommande fall.

§ 9

I övrigt gäller vad i 4 kap jordabalken eller vad i lag stadgas om köp av fast egendom.

§10

Detta avtal gäller under förutsättning att Östhammars kommunstyrelse beslutar att godkänna avtalet och att beslutet vinner laga kraft. Överklagandetiden är tre veckor. Om beslutet inte vinner laga kraft, hävs avtalet.

Bilaga: Fastighetsrapport

Detta avtal har upprättats i två likalydande exemplar av vilka säljaren och köparen tagit varsitt.

Ort 2021-01-

.....

.....
.....
.....
..... enligt fullmakter.

Säljare (1/4-del)

Säljarens egenhändiga namnteckning bevitnas:

.....

.....

Ort 2021-01-

.....

[Redacted signature line]

[Redacted signature line] enligt

fullmakter.

Säljare (1/4-del)

Säljarens egenhändiga namnteckning bevittnas:

.....

.....

Ort 2021-01-

.....

[Redacted signature line]

[Redacted signature line] enligt fullmakter.

Säljare (1/4-del)

Säljarens egenhändiga namnteckning bevittnas:

.....

.....

Ort 2021-01-

.....

[Redacted signature line]

[Redacted signature line]

[Redacted signature line]

[Redacted signature line]

[Redacted signature line] enligt fullmakter.

Säljare (1/4-del)

Säljarens egenhändiga namnteckning bevittnas:

.....

.....

Östhammar 2021-

ÖSTHAMMARS KOMMUN
Köpare 1/1

.....
Jacob Spangenberg
Kommunstyrelsens ordförande

.....
Rebecka Modin
Kommunsekreterare

Fastighetsinformation

Östhammar [REDACTED]	Status:	Levande
Distrikt: Börstil	Ajourdatum IM:	
Riksnöckel: 030096274	Internnyckel: 30096274	Ajourdatum FR:

Officiella noteringar

Redovisning av rättigheter kan vara ofullständig
Fastighetens andel i samfälligheter är inte utredda

Anmärkning församling

Socken: Börstil

Tidigare beteckning

Upphörde	Beteckning	Akt
1975-06-02	C-Börstil [REDACTED]	03-75:432 (DjVu)

Ursprung

Fastighet

[REDACTED] Östhammar

Avregistrerad till

(Uppgifter saknas)

Adress

Gata/väg	Distrikt	Kommundel
[REDACTED]	Börstil	Börstil

Areal

Totalt/Område	Landareal (Kvm)	Vattenareal (Kvm)	Totalareal (Kvm)
Totalt:	0	0	4720

Koordinater

Område: 1

Koordinatpar	X-Koord	Y-Koord
Lokalt - SWEREF 99 18 00	6687611,1	165389,8
SWEREF 99 TM	6689407,0	681145,4
RT90 2,5 G Väst	6689510,0	1636730,0
Ajourhålles i:	SWEREF 99 TM	
Punkttyp:	Centralpunkt inom området	
Kvalitetsdatum:	0000-00-00	

Mediankoordinat

Koordinatpar	X-Koord	Y-Koord
SWEREF 99 TM	6689447,3	681131,8
RT90 2,5 G Väst	6689550,4	1636716,9
Antal punkter: 1	Avstånd: 0	

Fiske (Uppgifter saknas)

Samfällighet/Gemensamhetsanläggning (Uppgifter saknas)

Samfällighetsförening (Uppgifter saknas)

Skattetal (Uppgifter saknas)

Åtgärder

Datum	Akt	Egen aktbeteckning	Littera
1934-06-22	03-BÖL-591 (DjVu)		1-6
Åtgärder:	Avstyckning		
Gäller i fastighet			
	Östhammar		

Avskild mark (Uppgifter saknas)

Rättigheter (Uppgifter saknas)

Planer, bestämmelser och fornlämningar (Uppgifter saknas)

Taxering

Årtal/Taxår 2021/2020

Taxeringsenhet: 191293-8				
Uppgiftsår:	2019	Skattemynd/kontor:	1922	Areal i kvm: 11166
Taxeringsvärde tkr:				
Typkod:	825 Specialenhet, skolbyggnad			
Beskrivning:	Omfattar hel registerfastighet och ingår i en sammanföring			
Industritillbehör:	Uppgift saknas	Enhet:	Samtaxerad enhet	
Taxerad ägare				
Östhammars Kommun		Box 66		(FB)
		742 21 Östhammar		
Juridisk form:	Kommuner			
Ägandetyper:		Andel:	1/1	
Samtaxerad med (OBS! Angivna taxeringsvärden gäller redovisade samtaxerade fastigheter.)				
	ÖSTHAMMAR			
Taxeringsenheten gäller även för				
Värderingsenheter				
(Uppgifter saknas)				
Årtal/Taxår 2020/2019				
Taxeringsenhet: 191293-8				
Uppgiftsår:	2019	Skattemynd/kontor:	1922	Areal i kvm: 11166
Taxeringsvärde tkr:				
Typkod:	825 Specialenhet, skolbyggnad			
Beskrivning:	Omfattar hel registerfastighet och ingår i en sammanföring			
Industritillbehör:	Uppgift saknas	Enhet:	Samtaxerad enhet	

Taxerad ägare			
Östhammars Kommun	Box 66		(FB)
	742 21 Östhammar		
Juridisk form:	Kommuner		
Ägandetyper:	Andel: 1/1		
Samtaxerad med (OBS! Angivna taxeringsvärden gäller redovisade samtaxerade fastigheter.)			
	ÖSTHAMMAR		
Taxeringsenheten gäller även för			
Värderingsenheter			
(Uppgifter saknas)			
Årtal/Taxår 2019/2018			
Taxeringsenhet: 191293-8			
Uppgiftsår:	2013	Skattemynd/kontor:	1922 Areal i kvm: 11166
Taxeringsvärde tkr:			
Typkod:	825 Specialenhet, skolbyggnad		
Beskrivning:	Omfattar hel registerfastighet och ingår i en sammanföring		
Industritillbehör:	Uppgift saknas	Enhet:	Samtaxerad enhet
Taxerad ägare			
Östhammars Kommun	Box 66		(FB)
	742 21 Östhammar		
Juridisk form:	Kommuner		
Ägandetyper:	Andel: 1/1		
Samtaxerad med (OBS! Angivna taxeringsvärden gäller redovisade samtaxerade fastigheter.)			
	ÖSTHAMMAR		
Taxeringsenheten gäller även för			
Värderingsenheter			
(Uppgifter saknas)			
Årtal/Taxår 2018/2017			
Taxeringsenhet: 191293-8			
Uppgiftsår:	2013	Skattemynd/kontor:	1922 Areal i kvm: 11166
Taxeringsvärde tkr:			
Typkod:	825 Specialenhet, skolbyggnad		
Beskrivning:	Omfattar hel registerfastighet och ingår i en sammanföring		
Industritillbehör:	Uppgift saknas	Enhet:	Samtaxerad enhet
Taxerad ägare			
Östhammars Kommun	Box 66		(FB)
	742 21 Östhammar		
Juridisk form:	Kommuner		
Ägandetyper:	Andel: 1/1		
Samtaxerad med (OBS! Angivna taxeringsvärden gäller redovisade samtaxerade fastigheter.)			
	ÖSTHAMMAR		

Taxeringsenheten gäller även för**Värderingsenheter**

(Uppgifter saknas)

Årtal/Taxår 2017/2016

Taxeringsenhet: 191293-8

Uppgiftsår: 2013 Skattemynd/kontor: 1922 Areal i kvm: 11166

Taxeringsvärde tkr:

Typkod: 825 Specialenhet, skolbyggnad

Beskrivning: Omfattar hel registerfastighet och ingår i en sammanföring

Industritillbehör: Uppgift saknas Enhet: Samtaxerad enhet

Taxerad ägareÖsthammars Kommun Box 66 (FB)
742 21 Östhammar

Juridisk form: Kommuner

Ägandetyper: Andel: 1/1

Samtaxerad med (OBS! Angivna taxeringsvärden gäller redovisade samtaxerade fastigheter.)

S [REDACTED] ÖSTHAMMAR

Taxeringsenheten gäller även för**Värderingsenheter**

(Uppgifter saknas)

Lagfaren ägare

Namn enligt lagfart: [REDACTED]

Dagboksnummer: 62/174 Inskrivningsdatum: 1962-01-31

Arv 1961-12-16 Ingen köpeskilling redovisad.

Juridisk form: Fysisk person

Andel: 1/4

Namn enligt lagfart: [REDACTED]

Dagboksnummer: 27/33 Inskrivningsdatum: 1927-02-21

Bouppteckning 1926-12-01 Ingen köpeskilling redovisad.

Juridisk form: Fysisk person

Andel: 1/4

Namn enligt lagfart: [REDACTED]

Dagboksnummer: 27/33Ä Inskrivningsdatum: 1927-02-21

Bouppteckning 1926-12-01 Ingen köpeskilling redovisad.

Juridisk form: Fysisk person

Andel:	1/4		
[Redacted]			
Namn enligt lagfart:	[Redacted]		
Dagboksnummer:	27/33Ö	Inskrivningsdatum:	1927-02-21
Bouppteckning	1926-12-01	Ingen köpeskilling redovisad.	
Juridisk form:	Fysisk person		
Andel:	1/4		

Tomträttsinnehavare (Uppgifter saknas)

Tidigare ägare (Uppgifter saknas)

Tomträttsupplåtelse (Uppgifter saknas)

Inskrivningar (Uppgifter saknas)

Anteckningar (Uppgifter saknas)

Noteringar (kommunspezifika) (Uppgifter saknas)

Område

<i>Spatial områdestyp</i>	<i>Område</i>	<i>Beskrivning</i>
Hemtjänstområde	041, 049	Norrskedika
Spatialt NYKO 4-siffernivå	0492	
Spatialt NYKO 6-siffernivå	049200	
Hemtjänstområde	7	Norrskedika
Riskgruppsområde	Börstil	Börstil
Demografiskt statistikområde	Hela kommunen	en test av hela kommunen
Hemtjänstområde	Norrskedika	Norrskedika
Valdistrikt	Norrskedika - Valö - Forsmark	Norrskedika - Valö - Forsmark

Byggnader

<i>Husnr</i>	<i>Byggnadstyp</i>	<i>Byggnadsstatus</i>	<i>Senaste ajourföring</i>
1	Samhällsfunktion	Gällande	20150812
Adress			
<i>Gata/väg</i>		<i>Kommundel</i>	
[Redacted]		Börstil	
Alternativnamn			
SNESSLINGE SKOLA			

--- Listan slut ---

Värdeutlåtande

Kommun Östhammar

Objekt [REDACTED]

Värdetidpunkt 2020-07-31

Företagssäte:

Org. nr: 556107-6968
VärderingsInstitutet A. Sundqvist AB
Värmbolsvägen 7
641 52 Katrineholm

Växel: 0150-199 00

info@properate.se
www.properate.se

Värdeutlåtande tomtmark

Fastighet:	Östhammar, [REDACTED]
Ägare:	[REDACTED] 12-01)
Typkod:	Förutsätts utgöra 210
Beställare:	Östhammar Kommun Att: Carina Hemlin Karlsson Stångörsgatan 10 742 21 Östhammar
Värdetidpunkt:	2020-07-31
Uppdrag:	Vi utför alla uppdrag enligt allmänna villkor för värdeutlåtande (se närmare www.properate.se) Bedömning av marknadsvärde för externt bruk inför kreditprovning och försäljning.

Marknadsvärdet bedöms uppgå till:

460 000 kr, Fyrahundra sextiotusen kronor

Osäkerhetsintervallet uppskattas till +/- 60 000 kr

Jämförelsetal: Marknadsvärde / Taxeringsvärde: 1,1
Kronor per kvm: 97

Uppsala 2020-08-14

Värderingsinstitutet A. Sundqvist AB

[REDACTED]
[REDACTED]

Master i Ekonomi / Agronom

AUKTORISERAD
FASTIGHETSVÄRDERARE

1. Värderingsunderlag

1:1 Förutsättningar

Värderingsobjektet är taxerad som typkod 825 och är delvis bebyggd med en skolbyggnad på ofri grund som ägs av Östhammar kommun. Fastigheten är ej inom planlagt område. I värderingen beaktas inte byggnationen och fastigheten förutsätts utgöras av typkod 210 (småhusenhet, tomtmark).

Kostnader för markundersökningar eller andra markarbeten såsom anslutningsvägar och pålning har ej beaktats i värderingen.

Avseende el anslutning förutsätts det finnas i tomtgräns och anslutningsavgifter har ej beaktats i värderingen. System för VA förutsätts inte finnas.

1:2 Uppdragets omfattning

Uppdraget är att uppskatta fastighetens marknadsvärde.

"Med marknadsvärde avses sannolikt pris vid en tänkt försäljning på en fri och öppen marknad. Försäljningen förutsätts ske vid värdetidpunkten efter att fastigheten varit utbjuden till försäljning på ett för fastigheten sedvanligt sätt under en normal marknadsföringstid."

Vid den tänkta försäljningen får inte föreligga något tvång att överlåta fastigheten och inte några speciella partsrelationer.

1:3 Värderingsmetod

Värderingen bygger i möjligaste mån på prisjämförelser vid försäljning av jämförbara eller liknande objekt i närområdet, ortsprisanalys tomtmark typkod 210. Ett flertal värdefaktorer som till exempel läge, tillgänglighet, installationer, storlek och skick beaktas vid bedömningen.

1:4 Uppgifter för värderingen

Uppgifter för värderingen har erhållits av uppdragsgivaren. Tillgängliga uppgifter har utöver muntlig information bestått av uppgifter från lantmäteriförrättning. OBS! Nedanstående areauppgifter baseras på uppgifter lämnade av uppdragsgivaren. Arealen har ej kontrollmätts och bör därför ej ligga till grund för försäljning av fastigheten.

1:5 Okulärbesiktning

Fastigheten besiktigades 2020-06-25 av [REDACTED]. Värdebedömningen grundar sig på fastighetens standard och skick vid besiktningen. Besiktningen är inte av sådan karaktär och omfattning att den uppfyller säljarens upplysningsplikt eller köparens undersökningsplikt enligt 4 kap 19 § Jordabalken.

Värderingsinstitutet ansvarar inte för eventuella felaktiga sakuppgifter oavsett om dessa är lämnade av uppdragsgivaren, olika myndigheter eller uppgifter hämtade ur offentliga register.

1:6 Miljöaspekter

Värdebedömningen grundas på förutsättningen att nuvarande eller annan verksamhet kan bedrivas utan att åläggas hinder eller begränsningar med hänvisning till gällande miljölagstiftning. Värderingen förutsätter att inga miljöskulder i mark eller byggnad förekommer.

1:7 Latent skatteskuld och moms

Vid värderingen har inte eventuella latent skatteskulder eller momsfrågor beaktats.

1:8 Kvalitetssystem

Enligt Värderingsinstitutets kvalitetssystem, kontrolleras varje dokument som produceras inom företaget av en fastighetsvärderare auktoriserad av Samhällsbyggarna.

2. Fastighetsbeskrivning

Allmän beskrivning

Värderingsobjektet är belägen i Snesslinge invid väg 76, ca 10 km väster om centrala Öregrund och ca 7 km norr om centrala Östhammar. Omgivande bebyggelse utgörs av bostäder och lantbruk.

Tomtmarken är totalt 4 720 kvm med finplanerade grus- och gräsytor.

Tomten saknar vatten, avlopp och el. Undergrunden utgörs troligen av morän.

2.1 Servitut, utnyttjanderätt m.m.

Någon särskild servitutsutredning har inte utförts.

Någon särskild utredning av pantbrev har inte utförts. Se närmare bilaga 1.

2.2 Arealer och Taxeringsvärden

Fastigheten förutsätts utgöras av obebyggd småhustomt typkod 210.

Taxeringsvärdet har beräknats enligt skatteverkets beräkningsmodell med utgångspunkt av typkod 210 och 4 720 kvm areal och redovisas nedan.

Ägoslag	Areal	Tax. Värde tkr
Tomtmark	4 720 kvm	423

Summa Taxeringsvärde 2020: 423 000 kr

3. Ortprisanalys

Vid ortsprisanalysen har vi tittat på jämförbara sålda fastigheter (typkod 210) i Östhammars kommun belägna minst 150 m. från hav, sjö eller vattendrag samt en tomtareal ej mindre än 2 000 kvm och en köpeskilling som överstiger taxeringsvärdet. Sökningen avser försäljningar från 2017-01-01 och framåt. Efter gallring genererade sökningen 12 st. träffar. Medelvärde för materialet uppgår till 150 kr/kvm tomtmark samt K/T 1,9. Noteras att mindre tomtarealer genererar generellt högre pris/kvm.

Beteckning	Kommundel	Datum	Tomtareal	Köpesumma	Kvmpris	Taxår	K/T	Typkod
NOLSTERBY [REDACTED]	Börstil	2020-06-12	5 301	800 000	151		1,2	210
YTTERSBY [REDACTED]	Östhammar	2020-04-17	2 561	750 000	293	2018	3,1	210
FILM [REDACTED]		2020-04-02	2 144	285 000	133	2018	2,1	210
ÅBY [REDACTED]		2020-02-28	6 767	251 000	37	2018	1,0	210
VAMSTA [REDACTED]		2020-02-21	6 150	230 000	37	2018	1,2	210
SNESSLINGE [REDACTED]		2019-06-30	3 774	325 000	86	2018	1,1	210
BJÖRNÄS [REDACTED]		2017-12-01	2 093	320 000	153	2015	1,2	210
BJÖRNÄS [REDACTED]		2017-11-07	2 710	400 000	148	2017	1,8	210
FRESTA [REDACTED]	Alunda	2017-11-01	2 172	400 000	184	2015	3,3	210
LUND [REDACTED]	Film	2017-07-27	2 462	200 000	81	2015	1,6	210
SNESSLINGE [REDACTED]	Börstil	2017-06-30	4 047	350 000	86	2015	1,3	210
SNESSLINGE [REDACTED]	Östhammar	2017-04-27	2 049	850 000	415	2015	4,4	210
Medel:			3 519	430 083	150		1,9	

Fastigheterna [REDACTED] är belägna närmst värderingsobjektet och är belägna med närhet till vatten men över 150 meter. [REDACTED] är den senast sålda och såldes för motsvarande 86 kr/kvm samt K/T 1,1.

Värderingsobjektets läge och storlek medför att marknadsvärdet för värderingsobjektet bedöms ligga under medelvärdet för ortprismaterialet motsvarande 97 kr/kvm samt K/T 1,1.

4. Sammanfattande värdebedömning

Med ledning av ortsprismaterialet, den allmänna fastighetsprisutvecklingen under perioden och mot bakgrund av värderingsobjektets läge, förutsättningar och egenskaper bedöms objektet ha en värdenivå enligt nedan.

Tomtmark

Kronor per Kvm:	4 720 kvm x 100 kr / kvm	472 000 kr
Faktor K/T	423 Tkr x K/T 1,1	465 300 kr
Medelvärde:		568 500 kr

Marknadsvärdet bedöms uppgå till:

460 000 kr, Fyrahundrasextiotusen kronor

Osäkerhetsintervallet uppskattas till +/- 60 000 kr

Jämförelsetal: Marknadsvärde / Taxeringsvärde: 1,1
Kronor per kvm: 97

Bilagor

Bilaga I, II Fastighetsdatautdrag, Karta

Bilaga III Fotografier

BILAGA II FASTIGHETSDATAUTDRAG

038 Allmän+Taxering 2020-06-08

Fastighet

Beteckning [REDACTED]		Aktualitetsdatum i inskrivningsdelen 2020-06-04
Nyckel: 030096274	UUID: 909a6a49-6261-90ec-e040-ed8f66444c3f	
Distrikt Börstil Socken: Börstil	Distriktskod 215197	Län- och kommunkod 0382

Adress

Adress [REDACTED] 742 93 Östhammar	
--	--

Läge, karta

Område	N (SWEREF 99 TM)	E (SWEREF 99 TM)	
1	6689407.0	681145.4	Stor fastighetskarta

Areal

Område	Totalareal	Därav landareal	Därav vattenareal
Totalt	4 720 kvm		

Lagfart

Ägare	Andel	Inskrivningsdag	Akt
[REDACTED]	1/4	1927-02-21	27/33
Bouppteckning: 1926-12-01 Ingen köpeskilling redovisad.			
	1/4	1927-02-21	27/33Ä
[REDACTED]			
Bouppteckning: 1926-12-01 Ingen köpeskilling redovisad.			

Ägare	Andel	Inskrivningsdag	Akt
[REDACTED]	1/4	1927-02-21	27/33Ö
Bouppteckning: 1926-12-01 Ingen köpeskillning redovisad.			
[REDACTED]	1/4	1962-01-31	62/174
Arv: 1961-12-16 Ingen köpeskillning redovisad.			

Taxeringsuppgifter

Taxeringsenhet			
Specialenhet, skolbyggnad (825)			
191293-8			
Omfattar hel registerfastighet och ingår i en sammanföring.			
Taxeringsvärde			
Taxeringsår			
2019			

Samtaxering för registerenhet

Östhammar [REDACTED]

Taxerad Ägare	Andel	Juridisk form	Ägandetyyp
212000-0290 Östhammars Kommun Box 66 742 21 Östhammar	1/1	Kommun	Lagfart eller Tomträtt

Andel i gemensamhetsanläggningar och samfälligheter

Samfällighetsutredning ej verkställd, redovisningen av fastighets andel i samfällighet kan vara ofullständig

Åtgärd

Fastighetsrättsliga åtgärder	Datum	Akt
Avstyckning 1-6	1934-06-22	03-BÖL-591 Akt

Ursprung

Östhammar [REDACTED]

Tidigare Beteckning

Beteckning	Omregistreringsdatum	Akt
C-Börstil [REDACTED]	1975-06-02	03-75:432

Ajourförande inskrivningsmyndighet

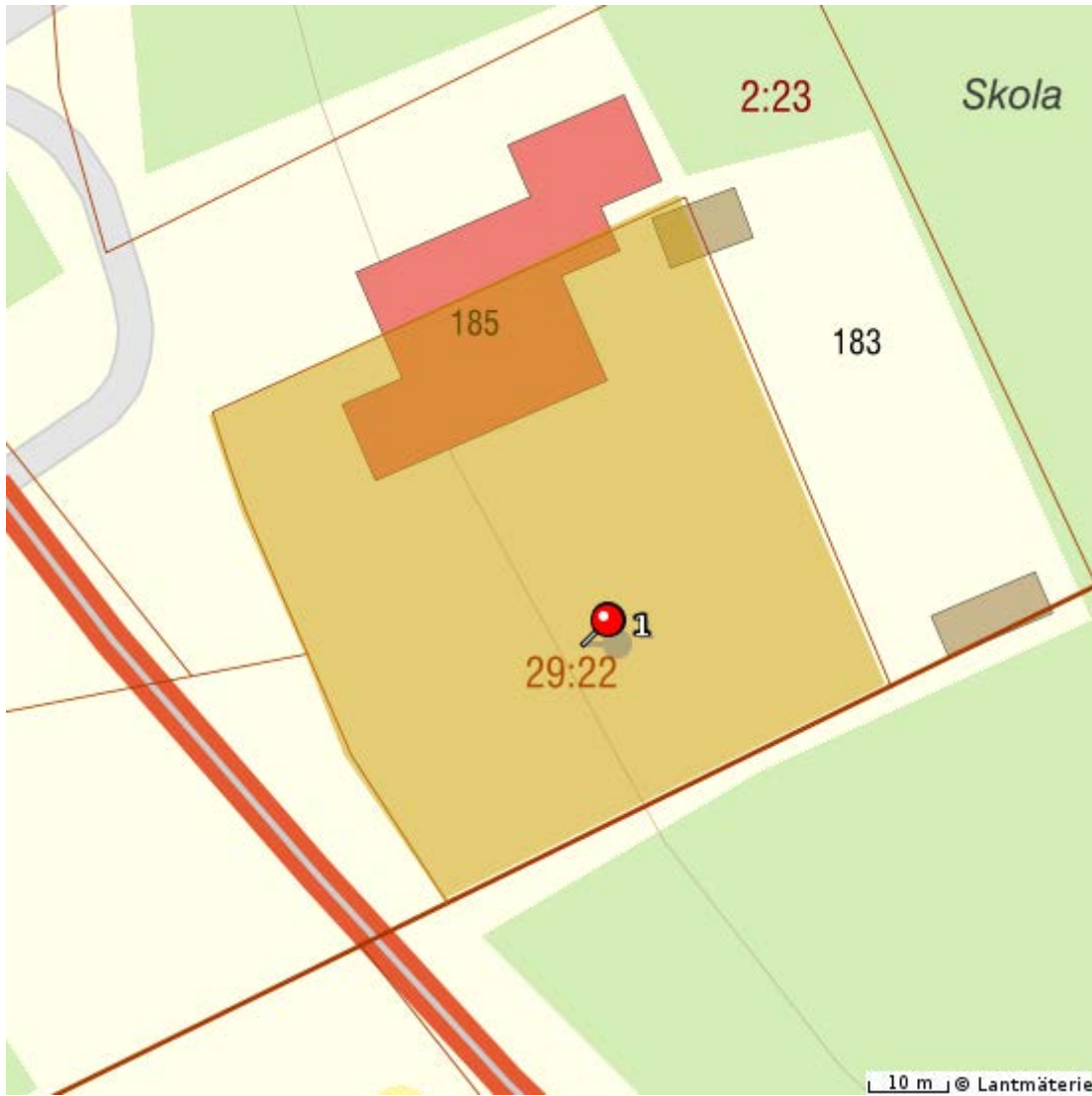
Lantmäteriet

Kontorbeteckning: Norrtälje

Telefon: 0771-63 63 63

BILAGA III

KARTA

BILAGA IV

FOTOGRAFIER

KÖPEKONTRAKT

Säljare: Östhammars Kommun 212000-0290
Box 66,
742 21 Östhammar

Köpare: Ägare fastigheten Östhammar Hargshamn [REDACTED]
[REDACTED]

§ 1

Överlåtelse objekt Ca 1.730 kvm, område B och C, del av fastigheten [REDACTED]
Östhammars kommun. Områdena B och C har markerats på bifogad karta
(Bilaga 1).
Överlåtelsen avser mark som idag är detaljplanlagt som vägmark och park eller
plantering. Fastigheterna överläts i det skick de är på kontraktsdagen.

§ 2

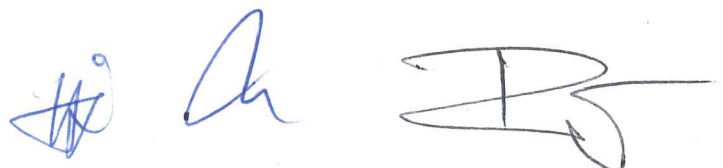
Överlåtelse Säljaren överlåter härmed del B och C av fastigheten Östhammar [REDACTED]
[REDACTED] till köparen för en överenskommen köpeskilling av
Sjuttontusentvåhundrasextiofemkronor /17.265/ kronor och i övrigt enligt
nedanstående villkor.
Överlåtelseobjektet, ca 1.730 kvm, ska regleras till köparens fastighet
Östhammar [REDACTED]

§ 3

Bakgrund Parterna har 2011-02-15 i en överenskommelse om fastighetsreglering kommit
överens om att ovan angivna överlåtelse ska genomföras men den överlåtelsen
har varit beroende av en detaljplaneändring som fram till idag inte blivit
genomförd (Bilaga 2). Parternas tidigare överenskommelse om
fastighetsreglering underskriven 2011-02-15 ersätts av detta köpekontrakt.

§ 4

Villkor Detta köp är villkorat av att en ny detaljplan som föreskriver industrimark på de
berörda delarna antas inom två år från undertecknande av detta avtal. I händelse
av att ny detaljplan inte vunnit laga kraft inom två år från undertecknandet faller
detta avtal.

§ 5

Mark och Grundförhållande Vid en framtida exploatering av fastigheten svarar köparna för merkostnader förorsakade av mark och grundförhållanden.

§ 6

Inskrivningsförhållanden Säljaren garanterar att de berörda fastighetsdelarna på tillträdesdagen inte besväras av in-teckningar eller inskrivningar.

§ 7

Tillträde Tillträde till fastigheterna sker den dag då detaljplanen och lantmäteriförrättningen vunnit laga kraft.

§ 8

Köpeskilling Köpeskillingen ska i sin helhet erläggas på tillträdesdagen.

§ 9

Jämkning köpeskilling Parterna godtar sådan jämkning i fastighetens cirka areal som uppkommer vid blivande lantmäteriförrättning och köpeskillingen justeras därefter.

§ 10

Ansökan Köparen ansvarar att ansökan om fastighetsbildning/fastighetsreglering inges till Lantmäterimyndigheten. Kostnad för fastighetsbildning/fastighetsreglering betalas av köparen.

§ 11

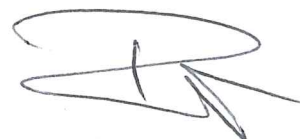
Ev. lagfart Om ansökan om lagfart blir aktuell svarar köparen för lagfarts-, in-tecknings- och övriga med köpet förekommande kostnader.

§ 12

Köpebrev När köpeskillingen har betalats i sin helhet ska säljaren upprätta och överlämna köpebrevet till köparen.

§ 13

VA och El Köparen ska erlægga anläggningsavgift för vatten och avlopp (VA) enligt gällande taxa för kommunens allmänna vatten- och avloppsanläggning samt anslutningsavgift för el i förekommande fall.
Köparen ansvarar själv för omhändertagande av dagvatten från fastigheten på sätt som godkänns av kommunens VA-ansvarig.

§ 14

JB I övrigt gäller vad i 4 kap jordabalken eller annars i lag stadgas om köp av fast egendom.

§ 15

Villkor KS Detta avtal gäller under förutsättning att Östhammars kommunstyrelse beslutar att godkänna avtalet och att beslutet vinner laga kraft. Överklagandetiden är tre veckor. Om beslutet inte vinner laga kraft, hävs avtalet.

Bilaga: 1. Karta
2. Överenskommelse om fastighetsreglering 2011-02-15

Detta avtal har upprättats i två likalydande exemplar av vilka köparen och säljaren tagit varsitt.

Östhammar 2020-09-28

HÄRSHAMN 2020-09-10

ÖSTHAMMARS KOMMUN

Säljare

För fastigheten Östhammar

Jacob Spangenberg
Kommunstyrelsens ordförande

Helen Åsbrink
Teknisk chef

KÖPEKONTRAKT

Säljare: Östhammars kommun 212000-0290
Box 66,
742 21 Östhammar

Köpare: Ägare fastigheterna Östhammar [REDACTED]
[REDACTED]
742 50 Hargshamn

§ 1

Överlåtelse objekt Ca 14.800 kvm, område A, del av fastigheterna [REDACTED] i Östhammars kommun. Området har markerats på bifogad karta (Bilaga 1). Överlåtelsen avser mark som idag är detaljplanelagt som vägmark, parkering, park eller plantering samt allmänt ändamål. Fastigheterna överläts i det skick de är på kontraktsdagen.

§ 2

Överlåtelse Säljaren överlåter härmed del A av fastigheterna Östhammar [REDACTED] och [REDACTED] till köparen för en överenskommen köpeskilling av Etthundrafyrtiosjatusensjuhundrafemkronor /147.705/ kronor och i övrigt enligt nedanstående villkor.
Av fastigheterna skall ca 14.800 kvm regleras till köparens fastighet Östhammar [REDACTED]

§ 3

Bakgrund Parterna har 2011-02-15 i en överenskommelse om fastighetsreglering kommit överens om att ovan angivna överlåtelse ska genomföras men den överlåtelsen har varit beroende av en detaljplaneändring som fram till idag inte blivit genomförd (Bilaga 2). Parternas tidigare överenskommelse om fastighetsreglering underskriven 2011-02-15 ersätts av detta köpekontrakt.

§ 4

Villkor Detta köp är villkorat av att en ny detaljplan som föreskriver industrimark på de berörda delarna antas inom två år från undertecknande av detta avtal. I händelse av att ny detaljplan inte vunnit laga kraft inom två år från undertecknandet faller detta avtal.

§ 5

Mark och Grund- Förhållande Parterna är införstådda med att detta avtal inte föregåtts av någon djupare analys av markförhållandena inom det aktuella markområdet. Viss ledning kan finnas i bilagd MIFO 2 rapport, bilaga 3.

§ 6

Inskrivnings förhållanden Säljaren garanterar att de berörda fastighetsdelarna på tillträdesdagen inte besväras av in-teckningar eller inskrivningar.

§ 7

Tillträde Tillträde till fastigheten sker den dag då detaljplanen och lantmäteriförrättningen vunnit laga kraft.

§ 8

Köpe-skilling Köpeskillingen ska i sin helhet erläggas på tillträdesdagen.

§ 9

Jämkning köpeskillning Parterna godtar sådan jämkning i fastighetens cirka areal som uppkommer vid blivande lantmäteriförrättning och köpeskillingen justeras därefter.

§ 10

Ansökan Köparen ansvarar att ansökan om fastighetsbildning/fastighetsreglering inges till Lantmäterimyndigheten. Kostnad för fastighetsbildning/fastighetsreglering betalas av köparen.

§ 11

Ev. lagfart Om ansökan om lagfart blir aktuell svarar köparen för lagfarts-, in-tecknings- och övriga med köpet förekommande kostnader.

§ 12

Köpebrev När köpeskillingen har betalats i sin helhet ska säljaren upprätta och överlämna köpebrevet till köparen.

§ 13

VA och El Köparen ska erlagga anläggningsavgift för vatten och avlopp (VA) enligt gällande taxa för kommunens allmänna vatten- och avloppsanläggning samt anslutningsavgift för el i förekommande fall.
Köparna ansvarar själv för omhändertagande av dagvatten från fastigheten på sätt som godkänns av kommunens VA-ansvarig.

§ 14

JB I övrigt gäller vad i 4 kap jordabalken eller annars i lag stadgas om köp av fast egendom.

§ 15

Villkor KS Detta avtal gäller under förutsättning att Östhammars kommunstyrelse beslutar att godkänna avtalet och att beslutet vinner laga kraft. Överklagandetiden är tre veckor. Om beslutet inte vinner laga kraft, hävs avtalet.

Bilaga: 1. Karta
2. Överenskommelse om fastighetsreglering 2011-02-15
3. Mifo 2 rapport

Detta avtal har upprättats i två likalydande exemplar av vilka köparen och säljaren tagit varsitt.

Östhammar 2020-09-28

ÖSTHAMMARS KOMMUN

Säljare

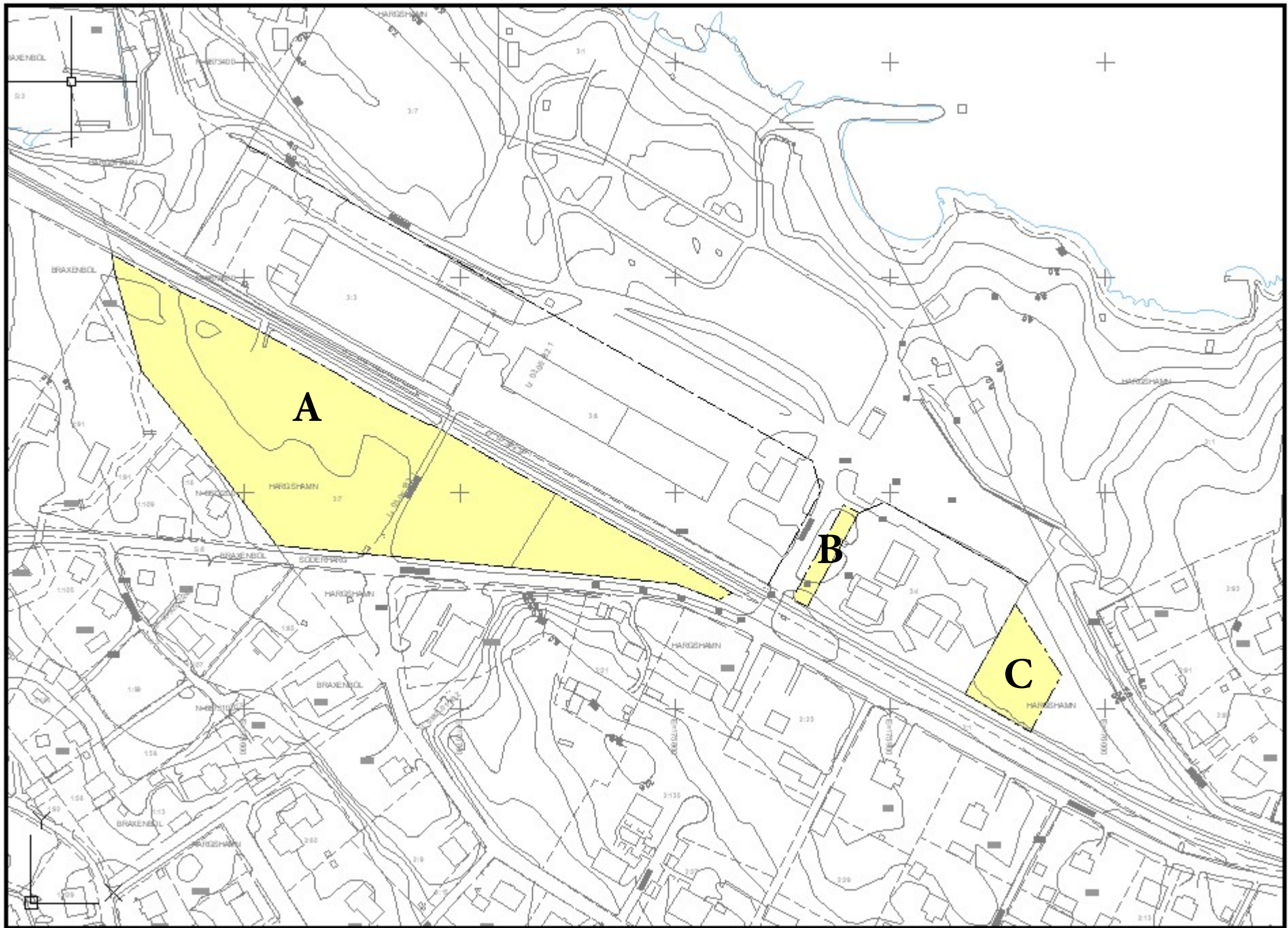

Jacob Spangenberg
Kommunstyrelsens ordförande

Helen Åsbrink
Teknisk chef

HARGSHAMN
2020-09-10

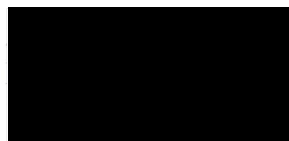

För fastigheterna Östhammar Hargshamn 3:8

A- Ca. 14800kvm   C-Ca. 1330 kvm
B- Ca. 400 kvm

Tekniska förvaltningen
André van der Kaay 0173-861 81, 070-234 96 97

Arrendeavtal

Översänder ett underskrivet exemplar av anläggningsarrendeavtal och ett underskrivet exemplar av överenskommelse om fastighetsreglering. Bifogar sammanträdesprotokoll 2010KS141 § 2, daterat 2011-02-15.

Med vänliga hälsningar

ÖSTHAMMARS KOMMUN
Tekniska kontoret

André van der Kaay

AVTAL OM ANLÄGGNINGSSARRENDE

- Jordägare: 1.
Östhammars kommun, 212000-0290, nedan kallad kommunen.
Box 66
742 21 Östhammar
- Arrendator:
- Arrendeställe: Ett område om ca 3 000m² av fastigheten
i Östhammars kommun.
Innan arrendeavtalet träder i kraft ska kommunen flytta befintlig väg och anlägga ny parkering för Hargshamnsbadet.
Arrendestället har markerats med orange färg på bifogad karta.
- Ändamål 2.
Förråd och lagerutrymmen för den av Jaco bedrivna verksamheten.
På arrendestället får inte bedrivas verksamhet som strider mot det angivna ändamålet.
Arrendatorn har att följa gällande hälsoskydds-, miljöskydds och annan lagstiftning som verksamheten omfattas av. Arrendatorn svarar för kostnaderna för de åtgärder, som kan påfordras enligt denna lagstiftning.
- Byggnad: 3
Arrendatorn får på området uppföra för verksamheten erforderliga anläggningar.
Arrendatorn ansvarar för att erforderliga myndighetstillstånd inhämtas.
- Arrendetid: 4.
20 år från och med att detta avtal undertecknats av båda parter.
Avtalet förlängs därefter med 10 år i taget om uppsägning inte skett senast 12 månader före arrendetidens utgång.
Vid förlängning av avtalet ska arrendeavgiften utgöras av grundbeloppet enligt p 5 justerat med konsumentprisindex enligt p 6.
- Arrendeavgift: 5.
Arrendeavgiften är 34 500 kronor (varav 9 000 kronor utgör grundbeloppet) för varje arrendeår under 20 år. Därefter justeras avgiften enligt p 4 ovan.
Beräkning arrendeavgift enligt bilaga.
I arrendeavgiften ingår arrendatorns del av investeringskostnaden för flyttning av väg och ny parkering till badet och campingen.

6.
Index Arrendeavgiftens grundbelopp är baserad på konsumentprisindex-
talet (totalindex) 301,11 för oktober månad 2009 och gäller under
det första arrendeåret. För varje följande arrendeår skall avgiften
justeras så att den följer indexändringarna fram till oktober månad
närmast före det aktuella arrendeårets början.
7.
Förbud mot upplåtelse i
andra hand Arrendatorn får inte utan jordägarens skriftliga samtycke upplåta
nyttjanderätt till någon del av arrendestället.
8.
Förbud mot överlåtelse Arrendatorn får inte utan jordägarens skriftliga
samtycke överlåta arrendet eller annars sätta annan i sitt ställe.
9.
Arrendeställets skick Arrendestället utarrenderas i det skick det befins på tillträdes-
dagen. Arrendatorn är skyldig att alltid hålla arrendestället i ett
vårdat skick.

På arrendestället får inte uppsättas anordningar för reklam annat än
för den rörelse som bedrivs på området. Arrendatorn är skyldig
söka erforderliga tillstånd.
10.
Lednings-
dragning Arrendatorn medger att jordägaren, eller annan som har dennes
tillstånd, får dra fram och vidmakthålla ledningar i eller över
arrendestället med erforderliga ledningsstolpar och infästnings-
anordningar på byggnader, om detta kan ske utan avsevärd olägen-
het för arrendatorn. Arrendatorn är skyldig att utan ersättning tåla
det intrång som föranleds av att ledningarna anläggs och nyttjas,
men har rätt till ersättning för direkta skador i övrigt.
11.
Avträdes-
ersättning Arrendatorn har inte rätt till avträdesersättning då arrendet upphör.
12.
Inskrivnings-
förbud: Arrenderätten får inte inskrivas.

CB
~ R

- Dispens-
klausuler
13.
Följande särskilda förbehåll skall gälla under förutsättning att de godkänns av arrendenämnden:
- Jordägaren har rätt att återta arrendestället eller del därav före arrendetidens utgång, om det är erforderligt för fastighetens exploatering för annat ändamål. Jordägaren skall underrätta arrendator i god tid före återtagandet. Arrendatorn har rätt till skälig nedsättning av arrendeavgiften samt skälig ersättning för den skada som orsakas av återtagandet.
- Om arrendatorn frånträder arrendet i förtid ska arrendatorn ersätta jordägaren med 17 500 kr för varje år som återstår av arrendetiden. Hela återstående beloppet ska betalas i samband med frånträdet.
- Hänvisning till
jordabalken
15.
I övrigt gäller vad i 7 och 8 kap. jordabalken eller annars i lag stadgas om anläggningsarrende.
- Kontrakts-
Exemplar
16.
Detta avtal har upprättats i två exemplar, av vilka jordägaren och arrendatorn tagit var sitt.

Underskrifter

2013-01-01

ÖSTHAMMARS KOMMUN
Jordägare

Jacob Spängenberg

Annika Bexelius

Handwritten signature and initials in blue ink.

AVTAL OM ANLÄGGNINGSARRENDE

██████████ har framfört behov av att utöka sin fastighet mot Badvägen för att få möjlighet att expandera. För detta krävs att befintlig väg flyttas och att nya parkeringsytor för bad och camping iordningsställs. ████████ del av kostnaderna ska betalas under arrendetiden 20 år och ingår i nedanstående arrendeavgift.

Beräknad total kostnad	
Flyttning gata	150 000kr
Ny parkering	<u>700 000kr</u>
	850 000kr

Kommunens del	500 000kr
██████ del	<u>350 000kr</u>

Avbetalning 20år

Beräkning av arrende avgift	
Grundarrende	9 000kr/år
Amortering 20 år	17 500kr/år
Ränta	<u>8 000kr/år</u>
	<u>34 500kr/år</u>

Kontrakts- Exemplar   Detta avtal har upprättats i två exemplar, av vilka jordägaren och arrendatorn tagit var sitt.

Underskrifter   Östhammar   :

ÖSTHAMMARS KOMMUN
Jordägare

████████████████████

Jacob Spangenberg

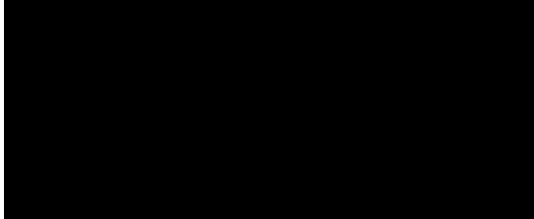
Sten Huhta

████████████████████

ÖVERENSKOMMELSE OM FASTIGHETSREGLERING

Säljare: Östhammars kommun, 212000 – 0290
Box 66
742 21 ÖSTHAMMAR

Köpare:

Överlåtelse-objekt: C:a 16 530 m² av fastigheterna [redacted] i Östhammars kommun, nedan kallad Fastigheten . Områdena har grönmarkerats på bifogad karta (Bilaga 1).

- 1. Överlåtelse**

Säljaren överlåter härmed Fastigheten till köparna för en överenskommen köpeskilling av Etthundrasextiofemtusen/165 000/ kronor och i övrigt enligt nedanstående villkor. Av Fastigheten skall c:a 14 900 m² regleras till köparnas fastigheter [redacted] och c:a 1 630 m² till fastigheten [redacted].

Kostnad för upprättande av detaljplan fördelas lika mellan Östhammars kommun och [redacted]. Vid avtalets upprättande anses [redacted] ha reglerat sin del i plankostnaderna.

Planarbetet ombesörjes av säljaren.
- 2. Tillträde**

Köparen skall tillträda Fastigheten så snart fastighetsbildningsförrättningen vunnit laga kraft.
- 3. Köpeskillingens erläggande**

Köparen betalar hela köpeskillingen kontant senast 30 dagar efter registrering.
Handpenning ska inte erläggas.
- 4. Inskrivningsförhållanden**

Säljaren garanterar att Fastigheten på tillträdesdagen inte belastas med inteckningar eller inskrivningar.
- 5. Skick**

Fastigheten överlåtes i befintligt av köparen besiktigat och godkänt skick. Säljaren friskrivs från eventuella fel och brister, inklusive ansvar för dolda fel.
Kommunen ansvarar för underhåll av befintligt dike enligt blå markering på bifogad karta. För underhåll av diket ska kommunen beredas nödvändigt utrymme

6. **Fördelning av utgifter**
Säljaren skall betala skatter, räntor och andra utgifter, som utgår för Fastigheten intill tillträdesdagen.

7. **Fastighetsbildning**
Säljaren skall snarast efter det att köpeskillingen erlagts inge ansökan om förrättning till lantmäteriet. Köparen skall svara för samtliga kostnader med anledning av fastighetsregleringen.

8. **Jämkning av köpeskillingen**
Parterna är skyldiga att godtaga sådan jämkning i Fastighetens cirka-areal, som uppkommer vid blivande lantmäteriförrättning.

Om jämkning överstiger 500 m² av den angivna cirka-arealen (16 530 m²) skall reglering av köpeskillingen ske med 10 kr/m².

Eventuell reglering av köpeskillingen enligt ovan skall verkställas på tillträdesdagen.

9. **Villkor**
Överlåtelsen är beroende av att vederbörlig fastighetsbildning sker på grundval av detta köp enligt punkt 1 ovan och under förutsättning att överlåtelsen godkännes av Östhammars kommunfullmäktige. Om fastighetsbildning inte kan ske, är detta avtal ogiltigt och skall återgå utan andra krav från någondera parten än att utbetald del av köpeskillingen skall återbetalas omgående utan ränta.

Denna överenskommelse har upprättats i tre likalydande exemplar, varav parterna tagit var sitt.

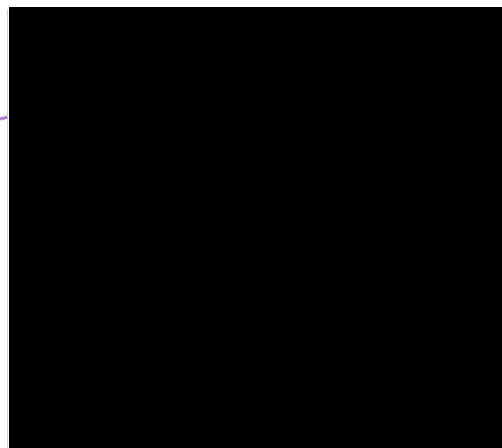
Östhammar 2011-02-15

Östhammar 2011-02-15

Östhammars kommun
För Hagshamn 2:1 och 3:7

.....
Jacob Spangenberg
.....

.....
Kent Ramsten
.....

Delges
Tekniska förvaltningen

§ 2

Dnr 2010KS141
Dnr 99-0755

Dpl 353
Dpl 216

Försäljning av mark i anslutning till Hargshamn badplats
Parkering vid badplats i Hargshamn
[redacted] del av
Överlåtelse, upplåtelse

Tekniska kontoret har i samband med utredningar av området vid Hargshamns bad och camping uppskattat kostnaden för att anlägga en ny parkering enligt bifogad ritning till ca 700 000 kr.

Kostnaden för att dra om vägen över nuvarande parkering uppskattas till 150 000 kr inklusive diverse kringarbeten.

Arbetsutskottets beslut 2010-04-13

Ärendet utgår och behandlas på kommunstyrelsens arbetsutskotts sammanträde den 4 maj 2010.

_____

Jacob Spangenberg (C) föredrar ärendet.

Arbetsutskottets beslut 2010-05-04

Arbetsutskottet har tagit del av informationen.

_____

Kommunchef Sten Huhta föredrar ärendet.

Arbetsutskottets beslut 2010-05-28

Kommunchef Sten Huhta får i uppdrag att förhandla med [redacted] och badplatsens arrendator i ärendet.

Ärendet återkommer till arbetsutskottet.

Tekniska förvaltningens skrivelse daterat 2010-11-30 föreligger.

Teknisk chef Annila Bexelius och administrativ chef Kent Ramsten föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2011-01-11

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige överlåter ca 16 530 m² av fastigheterna [REDACTED] och [REDACTED] enligt bifogad överenskommelse om fastighetsreglering.

Ca 3 000 m² av fastigheten [REDACTED] enligt bifogat arrendeavtal.

Kostnaden anslagstäcks genom tekniska kontorets investeringsram för 2011.

I ärendet yttrar sig Jacob Spangenberg (C), Margareta Widén-Berggren (S), Christina Carlsson (KD) och Anna-Lena Söderblom (M).

Kommunstyrelsens förslag

Cirka 16 530 m² av fastigheterna [REDACTED] överlåtes i enlighet med bifogad överenskommelse om fastighetsreglering.

Cirka 3 000 m² av fastigheten [REDACTED] upplåtes i enlighet med bifogat arrendeavtal.

Kostnaden anslagstäcks genom tekniska kontorets investeringsram för 2011.

Yrkande

Jacob Spangenberg (C) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på yrkandet och finner att kommunfullmäktige beslutar att bifalla kommunstyrelsens förslag.

I övrigt yttrar sig Arno Unge (MP), Margareta Widén-Berggren (S) och Hans Norberg (M).

Kommunchef Sten Huhta yttrar sig i ärendet.

Kommunfullmäktiges beslut

Cirka 16 530 m² av fastigheterna [REDACTED] verlåtes i enlighet med bifogad överenskommelse om fastighetsreglering. (Bilaga 1).

Cirka 3 000 m² av fastigheten [REDACTED] upplåtes i enlighet med bifogad arrendeavtal. (Bilaga 2).

Kostnaden anslagstäcks genom tekniska kontorets investeringsram för 2011.

UPPDRAG 272186, MIFO 2 utredning Jaco Fabriks AB
Titel på rapport: MIFO FAS 2, [REDACTED] Östhammars Kommun
Status: Rapport
Datum: 2017-09-08

MEDVERKANDE

Beställare: [REDACTED]
Kontaktperson: [REDACTED]

Konsult: Tyréns AB
Uppdragsansvarig: [REDACTED]
Handläggare: [REDACTED]
Kvalitetsgranskare: [REDACTED]

REVIDERINGAR

Revideringsdatum
Version:
Initialer:

Uppdragsansvarig:

[REDACTED]

Datum: 2017-09-08

Handlingen granskad av:

[REDACTED]

Datum: 2017-09-07

SAMMANFATTNING

██████████ bedriver sedan 1949 industriell verksamhet på fastigheterna ██████████ och ██████████, Östhammars kommun. Företaget tillverkar modulbyggnader för tekniska utrustningar och utför bl.a. tunnplåtsbearbetning, svetsning, rengöring (betning och avfettning) och målning. Verksamheten kan ha bidragit till föroreningar i mark och grundvatten.

Länsstyrelsen i Uppsala län utförde 2002 en MIFO fas 1-inventering och objektet klassades som riskklass 2 (Länsstyrelsen, 2002). Bygg och miljöförvaltningen i Östhammars kommun ansåg att undersökning enligt MIFO fas 2 bör utföras inom fastigheten för att fastställa eller avfärda de misstankar som finns kring föroreningssituationen.

Tyréns har fått i uppdrag av ██████████ att utföra en MIFO fas 2 inom området, vilket omfattar en översiktlig miljöteknisk undersökning av jord och grundvatten, med laboratorieanalyser av misstänkt förekommande ämnen. I undersökningen ingår att utföra en samlad bedömning av föroreningssituationen och de eventuella risker som kan föreligga med avseende på hälsa och miljö. Bedömningarna mynnar i en förnyad riskklassning av objektet.

Provtagning av jord, grundvatten och sediment utfördes våren 2017. Analysresultaten visar förekomst av metaller och oljekolväten i mark, där påvisade ämnen och halter inte bedöms utgöra någon risk för människa och miljö vid nuvarande markanvändning. I grundvattnet har påvisats förekomst av metaller och oljekolväten. Förekommande halter i grundvattnet bedöms som måttliga till höga. Förhöjda metallhalter har påvisats i sediment i det dike som tar emot dagvatten från industriområdet, järnvägen och intilliggande vägar.

Föroreningsnivån i mark bedöms som måttlig till stor, i grundvatten måttlig och i sediment liten. Spridningsförutsättningarna i mark och grundvatten bedöms som måttliga. Känslighet och skyddsvärde bedöms som liten respektive måttlig.

I en förnyad riskklassning enligt MIFO fas 2 placeras ██████████ i riskklass 3 - måttlig risk för påverkan på människa och miljö.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING.....	6
1.1	MIFO FAS 2	6
1.2	BAKGRUND	6
1.3	SYFTE.....	6
2	TIDIGARE UTREDNINGAR	6
3	OMGIVNINGSFÖRHÅLLANDEN.....	7
3.1	GENERELL OMRÅDESBESKRIVNING.....	7
3.1	BESKRIVNING AV VERKSAMHETEN/HISTORIK.....	8
3.2	KÄNSLIGHET OCH SKYDDSVÄRDE	10
4	BEDÖMD FÖRORENINGSSITUATION.....	10
4.1	MISSTÄNKTA FÖRORENINGAR.....	10
5	BEDÖMNINGSGRUNDER.....	11
5.1	MIFO HANDBOKEN RAPPORT 4918	11
5.2	BEDÖMNINGSGRUNDER FÖR JORD	11
5.2.1	NATURVÅRDSVERKETS GENERELLA RIKTVÄRDEN	11
5.2.2	HALTGRÄNSER FÖR FARLIGT AVFALL	11
5.3	BEDÖMNINGSGRUNDER FÖR GRUNDVATTEN	11
5.4	BEDÖMNINGSGRUNDER FÖR SEDIMENT	12
6	UTFÖRDA UNDERSÖKNINGAR.....	12
6.1	PROVTAGNING.....	12
6.1.1	JORD.....	12
6.1.2	GRUNDVATTEN.....	12
6.1.3	SEDIMENT	13
6.2	POSITIONSBESTÄMNING OCH AVVÄGNING.....	13
6.3	LABORATORIEANALYSER.....	13
6.3.1	JORD.....	13
6.3.2	GRUNDVATTEN.....	13
6.3.3	SEDIMENT	13
7	RESULTAT.....	14
7.1	FÄLT OBSERVATIONER.....	14
7.1.1	JORD.....	14
7.1.2	GRUNDVATTEN.....	14
7.1.3	SEDIMENT	15
7.2	RESULTAT AV LABORATORIEANALYSER.....	15

7.2.1	JORD.....	15
7.2.2	GRUNDVATTEN.....	15
7.2.3	SEDIMENT	16
8	BEDÖMNING AV FÖRORENINGSSITUATIONEN	16
9	RISKKLASSNING ENLIGT MIFO.....	17
9.1	FÖRORENINGARNAS FARLIGHET (F).....	17
9.2	FÖRORENINGSNIVÅ (N).....	18
9.2.1	JORD.....	18
9.2.2	GRUNDVATTEN.....	19
9.2.3	SEDIMENT	19
9.3	SPRIDNINGSFÖRUTSÄTTNINGAR	19
9.4	KÄNSLIGHET OCH SKYDDSVÄRDE (K, S)	20
9.5	RISKKLASSNING.....	20
9.6	MOTIVERING.....	21
10	ÖVRIGT	21
11	REFERENSER.....	22

BILAGOR

Bilaga 1	Planritning med provtagningspunkter
Bilaga 2.1-2.3	Fältanteckningar från jord, grundvatten samt sedimentprovtagning
Bilaga 3.1-3.3	Sammanställning resultat jord, grundvatten samt sediment
Bilaga 4	Planritning med klassade provtagningspunkter
Bilaga 5	Analysrapporter

1 INLEDNING

1.1 MIFO FAS 2

En miljöteknisk markundersökning enligt MIFO fas 2 är av övergripande karaktär och ska ge en översiktlig bild över föroreningssituationen inom det undersökta området. Undersökningarna bör omfatta de medier som kan vara förorenade och bör utföras som riktad och/eller övergripande provtagning. En översiktlig miljöteknisk undersökning har till uppgift att kartlägga om föroreningar finns på området samt översiktligt bedöma spridning. Analyser ska väljas med avseende på vilka föroreningar som misstänks finnas på området, beroende på tidigare verksamhet.

1.2 BAKGRUND

Jaco Fabriks AB har sedan 1949 bedrivit verksamhet på fastigheterna [REDACTED] Östhammars kommun. Jaco Fabriks AB tillverkar byggnader för transformatorstationer och ställverkssystem och har sedan 1995 även tillverkat byggnader för telecomindustrin. Den industriella verksamheten kan under åren ha givit upphov till föroreningar i mark och grundvatten.

Länsstyrelsen i Uppsala län utförde 2002 en MIFO fas 1-inventering och platsen klassades som riskklass 2 "stor risk" (Länsstyrelsen Uppsala län, 2002). Bygg och miljöförvaltningen i Östhammars kommun ansåg att en undersökning enligt MIFO fas 2 bör utföras inom fastigheten för att fastställa eller avfärda de misstankar som finns kring föroreningssituationen.

1.3 SYFTE

Tyréns har fått i uppdrag av Jaco Fabriks AB att utföra en MIFO fas 2 vid företagets anläggning i Hargshamn. Undersökningen är utförd enligt Naturvårdsverkets handbok "Metodik för Inventering av Förorenade Områden" (rapport 4918), (Naturvårdsverket, 1999a).

Syftet med undersökningen är att fastställa eller avfärda de misstankar som finns kring föroreningssituationen inom området. Undersökningen ska utmytna i en samlad bedömning av områdets föroreningsgrad som innefattar risker för miljö och hälsa. I uppdraget ingår att utföra en förnyad riskklassning av objektet.

Undersökningen och dess resultat redovisas i föreliggande rapport.

2 TIDIGARE UTREDNINGAR

Länsstyrelsen i Uppsala län utförde 2002 en MIFO fas 1-inventering och platsen klassades som riskklass 2 (Länsstyrelsen Uppsala län, 2002).

Inventerarens intryck (MIFO fas 1)

Verksamhet som varit i drift drygt 50 år på platsen. Dagens verksamhet ger ett förhållandevis gott intryck ur miljösynpunkt. Gärdsplånen är inte hårdgjord. Lokalerna är i relativt gott skick. Avloppssystemet i äldre byggnaden är något oklart vad gäller recipient.

Riskklass (MIFO fas1)

Riskklass 2

Motivering (MIFO fas 1)

Den långa verksamhetstiden, den relativt stora mängden använda kemikalier och deras farlighet, det troligtvis tunna moräntäcket på berg som ställvis går i dagen samt lokaliseringen intill camping, naturbadet och strand/havsmiljön. Spridningsförutsättningarna till ytvatten är oklara men kan vara mätliga till stora via dagvattnet till diket som mynnar i havet.

3 OMGIVNINGSFÖRHÅLLANDEN

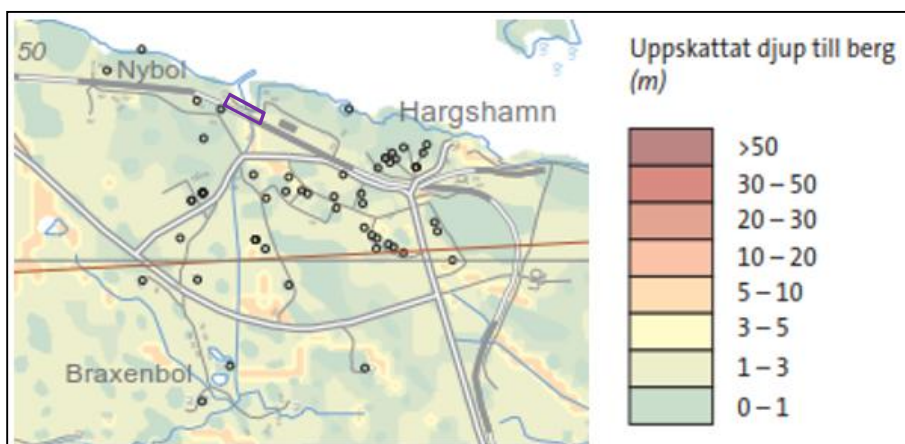
3.1 GENERELL OMRÅDESBESKRIVNING

Jaco Fabriks AB ligger i Hargshamn i Östhammars kommun och utgörs av fastigheterna [REDACTED] se Figur 1 nedan. Området är detaljplanelagt för industriändamål. Jaco Fabriks AB, som etablerades på nuvarande plats 1949, ligger i ett delvis inhägnat industriområde. Industrin gränsar mot en campingplats, småbåtshamn och naturbad. Direkt söder om fastigheten passerar järnvägen. I övrigt utgörs närområdet av grönområden och bostadsområden med villatomter.

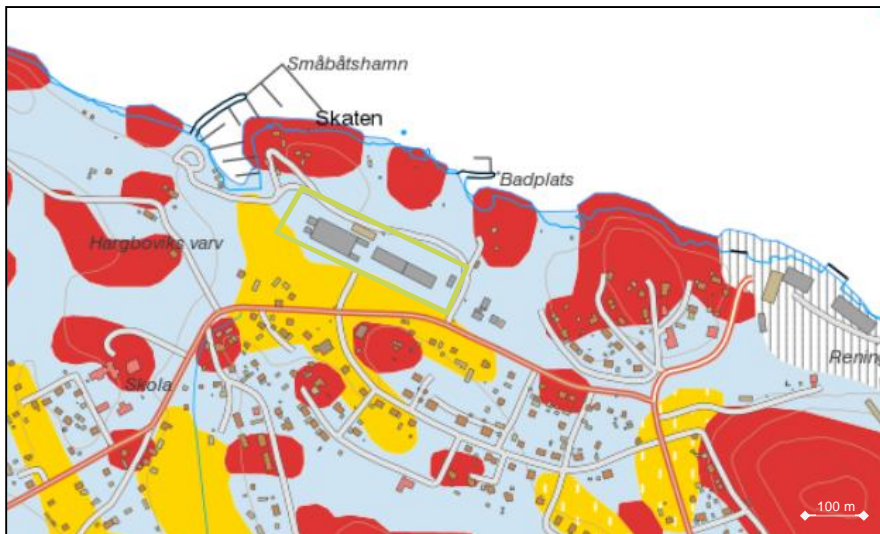

Figur 1. Översiktskarta Hargshamn. Jaco Fabriks AB är markerat i gult.

Enligt SGU:s jorddjupskarta varierar djupet till berg i spannet 1-5m inom aktuellt område (se Figur 2).

Figur 2. Utdrag från jorddjupskarta Hargshamn, Jaco Fabriks AB är markerat i lila.

Figur 3. Utdrag från Jordartskarta Hargshamn (SGU), Jaco Fabriks AB är markerat i grönt.
Röd: urberg, Blå: sandig morän. Gul: glacial lera.

Enligt SGU:s jordartskarta är den dominerande jordarten inom området sandig morän. Söder om området förekommer glacial lera. I omgivningarna förekommer berg i dagen, se karta i Figur 3 ovan.

Enligt SGU:s brunnarsarkiv finns ett flertal energibrunnar i bostadsområdet söder och öster om aktuellt område. Två enskilda dricksvattenbrunnar är belägna 150-200m väster om industriområdet, men bedöms inte ligga inom verksamhetens påverkansområde.

3.1 BESKRIVNING AV VERKSAMHETEN/HISTORIK

Information kring historik och verksamhet har erhållits från Richard Johnson, Jaco Fabriks AB, inför upprättande av provtagningsplan (Tyréns, 2016).

Verksamheten har under åren utökats successivt med nya byggnader och genom tillbyggnad av befintliga byggnader. Verksamhetens äldsta byggnad har uppförts i fyra delar från 1949 fram till mitten av 1960-talet. Denna byggnadskropp är placerad i västra delen av fastigheten. En kontorsbyggnad på betongplatta med tegelfasad tillkom österut i början av 1970-talet. Under perioden 1995 till 1996 tillkom en industribyggnad för slutmontering av tekniska system. Under perioden mellan år 2008 till 2009 tillkom ytterligare en industribyggnad i direkt förlängning på industribyggnaden som uppfördes år 1995/96. Under perioden 2013 till 2015 byggdes den befintliga kontorsbyggnaden till med nytt matrum. Byggnaden uppfördes med platta på mark.

Jaco Fabriks AB utvecklar, konstruerar, tillverkar och säljer modulbyggnader avsedda att inhysa tekniska utrustningar av varierande slag, som efter genomförd installation och rutinprovning transporteras till den slutliga uppställningsplatsen där snabb driftsättning sker.

Installerade system och utrustningar är huvudsakligen elektriska ställverk för låg-, mellan- och högspänning, system för kontroll- och automation, transformatorer, batterier och likriktare, UPS-system, utrustningar för klimatkontroll (HVAC), radiobasstationer för mobiltelefoni, utrustningar för fibernät och järnvägstekniska signalsystem för kontroll och säkerhet vid tågdrift.

Den verksamhet och de industrirelaterade processer som sker i verksamheten är:

1. Tunnplätsbearbetning så som klippning, stansning/nibbling, kantpressning.
2. Svetsning.
3. Ytbehandling (rostskyddsmålning) bestående av förbehandling av metallkonstruktioner genom rengöring (avfettnings- och betningsmedel som appliceras med lågtrycksspruta som därefter tas bort genom spolning med trycksatt varmvatten) samt grund- och slutmålning för att uppnå önskad rostskyddsklass.

4. Montering (skruv-, nit, och limförband) av bygnadsprodukter som sandwichpaneler för väggar, golv och tak, dörrar, fönster, ytskikt för golv.
5. Montering och installation av tekniska utrustningar och system.
6. Kontroll och provning av tillverkade produkter.
7. Interna transporter och lyft med diesel- och eltruckar och dieseldrivna mobilkranar.

De kemikalier som används inom verksamheten är främst rostskyddsfärg (1-komponent och 2-komponent), förtunning samt vattenbaserad sten/sandfärg samt avfettningsmedel och betmedel för rengöring av zinkytor. Viss mängd hydraulolja för maskiner, eldningsolja för uppvärmning av byggnader samt dieselbränsle för fordon används också. Även ett fåtal varianter av lim och fogmassor används i mindre omfattning.

Den gejdsmörjolja som omnämns i MIFO 1-inventeringen användes tidigare för att smörja stans/nibblingsverktyg. Denna olja har dock inte använts på många år och har heller inte ersatts med annan kemikalie.

De klorerade lösningsmedel som omnämns i MIFO 1-inventeringen har enligt Richard Johnson (intervju, 2016-09-14) aldrig använts på fastigheten.

Verksamheten är uppdelad i tre huvudbyggnader, i den västra byggnaden sker tunnplåtsbearbetning, svetsning och ytbehandling (rengöring och rostskyddsmålning). I byggnaderna österut som uppfördes år 1995/96 samt 2008/2009 utförs slutmontering av teknisk utrustning, kontroll och provning. Byggnaden längst österut inrymmer enbart kontor, mötesrum och lunchrum.

Under åren har man i den västra byggnaden rengjort och avfettat galvaniserad tunn stålplåt. Den galvaniserade stålplåten började användas på Jaco under 1960-talet då SSAB i Borlänge startade licenstillverkning av denna typ av zinkbelagd tunnplåt. Varumärket för den galvaniserade tunnplåten inom SSAB var "Dogal", varumärket används än idag av SSAB.

Då galvaniserad zinkbelagd plåt ska lagras i en luftmiljö som innehåller fukt och då zinkplåtytor placerade tät mot varandra, t.ex. då galvaniserade stålplåt placeras i en trave ovanpå varandra eller som en plåtrulle ("coil"), startar en kemisk process som allmänt benämns "vitrost". Vitrosten är framförallt negativ ur estetisk synpunkt då det bildas en ojämn yta som ställer till problem vid ytbehandling. All eventuell vitrost måste avlägsnas vid förbehandlingen (rengöringen) för att en korrekt ytbehandling genom målning ska kunna utföras med fullgott resultat.

Som en åtgärd för att eliminera uppkomsten av vitrost uppfann tillverkarna av galvaniserat tunnplåt en vätska som applicerades i ett mycket tunt skikt ovanpå zinkskiktet, "kemisk passivisering". Ursprungligen på 1960-talet innehöll den kemiska passiviseringen krom⁶⁺, men senare under 1980-talet ändrades innehållet och krom⁶⁺ togs bort.

På den tid den kemiska passiviseringen innehöll krom⁶⁺ (60-tal, 70-tal och delar av 80-talet) avfettades och betades zinkbelagd plåt uppställd på betonggolvet inomhus i den västra byggnaden. Produkterna avfettades och betades genom mekanisk påläggning med svamp, efter ca 10 minuter torkades ytorna torra med trasor, vilket gav ett begränsat spill. De förbrukade trasorna eldades upp inom industriområdet då och då.

I dagens rengöringsprocess sker avfettning och betning (betmedel godkänt för markinfiltration) med applicering genom lågtrycksspruta. Den zinkbelagda plåten placeras på mark utomhus (grusad yta/delvis sprucken asfalt) invid byggnaden belägen i väster mot småbåtshamn. Ett förrådstålt skyddar processen och produkten mot regn, snö och vind. Grusytan där rengöring sker kalkas 1-2 ggr per år, i enlighet med godkännande från Östhammars Kommun.

I byggnad i väster, intill förrådståltet där förbehandling (rengöring) sker, utförs målningsarbeten med hög- och lågtryckssprutor.

Målningsverktyg rengörs med förtunning vid lösningsmedelsbaserad färg. Spill tas omhand i för ändamålet godkända förslutningsbara förvaringskärl (plastkärl om 200 liter) och sänds för destruktion via Ragn-sells verksamhet för hantering av miljöfarligt avfall.

Målningsverktyg rengörs med vatten vid vattenbaserad färg. Spillvatten leds ut via avlopp till mark.

På berg, norr om den äldre västra byggnaden har en oljecistern för eldningsolja utan tak varit belägen. Oljecisternen är idag demonterad och skrotad sedan ca 5 – 10 år. Eldningsolja lagras idag i nytillverkad godkänd tank placerad inomhus i torr miljö.

Vid uppförandet av byggnad i öster 1995/1996 installerades ett inomhus placerat golvavlopp i betongplattan att användas vid rengöring av fordon. Golvavloppet fick direktanslutning till en oljeavskiljare med övervakning och larm. Golvavloppet och oljeavskiljaren kom aldrig att användas och är sen många år avvecklad, avloppet är igengjutet med betong och oljeavskiljaren är fylld med grus/sand. Inga golvbrunnar finns eller har funnits i byggnaderna (förutom för ovan nämnd oljeavskiljare). Fastigheterna är och har varit anslutna till kommunalt VA sedan de byggdes.

3.2 KÄNSLIGHET OCH SKYDDSVÄRDE

Följande skyddsobjekt har identifierats inom fastigheten och i områdets närhet:

- Ytvatten:
  - Hargsviken, en havsvik av Östersjön med en badplats placerad ca 100m norr om verksamheten.
  - Diket/bäcken dit dagvattnet leds och som sedan rinner ut vid småbåtshamnen
- Människor som vistas på fastigheten under arbetstid.
- Människor som vistas på campingen belägen omedelbart intill fastigheten i norr.
- Markmiljön i närområdet
- Grundvattnet

Mellan åren 1575 till 1623 var ett varv beläget väster om fastigheten, Harboviks Varv. Området har av Länsstyrelsen registrerats och klassats som fornlämning respektive fornlämningsområde.

4 BEDÖMD FÖRORENINGSSITUATION

I den västra byggnaden har tunnplåtsbearbetning, svetsning, rengöring (betning och avfettning), målning utförts sedan ca 65 år tillbaka. I detta område har även den tidigare cisternen för eldningsolja varit belägen. Här kan föroreningar potentiellt förekomma i omkringliggande markyta med anledning av de tidigare aktiviteterna.

I byggnaderna öster om den västligaste byggnaden (uppförda år 1995/1996 samt år 2008/2009) har ingen miljöförorenande verksamhet med kemikalier bedrivits, enbart mekaniska och elektrisk monteringsarbeten. Dessa verksamheter bedöms inte ha förorenat omkring- och underliggande mark.

I byggnaden belägen längst österut har det aldrig förekommit miljöförorenande verksamhet med kemikalier utan enbart normalt kontorsarbete som inte bedöms förorenat omkring- och underliggande mark.

4.1 MISSTÄNKTA FÖRORENINGAR

Slutsatsen är att följande föroreningar kan misstänkas förekomma inom fastigheten:

- Metaller, inklusive krom³⁺ och krom⁶⁺
- Oljekolväten
- PAH
- Icke-klorerade lösningsmedel

5 BEDÖMNINGSGRUNDER

5.1 MIFO HANDBOKEN RAPPORT 4918

I Naturvårdsverkets handbok "Metodik för inventering av förorenade områden" (rapport 4918), (Naturvårdsverket, 1999a), finns riktlinjer för bedömning av förorenade områden. Naturvårdsverket har i handboken samlat riktvärden och andra bedömningsgrunder för bedömning av föroreningsnivån, föroreningsars farlighet, områdets känslighet och skyddsvärde, spridningsförutsättningar m.m.

5.2 BEDÖMNINGSGRUNDER FÖR JORD

5.2.1 NATURVÅRDSVERKET'S GENERELLA RIKTVÄRDEN

Riktvärden är ett hjälpmedel för utvärdering av förorenade områden och indikerar föroreningsnivåer som inte innebär oacceptabla risker för människor och miljö.

För markföroreningar har Naturvårdsverket tagit fram generella riktvärden för två typer av markanvändning, Känslig Markanvändning (KM) och Mindre Känslig Markanvändning (MKM), (Naturvårdsverket, 2009). Beroende på hur vissa utvalda skyddsobjekt beaktas kan riktvärden för KM eller MKM användas, se Tabell 1.

Tabell 1. Kriterier för val av markanvändning för mark (Naturvårdsverket, 2009).

Skyddsobjekt	KM	MKM
Människor som vistas på området	Heltidsvistelse	Deltidsvistelse
Markmiljön på området	Skydd av markens ekologiska funktion	Begränsat skydd av markens ekologiska funktion
Grundvatten	Grundvatten inom och intill området skyddas	Grundvatten 200 m nedströms området skyddas
Ytvatten	Skydd av ytvatten, skydd av vattenlevande, organismer	Skydd av ytvatten, skydd av vattenlevande, organismer

För den aktuella utredningen av den fastighet där Jaco Fabriks AB bedriver verksamhet bedömer Tyréns att riktvärden för mindre känslig markanvändning (MKM) bör tillämpas, då Jaco Fabriks AB har som avsikt att fortsatt bedriva industriell verksamhet inom fastigheten under en överskådlig tid.

5.2.2 HALTGRÄNSER FÖR FARLIGT AVFALL

Uppmäta föroreningshalter i jord har även jämförts med Avfall Sveriges rekommenderade haltgränser för farligt avfall (Avfall Sverige, 2007).

5.3 BEDÖMNINGSGRUNDER FÖR GRUNDVATTEN

För grundvatten har halter av alifatiska och aromatiska kolväten jämförts mot SPBI:s branschspecifika riktvärden för grundvatten vid bensinstationer (SPBI, 2011). SPBI:s riktvärden är ej direkt tillämpbara (gäller för bensinstationer), men används ändå som jämförelse. Aktuella spridnings- och exponeringsvägar för organiska föroreningar i grundvattnet bedöms vara ånginträngning i byggnad samt spridning till ytvatten.

För metaller i grundvatten har uppmätta halter jämförts med SGU:s tillståndsklassning för grundvatten (SGU, 2013a), SGU:s föreskrifter om miljö kvalitetsnormer och statusklassificering för grundvatten (SGU, 2013b) samt Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten (Livsmedelsverket, 2011).

5.4 BEDÖMNINGSGRUNDER FÖR SEDIMENT

För bedömning av föroreningsituationen i sediment finns inga direkt tillämpbara riktvärden. För jämförelse används Naturvårdsverkets generella riktvärden för förorenad mark (Naturvårdsverket, 2009), med riktvärden för känslig markanvändning (KM), då provtagningspunkten är belägen i ett grönområde, i direkt anslutning till ett bostadshus.

6 UTFÖRDA UNDERSÖKNINGAR

Syftet med den miljötekniska undersökningen av jord, sediment, och grundvatten är att få en översiktlig bild över föroreningsituationen, samt en bild av eventuell spridning, för att göra en ny riskklassning enligt MIFO-modellen.

Provtagnings- och analysstrategi redovisas i tidigare framtagen provtagningsprogram (Tyréns 2016). Fältundersökningen utfördes enligt Tyréns interna rutiner och enligt SGF:s fälthandbok för undersökning av förorenade områden (SGF, 2013). Det innebär att krav ställs på dokumentation, rengöring, provtagning och provhantering. Provtagningsplanen kommunicerades och godkändes av beställare och tillsynsmyndighet innan undersökningen utfördes.

Undersökningen har omfattat provtagning av yttlig jord i 20 provpunkter, installation av fyra grundvattenrör med uttag av grundvattenprov i tre rör, samt provtagning av sediment i en provpunkt. Plankarta omfattande samtliga provtagningspunkter redovisas i Bilaga 1. Fältanteckningar redovisas i Bilaga 2.1-2.3.

6.1 PROVTAGNING

6.1.1 JORD

Provtagning av jord utfördes i samband med skruvprovtagning med geoteknisk borrhandsvagn (Geotech 604 HM), den 30-31 maj 2017.

Området runt den västra industribyggnaden delades in i fyra delområden (rutor), benämnda 16TY01-16TY04, se Bilaga 1 och 4. Ruta 16Ty01 är belägen väster om industribyggnaden medan ruta 16Ty02 är belägen söder om, ruta 16Ty03 norr om och ruta 16Ty04 öster om industribyggnaden.

Inom varje ruta uttogs yttlig jord (0-0,2 m) i fem punkter. Inom vardera rutan slogs de fem delproverna ihop till ett samlingsprov. Totalt uttogs 20 delprover och 4 samlingsprover av yttlig jord.

Jordprover uttogs även i samband med installation av fyra grundvattenrör (se 6.1.2 nedan). Provtagningsnivåerna delades in efter materialsammansättning eller färg- och luktindikationer, men som mest uttogs ett prov per halvmeter i djupled. Totalt uttogs 19 jordprover i samband med installation av grundvattenrör.

Ytterligare två jordprover uttogs -ett bakom den nuvarande oljecisternen och ett med synligt färgavfall.

Jordlagerföljder och provtagningsdjup noterades tillsammans med färg, lukt samt eventuella andra iakttagelser. Proverna förvarades mörkt och kallt under transport till laboratoriet. Fältanteckningar från jordprovtagningen finns redovisade i Bilaga 2.1 och tillsammans med analysresultaten för jordproverna i Bilaga 3.1.

6.1.2 GRUNDVATTEN

Installation av fyra grundvattenrör utfördes vid skruvprovtagning med geoteknisk borrhandsvagn (Geotech 604 HM), den 30-31 maj 2017. Provpunkterna benämndes 16Ty01GV, 16Ty02GV, 16Ty04GV och 17Ty05GV. Grundvattenrören utgörs av 63 mm PEH-rör, med en eller två meters filter i botten.

Då oljelukt noterades vid installation av grundvattenrör 16Ty02GV bestämdes vid fältarbetet att ett extra grundvattenrör skulle installeras, utöver planerad provtagningsplan (Tyréns, 2016). Det extra grundvattenröret (17Ty05GV) placeras på åkern söder om fastigheten, förmodat nedströms

grundvattenröret i provpunkt 16Ty02GV. Syftet var att verifiera eventuell spridning av oljeförorening via grundvattnet.

Vid installation av grundvattenrör 16Ty01GV påträffades inget vatten, samt ytligt berg (0,5m under my), där röret skulle placeras enligt upprättad provtagningsplan (Tyréns, 2016). I ett försök att hitta ny lokalisering för 16Ty01GV utfördes borrhning i tre punkter, för kontroll av djup till berg. Provpunkten placerades slutligen i södra delen av delområde 16Ty01, där bergnivån låg som djupast, ca 1,7 m under markytan. Inget grundvatten påträffades vid installation av grundvattenröret.

Provtagning av grundvatten utfördes 8 juni 2017, med hjälp av peristaltisk pump, efter omsättning av 2-3 rörvolymmer. Proverna förvarades mörkt och kallt under transport till laboratoriet. Fältanteckningar från provtagning av grundvatten redovisas i Bilaga 2.2.

6.1.3 SEDIMENT

Från industriområdet avleds yt- och dagvatten via ett dike, som avvattnas till en bäck och vidare till i havsviken väster om industriområdet, se karta i Bilaga 1 och 4. Provtagning av dikessediment utfördes i en punkt med hjälp av spade (16Ty10Se), den 8 juni 2017. Ett sedimentprov uttogs ytligt i dikesbotten. Provtagningspunkten borde ha lokaliserats närmare industriområdets fastighetsgräns, men där hade tidigare en dikesresning utförts. Området vid provtagningspunkten var enda platsen med vattenflöde i diket.

Fältanteckningar från provtagning av sediment redovisas i Bilaga 2.3, samt tillsammans med analysresultaten för jordproverna i Bilaga 3.3. Sedimentproverna förvarades mörkt och kallt under transport till laboratoriet.

6.2 POSITIONSBESTÄMNING OCH AVVÄGNING

Samtliga provtagningspunkter samt överkant på installerade grundvattenrör mättes in med GPS. Grundvattenytans nivå mättes med lod till överkant rör.

Inmätningen utfördes i höjdsystem RH2000 samt i plan i Sweref 99 18 00.

6.3 LABORATORIEANALYSER

Totalt valdes sex jordprover, tre grundvattenprover och ett sedimentprov ut för analys på laboratoriet ALS Scandinavia AB, vilka är ackrediterade för aktuella analyser. Med utgångspunkt i misstänkta föroreningsämnen utifrån historisk verksamhet på platsen utfördes analys av metaller, oljekolväten och PAH.

6.3.1 JORD

Ett samlingsprov per ruta analyserades på laboratorium med avseende på metaller inklusive krom⁶⁺ och krom³⁺. Från ruta 16Ty01 analyserades samlingsprovet även med avseende på pH.

Två jordprover uttagna i grundvattennivån vid installation av grundvattenrören 16Ty02GV och 16Ty05GV analyserades med avseende på metaller, PAH, alifater, aromater, BTEX, krom⁶⁺ samt krom³⁺ och pH.

6.3.2 GRUNDVATTEN

Uttaget prov från 16Ty02GV, 16Ty04GV och 17Ty05GV analyserades med avseende metaller, PAH, alifater, aromater, BTEX, krom⁶⁺ samt krom³⁺ och pH.

I ett av de installerade grundvattenrören (16Ty01GV) fanns inget vatten vid provtagning den 8 juni 2017, varför inga analyser kunde utföras i den provpunkten.

6.3.3 SEDIMENT

Sedimentprovet analyserades med avseende på metaller, inklusive krom⁶⁺ och krom³⁺.

7 RESULTAT

7.1 FÄLT OBSERVATIONER

7.1.1 JORD

Marken runt industribyggnaden utgörs av ca 0,5-1 m fyllnadsmassor med grusig sand, se fältanteckningar i Bilaga 2.1. Väster om byggnaden förekommer högar med färgavfall (se Figur 4). Färgrester noterades även i fyllningen väster och söder om byggnaden. Väster om byggnaden påträffades även tegel och kolrester i nivån 0,2-0,6 m under markytan. Fyllnadsmassorna underlagras av sandig siltig morän. Söder om byggnaden (ruta 16Ty02) påträffades torv under fyllningen. På åkern söder om järnvägen (16Ty05GV) utgörs marklagren av naturlig lera och silt ovan morän.

Figur 4. Rester av färg från målning av modulbyggnaderna väster om byggnaden.

Vid installation av grundvattenrör 16Ty02GV noterades oljelukt i grundvattennivån (2,3-3,0 m under markytan). I de ytliga fyllnadsmassorna runt industribyggnaden (samlingsprov 0-0,2 m) noterades ingen lukt eller synliga föroreningar.

Norr om industribyggnaden påträffades berg relativt ytligt, ca 0,2 till 0,6 m under markytan. Väster om industribyggnaden påträffades berg mellan 0,5-1,7m under markytan. Österut påträffades berg ca 1,7 m under markytan. Nivån till berg är som djupast söder om industribyggnaden, ca 3 meter under markytan. Marknivån är relativt plan inom industriområdet, men söder om järnvägen sluttar markytan mot söder. I provpunkt 16Ty05GV (på åkern söder om industribyggnad och järnväg) är nivån till berg ca 2,6 meter.

7.1.2 GRUNDVATTEN

Vid provtagning av grundvatten noterades oljelukt vid omsättning och provtagning i 16Ty02GV. I det västligaste röret (16Ty01GV) påträffades inget vatten.

Grundvattnets strömningsriktning inom området är svårbedömd. Topografin på platsen och uppmätta nivåer till berg tyder på att grundvattnets strömningsriktning är mot söder.

7.1.3 SEDIMENT

Uttaget sedimentprov utgjordes av mörkt/svart sediment med organiskt material utan avvikande lukt.

7.2 RESULTAT AV LABORATORIEANALYSER

7.2.1 JORD

Analysresultaten har sammanställts och jämförts med Naturvårdsverkets generella riktvärden för förorenad mark (Naturvårdsverket, 2009). Sammanställningen redovisas i Bilaga 3.1.

Sammanfattningsvis:

- Koppar och zink har påvisats i halter över MKM i två av fyra ytliga prover (16Ty01 och 16Ty02).
- Arsenik, bly, kadmium, koppar, krom⁶⁺ och/eller zink har påvisats i halter över KM i tre av fyra ytprover (16Ty01, 16Ty02 och 16Ty03).
- Inga förhöjda metallhalter påvisades i provpunkt 16Ty04, 16Ty02GV eller 16Ty05GV .
- Vid installation av grundvattenrör i provpunkt 16Ty02GV noterades oljelukt i fält. Analys av jordprov från nivån 2,0-2,3 m visar förekomst av oljekolväten. Halter av aromater >C10-C16 överskrider MKM, medan halter av PAH-M, alifater och aromater överskrider KM.

En planritning med provpunkter klassade gentemot Naturvårdsverkets generella riktvärden redovisas i Bilaga 4. Laboratoriets analysrapporter redovisas i Bilaga 5.

7.2.2 GRUNDVATTEN

Analys har utförts av grundvatten från tre av fyra installerade rör (i provpunkt 16Ty01GV i västra delen av industriområdet påträffades inget vatten). Två av de tre analyserade grundvattenproverna är uttagna inom industriområdet (16Ty02GV och 16Ty04GV). Det tredje grundvattenprovet är uttaget på åkern söder om industriområdet (16Ty05GV). Samtliga prover har analyserats med avseende på metaller och oljekolväten.

En sammanställning av analysresultaten redovisas i Bilaga 3.2, analysrapporter från laboratoriet i Bilaga 5.

Metaller

Metallanalyser har utförts på grundvattenprover som dels är analyserade "ofiltrerade utan uppslutning", dels "ofiltrerade med uppslutning". Resultat från prover utan uppslutning visar de halter som är upplösta i vattnet naturligt. Resultat från de ofiltrerade uppslutna proverna visar halter både av de som finns i vattnet naturligt och de som är bundna till partiklar i vattnet.

Innan analys av grundvattenprover utan uppslutning har proverna från 16Ty05GV och 16Ty04GV dekanterade men inte filtrerats medan 16Ty02GV varken är filtrerat eller dekanterat. För samtliga tre analyserade grundvattenprover är halterna av arsenik, nickel och bly höga i de uppslutna proverna och mycket höga i de uppslutna proverna. Detta gäller särskilt provpunkt 16Ty05GV (på åkern söder om industriområdet), där halterna av arsenik, krom, nickel och bly är mycket höga i det uppslutna provet, och avsevärt högre än motsvarande analyser av grundvattnet inne på industriområdet (16Ty02GV och 16Ty04GV).

Vid jämförelse med rikt- och gränsvärden används resultat från analys av ofiltrerade och uppslutna prover. SGU:s bedömningsgrunder för förorenat grundvatten (SGU, 2013a och 2013b) är beräknade för filtrerade prover och de uppmätta halterna i samtliga grundvattenprover i föreliggande undersökning är ofiltrerade. Däremot uppvisas alltid högre halter i ofiltrerade prover än filtrerade. Då föreliggande riskbedömning upprättas för ofiltrerade prover ger detta en säkerhetsmarginal, då det i verkligheten inte är så höga halter.

Enligt SGU:s tillståndsklassning för grundvatten förekommer arsenik och bly i hög halt och nickel i måttlig till hög halt inom industriområdet (16Ty02GV och 16Ty04GV). Halterna i grundvattnet söder om industriområdet (16Ty05GV) bedöms vara måttliga (nickel) till låga (krom och bly). Övriga ämnen (kadmium och krom) förekommer i låg till mycket låg halt. Rapporteringsgränsen för

kvicksilver är i nivå med SGU:s definition av en måttlig halt. Samtliga kvicksilverhalter i de ouppslutna proverna ligger under denna nivå. Inga metaller har påvisats i klassen "mycket hög halt", enligt SGU:s definition, i de ouppslutna proverna varken inom eller utanför industriområdet.

Enligt SGU:s föreskrifter om miljökvalitetsnormer och statusklassificering för grundvatten (SGU, 2013b) samt Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten (Livsmedelsverket, 2011) medger förekommande halter av metaller att grundvattnet bedöms som tjänligt som dricksvatten. De förhöjda halterna av arsenik och bly överskrider SGU:s riktvärden att "vända trend". Det indikerar att det finns en risk för att dessa ämnen i framtiden kan överskrida kemisk status.

I de filtrerade och uppslutna proverna är halterna av metaller naturligt högre, då ingående ämnen i partiklar i vattnet ingår i analysresultatet. I grundvattenprovet från åkern söder om industriområdet (16Ty05GV) är skillnaden i halter mellan ouppslutet prov och uppslutet prov mycket stor. Detta kan bero på att provet innehöll mer partiklar som än de övriga proverna.

Oljekolväten

Oljekolväten har analyserats på dekanterade grundvattenprover. Förekomst av oljekolväten har påvisats i grundvattnet i provpunkt 16Ty02GV (mellan industribyggnaden och järnvägen). I denna provpunkt noterades oljelukt vid installation av grundvattenröret, samt förekomst av oljekolväten i jord. Halt av alifater >C16-C35 överskrider SPBI rekommendation för accepterbar halt i grundvatten som används till dricksvatten (SPBI, 2011). För de exponeringsvägar som är relevanta för området (ånginträngning i byggnad, samt spridning till ytvatten) överskrider inga rikt-, eller gränsvärden. Påvisade halter av övriga alifater, aromater och PAH är låga och överskrider inga rikt- eller gränsvärden.

I provpunkterna 16Ty04GV och 16Ty05GV är halterna av oljekolväten mycket låga. Förekomst av PAH-L och aromater har påvisats i låga halter, som inte överskrider valda rikt- och gränsvärden. Övriga halter är lägre än analysmetodens rapporteringsgräns.

7.2.3 SEDIMENT

I sedimentprovet har kadmium och zink påvisats i halter över Naturvårdsverkets generella riktvärden för känslig markanvändning (KM). Inga halter överskrider riktvärden för mindre känslig markanvändning (MKM), se Bilaga 3.3.

8 BEDÖMNING AV FÖRORENINGSSITUATIONEN

Ytliga fyllnadsmassor i västra och södra delen av området (delområdena 16Ty01 och 16Ty02) är förorenade av koppar och zink i halter som överskrider riktvärde för mindre känslig markanvändning (MKM). Förekommande halter av koppar och zink utgör främst en risk för markmiljön inom området, det vill säga marklevande växter och organismer. Förutsättningarna för en fungerande markmiljö i fyllnadsmassorna inom industriområdet torde dock vara begränsad även av andra skäl. Påvisade halter av övriga metaller i fyllnadsmassorna inom delområdena 16Ty01 och 16Ty02 bedöms inte utgöra någon risk för människors hälsa eller miljön, vid nuvarande markanvändning.

Påvisade halter av metaller i ytliga fyllnadsmassor i norra (16Ty03) och östra (16Ty04) delarna av området bedöms inte utgöra någon risk för människa eller miljön.

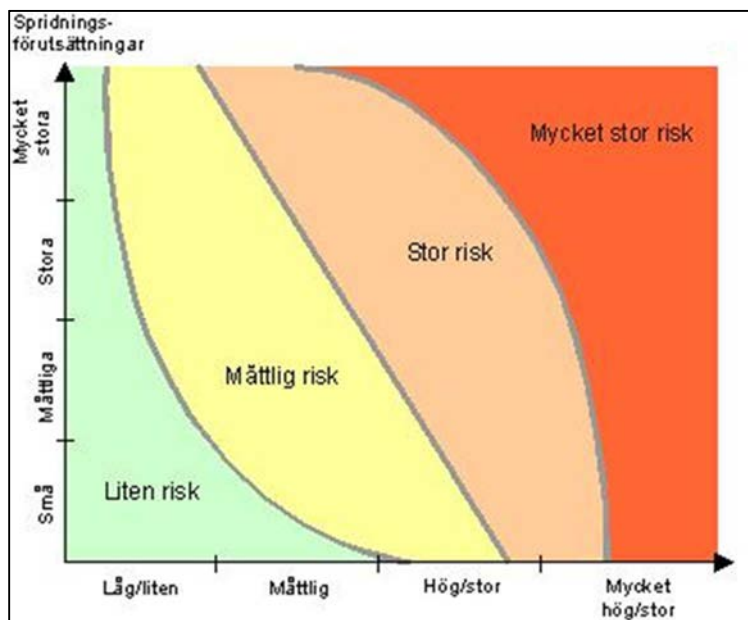
En oljeförorening har påvisats i provpunkt 16Ty02GV, söder om industribyggnaden. Oljeföroreningen ligger i nivå med grundvattenytan, vilket tyder på att källan till oljeföroreningen är belägen på en annan plats och att oljeföroreningen spridits till den aktuella punkten via grundvattnet. Källan till oljeföroreningen är okänd, men kan möjligen vara vid den gamla oljecisternen norr om byggnaden. Vid provtagning i anslutning till den gamla cisternen noterades dock ingen oljelukt i marken. Den nuvarande oljecisternen bedöms inte vara källan till föroreningen, då den är relativt ny och belägen inomhus. Ingen bedömning av föroreningens storlek kan ges då den inte är avgränsad. Inga förhöjda halter av oljekolväten har påvisats i grundvattnet i provpunkt 16Ty05GV (belägen söder om 16Ty02GV), vilket tyder på att (om grundvattnets strömningsriktning är mot söder), så har spridningen inte nått dit.

Inom industriområdet har förhöjda halter av arsenik, bly och nickel påvisats i grundvattnet. I de områden där grundvattenprovtagning utförts (söder och öster om industribyggnaden) har motsvarande ämnen ej påvisats i förhöjda halter i yttlig jord. Eventuellt finns en icke påvisad källa inom eller utanför industrifastigheten.

I diket är halter av kadmium och zink förhöjda i sedimentprovet och överskrider Naturvårdsverkets riktvärden för känslig markanvändning (KM). Påvisade halter kan utgöra en risk för människa och miljö med avseende på hälsa (kadmium) och markmiljö (zink). Kadmium och zink förekommer ställvis i förhöjda halter i fyllnadsmassorna på industriområdet. Föroreningarna kan ha spridits från industriområdet via dagvattnet till diket. Diket kan även tillföras ämnen från järnvägen, via diffus spridning från trafik från intilliggande vägar eller annan okänd källa.

9 RISKKLASSNING ENLIGT MIFO

Vid en riskklassning enligt MIFO-modellen görs en sammanvägning av föroreningarnas farlighet, föroreningsnivån, spridningsförutsättningarna samt känslighet/skyddsvärde för ett objekt, se Figur 5 nedan.

Figur 5. Visualisering av riskklassning enligt MIFO.

Den tidigare riskklassningen utfördes av Länsstyrelsen 2002. Då placerades området i riskklass 2, som är den näst högsta riskklassen.

9.1 FÖRORENINGARNAS FARLIGHET (F)

De ämnen som förekommer i förhöjda halter (över riktvärdet för MKM) i jorden inom området är koppar, zink och aromatiska kolväten.

De ämnen som påvisats i öppnslutet grundvattenprov där halter är i nivå med eller överskrider en hög halt enligt SGU:s tillståndsklassning för grundvatten (SGU, 2013a) är arsenik, nickel, och bly. Alifatiska kolväten har påvisats i grundvatten, i halter som överskrider SPBI:s riktvärden för skydd av dricksvatten (SPBI, 2011).

I sedimentprovet har kadmium och zink påvisats i halter över riktvärdet för känslig markanvändning (KM).

Föroreningarnas farlighet har klassats av Naturvårdsverket utifrån Kemikalieinspektionens bedömning av hälso- och miljöfarliga egenskaper (Naturvårdsverket, 1999) och redovisas för aktuella ämnen i Tabell 2 nedan.

Tabell 2. Föroreningarnas farlighet.

Låg farlighet	Måttlig farlighet	Hög farlighet	Mycket hög farlighet
	Zink	Nickel	Arsenik
	Alifatiska kolväten (>C16-C35)	Koppar	Bly
		Aromatiska kolväten (>C10-C16)	Kadmium

9.2 FÖRORENINGSNIVÅ (N)

9.2.1 JORD

Bedömning av tillstånd för föroreningar i jord relateras till Naturvårdsverkets generella riktvärde för MKM. Bedömningen redovisas i Tabell 3 nedan. I tre av sex analyserade jordprover har halter över MKM påvisats ämnena koppar (1 st), zink (2 st) samt aromatiska kolväten (1 st).

Tabell 3: Bedömning av tillstånd - jord

Mindre allvarligt < riktvärdet	Måttligt allvarligt 1-3ggr riktvärdet	Allvarligt 3-10 ggr riktvärdet	Mycket allvarligt > 10 ggr riktvärdet
	Zink	Koppar	
		Aromater (>C10-C16)	

Volymen förorenad jord är svårbedömd, då djupet på fyllnadsmassorna inte är genomgående undersökt.

Uppskattningsvis, utifrån utförd undersökning, uppgår volymen metallförorenade jordmassor till ca 1 200 m³ (vid antagande att delområden 16Ty01 och 16Ty02 är förorenade med halter av metaller >MKM). Oljeföroreningen bör bedömas separat, men dess storlek är dock mycket svårbedömd utifrån aktuellt underlag. Erfarenhetsmässigt kan oljeföroreningar anta en avlång form ca 30m * 10m * 0,5m. Detta skulle motsvara 1 500 m³ oljeförorenade massor.

Volymen förorenade massor bedöms som måttlig. Mängden förorening i jord bedöms som stor utifrån försiktighetsprincipen och med antagandet att inte all förorenad jord har identifierats, t.ex. oljeföroreningen och förekomst av arsenik och bly i grundvatten, vars källa inte kunnat verifieras i utförd provtagning av mark.

Sammantaget bedöms föroreningsnivån i mark som måttlig till stor.

9.2.2 GRUNDVATTEN

Bedömning av tillstånd för föroreningar i grundvatten relateras, för organiska föroreningar, till SPBI:s riktvärden för skydd av dricksvatten (SPBI, 2011) samt till SGU:s tillståndsklassning för grundvatten (SGU, 2013a) för metaller. Bedömningen redovisas i Tabell 4 nedan.

Tabell 4: Bedömning av tillstånd i grundvatten

Mindre allvarligt < gränsvärdet	Måttligt allvarligt 1-3 ggr gränsvärdet	Allvarligt 3-10 ggr gränsvärdet	Mycket allvarligt > 10 ggr gränsvärdet
	Alifater (C16-C35)		
	Arsenik		
	Bly		
	Nickel		

Uppmätta halter av metaller bedöms vara måttliga till höga då halten arsenik och bly i ouppslutna grundvattenprover överskrider SGU:s haltnivå "utgångspunkt för att vända trend" (SGU, 2013b) i grundvattnet inom industriområdet.

Aktuella spridnings- och exponeringsvägar för organiska föroreningar i grundvattnet bedöms vara ånginträning i byggnad, samt spridning till ytvatten. Inga uppmätta halter av organiska ämnen överskrider riktvärden för aktuella spridnings- och exponeringsvägar (SPBI, 2011).

Sammantaget bedöms föroreningsnivån i grundvatten som måttlig.

9.2.3 SEDIMENT

Bedömning av tillstånd för föroreningar i sediment relateras till Naturvårdsverkets generella riktvärde för känslig markanvändning (KM), då provtagningspunkten är belägen i ett grönområde, i direkt anslutning till ett bostadshus. Påvisade halter av kadmium och zink överskrider KM.

Uppmätta halter i sediment i diket nedströms området bedöms som måttligt allvarliga.

Sedimentprovtagning har endast utförts i en punkt och det är därigenom svårt att uttala sig om mängder och volymen. Bedömningen är dock att mängden förorenat sediment är begränsad.

Föroreningsnivån i sediment bedöms sammantaget som liten.

9.3 SPRIDNINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

Spridningsförutsättningarna i mark och grundvatten beror bland annat på markens geologiska sammansättning, grundvattnets strömningsriktning och hastighet samt de aktuella ämnenas egenskaper avseende vattenlöslighet, nedbrytning och fastläggning.

Delarna av området där förorening påvisats är inte täckta med asfalt eller något tätskikt utan utgörs av grusade ytor som medger möjlighet för infiltration av nederbörd. Vidare kan ytorna exponeras för vind, vilket medför risk för spridning via damning, i synnerhet som högar med färgrester finns på markytan inom delar av industriområdet. De naturliga jordarterna är morän, sand och silt samt torv. Dessa jordarter varierar i genomsläpplighet från genomsläpplig till tät. I fyllningen ovan grundvattenytan sker spridning endast med hjälp av infiltration av regnvatten genom förorenade massor, som kan laka ur och sprida föroreningar till yt- och grundvatten.

Med ledning av områdets topografi, uppmätta avstånd till berg samt uppmätta grundvattennivåer i tre provtagningspunkter, bedöms grundvattnets strömningsriktning vara mot söder. Den hydrauliska konduktiviteten i det naturliga materialet bedöms vara 10^{-5} - 10^{-9} m/s (torv samt sandig morän). Den hydrauliska konduktiviteten i fyllnadsmassorna bedöms vara 10^{-3} - 10^{-8} (sand och sandig morän).

Spridningsförutsättningarna i mark och grundvatten som måttliga till stora. Här bedöms spridningsrisken främst vara associerad till spridning via damm på grund av att markytan inom industriområdet inte är asfalterad samt att färgrester ligger i dagen.

Från mark och grundvatten till ytvatten bedöms spridningsförutsättningarna vara måttliga på grund av de normaltäta jordarterna och låg flödes hastighet av ytvattnet.

Spridningsförutsättningar för spridning i ytvatten bedöms som små, då volymen vatten samt vattenhastigheten i närliggande diken bedöms vara låga. Dessutom sker en stor utspädning i slutrecipienten Hargsviken.

Spridningsförutsättningar avseende sediment är svårbedömda då undersökningen endast omfattat ett sedimentprov. I nuläget bedöms spridningsförutsättningarna som måttliga. Viss spridning kan inte uteslutas, men den begränsade vattenföringen i diket medför att spridning av partikelbundna föroreningar bedöms vara låg.

Det bedöms att inga föroreningar sprids från byggnader och anläggningar. För aktuella föroreningsämnen i mark och grundvatten bedöms att inga risker föreligger avseende ånginträngning i byggnader. Spridningsförutsättningarna för byggnader och anläggningar bedöms därför som små.

9.4 KÄNSLIGHET OCH SKYDDSVÄRDE (K, S)

Områdets känslighet beror bland annat på hur människor och ekosystem vid den aktuella platsen kan exponeras för föroreningarna. Bedömningen görs dels utifrån människans känslighet dels utifrån skyddsvärdet för miljön.

För människor bedöms känsligheten avseende föroreningar i marken som måttligt då yrkesverksamma kan exponeras till exempel via damning. Förekommande halter av koppar och zink (de ämnen som överskrider riktvärdet för MKM) utgör främst en risk för markmiljön och medför inte negativa hälsoeffekter för människor.

För grundvatten bedöms känsligheten som måttlig, då inget grundvatten uttas som dricksvatten inom påverkansområdet.

För ytvatten och sediment bedöms känsligheten som måttlig då det finns en risk för spridning av föroreningar till ytvatten och då människor kan exponeras i och med att en badplats, camping och småbåtshamn är belägen vid Hargsviken norr om industriområdet och bostadshus finns i närområdet. Dock bedöms risken för påverkan på det stora ytvattnet Hargsviken som liten då spridningen bedöms som låg och utspädningen som stor.

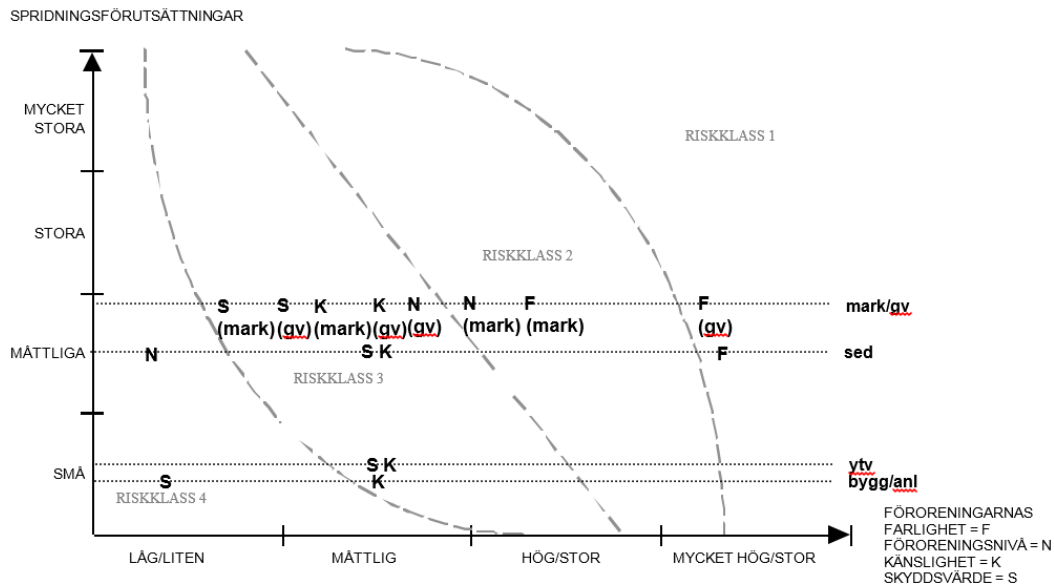
Känsligheten avseende byggnader och anläggningar bedöms som måttligt då yrkesverksamma exponeras i liten utsträckning.

Det undersökta området består i dagsläget av en öppen yta som används för industriändamål. De naturliga ekosystemen är störda inom området då marken består av fyllnadsmassor av varierande material. Skyddsvärdet för miljön på området bedöms som liten, men för omgivande naturområden bedöms skyddsvärdet som måttligt. För byggnader bedöms skyddsvärdet vara lågt.

9.5 RISKKLASSNING

Risken är en sammanvägning av sannolikhet och konsekvens. Enligt MIFO-modellen gäller att sannolikheten utgörs av spridningsförutsättningarna och konsekvenserna beror på hur föroreningsituationen ser ut (de påträffade föroreningarnas farlighet, föroreningsnivå, områdets känslighet och skyddsvärde).

Mot bakgrund av ovanstående bedöms Jaco Fabriks AB placeras i Riskklass 3 – måttlig risk för påverkan på människa och miljö, vilket visualiseras i Figur 5 nedan.

Figur 5. Visualisering av riskklassningen för Jaco Fabriks AB.

9.6 MOTIVERING

I fas 2 bedöms Jaco Fabriks AB tillhöra riskklass 3 – måttlig risk för människa och miljö, eftersom:

- Måttlig till stor föroreningsnivå i mark, där förekommande ämnen inom industriområdet inte bedöms utgöra någon risk för människa eller miljö vid nuvarande markanvändning.
- Förekomst av ämnen i grundvatten och sediment som bedöms ha mycket hög farlighet, men där föroreningsnivån i grundvattnet är måttlig till stor och i sediment liten.
- Genomsläppligt material i fyllnadsmassor inom industriområdet, vilket underlättar genomströmningen av vatten, men normaltätt material nedströms grundvattnets strömningsriktning samt i grundvattennivå, vilket reducerar spridningsförutsättningarna.
- Lågt skyddsvärde och känslighet av mark inom industriområdet samt måttligt skyddsvärde för yt- och grundvattnet.

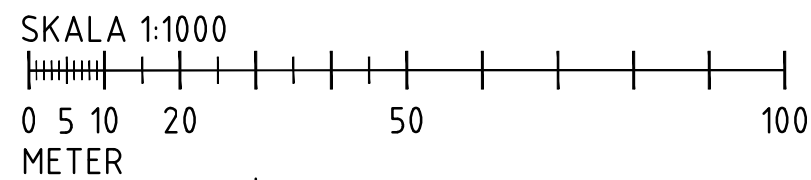
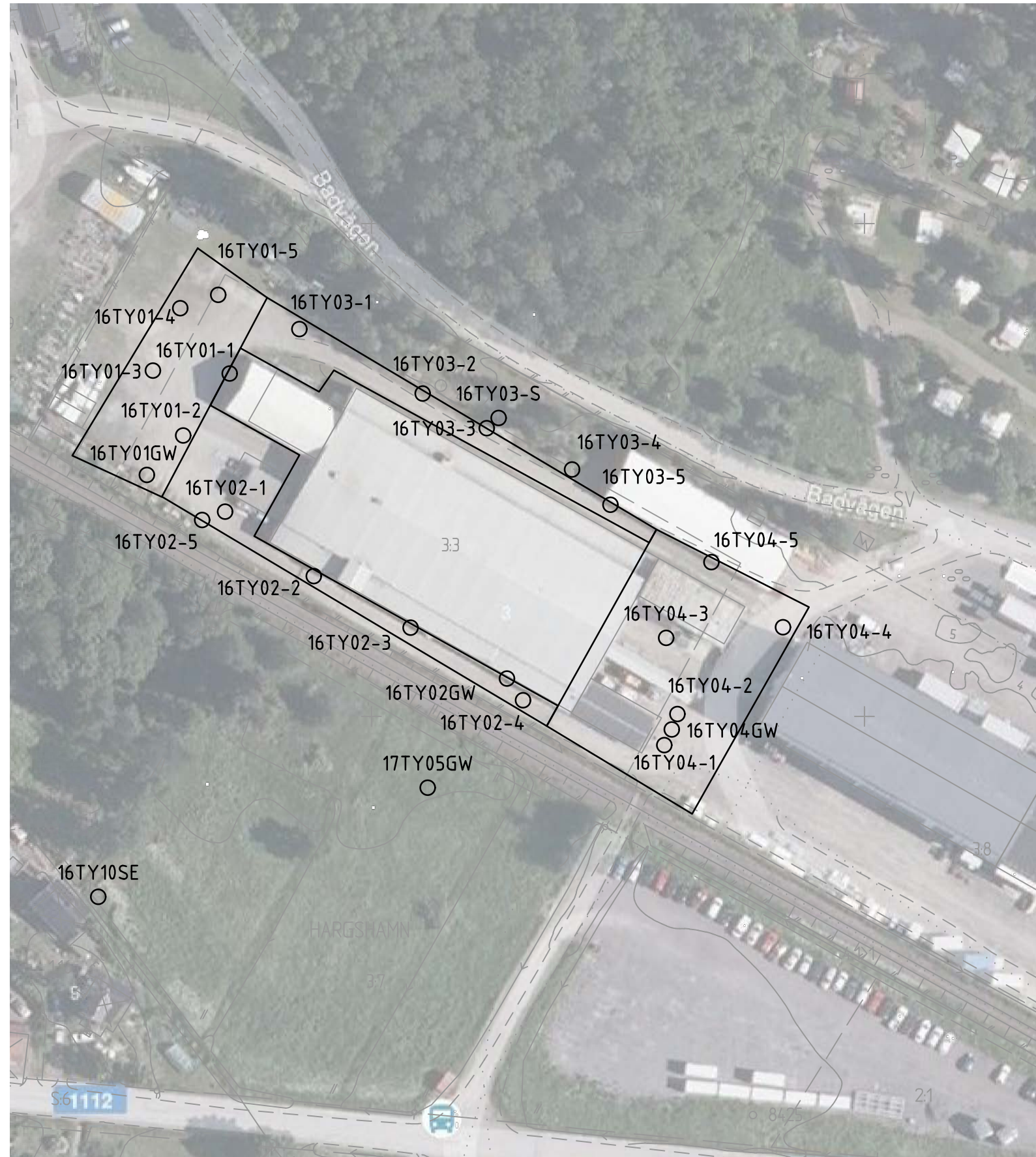
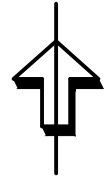
10 ÖVRIGT

Då utförda undersökningar bygger på stickprovtagning kan det inte uteslutas att ytterligare föroreningshalter kan förekomma lokalt, trots att endast de föreliggande har identifierats i denna undersökning.

Då förorenade massor har påträffats på fastigheten skall denna rapport delges tillsynsmyndigheten enligt Miljöbalkens regler om upplysningsplikt (10 kap 11§ Miljöbalken).

11 REFERENSER

- Avfall Sverige, 2007 Uppdaterade bedömningsgrunder för förorenade massor. Rapport 2007:01. Daterad januari 2007.
- Länsstyrelsen Uppsala Län, 2002 MIFO fas 1, Jaco Fabriks AB. 2002-11-09, [REDACTED]
- Naturvårdsverket, 1999a Metodik för inventering av förorenade områden, Bedömningsgrunder för miljö kvalitet, vägledning för insamling av underlagsdata. Rapport 4918, 1999.
- Naturvårdsverket, 2009 Riktvärden för förorenad mark -Modellbeskrivning och vägledning, Rapport 5976, september 2009, rev 2016
- SGF, 2013 Fälthandbok, Undersökningar av förorenade områden, Svenska Geotekniska Föreningen, SGF Rapport 2:2013.
- SGU, 2013a Bedömningsgrunder för grundvatten. SGU-rapport 2013:01
- SGU, 2013b Föreskrifter om miljö kvalitetsnormer och statusklassificering för grundvatten. SGU-FS 2013:2.
- SPBI, 2011 SPI Rekommendation, Efterbehandling av förorenade bensinstationer och dieselanläggningar, uppdaterad 2012-01-29
- Tyréns, 2016 Provtagningsplan Jaco Fabriks AB. Tyréns, 2015-12-15, reviderad 2017-03-15.
- Östhammars kommun, 2017 Delegationsbeslut Begäran om komplettering av provtagningsplan MIFO fas 2 på fastighet [REDACTED] och [REDACTED]. 2017-02-09. Dnr BMN-2016-27-7
- Livsmedelsverket, 2011 Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten. SLVFS 2011:3.

KOORDINATSYSTEM

PLAN: SWEREF99 1800
HÖJD: RH2000

ANMÄRKNING

BAKGRUNDSKARTA OCH ORTOFOTO
ÄR UNGEFÄRLIGT INPASSAD

BET	ANT	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SIGN
JACO				
				
NYGATAN 17 803 20 GÄVLE		TEL: 010 452 20 00 URL: www.tyrens.se		
UPPDRAG NR 272186	RITAD AV LEIF ERELIN	HANDLÄGGARE		
DATUM 2017-08-18	ANSVARIG SOFIA BERGSTRÖM			
MILJÖGEOTEKNISKA UNDERSÖKNINGAR				
PLANRITNING				
SKALA 1:1000 (A3)	NUMMER MG11-01-01	BET		

Provtagnings- punkt 16Ty01Gv

BILAGA 2.1 - PROVTAJNINGSPROTOKOLL JORD
MIFO FAS 2 HARGSHAMN

Datum: 2017-05-30	Tid:	Väder och temperatur: Regn +12°C
Uppdragsnummer: 272186	Uppdragsnamn och plats: MIFO fas 2 Hargshamn	Beställare: Jaco Fabriks AB
Provtagare & signatur: [Redacted]	Uppdragsansvarig: [Redacted]	Fältingenjör/Grävmaskinist: [Redacted]
Provtagningsmetod: ☒ Skruv ☐ Grävmaskin ☐ Spade Annan:	Foton: ☒ Vyfoto ☒ Provtagningspunkt Annan:	Beskrivning av punktens läge: Placerade provpunkt sydväst om byggnad där bergnivån var som djupast.
Grundvattenrör: ☒ Ja ☐ Nej Dimension ☐ 50 ☒ 63 ☐ 110 Material: ☒ PEH (HDPE) ☐ PVC ☐ Stålrör ☐ Annat: _____ ☐ Bentonittätning ☒ Sandfilter	Typ av lock: ☒ Doxel ☐ Låsbart ☐ Ej låsbart A: Totallängd (m): 1,3m B: Filterlängd (m): 1,0m D: R ö k (m ö my): 0m	Inmätning: ☒ Ja, namn på punkten: 16Ty01Gv ☐ Nej Utrustning/Metod: _____ Typ av markyta: ☐ Asfalt ☒ Grus ☐ Gräs Annan:

Jordarts- djup (fr. my)	Jordart	Provdjup	Anmärkning (t ex färg, lukt, vatten) <i>Uppskatta grundvattenytan!</i>	PID (ppm) datum:	XRF (reading no) datum:	Lab-analys (undersökning av:)
0-0,2m	F, Sa	0-0,2m	Tegelbitar			
0,2-0,3m	Gult tegel	0,2-0,3m				
0,3-0,6m	Svart kol?	0,3-0,6m				
0,6-1,0m	Siltig Morän	0,6-1,0m	Mycket hårt material			
1,0-1,6m	Siltig Morän	1,0-1,6m	Mycket hårt material			
1,7m	Berg	-				

Uppdrag: 273854, MIFO fas 2 Ludvika
 Beställare: Ludvika kommun

Provtagnings- punkt 16Ty02Gv

BILAGA 2.1 - PROVTAGNINGSPROTOKOLL JORD

MIFO FAS 2 HARGSHAMN

Datum: 2017-05-30	Tid:	Väder och temperatur: Regn +12°C
Uppdragsnummer: 272186	Uppdragsnamn och plats: MIFO fas 2 Hargshamn	Beställare: Jaco Fabriks AB
Provtagare & signatur: [Redacted]	[Redacted]	Fältingenjör/Grävmaskinist: ☒ [Redacted]
Provtagningsmetod: ☒ Skruv ☐ Grävmaskin ☐ Spade Annan:	Foton: ☒ Vyfoto ☒ Provtagningspunkt Annan:	Beskrivning av punktens läge: Intill byggnad, söderut.
Grundvattenrör: ☒ Ja ☐ Nej Dimension ☐ 50 ☒ 63 ☐ 110 Material: ☒ PEH (HDPE) ☐ PVC ☐ Stålrör ☐ Annat: _____ ☐ Bentonittätning ☒ Sandfilter	Typ av lock: ☒ Dixel ☐ Låsbart ☐ Ej låsbart Total längd (m): 3,6m Filterlängd (m): 2,0mm R ö k (m ö my): 0m	Inmätning: ☒ Ja, namn på punkten: 16Ty02Gv ☐ Nej Utrustning/Metod: _____ Typ av markyta: ☐ Asfalt ☐ Grus ☒ Gräs Annan:

Jordarts- djup (fr. my)	Jordart	Provdjup	Anmärkning (t ex färg, lukt, vatten) <i>Uppskatta grundvattenytan!</i>	Lab-analys (undersökning av:)
0-0,5m	Fyllning, Sand	0-0,5 m		
0,5-1,0m	Torv	0,5-1,0m		
1,0-1,6m	Sandig morän	1,0-1,6m		
1,6-2,0m	Grov sand	1,6-2,0m		
2,0-2,3m	Siltig sand	2,0-2,3m	Mycket oljelukt	Metaller, oljekolväten, PAH, Krom, Krom ³⁺ , Krom ⁶⁺ , pH
2,3-3,0m	Silt	2,3-3,0m	Lite oljelukt	
3,0	Berg	-		

 Uppdrag: 272186, MIFO fas 2 Hargshamn
 Beställare: Jaco Fabriks AB

BILAGA 2.1 - PROVTAGNINGSPROTOKOLL JORD
MIFO FAS 2 HARGSHAMN

Provtagnings- punkt 16Ty04Gv

Datum: 2017-05-30	Tid:	Väder och temperatur: Regn +12°C
Uppdragsnummer: 272186	Uppdragsnamn och plats: MIFO fas 2 Hargshamn	Beställare: Jaco Fabriks AB
Provtagare & signatur: [REDACTED]	[REDACTED]	Fältingenjör/Grävmaskinist: ☒ [REDACTED]
Provtagningsmetod: ☒ Skruv ☐ Grävmaskin ☐ Spade Annan:	Foton: ☒ Vyfoto ☒ Provtagningspunkt Annan:	Beskrivning av punktens läge: Placerad väster om byggnad, enligt provtagningsplan.
Grundvattenrör: ☒ Ja ☐ Nej Dimension ☐ 50 ☒ 63 ☐ 110 Material: ☒ PEH (HDPE) ☐ PVC ☐ Stålrör ☐ Annat: _____ ☒ Bentonittätning ☒ Sandfilter	Typ av lock: ☒ Doxel ☐ Låsbart ☐ Ej låsbart Total längd (m): 1,5m Filterlängd (m): 1,0m R ö k (m ö my): 0m	Inmätning: ☒ Ja, namn på punkten: 16Ty04Gv ☐ Nej Utrustning/Metod: _____ Typ av markyta: ☒ Asfalt ☐ Grus ☐ Gräs Annan:

Jordarts- djup (fr. my)	Jordart	Provdjup	Anmärkning (t ex färg, lukt, vatten) <i>Uppskatta grundvattenytan!</i>	PID (ppm) datum:	XRF (reading no) datum:	Lab-analys (undersökning av:)
0-0,1m	Asfalt	-				
0-0,5m	Fyllning, grusig sand	0-0,5m				
0,5-1,0m	Grusig sand	0,5-1,0m				
1,0-1,5m	Sandig morän	1,0-1,5m				
1,7m	Berg	-				

Uppdrag: 272186, MIFO fas 2 Hargshamn
 Beställare: Jaco Fabriks AB

BILAGA 2.1 - PROVTA G N I N G S P R O T O K O L L J O R D
MIFO FAS 2 HARGSHAMN

Datum: 2017-05-30	Tid:	Väder och temperatur: Regn +12°C
Uppdragsnummer: 272186	Uppdragsnamn och plats: MIFO fas 2 Hargshamn	Beställare: Jaco Fabriks AB
Provtagare & signatur: ██████████	Uppdragsansvarig: ██████████	Fältingenjör/Grävmaskinist: ☒ ██████████
Provtagningsmetod: ☒ Skruv ☐ Grävmaskin ☐ Spade Annan:	Foton: ☒ Vyfoto ☒ Provtagningspunkt Annan:	Beskrivning av punktens läge: På åkern parallellt söder om 16Ty02Gv .
Grundvattenrör: ☒ Ja ☐ Nej Dimension ☐ 50 ☒ 63 ☐ 110 Material: ☒ PEH (HDPE) ☐ PVC ☐ Stålrör ☐ Annat: _____ ☐ Bentonittätning ☒ Sandfilter	Typ av lock: ☐ Dixel ☐ Låsbart ☒ Ej låsbart Total längd (m): 3,0m Filterlängd (m): 2,0m R ö k (m ö my): 0,45m	Inmätning: ☒ Ja, namn på punkten: 17Ty05Gv ☐ Nej Utrustning/Metod: _____ Typ av markyta: ☐ Asfalt ☐ Grus ☒ Gräs Annan:

Jordarts- djup (fr. my)	Jordart	Provdjup	Anmärkning (t ex färg, lukt, vatten) <i>Uppskatta grundvattenytan!</i>	Lab-analys (undersökning av:)
0-0,2m	Torv	0-0,2m		
0,2-0,5m	Lerig silt	0,2-0,5m		
0,5-1,0m	Lerig silt	0,5-1,0m		
1,0-1,3m	Siltig lera	1,0-1,3m	Grundvatten 1,0m	
1,3-2,0m	Siltig lerig sandig morän	1,3-2,0m		
2,6m	Berg	-		

Uppdrag: 272186, MIFO fas 2 Hargshamn
Beställare: Jaco Fabriks AB

BILAGA 2.1 - PROVTAGNINGSPROTOKOLL JORD
MIFO FAS 2 HARGSHAMN

Datum: 2017-05-31	Tid:	Väder och temperatur: Mulet +13°C
Uppdragsnummer: 272186	Uppdragsnamn och plats: MIFO fas 2 Hargshamn	Beställare: Jaco Fabriks AB
Provtagare & signatur: [REDACTED]	Uppdragsansvarig: [REDACTED]	Fältingenjör/Grävmaskinist: ☒ [REDACTED]
Provtagningsmetod: ☒ Skruv ☐ Grävmaskin ☒ Spade Annan:	Foton: ☒ Vyfoto ☒ Provtagningspunkt Annan: Typ av markyta: ☒ Asfalt ☒ Grus ☐ Gräs Annan:	Inmätning: ☒ Ja, namn på punkten: 16Ty01-1, 16Ty01-2, 16Ty01-3, 16Ty01-4 och 16Ty01-5. ☐ Nej

Provtagningspunkt:	Jordart	Provdjup	Anmärkning (t ex färg, lukt, vatten) <i>Uppskatta grundvattenytan!</i>	Lab-analys som samlingsprov (undersökning av:)
16Ty01-1	Fyllning, grusig sand	0-0,2m	Vid avsköljning av stålbyggnader	Metaller, Krom, Krom ³⁺ , Krom ⁶⁺
16Ty01-2	Fyllning, grusig sand	0-0,2m	Färgrester i ytan	
16Ty01-3	Fyllning, grusig sand	0-0,2m		
16Ty01-4	Fyllning, grusig sand	0-0,2m		
16Ty01-5	Fyllning, grusig sand	0-0,2m	Ljus sand 0,1-0,2m	
16Ty01 separat prov	Färgavfall	-	Högar	-

Provtagnings- ruta: 16Ty02

BILAGA 2.1 - PROVTAGNINGSPROTOKOLL JORD

MIFO FAS 2 HARGSHAMN

Datum: 2017-05-31	Tid:	Väder och temperatur: Mulet +13°C
Uppdragsnummer: 272186	Uppdragsnamn och plats: MIFO fas 2 Hargshamn	Beställare: Jaco Fabriks AB
Provtagare & signatur: [REDACTED]	Uppdragsansvarig: [REDACTED]	Fältingenjör/Grävmaskinist: ☒ [REDACTED]
Provtagningsmetod: ☒ Skruv ☐ Grävmaskin ☒ Spade Annan:	Foton: ☒ Vyfoto ☒ Provtagningspunkt Annan:	Inmätning: ☒ Ja, namn på punkten: 16Ty02-1, 16Ty02-2, 16Ty02-3, 16Ty02-4 och 16Ty02-5. ☐ Nej
	Typ av markyta: ☒ Asfalt ☒ Grus ☐ Gräs Annan:	

Provtagningspunkt:	Jordart	Provdjup	Anmärkning (t ex färg, lukt, vatten) <i>Uppskatta grundvattenytan!</i>	Lab-analys som samlingsprov (undersökning av:)
16Ty02-1	Fyllning, grusig sand	0-0,2m	Vid oljeavfall	Metaller, Krom, Krom ³⁺ , Krom ⁶⁺
16Ty02-2	Fyllning, grusig sand	0-0,2m		
16Ty02-3	Fyllning, grusig sand	0-0,2m		
16Ty02-4	Fyllning, grusig sand	0-0,2m		
16Ty02-5	Fyllning, grusig sand	0-0,2m	Färgrester 0,1 m i ytan	

Uppdrag: 272186, MIFO fas 2 Hargshamn
Beställare: Jaco Fabriks AB

Provtagnings- ruta: 16Ty03

BILAGA 2.1 - PROVTAGNINGSPROTOKOLL JORD

MIFO FAS 2 HARGSHAMN

Datum: 2017-05-31	Tid:	Väder och temperatur: Mulet +13°C
Uppdragsnummer: 272186	Uppdragsnamn och plats: MIFO fas 2 Hargshamn	Beställare: Jaco Fabriks AB
Provtagare & signatur: [REDACTED]	Uppdragsansvarig: [REDACTED]	Fältingenjör/Grävmaskinist: ☒ [REDACTED]
Provtagningsmetod: ☒ Skruv ☐ Grävmaskin ☒ Spade Annan:	Foton: ☒ Vyfoto ☒ Provtagningspunkt Annan: Typ av markyta: ☒ Asfalt ☒ Grus ☐ Gräs Annan:	Inmätning: ☒ Ja, namn på punkten: 16Ty03-1, 16Ty03-2, 16Ty03-3, 16Ty03-4 och 16Ty03-5. ☐ Nej

Provtagningspunkt:	Jordart	Provdjup	Anmärkning (t ex färg, lukt, vatten) <i>Uppskatta grundvattenytan!</i>	Lab-analys som samlingsprov (undersökning av:)
16Ty03-1	Fyllning, grusig sand	0-0,2m	0,5m ned till berg.	Metaller, Krom, Krom ³⁺ , Krom ⁶⁺
16Ty03-2	Fyllning, grusig sand	0-0,2m	Vid äldre oljecistern. 0,2m ned till berg.	
16Ty03-3	Fyllning, grusig sand	0-0,2m	Vid ny oljecistern. 1,0m ned till berg.	
16Ty03-4	Fyllning, grusig sand	0-0,2m	0,5m ned till berg.	
16Ty03-5	Fyllning, grusig sand	0-0,2m	0,6m ned till berg.	
16TY03 separat prov	Fyllning, grusig sand	0-0,2m	Bakom oljecistern.	-

 Uppdrag: 272186, MIFO fas 2 Hargshamn
 Beställare: Jaco Fabriks AB

Provtagnings- ruta: 16Ty04

BILAGA 2.1 - PROVTAGNINGSPROTOKOLL JORD

MIFO FAS 2 HARGSHAMN

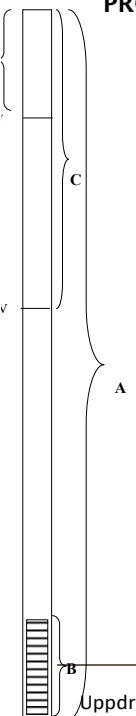
Datum: 2017-05-30	Tid:	Väder och temperatur: Regn +13°C
Uppdragsnummer: 272186	Uppdragsnamn och plats: MIFO fas 2 Hargshamn	Beställare: Jaco Fabriks AB
Provtagare & signatur: [REDACTED]	Uppdragsansvarig: [REDACTED]	Fältingenjör/Grävmaskinist: ☒ [REDACTED]
Provtagningsmetod: ☒ Skruv ☐ Grävmaskin ☒ Spade Annan:	Foton: ☒ Vyfoto ☒ Provtagningspunkt Annan: Typ av markyta: ☒ Asfalt ☐ Grus ☐ Gräs Annan:	Inmätning: ☒ Ja, namn på punkten: 16Ty04-1, 16Ty04-2, 16Ty04-3, 16Ty04-4 och 16Ty04-5. ☐ Nej

Provtagnings- punkt:	Jordart	Provdjup	Anmärkning (t ex färg, lukt, vatten) <i>Uppskatta grundvattenytan!</i>	Lab-analys som samlingsprov (undersökning av:)
16Ty04-1	Fyllning, grusig sand	0-0,2m		Metaller, Krom, Krom ³⁺ , Krom ⁶⁺
16Ty04-2	Fyllning, grusig sand	0-0,2m	Risk för förekomst av asfaltrester från markytan i provet.	
16Ty04-3	Fyllning, grusig sand	0-0,2m		
16Ty04-4	Fyllning, grusig sand	0-0,2m		
16Ty04-5	Fyllning, grusig sand	0-0,2m		

Uppdrag: 272186, MIFO fas 2 Hargshamn	Provtagare: [REDACTED]
Uppdragsansvarig: [REDACTED]	Beställare: Jaco Fabriks AB
Syfte med provtagning: ☒ Miljöteknisk undersökning ☐ Kontrollprogram, provomgång _____ Annan:	Provtagning av: ☒ Grundvatten ☐ Ytvatten ☐ Lakvatten Annan:
Provtagningsmetod: ☒ Peristaltisk Pump ☐ Bailer / Vattenhämtare _____	Provtagningsdatum 2017-06-08

Ø rör, mm Ytterdiam (innerdiam)	Vattenvolym per meter rör (liter)
25 (19)	0,28
32 (25)	0,49
40 (31)	0,75
50 (41)	1,32
63 (51)	2,04
75 (61)	2,85
110 (92)	6,65
Smal 4*6 mm slang	= 0,013 l/m slang
Tjock 6*8 mm slang	= 0,03 l/m slang

PROVTAGNING

Prov-ID	A: Rörlängd (m)	B: Filterlängd (m)	D: Topphöjd (rök mömy)	Ø rör (mm)	C: GV-yta före provtagning (m u r ök)	Rök plushöjd* (RH2000)	GV Yta plushöjd (RH2000)	Anmärkning (t ex färg, lukt, vatten, rörets status, tillrinning)
16Ty01Gv	1,3m	1,0m	-0,02m	63mm	1,30m	3,65	-	Grundvattenrör tomt.
16Ty02Gv	3,6m	2,0m	-0,02m	63mm	1,90m	3,50	1,60	Vattenvolym omsatt: 7,0L. Mycket god tillrinning. Oljelukt vid provtagning och omsättning. Mycket klart vatten.
16Ty04Gv	1,5m	1,0m	-0,02m	63mm	0,70m	3,61	2,91	Vattenvolym omsatt: 3,0L. Dålig tillrinning. Grundvattenrör tomt efter omsättning men rann till vid provtagning. Ingen oljelukt.
17Ty05Gv	3,0m	2,0m	0,45m	63mm	1,10m	1,87	0,77	Vattenvolym omsatt: 7,0L. Mycket god tillrinning. Ingen oljelukt.

* - Antaget 2cm under inmätta markytan

PROVTAGNINGSPROTOKOLL SEDIMENT

Datum: 2017-06-08	Tid:	Väder och temperatur: Sol +15
Uppdragsnummer: 272186	Uppdragsnamn och plats: MIFO fas 2 Hargshamn	Beställare: Jaco Fabriks AB
Provtagare & [REDACTED]	[REDACTED]	Foton: ☒ Vyfoto ☐ Prov med måttstock
Provtagningsmetod: ☐ Van Veen ☒ Spade ☐ Ryssborr Annan:	Provtagning görs från: ☐ Brygga ☐ Båt ☒ Land Annan:	☐ Prover skickade till labb ☐ Resultat infört i Autograf ☐ Resultat infört i annan redovisning
Information om vattendraget: Vattendjup: 0,5m Strömförhållanden: Stilla	Bottentyp: ☒ Ackumulationsbotten ☐ Erosionsbotten ☐ Transportbotten Kommentar:	Beskrivning av punktens läge (ev. koordinater):

Prov-ID	Djup	Färg	Växtdelar (grovhet, mängd)	Övrigt (lukt?)	Labbanalys
16Ty10Se	0,5m	Mörk	Mycket växtdelar.	Unken lukt.	X

Resultat från genomförda laboratorieanalyser av jord
Enhet mg/kg TS

Halter högre än NVs generella riktvärden för känslig markanvändning (KM)	XX
Halter högre än NVs generella riktvärden för mindre känslig markanvändning (MKM)	XX
Halter högre än Bedömningsgrunder för förorenade massor (Farligt avfall)	XX

Provtagningsdatum jord: 2017-05-30

Ämne	Ts	pH	As	Ba	Pb	Cd	Co	Cu	Cr tot	CrIII	CrVI	Hg	Ni	V	Zn			
KM-MKM	-		10	200	50	0,5	15	80	80	-	2	0,25	40	100	250			
MKM-FA	-		25	300	400	15	35	200	150	-	10	2,5	120	200	500			
>FA	-		1000	10000	2500	100	100	2500	10000	-	1000	500	100	10000	2500			
Provtagnings-punkt	Djup (mummy)	Jordart	Noteringar/Enhet	%	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts		
16Ty01	0-0,2 m			91,7	8,4	19,5	134	89,8	1,39	5,23	863	59,8	56,4	3,42	<0.20	8,1	12,6	1430
16Ty02	0-0,2 m			93,8		2,69	152	32,7	0,51	4,32	96,2	23,4	22,2	1,19	<0.20	7,5	11,6	908
16Ty03	0-0,2 m			91		1,61	60,6	14,6	0,1	3,87	25,2	12,7	12,3	0,435	<0.20	6,8	14,2	254
16Ty04	0-0,2 m			95,5		2,69	70,7	11,8	<0.10	4,66	22,4	14,2	13,9	0,274	<0.20	6,1	16,6	148
17Ty05GV	0-0,5 m			76		5,16	79,3	12	0,18	10,2	24,2	36,8	36,4	0,373	<0.20	23	39,8	70,1
16Ty02GV	2,0-2,3			89,4	8,1	<1.00	10,3	2,8	<0.10	1,4	3,2	3,3	3,18	0,113	<0.20	<5.0	4,08	20,5

Ämne	Ts	pH	PAH L	PAH M	PAH H	Bensen	Toluen	Etylbensen	Xylen	Alifater >C5-C8	Alifater >C8-C10	Alifater >C10-C12	Alifater >C12-C16	Alifater >C16-C35	Aromater >C8-C10	Aromater >C10-C16	Aromater >C16-C35		
KM-MKM	-		3	3,5	1	0,012	10	10	10	12	20	100	100	100	10	3	10		
MKM-FA	-		15	20	10	0,04	40	50	50	80	120	500	500	1000	50	15	30		
>FA	-		1000	1000	100	1000	1000	1000	1000	1000	1000	10000	10000	10000	1000	1000	1000		
Provtagnings-punkt	Djup (mummy)	Jordart	Noteringar/Enhet	%	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts		
16Ty01	0-0,2 m			91,7															
16Ty02	0-0,2 m			93,8															
16Ty03	0-0,2 m			91															
16Ty04	0-0,2 m			95,5															
17Ty05GV	0-0,5 m			76	<0.15	<0.25	<0.32	<0.010	<0.050	<0.050	<0.050	<4.0	<4.0	<20	<20	<20	<0.480	<1.24	<1.0
16Ty02GV	2,0-2,3			89,4	1,4	3,8	<0.32	<0.010	<0.050	<0.050	<0.050	<4.0	61,6	189	482	847	21,3	114	<1.0

Uppdrag: MIFO Fas 2 Jaco, Hargshamn
Beställare: Jaco

Sammanställning av resultat för utförda laboratorieanalyser för grundvatten

Uppmätta analysresultat klassas i sammanställningen mot SGU:s bedömningsgrunder (mkt låg-mkt hög halt).	SLVFS 2011:3 ¹⁾	SGU-FS 2013:02 ²⁾			SGU-rapport 2013:01 ³⁾					Provmärkning					
		Riktvärde för grundvatten	Utgångspunkt för att vända trend	Klassindelning enligt bedömningsgrunder					16TY02 GV	16TY04 GV	16TY05 GV	16TY02 GV efter uppslutning	16TY04 GV efter uppslutning	16TY05 GV efter uppslutning	
				1	2	3	4	5							
				Mkt låg halt	Låg halt	Måttligt halt	Hög halt	Mkt hög halt							
Provtagningsdatum										2017-06-08	2017-06-08	2017-06-08	2017-06-08	2017-06-08	2017-06-08
Rapportnummer										T1715820	T1715820	T1715820	T1715820	T1715820	T1715820
Stödparametrar	Enhet														
pH		10,5			>8,5	7,5–8,5	6,5–7,5	5,5–6,5	≤5,5	7,6	7,8	7,4			
Filtrering										Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Dekantering										Nej	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej
Uppslutning										Nej	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja
Metaller															
Arsenik	µg/l	10	10	5	<1	1–2	2–5	5–10	≥10	6,76	7,15	0,796	7,34	9,75	50,6
Barium	µg/l									104	131	80,2	88,7	192	862
Kadmium	µg/l	5	5	1	<0,1	0,1–0,5	0,5–1	1–5	≥5	<0,05	0,14	<0,05	0,0531	0,248	2,71
Kobolt	µg/l									2,56	3,04	0,462	3	6,98	81,4
Krom	µg/l	50			<0,5	0,5–5	5–10	10–50	≥50	1,13	3,97	0,916	3,36	17,1	204
Krom III	mg/l									0,0101	0,0078	0,0313			
Krom VI	mg/l									<0,0050	<0,0050	<0,0050			
Koppar	mg/l	2			<0,02	0,02–0,2	0,2–1	1–2	≥2	0,00425	0,00897	0,00279	0,00386	0,016	0,204
Kvicksilver	µg/l	1	1	0,05	<0,005	0,005–0,01	0,01–0,05	0,05–1	≥1	<0,02	<0,02	<0,02	<0,02	<0,02	0,0852
Molybden	µg/l									5,23	38,9	1,48	8,15	46,1	6,14
Nickel	µg/l	20			<0,5	0,5–2	2–10	10–20	≥20	5,6	10,9	2,55	7,51	18	154
Bly	µg/l	10	10	2	<0,5	0,5–1	1–2	2–10	≥10	5,04	7,85	0,534	4,93	14,3	175
Zink	mg/l				<0,005	0,005–0,01	0,01–0,1	0,1–1	≥1	0,0677	0,051	0,00374	0,0792	0,104	0,782
Vanadin	µg/l									1,97	4,83	1,69	3,98	17,3	233

1) Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten, SLVFS 2011:3, Gränsvärde för otjänligt (utgående dricksvatten hos användaren)

2) Sveriges geologiska undersöknings föreskrifter om miljö kvalitetsnormer och statusklassificering för grundvatten, SGU-FS 2013:2. Har ersatt tidigare SGU-FS 2008:2.

3) Bedömningsgrunder för grundvatten, SGU-rapport 2013:01, tabell 1 sid 23. Ersätter Naturvårdsverkets rapporter 4918 samt 4915.

Uppdrag: MIFO Fas 2 Jaco, Hargshamn
 Beställare: Jaco

Sammanställning av resultat för utförda laboratorieanalyser för grundvatten

		SLVFS 2011:3 ¹⁾	SPI rekommendation ²⁾					Provmärkning		
			Hälsa	Hälsa	Hälsa	Miljö	Miljö			
			Dricksvatten	Ångor i byggnader	Bevattning	Ytvatten	Våtmarker	16Ty02GV	16Ty04GV	16Ty05GV
Kryss om riktvärdet är styrande*			x	x		x				
Provtagningsdatum							2017-06-08	2017-06-08	2017-06-08	
Rapportnummer							T1715820	T1715820	T1715820	
Petroleumämnen	Enhet									
Alifater >C5-C8	µg/l		100	3000	1500	300	1500	<10	<10	
Alifater >C8-C10	µg/l		100	100	1500	150	1000	<10	<10	
Alifater >C10-C12	µg/l		100	25	1200	300	1000	15	<10	
Alifater >C12-C16	µg/l		100	-	1000	3000	1000	78	<10	
Alifater >C16-C35	µg/l		100	-	1000	3000	1000	226	<10	
Aromater >C8-C10	µg/l		70	800	1000	500	150	0,09	<0.30	
Aromater >C10-C16	µg/l		10	10000	100	120	15	4,83	<0.775	
Aromater >C16-35	µg/l		2	25000	70	5	15	<1.0	<1.0	
PAH-L	µg/l		10	2000	80	120	40	0,09	0,089	
PAH-M	µg/l		2	10	10	5	15	0,25	<0.025	
PAH-H	µg/l		0,05	300	6	0,5	3	<0.040	<0.040	
Bensen	µg/l	1	0,5	50	400	500	1000	<0.20	<0.20	
Toluen	µg/l		40	7000	600	500	1000	<0.20	<0.20	
Etylbensen	µg/l		30	6000	400	500	700	<0.20	<0.20	
Xylen (sum)	µg/l		250	3000	4000	500	1000	<0.20	<0.20	

* Kryssa i de riktvärden från SPI som ska beaktas. Om något riktvärde (av de ikryssade) överskrids, färgas rutan med analysultatet gul.

1) Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten, SLVFS 2011:3, Gränsvärde för otjänligt (utgående dricksvatten hos användaren)

2) SPI rekommendation dec 2010. Denna har ersatt Kemakta 2005-31.

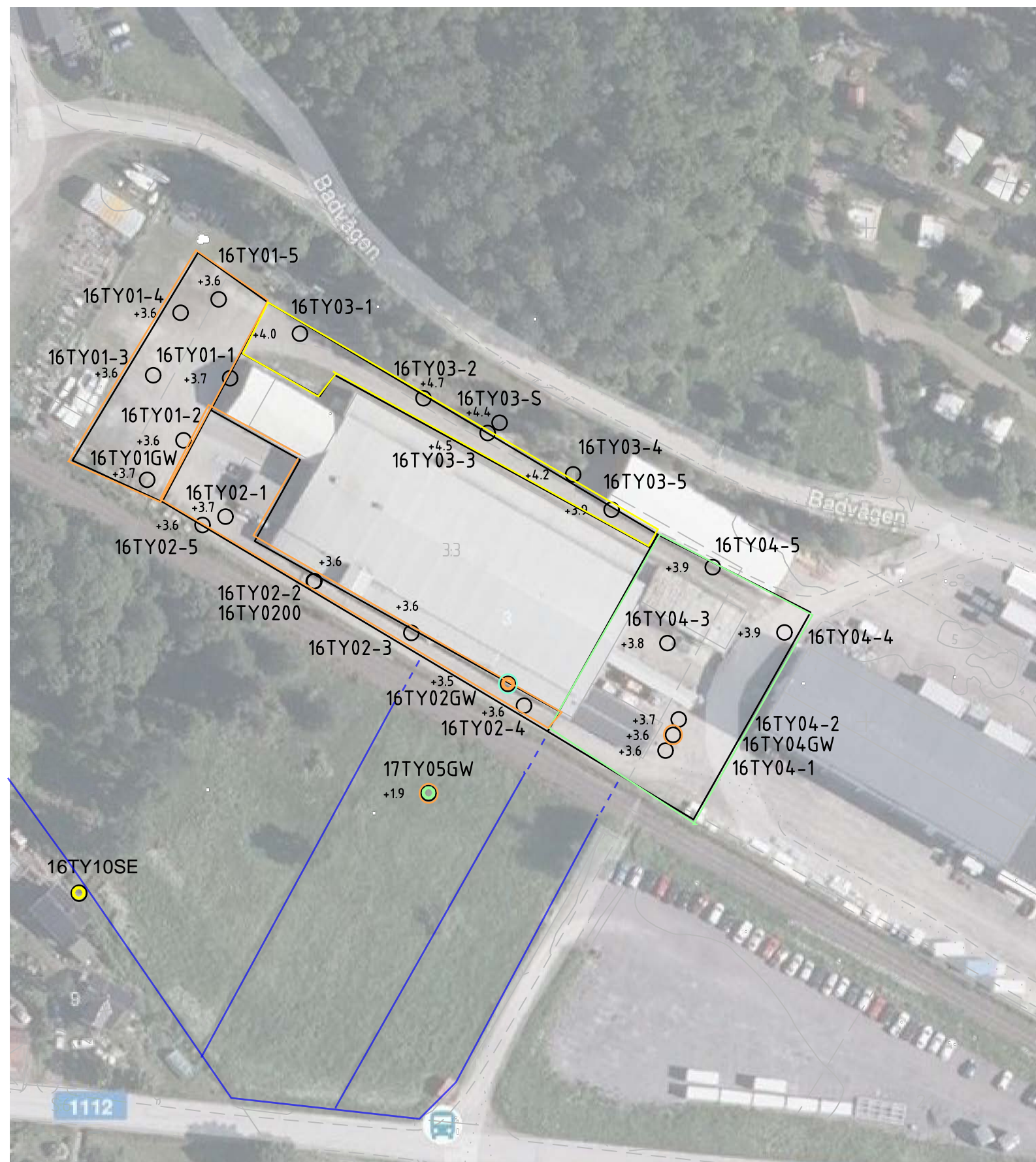
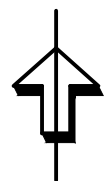
Resultat från genomförda laboratorieanalyser av sediment
Enhet mg/kg TS

Halter högre än NVs generella riktvärden för känslig markanvändning (KM) ¹	KM
Halter högre än NVs generella riktvärden för mindre känslig markanvändning (MKM) ¹	MKM

Provtagningsdatum sediment: 2017-06-08

Ämne	Ts	As	Ba	Pb	Cd	Co	Cu	CrIII	CrVI	Cr tot	Hg	Ni	V	Zn
KM-MKM	-	10	200	50	0,5	15	80	-	2	80	0,25	40	100	250
MKM-FA	-	25	300	400	15	35	200	-	10	150	2,5	120	200	500
Provtagnings-punkt	%	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts	mg/kg Ts
16TY10SE	19	7,03	157	44,5	0,933	10,9	54,2	31,9	0,934	32,8	<0.2	25,8	56,3	474

¹ Naturvårdsverket (2009)

TECKENFÖRKLARING

- PROVTAGNINGSPUNKT
- SAMLINGSPROVSAREA
KLASSAD < KM
- SAMLINGSPROVSAREA
KLASSAD KM-MKM
- SAMLINGSPROVSAREA
KLASSAD MKM-FA
- JORDPROVTAGNING
KLASSAD < KM
- JORDPROVTAGNING
KLASSAD KM-MKM
- JORDPROVTAGNING
KLASSAD MKM-FA

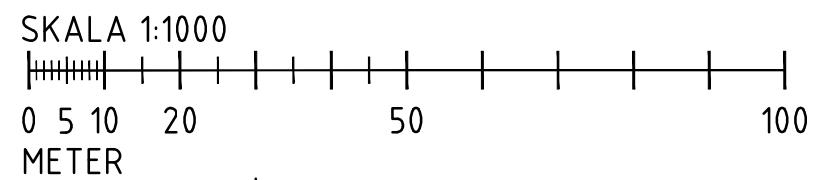
KOORDINATSYSTEM

PLAN: SWEREF99 1800
HÖJD: RH2000

ANMÄRKNING

BAKGRUNDSKARTA OCH ORTOFOTO
ÄR UNGEFÄRLIGT INPASSAD

- YTVATTEN
- GRUNDVATTENPROV MED
MYCKET HÖGA HALTER
ENDAST METALLER
- GRUNDVATTENPROV MED
MYCKET HÖGA HALTER
METALLER OCH OLJA

BET	ANT	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SIGN
-----	-----	-----------------	-------	------

JACO

NYGATAN 17
803 20 GÄVLE
TEL: 010 452 20 00
URL: www.tyrens.se

UPPDRAG NR 272186	RITAD AV [REDACTED]	HANDLÄGGARE [REDACTED]
----------------------	------------------------	---------------------------

DATUM 2017-06-14	ANSVARIG [REDACTED]
---------------------	------------------------

MILJÖGEOTEKNISKA UNDERSÖKNINGAR

PLANRITNING

SKALA 1:1000 (A3)	NUMMER MG11-01-01	BET
----------------------	----------------------	-----

Ankomstdatum **2017-06-02**
 Utfärdad **2017-06-15**

Tyréns AB

Sturegatan 4
784 31 Borlänge
Sweden

Projekt **Mifo fas 2, Jaco, Hargshamn**
 Bestnr **272186**

Analys av fast prov Jordprover

Er beteckning	16Ty01					
	0-0,2 m					
Provtagare	[REDACTED]					
Labnummer	O10893536					
Parameter	Resultat	Osäkerhet (±)	Enhet	Metod	Utf	Sign
TS_105°C	91.7	5.53	%	1	1	AKR
As	19.5	3.90	mg/kg TS	1	1	AKR
Ba	134	26.8	mg/kg TS	1	1	AKR
Cd	1.39	0.28	mg/kg TS	1	1	AKR
Co	5.23	1.05	mg/kg TS	1	1	AKR
Cu	863	173	mg/kg TS	1	1	AKR
Hg	<0.20		mg/kg TS	1	1	AKR
Ni	8.1	1.6	mg/kg TS	1	1	AKR
Pb	89.8	18.0	mg/kg TS	1	1	AKR
V	12.6	2.52	mg/kg TS	1	1	AKR
Zn	1430	287	mg/kg TS	1	1	AKR
Cr	59.8	12.0	mg/kg TS	2	1	AKR
Cr6+	3.42	0.684	mg/kg TS	2	1	AKR
Cr3+	56.4		mg/kg TS	2	1	MB
pH	8.4	0.2		3	1	AKR

Er beteckning	16Ty02					
	0-0,2 m					
Provtagare	[REDACTED]					
Labnummer	O10893537					
Parameter	Resultat	Osäkerhet (±)	Enhet	Metod	Utf	Sign
TS_105°C	93.8	5.66	%	1	1	AKR
As	2.69	0.54	mg/kg TS	1	1	AKR
Ba	152	30.4	mg/kg TS	1	1	AKR
Cd	0.51	0.10	mg/kg TS	1	1	AKR
Co	4.32	0.86	mg/kg TS	1	1	AKR
Cu	96.2	19.2	mg/kg TS	1	1	AKR
Hg	<0.20		mg/kg TS	1	1	AKR
Ni	7.5	1.5	mg/kg TS	1	1	AKR
Pb	32.7	6.5	mg/kg TS	1	1	AKR
V	11.6	2.31	mg/kg TS	1	1	AKR
Zn	908	182	mg/kg TS	1	1	AKR
Cr	23.4	4.69	mg/kg TS	2	1	AKR
Cr6+	1.19	0.239	mg/kg TS	2	1	AKR
Cr3+	22.2		mg/kg TS	2	1	MB

Er beteckning	16Ty03					
	0-0,2 m					
Provtagare	[REDACTED]					
Labnummer	O10893538					
Parameter	Resultat	Osäkerhet (±)	Enhet	Metod	Utf	Sign
TS_105°C	91.0	5.49	%	1	1	AKR
As	1.61	0.32	mg/kg TS	1	1	AKR
Ba	60.6	12.1	mg/kg TS	1	1	AKR
Cd	0.10	0.02	mg/kg TS	1	1	AKR
Co	3.87	0.77	mg/kg TS	1	1	AKR
Cu	25.2	5.03	mg/kg TS	1	1	AKR
Hg	<0.20		mg/kg TS	1	1	AKR
Ni	6.8	1.4	mg/kg TS	1	1	AKR
Pb	14.6	2.9	mg/kg TS	1	1	AKR
V	14.2	2.84	mg/kg TS	1	1	AKR
Zn	254	50.8	mg/kg TS	1	1	AKR
Cr	12.7	2.55	mg/kg TS	2	1	AKR
Cr6+	0.435	0.088	mg/kg TS	2	1	AKR
Cr3+	12.3		mg/kg TS	2	1	MB

Er beteckning	16Ty04					
	0-0,2 m					
Provtagare	[REDACTED]					
Labnummer	O10893539					
Parameter	Resultat	Osäkerhet (±)	Enhet	Metod	Utf	Sign
TS_105°C	95.5	5.76	%	1	1	AKR
As	2.69	0.54	mg/kg TS	1	1	AKR
Ba	70.7	14.1	mg/kg TS	1	1	AKR
Cd	<0.10		mg/kg TS	1	1	AKR
Co	4.66	0.93	mg/kg TS	1	1	AKR
Cu	22.4	4.48	mg/kg TS	1	1	AKR
Hg	<0.20		mg/kg TS	1	1	AKR
Ni	6.1	1.2	mg/kg TS	1	1	AKR
Pb	11.8	2.4	mg/kg TS	1	1	AKR
V	16.6	3.32	mg/kg TS	1	1	AKR
Zn	148	29.6	mg/kg TS	1	1	AKR
Cr	14.2	2.83	mg/kg TS	2	1	AKR
Cr6+	0.274	0.056	mg/kg TS	2	1	AKR
Cr3+	13.9		mg/kg TS	2	1	MB

Er beteckning	17Ty05GV 0-0,5 m					
Provtagare	[REDACTED]					
Labnummer	O10893540					
Parameter	Resultat	Osäkerhet (±)	Enhet	Metod	Utf	Sign
TS_105°C	76.0	4.59	%	1	1	AKR
As	5.16	1.03	mg/kg TS	1	1	AKR
Ba	79.3	15.8	mg/kg TS	1	1	AKR
Cd	0.18	0.04	mg/kg TS	1	1	AKR
Co	10.2	2.04	mg/kg TS	1	1	AKR
Cu	24.2	4.84	mg/kg TS	1	1	AKR
Hg	<0.20		mg/kg TS	1	1	AKR
Ni	23.0	4.6	mg/kg TS	1	1	AKR
Pb	12.0	2.4	mg/kg TS	1	1	AKR
V	39.8	7.95	mg/kg TS	1	1	AKR
Zn	70.1	14.0	mg/kg TS	1	1	AKR
Cr	36.8	7.35	mg/kg TS	2	1	AKR
Cr6+	0.373	0.075	mg/kg TS	2	1	AKR
Cr3+	36.4		mg/kg TS	2	1	MB
alifater >C5-C8	<4.0		mg/kg TS	4	1	AKR
alifater >C8-C10	<4.0		mg/kg TS	4	1	AKR
alifater >C10-C12	<20		mg/kg TS	4	1	AKR
alifater >C12-C16	<20		mg/kg TS	4	1	AKR
alifater >C5-C16*	<24		mg/kg TS	4	1	AKR
alifater >C16-C35	<20		mg/kg TS	4	1	AKR
aromater >C8-C10	<0.480		mg/kg TS	4	1	AKR
aromater >C10-C16	<1.24		mg/kg TS	4	1	AKR
metylpyrener/metylfluorantener	<1.0		mg/kg TS	4	1	AKR
metylkrysener/metylbens(a)antracener	<1.0		mg/kg TS	4	1	AKR
aromater >C16-C35	<1.0		mg/kg TS	4	1	AKR
bensen	<0.010		mg/kg TS	4	1	AKR
toluen	<0.050		mg/kg TS	4	1	AKR
etylbenzen	<0.050		mg/kg TS	4	1	AKR
m,p-xylen	<0.050		mg/kg TS	4	1	AKR
o-xylen	<0.050		mg/kg TS	4	1	AKR
xylen, summa	<0.050		mg/kg TS	4	1	AKR
TEX, summa*	<0.10		mg/kg TS	4	1	AKR
naftalen	<0.100		mg/kg TS	4	1	AKR
acenaftylen	<0.100		mg/kg TS	4	1	AKR
acenaften	<0.100		mg/kg TS	4	1	AKR
fluoren	<0.100		mg/kg TS	4	1	AKR
fenantren	<0.100		mg/kg TS	4	1	AKR
antracen	<0.100		mg/kg TS	4	1	AKR
fluoranten	<0.100		mg/kg TS	4	1	AKR
pyren	<0.100		mg/kg TS	4	1	AKR
bens(a)antracen	<0.080		mg/kg TS	4	1	AKR
krysen	<0.080		mg/kg TS	4	1	AKR
bens(b)fluoranten	<0.080		mg/kg TS	4	1	AKR
bens(k)fluoranten	<0.080		mg/kg TS	4	1	AKR
bens(a)pyren	<0.080		mg/kg TS	4	1	AKR
dibens(ah)antracen	<0.080		mg/kg TS	4	1	AKR
benso(ghi)perylene	<0.080		mg/kg TS	4	1	AKR
indeno(123cd)pyren	<0.080		mg/kg TS	4	1	AKR
PAH, summa 16*	<0.72		mg/kg TS	4	1	AKR
PAH, summa cancerogena*	<0.28		mg/kg TS	4	1	AKR
PAH, summa övriga*	<0.44		mg/kg TS	4	1	AKR
PAH, summa L*	<0.15		mg/kg TS	4	1	AKR

Er beteckning	17Ty05GV 0-0,5 m						
Provtagare	[REDACTED]						
Labnummer	O10893540						
Parameter	Resultat	Osäkerhet ($\pm$)	Enhet	Metod	Utf	Sign	
PAH, summa M*	<0.25		mg/kg TS	4	1	AKR	
PAH, summa H*	<0.32		mg/kg TS	4	1	AKR	

Er beteckning	16Ty02GV 2,0-2,3					
Provtagare	[REDACTED]					
Labnummer	O10893541					
Parameter	Resultat	Osäkerhet (±)	Enhet	Metod	Utf	Sign
TS_105°C	89.4	5.39	%	1	1	AKR
As	<1.00		mg/kg TS	1	1	MB
Ba	10.3	2.06	mg/kg TS	1	1	MB
Cd	<0.10		mg/kg TS	1	1	MB
Co	1.40	0.28	mg/kg TS	1	1	MB
Cu	3.20	0.64	mg/kg TS	1	1	MB
Hg	<0.20		mg/kg TS	1	1	MB
Ni	<5.0		mg/kg TS	1	1	MB
Pb	2.8	0.6	mg/kg TS	1	1	MB
V	4.08	0.82	mg/kg TS	1	1	MB
Zn	20.5	4.1	mg/kg TS	1	1	MB
Cr	3.30	0.66	mg/kg TS	2	1	MB
Cr6+	0.113	0.025	mg/kg TS	2	1	MB
Cr3+	3.18		mg/kg TS	2	1	MB
alifater >C5-C8	<4.0		mg/kg TS	4	1	AKR
alifater >C8-C10	61.6	24.6	mg/kg TS	4	1	AKR
alifater >C10-C12	189	38	mg/kg TS	4	1	AKR
alifater >C12-C16	482	96	mg/kg TS	4	1	AKR
alifater >C5-C16*	730		mg/kg TS	4	1	AKR
alifater >C16-C35	847	169	mg/kg TS	4	1	AKR
aromater >C8-C10	21.3		mg/kg TS	4	1	AKR
aromater >C10-C16	114		mg/kg TS	4	1	AKR
metylpyrener/metylfluorantener	<1.0		mg/kg TS	4	1	AKR
metylkrysener/metylbens(a)antracener	<1.0		mg/kg TS	4	1	AKR
aromater >C16-C35	<1.0		mg/kg TS	4	1	AKR
bensen	<0.010		mg/kg TS	4	1	AKR
toluen	<0.050		mg/kg TS	4	1	AKR
etylbenzen	<0.050		mg/kg TS	4	1	AKR
m,p-xylen	<0.050		mg/kg TS	4	1	AKR
o-xylen	<0.050		mg/kg TS	4	1	AKR
xylen, summa	<0.050		mg/kg TS	4	1	AKR
TEX, summa*	<0.10		mg/kg TS	4	1	AKR
naftalen	0.764	0.191	mg/kg TS	4	1	AKR
acenaftylen	0.275	0.069	mg/kg TS	4	1	AKR
acenaften	0.401	0.100	mg/kg TS	4	1	AKR
fluoren	1.21	0.302	mg/kg TS	4	1	AKR
fenantren	2.16	0.540	mg/kg TS	4	1	AKR
antracen	0.318	0.079	mg/kg TS	4	1	AKR
fluoranten	<0.100		mg/kg TS	4	1	AKR
pyren	0.116	0.029	mg/kg TS	4	1	AKR
bens(a)antracen	<0.080		mg/kg TS	4	1	AKR
krysen	<0.080		mg/kg TS	4	1	AKR
bens(b)fluoranten	<0.080		mg/kg TS	4	1	AKR
bens(k)fluoranten	<0.080		mg/kg TS	4	1	AKR
bens(a)pyren	<0.080		mg/kg TS	4	1	AKR
dibens(ah)antracen	<0.080		mg/kg TS	4	1	AKR
benso(ghi)perylene	<0.080		mg/kg TS	4	1	AKR
indeno(123cd)pyren	<0.080		mg/kg TS	4	1	AKR
PAH, summa 16*	5.2		mg/kg TS	4	1	AKR
PAH, summa cancerogena*	<0.28		mg/kg TS	4	1	AKR
PAH, summa övriga*	5.2		mg/kg TS	4	1	AKR
PAH, summa L*	1.4		mg/kg TS	4	1	AKR

Er beteckning	16Ty02GV						
Provtagare	2,0-2,3						
Labnummer	O10893541						
Parameter		Resultat	Osäkerhet (±)	Enhet	Metod	Utf	Sign
PAH, summa M*		3.8		mg/kg TS	4	1	AKR
PAH, summa H*		<0.32		mg/kg TS	4	1	AKR
pH		8.1	0.2		3	1	MB

* efter parameternamn indikerar icke ackrediterad analys.

Metod	
1	<p>Bestämning av metaller, MS-1 inkl. provberedning. Bestämning av metaller enligt metod baserad på US EPA 200.7 och ISO 11885 efter uppslutning med HNO₃. Mätning utförs med ICP-AES. Provet torkas och siktas innan analys.</p> <p>Rev 2013-09-19</p>
2	<p>Bestämning av Cr⁶⁺ enligt metod baserad på CSN EN 15192 och EPA 3060A. Provet lakas. Lösningen filtreras och totalhalten Cr bestäms med ICP-AES. Om totalhalten Cr är mindre än rapporteringsgränsen rapporteras Cr⁶⁺ likadant. Om totalhalten Cr ger utslag separeras Cr⁶⁺ genom jonbytkromatografi. I lösningen stannar Cr⁶⁺ som bestäms med ICP-AES. Cr³⁺ beräknas utifrån bestämningen av Cr⁶⁺ och Cr.</p> <p>Rev 2017-06-08</p>
3	<p>Bestämning av pH enligt metod CSN ISO 10390, CSN EN 12176.</p> <p>Rev 2013-09-19</p>
4	<p>Paket OJ-21A Bestämning av alifatfraktioner och aromatfraktioner. Bestämning av metylpyrener/metylfluorantener och metylkrysener/metylbens(a)antracener. Bestämning av bensen, toluen, etylbensen och xylen (BTEX). Bestämning av polycykliska aromatiska kolväten, PAH (16 föreningar enligt EPA)</p> <p>Metod baserad på SPIMFABs kvalitetsmanual. Mätning utförs med GC-MS.</p> <p>PAH cancerogena utgörs av benso(a)antracen, krysen, benso(b)fluoranten, benso(k)fluoranten, benso(a)pyren, dibenso(ah)antracen och indeno(123cd)pyren.</p> <p>Summa PAH L: naftalen, acenaften och acenaftalen. Summa PAH M: fluoren, fenantren, antracen, fluoranten och pyren. Summa PAH H: benso(a)antracen, krysen, benso(b)fluoranten, benso(k)fluoranten, benso(a)pyren, indeno(1,2,3-c,d)pyren, dibenso(a,h)antracen och benso(g,h,i)perylene. Enligt direktiv från Naturvårdsverket oktober 2008.</p> <p>Rev 2016-01-26</p>

Godkännare	
AKR	Anna-Karin Revell
MB	Maria Bigner

Utf ¹	
1	<p>För mätningen svarar ALS Laboratory Group, Na Harfê 9/336, 190 00, Prag 9, Tjeckien, som är av det tjeckiska ackrediteringsorganet CAI ackrediterat laboratorium (Reg.nr. 1163). CAI är signatär till ett MLA inom EA, samma MLA som SWEDAC är signatär till. Laboratorierna finns lokaliserade i; Prag, Na Harfê 9/336, 190 00, Praha 9, Ceska Lipa, Bendlova 1687/7, 470 01 Ceska Lipa, Pardubice, V Raji 906, 530 02 Pardubice.</p>

¹ Utförande teknisk enhet (inom ALS Scandinavia) eller anlitat laboratorium (underleverantör).

Utf'
Kontakta ALS Stockholm för ytterligare information.

Mätosäkerheten anges som en utvidgad osäkerhet (enligt definitionen i "Evaluation of measurement data - Guide to the expression of uncertainty in measurement", JCGM 100:2008 Corrected version 2010) beräknad med täckningsfaktor lika med 2 vilket ger en konfidensnivå på ungefär 95%.

Mätosäkerhet anges endast för detekterade ämnen med halter över rapporteringsgränsen.

Mätosäkerhet från underleverantör anges oftast som en utvidgad osäkerhet beräknad med täckningsfaktor 2. För ytterligare information kontakta laboratoriet.

Denna rapport får endast återges i sin helhet, om inte utfärdande laboratorium i förväg skriftligen godkänt annat. Resultaten gäller endast det identifierade, mottagna och provade materialet.

Beträffande laboratoriets ansvar i samband med uppdrag, se aktuell produktkatalog eller vår webbplats www.alsglobal.se

Den digitalt signerade PDF filen representerar originalrapporten. Alla utskrifter från denna är att betrakta som kopior.

Rapport

Sida 1 (10)

T1715820

2P297CXBGVI

Ankomstdatum 2017-06-12
Utfärdad 2017-06-27

Tyréns AB

Projekt Mifo fas 2, Jaco, Hargshamn
Bestnr 272186

Analys av grundvatten Grundvattenprover

Er beteckning	16TY02GV					
Provtagare	S. Bergström					
Provtagningsdatum	2017-06-08					
Labnummer	O10895243					
Parameter	Resultat	Osäkerhet ($\pm$)	Enhet	Metod	Utf	Sign
Ca	133	17	mg/l	1	R	WIDF
Fe	1.14	0.14	mg/l	1	R	WIDF
K	4.29	0.53	mg/l	1	R	WIDF
Mg	4.37	0.52	mg/l	1	R	WIDF
Na	6.92	0.84	mg/l	1	R	WIDF
Al	250	97	μ g/l	1	R	WIDF
As	6.76	1.17	μ g/l	1	H	WIDF
Ba	104	16	μ g/l	1	R	WIDF
Cd	<0.05		μ g/l	1	H	WIDF
Co	2.56	0.55	μ g/l	1	H	WIDF
Cr	1.13	0.31	μ g/l	1	H	WIDF
Cu	4.25	1.08	μ g/l	1	H	WIDF
Hg	<0.02		μ g/l	1	F	WIDF
Mn	203	24	μ g/l	1	R	WIDF
Ni	5.60	1.50	μ g/l	1	H	WIDF
Pb	5.04	1.00	μ g/l	1	H	WIDF
Zn	67.7	8.4	μ g/l	1	R	WIDF
Mo	5.23	1.16	μ g/l	1	H	WIDF
V	1.97	0.43	μ g/l	1	H	WIDF
Cr	0.0101	0.0010	mg/l	2	1	AKR
Cr6+	<0.0050		mg/l	2	1	AKR
Cr3+	0.0101		mg/l	2	1	AKR
pH	7.6	0.15		3	J	NAKA
alifater >C5-C8	<10		μ g/l	4	1	AKR
alifater >C8-C10	<10		μ g/l	4	1	AKR
alifater >C10-C12	15	4	μ g/l	4	1	AKR
alifater >C12-C16	78	23	μ g/l	4	1	AKR
alifater >C5-C16*	93		μ g/l	4	1	AKR
alifater >C16-C35	226	68	μ g/l	4	1	AKR
aromater >C8-C10	0.09	0.03	μ g/l	4	1	AKR
aromater >C10-C16	4.83	1.45	μ g/l	4	1	AKR
metylpyrener/metylfluorantener	<1.0		μ g/l	4	1	AKR
metylkryser/metylbens(a)antracener	<1.0		μ g/l	4	1	AKR
aromater >C16-C35	<1.0		μ g/l	4	1	AKR
bensen	<0.20		μ g/l	4	1	AKR
toluen	<0.20		μ g/l	4	1	AKR
etylbenzen	<0.20		μ g/l	4	1	AKR

Rapport

Sida 2 (10)

T1715820

2P297CXBGVI

Er beteckning	16TY02GV					
Provtagare	██████████ öm					
Provtagningsdatum	2017-06-08					
Labnummer	O10895243					
Parameter	Resultat	Osäkerhet (±)	Enhet	Metod	Utf	Sign
m,p-xylen	<0.20		µg/l	4	1	AKR
o-xylen	<0.20		µg/l	4	1	AKR
xlener, summa*	<0.20		µg/l	4	1	AKR
naftalen	0.052	0.016	µg/l	4	1	AKR
acenaftylen	0.028	0.008	µg/l	4	1	AKR
acenaften	0.010	0.003	µg/l	4	1	AKR
fluoren	0.038	0.011	µg/l	4	1	AKR
fenantren	0.140	0.042	µg/l	4	1	AKR
antracen	0.023	0.007	µg/l	4	1	AKR
fluoranten	0.011	0.003	µg/l	4	1	AKR
pyren	0.037	0.011	µg/l	4	1	AKR
bens(a)antracen	<0.010		µg/l	4	1	AKR
krysen	<0.010		µg/l	4	1	AKR
bens(b)fluoranten	<0.010		µg/l	4	1	AKR
bens(k)fluoranten	<0.010		µg/l	4	1	AKR
bens(a)pyren	<0.010		µg/l	4	1	AKR
dibenso(ah)antracen	<0.010		µg/l	4	1	AKR
benso(ghi)perylene	<0.010		µg/l	4	1	AKR
indeno(123cd)pyren	<0.010		µg/l	4	1	AKR
PAH, summa 16*	0.34		µg/l	4	1	AKR
PAH, summa cancerogena*	<0.035		µg/l	4	1	AKR
PAH, summa övriga*	0.34		µg/l	4	1	AKR
PAH, summa L*	0.090		µg/l	4	1	AKR
PAH, summa M*	0.25		µg/l	4	1	AKR
PAH, summa H*	<0.040		µg/l	4	1	AKR
Resultaten m.a.p. tidskänsliga parametrar är osäkra p.g.a. tiden från provtagning till analys har överskridits.						

Rapport

Sida 3 (10)

T1715820

2P297CXBGVI

Er beteckning	16TY04GV					
Provtagare						
Provtagningsdatum	2017-06-08					
Labnummer	O10895244					
Parameter	Resultat	Osäkerhet (±)	Enhet	Metod	Utf	Sign
dekantering; metaller*	Ja			5	2	WIDF
Ca	108	14	mg/l	1	R	WIDF
Fe	3.93	0.51	mg/l	1	R	WIDF
K	10.9	1.3	mg/l	1	R	WIDF
Mg	21.3	2.5	mg/l	1	R	WIDF
Na	32.2	4.0	mg/l	1	R	WIDF
Al	3620	560	µg/l	1	R	WIDF
As	7.15	1.28	µg/l	1	H	WIDF
Ba	131	20	µg/l	1	R	WIDF
Cd	0.140	0.040	µg/l	1	H	WIDF
Co	3.04	0.66	µg/l	1	H	WIDF
Cr	3.97	0.88	µg/l	1	H	WIDF
Cu	8.97	2.14	µg/l	1	H	WIDF
Hg	<0.02		µg/l	1	F	WIDF
Mn	238	30	µg/l	1	R	WIDF
Ni	10.9	2.4	µg/l	1	H	WIDF
Pb	7.85	1.57	µg/l	1	H	WIDF
Zn	51.0	6.5	µg/l	1	R	WIDF
Mo	38.9	6.7	µg/l	1	R	WIDF
V	4.83	1.01	µg/l	1	H	WIDF
Cr	0.0078	0.0008	mg/l	2	1	AKR
Cr6+	<0.0050		mg/l	2	1	AKR
Cr3+	0.0078		mg/l	2	1	AKR
pH	7.8	0.16		3	J	NAKA
alifater >C5-C8	<10		µg/l	4	1	AKR
alifater >C8-C10	<10		µg/l	4	1	AKR
alifater >C10-C12	<10		µg/l	4	1	AKR
alifater >C12-C16	<10		µg/l	4	1	AKR
alifater >C5-C16*	<20		µg/l	4	1	AKR
alifater >C16-C35	<10		µg/l	4	1	AKR
aromater >C8-C10	<0.30		µg/l	4	1	AKR
aromater >C10-C16	<0.775		µg/l	4	1	AKR
metylpyrener/metylfluorantener	<1.0		µg/l	4	1	AKR
metylkrysoener/metylbens(a)antracener	<1.0		µg/l	4	1	AKR
aromater >C16-C35	<1.0		µg/l	4	1	AKR
bensen	<0.20		µg/l	4	1	AKR
toluen	<0.20		µg/l	4	1	AKR
etylbenzen	<0.20		µg/l	4	1	AKR
m,p-xylen	<0.20		µg/l	4	1	AKR
o-xylen	<0.20		µg/l	4	1	AKR
xylen, summa*	<0.20		µg/l	4	1	AKR
naftalen	0.089	0.027	µg/l	4	1	AKR
acenaftylen	<0.010		µg/l	4	1	AKR
acenaften	<0.010		µg/l	4	1	AKR
fluoren	<0.010		µg/l	4	1	AKR
fenantren	<0.010		µg/l	4	1	AKR
antracen	<0.010		µg/l	4	1	AKR
fluoranten	<0.010		µg/l	4	1	AKR
pyren	<0.010		µg/l	4	1	AKR
bens(a)antracen	<0.010		µg/l	4	1	AKR

Rapport

Sida 5 (10)

T1715820

2P297CXBGVI

Er beteckning	16TY05GV					
Provtagare	[REDACTED]					
Provtagningsdatum	2017-06-08					
Labnummer	O10895245					
Parameter	Resultat	Osäkerhet (±)	Enhet	Metod	Utf	Sign
dekantering; metaller*	Ja			5	2	WIDF
Ca	133	17	mg/l	1	R	WIDF
Fe	0.539	0.066	mg/l	1	R	WIDF
K	4.67	0.58	mg/l	1	R	WIDF
Mg	9.34	1.11	mg/l	1	R	WIDF
Na	12.3	1.5	mg/l	1	R	WIDF
Al	603	95	µg/l	1	R	WIDF
As	0.796	0.186	µg/l	1	H	WIDF
Ba	80.2	12.8	µg/l	1	R	WIDF
Cd	<0.05		µg/l	1	H	WIDF
Co	0.462	0.156	µg/l	1	H	WIDF
Cr	0.916	0.275	µg/l	1	H	WIDF
Cu	2.79	0.60	µg/l	1	H	WIDF
Hg	<0.02		µg/l	1	F	WIDF
Mn	67.5	8.0	µg/l	1	R	WIDF
Ni	2.55	0.90	µg/l	1	H	WIDF
Pb	0.534	0.169	µg/l	1	H	WIDF
Zn	3.74	1.71	µg/l	1	H	WIDF
Mo	1.48	0.51	µg/l	1	H	WIDF
V	1.69	0.41	µg/l	1	H	WIDF
Cr	0.0313	0.0031	mg/l	2	1	AKR
Cr6+	<0.0050		mg/l	2	1	AKR
Cr3+	0.0313		mg/l	2	1	AKR
pH	7.4	0.15		3	J	NAKA
dekantering*	ja			6	1	AKR
alifater >C5-C8	<10		µg/l	4	1	AKR
alifater >C8-C10	<10		µg/l	4	1	AKR
alifater >C10-C12	<10		µg/l	4	1	AKR
alifater >C12-C16	<10		µg/l	4	1	AKR
alifater >C5-C16*	<20		µg/l	4	1	AKR
alifater >C16-C35	<10		µg/l	4	1	AKR
aromater >C8-C10	0.13	0.04	µg/l	4	1	AKR
aromater >C10-C16	<0.775		µg/l	4	1	AKR
metylpyrener/metylfluorantener	<1.0		µg/l	4	1	AKR
metylkrysener/metylbens(a)antracener	<1.0		µg/l	4	1	AKR
aromater >C16-C35	<1.0		µg/l	4	1	AKR
bensen	<0.20		µg/l	4	1	AKR
toluen	<0.20		µg/l	4	1	AKR
etylbenzen	<0.20		µg/l	4	1	AKR
m,p-xylen	<0.20		µg/l	4	1	AKR
o-xylen	<0.20		µg/l	4	1	AKR
xylen, summa*	<0.20		µg/l	4	1	AKR
naftalen	0.060	0.018	µg/l	4	1	AKR
acenaftylen	<0.010		µg/l	4	1	AKR
acenaften	<0.010		µg/l	4	1	AKR
fluoren	<0.010		µg/l	4	1	AKR
fenantren	<0.010		µg/l	4	1	AKR
antracen	<0.010		µg/l	4	1	AKR
fluoranten	<0.010		µg/l	4	1	AKR
pyren	<0.010		µg/l	4	1	AKR

Rapport

Sida 6 (10)

T1715820

2P297CXBGVI

Er beteckning	16TY05GV					
Provtagare	[REDACTED]					
Provtagningsdatum	2017-06-08					
Labnummer	O10895245					
Parameter	Resultat	Osäkerhet (±)	Enhet	Metod	Utf	Sign
bens(a)antracen	<0.010		µg/l	4	1	AKR
krysen	<0.010		µg/l	4	1	AKR
bens(b)fluoranten	<0.010		µg/l	4	1	AKR
bens(k)fluoranten	<0.010		µg/l	4	1	AKR
bens(a)pyren	<0.010		µg/l	4	1	AKR
dibenso(ah)antracen	<0.010		µg/l	4	1	AKR
benso(ghi)perylen	<0.010		µg/l	4	1	AKR
indeno(123cd)pyren	<0.010		µg/l	4	1	AKR
PAH, summa 16*	0.060		µg/l	4	1	AKR
PAH, summa cancerogena*	<0.035		µg/l	4	1	AKR
PAH, summa övriga*	0.060		µg/l	4	1	AKR
PAH, summa L*	0.060		µg/l	4	1	AKR
PAH, summa M*	<0.025		µg/l	4	1	AKR
PAH, summa H*	<0.040		µg/l	4	1	AKR

Er beteckning	16TY02GV efter uppslutning					
Provtagare	[REDACTED]					
Provtagningsdatum	2017-06-08					
Labnummer	O10895274					
Parameter	Resultat	Osäkerhet (±)	Enhet	Metod	Utf	Sign
Ca	99.7	9.4	mg/l	7	R	WIDF
Fe	1.79	0.22	mg/l	7	R	WIDF
K	3.95	0.34	mg/l	7	R	WIDF
Mg	3.93	0.47	mg/l	7	R	WIDF
Na	5.93	0.49	mg/l	7	R	WIDF
Al	1180	162	µg/l	7	R	WIDF
As	7.34	1.29	µg/l	7	H	WIDF
Ba	88.7	15.9	µg/l	7	R	WIDF
Cd	0.0531	0.0151	µg/l	7	H	WIDF
Co	3.00	0.57	µg/l	7	H	WIDF
Cr	3.36	0.66	µg/l	7	H	WIDF
Cu	3.86	0.87	µg/l	7	H	WIDF
Hg	<0.02		µg/l	7	F	WIDF
Mn	169	29	µg/l	7	R	WIDF
Ni	7.51	1.86	µg/l	7	H	WIDF
Pb	4.93	0.96	µg/l	7	H	WIDF
Zn	79.2	16.6	µg/l	7	H	WIDF
Mo	8.15	1.57	µg/l	7	H	WIDF
V	3.98	0.76	µg/l	7	H	WIDF

Rapport

Sida 7 (10)

T1715820

2P297CXBGVI

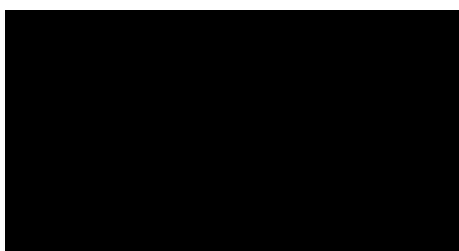
Er beteckning	16TY04GV efter uppslutning					
Provtagare	[REDACTED]					
Provtagningsdatum	2017-06-08					
Labnummer	O10895275					
Parameter	Resultat	Osäkerhet ($\pm$)	Enhet	Metod	Utf	Sign
Ca	133	13	mg/l	7	R	WIDF
Fe	11.5	1.4	mg/l	7	R	WIDF
K	13.3	1.1	mg/l	7	R	WIDF
Mg	25.2	3.0	mg/l	7	R	WIDF
Na	34.0	2.7	mg/l	7	R	WIDF
Al	9390	1290	μ g/l	7	R	WIDF
As	9.75	1.72	μ g/l	7	H	WIDF
Ba	192	34	μ g/l	7	R	WIDF
Cd	0.248	0.047	μ g/l	7	H	WIDF
Co	6.98	1.45	μ g/l	7	H	WIDF
Cr	17.1	3.5	μ g/l	7	H	WIDF
Cu	16.0	3.6	μ g/l	7	R	WIDF
Hg	<0.02		μ g/l	7	F	WIDF
Mn	471	81	μ g/l	7	R	WIDF
Ni	18.0	4.2	μ g/l	7	H	WIDF
Pb	14.3	3.0	μ g/l	7	H	WIDF
Zn	104	22	μ g/l	7	R	WIDF
Mo	46.1	10.8	μ g/l	7	H	WIDF
V	17.3	3.3	μ g/l	7	R	WIDF

Er beteckning	16TY05GV efter uppslutning					
Provtagare	[REDACTED]					
Provtagningsdatum	2017-06-08					
Labnummer	O10895276					
Parameter	Resultat	Osäkerhet ($\pm$)	Enhet	Metod	Utf	Sign
Ca	2430	242	mg/l	7	R	WIDF
Fe	190	23	mg/l	7	R	WIDF
K	35.1	3.0	mg/l	7	R	WIDF
Mg	88.0	10.5	mg/l	7	R	WIDF
Na	19.6	1.6	mg/l	7	R	WIDF
Al	121000	16600	μ g/l	7	R	WIDF
As	50.6	8.8	μ g/l	7	H	WIDF
Ba	862	165	μ g/l	7	H	WIDF
Cd	2.71	0.44	μ g/l	7	H	WIDF
Co	81.4	14.8	μ g/l	7	H	WIDF
Cr	204	39	μ g/l	7	H	WIDF
Cu	204	41	μ g/l	7	H	WIDF
Hg	0.0852	0.0165	μ g/l	7	F	WIDF
Mn	8530	1710	μ g/l	7	H	WIDF
Ni	154	30	μ g/l	7	H	WIDF
Pb	175	34	μ g/l	7	H	WIDF
Zn	782	130	μ g/l	7	R	WIDF
Mo	6.14	1.21	μ g/l	7	H	WIDF
V	233	18	μ g/l	7	R	WIDF

* efter parameternamn indikerar icke ackrediterad analys.

Metod	
1	<p>Paket V-3A. Bestämning av metaller utan föregående uppslutning. Provet har surgjorts med 1 ml salpetersyra (Suprapur) per 100 ml. Detta gäller dock ej prov som varit surgjort vid ankomst till laboratoriet. Analys med ICP-SFMS har skett enligt SS EN ISO 17294-1, 2 (mod) samt EPA-metod 200.8 (mod). Analys med ICP-AES har skett enligt SS EN ISO 11885 (mod) samt EPA-metod 200.7 (mod). Analys av Hg med AFS har skett enligt SS-EN ISO 17852:2008.</p> <p>Speciell information vid beställning av tilläggsmetaller: Vid analys av W får provet inte surgöras. Vid analys av Ag har provet konserverats med HCl. Vid analys av S har provet först stabiliserats med H2O2.</p> <p>Rev 2015-07-24</p>
2	<p>Cr6+ bestäms efter separation med jonbytare. Cr bestäms enligt US EPA 200.7, ISO 11885 och EN 12506 med ICP-AES. Cr3+ beräknas utifrån bestämningen av Cr6+ och Cr. Provet uppsluts innan analys.</p> <p>Rev 2014-02-13</p>
3	<p>Bestämning av pH enligt SS-EN ISO 10523:2012 pH vid 25±2°C bestäms potentiometriskt med pH-meter och temperaturkompensering. Prov för bestämning av pH bör inkomma till laboratoriet så snart som möjligt efter provtagning då denna parameter är tidskänslig. Bestämning bör ske inom 24 timmar efter provtagning enligt standard SS-EN ISO 5667-3.</p> <p>Mätosäkerhet (k=2): Renvatten: ±0.14 vid pH 6.87 och ±0.22 vid pH 11 Avloppsvatten: ±0.14 vid pH 6.87 och ±0.22 vid pH 11</p> <p>Rev 2015-12-11</p>
4	<p>Paket OV-21A. Bestämning av alifatfraktioner och aromatfraktioner. Bestämning av metylpyrener/metylfluorantener och metylkryserer/metylbens(a)antracener. Bestämning av bensen, toluen, etylbensen och xylen (BTEX). Bestämning av polycykliska aromatiska kolväten, PAH (16 föreningar enligt EPA)</p> <p>Metod baserad på SPIMFABs kvalitetsmanual. Mätning utförs med GCMS.</p> <p>PAH cancerogena utgörs av benso(a)antracen, krysen, benso(b)fluoranten, benso(k)fluoranten, benso(a)pyren, dibenso(ah)antracen och indeno(123cd)pyren.</p> <p>Summa PAH L: naftalen, acenaften och acenaftylen. Summa PAH M: fluoren, fenantren, antracen, fluoranten och pyren. Summa PAH H: benso(a)antracen, krysen, benso(b)fluoranten, benso(k)fluoranten, benso(a)pyren, indeno(1,2,3-c,d)pyren, dibenso(a,h)antracen och benso(g,h,i)perylene. Enligt nya direktiv från Naturvårdsverket oktober 2008.</p> <p>Rev 2013-10-14</p>
5	<p>Provberedning: dekantering. Rev 2014-02-12</p>
6	<p>Provberedning: dekantering. Rev 2013-09-19</p>

Metod	
7	<p>Paket V-3B Bestämning av metaller. Upplösning och analys av vattenprov, 12 ml prov och 1,2 ml HNO₃ (suprapur), har behandlats i autoklav. Analys med ICP-SFMS har skett enligt SS EN ISO 17294-1, 2 (mod) samt EPA-metod 200.8 (mod). Analys med ICP-AES har skett enligt SS EN ISO 11885 (mod) samt EPA-metod 200.7 (mod). Analys av Hg med AFS har skett enligt SS-EN ISO 17852:2008.</p> <p>Speciell information vid beställning av tilläggsmetaller: Vid analys av Ag har upplösning skett med HCl i autoklav. Vid analys av W har upplösning skett med HNO₃ och HF i värmeblock. Vid analys av Br och I sker analys utan föregående surgörning eller uppslutning.</p> <p>Rev 2016-12-15</p>

Utf ¹	
F	<p>Mätningen utförd med AFS För mätningen svarar ALS Scandinavia AB, Aurorum 10, 977 75 Luleå, som är av det svenska ackrediteringsorganet SWEDAC ackrediterat laboratorium (Reg.nr. 2030).</p>
H	<p>Mätningen utförd med ICP-SFMS För mätningen svarar ALS Scandinavia AB, Aurorum 10, 977 75 Luleå, som är av det svenska ackrediteringsorganet SWEDAC ackrediterat laboratorium (Reg.nr. 2030).</p>
J	<p>För mätningen svarar ALS Scandinavia AB, Box 700, 182 17 Danderyd som är av det svenska ackrediteringsorganet SWEDAC ackrediterat laboratorium (Reg.nr. 2030).</p>
R	<p>Mätningen utförd med ICP-AES För mätningen svarar ALS Scandinavia AB, Aurorum 10, 977 75 Luleå, som är av det svenska ackrediteringsorganet SWEDAC ackrediterat laboratorium (Reg.nr. 2030).</p>
1	<p>För mätningen svarar ALS Laboratory Group, Na Harfê 9/336, 190 00, Prag 9, Tjeckien, som är av det tjeckiska ackrediteringsorganet CAI ackrediterat laboratorium (Reg.nr. 1163). CAI är signatär till ett MLA inom EA, samma MLA som SWEDAC är signatär till. Laboratorierna finns lokaliserade i; Prag, Na Harfê 9/336, 190 00, Praha 9, Ceska Lipa, Bendlova 1687/7, 470 01 Ceska Lipa, Pardubice, V Raji 906, 530 02 Pardubice.</p> <p>Kontakta ALS Stockholm för ytterligare information.</p>
2	<p>För mätningen svarar ALS Scandinavia AB, Aurorum 10, 977 75 Luleå, som är av SWEDAC ackrediterat laboratorium (Reg.nr. 2030).</p>

¹ Utförande teknisk enhet (inom ALS Scandinavia) eller anlitat laboratorium (underleverantör).

Rapport

Sida 10 (10)

T1715820

2P297CXBGVI

Mätosäkerheten anges som en utvidgad osäkerhet (enligt definitionen i "Evaluation of measurement data - Guide to the expression of uncertainty in measurement", JCGM 100:2008 Corrected version 2010) beräknad med täckningsfaktor lika med 2 vilket ger en konfidensnivå på ungefär 95%.

Mätosäkerhet anges endast för detekterade ämnen med halter över rapporteringsgränsen.

Mätosäkerhet från underleverantör anges oftast som en utvidgad osäkerhet beräknad med täckningsfaktor 2. För ytterligare information kontakta laboratoriet.

Denna rapport får endast återges i sin helhet, om inte utfärdande laboratorium i förväg skriftligen godkänt annat.

Resultaten gäller endast det identifierade, mottagna och provade materialet.

Beträffande laboratoriets ansvar i samband med uppdrag, se aktuell produktkatalog eller vår webbplats www.alsglobal.se

Den digitalt signerade PDF filen representerar originalrapporten. Alla utskrifter från denna är att betrakta som kopior.

Ankomstdatum **2017-06-12**
Utfärdad **2017-06-21**

Tyréns AB

Projekt **Mifo fas 2, Jaco, Hargshamn**
Bestnr **272186**

Analys av fast prov Sedimentprovet

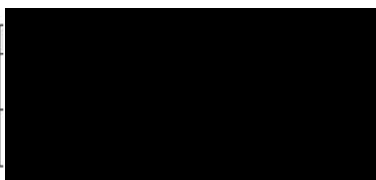
Er beteckning	16TY10SE					
Provtagare	[Redacted]					
Provtagningsdatum	2017-06-08					
Labnummer	O10895782					
Parameter	Resultat	Osäkerhet (±)	Enhet	Metod	Utf	Sign
TS_105°C	19.0	2	%	1	V	WIDF
As	7.03	1.29	mg/kg TS	1	H	WIDF
Ba	157	33	mg/kg TS	1	H	WIDF
Cd	0.933	0.177	mg/kg TS	1	H	WIDF
Co	10.9	2.3	mg/kg TS	1	H	WIDF
Cu	54.2	11.5	mg/kg TS	1	H	WIDF
Hg	<0.2		mg/kg TS	1	H	WIDF
Ni	25.8	5.6	mg/kg TS	1	H	WIDF
Pb	44.5	8.0	mg/kg TS	1	H	WIDF
V	56.3	11.5	mg/kg TS	1	H	WIDF
Zn	474	102	mg/kg TS	1	H	WIDF
TS_105°C	22.6	1.38	%	2	1	AKR
Cr	32.8	6.57	mg/kg TS	2	1	AKR
Cr6+	0.934	0.187	mg/kg TS	2	1	AKR
Cr3+	31.9		mg/kg TS	2	1	AKR

* efter parameternamn indikerar icke ackrediterad analys.

Metod	
1	<p>Bestämning av metaller enligt MS-1. Analysprovet har torkats vid 50°C och elementhalterna TS-korrigerats. För jord siktas provet efter torkning. För sediment/slam mals alternativt hamras det torkade provet . Vid expressanalys har upplösning skett på vått samt osiktat/omalt prov. Upplösning har skett med salpetersyra för slam/sediment och för jord med salpetersyra/väteperoxid. Analys med ICP-SFMS har skett enligt SS EN ISO 17294-1, 2 (mod) samt EPA-metod 200.8 (mod).</p> <p>Rev 2015-07-24</p>
2	<p>Bestämning av Cr⁶⁺ enligt metod baserad på CSN EN 15192 och EPA 3060A. Provet lakas. Lösningen filtreras och totalhalten Cr bestäms med ICP-AES. Om totalhalten Cr är mindre än rapporteringsgränsen rapporteras Cr⁶⁺ likadant. Om totalhalten Cr ger utslag separeras Cr⁶⁺ genom jonbytkromatografi. I lösningen stannar Cr⁶⁺ som bestäms med ICP-AES. Cr³⁺ beräknas utifrån bestämningen av Cr⁶⁺ och Cr.</p> <p>Rev 2017-06-08</p>

Utf ¹	
H	<p>Mätningen utförd med ICP-SFMS För mätningen svarar ALS Scandinavia AB, Aurorum 10, 977 75 Luleå, som är av det svenska ackrediteringsorganet SWEDAC ackrediterat laboratorium (Reg.nr. 2030).</p>
V	<p>Våtkemisk analys För mätningen svarar ALS Scandinavia AB, Aurorum 10, 977 75 Luleå, som är av det svenska ackrediteringsorganet SWEDAC ackrediterat laboratorium (Reg.nr. 2030).</p>
1	<p>För mätningen svarar ALS Laboratory Group, Na Harfê 9/336, 190 00, Prag 9, Tjeckien, som är av det tjeckiska ackrediteringsorganet CAI ackrediterat laboratorium (Reg.nr. 1163). CAI är signatär till ett MLA inom EA, samma MLA som SWEDAC är signatär till. Laboratorierna finns lokaliserade i; Prag, Na Harfê 9/336, 190 00, Praha 9, Ceska Lipa, Bendlova 1687/7, 470 01 Ceska Lipa, Pardubice, V Raji 906, 530 02 Pardubice.</p> <p>Kontakta ALS Stockholm för ytterligare information.</p>

Mätosäkerheten anges som en utvidgad osäkerhet (enligt definitionen i "Evaluation of measurement data - Guide to the expression of uncertainty in measurement", JCGM 100:2008 Corrected version 2010) beräknad med täckningsfaktor lika med 2 vilket ger en konfidensnivå på ungefär 95%.

Mätosäkerhet anges endast för detekterade ämnen med halter över rapporteringsgränsen.

Mätosäkerhet från underleverantör anges oftast som en utvidgad osäkerhet beräknad med täckningsfaktor 2. För ytterligare information kontakta laboratoriet.

¹ Utförande teknisk enhet (inom ALS Scandinavia) eller anlitat laboratorium (underleverantör).

Denna rapport får endast återges i sin helhet, om inte utfärdande laboratorium i förväg skriftligen godkänt annat. Resultaten gäller endast det identifierade, mottagna och provade materialet.

Beträffande laboratoriets ansvar i samband med uppdrag, se aktuell produktkatalog eller vår webbplats www.alsglobal.se

Den digitalt signerade PDF filen representerar originalrapporten. Alla utskrifter från denna är att betrakta som kopior.

LÄGENHETSARRENDE

- Upplåtare:** Östhammars kommun, 212000-0290, Box 66, 742 21 Östhammar, nedan kallad upplåtaren.
- Arrendator:** Alunda Innebandyörening, 817301-4971, Centrumvägen 6 B, 747 31 Alunda, nedan kallad arrendatorn.
- Bakgrund:** För att möjliggöra att Alunda IBF kan söka medel från Allmänna arvsfonden frångår Östhammars Kommun med detta avtal sin normala avtalslängd eftersom Allmänna arvsfonden ställer krav på ett 10-årigt avtal.
- Område:** Markområde på del av Marma 1:67. Området är markerade på avtalet tillhörande kartbilaga, bilaga 1
- Ändamål:** Området ska användas till Padelbanor.
För annan användning krävs upplåtarens medgivande.
- Arrendetid:** 2021-03-01 – 2031-02-28
- Förlängning:** Avtalet kan förlängas efter godkännande av båda parter. Överenskommelse om sådan förlängning träffas i sådana fall i ett nytt avtal.
- Avgift:** Arrendeavgiften är 7500 kr för varje arrendeår. Arrendeavgiften skall betalas i förskott före 1 januari varje år.
- Index:** Arrendeavgiften är baserad på konsumentprisindextalet (totalindex) 336,04 för oktober månad 2019 och gäller under det första arrendeåret. För varje följande arrendeår skall avgiften justeras så att den följer indexändringarna fram till oktober månad närmast före det aktuella arrendeårets början.
- Sopor:** Arrendator ska stå för sophämtning för anläggningen.
- Drift, skötsel, reparationer och underhåll:** Arrendator ska svara för och bekosta objektets samtliga drift, skötsel reparation och underhållskostnader.
- Skick:** Området upplåts i det skick det befinner sig på tillträdesdagen.
Arrendatorn är skyldig att alltid hålla området i städlat och vårdat skick.
Arrendatorn ska genast underrätta upplåtaren om förhållanden som är av betydelse för upplåtaren i dess egenskap av fastighetsägare.

- Reklamplatser:** Arrendatorn har rätt att under avtalstiden upplåta reklamplats inom objektets område. Arrendatorn ansvarar för att nödvändiga tillstånd finns. Reklam med tobak eller alkoholhaltiga drycker får inte förekomma inte heller diskriminerande reklam. Reklamintäkter tillfaller arrendatorn.
- Försäkringar:** Arrendatorn ska säkerställa att nödvändiga försäkringar för verksamhet för arrendeställe finns under hela arrendetiden.
- Utveckling/
utbyggnad:** Arrendatorn får inte utan upplåtarens tillstånd bygga ut eller på annat sätt förändra upplåtelseområdet.
- Ledningar:** Arrendatorn medger upplåtaren, eller annan som har dennes tillstånd, att få dra ledningsarbeten, om detta kan ske utan avsevärd olägenhet för arrendatorn. Arrendatorn är skyldig att utan ersättning tåla det intrång som föranleds av att ledningarna anläggs och nyttjas, men har rätt till ersättning för direkta skador i övrigt.
- Upplåtelse/
överlåtelse:** Arrendatorn får inte upplåta eller överlåta arrendet eller sätta annan i sitt ställe utan upplåtarens skriftliga medgivande.
- Exploatering:** Om upplåtaren beslutar att sälja, exploatera eller på annat sätt ändra användning av berörd fastighet eller delar därav upphör arrendet automatiskt för de delar som berörs. Flytt av padelbanorna bekostas av arrendator. Upplåtaren ska informera arrendator senast 1 år före upphävande av arrendet.
- I händelse av ett sådant förtida upphävande från upplåtarens sida är det upplåtarens avsikt att erbjuda arrendatorn ett alternativt markområde, så att arrendatorn kan fullfölja sin intention med detta avtal.
- Upplåtelse tidens
utgång:** Vid avtalets upphörande ska syn företas för att säkerställa att området lämnas i godtagbart skick.
- Inskrivning:** Detta avtal får inte inskrivas.
- Villkor om
finansiering** Detta avtal gäller under förutsättning av att arrendatorn har säkerställt finansiering genom medel från Allmänna arvsfonden eller på annat – av upplåtaren – godkänt sätt.

Detta avtal gäller under förutsättning att Östhammars Kommunstyrelse beslutar att godkänna avtalet och att beslutet vinner laga kraft.

Detta avtal har upprättats i två likalydande exemplar av vilka parterna tagit var sitt.

Bilagor: 1. Karta område

Östhammar 2021-

ÖSTHAMMARS KOMMUN

.....
Jacob Spangenberg
Kommunstyrelsens ordförande

.....
Ulf Andersson
Chef Sektor Samhälle

Östhammar 2021-

ALUNDA INNEBANDYFÖRENING

.....
[Redacted]

Skala

1:1500

Datum

08-10-2020

Utskriven av

Heli Meuller

Sektor Samhälle
Anna Bergsten

Kommunstyrelsen

Yttrande gällande Sveriges nationella plan för hantering av radioaktivt avfall

Östhammars kommun har mottagit en remiss från Strålsäkerhetsmyndigheten gällande rapporten ”Nationell plan för ansvarsfull och säker hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall i Sverige”.

Enligt EU:s kärnavfallsdirektiv (2011/70/Euratom) ska alla länder i EU ha en nationell plan för hantering av radioaktivt avfall. I Sverige är det Strålsäkerhetsmyndigheten som ansvarar för att det finns en aktuell nationell plan.

Den nationella planen ska beskriva vilka typer av radioaktivt avfall som uppstår, hur avfallet ska hanteras, transporteras och slutförvaras, och vem som ansvarar för att detta görs på ett strålsäkert sätt. I den nationella planen ska det även finnas en förteckning över aktuella avfallsmängder och en uppskattning av framtida avfallsmängder. Redovisningen av avfallsmängderna ska uppdateras årligen men planen i sin helhet uppdateras vid behov.

Sveriges första nationella plan i enlighet med kärnavfallsdirektivet överlämnades till EU-kommissionen 2015. Strålsäkerhetsmyndigheten har nu tagit fram en uppdaterad plan. I arbetet med att ta fram eller ändra planen ska företrädare för myndigheter, kommuner, allmänheten och näringslivet ges möjlighet att lämna synpunkter och den nationella planen skickades i december 2020 på remiss.

Östhammars kommun har en viktig roll i Sveriges nationella plan för hantering av radioaktivt avfall. Östhammars kommun är sedan 1980-talet värdkommun för den befintliga slutförvarsanläggningen för kortlivat låg- och medelaktivt radioaktivt avfall (SFR) i Forsmark. Svensk kärnbränslehantering AB (SKB) har sökt tillstånd för såväl utbyggnad av SFR som för att bygga ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark. Forsmark har även, av SKB, nämnts som en möjlig plats för lokaliseringstudier för ett framtida slutförvar för långlivat låg- och medelaktivt radioaktivt avfall (SFL).

Östhammars kommuns synpunkter

Östhammars kommun lämnade 2015 synpunkter på den tidigare nationella planen (dnr KS-2015-249). En viktig fråga som kommunen lyfte då var vikten av att ordentligt stadfästa statens långsiktiga ansvar för slutförvar för radioaktivt avfall. Kommunen anser detta vara omhändertaget i och med den förändring i kärntekniklagen som trädde i kraft den 1 november 2020, en förändring som nämns i den nationella planen.

Långsiktigt hållbara lösningar för slutförvar av icke-kärnkraftsanknutet radioaktivt avfall

Flera av de synpunkter som Östhammars kommun lyfte i sitt yttrande 2015 var kopplade till bristen på lösning för omhändertagande av radioaktivt avfall från icke-kärnteknisk verksamheter och sk. NORM-avfall (Naturally Occuring Radioactive Material). Östhammars kommun är positiv till att utmaningarna med att ta hand om detta avfall nu uppmärksammas tydligt men vill framföra följande synpunkter.

Det nuvarande systemet som bygger på slutförvaring i kärnkraftsindustrin regi medför att det finns osäkerheter gällande långsiktiga lösningar för radioaktivt avfall från andra aktörer. Östhammars kommun har återkommande lyft denna problematik, bl.a. i kommunens yttrande till Mark- och miljödomstolen om utbyggnaden av SFR (senast i mars 2019, dnr KS-2015-4). Bristen på långsiktig lösning för det avfall som idag slutförvaras i SFR skapar osäkerheter bl.a. angående förslutningen av förvaret. Utan långsiktig lösning för det icke-kärntekniska avfallet skapas osäkerheter gällande hur länge befintliga och kommande slutförvar förväntas vara öppna, ansvarsförhållanden och olika aktörers roller i den fortsatta processen. Denna typ av osäkerheter riskerar att leda till fördröjningar i prövningsprocesserna för kärnkraftsindustrins slutförvar.

Östhammars kommun ser även en problematik i att en icke-kärnteknisk verksamhet som kommer att generera en stor mängd långlivat avfall, som ESS (European Spallation Source), ges tillstånd trots att det saknas en lösning för slutligt omhändertagande av avfallet.

Gällande de utmaningar som beskrivs i planen skriver Strålsäkerhetsmyndigheten att det är myndighetens bedömning att det behöver göras en översyn av den långsiktiga rollfördelningen mellan privata aktörers ansvarstagande och statens ansvar och att behovet av ytterligare statliga åtaganden behöver övervägas. Östhammars kommuns uppfattning är att detta bara är en början och att arbetet med att hitta en långsiktigt hållbar lösning för allt radioaktivt avfall som uppkommer i samhället behöver prioriteras och hanteras skyndsamt.

Östhammars kommun vidhåller även sitt ställningstagande från tidigare yttrande över den nationella planen och anser fortsatt att staten har ett ansvar att se till att det finns möjligheter till slutförvaring även efter att SKB upphört med sin verksamhet.

Även om direktivet 2011/70/Euratom inte tillämpas på NORM-avfall så är det angeläget för kommunerna, som har ett långtgående renhållningsansvar när det gäller hushållens avfall, att det skapas en lösning för hantering av t.ex. radonfilter från enskilda brunnar. Det är positivt att det pågår ett arbete med att ta fram riktlinjer och tydliggöra kravbilderna för just denna typ av NORM-avfall men Östhammars kommun vill betona vikten av hitta lösningar för alla typer av NORM-avfall.

Dialog och inflytande

En annan viktig fråga som Östhammars kommun återkommande lyft i flera olika sammanhang är vikten av dialog och inflytande i prövningsprocessens samtliga steg. Sverige har på många sätt involverat och engagerat många olika parter, som kommuner och miljöorganisationer, i prövningsprocesserna men det finns

otydigheter och brister bl.a. när det gäller dessa parterers möjligheter att delta i den stegvisa prövningen enligt kärntekniklagen.

I den sk. kärntekniklagsutredningen (SOU 2019:16) som presenterades i april 2019 föreslås bl.a. bestämmelser för att förtydliga hur samråd med allmänhet och övriga intressenter ska utformas. Avseende insyn och inflytande skulle de föreslagna bestämmelserna innebära att kärntekniklagen moderniseras i enlighet med internationella rekommendationer och direktiv (s. 202).

Kärntekniklagsutredningen nämns i planen men enbart kopplat till de nu genomförda ändringarna gällande förtydligande av statens ansvar och sanktionsavgifter. Östhammars kommun anser att det i planen bör framgå att utredningen även identifierat andra områden som behöver ses över, t.ex. gällande samråd i den stegvisa prövningen.

Långsiktig kompetensförsörjning

En grundförutsättning för att Sverige ska kunna ha en ansvarsfull och säker hantering av radioaktivt avfall är att de kompetenser som behövs för att säkerställa det finns i landet under en lång tid framöver. Strålsäkerhetsmyndigheten fick 2016 ett regeringsuppdrag om långsiktig kompetensförsörjning, vilket nämns kort i planen. I sin slutredovisning konstaterade myndigheten att det nationella kompetensförsörjningssystemet inom strålsäkerhetsområdet behöver stärkas om dagens och framtidens behov av kompetens ska kunna mötas. Myndigheten fann i sin utredning brister på flera nivåer i kompetensförsörjningssystemet. Regeringen har sedan dess gett Strålsäkerhetsmyndigheten ytterligare uppdrag på området.

Östhammars kommun anser att de utmaningar som finns kopplade till den långsiktiga kompetensförsörjningen tydligare behöver lyftas i den nationella planen.

Kärnämneskontroll

Östhammars kommun anser att det i den nationella planen bör framgå hur Sverige avser att hantera kärnämneskontrollen efter förslutning av slutförvar. Om det idag inte finns en plan bör det istället framgå att frågan ska utredas samt hur denna utredning är tänkt att genomföras.

Kärnavfallsrådet

Östhammars kommun vill betona Kärnavfallsrådets betydelse under processen med att hitta en slutförvarslösning för använt kärnbränsle. Kärnavfallsrådets perspektiv kan vara värdefullt även när det gäller att hitta lösningar för icke-kärntekniskt avfall.

Angående kommunernas möjlighet att använda avgiftsmedel

I beskrivningen av beslut om användning av medel från Kärnavfallsfonden (s. 117) står det att ”Riksgälden prövar också ansökningar från vissa kommuner för informationsinsatser [...]”. Östhammars kommun vill förtydliga att kommunerna, enligt finansieringslagen, även har möjlighet att få ersättning för kostnader för prövning av frågor om slutförvaring. Texten bör således kompletteras.

Angående tiden för kommunfullmäktiges tillstyrkan

Kommunfullmäktige i Östhammars kommun fattade den 13 oktober 2020 beslut om att tillstyrka etableringen av ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark. Detta beskrivs i den löpande texten men i figur 14 (s. 127) är kommunens ställningstagande felaktigt tidsatt till 2019. I samma figur är det även felaktigheter gällande 2020.

Värdkommunernas roll

Sveriges system för omhändertagande av avfall från kärnteknisk verksamhet bygger på en tät dialog mellan aktörerna, ekonomiska möjligheter för aktörerna att medverka i processen och tydliga roller. Det är något som i huvudsak fungerat mycket väl. Det är angeläget att detta samspel fortsätter även i framtiden och det är viktigt att kommunernas roll i processen lyfts i den nationella planen, särskilt sett ur perspektivet slutförvaring av icke-kärntekniskt avfall där Östhammars kommun ovan identifierat ett antal orosmoment.

Sammanfattning

Uppdraget

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) ska se till att det finns en aktuell nationell plan för hantering av kärnämne som inte är avsett att användas på nytt, kärnavfall och annat radioaktivt avfall. Planen ska innehålla den redovisning som är nödvändig enligt artikel 12 i rådets direktiv 2011/70/Euratom om inrättande av ett gemenskapsramverk för ansvarsfull och säker hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall.

Den nationella planen beskriver övergripande de svenska principerna och handlingslinjerna (*nationell policy*), det organisatoriska och rättsliga ramverket (*nationella ramverket*) samt de mål och strategier (*nationella program*) som styr omhändertagandet av samtliga typer av radioaktivt avfall i Sverige, idag och i framtiden. Vidare redovisas en förteckning över mängden använt kärnbränsle och radioaktivt avfall samt uppskattningar av framtida kvantiteter.

Denna rapport är den första uppdatering som gjorts av den nationella planen för en säker och ansvarsfull hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall, innefattande alla de punkter som anges i direktivets artikel 12. Den första nationella planen¹, som togs fram 2015, anmälde till EU-kommissionen som Sveriges nationella program för en säker och ansvarsfull hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall. Föreliggande uppdatering innehåller inte sådana ändringar att den föranleder en ny notifiering till kommissionen.

Den nationella planen är inte styrande med avseende på åtgärder eller planer för hanteringen av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall i Sverige. Det är i första hand en sammanställning av gällande nationell policy och ramverk samt statistik över avfallsvolymer. I planen sammanfattas det nationella programmet och refereras till de program med styrande åtgärder och planer som prövas och beslutas i särskild ordning (miljömålsuppföljning, Fud och Plan). I övrigt redogör SSM i ett separat avsnitt i den nationella planen för vissa utmaningar kopplade till hanteringen av visst radioaktivt avfall i Sverige, på kort och lång sikt.

Förändringar sedan föregående rapport

Större förändringar i det *nationella ramverket* sedan föregående rapport omfattar:

- Revideringar av kärntekniklagen trädde i kraft den 1 augusti 2017. Genom dessa implementeras det uppdaterade kärnsäkerhetsdirektivet 2009/71/Euratom.
- Lagändringar trädde i kraft den 1 november 2020 som innebär ett förtydligande av statens sekundära ansvar för säkerheten om skyldigheterna inte kan fullgöras av en kärnteknisk verksamhet samt statens sistahandsansvar för ett förslutet slutförvar.
- En ny strålskyddslag trädde i kraft 1 juni 2018, inklusive förordning och elva nya föreskrifter. Genom dessa författningsändringar är direktiv 2013/59/Euratom (BSS) implementerat i svensk lagstiftning.

---

¹ Ansvarsfull och säker hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall i Sverige, SSM rapport 2015:31, Strålsäkerhetsmyndigheten, 2015.

- Strålsäkerhetsmyndighetens uppgifter inom finansieringssystemet överfördes till Riksgälden den 1 september 2018.
- En uppdaterad finansieringslag och ny finansieringsförordning trädde i kraft 1 december 2017.

Större förändringar i det *nationella programmet* sedan föregående rapport omfattar:

- Hösten 2015 beslutade reaktorinnehavarna att tidigarelägga avställningen av de fyra äldsta reaktorerna i Oskarshamn (O1 och O2) och Ringhals (R1 och R2) till före utgången av 2020.
- Som ett resultat av miljöprövningar och godkända säkerhetsredovisningar påbörjades under 2020 storskalig nedmontering och rivning av reaktorerna i Barsebäck, Oskarshamn (O1 och O2) och Ågesta.
- I januari 2018 lämnade SSM efter en omfattande granskning av SKB:s ansökan om inkapslingsanläggning och slutförvar för använt kärnbränsle sitt yttrande till regeringen för beslut.
- I oktober 2019 lämnade SSM efter slutförd granskning yttrande till regeringen över SKB:s ansökan om att bygga ut SFR för att ta emot avvecklingsavfall.
- Under 2019 har avvecklingen av industriområdet i Ranstad slutförts och området friklassats.
- I oktober 2020 beslutade SSM om godkännande av provdrift för acceleratoranläggningen vid European Spallation Source ERIC (ESS) i Lund.

I övrigt redogör SSM i denna rapport mer utförligt för det icke-kärntekniska avfallet i det svenska systemet och vissa utmaningar när det gäller omhändertagande och slutförvar av detta avfall, på kort och lång sikt.

Nationell policy

Den nationella policyn för hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall bygger på vissa grundläggande principer. Dessa har utvecklats i takt med framväxten av det svenska kärnkraftsprogrammet. Mot bakgrund av 1970-talets debatt om kärnkraften togs flera principbeslut om politisk inriktning och genomfördes förändringar i lagstiftningen.

Viktiga grundläggande principer som förts in i lagstiftningen är att:

- den som har gett upphov till använt kärnbränsle och radioaktivt avfall ska också bära kostnaderna för omhändertagandet,
- tillståndshavaren för en kärnteknisk verksamhet liksom den som i övrigt utövar verksamhet med strålning är skyldig att på ett säkert sätt hantera och slutförvara använt kärnbränsle och radioaktivt avfall från verksamheten,
- staten har det yttersta ansvaret för att det använda kärnbränsle och radioaktiva avfall som genererats i landet hanteras på ett säkert sätt,
- varje land tar ansvar för använt kärnbränsle och radioaktivt avfall som uppkommer i det egna landet, vilket innebär att
  - slutförvar av utländskt använt kärnbränsle och kärnavfall i Sverige är förbjudet annat än i undantagsfall, och
  - det är förbjudet att slutförvara svenskt använt kärnbränsle eller radioaktivt avfall utomlands, om inte vissa särskilda villkor är

uppfyllda i enlighet med rådets direktiv 2011/70/Euratom och internationella konventioner.

En annan viktig princip är att använt kärnbränsle inte ska upparbetas, även om detta inte är förbjudet enligt lag. I praktiken betraktas och behandlas det använda bränslet som avfall, även om det inte är juridiskt definierat som avfall innan det slutligt placerats i ett slutförvar.

Den som har tillstånd för kärnteknisk verksamhet i Sverige är enligt kärntekniklagen skyldig att se till att det kärnämne, använda kärnbränsle och kärnavfall som har uppkommit i verksamheten och som inte ska används på nytt tas om hand och slutförvaras på ett säkert sätt. Denna skyldighet innebär ett långtgående åtagande för verksamhetsutövaren tills dess ett slutförvar för avfallet slutligt förslutits. För radioaktivt avfall som inte är kärnavfall ställs krav i strålskyddslagen på att den som producerar radioaktivt avfall ska ansvara för hantering och slutförvaring samt stå för kostnaderna.

För den som har tillstånd att inneha eller driva en kärnkraftsreaktor gäller en särskild skyldighet att i samråd med övriga reaktorinnehavare:

- upprätta eller låta upprätta ett program för den allsidiga forsknings-, utvecklings- och demonstrationsverksamhet och de övriga åtgärder som behövs för säker hantering av kärnavfall och använt kärnbränsle samt säker avveckling och rivning av kärntekniska anläggningar (Fud-program), och
- upprätta en kostnadsberäkning som underlag för beräkning av de avgifter som ska betalas in till kärnavfallsfonden för omhändertagandet av de kärntekniska restprodukterna (Plan).

För att uppfylla dessa skyldigheter har reaktorinnehavarna etablerat SKB som ansvarigt bolag för att upprätta och lämna in kärnkraftsindustrins gemensamma Fud-program och kostnadsberäkning, till SSM respektive Riksgälden. SKB är idag också ansvarig tillståndshavare för all hantering, transport och mellanlagring av använt kärnbränsle och kärnavfall utanför själva kärnkraftsanläggningarna, inklusive driften av Clab och SFR.

Den svenska offentlighetsprincipen innebär att allmänheten och massmedierna ges insyn i myndigheternas verksamhet och rätt att ta del av allmänna handlingar. Genom information och öppenhet bidrar SSM till att ge allmänheten insyn i all den verksamhet som omfattas av myndighetens ansvar, med beaktande av sekretessregler.

Allmänheten och olika intressenter har också möjlighet att delta i de beslutsprocesser som rör använt kärnbränsle och radioaktivt avfall genom t.ex. kraven på miljökonsekvensbeskrivning och samråd i tillståndsprövningsärenden, remissförfaranden i granskningar av Fud-program och kostnadsberäkningar och etableringen av lokala säkerhetsnämnder i kärnkraftskommunerna. Genom en särskild finansieringslösning säkerställs visst stöd till värdkommuner för slutförvarsanläggningar för använt kärnbränsle att bygga kompetens och informera medborgarna liksom till ideella organisationer för att aktivt delta i samrådsprocessen, vilket starkt bidragit till kvalitet, öppenhet och insyn i lokalisering och prövning. Kommunernas vetorätt vid etableringen av en kärnteknisk verksamhet i närområdet är också av betydelse för allmänhetens förtroende för besluts- och lokaliseringsprocessen.

Under rubriken Nationell policy i rapporten redogörs närmare för implementeringen av de övriga allmänna principer som den nationella policyn ska bygga på enligt direktivet.

Det nationella ramverket

De statliga myndigheternas roll i det demokratiska svenska systemet är att följa instruktioner som tagits fram efter politiska beslut och se till att lagar och regler följs. Myndigheterna har en fristående ställning och långtgående befogenheter att besluta om hur de egna uppgifterna ska lösas. Myndigheterna är också självständiga i sin myndighetsutövning mot enskild eller som rör tillämpning av lag. Detta oberoende är en viktig komponent i den svenska modellen som bidrar till en effektiv och rättssäker förvaltning.

SSM är regeringens förvaltningsmyndighet för frågor om skydd av människors hälsa och miljön mot skadlig verkan av joniserande och icke-joniserande strålning, frågor om säkerhet och fysiskt skydd i kärnteknisk och annan verksamhet med strålning samt frågor om icke-spridning. SSM:s uppgift är att vara pådrivande för en god strålsäkerhet i samhället och i sin verksamhet arbeta för att förebygga radiologiska olyckor samt säkerställa strålsäker drift och avfallshantering i kärnteknisk verksamhet. Andra uppgifter är att minimera riskerna med och optimera effekterna av strålning vid medicinsk tillämpning, minimera riskerna med strålning som används i produkter och tjänster eller som uppstår som en biprodukt vid användning av produkter och tjänster, minimera riskerna med exponering av naturligt förekommande strålning och förbättra strålsäkerheten internationellt.

SSM ska också verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö-kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling samt samordna uppföljning, utvärdering och rapportering i fråga om miljökvalitetsmålet Säker strålmiljö.

SSM:s värdegrund har sin utgångspunkt i ett strålsäkert samhälle och myndigheten har tre vägledande värdeord – vederhäftighet, integritet och öppenhet.

Flera andra centrala myndigheter samt domstolar, länsstyrelser, och på den lokala nivån kommunerna, har uppgifter och roller som berör verksamheter med strålning. Dessa beskrivs närmare i kapitel 3, det nationella ramverket.

Det ramverk som utgör svensk lagstiftning på området avfallshantering, kärnkraft-säkerhet och skydd mot skadlig verkan av strålning består i huvudsak av fyra lagar med tillhörande förordningar:

1. lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (kärntekniklagen),
2. strålskyddslagen (2018:396),
3. miljöbalken (1998:808),
4. lagen (2006:647) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet (finansieringslagen),

De generella principerna för säkerhet och strålskydd läggs fast i kärntekniklagen, strålskyddslagen och miljöbalken. Bestämmelserna i dessa lagar kompletteras av förordningar och myndighetsföreskrifter som innehåller mer detaljerade bestämmelser.

Kärntekniklagen innehåller de grundläggande villkoren rörande säkerhet i samband med kärnteknisk verksamhet och är tillämplig såväl på hanterandet av kärntekniskt material och kärnavfall som på driften av anläggningar. Den uppställda målsättningen för säkerhetsarbetet är att, så långt det över huvud taget är möjligt, undanröja riskerna för en radiologisk olycka och därmed ytterst för förluster av liv eller egendom. Kärntekniklagen har därför utformats så att tillståndshavaren har getts ett ansvar för driften av den kärntekniska verksamheten som närmar sig det strikta. Lagen innehåller de centrala bestämmelser som rör omhändertagande och slutförvaring av kärnavfall och använt kärnbränsle.

Strålskyddslagen syftar till att skydda människors hälsa och miljön från skadliga effekter av såväl joniserande som icke-joniserande strålning. Det är en allmän skyddslag som täcker i princip alla verksamheter där strålskyddsaspekter kommer in, såsom sjukvård, forskning och annan icke-kärnteknisk industri. Lagen tillvaratar således även viktiga skyddsintressen vid verksamhet på kärnenergiområdet. Strålskyddslagen är särskilt viktig när det gäller att skydda arbetstagare som är sysselsatta i verksamhet med joniserande strålning. Den som bedriver verksamhet med strålning ska också ansvara för att det radioaktiva avfall som förekommer i verksamheten hanteras och slutförvaras på ett från strålskydssynpunkt tillfredsställande sätt. I ansvaret ingår att täcka kostnaderna för både hanteringen och slutförvaringen av avfallet.

Miljöbalken syftar till att skydda miljön och människors hälsa mot miljöfarlig verksamhet och till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. Kärntekniska anläggningar och vissa komplexa verksamheter med strålning är att betrakta som miljöfarlig verksamhet och omfattas därmed av balkens regler. SSM är tillsynsmyndighet enligt balken vad gäller olägenheter från joniserande och icke-joniserande strålning i fråga om kärntekniska verksamheter och verksamheter med strålning som även är tillståndspliktiga enligt miljöbalkens regler. SSM ska också ge vägledning i länsstyrelser eller kommuners tillsyn över områden som är förorenade med radioaktiva ämnen.

Finansieringslagen innehåller bestämmelser som rör finansieringen av framtida kostnader för slutförvaring av använt kärnbränsle samt avveckling och rivning av kärnkraftverk och andra kärntekniska anläggningar. Den som har tillstånd att inneha eller driva en kärnteknisk anläggning är skyldig att avsätta medel för detta i en särskild fond, kärnavfallsfonden. Tillståndshavarna är även skyldiga att ställa säkerheter för sådana kostnader som inte täcks av de avgifter som betalats. Syftet är att så långt det är möjligt minimera risken för att staten tvingas stå för kostnader som omfattas av tillståndshavarnas betalningsansvar. Finansieringslagen gäller inte för icke-kärnteknisk verksamhet eller för driftavfall från kärntekniska anläggningar.

För att driva kärnteknisk verksamhet eller omfattande verksamhet med strålning krävs förutom tillstånd enligt kärntekniklagen eller strålskyddslagen även tillstånd enligt miljöbalken. Det måste alltså ske en dubbel prövning av verksamheten. Ett kärntekniskt tillstånd gäller enbart för det ändamål och på det sätt som följer av tillståndsbeslutet. Regeringen eller i vissa fall SSM prövar frågor om tillstånd. Vid prövningen ska bl.a. miljöbalkens regler om allmänna hänsynsregler och miljökonsekvensbeskrivningar tillämpas. I de fall en verksamhet ska prövas av regeringen bereder SSM ärendet åt regeringen. Myndigheten ska i sin beredning bedöma om verksamheten kan förväntas bli lokaliserad, utformad och bedriven på ett sådant sätt att säkerhets- och strålskyddskraven samt kraven på fysiskt skydd uppfylls.

Verksamhet med strålning är som regel tillståndspliktig verksamhet. Undantag är när verksamheten antingen undantagits eller ersatts med anmälningsplikt. I strålskyddslagen finns bestämmelser som reglerar allmänna skyldigheter för den som bedriver verksamhet med strålning. En ansökan om verksamhet med strålning prövas av SSM. Myndighetens arbete med beredning av tillstånd för komplexa icke-kärntekniska anläggningar ska i huvudsak ha samma omfattning och inriktning som arbetet med beredning av tillstånd för kärntekniska anläggningar.

Kärntekniklagen och strålskyddslagen ger tillsammans SSM ett mandat att utöva tillsyn över strålsäkerheten, dvs. säkerhet, strålskydd, fysiskt skydd och kärnämneskontroll i landet. I de båda lagarna ges SSM också möjlighet att använda sig av sanktioner i tillsynen. Genom att SSM även är tillsynsmyndighet enligt miljöbalken för kärntekniska verksamheter och verksamheter med strålning som är tillståndspliktiga enligt miljöbalken kan myndigheten också använda sig av sanktioner enligt balken.

För att så långt det går säkerställa att alla steg i hanteringskedjan för hantering och slutförvaring av använt bränsle och radioaktivt avfall är samordnade och kompatibla med den slutförvaringsmetod som planeras, ställs krav på att tillståndshavare för anläggningar där använt kärnbränsle och radioaktivt avfall uppkommer ska ta fram planer för omhändertagande som omfattar alla efterföljande steg i processen fram till slutlig placering i en försluten slutförvarsanläggning. Planerna ska ligga till grund för att tillståndshavarna i de olika stegen i processen ska kunna etablera mottagningskriterier och processer för att kontrollera att använt kärnbränsle eller kärnavfall som lämnar tillståndshavarens anläggning uppfyller kraven på mottagningskriterier vid den anläggning dit det använda kärnbränslet eller radioaktiva avfallet levereras.

En nationell beredningsplan finns framtagen som fokuserar på hur myndigheterna ska hantera konsekvenserna av utsläpp samt saneringsavfall efter en radiologisk eller nukleär olycka på kort och lång sikt. En olycka i en svensk anläggning eller utanför Sverige som berör svenskt territorium hanteras i beredningsplanen.

Det nationella programmet

De övergripande nationella system vars styrning och innehåll SSM bedömt svarar upp mot direktivets krav på nationella program är i första hand:

- Miljömålssystemet,
- Programmet för forskning, utveckling och demonstration (Fud-program),
- Finansieringssystemet.

SSM är målsansvarig myndighet för miljö kvalitetsmålet Säker strålmiljö som innebär att människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning. Utöver de årliga uppföljningarna av måluppfyllelse görs ungefär vart fjärde år en fördjupad utvärdering som underlag för regeringens miljöpolitiska proposition. I uppföljningen bedöms om dagens styrmedel och åtgärder är tillräckliga för att nå målen och vid behov föreslås ytterligare åtgärder. Den senaste fördjupade utvärderingen är från 2019.

Reaktorinnehavarna ska vart tredje år lämna in ett program för den forskning och övriga åtgärder som behövs för en säker hantering av kärnavfall och använt kärnbränsle samt en säker avveckling av kärntekniska anläggningar. I det senaste Fud-programmet (Fud 2019) redogör SKB för den fortsatta forskning och

teknikutveckling som behövs för att kunna projektera, uppföra och driva planerade anläggningar för använt kärnbränsle och kärntekniskt avfall, med sikte på slutförvar. SSM har i yttrande² till regeringen över Fud-program 2019 i mars 2020 bedömt att redovisningen av programmet uppfyller lagens krav.

Samtliga tillståndshavare till kärnteknisk verksamhet ska vart tredje år lämna in en kostnadsberäkning till Riksgälden avseende sina framtida kostnader för omhändertagande av alla restprodukter och avveckling av samtliga anläggningar. SKB sammanställer en gemensam kostnadsberäkning, som de kallar Plan-rapporten, för reaktorinnehavarnas räkning. Riksgälden tar fram ett förslag till kärnavfallsavgifter baserat på tillståndshavarnas kostnadsberäkningar. Regeringen beslutar om kärnavfallsavgifter för reaktorinnehavarna, den kommande treårsperioden. För de övriga kärntekniska tillståndshavarna beslutas kärnavfallsavgiften av Riksgälden.

Radioaktivt avfall och avfallsströmmar

Sverige har använt kärnkraftsproducerad el från svenska reaktorer som en del av sin energimix sedan början av 1970-talet. I syfte att ta hand om de radioaktiva restprodukter som uppstår i driften och under avveckling av verksamheten bildade kärnkraftsbolagen Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB).

I mitten av 1980-talet etablerades anläggningar för slutförvaring av kortlivat driftavfall (SFR) i Forsmark och mellanlagring av använt kärnbränsle (Clab) i Oskarshamn. Anläggningarna drivs av SKB. Sedan 1970-talet har SKB också arbetat med en platsvalsprocess och att utveckla en metod för att hantera och slutförvara det använda kärnbränslet på ett säkert sätt under långa tidsrymder. SKB lämnade i mars 2011 in sina ansökningar om en inkapslingsanläggning i anslutning till Clab och ett djupgeologiskt slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark. Ansökningarna har granskats och ligger för närvarande hos regeringen för beslut.

Andra verksamheter som ger upphov till radioaktivt avfall omfattar Westinghouse kärnbränslefabrik i Västerås samt de kärntekniska verksamheterna i Studsvik. De senare omfattar även verksamheter med hantering och mellanlagring av radioaktivt avfall.

Radioaktivt avfall genereras inte bara till följd av elproduktion utan även som ett led i industriverksamhet, medicinsk verksamhet och utbildnings- och forskningsverksamhet. I Sverige finns tusentals verksamheter som använder öppna och slutna strålkällor. De verksamheter som hanterar strålkällor är enligt strålskyddslagen också ansvariga för det slutliga omhändertagandet. De flesta slutna strålkällor som ska hanteras som avfall skickas antingen tillbaka till tillverkaren eller omhändertas av Cyclife Sweden AB.

Utmaningar med att ta hand om radioaktivt avfall

Som framgår av det ovanstående är den som har tillstånd att driva en kärnkraftsreaktor skyldig att upprätta ett program för de åtgärder som behövs för en strålsäker hantering av kärnavfall och använt kärnbränsle samt en strålsäker avveckling och rivning av reaktorerna (Fud-program). Motsvarande krav på gemensamma lösningar för omhändertagande och slutförvar finns inte för sådant kärntekniskt avfall som inte har sitt ursprung från kärnkraftverken eller för icke kärntekniskt avfall. En grundidé i det ”svenska avfallssystemet” är att dessa skyldigheter ska lösas av aktörerna själva genom kommersiella lösningar.

---

² Strålsäkerhetsmyndighetens yttrande över Fud-program 2019, SSM2018-5179-8

I Sverige finns dock i dagsläget endast en aktör, Cyclife Sweden AB, som har kompetens och resurser att hantera radioaktivt avfall åt andra avfallsproducenter. Likaledes finns det enbart en aktör, SKB, som för närvarande tar emot radioaktivt avfall från andra avfallsproducenter för slutförvaring av låg- och medelaktivt kortlivat avfall i SFR och motsvarande långlivat avfall i det planerade SFL. Även om detta system fungerat väl genom åren medför systemet vissa osäkerheter med avseende på aktörernas förutsättningar att ta ett långsiktigt ansvar för allt det låg- och medelaktiva avfall som uppkommer i samhället och behöver slutförvaras på ett strålsäkert sätt, inklusive sådant som är problematiskt och där kostnaderna för framtida slutförvaring är mycket osäkra.

Slutförvaren planeras också utifrån reaktorernas planerade drifttider och avveckling. Tiden under vilken SKB:s anläggningar är tillgängliga för deponering är därmed begränsad. Icke-kärnkraftsanknutet radioaktivt avfall kommer med största sannolikhet att fortsätta genereras under många år framöver, även efter att både SFR och SFL har förslutits.

För att säkerställa en långsiktigt hållbar lösning där allt låg- och medelaktivt radioaktivt avfall som uppkommer i samhället, inte bara det kärnkraftsanknutna, kan slutförvaras på ett strålsäkert sätt, är SSM:s bedömning att en översyn behöver göras av den långsiktiga rollfördelningen mellan de privata aktörernas ansvarstagande och statens ansvar. Även behovet av ytterligare statliga åtaganden behöver i detta sammanhang övervägas. Sådana åtaganden kan t.ex. utgöras av uppdragsavtal om slutförvaring, finansiering av omhändertagandet av avfall med visst ursprung eller statliga garantier som minskar verksamhetsutövarnas ekonomiska risk vid övertagande av problematiskt avfall.

Avfallsmängder och prognoser

I Sverige finns ett av kärnkraftindustrin (SKB) framtaget klassificeringssystem för radioaktivt avfall som utgår från vilka slutmål som avfallet kan ha.

Avfallsmängderna nedan inkluderar både kärntekniskt avfall samt icke kärntekniskt avfall dock inte naturligt förekommande radioaktivt material (NORM).

Vid utgången av 2019 lagrades enligt SKB:s avfallsklassificeringssystem:

- 33 200 m³ avfall av typen kortlivat mycket lågaktivt avfall i markförvar eller i väntan på att få läggas i markförvar,
- 22 500 m³ avfall av typen kortlivat lågaktivt avfall i SFR:s förvarsdelar BLA och BTF eller hos de kärntekniska anläggningarna i väntan på deponering i SFR,
- 27 300 m³ avfall av typen kortlivat medelaktivt avfall i SFR:s förvarsdelar BTF, BMA och Silo eller hos de kärntekniska anläggningarna i väntan på deponering i SFR,
- 11 700 m³ avfall av typen långlivat låg- och medelaktivt avfall hos de kärntekniska anläggningarna i väntan på deponering i det planerade slutförvaret för långlivat avfall (SFL),
- 7 292 ton uran av typen högaktivt avfall som mellanlagras (kärnbränsle).

Prognoser över framtida avfallsmängder som kommer att lagras (inom ramen för nuvarande reaktors livslängd):

- 37 000 m³ mycket lågaktivt och kortlivat driftavfall i markförvar,
- 63 000 m³ kortlivat driftavfall i SFR,

- 117 000 m³ kortlivat avfall från nedmontering och rivning i den utbyggda delen av SFR,
- 16 000 m³ avfall av typen långlivat låg- och medelaktivt avfall i SFL,
- 12 000 ton uran av typen högaktivt avfall i slutförvar för använt kärnbränsle.

Prioritetsordning (1,2,3 osv. 1= Viktigaste bristen/behovet för kommunen)	Kommun	Stråk	Sträcka	Vägnr	Typ av brist/behov	Namn på bristen/behovet	Beskrivning av brist/behov i transportsystemet	Vem/vilka har påkallat bristen/ behovet	Förslag på åtgärd	Bedömd effekt	Kostnadsuppskattning	Finansiering (Länsplan/nationell plan)	Kommunens kommentar
---	--------	-------	---------	-------	--------------------	-------------------------	--	---	-------------------	---------------	----------------------	--	---------------------

Östhammarsstråket. Stråket är en livsnerv för Östhammars kommun som sammanbinder flertalet av de tätorter som kommunen har mot den stora arbetsmarknadsregionen som Uppsala-Storstockholm innebär. Det finns ingen spårbinden trafik mot Uppsala i Östhammars kommun så Östhammarsstråkets standard är än viktigare ur det perspektivet. Regeringsprövning pågår just nu för en eventuell etablering av en nationell angelägenhet i Östhammars kommun, ett slutförvar för använt kärnbränsle. Drifftiden är satt till 70 år och kommer att vara som mest intensivt de första 20 åren och kommer generera stora gods- och persontransporter såväl på 288:an som 76:an. Ytterligare förvarskapacitet för andra typer av radioaktivt avfall är under prövning och stärker bilden av att det kommer bli mycket utökade transporter på dessa sträckor.

1	Östhammars kommun	Östhammarsstråket	ca 17 km	288	Trafiksäkerhet	Gimo/Börstil-Östhammar	I enlighet med arbete gällande trafikplan och avsiktsförklaring. Resonemang gällande slutförvar enligt ovan. Betydelse för gods- och persontrafik.	Östhammars kommun, region Uppsala samt Trafikverket	Genomförande i enlighet med Vägplan, pendlarparkeringar och GC-anslutningar	Minskad restid för samtliga trafikslag, bättre kollektivtrafikflöde, ökad trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter	255 milj-500 milj (enligt olika förslag från TrV)	Länsplan	Underfinansierad.
1	Östhammars kommun	Östhammarsstråket		288	Kollektivtrafik	Bytespunkt Gimo	I enlighet med ÄVS.Resonemang gällande slutförvar enligt ovan. Betydelse för gods- och persontrafik.	Östhammars kommun, regionen	I enlighet med ÄVS	Bättre möjligheter till hela resan-perspektivet med en effektivare bytespunkt		Länsplan	Stalig medfinansiering beviljad. DP-arbete påbörjat.
1	Östhammars kommun	Östhammarsstråket	dryga 2 km totalt	1100	Kollektivtrafik	ÄVS Öregrund	Enligt ÄVS, med tillägg	Östhammars kommun, region Uppsala och Trafikverket	Tillägg till ÄVS map kollektivtrafik	Tillgänglighet och likvärdig hela-resan-resa		Länsplan	Målet är kollektivtrafik till färjan sommartid.
2	Östhammars kommun	Östhammarsstråket	ca 1,5 km	288	Trafiksäkerhet	Genomfart Gimo	Reglering av hastighet, GC-åtgärder och översyn av utfarter. Pendlarparkering vid Solångsgatan.Resonemang gällande slutförvar enligt ovan. Betydelse för gods- och persontrafik.	Östhammars kommun, regionen, TrV	Förstudie avseende Hastighetsöversyn, Trafiksäkerhetshöjande åtgärder, G/C-åtgärder	Ökad trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter		Länsplan	Ligger utanför projektet LV288 Gimo-Börstil, men hör ihop.
2	Östhammars kommun	Östhammarsstråket	ca 1,5 km	76.1	Gång- och cykel	Gammelhusvägen	G/C-vägen otrugg för oskyddade trafikanter	Östhammars kommun, regionen	Ny trafiksäkrare G/C-väg	Ger en sammanhållen G/C -anslutning från 288:an in till busstationen i Östhammar.		Länsplan	Fanns i förslag till genomförandeplanen
5	Östhammars kommun	Östhammarsstråket		288	Gång- och cykel	Felände länkar	Det finns ett antal avbrott i cykelbarheten längs med Lv 288 från Skoby till Gimo som behöver justeras för att få cykelbarhet hela vägen	Östhammars kommun, regionen	Identifiering av de felände länkarna, översyn av angelägna åtgärder samt dialog med ett större antal berörda för att nå målen.	Ger ett sammanhållet lokalt och regionalt G/C -nät som främjar folkhälsa samt tillgänglighet till kollektivtrafik		Länsplan	Åtgärderna tarvar många individuella kontakter för att säkerställa såväl GC men även arbetsvägar för lantbruket.

Alunda													
1	Östhammars kommun	Östhammarsstråket	Olika delar av samhället	690	Gång- och cykel	Marmavägen & Alunda G/C	Ej sammanhängande G/C-nät i tätorten till kollektivtrafikanslutningar och målpunkter. Marmavägen, Hoppstävågen, Prästgårdsvägen och Torpvägen ingår i detta.	Östhammars kommun	Förstudie inför beslut om åtgärder till LTP. Vattentillförsel till samhället kopplas på 2021 och stark expansion väntas av bostadsbyggande.	Ökad trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter och bättre tillgänglighet till kollektivtrafik.		Länsplan	Angeläget att förstudien efterföljs av omedelbara åtgärder.
6	Östhammars kommun	Östhammarsstråket		288	Övrigt	Alunda Östra	Behov av ny påfart 288:an för att kunna utveckla Alunda söderut samt ny GC-bro.		Förstudie	Ökad trafiksäkerhet och utveckling av hela-resan-perspektivet för en expansiv tätort.		Länsplan	
Östhammar													
4	Östhammars kommun	Utanför stråk	ca 1,3 km	1195	Gång- och cykel	Kvistagran/Karö bro	Nya bostadsområden med mycket barn utan G/C	Östhammars kommun	Förstudie, GC enligt Tierpsmodellen	Betydande trafiksäkerhetshöjning för oskyddade trafikanter			

76:an mm													
6	Östhammars kommun	Roslagsstråket		76	Övrigt	Östhammar Norra	Behov av ny påfart 76:an för att kunna utveckla Östhammar norrut.	Östhammars kommun	Förstudie	Ökad trafiksäkerhet och utveckling av hela-resan-perspektivet för en expansiv tätort.		Länsplan	
3	Östhammars kommun	Roslagsstråket	ca 3 km	76	Gång- och cykel	Norrskedika/Östhammar G/C	Cykelbarhet mellan Öregrundsvägen via Norrskedika till Östhammar.Resonemang gällande slutförvar enligt ovan. Betydelse för gods- och persontrafik.	Östhammars kommun och regionen	Cykelbarhetsåtgärder på befintligt småvägnät samt kort sträcka nyanläggning			Länsplan	
5	Östhammars kommun	Utanför stråk		1112	Kollektivtrafik	Hargshamn	Tillgänglighet vid kollektivtrafikanslutning, Hållplatsupprustning	Östhammars kommun	Tillgänglighetsanpassning av busshållplats	Ökad trafiksäkerhet och tillgänglighet		Länsplan	
Bruksstråket													

	Östhammars kommun	Bruksstråket	Ca 700 m	731	Gång- och cykel	Långgatan, Österbybruk	Oskyddade trafikanter	Östhammars kommun 2015	Förstudie	Ökad trafiksäkerhet och tillgänglighet		Länsplan	
Utanför stråk													
	Östhammars kommun	Utanför stråk		1183	Kollektivtrafik	Åspskär	Tillgänglighet vid kollektivtrafikanslutning. Nod till skärgården. Projekt startat. Finansieringen beroende av ytterligare ett projekt i annan kommun. Frigörande av detta projekt då det har övriga aktörer med på banan.	Östhammars kommun, region Uppsala och Upplandsstiftelsen i KOMPIS-projektet				Länsplan	
	Östhammars kommun	Utanför stråk	ca 27 km	290	Trafiksäkerhet	290.an	Kurvig väg i behov av sidoområdesåtgärder	Östhammars kommun	Om etablering av ett slutförvar i Forsmark kommer tillstånd bör detta lyftas upp i prioritering	Ökad trafiksäkerhet		Länsplan	Osäkerhet om detta normalt ryms i underhåll för TrV eller ingår i länsplanen.
	Östhammars kommun	Utanför stråk	ca 1,2 km	730	Gång- och cykel	Dannemora/Österbybruk	Oskyddade trafikanter	Östhammars kommun	Förstudie gällande alternativ	Ökad trafiksäkerhet och tillgänglighet		Länsplan	
	Östhammars kommun	Utanför stråk	ca 16 km	1195-1120-1121	Gång- och cykel	Innervägen Östhammar-Öregrund	Oskyddade trafikanter på väg med höga hastigheter, långsamtgående fordon och omkörningar på smal väg.	Östhammars kommun	Förstudie gällande alternativ	Trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter. Tillväxt och attraktivitet		Länsplan	Ingår även som turistcykelstråk-kustlinjen
	Östhammars kommun	Utanför stråk		1183, 1120, 1123, 1126 mfl	Trafiksäkerhet	Småstatliga vägnätet, trafiksäkerhet	Oskyddade trafikanter som delar vägutrymme på väg med höga hastigheter, omkörningar på smal väg.	Östhammars kommun	Hastighetsöverstyr, uppsäkring av vägkanter, reflexmarkeringar, vägbeläggningsåtgärder	Ökad trafiksäkerhet för samtliga trafikslag, inklusive oskyddade trafikanter		Länsplan	Ingår även som turistcykelstråk-kustlinjen
Udda åtgärder													
	Östhammars kommun	Utanför stråk		sjöfart	Sjöfart	Skärgårdstrafik	Tillgänglighet. Samarbetsprojekt för samhällsbetalda transporter och resor, sjukresor, färdtjänst, skolskjuts och övriga transporter (taxi, renhållning, post mm)	Östhammars kommun och boende i skärgården	Pilotprojekt för samhällsbetalda resor	Möjlighet för året-runt-boende i skärgården för alla		Länsplan	
	Östhammars kommun	Roslagsstråket	Norrtälje/Gävle genom Östhammars kommun	76	Övrigt	Elektrifieringsåtgärder	Avsaknad av laddinfra för tung trafik längs sträckan	Östhammars kommun/Lst/TrV	Förstudie på laddställen för tung trafik	Minskad klimatpåverkan från tung godstrafik på sträckan		Länsplan	Transportsektorn står inför omfattande elektrifiering. Väg 76 har mycket godstransporter och det förväntas öka med utbyggnad av slutförvar för radioaktivt avfall.
	Östhammars kommun	Bruksstråket	Harghamn/Örby hus		järnväg	Kollektivtrafik	Hargshamnsbanan	Persontrafik saknas. Godstrafik återupptagen. Sträckan ej elektrifierad	Östhammars kommun	Främjande av godstransporter på järnväg (Hallstavik pappersbruk, Hargshamns hamn, Dannemora gruva) även ett kollektivtrafikalternativ på sikt. Tillväxtfrämjande och attraktivitetshöjande		länsplan	Om spårvägen tillåter persontrafik så innebär det också översyn av övergångar vid järnväg .

Klimat- och sårbarhetsanalys för Uppsala län

Länsstyrelsen Uppsala län

Remiss

1 oktober 2020–15 januari 2021

Innehåll

Sammanfattning.....	4
Utgångspunkter för länsstyrelsens arbete med klimatanpassning	4
Klimat- och sårbarhetsanalys för Uppsala län.....	4
Mål	5
Målgrupp	5
Avgränsning	5
Definitioner av begrepp.....	7
Bakgrund	9
Viktiga aktörer i arbetet med klimatanpassning	9
Vad är klimatanpassning	10
Arbetet med klimatanpassning i länets kommuner.....	11
Framtidsklimat i Uppsala län	13
Tillvägagångssätt.....	20
Länets riskbild.....	21
Ras, skred och erosion som hotar samhällen, infrastruktur och företag.....	21
Riskbedömning för Uppsala län	22
Delmål	22
Översvämning som hotar samhällen, infrastruktur och företag	23
Riskbedömning för Uppsala län.....	25
Delmål	26
Höga temperaturer som innebär risker för hälsa och välbefinnande för människor och djur	27
Riskbedömning för Uppsala län	28
Delmål	29
Brist i vattenförsörjning för enskilda, jordbruk och industri	30
Riskbedömning för Uppsala län	31
Delmål	32
Biologiska och ekologiska effekter som påverkar en hållbar utveckling.....	33
Riskbedömning för Uppsala län	34
Delmål	34
Påverkan på inhemsk och internationell livsmedelsproduktion och handel.....	36
Riskbedömning för Uppsala län	37
Delmål	37
Ökad förekomst av skadegörare och sjukdomar samt invasiva främmande arter som påverkar människor, djur och växter	39
Riskbedömning för Uppsala län	39

Delmål	40
Fortsättningsvis	41

UTKAST

Sammanfattning

Formuleras efter remiss.

Utgångspunkter för länsstyrelsens arbete med klimatanpassning

Länsstyrelserna har haft uppdrag att arbeta med klimatanpassning sedan 2009 vilket reglerats i regleringsbrev och länsstyrelseinstruktion. I slutet av 2018 kom förordningen (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete som beskriver hur en myndighet inom sitt ansvarsområde och inom ramen för sina uppdrag ska initiera, stödja och utvärdera arbetet med klimatanpassning.

Klimatanpassning ses här som alla åtgärder som syftar till att skydda miljön, människors liv och hälsa samt egendom genom att samhället anpassas till de konsekvenser som ett förändrat klimat kan medföra. Förordningen har till syfte att öka takten i klimatanpassningsarbetet och engagera berörda myndigheter i detta gedigna arbete.

Länsstyrelsen har i förordningen (2018:1428) ett särskilt uppdrag att analysera ”hur länet och vid behov angränsande län påverkas klimatförändringarna”¹ samt i länsstyrelseinstruktionen en vidare uppgift om att ”samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat”². Därför har vi sammanställt denna Klimat- och sårbarhetsanalys för länet.

Länets klimatanpassningsarbete utgår också från de vägledande principerna som regeringen tog fram i den nationella strategin för klimatanpassning. Regeringen gör där bedömningen att arbetet bör bedrivas utifrån vägledande principer om hållbar utveckling, ömsesidighet, vetenskaplig grund, försiktighetsprincipen, integrering av klimatanpassningsåtgärder, flexibilitet, hantering av osäkerhets- och riskfaktorer, tidsperspektiv och transparens.

Länsstyrelsen ska bidra till länets genomförande av Agenda 2030. För Länsstyrelsen innebär det bland annat att långsiktigt arbeta för att målen i Agenda 2030 nås, samverka med länets aktörer, sprida information om arbetet med Agenda 2030 i länet och bidra till genomförandet av Agenda 2030 i länet. Klimatanpassningsarbetet tas upp i mål 13 Begränsa klimatförändringarna och dess delmål. Arbetet med klimatanpassning är ett led i länets arbete i enlighet med Agenda 2030.

Klimat- och sårbarhetsanalys för Uppsala län

Denna analys tar avstamp i hela länet i syfte att få en tydligare bild av alla sårbarheter i länet med utgångspunkt i klimatförändringarna. I analysen beskrivs riskbilder för länet utifrån olika sju olika områden.

- Ras, skred och erosion som hotar samhällen, infrastruktur och företag.
- Översvämningar som hotar samhällen, infrastruktur och företag.
- Höga temperaturer som innebär risker för hälsa och välbefinnande för människor och djur.
- Brist i vattenförsörjningen för enskilda, jordbruk, och industri.
- Biologiska och ekologiska effekter som påverkar en hållbar utveckling.
- Påverkan på inhemsk och internationell livsmedelsproduktion och handel.
- Ökad förekomst av skadegörare, sjukdomar och invasiva främmande arter som påverkar människor, djur och växter.

Analysen fungerar som en utgångspunkt och en kunskapshöjare i arbetet med att ta fram en handlingsplan genom att peka ut klimatanpassningsarbetets framtida inriktning och utformning. En handlingsplan för klimatanpassning planeras tas fram under 2021. Klimat- och sårbarhetsanalysen ska även bistå och komplettera den regionala risk- och sårbarhetsanalysen samt den regionala utvecklingsstrategin i strategiska aspekter. Analysen ska hållas aktuell och revideras vid väsentliga förändringar i verksamheten eller minst vart femte år.

¹ [Förordning \(2018:1428\) om myndigheters klimatanpassningsarbete, § 5](#)

² [Förordning \(2017:868\) med länsstyrelseinstruktion, § 5](#)

Mål

Enligt förordningen (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete ska berörda myndigheter ta fram ett aktuellt myndighetsmål för arbetet med klimatanpassning. Detta mål ska vara mätbart i den mån det är möjligt samt bidra till att regeringen når sitt mål för klimatanpassning.

Regeringen fastslog i proposition (2017/18:163) om en nationell strategi för klimatanpassning att det nationella målet för samhällets anpassning till ett förändrat klimat ska vara att *”utveckla ett långsiktigt hållbart och robust samhälle som aktivt möter klimatförändringar genom att minska sårbarheter och ta tillvara möjligheter.”*³

Med tanke på länsstyrelsens särskilda uppgift att verka för att nationella mål ska få genomslag i länet har utgångspunkten varit att länsstyrelsens mål också ska spegla regeringens mål. Därav har följande myndighetsmål för länsstyrelsen i Uppsala län fastslagits:

Länsstyrelsen ska agera för samt bistå Uppsala läns aktörer i målet att utveckla ett långsiktigt hållbart och robust samhälle som aktivt möter klimatförändringar, utifrån de prioriterade utmaningar som finns i länet, genom att minska sårbarheter och ta tillvara möjligheter. Anpassningen till ett förändrat klimat ska gå hand i hand med ambitionen att minska utsläpp och ska samordnas med länets risk- och sårbarhetsanalys och den regionala utvecklingsstrategin.

Länsstyrelsen anser att klimatanpassningsarbetet bör ses i en vidare kontext som berör arbetet med att förebygga och öka samhällets förmåga att hantera störningar och kriser, därav samordnas klimatanpassningsarbetet med länets ordinarie risk- och sårbarhetsanalys. Samordning sker även med Region Uppsala i arbetet med den regionala utvecklingsstrategin där klimatanpassningsarbetet ska ses som en möjliggörande faktor för genomförandet.

Utifrån det mer strategiska myndighetsmålet har underliggande delmål formulerats. Dessa delmål fokuserar på de prioriterade utmaningar som regeringen belyst som särskilt viktiga i det framtida arbetet, exempelvis hotet från översvämningar, brister i vattenförsörjningen och höga temperaturer som innebär risker för hälsa. Delmålen har i största möjliga mån gjorts mätbara samt uppföljningsbara och speglar en typ av målbild som länet i sin helhet ska sträva efter att nå för att minska sårbarheterna och riskerna från utmaningen, utifrån de förutsättningar som finns i länet. Delmålen har formulerats utifrån existerande mål och styrdokument, där sådana finns, för att dra nytta av det arbete som redan pågår.

Målgrupp

Analysen riktar sig till alla som har ett intresse av hur klimatförändringarna väntas påverka Uppsala län, vilka sårbarheter som följer utav detta samt vilka delmål som förordats av länsstyrelsen för att reducera dessa sårbarheter. Förhoppningen är att analysen och dess slutsatser kan vara till hjälp för kommunala tjänstepersoner, såsom planerare och strateger, men även för länsstyrelsens egen personal och andra personer som behöver långsiktiga underlag för sitt beslutsfattande.

Avgränsning

Länsstyrelsens ansvarsområde

Klimat- och sårbarhetsanalysen är gjord i två delar (en intern och en extern) eftersom länsstyrelsen är både en regional aktör och en tillsynsmyndighet. Den interna delen, som togs fram under 2019, hade till uppgift att utreda och analysera länsstyrelsens verksamhet och hur denna påverkas av klimatförändringarna. Detta inkluderar arbetet med vatten- och naturtillsyn, miljöskydd, landsbygdsutveckling samt tillsyn och granskning inom plan- och byggprocessen med mera.

Prioriteringar på nationell nivå

Regeringen har gjort bedömningen att klimatanpassningsåtgärder bör vidtas inom flera samhällssektorer och geografiska områden. Med utgångspunkt i de konsekvenser för samhället som förutses är sju områden särskilt angelägna i det fortsatta arbetet med klimatanpassning enligt

³ [Regeringens proposition 2017/18:163, Nationell strategi för klimatanpassning, sid 62](#)

regeringen (se sid.4). Dessa områden har på nationell nivå definierats som ”prioriterade utmaningar” och i denna klimat- och sårbarhetsanalys används dessa utmaningar som huvudsaklig disposition och utgångspunkt.

UTKAST

Definitioner av begrepp

Avrinningsområde	Det landområde från vilket nederbörden förr eller senare kommer ut som vatten i vattendraget vid en angiven plats.
Flöde	Här avses vattenflöde dvs. hur mycket vatten som rinner i vattendragen.
Grön infrastruktur	Ekologiskt funktionella nätverk av livsmiljöer och strukturer, naturområden samt anlagda element som utformas, brukas och förvaltas på ett sätt så att biologisk mångfald bevaras och för samhället viktiga ekosystemtjänster främjas i hela landskapet.
IPCC	Intergovernmental Panel on Climate Change. Även benämnd FN:s klimatpanel.
Klimat	Med klimat menas en beskrivning av vädrets långsiktiga egenskaper mätt med statistiska mått.
Klimatanpassning	Åtgärder som syftar till att skydda miljön, människors liv och hälsa samt egendom genom att anpassa samhället till de konsekvenser som ett förändrat klimat kan medföra.
Klimatindex	Bearbetade utdata från klimatmodeller. De kan beskriva medelvärden, säsongsvariationer men också mer extrema förhållanden.
Klimatscenario	En beskrivning av en tänkbar klimatutveckling i framtiden med hjälp av antaganden om framtida utsläpp av växthusgaser.
Myndighetsmål	Strategiskt mål för hur länsstyrelsen i sin helhet ska bedriva sitt klimatanpassningsarbete med att reducera risker och realisera möjligheter.
Osäkerhet	Det finns olika källor till osäkerheter i frågan om framtidens klimat. Den största osäkerheten ligger i hur mycket växthusgaser människan kommer släppa ut i framtiden. Det finns även osäkerheter i klimatmodellerna, t.ex. beroende på begränsad upplösning i både tid och rum.
Prioriterade utmaningar	Klimat effekter som regeringen bedömer är extra angelägna och därmed prioriterade. Återfinns i den nationella strategin för klimatanpassning.
RCP	RCP:er är möjliga utvecklingsvägar för strålningsbalansen. Akronymerna står för Representative Concentration Pathways. RCP:erna är namngivna efter den nivå av strålningsdrivning, watt per kvadratmeter, som uppnås år 2100. RCP-scenarier låg till grund för IPCC:s rapport 2013.
Referensperiod	SMHI använder referensperioden 1961-1990 för att definiera dagens klimat. Nya observationer jämförs med medelvärdet för 1961-1990 för att säga hur de avviker från det normala. Meteorologiska världsorganisationen, WMO, bestämmer referensperioderna. Perioden just nu är 1991-2020 vilket det inte finns fullständiga observationer för än.
Risk	Kombinationen av sannolikhet och konsekvens för negativ påverkan.
Skyfall	SMHI:s definition av skyfall är minst 50 mm på en timme eller minst 1 mm på en minut.
Strålningsdrivning	Strålningsdrivningen är skillnaden mellan hur mycket energi solstrålningen, som träffar jorden, innehåller och hur mycket energi som jorden strålar ut i rymden igen. Denna energi mäts i enheten watt per kvadratmeter, W/m ² . Strålningsdrivningen ökar då mängden växthusgaser ökar i atmosfären, vilket resulterar i en global ökning av temperaturen på jorden. För att studera framtida klimat finns ett antal strålningsdrivningsscenarier att utgå ifrån, se ”RCP”.
Värmebölja	Värmebölja används vanligen som ett begrepp för en längre period med höga dagstemperaturer. Vad som kan betraktas som höga dagstemperaturer varierar stort mellan olika länder och klimat. Det finns heller ingen allmänt vedertagen internationell definition av värmebölja. Även i Sverige förekommer flera olika definitioner och begrepp. Klimatscenerierna baseras ofta på dygnsmedeltemperatur och därför har gränsen >20° i dygnsmedeltemperatur använts i stället för att relatera till maximitemperatur.
Växthusgaser	Atmosfären som omger jorden har förmågan att bevara energin från solen så att jordytan blir varmare än vad den skulle varit om atmosfären inte fanns. Den s.k.

	<p>naturliga växthuseffekten bygger på naturlig förekomst av en viss mängd vattenånga och koldioxid i atmosfären. Vattenånga och koldioxid är de viktigaste växthusgaserna. Atmosfärens sammansättning har sedan den förindustriella tiden successivt förändrats på grund av mänsklig aktivitet. De vanligaste växthusgaserna som vi människor släpper ut är koldioxid, metan, dikväveoxid (lustgas) och ozon, men även en rad industrigaser spelar roll.</p>
Återkomsttid	<p>Ett mått på hur ofta förekomsten av extrema naturliga händelser kan förväntas. Med en händelses återkomsttid menas att händelsen i genomsnitt inträffar eller överträffas en gång under denna tid. Ett värde som har en återkomsttid på 100 år uppnås eller överträffas i genomsnitt en gång på 100 år. Det innebär att sannolikheten är 1 procent varje enskilt år. Eftersom man exponerar sig för risken under flera år blir den ackumulerade risken avsevärt större. För en konstruktion vars livslängd beräknas till 100 år blir den ackumulerade risken hela 63 % att 100-årsvärdet överskrids någon gång under 100 år.</p>
Översvämning	<p>Vatten som täcker ytor utanför den normala gränsen för sjö, vattendrag eller hav.</p>

Bakgrund

Uppsala län är beläget i mellersta Sverige, i östra Svealand, och är det femte folkrikaste länet i landet. Länet geografi är varierad, från Mälmarbygden i söder till Dalälven och Norrlandsgränsen i norr. Klimatet i länet klassas som tempererat fuktigt med inslag av ett maritimt klimat i kustbandet vid Östersjön. Ett tempererat fuktigt klimat innebär att det är relativt nederbördsrikt, men att det inte heller är ovanligt att längre perioder med torrt väder inträffar, särskilt under våren.

Länets största stad är residensstaden Uppsala som grundlades redan på 1300-talet. Uppsala är också länets största kommun, sett till antal invånare, med omkring 219 000 invånare. Näst störst är Enköping, med cirka 43 000 invånare. Därefter kommer Östhammar, Tierp och Håbo kommuner med runt 20 000 invånare, som följs av Knivsta med drygt 18 000, Heby med 13 800 och Älvkarleby med omkring 9 500 invånare.

Fram till 2050 prognosticerar Region Uppsala att länets invånare kommer att öka med omkring 350 000 invånare, från 107 400 till 483 800. Det motsvarar en årlig befolkningsökning med 0,8% vilket är mer än de 0,5% som SCB:s prognostiserar för riket.⁴ Länet har även Sveriges näst lägsta demografiska försörjningskvot, efter Stockholms län, på 72,3 per 100 invånare. Det innebär att på 100 personer i de mest förvärvsaktiva åldrarna 20-64 år finns det 72 personer som är yngre eller äldre.⁵

Uppsala län har jämfört med andra län en liten privat sektor. Detta beror på att det finns två stora universitet, flera statliga myndigheter och två sjukhus i länet. Näringslivets karaktär skiftar mellan såväl de norra och södra länsdelarna som mellan stad och land och skillnader finns även inom de olika kommunerna. I Östhammar, Tierp och Älvkarleby dominerar en modern stål- och verkstadsindustri och kopplingen till Gävle är större. Enköping och Håbo i sydväst är mer integrerade med Stockholms- och Mälmarregionens näringsliv och infrastruktur.⁶ Knivsta kommun, med det strategiska läget mellan Uppsala och Stockholm samt närheten till Arlanda, är en av Sveriges snabbast växande kommuner.⁷

Uppsala län drar nytta av att vara en del av Europas snabbast växande huvudstadsregioner och särskilt stråket mellan Uppsala och Stockholm är av relevans med den internationella flygplatsen Arlanda mitt emellan. Trafikverket utreder just nu möjligheten att addera ytterligare två spår till Ostkustbanan samt nya stationer mellan Uppsala centralstation och länsgränsen till Stockholm.

Region Uppsala har tagit fram en reviderad regional utvecklingsstrategi för länet som i skrivande stund är på samråd. Strategin använder de hållbara målen i Agenda 2030 som en riktningvisare. Visionen för strategin är ”ett gott liv i en nyskapande och hållbar kunskapsregion med internationell lyskraft” som understöds av tre strategiska utvecklingsområden, *En region för alla*, *En hållbart växande region* samt *En nyskapande region*.⁸ Länsstyrelsen i Uppsala län har slagit fast att anpassningen till ett förändrat klimat ska samordnas med den regionala utvecklingsstrategin där klimatanpassningsarbetet ska främja genomförandet av strategin.

Viktiga aktörer i arbetet med klimatanpassning

Länsstyrelsens insatser för klimatanpassning handlar i stor utsträckning om att ge stöd till länets kommuner på olika sätt. Utöver kommunerna samverkar länsstyrelsen med de statliga myndigheter som har ansvar för klimatanpassning. Även Region Uppsala, branschorganisationer och fastighetsägare är viktiga parter i arbetet. Det pågår även mycket forskning inom klimatanpassning och att ta del av och delta i den forskningen är även det av stor vikt.

⁴ [Befolkningsprognos för Uppsala län 2019-2050. Region Uppsala.](#)

⁵ [Länets demografiska försörjningskvot 2019 per 100 invånare. Regionfakta. Pantzare Information AB.](#)

⁶ [Regional utvecklingsstrategi. 2017. Region Uppsala](#)

⁷ [Befolkningsökningen utmanar Uppsala, Uppsala handelskammarens analys 2016-5](#)

⁸ [Regional utvecklingsstrategi. 2017. Region Uppsala](#)

Vad är klimatanpassning

På grund av antropogena utsläpp av växthusgaser och en förändrad markanvändning så har jordens klimat långsamt börjat förändras. Klimatet har varierat naturligt i alla tider men den snabba förändring som nu pågår är människans verk. Sedan 1800-talets andra hälft har medeltemperaturen ökat med nästan en grad vilket lett till att inte bara luften värmts upp utan också världshaven.⁹ I FN:s klimatpanels femte utvärderingsrapport finns ett flertal scenarier som beskriver möjliga utvecklingar av klimatet i framtiden som beslutsfattare kan använda sig av för att bemöta klimatförändringarna. I denna kontext är det viktigt att arbeta med såväl utsläppsminskning som att anpassa samhället till ett förändrat klimat. I klimat- och sårbarhetsutredningens slutbetänkande från 2007 konstaterades att ”det är nödvändigt att påbörja anpassningen till klimatförändringarna i Sverige” samt att ”huvuddragen i klimatscenerierna är trots osäkerheter tillräckligt robusta för att användas som underlag”¹⁰.

Sverige har sedan 2018 en nationell strategi för klimatanpassning. Strategin omfattar Sveriges mål och vägledande principer för klimatanpassningsarbetet, organisation och ansvarsfördelning, uppföljning, principer för finansiering samt beskrivna kunskapshöjande insatser. Strategin ska uppdateras vart femte år som en del av en större cykel. Det nationella expertrådet för klimatanpassning, med sekretariat hos SMHI, har till uppgift att komma med förslag på inriktning för arbetet med strategin. Utöver den nationella strategin för klimatanpassning finns förordning (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete som ett styrande regelverk. De 33 myndigheter som omnämns i förordningen har alla en skyldighet att arbeta med klimatanpassning inom sitt ansvarsområde samt inom ramen för sina uppdrag initiera, stödja och utvärdera arbetet med klimatanpassning.

Länsstyrelserna har sedan 2009 en särskild uppgift att samordna klimatanpassningsarbetet på den regionala nivån. Denna finns sedan 2013 reglerat i länsstyrelsens instruktion som beskriver ramarna för myndighetens verksamhet. Det övergripande syftet med samordningen är att öka kunskapen om klimatförändringen, vilka konsekvenser den leder till - nu och i framtiden, samt vilka åtgärder som kan förebygga framtida problem utifrån de förutsättningar som finns i länet. Klimatanpassningsuppdraget är av naturen tvärsektorielt och berör länsstyrelsens alla verksamhetsområden i varierande grad.

Av särskild vikt ur ett klimatanpassningsperspektiv är länsstyrelsens särskilda roll som granskande aktör i den kommunala plan- och byggprocessen. Länsstyrelsen har här till uppgift att, inom ramen för sitt tillsynsansvar, överpröva kommunens beslut om att anta, ändra eller upphäva en detaljplan eller en områdesbestämmelse.¹¹ Länsstyrelsen ska dessutom, inom ramen för sitt tillsynsansvar, överpröva kommunens beslut om att anta, ändra eller upphäva en detaljplan eller områdesbestämmelser om beslutet kan antas innebära bland annat att bebyggelse blir olämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion. Länsstyrelsen ska också i sitt granskningsyttrande över kommunernas översiktsplan ange hur kommunen har behandlat frågor kopplade till klimatanpassning som har betydelse för exempelvis riskerna för ras, skred och översvämning samt människors hälsa och säkerhet. Länsstyrelsen arbetar tätt ihop med länets kommuner genom att sammanställa de nödvändiga planeringsunderlagen för kommunernas fysiska planering. Detta kan till exempel bestå av faktaunderlag vad gäller länets risker för översvämning, erosion, ras och skred. Utöver detta svarar länsstyrelsen på frågor samt ger stöd och rekommendationer till kommunerna i diverse planeringsfrågor.

Länsstyrelsen i Uppsala län tog fram en klimat- och sårbarhetsanalys redan 2009, denna fungerade som ett kunskapsunderlag och en uppföljning till den då gällande klimat- och energistrategin. Analysen utgick i mångt och mycket från Klimat- och sårbarhetsutredningens (2007:60) slutbetänkande och den färdiga rapporten lades som en fristående bilaga till Länsstyrelsens ordinarie risk- och sårbarhetsanalys.¹² Länsstyrelsen tog under 2014 fram en regional handlingsplan för klimatanpassningsarbetet tillsammans med lokala och regionala aktörer i länet. Utifrån en

⁹ [Fakta om klimat, Naturvårdsverket](#)

¹⁰ [Sverige inför klimatförändringarna - Hot och möjligheter, SOU 2007:60.](#)

¹¹ 11 kap. 10 § Plan- och bygglagen.

¹² [Klimat- och sårbarhetsanalys för Uppsala län 2009 - Framtida klimatförändringar och dess konsekvenser, 2009:12](#)

nulägesbeskrivning och en SWOT-analys identifierades fem områden som särskilt viktiga för det regionala klimatanpassningsarbetet; samhällsbyggnad, kulturmiljö, vatten, areella näringar och naturmiljö. För dessa områden togs arbetsmål och åtgärder fram. Handlingsplanen reviderades 2016 och sträcker sig fram till 2020. Utifrån slutsatserna i klimat- och sårbarhetsanalysen kommer en ny handlingsplan att tas fram under 2021.

Arbetet med klimatanpassning i länets kommuner

Länets kommuner arbetar med klimatanpassning inom ramen för sina verksamheter. I Enköping kommuns nämns i översiktsplanen från 2014 att ”Mälarens nya nivåreglering ger kommunen goda möjligheter att anpassa befintlig och ny bebyggelse samt infrastruktur till ett förändrat klimat.” Att återskapa och värna kvarvarande våtmarker lyfts också som relevant ur ett klimatanpassningsperspektiv. I den fördjupade översiktsplanen som rör endast tätorten Enköping har en övergripande analys gjorts rörande vilka områden som kan drabbas av stigande vattennivåer i Mälaren. Kommunen har också gjort en kartering över naturrisker inom Enköpings kommun med fokus på översvämningar. I kommunens omvärldsanalys nämns ökad klimatanpassning som en relevant trend för framtiden.¹³

Heby kommun använder också primärt sin översiktsplan för att behandla klimatanpassningsfrågan. I översiktsplanen från 2013 pekas risker för översvämning samt konsekvenserna och följderna av höga temperaturer ut som särskilt aktuella.¹⁴ Kommunen har översvämningsskarteringar för vattendragen Dalälven och Tämnrån som är klimatanpassade och ett flertal andra vattendrag pekas ut som potentiella risker i kommunens risk- och sårbarhetsanalys. Översiktsplanen specificerar att vid planläggning och lovgivning ska hänsyn tas till geotekniska förutsättningar så att risker för människors hälsa inte uppkommer.

Håbo kommuns fullmäktige antog 2015 en miljöstrategi i syfte att strukturera och tydliggöra hur miljöarbetet och ansvarsfördelningen ska ske inom kommunens organisation samt inom de kommunala bolagen. En inriktning i strategin är att Håbo kommun ska sträva efter att bli en fossilbränslefri kommun till år 2050 genom att ”ta ansvar för att minska klimatpåverkan genom att anpassa verksamheterna till klimatförändringarna”.¹⁵ Klimatanpassning lyfts även i kommunens nya förslag till översiktsplan som planeras antas under 2020. Håbo kommun har under 2019 arbetat med att klimatanpassa sin dricksvattenförsörjning enligt Livsmedelsverkets handbok och modell.¹⁶

Knivsta kommun har i sin översiktsplan från 2017 lyft klimatförändringarna under ett eget kapitel. Kommunen ska bland annat ta fram en risk- och sårbarhetsanalys utifrån klimatförändringarna och man fastslår att all planering ska ta hänsyn till klimatet. Kommunen poängterar det faktum att aktuella underlag krävs för att arbeta förebyggande med risker kopplade till ras, skred, översvämningar eller andra negativa konsekvenser av klimatförändringarna.¹⁷ Till översiktsplanen följer en grönstrukturplan från 2016 som bilaga. I grönstrukturplanen lyfter kommunen särskilt anpassningen till ett förändrat klimat som en positiv följd effekt utav en strategiskt planerad grön- och blåstruktur. Klimatanpassning och en heltäckande riskbedömning utifrån detta perspektiv ses som strategiskt viktigt för att uppnå kommunens målbild kring natur- och vattenvård.¹⁸ Kommunen har även ett särskilt mål i dagvattenstrategin att ”stadsbyggandet och dagvattenhanteringen ska vara anpassade efter ökande nederbördsmängder och längre perioder av torka så att skador på allmänna och enskilda intressen undviks”.¹⁹

För Tierps kommun är Agenda 2030 vägledande för hur kommunen ska utvecklas på ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart sätt. I en nulägesanalys som kommunen tagit fram är hotet från

¹³ [Omvärldsanalys, Årsredovisning 2019, Enköpings kommun](#)

¹⁴ [Kommunplan del 2, Översiktsplan för Heby kommun, p18](#)

¹⁵ [Miljöstrategi för ekologiskt hållbar utveckling i Håbo kommun, antagandehandling, 2015-02-23](#)

¹⁶ [Handbok för klimatanpassad dricksvattenförsörjning, Livsmedelsverket, 2019](#)

¹⁷ [Översiktsplan 2017, Antagande handling, Knivsta kommun](#)

¹⁸ [Grönstrukturplan, 2016, Knivsta kommun](#)

¹⁹ Ibid.

klimatförändringarna en röd tråd igenom alla målen. En av de övergripande inriktningarna i kommunens översiktsplan från 2010 är att stärka klimatperspektivet i den fysiska planeringen.²⁰

I Uppsala kommun har man tagit fram ett miljö- och klimatprogram vars syfte är att skapa en sammanhållen och övergripande plattform för att nå kommunens långsiktiga miljö-, klimat- och utvecklingsmål. Kommunens arbete med klimatanpassning syftar till att ”minska riskerna och lindra konsekvenserna av klimatförändringarna” med det övergripande målet att ”Uppsala ska vara ett robust samhälle som är anpassat till de klimatförändringar som sker i dag och som inte kan förhindras i framtiden”.²¹ Kommunen pekar ut naturmiljö, kulturmiljö och lantbruk som områden man framgent kommer behöva ha en mer aktiv roll inom. I programmet har kommunen särskilt lyft översvämningsproblematiken kring Fyrisån, som är ett område med betydande riskbild enligt MSB²², samt hanterandet av dagvatten i ny bebyggelse och åtgärder för infrastruktur, särskilt reningsverk. Programmet, med mål och åtgärder, löper fram till 2023 och reviderades senast 2018 då ett kapitel om klimatanpassning tillfogades. Programmet ska utvärderas igen under 2020. Uppsala kommun blev under 2019 utsedda till årets bästa kommun inom klimatanpassning efter en enkät som genomfördes av IVL Svenska Miljöinstitutet och Svensk Försäkring.²³

Älvkarleby kommuns översiktsplan behandlar översvämnings- och höga flöden samt stigande havsnivåer och stödjer sig på SMHI:s ”Klimatanalys för Uppsala län” i sina ställningstaganden gällande mark- och vattenanvändningen i framtiden.²⁴ Kommunen kommer under 2021 att ta fram en kommunomfattande klimatanpassningsplan.

I Östhammar kommun ska planeringen uttryckligen främja goda miljöförhållanden, anpassas till klimatförändringar och leda till minskad klimatpåverkan enligt översiktsplanen från 2016.²⁵ Kommunen sätter ett värde på att plantera träd i stadsmiljöer samt att bevara grönytor och flerskiktade bestånd, detta för att ha en god beredskap vid värmeböljor och extrem nederbörd. Hänsyn tas också till framtagna skyfallskartor vid planering av all ny bebyggelse.²⁶ Östhammar har på grund av sitt geografiska läge en utmaning vad gäller dricksvattenförsörjningen vilket gör att kommunen prioriterar vattenförsörjningen vid all handläggning av planer och bygglov.

---

²⁰ [Översiktsplan 2010-2030, 2011, Tierps kommun](#)

²¹ [Miljö- och klimatprogram 2014-2023, rev.2018, Uppsala kommun, sid8](#)

²² [Översyn av områden med betydande översvämningsrisk, 2018, MSB](#)

²³ [Klimatanpassning 2019 - Så långt har Sveriges kommuner kommit, 2019, IVL](#)

²⁴ [Översiktsplan för Älvkarleby år 2050, Antagandehandling, 2020-03-16, Älvkarleby kommun](#)

²⁵ [Översiktsplan 2016, Antagandehandling 2016-12-13, Östhammar kommun](#)

²⁶ Ibid p.115

Framtidsklimat i Uppsala län

I regleringsbrevet för 2015 fick SMHI i uppdrag att ta fram länsvisa klimatanalyser i rapportformat baserade på de globala klimatscenerierna. De globala klimatscenerierna togs fram inom arbetet med utvärderingsrapport AR5 vilket är FN:s klimatpanels senaste vetenskapliga genomgång av klimatförändringens effekter. Den länsvisa klimatanalysen beskriver dåtidens, dagens samt framtidens klimat i Uppsala län baserat på observationer och beräkningar utifrån två olika socioekonomiska scenarier.²⁷ Dessa kallas också för RCP-scenarier och beskriver resultatet av utsläppen utifrån vissa antaganden om hur världen kan förändras fram till 2100. I SMHI:s analys används två RCP-scenarier, RCP4.5 som bygger på begränsade utsläpp, och RCP8.5 som bygger på höga utsläpp. I tabellen nedan beskrivs de antaganden som gjorts i de olika scenarierna.

Tabell 1: Antaganden som ligger till grund för scenarierna RCP4.5 och RCP8.5.

RCP4.5	RCP8.5
<ul style="list-style-type: none"> • Utsläppen av koldioxid ökar något och kulminerar omkring år 2040 • Befolkningsmängd något under 9 miljarder i slutet av seklet • Lågt arealbehov för jordbruksproduktion, bland annat till följd av större skördar och förändrade konsumtionsmönster • Omfattande skogsplanteringsprogram • Låg energiintensitet • Kraftfull klimatpolitik 	<ul style="list-style-type: none"> • Koldioxidutsläppen är tre gånger dagens vid år 2100 och metanutsläppen ökar kraftigt • Jordens befolkning ökar till 12 miljarder vilket leder till ökade anspråk på betes- och odlingsmark för jordbruksproduktion • Teknikutvecklingen mot ökad energieffektivitet fortsätter, men långsamt • Stort beroende av fossila bränslen • Hög energiintensitet • Ingen tillkommande klimatpolitik

Tabell från Framtidsklimat i Uppsala län – enligt RCP-scenarier. Klimatologi 20, 2015, SMHI

Resultaten beskrivs i den länsvisa klimatanalysen i form av olika klimatindex, exempelvis medelvärden, säsongsvariationer och mer extrema förhållanden, baserade på statistiska bearbetningar av data. På följande sidor presenteras rapportens slutsatser i form av index baserade på temperatur, nederbörd, tillrinning och markfuktighet.

Temperatur

SMHI:s analys visar att under föregående period, 1961-1990, var årsmedeltemperaturen för Uppsala län 5,3°C. Under nuvarande observationsperiod 1991-2013 har temperaturen ökat med ungefär 0,5 grader till lite över 6 °C. Denna trend är tydlig i båda scenarierna. Under första halvan av seklet, perioden 2021-2050, visar de två scenarierna en årsmedeltemperatur på mellan 7 och 8 °C. Skillnaden blir än tydligare under andra hälften av seklet där vi ser årsmedeltemperaturer på mellan 8 °C och 10 °C. Den *relativa* ökningen jämfört med referensperioden 1961-1990 är 3 och 5 °C.

Temperaturökningen kan indikera, om medeltemperaturer används för att definiera årstiderna, att hösten håller i sig längre och att våren kommer tidigare än idag. Den största temperaturökningen sker under vintermånaderna följt av sommarmånaderna.

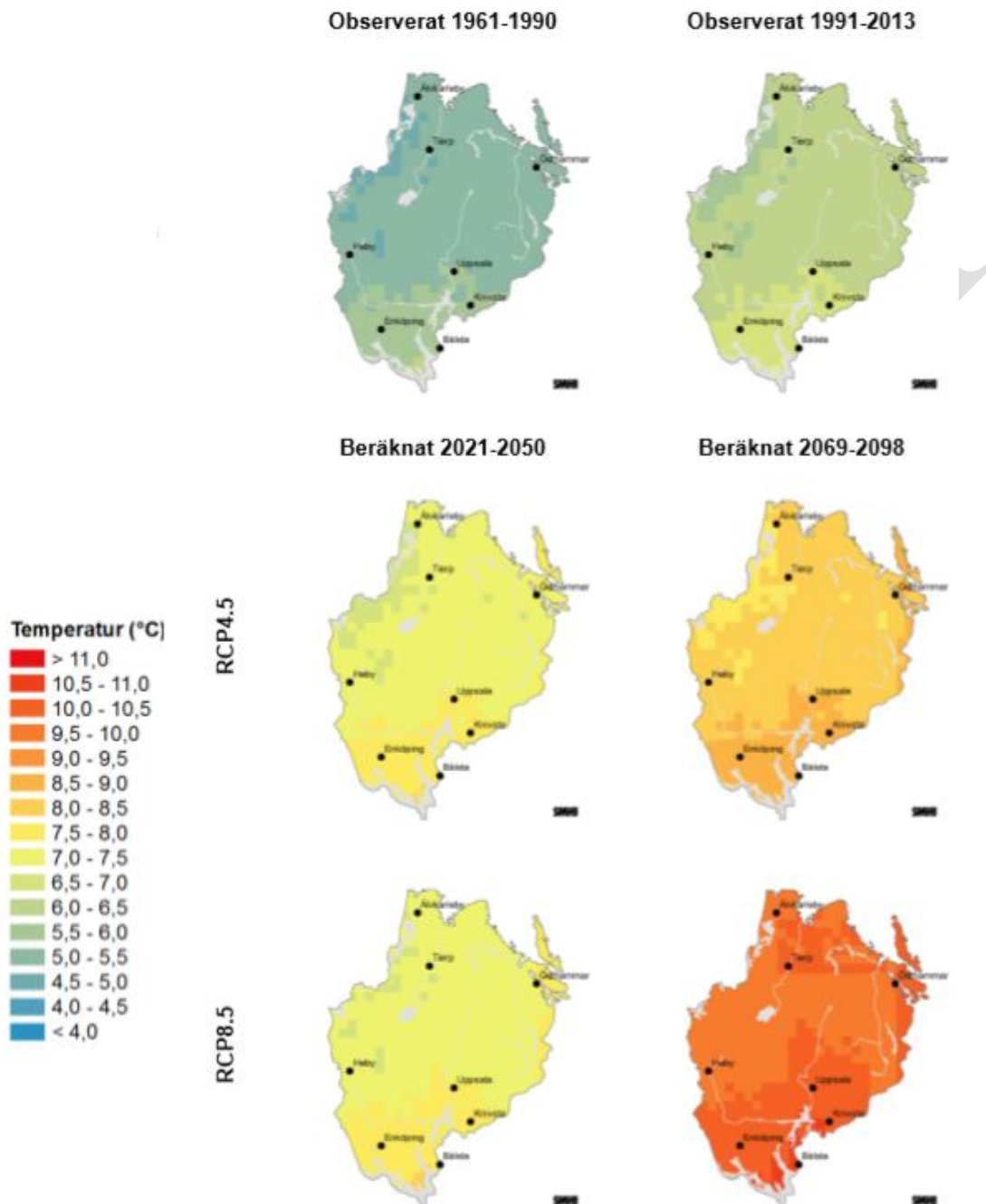
Klimatscenerierna visar även att vegetationsperioden²⁸ blir längre under de kommande årtiondena. Mot slutet av århundradet visar RCP4.5 på en ökning med ca 50 dagar. Temperaturen i scenario RCP8.5 är lite varmare än RCP4.5 under våren och hösten och detta syns tydligt på vegetationsperioden då den ökar med nära 90 dagar i RCP8.5. Detta innebär att vegetationsperioden mot slutet av seklet i detta scenario kommer täcka in tre fjärdedelar av året.

²⁷ [Klimatologi nr 20, 2015.](#)

²⁸ Vegetationsperioden definieras som den del av året då dygnsmedeltemperaturen överstiger ett visst gränsvärde, som varierar för olika tillämpningar men ligger vanligen mellan +3°C och +5°C. Vegetationsperiod benämns ibland som växtsäsong.

Högre medeltemperatur innebär även en högre frekvens av värmeböljor. I rapporten definieras värmebölja som årets längsta sammanhängande period med dygnsmedeltemperatur över 20°C. Under perioden 1961–1990 förekom det bara ett fåtal tillfällen varje år då dygnsmedeltemperaturen nådde över 20°C - medelvärdet var 3 dagar. Det har under de senaste 20 åren blivit något varmare och antalet sammanhängande dagar med medeltemperatur över 20°C har ökat med ett par dagar per år. De kommande åren kommer se en ökning av antalet värmeböljor, för RCP4.5 innebär det att värmeböljor på 1 vecka blir årligen förekommande. Skillnaden är störst för RCP8.5, i vilket värmeböljornas längd ökar till i snitt 20 dagar i slutet av seklet.

Figur 2: Årsmedeltemperatur

Figur från Framtidsklimat i Uppsala län – enligt RCP-scenarier. Klimatologi 20, 2015, SMHI

Nederbörd

Årsmedelnederbörd är medelvärdet av varje års summerade dygnsnederbörd. Det är, tillsammans med årsmedeltemperatur, det mest använda indexet för att beskriva klimatet. I Uppsala län var årsmedelnederbörden för perioden 1961-1990 623 mm. Nederbörden var något större i den norra delen av länet jämfört med södra. Ett diagram i rapporten visar att variationen mellan åren är stor, 20 % mer eller mindre än medelvärdet är inte ovanligt.

Under de senaste 23 åren har nederbörden ökat marginellt. I ett framtida klimat väntas dock nederbörden öka med mellan 20 % och 30 %, beroende på RCP-scenario. Den framtida vinternederbörden²⁹ kommer öka med 40 % enligt RCP8.5. I och med det varmare klimatet kommer nederbörden då också i högre utsträckning falla som regn istället för snö.

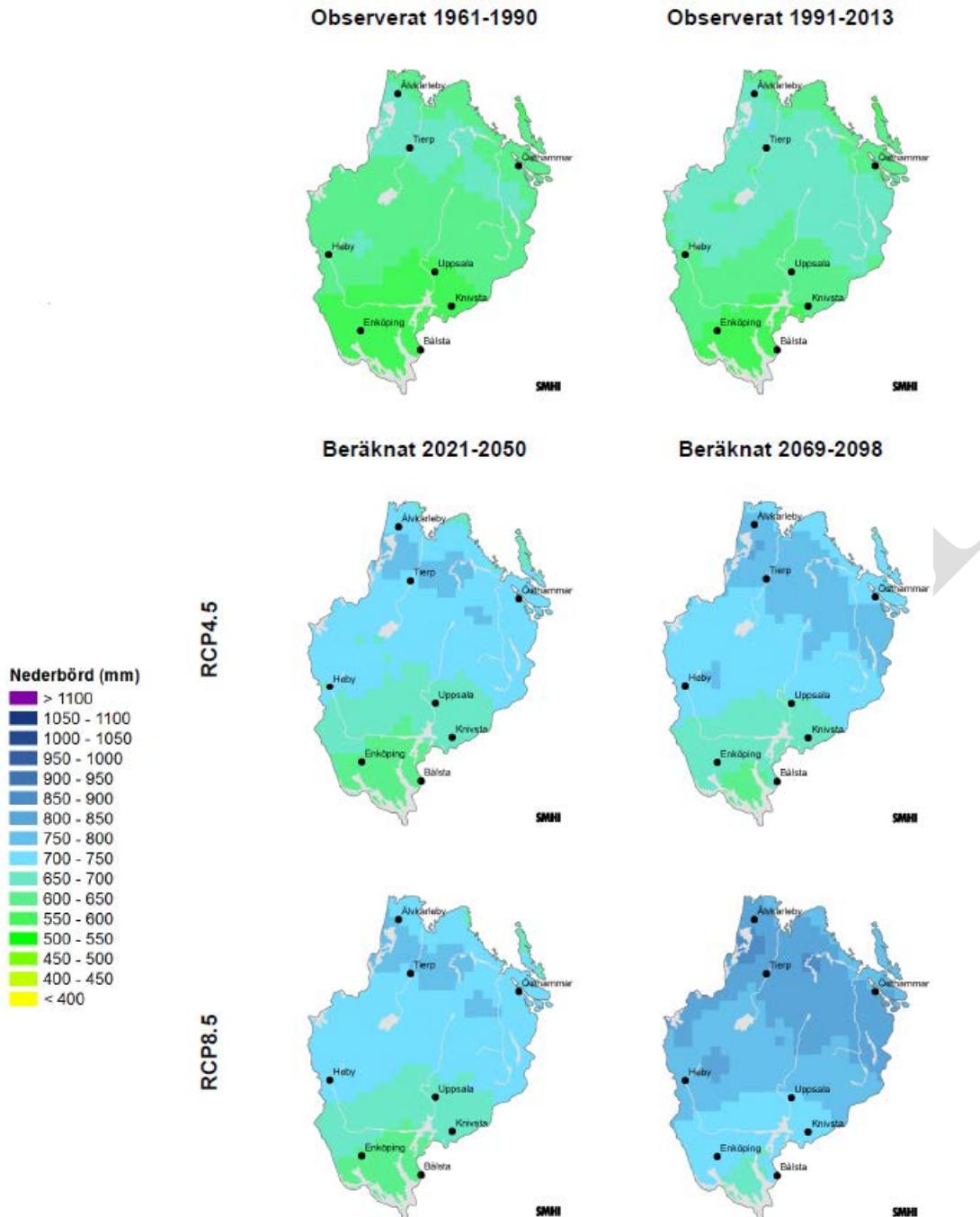
SMHI:s definition av skyfall är nederbörd på minst 50 mm under en timme eller minst 1 mm under en minut.³⁰ Maximal dygnsnederbörd är en relevant indikator för skyfall. De två RCP-scenarierna visar en likartad 25-procents ökning av dygnsnederbörden mot slutet av seklet. En ökning av skyfallen har konsekvenser för dagvatten- och avloppssystemen som redan idag är underdimensionerade och får problem vid stora regnmängder.

---

²⁹ Medelnederbörd från 1 december till 31 mars.

³⁰ [Skyfall och rotblöta, SMHI, 2017.](#)

Figur 3: Årsmedelnederbörd

Figur från Framtidsklimat i Uppsala län – enligt RCP-scenarier. Klimatologi 20, 2015, SMHI

Tillrinning

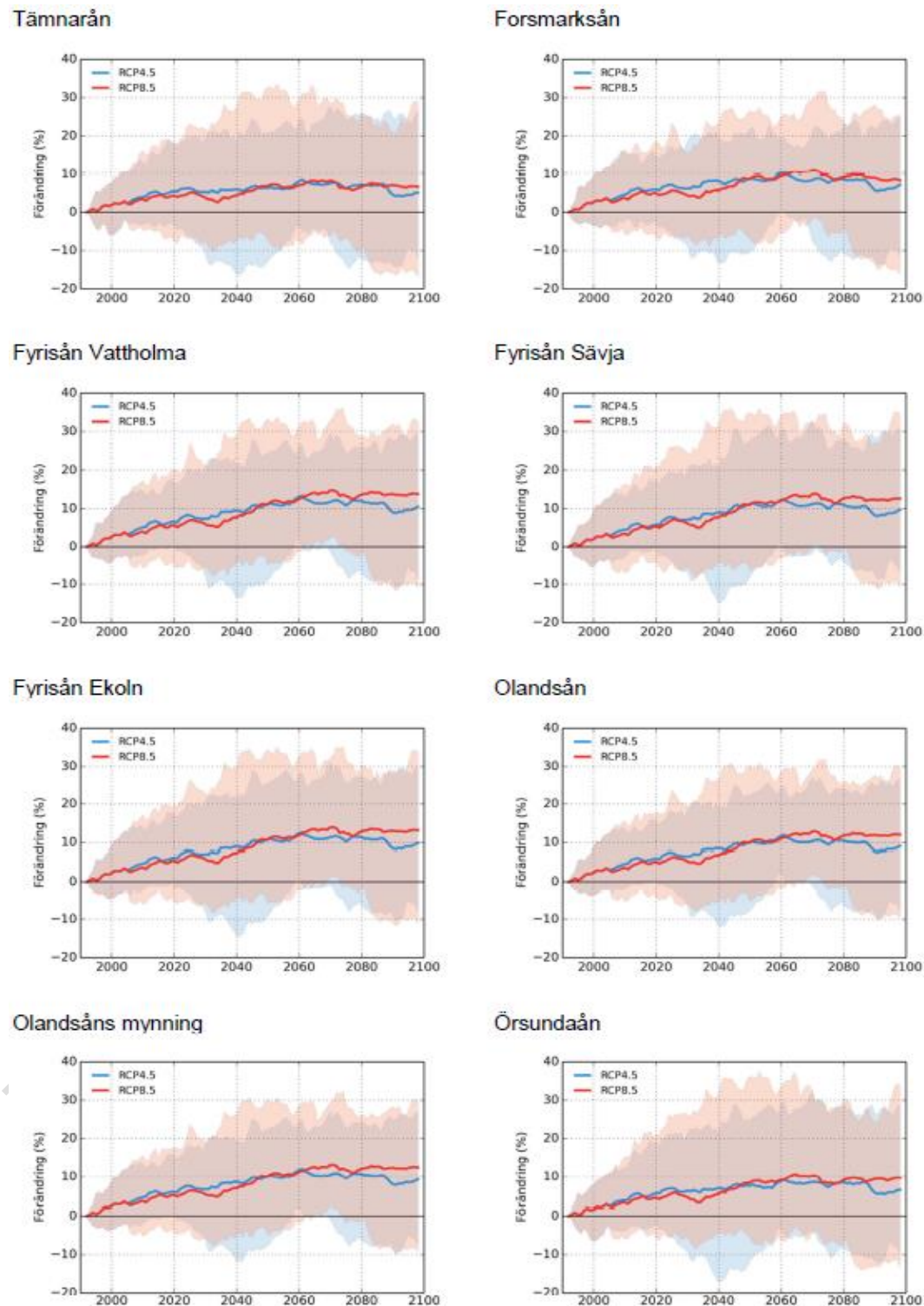
Den totala tillrinningen omfattar det ackumulerade flödesbidraget från alla avrinningsområden uppströms, även utanför länsgränsen. I konkreta termer innebär detta den totala kvantiteten av vatten som flödar till sjöar, åar och andra vattendrag. Tillrinningen beräknas genom en hydrologisk modell till skillnad från temperatur och nederbörd som görs genom en klimatmodell som har sin utgångspunkt i atmosfären och dess förändring. Ett tillrinningsindex är av intresse när man gör bedömningar av exempelvis vattentillgången för kraftproduktion och vattenuttag eller i planering av markanvändning i samband med exploatering av områden kring sjöar och vattendrag.

I ett framtida klimat förväntas årstillrinningen öka i de flesta vattendragen i länet med 10 % enligt SMHI:s rapport. Den största förändringen i den totala tillrinningen väntas för vinterperioden då nederbörden ökar och vintrarna blir mildare. Mot mitten av seklet ses en generell ökning över länet men med variationer. Ökningen fortsätter mot slutet av seklet. För Tämnrån, Forsmarksån och Olandsån ses en ökning av den totala årstillrinningen med cirka 40 % vid seklets slut utifrån RCP4.5. Korresponderande siffra för RCP8.5 är 60 %. Ökningen är större för Fyrisån och Örsundaån. Under vår och sommarperioderna väntas en minskning i tillrinningen för alla vattendrag. Under höstperioden väntas tillrinningen öka med ca 20 %. Tillrinning med återkomsttid på 10 år väntas vara oförändrade eller minskande beroende på var man är i länet. En mer detaljerad beskrivning av den förändrade tillrinningen, utifrån årstider och återkomsttider, återfinns i SMHI:s rapport.

Tillrinningen är av stort intresse vid planeringen av markanvändning i samband med exploatering av områden i hela länet, inte bara kring sjöar och vattendrag. Tillrinningen är viktig eftersom omgivande mark ska ta emot flödet från hela avrinningsområdet. Bebyggelse och hårdgjorda ytor har betydelse för hur stor tillrinningen blir till ett område. Uppsala län är en expansiv region där nya bostads- eller verksamhetsområden växer fram och där stora infrastruktuursatsningar planeras. Vid exploatering av exempelvis jordbruksmark kan markvattnet påverkas även i de närliggande områdena och förändrade markförhållande kan påverka jordbrukets vattenhushållning i ett större perspektiv.³¹

---

³¹ [Avvattning av jordbruksmark i ett förändrat klimat, Rapport 2018:19, Jordbruksverket](#)

Figur 4: Förändrad total årsmedeltillrinning

Figur från Framtidsklimat i Uppsala län – enligt RCP-scenarier. Klimatologi 20, 2015, SMHI

Markfuktighet

Markfuktighet är ett mått på andelen vatten i en jordyta och bedöms i första hand genom att grovt skatta djupet till grundvattenytan. SMHI:s analys visar att antalet dagar med låg markfuktighet ökar i framtiden, från dagens 15 dagar till 30 dagar (RCP4.5) eller 45 dagar (RCP8.5) mot slutet av seklet. Markfuktighet, liksom tillrinning, är beräknade utifrån hydrologisk modellering. Markfuktighet kan vara av intresse vid långtidsplanering av bevattningsbehov och grödval samt vid

skogsbrandsriskbedömning och skogsvårdsinsatser. Då växter främst utnyttjar markvatten styr markfuktigheten även grundvattenbildningen och avrinningen i vattendrag.

UTKAST

Tillvägagångssätt

Klimat- och sårbarhetsanalysen utgår från de sju prioriterade utmaningar som regeringen listat i den nationella strategin för klimatanpassning. För att få en tydlig bild av länets utgångspunkt och riskbild i förhållande till de nationella utmaningarna har en litteraturanlys gjorts med fokus på framtaget material inom varje respektive område. Detta inkluderar interna analyser, rapporter och inventeringar såsom externa produkter av andra aktörer. Där det har funnits ett behov har litteraturanalysen kompletterats med intervjuer med sakkunniga inom området.

Tidigt i processen knöts en intern referensgrupp till projektet. Syftet med den interna referensgruppen har varit att samordna analysens slutsatser och mål med andra för länsstyrelsens relevanta projekt. Gruppen har varit behjälplig för att identifiera utgångspunkter, relevant material, samt för att ge förslag på delmål som ger synergier i alla projekten. Analysen har utgått ifrån såväl dagens klimat som klimatet 2050 och, där så har varit möjligt, klimatet 2100. Utgångspunkten har varit rapporten ”Framtidsklimat i Uppsala län”.³²

Verktyg	Beskrivning	Innehåll
Myndighetsmål	Mål för länsstyrelsens arbete med klimatanpassning inom det egna verksamhetsområdet. Myndighetsmålet formulerar länsstyrelsens strategiska förhållningssätt till klimatanpassning.	Länsstyrelsen ska agera för samt bistå Uppsala läns aktörer i målet att utveckla ett långsiktigt hållbart och robust samhälle som aktivt möter klimatförändringar, utifrån de prioriterade utmaningar som finns i länet, genom att minska sårbarheter och ta tillvara möjligheter. Anpassningen till ett förändrat klimat ska gå hand i hand med ambitionen att minska utsläpp och ska samordnas med länets risk- och sårbarhetsanalys och den regionala utvecklingsstrategin.
Delmål	Utifrån de nationella prioriterade utmaningarna. Delmålen är satta utifrån en regional kontext och speglar länets sårbarheter och anpassningsbehov. Mätbara och uppföljningsbara i den mån det är möjligt.	Exempel: I Uppsala län medför inte en värmebölja av klass 1 eller 2 <ul style="list-style-type: none"> • en störning på samhällsviktig verksamhet • en statistiskt bekräftad ökning av antal dödsfall hos människor eller djur

³² [Framtidsklimat i Uppsala län – enligt RCP-scenarierna. KLIMATOLOGI Nr 20, 2015. SMHI.](#)

Länets riskbild

Ras, skred och erosion som hotar samhällen, infrastruktur och företag

Fakta – Ras, skred och erosion

Ras och skred är exempel på snabba massrörelser i jord eller berg, dessa rörelser kan orsaka stora skador på mark och byggnader samt riskera människoliv inom det drabbade området när de sker. I ett ras rör sig de enskilda delarna, såsom sand, grus och stenar, fritt i förhållande till varandra under hela förloppet. I ett skred är det istället en sammanhängande massa av jord eller större delen av en bergsslänt som kommer i rörelse. Erosion är den allmänna benämningen på den process av nednötning och borttransportering av jord och berg som sker till följd av rinnande vatten, vågor, vind och is. Gemensamt för ras och skred är att de kan inträffa utan förvarning. Skred är vanligast i jordar med silt och lera, det vill säga jordarter med liten kornstorleksfördelning och sämre vattengenomsläpplighet (permeabilitet).

Klimatförändringarna har en inverkan på risken för både ras, skred och erosion. Ökade flöden i vattendragen kan öka erosionen både på botten och i strandzonen vilket kan påverka jämviktsläget och orsaka ett ras eller ett skred. En högre temperatur, med efterföljande torka, har både en positiv samt en negativ påverkan på markens stabilitet. Lägre grundvattennivåer innebär att lera över tid får en ökad hållfasthet, vilket förbättrar stabiliteten. Men en högre temperatur ökar även risken för att växter ska torka ut och dö. Detta innebär att rötternas stabiliserande inverkan i ytliga jordlager liksom växternas skyddande verkan mot erosion minskar eller försvinner. Andra faktorer som påverkar risken för ras och skred är borttagning av vegetation eller en ökad belastning på marken. Förorenade områden, som tillkommit genom olika industriella verksamheter genom åren, blir även de relevanta ur ett ras- och skredperspektiv. Ändrade vattenförhållanden i marken kan öka risken för att ras, skred och slamströmmar förflyttar jord från dessa förorenade områden.

Den 1 augusti 2018 ändrades plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen. Syftet med ändringarna var att förbättra beredskapen i kommunerna för klimatförändringar. Ändringen innebar ett krav på kommunen att i översiktsplanen ge sin syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion, som är klimatrelaterade, samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra. Tanken är att kommunen ska arbeta strategiskt med dessa risker.

Riskbedömningarna ska i huvudsak kunna genomföras med hjälp av existerande geologiska, geotekniska och topografiska underlag som nationella myndigheter tillhandahåller. De äldre föreskrifterna gäller för översiktsplaneärenden som har påbörjats före den 1 augusti 2019. Statens geotekniska institut (SGI) är expertmyndighet för frågor som rör säkert, effektivt och hållbart byggande och ett hållbart användande av mark och naturresurser, de har ett särskilt myndighetsansvar i frågor om ras och skred samt stranderosion. SGI kan granska geotekniska säkerhetsfrågor i planärenden, infrastrukturärenden samt stranderosionsärenden.³³

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har i uppdrag att inom bebyggda områden översiktligt kartlägga landets kommuner med avseende på stabilitet. Detta arbete kommer myndigheten att redovisa för länets kommuner och länsstyrelsen under hösten 2020.

Flera svenska myndigheter producerar kartunderlag om ras, skred och erosion. Statens geotekniska institut (SGI), Sveriges geologiska undersökning (SGU), Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI), Lantmäteriet (LM), Skogsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten (HaV) och Sjöfartsverket (SjöV) arbetar alla direkt eller indirekt med kartunderlag rörande ras, skred och erosion. Under 2015 påbörjades ett arbete med att harmonisera de olika underlagen från de olika myndigheterna och detta har resulterat i en

³³ [Remittera ärenden. 2018. SGI.](#)

vägledning.³⁴ Vägledningen tydliggör hur alla kartunderlag kan användas. Till vägledningen hör även ett antal produktblad och en webbaserad portal och kartvisningstjänst.³⁵ Även SGU har vägledning på sin webbplats.³⁶

Riskbedömning för Uppsala län

De vanligast förekommande geotekniska riskerna i länet är erosion, sättningar och mark som behöver stabiliseras eller är känsligt för vibrationer. Temporära geotekniska risker är också relevanta och dessa uppstår oftast till följd av schaktning, grundläggning, och grundförstärkning och yttrar sig i olika former av omgivningspåverkan i form av sättningar, grundvattensänkningar och vibrationer med mera.

Ingen av länets kommuner har uppgett att geotekniska risker skulle vara ett akut problem. Geotekniska aspekter analyseras och hanteras alltid inom ramen för plan- och byggprocessen. De geotekniska aspekterna som är mest förekommande är ras och skred, erosion vid sjöar och vattendrag samt svåra grundläggningsförhållanden som exempelvis djup lera, sättningsproblematik och problem med bärighet.

Endast en kommun upplever att geotekniska risker är ett betydande hinder för önskad bebyggelseutveckling. Hindren i detta fall består av mäktiga lerlager och dåliga grundläggningsförhållanden som riskerar att leda till sättningsproblematik och dyra exploateringskostnader vilket aktuellt markvärde inte skulle kunna täcka.

I intervjuer uppger en majoritet av de tillfrågade kommunerna att det saknas geoteknisk kompetens hos handläggarna. Detta är mest tydligt på detaljplanesidan där tillfrågade påpekat att det saknas kompetens i frågan. För översiktsplaneprocessen uppgav ett fåtal tillfrågade att de har tillgång till extern kompetens i form av konsult eller motsvarande. På bygglovssidan är svaren mer varierande och i ett fåtal fall finns det geoteknisk kompetens hos handläggarna alternativt på en annan avdelning inom kommunen. Sex av åtta kommuner uppger i intervjuerna att klimatförändringens effekter på geotekniska risker inte beaktats i gällande översiktsplan. Detta är något kommunerna kommer behöva analysera inför framtida revideringar av översiktsplanen i och med de nya kraven i Plan- och bygglagen.

På länsstyrelsen gjordes 2016 en översiktlig skredkartering som visar var det finns förutsättningar för skred i finkorniga jordar, så kallade kohesionsjordar. Skredkarteringen visade att områden med skredförutsättningar finns främst i och omkring Mälardalen, dvs. i Uppsala kommuns sydvästra delar och i de centrala och norra delarna av Enköpings kommun. Detta belystes även i länsstyrelsens risk- och sårbarhetsanalys från 2018.

Delmål

- Alla kommuner har god kännedom om förutsättningarna för ras, skred och erosion i sin egen kommun såväl idag som i ett förändrat klimat.

---

³⁴ [SGI 2018, Kartunderlag om ras, skred och erosion, SGI Vägledning 1, utgåva 4, Statens geotekniska institut, SGI, Linköping](#)

³⁵ [Karttjänst, SGI](#)

³⁶ [Geologi i översiktsplanering, SGU](#)

Översvämning som hotar samhällen, infrastruktur och företag

Fakta - Översvämning

Med översvämning menas att vatten täcker ytor utanför den normala gränsen för sjö, vattendrag eller hav, enligt MSB:s definition.³⁷ Klimatförändringarna medför större översvänningsrisker men av olika anledningar. När temperaturen i atmosfären stiger blir havet varmare, då utvidgar sig havsvattnet och tar mera plats. Detta kallas för en termisk expansion. Den högre temperaturen gör också att glaciärer och landisar smälter fortare än de byggs på vilket leder till en global höjning av medelvattenståndet i havet.

Det varmare klimatet innebär även intensivare korttidsnederbörd, skyfall, vilket skapar översvämningar i lågpunkter och ut med hårdgjorda ytor då vattnet inte hinner rinna av.

Inom klimatanpassningsarbetet används ofta begreppet återkomsttid vid dimensionering av översvänningsåtgärder. Med återkomsttid menas hur pass vanlig eller ovanlig en händelse är sett till hur statistiskt sannolikt det är att den inträffar. Detta uttrycks i tidsperioder, exempelvis 20-årsregn vilket är regn som sett till magnituden återkommer vart tjugonde år eller ett hundraårsflöde vilket återkommer vart hundra år. Ett så kallat "beräknat högsta flöde" är ett värsta scenario som modelleras genom att man kombinerar kritiska faktorer såsom regnmängd, snösmältning, hög markvattenhalt och fyllnadsgrad i vattenmagasin. Flödet motsvarar, i grova drag, ett 10 000-års flöde och beräknas utifrån riktlinjer för dammanläggningar.³⁸

Fyrisån

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) är ansvarig myndighet för frågor om bedömning och hantering av översvänningsrisker i Sverige. Myndigheten förser landets kommuner och länsstyrelserna med kartor över områden som riskerar att översvämmas på grund av höga flöden i sjöar och vattendrag. MSB har identifierat särskilda områden med betydande översvänningsrisk och har för dessa områden tagit fram hotkartor som visar djupet, flödes hastigheten och utbredningen av en modellerad översvämning inom det utvalda området.

Fyrisån är det enda utpekade området i länet med betydande översvänningsrisk enligt MSB och för detta ändamål har hotkartor tagits fram vilka utgår ifrån ett 50-årsflöde, ett 100-års flöde samt ett beräknat högsta flöde. De två förstnämnda är klimatanpassade vilket innebär att de är beräknade utefter framtida prognosticerade flöden (motsvarande förväntat flöde med samma återkomsttid år 2098).

I Fyrisån medför klimatförändringarna överlag en ökning av medeltillrinningen men ingen märkbar förändring av flödestoppnivåerna. I grova drag kan man säga att det klimatanpassade 100-årsflödet i riskkartorna är ungefär motsvarande dagens 100-årsflöde i Fyrisån.³⁹ Utifrån hotkartan har en riskkarta tagits fram som pekar ut särskilda översvänningsrisker för bland annat samhällsviktiga funktioner och kulturmiljöer inom det utpekade området. Detta är exempelvis viktiga samhällsfunktioner, kulturmiljöer och miljöfarliga anläggningar. Utifrån riskkartan har sedan en riskhanteringsplan tagits fram. Syftet med riskhanteringsplanen är att minska ogynnsamma följder av en översvämning och då inom främst fyra fokusområden: människors hälsa, miljö, kulturmiljö samt ekonomisk verksamhet. Med tanke på att flödena i hotkartan är klimatanpassade beaktas klimatförändringarnas inverkan outtalat i planens mål och åtgärder.⁴⁰

En högt prioriterad åtgärd i riskhanteringsplanen är att utveckla beredskapsplaner för översvämningssituationer för kommun och räddningstjänst. Under 2017 tog kommunen fram en

³⁷ [Översvämning, 2020, MSB](#)

³⁸ [Riktlinjer för bestämning av dimensionerande flöden för dammanläggningar, 2015, SveMin, Svensk Energi, Svenska kraftnät.](#)

³⁹ [Riskhanteringsplan för översvämning av Fyrisån i Uppsala stad, 2015, Länsstyrelsen i Uppsala län](#)

⁴⁰ Ibid. p9

övergripande ledningsplan för allvarliga störningar och ett arbete påbörjades med riktlinjer för beredskapsplanen. En hydrologisk mätstation har även placerats ut vid Islandsfallet.

Mälaren

Uppsala län har tillsammans med länsstyrelserna runt Mälaren arbetat med att lyfta frågan om havsnivåhöjningens konsekvenser för Mälaren på längre sikt. 2011 togs en förstudie fram med möjliga vägval och förslag på strategier för Mälaren med särskilt fokus på dricksvattenfrågan.⁴¹ Alla alternativ utgår från nya Slussen och dess avtappningskapacitet och reglering. Förstudien lyfte fram tre vägval:

1. **Nollalternativet**, vilket innebär att ingen aktiv åtgärd genomförs och att Mälaren återgår till att bli en havsvik. Detta kräver en alternativ dricksvattentäkt och det som oftast diskuteras är Dalälven eller Vättern. En förhöjd salthalt påverkar både natur- och vattenmiljön, men även areella näringar och friluftsliv.
2. **Höja Mälaren i samma takt som havet**. En höjning av Mälarens medelvattennivå i takt med Saltsjöns höjning, medelst invallningar, leder till en ökad risk för översvämningar inom Mälarenregionen. Bostäder, industrier, vägar och järnvägar med mera skulle då behöva säkras upp alternativt flyttas.
3. **Bygga barriärer och vallar i skärgården**. De stora inloppen till Stockholm är begränsade i antal. Att skydda Mälaren via dämmande barriärer ute i skärgården, vars inlopp till Stockholm är begränsade i antal, är en möjlighet som lyfts i förstudien.

Länsstyrelserna kring Mälaren har i ett gemensamt faktablad redovisat sina rekommendationer av hur ny bebyggelse kan placeras vid Mälarens stränder med hänsyn till risken för översvämning. Rekommendationerna har formulerats i enlighet med försiktighetsprincipen och med bakgrund av havsnivåhöjningens konsekvenser för Mälaren på längre sikt. Rekommendationen är att ny sammanhållen bebyggelse samt samhällsfunktioner av betydande vikt behöver placeras ovan nivån 2,7 meter (RH2000). Enstaka byggnader av lägre värde bör placeras ovan nivån 1,5 meter (RH2000).⁴²

Havsnivå

Översvämningsrisken längs Sveriges kuster kommer i framtiden att påverkas både av havsnivåhöjningen och landnivåhöjningen. Landhöjningen i Skandinavien är en återgång av jordskorpan till ursprunglig form efter senaste istiden då området var istäckt. Landnivåhöjningen medför att nettoeffekten av havsnivåhöjningen blir något lägre i Uppsala län. SMHI har tagit fram en kartering som visualiserar möjliga framtida medelhavsvattenstånd för Sveriges kuststräcka i ett förändrat klimat. Resultat visas för mitten (år 2050) och slutet av seklet (2100) utifrån olika klimatscenarier med landnivåhöjningen inräknad.⁴³

MSB har också tagit fram en kartering för hela Sveriges kust för en vattenståndsnivå från en meter till fem meter i RH 2000. Skikten kan användas för att grovt illustrera extrema nivåer men tar inte hänsyn till något klimatscenario eller landhöjningen.⁴⁴ Ändringar i medelhavsvattenståndet kan komma snabbare eller långsammare än vad dagens scenarier visar och kan komma att pågå även långt efter 2100. Forskningen gör hela tiden nya framsteg i att analysera de kausala mekanismerna bakom havsnivåhöjningen och allteftersom lokala, nationella och globala policyval inkluderas blir resultaten tydligare.

Övriga karteringar och vägledning

Under 2019 tog SMHI, på uppdrag av länsstyrelserna i Västmanland och Uppsala län, fram en översvämningskartering för Sagån på sträckan strax uppströms Sala till mynningen i Mälaren.⁴⁵ En

⁴¹ [Mälaren om 100 år - förstudie om dricksvattentäkten Mälaren i framtiden, 2011, Länsstyrelsen i Stockholm, Södermanland, Uppsala, Västmanland och Örebro län](#)

⁴² [Rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå för ny bebyggelse vid Mälaren – med hänsyn till risken för översvämning, 2015, Länsstyrelserna i Stockholm, Södermanland, Uppsala och Västmanlands län](#)

⁴³ [Medelvattenstånd år 2050 och år 2100, SMHI](#)

⁴⁴ [Kustöversvämning, Översvämningsportalen, MSB](#)

⁴⁵ [Översiktlig översvämningskartering längs Sagån på sträckan strax uppströms Sala till mynningen i Mälaren, 2019, SMHI](#)

översvämningskartering har även tagits fram för Tämnrån 2015 av MSB som täcker sträckan Harbo till mynningen i Bottenhavet.⁴⁶ Boverket tog under 2018 fram en tillsynsvägledning avseende översvämningsrisker för att länsstyrelsernas tillsyn ska vara samordnad och förutsebar. Vägledningen ger riktlinjer gällande lokaliseringen av olika typer av bebyggelse, och hur klimataspekter kan tillgodoses samt tillämpning och avsteg för olika typer av bebyggelse.⁴⁷ Länsstyrelsen har i sin tur tagit fram en pamflett riktad till fastighetsägare rörande deras ansvar vid en översvämnings.⁴⁸

Länsstyrelsen har även tagit fram egna karteringar, bland annat en lågpunktskartering som med en topografisk analys visar instängda områden i länet. Karteringen indikerar vilka områden som vid ett kraftigt regn riskerar att bli vattenfyllda samt hur flödeslinjerna och ytavrinningen då kan arta sig. Karteringen är först och främst en höjdanalys och tar inte hänsyn till markens infiltrationskapacitet eller alla redan idag inbyggda åtgärder i landskapet såsom vägtrummor, kulvertar osv. Lågpunktskarteringen kan med fördel kompletteras med en skyfallskartering och MSB har gjort en vägledning i hur en sådan kan tas fram. Vägledningen innehåller olika metoder för att kartera för skyfall samt redogör för vilka underlag som behövs i arbetet samt hur karteringarna kan användas.⁴⁹

Länsstyrelsen deltar i älvgruppen för Dalälven när de har sammankomster på våren. Älvgruppen samordnas av länsstyrelsen i Dalarna och är ett forum för samordning, informations- och erfarenhetsutbyte samt för att ge bättre förutsättningar för samverkan vid högflödessituationer och i händelse av dammhaveri.

Riskbedömning för Uppsala län

För Uppsala län utgör Fyrisån den största översvämningsrisken. I riskkartorna avseende 50-årsflödet ses bland annat att polishuset, kulturarvsobjekt och förorenad mark kan komma att påverkas. 100-årsflödet berör ett betydligt större område där även sjukhus och vårdcentral samt en större del av järnväg med riksintresse kan påverkas. Riskkartan avseende beräknat högsta flöde visar att en stor del av centrala Uppsala kan påverkas och att bland annat ett flertal byggnader med viktig samhällsfunktion samt en lång sträcka av järnvägen översvämmas.⁵⁰

Österbybruk har ett särskilt omfattande dammsystem som kan komma att påverkas vid extrema vattenflöden, framförallt vid ett eftersatt dammunderhåll.⁵¹

Särskilt intensiva skyfall har en annorlunda riskbild då de kan ske vart som helst till skillnad från översvämningsrisker från flöden. Konsekvenserna för dessa är också större då de kan bli särskilt kostsamma. Exempelvis drabbades Uppsala av ett skyfall den 29 juli 2018 som orsakade skador för flera miljoner kronor. Enligt grova beräkningar från VA-guiden motsvarade detta skyfall ett regn med en återkomsttid på cirka 63 år.⁵²

Skyfall påverkar också jordbruket då regnet slår ner skörden som inte kan tas in på grund av de blöta markerna. En del av skörden riskerar också att ruttna när vattnet är kvar på åkrarna. Gödselbrunnar riskerar att översvämmas vilket leder till att gödsel, med diverse bakterier och kväve, rinner ut i recipienten. När marken blir alltför blöt måste också djuren som står på bete flyttas. I tätbebyggda områden ökar vatten- och avloppssystemens utsatthet av både en generellt högre nederbörd som särskilda skyfall. Om det kommunala ledningsnätet blir överbelastat kan orenat avloppsvatten tryckas bakåt in i husen via avloppsledningarna vid kombinerade ledningssystem och orsaka sanitära problem. Dagvatten från tätorter förs också ofta vidare ut i jordbrukets avvattningsanläggningar vilket i förlängningen kan ha stor påverkan på de tätbebyggda områdenas intilliggande jordbruksmark.

I länet finns ett flertal avancerade tekniska försörjningssystem vars utsatthet kan öka när klimatet förändras. Detta gäller både elnät och fjärrvärmenät. Ett flertal av länets transformatorstationer ligger

⁴⁶ [Översvämningskartering utmed Tämnrån, 2015, SMHI](#)

⁴⁷ [Tillsynsvägledning avseende översvämningsrisker, Rapport 2018:8, Boverket](#)

⁴⁸ [Till dig som är fastighetsägare Ansvar vid översvämnings, 2015, Länsstyrelsen i Uppsala län](#)

⁴⁹ [Vägledning för skyfallskartering Tips för genomförande och exempel på användning, 2017, MSB](#)

⁵⁰ [Riskhanteringsplan för översvämnings av Fyrisån i Uppsala stad](#)

⁵¹ [Översiktsplan 2016, Antagandehandling 2016-12-13, Östhammar kommun](#)

⁵² ["Stora kostnader till följd av skyfallet", 2018-08-14, VA-guiden](#)

redan idag i utsatta lägen nära vattendrag som kan drabbas av översvämning. Fjärrvärmenät kan drabbas vid en ökning av intensiv nederbörd då nederbörd ökar risken för markförskjutningar och översvämningar vilket kan skada dessa system. Infrastruktur, både i form av väg, järnväg, data- och telekommunikationer, kan påverkas om dessa ligger i känsliga och sårbara områden redan idag, och då är översvämningsspelet den mest relevanta. Datacentraler är också ofta placerade i källarutrymmen. Vid en översvämning kan viktig information förloras, såväl för det dagliga arbetet, som historiska data som finns lagrad på servrar.

Vad gäller riskbilden för kustöversvämning är det främst extrema högvatten i kombination med blåst som i dagsläget är av störst relevans. I det längre perspektivet är det högre medelvattenståndet i kombination med ovanstående två faktorer som utgör den största riskbilden. När stormen Per drog in över landet i januari 2007 uppmättes en havsvattennivå som låg 1,5 meter över normalvattenstånd i Forsmark och 1,1 meter över det normala i Östhammarfjärden.

Översvämningar har även indirekta konsekvenser. Beroende av magnituden på översvämningen kan människor bli hindrade att gå till sitt arbete då de är fullt upptagna med att rädda sin egendom. Vissa verksamheter och företag kan inte vara i full drift på grund av personalbortfall och på grund av att folk inte kan ta sig till arbetet. Det kan också skapas lågpunkter under broar vilket leder till att bilister fastnar och kan behöva akut hjälp. När det blir större störningar i transportsystemet behöver trafiken stoppas och ledas om. Service såsom utryckningsfunktioner, hemtjänst för äldre, skolskjutsar, företagsleverans som är beroende av transportsystemet hindras från att fullfölja sin uppgift. Läckage från miljöfarlig verksamhet, t.ex. en bensinmack, kan ge lokala konsekvenser för djur- och växtlivet direkt och på sikt.

Delmål

Delmålet för den prioriterade utmaningen ”Översvämning som hotar samhällen, infrastruktur och företag” tar avstamp i förordningen (2009:956) om översvämningsskador som har till syfte att minska ogynnsamma följder av översvämningar för människors hälsa, miljön, kulturarvet och ekonomisk verksamhet. Förordningen berör endast Uppsala kommun eftersom Fyrisån är det enda utpekade området av MSB.

Delmålet har samma ordalydelse som förordningen övergripande mål men inkluderar även översvämningar som ett resultat havsnivåhöjningen samt skyfall. Delmålet är följande:

Översvämningar i Uppsala län ska inte orsaka påtaglig skada på:

- Människors hälsa
- Miljön
- Kulturarvet
- Ekonomisk verksamhet

Höga temperaturer som innebär risker för hälsa och välbefinnande för människor och djur

Fakta – Höga temperaturer

Höga temperaturer är den mest direkta effekten av klimatförändringarna. Som beskrivet i tidigare kapitel väntas medeltemperaturen i länet öka med mellan tre och fem grader fram till 2100. Det ger konsekvenser för såväl ekologiska system som människor och djurs liv och hälsa. Särskilt värmeböljor, det vill säga när temperaturen har överstigit 25 grader tre dagar i följd, har stora konsekvenser för liv och hälsa. SMHI:s rapport rörande länets framtida klimat visar att längre perioder med dygnsmedeltemperatur över 20°C kommer bli allt vanligare i framtiden. Extremt varma perioder som hittills inträffat vart tjugonde år i Sverige kommer i framtiden inträffa vart tredje till vart femte år i slutet av århundradet enligt SMHI:s beräkningar.⁵³

Värmeböljor har en mätbar negativ effekt på folkhälsan vilket kan påvisas utifrån en överdödlighet i befolkningsstatistiken. Detta var mätbart under 2003 då Europa upplevde en av de varmaste somrarna i nedräknad historia, i efterhand beräknades överdödligheten i enbart Frankrike till cirka 15 000 människor.⁵⁴ Effekterna av höga temperaturer skiljer sig dock mellan olika delar av världen. För en befolkning anpassad till värme kan en temperatur anses vara behaglig medan samma temperatur för en annan befolkning ger stora negativa effekter på grund av ovana. I de skandinaviska länderna ligger den så kallade optimala dygnsmedeltemperaturen på cirka 10-12°C, vilket är när dödligheten är som lägst rent statistiskt, medan den i Miami, USA är 27°C. Sårbarheten för värmeböljor skiljer sig också åt mellan olika grupper i samhället. Äldre personer och personer med kroniska sjukdomar, såsom hjärtsvikt, diabetes eller en psykisk sjukdom samt personer som överlevt hjärtinfarkter, är mer sårbara.⁵⁵ Folkhälsomyndigheten har tagit fram en kunskapssammanställning som berör alla hälsoeffekter som kan kopplas till värmeböljor.⁵⁶

I den bebyggda miljön förstärks ett varmare klimat av den så kallade urbana värmeöeffekten. Effekten uppstår i städer med relativt stor areal av hårdgjord yta, den hårdgjorda ytan alstrar värme och den kumulativa effekten av detta gör att skillnaden mellan en hårdgjord stad och den omringande landsbygden ibland kan vara så stor som 10°C.⁵⁷ Medan skillnader i lufttemperatur främst är ett nattligt fenomen, med tanke på att den hårdgjorda ytan bevarar värmen även efter solens nedgång, så är skillnaden i strålningstemperatur störst under dagen. Hur stor den totala effekten blir beror bland annat på byggnadernas storlek, form och placering, byggnadsmaterial och färger samt andelen vegetation i staden. Detta gör frågan relevant ur ett planeringsperspektiv då man med hjälp av ökad grönytefaktor och inkludering av ekosystemtjänster kan påverka stadens totala värmeöeffekt.⁵⁸ Ett flertal kommuner har tagit fram karteringar med hjälp av SMHI:s datormodell SOLVEIG som beskriver hur strålningvärmen varierar i den bebyggda miljön, med hänsyn till topografi, byggnader och vegetation.⁵⁹ Karteringen används främst som ett underlag i den strategiska planeringen av grönytor.

SMHI har sedan 2013 ett varningssystem för höga temperaturer. Detta för att vårdsektorn, riskgrupper och i förlängningen allmänheten ska ges bättre möjligheter att förbereda sig på inkommande värmeböljor. Varningarna är indelade i tre nivåer och utfärdas när temperaturen överstiger 26°C tre dagar i följd, 30°C tre dagar i följd och 30°C fem dagar i följd eller 33°C tre dagar i följd. När prognoserna visar att temperaturen når 26°C alternativt pågår mer än tre dagar i följd, skickas en

⁵³ [Värmeböljor i Sverige, Faktablad nr 49-2011, SMHI](#)

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ [Hälsoeffekter av höga temperaturer - En kunskapssammanställning, 2015, Folkhälsomyndigheten](#), p9

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ [Grönska och vatten reglerar temperaturen vid värmeböljor, 2019, Boverket](#)

⁵⁸ [Klimatanpassa nordiska städer med grön infrastruktur, Klimatologi nr 50, 2018, SMHI](#)

⁵⁹ ["Värmekartläggning visade på ökad hälsorisk", 2018, SMHI](#)

förhandsinformation till ansvariga inom vård och omsorg via länsstyrelserna och kommunerna, för att öka beredskapen.

Med höga temperatur ökar även brandrisken. I ett förändrat klimat med mer frekventa värmeböljor kan antalet skogsbränder och deras utbredning komma att öka och brandrisksäsongen förväntas bli längre i hela Sverige. SMHI driver informationssystemet Brandrisk Skog och Mark på uppdrag av MSB där aktuell och daglig brandriskinformation förmedlas till aktörer inom kommunala verksamheter och länsstyrelser.⁶⁰ SMHI har på uppdrag av MSB gjort en uppföljning av tidigare analyser av brandrisk i framtida klimat baserat på resultat från nya rön i klimatforskningen. Beräkningarna visar att brandrisksäsongen förlängs med upp till en månad i Götaland och Svealand enligt RCP4.5 och upp till 40 dagar enligt RCP8.5.⁶¹

Riskbedömning för Uppsala län

Uppsala län har, i likhet med många andra län i Sverige, en erfarenhet av värmeböljor från sommaren 2018. Under den sommaren höll värmen i sig från maj till augusti med extremt lite regn. I Uppsala kommun registrerades ingen nederbörd alls mellan den 4 maj och 9 juni. Mellan 15 juli och den 27 juli utfärdade SMHI en klass 2-varning i länet för extremt höga temperaturer. Den efterföljande torkan skapade stora utmaningar för jordbruket och drabbade både djurhållning och växtodling. Situationen med låg markvattenhalt innebar negativa konsekvenser för foder- och livsmedelsproduktionen med låga eller uteblivna skördar som följd. I vissa områden i Sverige tog betet slut och skördarna låg långt under det normala för säsongen. Djurägare blev i stor utsträckning beroende av inköpt foder. Detta är indirekt problematiskt då en ökad import av foder leder till en ökad risk för spridning av sjukdomar och skadedjur.

Efter sommaren 2018 undersökte länsstyrelsen, genom ett enkätutskick, vilka effekter värmeböljan haft på kommunernas verksamhet. Enkätsvaren visade att den höga temperaturen hade haft konsekvenser främst för äldre personer. Ett flertal åtgärder hade vidtagits; bland annat en ökning av antalet duschar hos äldreboendena, en ökad kontroll av vätskeintaget samt inköp av extrafläktar. Läkemedel hade även fått bytas ut då läkemedelsförrådet blivit varmare än tillåtna 25 grader.⁶² En annan konsekvens av värmeböljan var att en kärnkraftsreaktor fick tas ur produktionsdrift under några dagar, på grund av höga temperaturer i havet.

Under sommaren 2018 brann det även på ett flertal platser i Uppsala län men då i en begränsad omfattning. Uppsala län har en relativt stor skogsareal, cirka 60 %, vilket gör att en skogsbrand medför stora risker för såväl näringsidkare som privatpersoner. Vid bränder i produktionskog kan det leda till stora förluster av biomassa, denna har en stor roll i omställningen till en grön ekonomi med förnybara energi- och materialsystem. Den förlängda vegetationsperioden gör att brandrisksäsongen tidigareläggs vilket gör att den också förlängs vilket ökar den övergripande risken. Den stora variationen gör också risken svår att uppskatta. Även om vegetationsperioden blir längre så kvarstår risken för oväntade frostnätter på våren och hösten. Tvåra omslag kan slå hårt mot specialgrödor såsom raps, potatis och trädgårdsväxter. Trots de positiva fördelarna med en förlängd vegetationsperiod kan tillväxten fortfarande hämmas på grund av vattenbrist, något som observerades under 2018. De två trenderna kan överlag antyda en ökat behov av bevattning av vissa grödor. I dagsläget bevattnas relativt små ytor i länet men i framtiden riskerar det att bli konkurrens om yt- och grundvattenresurser i vissa områden.⁶³ För djurproducenter kommer värmestress hos djuren bli ett stort problem. Värmestress noterades under torkan 2018 och är viktigt att förebygga, både för ekonomin och för djurvälståndet.⁶⁴

⁶⁰ [Brandrisk skog och mark, SMHI](#)

⁶¹ [Framtida perioder med hög risk för skogsbrand enligt HBV-modellen och RCP-scenarier, Rapport april 2016, MSB](#)

⁶² Utvärdering av SMHI:s klass 2 varning extremt höga temperaturer, 2018, Länsstyrelsen i Uppsala län, sammanställning dnr. 451-6266-18

⁶³ Regional vattenförsörjningsplan för Uppsala län, under remiss

⁶⁴ [Värmestress, Växa Sverige](#)

En högre temperatur leder också till en högre bakterietillväxt. Detta ställer högre krav än vanligt på förvaring, transport och annan hantering av livsmedel. Den ökade vattentemperaturen leder också till en snabb tillväxt av alger och bakterier, speciellt i grunda sjöar där temperaturen ges möjlighet att öka relativt snabbare. Varmare perioder leder också till störningar i transportsystemen då det bland annat uppträder solkurvor på järnvägsrälsen. I framtiden kan detta leda till högre driftkostnader och fler urspårningar.

Delmål

SMHI har utvecklat ett nationellt varningssystem för höga temperaturer. När väderprognoserna pekar på temperaturer på 30°C eller högre tre dagar i följd utfärdas en varning för höga temperaturer.

Länsstyrelsens delmål baseras på detta varningssystem:

- I Uppsala län medför inte en värmebölja av klass 1 eller 2
  - o en störning på samhällsviktig verksamhet
  - o en statistiskt bekräftad ökning av antal dödsfall hos människor eller djur

Brist i vattenförsörjning för enskilda, jordbruk och industri

Fakta - Dricksvattenförsörjning

Dricksvattenförsörjning till hushåll är en grundläggande offentlig verksamhet av stor samhällskritisk betydelse. Det offentliga, det vill säga kommunerna, har ansvaret för den allmänna vattenförsörjningen till hushållens ändamål i områden där det finns samlad bebyggelse. Hushåll med enskild vattenförsörjning, egen brunn, ansvarar själv för sin vattenförsörjning. Kommunen har heller inget ansvar för jordbruk och industrisektorn, men båda dessa kan vara beroende av vatten med dricksvattenkvalitet. I följande kapitel hanterar vi inte enskild vattenförsörjning.

De senaste årens torka och återkommande vattenbrist har lett till att frågan om brister i vattenförsörjningen har hamnat högt på agendan. Vattenbrist betyder i grunden att det finns ett större behov av rent vatten än vad som finns tillgängligt. Orsakerna till vattenbristen är dock komplexa och kan bero på flera saker, bland annat brist på kapacitet i vattenverk och ledningssystem och/eller bristande tillgång på råvatten. Bristen är också starkt kopplad till användandet av vatten.⁶⁵

Vatten som resurs och infrastrukturen som används för distributionen är sårbar för såväl torka och värmeböljor som intensiva skyfall och översvämningar. Med fler intensiva extrema väderhändelser och höjda havsnivåer i framtiden ökar risken för störningar i vattenverk och ledningar. Klimatförändringarna utgör även en långsiktig risk i och med långsamma förändringar i yt- och grundvattenresurserna kvantitet och kvalitet, exempelvis inträngning av saltvatten när havsnivån stiger. Låga vattenflöden i ytvattendrag och vattenbrist, som är utmaningar även i dagsläget, riskerar att förvärras i framtiden.

Regeringen tillsatte 2013 en Dricksvattenutredning med övergripande uppgift att gå igenom dricksvattenområdet och det övergripande systemet, från råvatten till tapp. Syftet var att identifiera nuvarande och framtida potentiella utmaningar för en säker dricksvattenförsörjning på kort och lång sikt med särskild betoning på klimatförändringarnas betydelse för dricksvattenfrågan.⁶⁶ I utredningens delbetänkande från 2015 konstaterades att klimatförändringarna redan idag innebär att förutsättningarna för en trygg dricksvattenförsörjning påverkas och effekterna blir mer uttalade i takt med att klimatförändringarna fortgår.⁶⁷

För att säkerställa tillgången till länets vattenresurser ur ett längre perspektiv har länsstyrelsen tagit fram ett förslag till en regional vattenförsörjningsplan. Den regionala vattenförsörjningsplanen ger en översiktlig bild av länets vattenresurser och det vattenbehov som finns i dagsläget och scenarier för hur utvecklingen skulle kunna se ut i framtiden. Planen pekar ut viktiga yt- och grundvattenresurser, tydliggör länets strategi för långsiktigt säker dricksvattenförsörjning och föreslår åtgärder för att uppfylla strategin. Den regionala vattenförsörjningsplanen kan utgöra ett underlag till kommunerna i deras strategiska planering av mark och vatten samt bistå krisberedskapsarbetet.

Livsmedelsverket har tagit fram en handbok för klimatanpassad försörjning av dricksvatten. Syftet med handboken är att introducera en systembaserad metodik för hur dricksvattenproducenter och andra berörda handgripligt och praktiskt kan arbeta med klimatanpassningsåtgärder. Ett flertal av länets kommuner har introducerats till metodiken genom workshoppar som hållits under 2018 och 2019. Ett av målen i den regionala vattenförsörjningsplanen är att alla kommuner ska ha en klimatanpassad dricksvattenförsörjning enligt Livsmedelsverkets handbok.

I arbetet med den regionala vattenförsörjningsplanen tog SMHI fram ett underlag om klimatförändringarnas påverkan på vattenresurserna i Uppsala län. Effekten av klimatförändringarna har olika betydelser i olika områden inom länet och därför gjordes en distinktion mellan tre

⁶⁵ [Sveriges vattentillgång utifrån perspektivet vattenbrist och torka – Delrapport 1 i regeringsuppdrag om åtgärder för att motverka vattenbrist i ytvattentäkter, Hydrologi Nr 120, 2019, SMHI](#), sid. 4

⁶⁶ [Klimatförändringar och dricksvattenförsörjning, SOU 2015:51](#)

⁶⁷ Ibid.

typområden: Mälardalen, Inland och Kust. De tre typområdena blir påverkade på liknande sätt i ett förändrat klimat, men med vissa små skillnader. Vid kusten förväntas en större ökning av nederbörd än i resterande länet, trots en ökning i länet generellt. Mälardalen kommer fortsatt att ha längst vegetationsperiod, men den blir längre även i de andra typområdena i framtiden. De södra delarna av Inlandet fortsätter att vara torrast i länet även i ett framtida klimat.

Riskbedömning för Uppsala län

I Mälardalen kan ökad nederbörd och varmare vattentemperatur leda till sämre råvattenkvalitet på ytvattnet vilket påverkar reningsprocesserna i vattenverket. På sikt kan djup på vattenintag behöva ses över. Ur ett längre perspektiv påverkas vattenförsörjningen kring Mälaren av stigande havsnivåer vilket på sikt riskerar inträngning av saltvatten. Länsstyrelserna kring Mälaren samverkar om Mälarens framtid som dricksvattentäkt, se mer i kapitlet om översvämning. Med skiftande vattennivåer ökar risken för erosion, ras och skred längs Mälarens stränder vilket i sin tur påverkar strandnära anläggningar och ledningsdragningar. I Mälardalen finns få sjöar och ytvattendrag och den generella risken för ytvattenbrist och låga flöden i vattendrag är stor. Minskad grundvattenbildning kan påverka både kvantitet och kvalitet på vattnet i Enköpingsåsen.

I länets inland finns de största grundvattenförekomsterna och därav är behoven att skydda dessa särskilt angelägna. En längre växtsäsong i länets inre delar kan innebära en högre produktion inom jordbrukssektorn, vilket motverkas av risk för vattenbrist i mark- och ytvatten. Beroende på vad som kommer att odlas kan bevattningsbehovet öka. Det kan finnas behov av att magasinera vatten från vinter till sommar. Eftersom vattenbehovet förväntas öka och tillrinningens årscykel ändras så finns risk för att en eventuell brist på vatten i Tämnaren samt låga flöden i Fyrisån. Det kan komma att påverka möjligheten för infiltration och konstgjord grundvattenbildning i Uppsalaåsen negativt.

För kustområdena visar scenarier på en minskad grundvattenbildning i de mindre grundvattenförekomsterna vilket kan leda till råvattenbrist och försämrad vattenkvalitet. Risken för saltvatteninträngning ökar om det sker överuttag. Med havsnivåhöjningen finns också en ökad risk för saltvatteninträngning i borrhållningar nära kusten och med det ett ökat behov av att inrätta flera kommunala verksamhetsområden. Låga flöden i vattendragen på sommaren kan minska möjligheten för uttag till bevattning och infiltration. Över hela länet finns en ökad risk för spridning av föroreningar på grund av mer nederbörd. En högre temperatur leder också till en ökad bakterietillväxt i ledningsnät och i ytvattentäkter. I grunda sjöar, såsom Tämnaren, ökar vattentemperaturen snabbare vilket leder till en snabb tillväxt av alger och bakterier, däribland arter som kan bilda toxiner (gifter), såsom blågröna alger (cyanobakterier).

Jordbruket har behov av vatten för att bevattna grödor samt till djurhållning som omfattar både dricksvatten till djur och rengöring. Det är viktigt att utifrån framtida klimatutmaningar och uppsatta mål inkludera lantbrukets behov, dess förutsättningar och befolkningens behov av livsmedel i samhällsplaneringen. Vilket vattenbehov jordbruket har år 2100 är svårt att bedöma och är beroende av en rad parametrar, främst Sveriges och EU:s jordbrukspolitik men i förlängningen även magnituden av klimatförändringar samt framtida konsumentbeteenden. Lantbruken i länet har enskild vattenförsörjning, sannolikt från bergborrade brunnar.

En stor utmaning i Uppsala län är tillgången på lämpligt ytvatten för bevattning. I de områden där andelen jordbruksmark är hög är tillgången på ytvatten, utöver Mälaren, begränsad. I översikten av vatten i Uppsala län kan utläsas att lågvattenflödena infaller under den tid då bevattningsbehovet av grödor är störst. I ett förändrat klimat med ökande vattenbehov för jordbruket kan det därför bli konkurrens om vattnet.⁶⁸

Industrierna i Uppsala län använder till största del ytvatten från egen täkt eller har ett eget uttag för processvatten eller kylning. Trenden i både länet och nationellt har varit att industrisektorns vattenuttag sjunkit på grund av ett bättre nyttjande samt ett högre fokus på återvinning och återanvändning. Ett fåtal industrier i länet använder kommunalt dricksvatten och enligt SCB var den volymen 2,4 Mm³ år 2015, vilket motsvarade ca 5 % av det totala uttaget. De industrigrenar i länet

⁶⁸ [Markhushållning i planeringen - Jordbruksmarken i Skåne, 2015, Länsstyrelsen Skåne](#)

som har stort vattenbehov, men olika kvalitetskrav, är läkemedelsindustrin, den mekaniska industrin och trävaruindustrin.

Delmål

- Alla kommuner i Uppsala län har en klimatanpassad dricksvattenförsörjning enligt Livsmedelsverkets handbok.

UTKAST

Biologiska och ekologiska effekter som påverkar en hållbar utveckling

Fakta – Biologisk mångfald

FN:s konvention om biologisk mångfald definierar biologisk mångfald som den genetiska variationen hos individerna inom en art, mellan olika arter samt mellan olika naturtyper och landskap.⁶⁹ Detta kallas också för biodiversitet.

IPBES, vilket är den biologiska mångfaldens motsvarighet till IPCC för klimatet, presenterade i maj 2019 en rapport om tillståndet för världens biologiska mångfald och dess ekosystemtjänster. I rapporten berättas det att de direkta och indirekta drivkrafterna bakom förlusten av biologisk mångfald tilltagit de senaste 50 åren och att klimatförändringar förväntas bli en allt större förklaring till förlusten av biologisk mångfald och tillkommande ekosystemtjänster.⁷⁰

Begreppet ekosystemtjänster används i allt större omfattning för att beskriva, värdesätta och synliggöra det arbete som naturen utför och som vi människor drar nytta av.⁷¹ Detta begrepp skiljer sig från den bredare ekosystemfunktionen som avser de funktionella förutsättningarna ett ekosystem behöver, såsom fotosyntes, växternas förmåga att ta upp och dunsta av vatten, blomning och fruktbildning med mera.

Sedan 2013 har Sverige en nationell strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster där en av insatserna fokuserar på ekosystemtjänster och dess koppling till klimatet.⁷² Ekosystemtjänster kan också utnyttjas för klimatanpassningsåtgärder vilket ökar möjligheten att nå flera miljö- och samhällsmål samtidigt. Ett exempel är anläggningen av våtmarker som förutom att reglera och fördröja vattnet i landskapet också bidrar till att kväve och fosfor renas samt att den biologiska mångfalden gynnas.

Uppsala län har i många avseenden en väldigt variationsrik natur och en hög artrikedom vilket är ett resultat av att länet är en smältdegel av olika typer av natur och klimat. Länet är geografiskt avgränsat med Dalälven och Sagån i nordväst respektive väst, Roslagskusten i nordost samt Mälaren i söder. I den norra delen av länet, mot Dalälven, går den biologiska Norrlandsgränsen (limes norrlandicus) där vegetationen går från blandskog till barrskog. De östra delarna består av kuperad kustbygd med små, slingande åkermarker. Mälardalen i söder består till stor del av ädellövsrika herrgårdslandskap.⁷³ En viktig förutsättning för länets artrikedom är mötet mellan nordliga, sydliga och östliga arter som alla trivs i länet tack vare skillnaderna i klimat mellan länets olika delar.⁷⁴

Hälften av länet består av skogsmark. Skogen bildar tillsammans med jordbruksmarken, som är ungefär en fjärdedel av arealen, ett mosaiklandskap. Detta mosaiklandskap genomsyras av ett nätverk av öppna myrar, sjöar och vattendrag. Endast fem procent av länets area består av vatten, ett resultat av de utdikningar och sjösänkningar som gjordes i slutet av 1800-talet och början på 1900-talet. Länsstyrelsen arbetar aktivt med att restaurera slätterängar, utdikade våtmarker och skogsmark så att de ska återfå sin naturliga funktion och kapacitet och därmed bidra till en högre artrikedom och mångfald. Att bevara och förstärka ekosystemen och dess resiliens är en överordnad del i arbetet med att anpassa samhället till klimatförändringarna.

En viktig del i arbetet med att främja den biologiska mångfalden och dess ekosystemtjänster är att aktivt planera den gröna infrastrukturen. Grön infrastruktur är ekologiska nätverk av natur som kan aktivt utformas, brukas och förvaltas i syfte att bevara den biologiska mångfalden och bidra till

⁶⁹ ”Biologisk mångfald”, Naturvårdsverket.

⁷⁰ [IPBES globala rapporten 2019 - Slutsatser, 2019, SLU](#)

⁷¹ [Grön infrastruktur i Uppsala län, Rapport 2019:3, Länsstyrelsen i Uppsala län](#)

⁷² [En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster \(prop 2013/14:141\)](#)

⁷³ [Grön infrastruktur i Uppsala län, Rapport 2019:3, Länsstyrelsen i Uppsala län](#), p12

⁷⁴ Åtgärdsprogram för biologisk mångfald

fungerande livsmiljöer för växter och djur och till människors välbefinnande. Länsstyrelsen i Uppsala län tog under 2019 fram en handlingsplan för grön infrastruktur.⁷⁵ Handlingsplanen utgör ett underlag för långsiktig planering och prioritering av insatser från olika aktörer som ämnar att säkra ekosystemtjänster, förbättra måluppfyllelse för berörda miljö kvalitetsmål samt möjliggöra anpassningar till ett förändrat klimat. Handlingsplanen har ingen juridisk inverkan men visar däremot på behov som finns för att uppnå nationella och internationella åtaganden för miljömålen, målet för friluftspolitiken och det övergripande målet om ett hållbart samhälle.

En väl fungerande grön infrastruktur bidrar till att ekosystemen blir mer motståndskraftiga mot störningar såsom klimatförändringar. I arbetet med handlingsplanen har värde trakter för länets olika naturtyper tagits fram. De naturtyper som finns i länet och som man analyserat särskilt är kust och hav, sjöar och vattendrag, våtmarker, odlingslandskap samt skog. Värde trakter är landskap som har särskilt höga ekologiska värden och innehåller högre tätheter av naturtypens biologiska värden än vad som finns i det omgivande landskapet. Ur ett klimatanpassningsperspektiv är dessa landskap viktiga då en högre biologisk mångfald ger en naturlig motståndskraft mot förändringar.

Riskbedömning för Uppsala län

Den mest konkreta konsekvensen av klimatförändringarna är att vegetationszonerna förflyttas och att arter invandrar eller försvinner. Den förlängda vegetationsperioden leder till både möjligheter och utmaningar. Det blir bland annat en kortare period med tjäle i marken och ett ökat vattenbehov då växterna kan växa en längre period av året. Av betydelse är den relativa förskjutningen av norrlandsgränsen som i framtiden kanske går strax nedanför fjällkedjan.⁷⁶ Stora förändringar kommer ske som en effekt av det förändrade vattenflödet med minskad vårflod och ett annars högre flöde året runt, ett resultat av den mer intensiva nederbörden. Detta riskerar att påverka känsliga ekosystem såsom svämängarna längs Dalälven som utvecklats i symbios med de fluktuationerna i vattenflödena som sker till följd av vårfloden.

Många naturvärden finns kring kusten vilket är en utmaning med tanke på havsnivåhöjningen. Den framtida statusen på de olika naturvärdena kräver en noggrannare kartläggning, något som också efterfrågas i handlingsplanen för grön infrastruktur.⁷⁷ Ett varmare klimat med mildare vintrar än i dagsläget kan också gynna vissa arter och deras utbredning. Bland annat gynnas klövviltstammarna, groddjur, kräldjur, insekter och fladdermöss.

I Östersjön kan salthalten komma att förändras, vilket har stor påverkan på djur- och växtlivet vid kusten. Förändrade mönster i nederbörden kan få en negativ påverkan på övergödningen i Östersjön.⁷⁸ Ishavsrelikter och kallvattensarter kan också missgynnas av varmare vattentemperaturer. Koldioxiden har även en försurande effekt på havsvattnet vilket på sikt kan leda till att havslevande djur med skal eller skelett av kalk får svårt att bilda sina strukturer.

Delmål

Länsstyrelsen har tagit fram en färdplan för ett hållbart län med åtgärder för ekosystem och biologisk mångfald i syfte att bevara och stärka den biologiska mångfalden i länet. Det finns tydliga synergieffekter i att knyta samman arbetet för biologisk mångfald med klimatanpassningsarbetet för att uppnå en ökad resiliens mot störningar som uppkommer till följd av ett förändrat klimat i länet. Naturvårdsverket har också påtalat vikten av att strategiskt arbeta för att bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster och att detta bör vara centralt i samhällets övergripande klimatanpassning.⁷⁹

⁷⁵ [Grön infrastruktur i Uppsala län, Rapport 2019:3, Länsstyrelsen i Uppsala län.](#)

⁷⁶ [Bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald i ett förändrat klimat - redovisning av regeringsuppdrag, 2015, NV-00323-15, Naturvårdsverket, sid. 7](#)

⁷⁷ [Grön infrastruktur i Uppsala län, Rapport 2019:3, Länsstyrelsen i Uppsala län, sid 79](#)

⁷⁸ [Climate change in the Baltic Sea Area HELCOM thematic assessment in 2013, Baltic Sea Environment Proceedings No. 137, 2013, Helsinki Commission](#)

⁷⁹ [Bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald i ett förändrat klimat - redovisning av regeringsuppdrag, 2015, NV-00323-15, Naturvårdsverket](#)

Åtgärdsprogrammet samlar åtgärder som identifierats som prioriterade att genomföra i länet utifrån regionala, nationella och internationella underlag och strategier kopplade till biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Bedömningen är därför att klimatanpassningsarbetet bör fokusera på att främja dessa åtgärder och säkra genomförandet av dessa i ett förändrat klimat.

- Möjliggöra genomförandet av åtgärdsprogrammet för biologisk mångfald och handlingsplanen för grön infrastruktur i ett förändrat klimat.

UTKAST

Påverkan på inhemsk och internationell livsmedelsproduktion och handel

Fakta - Livsmedelsproduktion

En ökad befolkning, både regionalt och globalt, och en allt högre levnadsstandard gör det viktigt att vi säkerställer en hållbar livsmedelsproduktion i Uppsala län, samtidigt som vi behöver bidra till både den regionala och globala livsmedelsförsörjningen. För att stärka den regionala livsmedelsproduktionen behöver vi främja affärsutveckling och innovation, samt uppmuntra lokala initiativ.

Klimatförändringarna innebär stora utmaningar för produktionen av livsmedel, såväl i Sverige som internationellt. På grund av den relativa okunskap vi har om klimatet ur ett längre perspektiv är det svårt att identifiera några generella konsekvenser för sektorn i sin helhet, enligt Jordbruksverket.⁸⁰ Företag och aktörer aktiva inom livsmedelssektorn behöver därför noga se över sin verksamhet och fundera över var de är sårbara.

Vad gäller de konkreta klimatanpassningsåtgärderna så sker dessa i regel hos primärproducenten. Jordbruket är en väderberoende verksamhet och jordbrukarna är som regel väl medvetna om att klimatförändringen påverkar deras verksamhet.⁸¹

För att skapa en långsiktigt hållbar och konkurrenskraftig livsmedelskedja i Sverige har regeringen tagit fram en livsmedelsstrategi som sträcker sig till 2030. Det primära syftet med strategin är att öka självförsörjningsgraden, vilket har tydliga synergier med såväl beredskapsarbetet som arbetet med att anpassa samhället till ett förändrat klimat. Ur ett längre perspektiv kan klimatförändringarna utgöra påfrestningar på de globala produktionssystemen. Om svenskt jordbruk då är konkurrenskraftigt, samt att långsiktigt hållbara investeringar har gjorts, kan jordbruket bidra till den globala försörjningen genom export.⁸²

Sommaren 2018 visade att svenskt lantbruk behöver bli mer robust och bättre anpassat inför framtida klimatförändringar och då särskilt de negativa konsekvenserna av extremt väder. Jordbruksverket fick efter sommaren 2018 i uppdrag att bedöma värmeböljans långsiktiga effekter samt ge rekommendationer på hur svenskt jordbruk kan bli mer motståndskraftigt i framtiden. Rapporten visade att jordbruket var en av de näringsgrenar som råkat mest illa ut med totala kostnader för sektorn på mellan 6–10 miljarder kronor. Rapportens författare konstaterar att en långsiktigt konkurrenskraftig och hållbar jordbruksproduktion kräver förutsättningar i form av en långsiktig kunskapsuppbyggnad samt satsningar på forskning och utveckling. I rapporten görs bedömningen att extremtorkan inte kommer förändra produktionens inriktning och omfattning på en övergripande nivå.⁸³ Forskning från SLU har visat att den största sårbarheten inom livsmedelsproduktionen är den låga självförsörjningsgraden av insatsmedel. Detta inkluderar diesel, handelsgödsel, växtskyddsmedel, utsäde och foder.⁸⁴

LRF Mälardalen, Länsstyrelsen i Uppsala län, Region Uppsala, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) och Uppsala kommun har i samverkan tagit fram en handlingsplan vars mål är att bidra till en hållbar och konkurrenskraftig livsmedelsproduktion i Uppsala län. Handlingsplanens vision är att bidra till måluppfyllelsen i länets regionala utvecklingsstrategi för livsmedelsproduktionen och bidra till uppfyllandet av Agenda 2030. Ett av de tematiska områdena i handlingsplanen är ”samhällsutveckling och hållbar livsmedelsproduktion”

⁸⁰ [Livsmedelssektorn i ett förändrat klimat - Plan för vad Livsmedelsverket behöver göra, 2018, Livsmedelsverket](#), sid. 6

⁸¹ [Jordbrukets klimatanpassning, SLU Future Food Reports 9, SLU](#)

⁸² [Proposition 2016/17:104 En livsmedelsstrategi för Sverige, 2016, Regeringen](#)

⁸³ [Långsiktiga effekter av torkan 2018 och hur jordbruket kan bli mer motståndskraftigt mot extremväder, Rapport 2019:13, Jordbruksverket](#)

⁸⁴ [Livsmedelsproduktion ur ett beredskapsperspektiv - Sårbarheter och lösningar för ökad resiliens, 2018, Future Food Reports 1, SLU & MSB](#)

vilket har bäring på klimatanpassningsarbetet. Framtida klimatutmaningar samt hänsyn till ekosystemtjänster lyfts i detta kapitel som extra viktigt med tanke på lantbrukets förutsättningar och befolkningens behov av livsmedel som både ska vara hållbara och konkurrenskraftiga i framtiden.

För handeln med varor innebär klimatförändringarna både möjligheter och risker. Sverige är ett litet exportberoende land och en stor andel av de totala inkomsterna kommer från exporten av olika typer av insatsvaror, det vill säga produkter som slutligen tillverkas i andra länder. Verkstadsvaor och råvaror från skogen och metallindustrin utgör stora poster.⁸⁵ Om andra länders motsvarande sektorer drabbas i en högre utsträckning av klimatförändringarna kan detta ge konkurrensfördelar i ett längre perspektiv. Omvänt så kan klimatförändringarna leda till högre priser och minskat utbud på varor som vi är beroende av att importera, exempelvis livsmedel och textilier.

Riskbedömning för Uppsala län

Av Sveriges totala landyta på 40,8 miljoner hektar är 69 procent skogsmark och 8 procent jordbruksmark. Den största andelen av jordbruksmarken finns idag i södra Sverige. I Uppsala län är andelen jordbruksmark något större än det nationella genomsnittet, 22 procent, eller 181 000 hektar. Jordbruksmarken kan vidare delas in i två olika grupper: åkermark och betesmark. Av de 181 000 hektar jordbruksmark som finns i länet är 91 % åkermark.

Uppsala län har en utbredd primärproduktion där spannmålsodling står för det största delen.⁸⁶ Växtodlingen i Sverige gynnas generellt av klimatförändringarna då de bidrar till en längre växtsäsong och en snabbare tillväxt. För en ökad avkastning krävs troligen anpassning i form av ändrad odlingsteknik och nya grödval. I takt med att det blir varmare kommer fuktigheten i marken att spela en allt större roll, främst på våren. Förutsättningar för att odla majs, raps, quinoa, bönor och linser förbättras. Även sparris, vindruvor och persika gynnas.

Utmaningarna för livsmedelssektorn härrör främst från det extrema vädret som klimatförändringarna sannolikt kommer bidra med. Extrema skyfall, torka och hög värme skapar problem med skördeförstoringar och kvalitetsförsämringar, något som kan förebyggas med smartare bevattning och bättre dränering. Bra vattenhushållning inom jordbruket innebär rätt mängd vatten vid varje tidpunkt för grödans tillväxt och markbärighet för maskiner i fält. En risk vid höga flöden och översvämningar är att smittor och kemisktoxiska ämnen sprids. Ett varmare klimat medför sannolikt en större mängd växtskadegörare såsom insekter, svampar och ogräs. Den längre växtsäsongen ökar också användningen av gödsel och växtskyddsmedel vilket kan påverka vattenkvaliteten i avrinningsområdet.

Klimatförändringarna förväntas förbättra förutsättningarna för djurhållningen genom längre betessäsonger och ökade vallskördar. Värmestress vid längre perioder av värme är dock ett problem för djuren och leder till mindre produktiva djur. Högre temperatur och luftfuktighet ställer högre krav på transport och byggnation, många av dagens djurstallar är inte byggda för att klara längre värmeböljor och särskilt sårbara är svin och fjäderfän. Byggnader och stall är ofta stora investeringar med långa avskrivningar vilket ställer högre krav på långsiktig planering. Torra perioder kan påverka tillgången på bete vid betesdrift och hög nederbörd i en längre period samt skyfall svämmer över betesmarken i en högre frekvens än tidigare. Klimatförändringarna ställer också högre krav på byggnader, transporter och installationer för transport, förvaring, hantering, och förädlingsprocesser för livsmedel, särskilt färskvaror och produkter som behöver förvaras kylda eller frysta.

Delmål

Delmålet för det prioriterade området "Livsmedelsproduktion och handel" utgår från handlingsplanens strävan om att bidra till måluppfyllelsen i länets regionala utvecklingsstrategi för livsmedelsproduktionen i Uppsala län och att bidra till uppfyllandet av Agenda 2030.

Målen kopplat till livsmedel i den regionala utvecklingsstrategin är:

⁸⁵ [Litet och exportberoende, 2011, Ekonomifakta](#)

⁸⁶ [Nulägesanalys av Uppsala läns livsmedelsproduktion, 2015, Lantbrukarnas riksförbund Mälardalen](#)

- Produktionsvärdet från jordbruks- och trädgårdssektorn ska öka med 20 procent fram till år 2030.
- Produktionsvärdet från ekologiska livsmedel ska under samma period öka med minst 200 procent.

Av handlingsplanen framgår att klimatförändringarna är en av många faktorer som länet behöver ta hänsyn till för att öka produktionsvärdet från jordbruks- och trädgårdssektorn och från den ekologiska livsmedelsproduktionen. Av särskild vikt är att också ha med lantbrukets förutsättningar och befolkningens behov av livsmedel utifrån denna kontext.

Delmålet för livsmedelsproduktion och handel är:

- Långsiktiga klimatförändringar samt extremt väder i form av skyfall och värmebölja ska inte påverka länets förutsättningar för att öka produktionsvärdet inom jordbruks- och trädgårdssektorn.

Ökad förekomst av skadegörare och sjukdomar samt invasiva främmande arter som påverkar människor, djur och växter

Fakta – Invasiva arter, skadegörare och sjukdomar

Sedan den 1 januari 2015 finns en EU-förordning som fokuserar på att förebygga och hantera introducerandet och spridningen av invasiva främmande arter. Förordningen innebär ett generellt förbud mot att avsiktligt eller på grund av vårdslöshet föra in invasiva främmande arter samt ett förbud mot att på olika vis främja spridningen av invasiva främmande arter.⁸⁷ En främmande art är en art som till följd av mänsklig aktivitet existerar i ett område utanför dess naturliga utbredningsområde. En främmande art blir invasiv när den rubbar ekosystemet den blir introducerad i. Detta kan vara på grund av att arten är särskilt gynnad i den introducerade miljön då den saknar naturliga fiender eller är bättre anpassad mot skadedjur eller dylikt.

En högre medeltemperatur medför att olika sjukdomar, organismer och arter som är anpassade till ett varmare klimat sprids i en högre grad på våra breddgrader med konsekvenser för våra ekosystem och i förlängningen människor, djur och växter. Insekter som bär sjukdomar som de inte själva kan drabbas av, så kallade vektorer, frodas på högre breddgrader vilket indirekt bidrar till en större spridning av vissa sjukdomar. Våra redan existerande skadegörare, såsom insekter och svampar, gynnas av det varma klimatet vilket skapar problem i skogs- och lantbruket. Arter kan också störa känsliga ekosystem genom sin blotta närvaro.

Invasiva främmande arter är en av de största orsakerna till förlust av biologisk mångfald och kostar den europeiska ekonomin uppskattningsvis 12 miljarder euro per år fördelat på olika sektorer. Klimatförändringarna medför en större risk för att de problem som invasiva arter för med sig ska intensifieras i framtiden. EU-förordningens tillämpningsområde är explicit uttryckt så att den inte ska täcka de arter som ändrar sitt naturliga utbredningsområde på grund av klimatförändringar. De förväntade klimatförändringarna ingår dock när artens potentiella utbredningsområde bedöms.

Arter som kommer till Europa till följd av klimatförändringar anses inte vara främmande arter eftersom de inte korsar ekologiska barriärer och kommer in i helt nya miljöer. Sådan förflyttning eller introduktion är i stället en naturlig anpassningsprocess. Sveriges veterinärmedicinska anstalt förutspår i sin handlingsplan en betydande ökning av antalet invasiva, akvatiska arter och därmed även för Sverige nya smittoämnen.⁸⁸

Riskbedömning för Uppsala län

Mildare vintrar ger förändrade markförhållanden med blötare mark, nötkreatur som står i blöta hagar får då hudproblem och sämre temperaturreglering på grund av vätan. Det sämre hälsotillståndet gör att djuren får sämre immunförsvar. En högre medeltemperatur leder till större infektionsrisk då bakterierna frodas bättre. Sårskador som i dagsläget är oproblematiske kan få större konsekvenser vilket ökar antibiotikaanvändningen.

Blåtunga, en virussjukdom som sprids mellan djur, har tidigare haft utbrott i Sverige under sommarhalvåret. Blåtunga sprids via vektorer såsom fästingar och myggor som inte överlever vintern i dagsläget, därför har också spridningen kunnat kontrolleras i de nordliga delarna av Europa. Med en högre medeltemperatur överlever vektorerna i större grad och kan i framtiden möjligtvis även överleva vinterhalvåret. En större spridning av Blåtunga leder till mindre produktiva lantgårdar då kalvar dör i förtid. Området kring Nedre Dalälven har historiskt sett haft problem med stora populationer av mygg, hur klimatförändringarna påverkar myggens livscykel är i dagsläget oklart.

Dagens djurstall är byggda främst i syfte att ventilerar ut fukt på vintern och inte dimensionerade eller byggda för att kyla ner djur under sommarhalvåret, djurstallen behöver ses i ett helårsperspektiv då

⁸⁷ [EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING \(EU\) nr 1143/2014 av den 22 oktober 2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter](#)

⁸⁸ [Handlingsplan för klimatanpassning 2019, Statens veterinärmedicinska anstalt](#)

gris/fjäderfän spenderar hela året inomhus. En högre risk för översvämningar gör att mer gödsel och avloppsrester kommer ut i vattentäkter. Vid skyfall på sommaren ansamlas stora mängder vatten i lågpunkter, om gödsel följer med i flödena blir lågpunkterna grogrunder för parasiter och myggor som sedan drabbar djuren som dricker vattnet.

Salmonellautbrott kan också bli vanligare i framtiden och då motsvara det vi idag ser kring medelhavsområdet sett till antalet utbrott. Ett varmare klimat kan gynna nya och befintliga smittor. Vektorer, som myggor, knott och fästingar samt vektorburna smittämnen sprids norrut och kan drabba både djur och människor. Förutsättningarna för parasiter kan bli gynnsammare vid varmare klimat liksom för bland annat luftvägsinfektioner, klövsjukdomar och hudinfektioner. Sjuka djur har en lägre produktion och är mer arbetskrävande.

Exempel på djur och växter som kan ha en betydande påverkan på den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster i Uppsala län om de får ett större fäste i länet

Enligt SLU kommer klimatförändringarna medföra högre risk för angrepp av granbarkborre, som följd av torra somrar och efter stormfällning. Skadeverkningar på skog innebär förlust av biomassa i produktionsskog. Även skyddad natur i exempelvis naturreservat påverkas negativt av utbrott av skadeinsekten, och är därmed ett hot mot biologisk mångfald.

Invasiva växter som frodas i sitt nya klimat riskerar att konkurrera ut inhemska arter. De kan exempelvis vara bättre på att ta till sig näringsämnen från marken och växt, skugga marken och växa i täta bestånd så att inget solljus når den underliggande vegetationen. Vissa arter förändrar markens kemi, exempelvis lupiner som gör marken mer kväverik. Förändringar i känsliga naturtyper kan få stor negativ påverkan för hotade arter och biologisk mångfald.

Små skadedjur som spansk skogssnigel är redan idag problematiska i trädgårdsodlingar, i ett förändrat klimat finns stora risker att skadedjur som idag skulle ha svårigheter att överleva den svenska vintern kan klara sig genom hela årscykeln, och därmed betydligt öka sina möjligheter att sprida sig. Parkslide är en växt som ställer till vissa problem för infrastruktur då den bryter igenom fogar, asfalt och svagheter i konstruktioner och infrastruktur. Parkslide skulle kunna gynnas av att varmare klimat och då kunna sprida sig ännu mer. Tusensnäcka är exempel på en snäcka som gör badmiljöer ogästvänliga för människan då dessa förekommer i stora massor och gör stenar vassa.

Vissa växter kan förlänga växtsäsongen, såsom kanadensiskt gullris som blommar långt in i september, detta kan potentiellt förändra beteendet hos pollinatörer med okända konsekvenser. Vattenväxter som sjögull och smalvattenpest kan täcka stora delar av vattenytan i sjön vilket skapar problem för fiske och båttrafik. När växterna bryts ner under hösten frigörs näringen i växterna vilket riskerar att leda till övergödda sjöar. Växter som vresros gör med sina djupa rötter att sanden blir mer svåreroderad och detta ställer till det för sådana arter som behöver blottad sand. I andra änden av spektrat finns t.ex. jättebalsamin som har oerhört ytliga rötter. Om den tränger undan arter med djupare rötter – som vanligtvis binder jorden – kommer jorden att bli mer känslig för erosion när jättebalsaminen vissnar ner vid säsongens slut.

Det är inte ovanligt att invasiva arter även bär främmande sjukdomar som kan slå hårt mot inhemska arter. Kräftpest är ett välkänt exempel på en svampsjukdom som har drabbat flodkräftan hårt då den spridits av den nordamerikanska signalkräftan. Denna är emellertid inte det enda kräftdjur som bär kräftpest och andra hotande sjukdomar. Den kinesiska ullhandskrabban som har fiskats upp vid enstaka tillfällen på roslagskusten kan bära såväl kräftpest som en lungmask som kan drabba människan. Denna har liksom många andra invasiva marina arter nått Östersjön med barlastvatten från fartyg. Helt nya problemarter riskerar att kunna etablera sig med barlastvatten om Östersjön blir varmare och mindre salt.

Delmål

- En ökad förekomst av skadegörare och sjukdomar till följd av ett förändrat klimat ska inte orsaka påtaglig skada i skogs- och jordbruk, biologisk mångfald och för människors liv och hälsa.
- Invasiva arter till följd av klimatförändringar ska identifieras och hanteras.

Fortsättningsvis

Syftet med klimat- och sårbarhetsanalysen har varit att få en tydligare bild av länets sårbarheter med utgångspunkt i de prioriterade utmaningar som identifierats i den nationella strategin för klimatanpassning. Utifrån prioriterade utmaningar, satta i länets kontext, har delmål föreslagits. Klimat- och sårbarhetsanalysen är på så vis både en kartläggning och en vision om hur länets klimatanpassningsarbete bör te sig vad gäller inriktning och utformning.

Utifrån informationen som framkommit i analysen blir nästa steg att ta fram en handlingsplan tillsammans med länets aktörer. Handlingsplanen ska vara fokuserad på genomförandeprocessen och det är relevant att alla aktörer känner sig delaktiga i detta arbete.

Den här klimat- och sårbarhetsanalysen samt den planerade handlingsplanen markerar starten på en cykel med återkommande uppföljning och utvärdering av arbetet med klimatanpassning. Det nationella expertrådet vid SMHI kommer under 2021 och 2022 att arbeta med en uppdaterad nationell klimat- och sårbarhetsanalys som ska ligga till grund för den reviderade nationella strategin för klimatanpassning som regeringen ska presentera 2023.

Fram tills dess kommer länets arbete att utgå ifrån följande delmål.

Prioriterad utmaning	Delmål
Ras, skred och erosion som hotar samhällen, infrastruktur och företag	Alla kommuner har god kännedom om förutsättningarna för ras, skred och erosion i sin egen kommun såväl idag som i ett förändrat klimat.
Översvämning som hotar samhällen, infrastruktur och företag	Översvämningar i Uppsala län ska inte orsaka påtaglig skada på: <ul style="list-style-type: none"> - Människors hälsa - Miljön - Kulturarvet - Ekonomisk verksamhet
Höga temperaturer som innebär risker för hälsa och välbefinnande för människor och djur	I Uppsala län medför inte en värmebölja av klass 1 eller 2 <ul style="list-style-type: none"> o en störning på samhällsviktig verksamhet o en statistiskt bekräftad ökning av antal dödsfall hos människor eller djur
Brist i vattenförsörjning för enskilda, jordbruk och industri	Alla kommuner i Uppsala län har en klimatanpassad dricksvattenförsörjning enligt Livsmedelsverkets handbok.
Biologiska och ekologiska effekter som påverkar en hållbar utveckling	Möjliggöra genomförandet av åtgärdsprogrammet för biologisk mångfald och handlingsplanen för grön infrastruktur i ett förändrat klimat.
Påverkan på inhemsk och internationell livsmedelsproduktion och handel	Långsiktiga klimatförändringar samt extremt väder i form av skyfall och värmebölja ska inte påverka länets förutsättningar för att öka produktionsvärdet inom jordbruks- och trädgårdssektorn.
Ökad förekomst av skadegörare och sjukdomar samt invasiva främmande som påverkar människor, djur och växter	<ul style="list-style-type: none"> - En ökad förekomst av skadegörare och sjukdomar till följd av ett förändrat klimat ska inte orsaka påtaglig skada i skogs- och jordbruk, biologisk mångfald och för människors liv och hälsa. - Invasiva arter till följd av klimatförändringar ska identifieras och hanteras.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Följebrev

1(2)

2020-12-15

511-6203-2019

Enligt sändlista

Ingrid Wänstrand
Handläggare
010-2233285
ingrid.wanstrand@lansstyrelsen.se

Förslag till beslut om djurskyddsområden samt upphävande av tidigare djurskyddsområden i skärgården i Uppsala län

Länsstyrelsen har utarbetat ett förslag till beslut om djurskyddsområden samt upphävande av tidigare djurskyddsområden i skärgården i Älvkarleby, Tierps och Östhammars kommuner. Förslaget översänds för kännedom och eventuellt yttrande. Yttrandet ska vara Länsstyrelsen tillhanda senast den 31 januari 2021.

Skicka gärna ditt yttrande via e-post till [uppsala@lansstyrelsen.se](mailto: uppsala@lansstyrelsen.se). Ange yttrande samt ärendets diarienummer 511-6203-2019 i mejlets ämnesrad.

Vid eventuella frågor kontakta Ingrid Wänstrand, telefon 010 223 32 85 eller e-post ingrid.wanstrand@lansstyrelsen.se.

Ingrid Wänstrand

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

Förslag till beslut om djurskyddsområden samt upphävande av tidigare djurskyddsområden i skärgården i Uppsala län med tre underbilagor.

Sändlista

Havs- och vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se

Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se

Sveriges Geologiska Undersökning, sgu@sgu.se

Skogsstyrelsen, skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se

Jordbruksverket, jordbruksverket@jordbruksverket.se

Tierps kommun, medborgarservice@tierp.se

Älvkarleby kommun, kommun@alvkarleby.se

Östhammars kommun, osthammardirekt@osthammar.se

Upplandsstiftelsen, info@upplandsstiftelsen.se

2020-12-15

511-6203-2019

Försvarsmakten, exp-hkv@mil.se
Sjöfartsverket, sjofartsverket@sjofartsverket.se
Kustbevakningen, registrator@kustbevakningen.se
Lantmäteriet, lantmateriet@lm.se
Skanova/Telia, remisser-stockholm@skanova.se
Vattenfall Eldistribution AB, registratur.eldistribution@vattenfall.com
Naturhistoriska riksmuséet, Markus.Ahola@nrm.se
Lunds universitet, martin.green@biol.lu.se
Länsstyrelsen Stockholm, stockholm@lansstyrelsen.se
SLU Kustlaboratoriet, anders.adill@slu.se
Svensk kärnbränslehantering, sara.norden@skb.se
Naturskyddsföreningen Uppsala län, grona.mk@gmail.com
Naturskyddsföreningen i Tierp, inger.lindgren.tierp@gmail.com
Naturskyddsföreningen Älvkarleby, linderheim@gmail.com
Östhammars Naturskyddsförening, jivander.h.uppsala@gmail.com
UOF Upplands Fågelskådare, info.uof@gmail.com
Knivens fiskeläge, asa.zetterlund@utb.tierp.se
Jägarnas Riksförbund Uppsala län, uffe.ulim@gmail.com
Jägareförbundet Region Mitt, Lars.Bjork@jagareforbundet.se
Norra Uppsalaåsens älgskötselområde, mikael.p.jonsson@Storaenso.com
76:ans älgskötselområde, Johnnie.viksund@gmail.com
Hållnäs älgskötselområde, olof.holmberg@3ug.se
Gräsö älgskötselområde, chj@forsmark.vattenfall.se
Sportfiskarna Region mitt, stockholm@sportfiskarna.se
STF Norra Roslagen, stfnorraloslagen@stfturist.se
Friluftsförbundet Region Mälardalen, regionmalardalen@friluftsforamjandet.se
Hållnäs sockenråd, info@hallnas.info
Roslagens båtförbund, info@rbf.se
Gästriklands Båtförbund, c/o Harriet Gelin, Älgstigen 42, 814 93 SKUTSKÄR
Gräsö skärgårdsråd, c/o Bengt-Erik Andersson, Söderboda 216, 742 97 GRÄSÖ

Förslag till beslut om djurskyddsområden samt upphävande av tidigare djurskyddsområden i skärgården i Uppsala län

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 12 § miljöbalken de 32 områden som utmärkts på bifogade kartor i bilaga 1 och 2, som djurskyddsområden till skydd för sjöfågel och gråsäl. En tabell med samtliga berörda områden finns i bilaga 3.

Samtidigt som detta beslut vinner laga kraft upphävs Länsstyrelsens beslut om djurskyddsområden i kusten från 1974-03-21 (dnr 11.111-2472-72), 1990-06-08 (dnr 2320-0598-90) samt 2001-05-15 (dnr 231-9002-00) med tillhörande föreskrifter. Dessutom upphävs de delar av Länsstyrelsens beslut från 1994-03-11 (dnr 231-5599-92) som gäller de 15 djurskyddsområdena i kusten, medan de delar av beslutet som gäller sex djurskyddsområden i Mälaren kvarstår.

Länsstyrelsen förordnar, med stöd av 21 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att Upplandsstiftelsen ska förvalta djurskyddsområdena Ledskärsängarna, Stenarna-Klubbarna, Västerskian, Tremänningsgrundet och Vargudden. I enlighet med 10 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd är Länsstyrelsen i Uppsala län förvaltare av de övriga djurskyddsområdena. Förvaltaren ska svara för utmärkning och tillsyn av djurskyddsområdena, samt i områdena för fågelskydd även uppföljning av häckningar och vid behov röjning och skydds jakt i syfte att bevara och öka områdenas värde som häckplatser för sjöfåglar.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med djurskyddsområdena beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 12 § miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla.

1. Inom områden avgränsade med heldragen begränsningslinje enligt kartor i bilaga 1 och 2 är det förbjudet att beträda mark eller vatten under tiden 1 april - 31 juli. Gränsen i vattnet går med några undantag 100 m från strandlinjen.
2. Inom områden avgränsade med streckad begränsningslinje enligt kartor i bilaga 1 och 2 är det förbjudet att beträda mark eller vatten under tiden 1 februari - 31 juli. Gränsen i vattnet går 1000 m från strandlinjen.
3. Under tiderna för tillträdesförbud enligt föreskrift 1 och 2 är det förbjudet att jaga och fiska inom de angivna områdena.

2020-12-15

511-6203-2019

Förbudet under föreskrift 1 gäller inte markägare, arrendator eller av hen utsedd person i samband med yrkesutövning, skötsel eller tillsyn av fastighet eller nyttjande av fiskekoja.

Förbuden under föreskrifterna 1-3 gäller inte förvaltaren av djurskyddsområdet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, vid utförande av tillsyn, undersökning av djur-, växt- och svamparter och andra naturförhållanden eller mekanisk bekämpning av invasiva eller främmande arter och stammar.

Förbuden under föreskrifterna 1-3 ska inte utgöra hinder för förvaltaren av djurskyddsområdet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att efter samråd med jakträttshavaren utföra skydds jakt som syftar till att gynna de fågelarter som djurskyddet avser.

Förbuden under föreskrifterna 1 och 2 ska inte utgöra hinder för genomförande av inventering eller undersökning som syftar till att öka kunskapen om fågelarter och gråsäl i djurskyddsområdena. För sådana undersökningar krävs dock Länsstyrelsens tillstånd och att resultatet rapporteras in till Länsstyrelsen.

Förbuden under föreskrifterna 1 och 2 ska inte utgöra hinder för personal inom polisen, sjukvården, räddningstjänsten eller kustbevakningen att vidta nödvändiga åtgärder i samband med övervakning, bekämpning av brand, oljeutsläpp, kemikalieutsläpp eller i samband med andra insatser. Anmälan om åtgärder ska göras till länsstyrelsen före eller snarast efter genomförandet.

Förbuden under föreskrifterna 1 och 2 ska inte utgöra hinder för myndigheter inom totalförsvarets militära del att genomföra insatser kopplat till militär verksamhet när det gäller akut fara för miljö, människoliv eller akut hot mot Sveriges säkerhet. Anmälan om insatser ska göras till länsstyrelsen före eller snarast efter genomförandet.

Förbuden under föreskrifterna 1 och 2 ska inte utgöra hinder för nödvändiga nyanläggningar, service- och underhållsåtgärder av säkerhetsanordningar för sjöfarten.

Syftet med djurskyddet och hur det ska uppnås

Syftet med djurskyddet är att upprätthålla och stärka livskraftiga populationer av sjöfåglar och gråsäl i Uppsala läns skärgård samt att bidra till att gynnsam bevarandestatus uppnås för utpekade arter enligt EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv.

Syftet ska uppnås genom tillträdesförbud för att minska mänsklig störning vid häckplatser under fåglarnas häckningstid samt vid viktiga liggplatser för gråsäl under de känsliga perioderna för reproduktion och pälsbyte. I ett av områdena (Ledskärsängarna) är syftet även att skydda rastande flyttfåglar under våren. Förbud

2020-12-15

511-6203-2019

mot jakt och fiske införs för att minska störning och risk för bifångst av gråsäl och sjöfåglar i fiskeredskap. Djurskyddsområdenas värde som häckningsplatser för sjöfågel ska upprätthållas genom åtgärder så som röjning av vegetation och skyddsjakt på predatorer.

Länsstyrelsens bedömning

Beslut och föreskrifter

Länsstyrelsens beslut om djurskyddsområden har tagits mot bakgrund av EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv samt nationella miljökvalitetsmål om bevarande av den biologiska mångfalden. Eftersom sjöfågelfaunan förändras relativt snabbt över tid med avseende på arter, populationer och häckningsplatser behövs en regelbunden översyn av fågelskyddet. Även förändringar i gråsälarnas bestånd och beteende motiverar en regelbunden översyn. Ytterligare skäl är förändringar i hotbilden och i miljön samt en strävan efter enhetliga föreskrifter och undantag för att öka tydligheten gentemot människor som vistas i skärgården.

Beslutet innebär skydd av 32 områden med en sammanlagd mark- och vattenareal på 3328 hektar. 15 av dessa är sedan tidigare djurskyddsområden, varav 13 för skydd av fågel, ett för säl och ett för både fågel och säl. 17 av djurskyddsområdena (motsvarande 291 hektar) är nya och avser skydd av fågel. Skyddet upphävs i följande sju områden för fågelskydd med en sammanlagd areal av 392 ha: Svartören, Tärnbådan och Ådkubben, Forsmarksbruk, Fluttuskären, Storlågån, Kråkören samt Storgundet.

Tillträdesförbudet i områden med fågelskydd enligt detta beslut gäller 1 april - 31 juli, vilket är samma period som i tidigare beslut. I de båda områdena med sälkydd förkortas perioden för tillträdesförbud från 1 februari - 15 augusti till 1 februari - 31 juli. Skälen till detta är att gråsälens störningskänsligaste period är över i augusti och att enhetliga tider eftersträvas.

För att minimera störning av sjöfågel och gråsäl på häckningsöar och liggplatser bedöms 100 respektive 1000 m från strand vara lämpliga avstånd för gränsdragning i vattnet. I beslutet har Länsstyrelsen kvalitetssäkrat kartmaterialet för att förtydliga var djurskyddet gäller. Det innebär en mindre justering av tidigare gräns för Ledskärsängarna, som tillsammans med det nya området Kniven dessutom avviker från övriga områden genom att inte omfatta något vattenområde. Gränserna för övriga kvarstående djurskyddsområden är oförändrade. I tre av de nya djurskyddsområdena (Vargudden, Tremänningsgrundet och Jomale) har gränsen i vattnet delvis justerats till ett kortare avstånd än 100 m från strand för att lämna fri passage för båtar.

Jakt (förutom viss skyddsjakt) förbjuds i områdena under perioderna för tillträdesförbud på grund av dess störande inverkan på de arter som skyddet avser. Licensjakten på gråsäl som infördes 2020 bedöms inte vara förenlig med djurskyddets

2020-12-15

511-6203-2019

syfte. Få av de andra arter som normalt finns i djurskyddsområdena är jaktbara under dessa tidsperioder, vilket gör att konsekvenser för jakt bedöms som små.

Allt fiske förbjuds i områdena under perioderna för tillträdesförbud för att minska störning vid hantering av fiskeredskap och för att undvika risk för bifångst av gråsäl och sjöfåglar i redskapen.

Predation från bland annat mink och räv kan leda till kraftig störning och försämrad häckningsframgång för sjöfåglar. Skydds jakt som syftar till att gynna de fågelarter som djurskyddet avser undantas därför från förbudet att jaga under perioder för tillträdesförbud.

Principer för val av områden

Följande kriterier har varit vägledande för urval av djurskyddsområden:

- a) Viktiga häckningsplatser för rödlistade, fågeldirektivs- och ansvarsarter för Uppsala län, bland annat skrانتärna, ejder och svärta (dock ej havsörn och fiskgjuse).
- b) Viktiga häckningsplatser för särskilt störningskänsliga arter, bland annat roskarl, tobisgrissla och kustlabb.
- c) Större kolonier med över 50 par av häckande sjöfåglar, så som östersjösilltrut, gråtrut, skrattmå, dvärgmå, fisktärna, silvertärna och tordmule (dock ej storskarv).
- d) Rastplatser av nationellt intresse för flyttande fåglar.
- e) Natura 2000-områden enligt fågeldirektivet.
- f) Områden av internationellt intresse utpekade som Important Bird and Biodiversity Areas (IBA).
- g) Viktiga liggplatser för gråsäl.
- h) Områden där gråsälspopulationen övervakas genom regelbunden inventering.
- i) Områden med stor risk för störning från båtar och besökare.

Hot och påverkan

De största lokala hoten mot häckande sjöfåglar i Uppsala län är mänsklig störning, predation och igenväxning. Störning från båtar, friluftsliv och besökare i skärgården är mest frekvent under den känsliga häckningsperioden. Predation på ägg och fågelungar av mink, räv och grävling kan ge mycket stor påverkan på häckningsframgången och är generellt större närmare kusten än på mer isolerade öar. I vissa fall är även predation från kråka, gråtrut, trana och havsörn ett betydande hot.

Häckningsbiotoperna försämras genom igenväxning av tidigare betade strandängar och öar, vilket missgynnar bland annat vadare. Uppväxta buskar och träd kan även gynna predatorer som exempelvis kråkor.

Gråsäl använder sina liggplatser året om och är generellt känsliga för mänsklig störning. Risken för påverkan är störst under perioder för reproduktion och hårömsning under februari-mars respektive maj-juni. Säljakt orsakar kraftig störning

2020-12-15

511-6203-2019

och licensjakt på gråsäl infördes år 2020. Även sälskådning och sälturism kan vara negativt om den sker ovarsamt.

Friluftsliv med småbåtar och kajaker i skärgården bedöms ha ökat under de senaste decennierna och därmed ökar även risken för störning av både sjöfågel och gråsäl.

Hushållning med mark- och vattenområden

De föreslagna djurskyddsområdena berör områden som är av riksintresse för naturvård, yrkesfiske, friluftsliv, energiproduktion och totalförsvaret enligt 3 kap. miljöbalken. Dessutom berörs riksintresseområden för högexploaterad kust samt Natura 2000 Fågeldirektivet (SPA) och Natura 2000 Habitatdirektivet (SCI) enligt 4 kap. miljöbalken.

Länsstyrelsen konstaterar att riksintressen för naturvård och Natura 2000 stärks genom beslutet om djurskyddsområden, samtidigt som detta kan medföra en viss begränsning för övriga berörda riksintressen. Länsstyrelsen bedömer dock att dessa begränsningar inte är av sådan omfattning att påtaglig skada på de berörda riksintressena ska anses föreligga. För totalförsvarets militära del föreslås dock ett undantag från föreskrifterna om tillträdesförbud.

Ett djurskyddsområde som föreslås att upphävas ligger till största delen inom Natura 2000-området Forsmarksbruk, som är utpekad enligt fågeldirektivet. Övriga urvalskriterier uppfylls inte i detta område och Länsstyrelsen bedömer att tillträdesförbud inte krävs för att bevara fågellivet här.

Miljö kvalitetsmål

Länsstyrelsen bedömer att beslutet är förenligt med de av riksdag och regering beslutade miljö kvalitetsmålen. Beslutet bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålen Hav i balans samt en levande kust och skärgård och Ett rikt växt- och djurliv.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelserna att föreskrifterna enligt 7 kap. 12 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Redogörelse för ärendet

Kunskapsunderlag

Som underlag för revidering av fågelskyddet har häckfågeldata från följande källor använts: Artportalen vid SLU Artdatabanken år 2000-2020, Länsstyrelsen i Uppsala år 2013-2020, Upplandsstiftelsen år 2015-2019, Svensk kärnbränslehantering år 2001-2019 samt verksamma ornitologer i länet under 2010-talet. Förslag till revidering av fågelskyddet har inkommit från Upplands ornitologiska förening och Upplandsstiftelsen. Kunskap om fågelfaunan och risk för mänsklig störning har också hämtats in från personer med lokal kännedom om olika delar av kustområdet.

Som underlag för revidering av sälskyddet har Länsstyrelsen använt data från den nationella miljöövervakningen av gråsälsbeståndet samt inhämtat expertkunskap från Naturhistoriska riksmuséet.

Samråd

Samråd har enligt 26 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ägt rum med Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten, samt enligt 25 och 25a §§ samma förordning med Älvkarleby, Tierps och Östhammars kommuner samt Skogsstyrelsen, Statens jordbruksverk och Sverige geologiska undersökning.

Markägare och andra sakägare har, enligt 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., under december 2020 till januari 2021 förelagts att inom en tid av en månad yttra sig över förslag till beslut om bildande av naturreservatet. För Länsstyrelsen okända sakägare har delgivits föreläggandet med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932) genom kungörelsedelgivning. Förslaget till beslut har dessutom remitterats till berörda myndigheter, organisationer och personer.

Kungörelse

Beslutet kungörs i Uppsala läns författningssamling. Kungörelse införs även i ortstidningarna Upsala Nya Tidning, Gävle Dagblad och Arbetarbladet.

Bilagor

1. Översiktskarta
- 2:1-2:32. Detaljkartor
3. Tabell över djurskyddsområden som omfattas av beslutet

Så här hanterar länsstyrelsen dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd

2020-12-15

511-6203-2019

Sändlista

Föreläggande om yttrande, med bilagor (rek + MB)

Bernt Bergström, Idrottsvägen 3, 819 40 KARLHOLM
Bernt Jansson, Söderboda 629, 742 97 GRÄSÖ
Karl-Gunnar Hållsten, Sund Flyalund 590, 742 93 ÖSTHAMMAR
Kjell Holmkvist, Fågelsundet 251, 819 64 HÅLLNÄS
Lars Holmgren, Larellagatan 14, 814 41 SKUTSKÄR
Ola Jansson, Sandvretsvägen 3, 814 93 SKUTSKÄR
Peter Andersson, Nordangärde 166, 742 97 GRÄSÖ
Ormöns fiskevårdsområdesförening, c/o Arne Westerberg, Nolsterby 32, 742 91
ÖSTHAMMAR
Öster Mörtarö fiskevårdsområdesförening, c/o Inger Abrahamsson, Öster-Mörtarö
230, 742 97 GRÄSÖ
Östhammarsfjärdarnas fiskevårdsområdesförening, c/o Yngve Gustavsson, Ed
Strömmen 326, 74292 ÖSTHAMMAR
Susanne Eliasson Sigurd, Långgatan 30, 742 42 ÖREGRUND
Hans-Allan Eliasson, Långgatan 30, 742 42 ÖREGRUND
Annika Andersson, Söderboda 216, 742 97 GRÄSÖ
Ingela Norrby, Kvarnsvedsvägen 42, 864 96 STÖDE
Markus Eriksson, Söderboda 305, 742 97 GRÄSÖ
Annicka Florenius, Söderboda 305, 742 97 GRÄSÖ
Omi Scott, Pettersbergsvägen 79, 129 40 HÄGERSTEN
Ann-Margret Maria Scott, Kallboda 163, 742 97 GRÄSÖ
Daniel Scott, Vasavägen 84 Lgh 1202, 177 52 JÄRFÄLLA
Boel Scott, Camino Rafol nr 103841, ALCOSSER, ALICANTE, SPANIEN
Lars Erik Olsson, Kallboda 178, 742 97 GRÄSÖ
Birgit Elisabet Olsson, Kallboda 178, 742 97 GRÄSÖ
Roland Grip, Telegrafgatan 11, 742 42 ÖREGRUND
Inger Abrahamsson, Öster-Mörtarö 230, 742 97 GRÄSÖ
Anny Abrahamsson, Öster-Mörtarö 219, 742 97 GRÄSÖ
Evy Tydal, Öster-Mörtarö 216, 742 97 GRÄSÖ
Anders Mattsson, 13 Rue des Anemones, 8023 STRASSEN, LUXEMBURG
Mattias Mattsson, Sättragatan 61, 741 46 KNIVSTA
Eva Hedman, Kavaröbrovägen 27, 742 43 ÖREGRUND
Stig Allan Mattsson, Kavaröbrovägen 27, 742 43 ÖREGRUND
Helena Margareta Hedman, Sydvästra Grängsgatan 28, 742 32 ÖSTHAMMAR
Gunnar Hedman, Sjöhaga 129, 742 96 GRÄSÖ
Johan Albin Janssons dödsbo, Skolgatan 3 I, 740 71 ÖREGRUND
Hans Kell, Bonäsvägen 29, 605 60 SVÄRTINGE
Olof Luther, Asplund 205, 742 91 ÖSTHAMMAR
Ture Molarins dödsbo, c/o Torsten Molarin, Vanadisvägen, 13742 41 ÖREGRUND
Arne Westerberg, Nolsterby 32, 742 91 ÖSTHAMMAR
Ronnie Tiger, Industrivägen 6, 742 34 ÖSTHAMMAR

2020-12-15

511-6203-2019

Malin Ruukholm, Prästhagsvägen 22 B, 196 30 KUNGSÄNGEN
Annelie Ruukholm, Trasthagsvägen 2 D, 756 53 UPPSALA
Peter Udén, Börje-Ängeby 22, 755 92 UPPSALA
Anders Egon Matsson, Skärmarbovägen 12, 819 61 SKÄRPLINGE
Anders Jarl Mikael Matsson, Skärmarbovägen 15, 819 61 SKÄRPLINGE
Anna Kristina De Jounge, Salbergavägen 33, 819 30 SKÄRPLINGE
Morgan De Jounge, Salbergavägen 33, 819 30 SKÄRPLINGE
Antje Waern, Gröna gatan 31 C Lgh 1102, 754 36 UPPSALA
Asta Elisabeth Waern Jansson, Holmsta 223, 819 61 SKÄRPLINGE
Åke Sedvall, Löten 307, 819 61 SKÄRPLINGE
Göran Karlsson, Söderboda 418, 742 97 GRÄSÖ
Grönö samfällighetsförening, c/o Lars Lindgren, Grönö 317, 819 61 SKÄRPLINGE
Slada skifte samfällighetsförening, c/o Mats Jansson, Edvalla Prästgårdsvägen 2, 819
64 HÄLLNÄS
Norrboda samfällighetsförening, c/o Göran Lindqvist, Gubbamossa 29, 742 97
GRÄSÖ
Söderboda samfällighetsförening, c/o Erik Kjellgren, Söderboda 37, 742 97 GRÄSÖ

Föreläggande om yttrande, med bilagor (e-delgivning)

Statens fastighetsverk, sfv@sfv.se
Bergvik skog öst AB, info@bergvikskogost.se
Gå & Fös Gårdskär jaktlag, bitzer@live.se
Lämpersbo jaktlag, bosse.hj@telia.com
Grönö jakt och markägarförening, gholmgren.grono@gmail.com
Mattsons jaktlag, anders.mattsson@mattssonstra.se
Löten jaktlag, karlake.sedvall@tele2.se
Rödhälls jaktlag, remetech@telia.com
Rossholm jaktlag, bo.i.jansson@billerudkorsnas.com
Hållen jaktlag, palmgren145@telia.com
Slada jaktlag, dag.bjorkling@gmail.com
VK6 jaktlag, johnnie.viksund@gmail.com
Simundö Jaktlag, uct@telia.com
Storskäret jaktlag, anders.pettersson2@uppsala.se
Tom Sundell, tomsundell.fiskare@hotmail.com
Bror Muhr, brormuhr@hotmail.com
Carl Landfors, Kallesfisk_fix@hotmail.com
Frans Landfors, frans.landfors@gmail.com
Hans Holmström, Hans.Holmstrom@hotmail.com
Isac Bergström, Isacbergstrom@live.se
Jan Erik Eklund, janne.dynning@hotmail.com
Lars-Ivan Hållstrand, larsivanh@gmail.com
Per-Gunnar Persson, gc43@telia.com
Hargs Bruk Aktiebolag, jakob.tufvesson@hargsbruk.se
Upplandsstiftelsen, info@upplandsstiftelsen.se
Forsmarks Kraftgrupp AB, mmg@forsmark.vattenfall.se

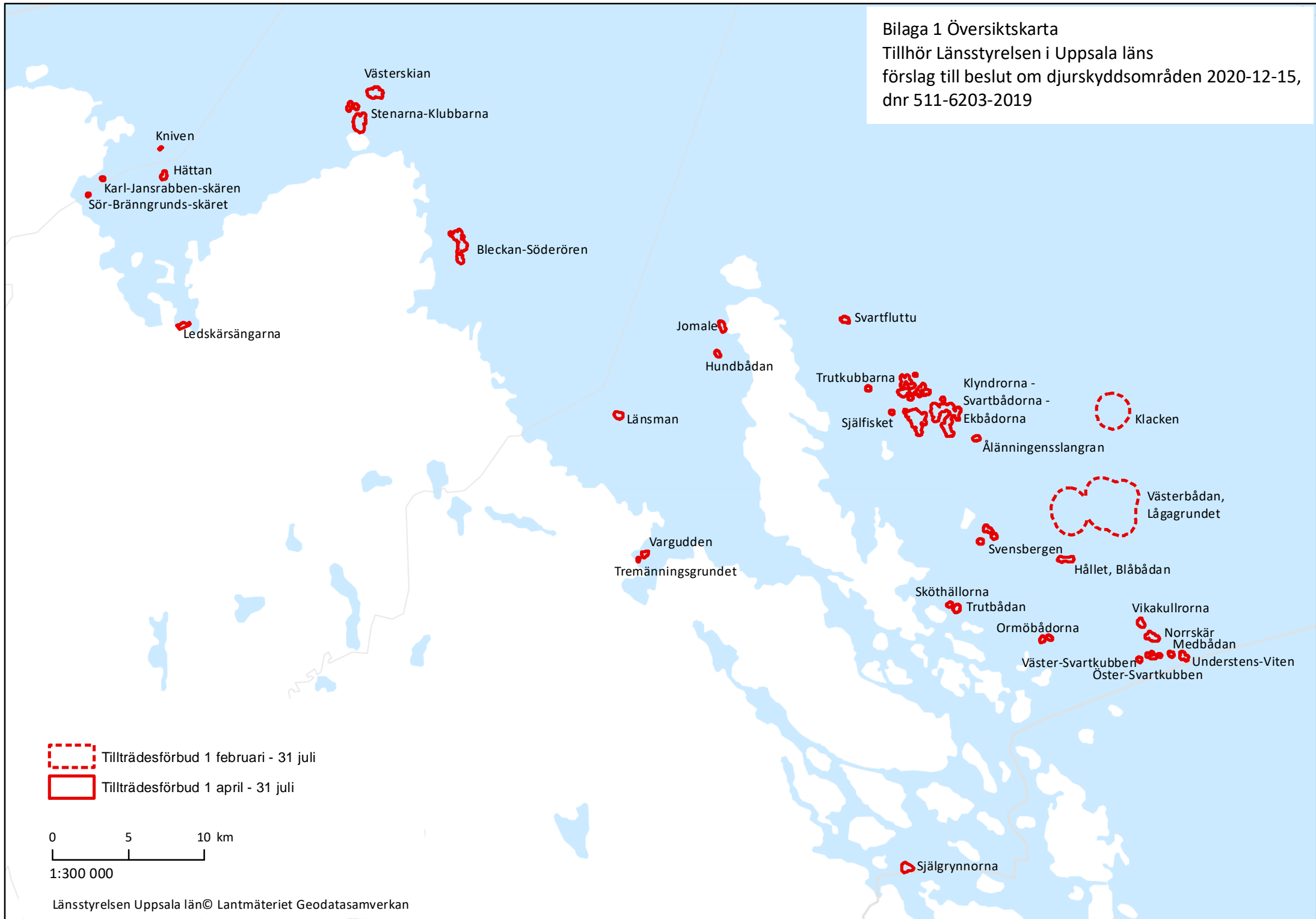
Föreläggande om yttrande, med bilagor (kungörelsedelgivning)

Okända delägare i berörda marksamfälligheter och berörda jaktlag inom Gräsö älgskötselområde.

Remiss, med bilagor

Havs- och vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se
Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se
Sveriges Geologiska Undersökning, sgu@sgu.se
Skogsstyrelsen, skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se
Jordbruksverket, jordbruksverket@jordbruksverket.se
Tierps kommun, medborgarservice@tierp.se
Älvkarleby kommun, kommun@alvkarleby.se
Östhammars kommun, osthammardirekt@osthammar.se
Upplandsstiftelsen, info@upplandsstiftelsen.se
Försvarsmakten, exp-hkv@mil.se
Sjöfartsverket, sjofartsverket@sjofartsverket.se
Kustbevakningen, registrator@kustbevakningen.se
Lantmäteriet, lantmateriet@lm.se
Skanova/Telia, remisser-stockholm@skanova.se
Vattenfall Eldistribution AB, registratur.eldistribution@vattenfall.com
Naturhistoriska riksmuséet, Markus.Ahola@nrm.se
Lunds universitet, martin.green@biol.lu.se
Länsstyrelsen Stockholm, stockholm@lansstyrelsen.se
SLU Kustlaboratoriet, anders.adill@slu.se
Svensk kärnbränslehantering, sara.norden@skb.se
Naturskyddsföreningen Uppsala län, grona.mk@gmail.com
Naturskyddsföreningen i Tierp, inger.lindgren.tierp@gmail.com
Naturskyddsföreningen Älvkarleby, linderheim@gmail.com
Östhammars Naturskyddsförening, jivander.h.uppsala@gmail.com
UOF Upplands Fågelskådare, info.uof@gmail.com
Knivens fiskeläge, asa.zetterlund@utb.tierp.se
Jägarnas Riksförbund Uppsala län, uffe.ulim@gmail.com
Jägareförbundet Region Mitt, Lars.Bjork@jagareforbundet.se
Norra Uppsalaåsens älgskötselområde, mikael.p.jonsson@Storaenso.com
76:ans älgskötselområde, Johnnie.viksund@gmail.com
Hållnäs älgskötselområde, olof.holmberg@3ug.se
Gräsö älgskötselområde, chj@forsmark.vattenfall.se
Sportfiskarna Region mitt, stockholm@sportfiskarna.se
STF Norra Roslagen, stfnorralarslagen@stfturist.se
Friluftsförbundet Region Mälardalen, regionmalardalen@friluftsforamjandet.se
Hållnäs sockenråd, info@hallnas.info
Roslagens båtförbund, info@rbf.se
Gästriklands Båtförbund, c/o Harriet Gelin, Älgstigen 42, 814 93 SKUTSKÄR
Gräsö skärgårdsråd, c/o Bengt-Erik Andersson, Söderboda 216, 742 97 GRÄSÖ

Bilaga 1 Översiktskarta
Tillhör Länsstyrelsen i Uppsala län
förslag till beslut om djurskyddsområden 2020-12-15,
dnr 511-6203-2019

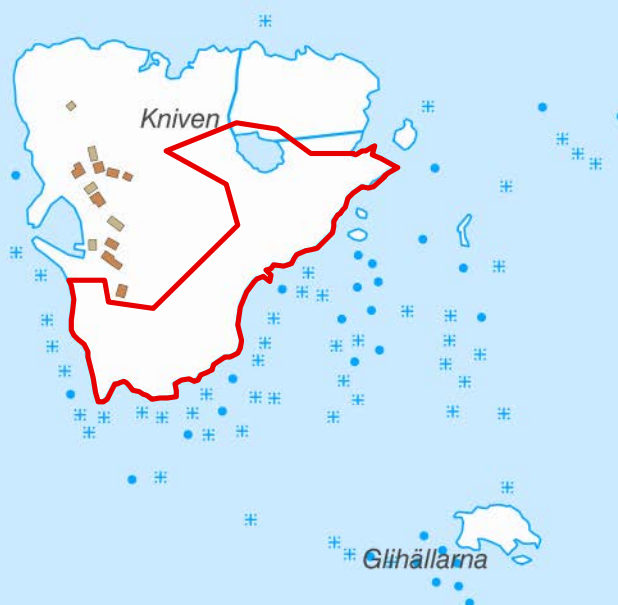

- Tilträdesförbud 1 februari - 31 juli
- Tilträdesförbud 1 april - 31 juli

0 5 10 km
1:300 000

Kniven (fågelskydd)

Område för fågelskydd. Mycket fågelrik ö. Stora kolonier av måsfåglar, fiskmås, skrattmås, silver- och fisktärna. Häckningar av olika sim- och dykänder, bland annat ejder, svärta, skedand och snatterand. Enstaka häckningar av ros Karl och tobisgrissla. Ingår i IBA-området Lövsta Bight - Björn Archipelago (Important Bird and Biodiversity Area).

Djurskyddsområden

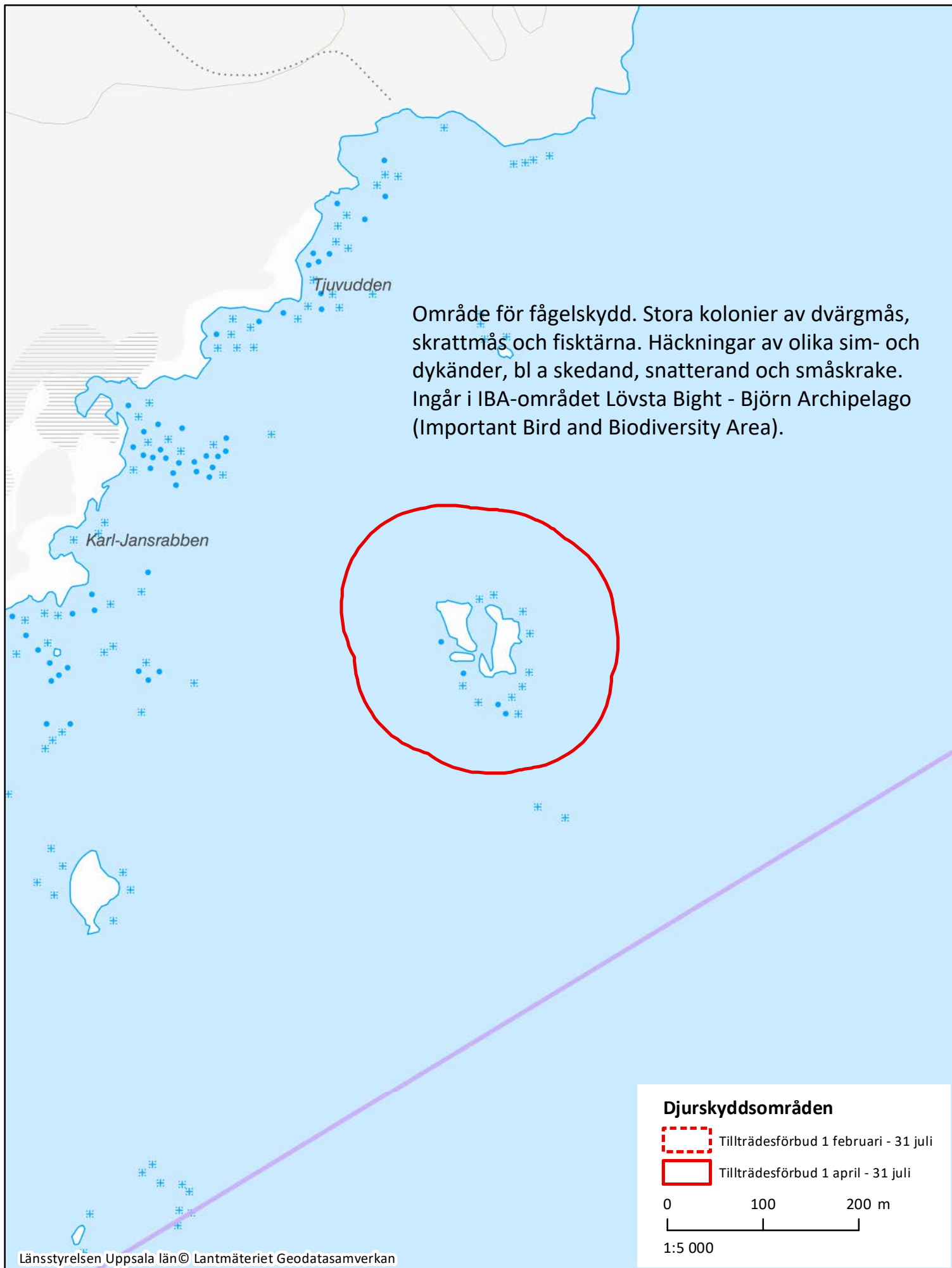
- Tillträdesförbud 1 februari - 31 juli
- Tillträdesförbud 1 april - 31 juli

0 100 200 m

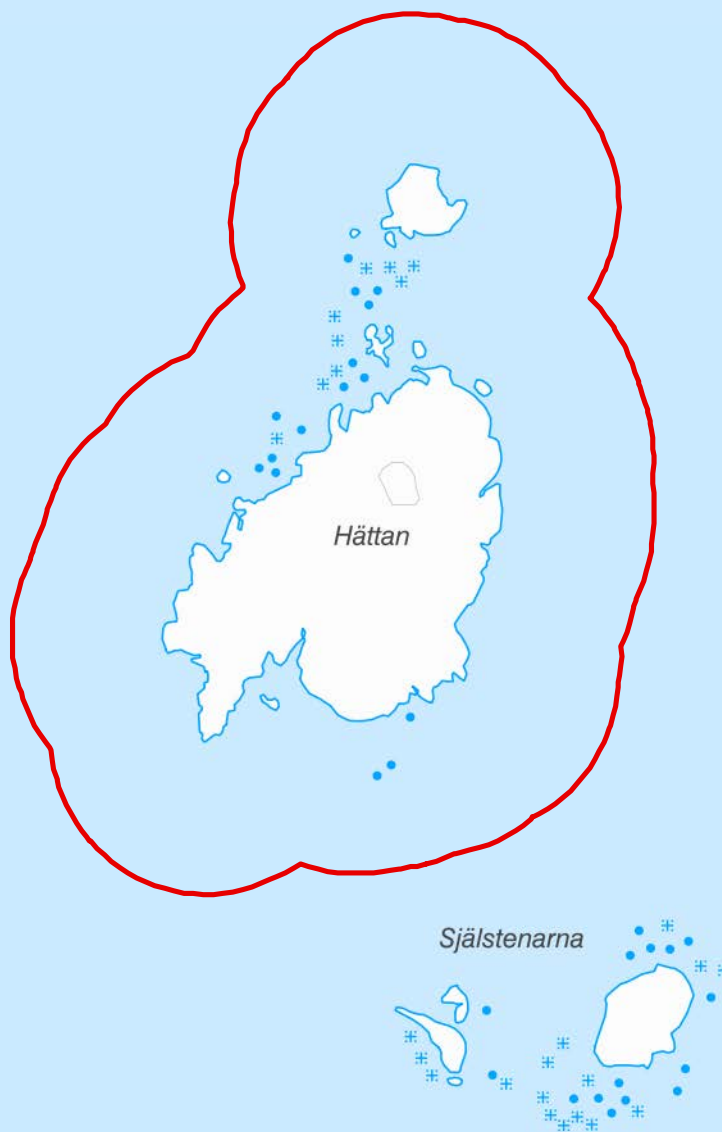
1:5 000

Karl-Jansrabben-skären (fågelskydd)

Hättan (fågelskydd)

Område för fågelskydd. Mycket fågelrik ö med stora kolonier av framför allt gråtrut och fisktärna. Häckningar av olika sim- och dykänder, bland annat ejder, svärta, småskrake och skedand. Enstaka häckningar av roskarl och tobisgrissla. Ingår i IBA-området Lövsta Bight - Björn Archipelago (Important Bird and Biodiversity Area).

Djurskyddsområden

- Tillträdesförbud 1 februari - 31 juli
- Tillträdesförbud 1 april - 31 juli

0 100 200 m

1:5 000

Sör-Bränngrunds-skäret (fågelskydd)

Område för fågelskydd. Stor skrattnåskoloni och ett stort antal häckande fisktärna, silvertärna och vigg. Ingår i IBA-området Lövsta Bight - Björn Archipelago (Important Bird and Biodiversity Area).

Ledskärsängarna (fågelskydd)

Område för fågelskydd. Strandängar och grunda ler- och sandbottnar där ett stort antal fågelarter och individer rastar och födosöker under vår- och höstflytt: måsfåglar (bland annat skrântärna), vadare, simänder, gäss, tranor och rovfåglar. Ingår i Natura 2000-området Ledskär med många utpekade arter enligt fågeldirektivet. Ingår även i IBA-området Ledskär - Bay of Karlholm (Important Bird and Biodiversity Area).

Nordharen

Fågelskyddsområde

Kullarna

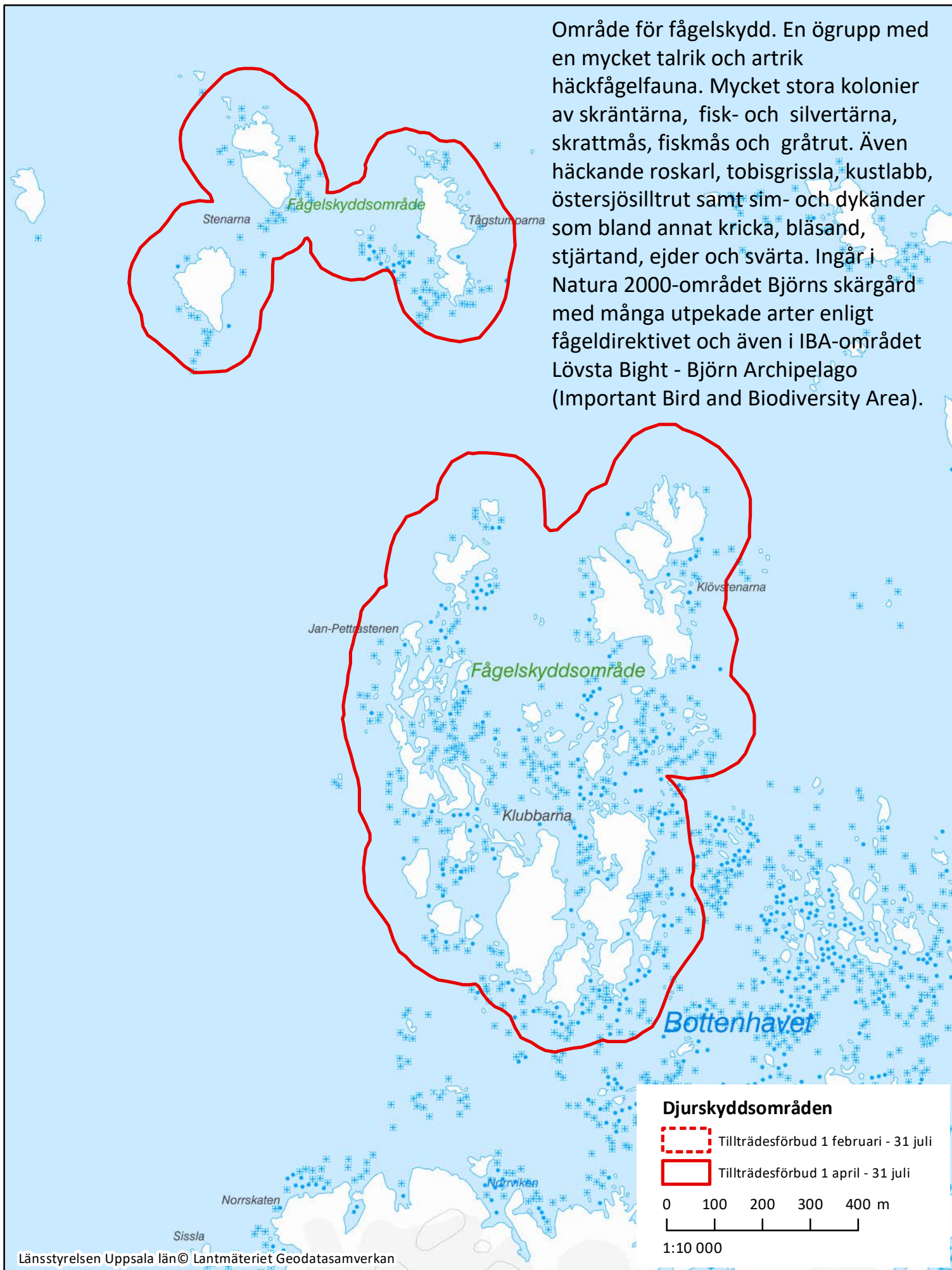
Djurskyddsområden

- Tillträdesförbud 1 februari - 31 juli
- Tillträdesförbud 1 april - 31 juli

0 100 200 m

1:5 000

Stenarna-Klubbarna (Fågelskydd)

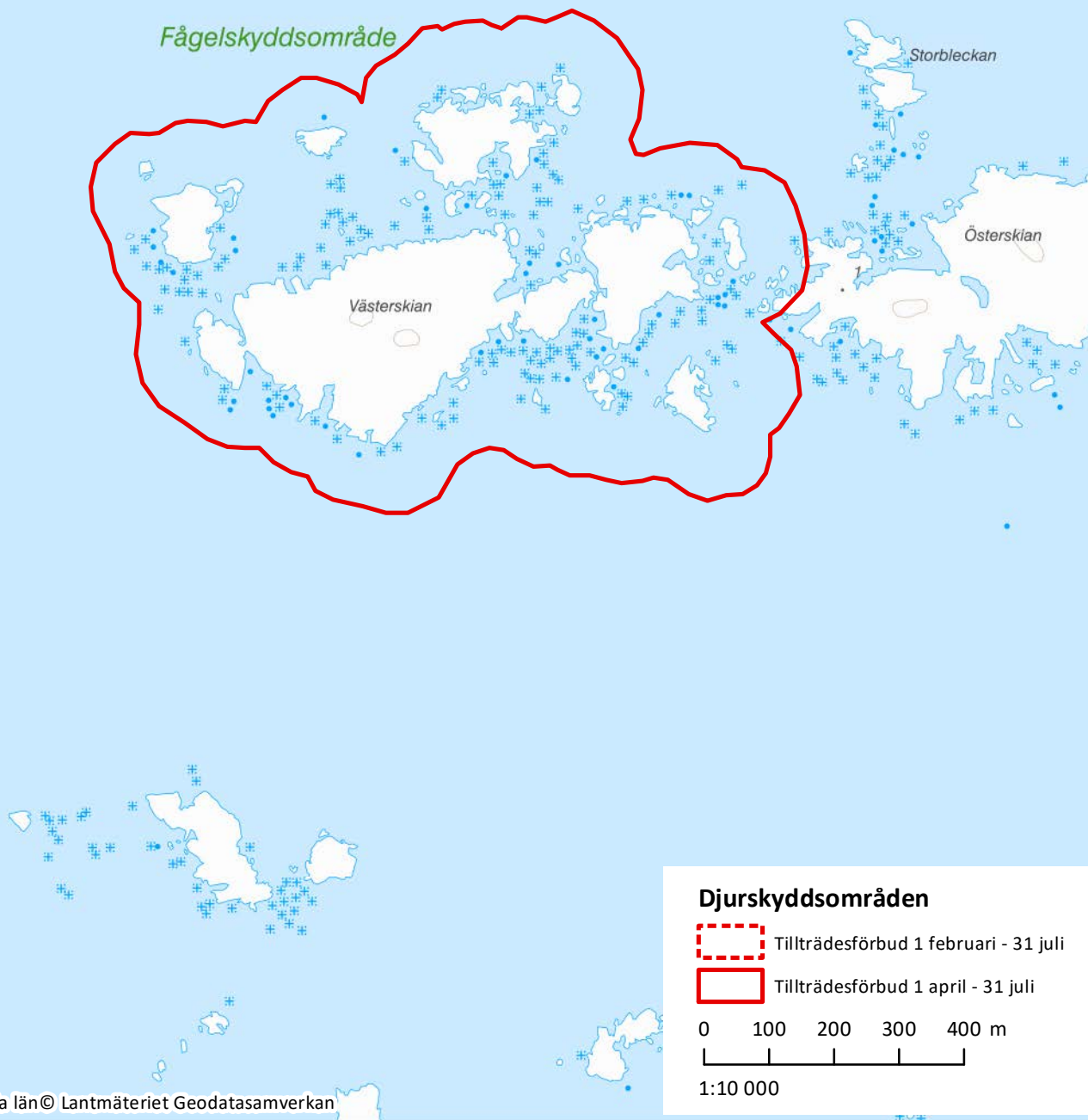

Västerskian (fågelskydd)

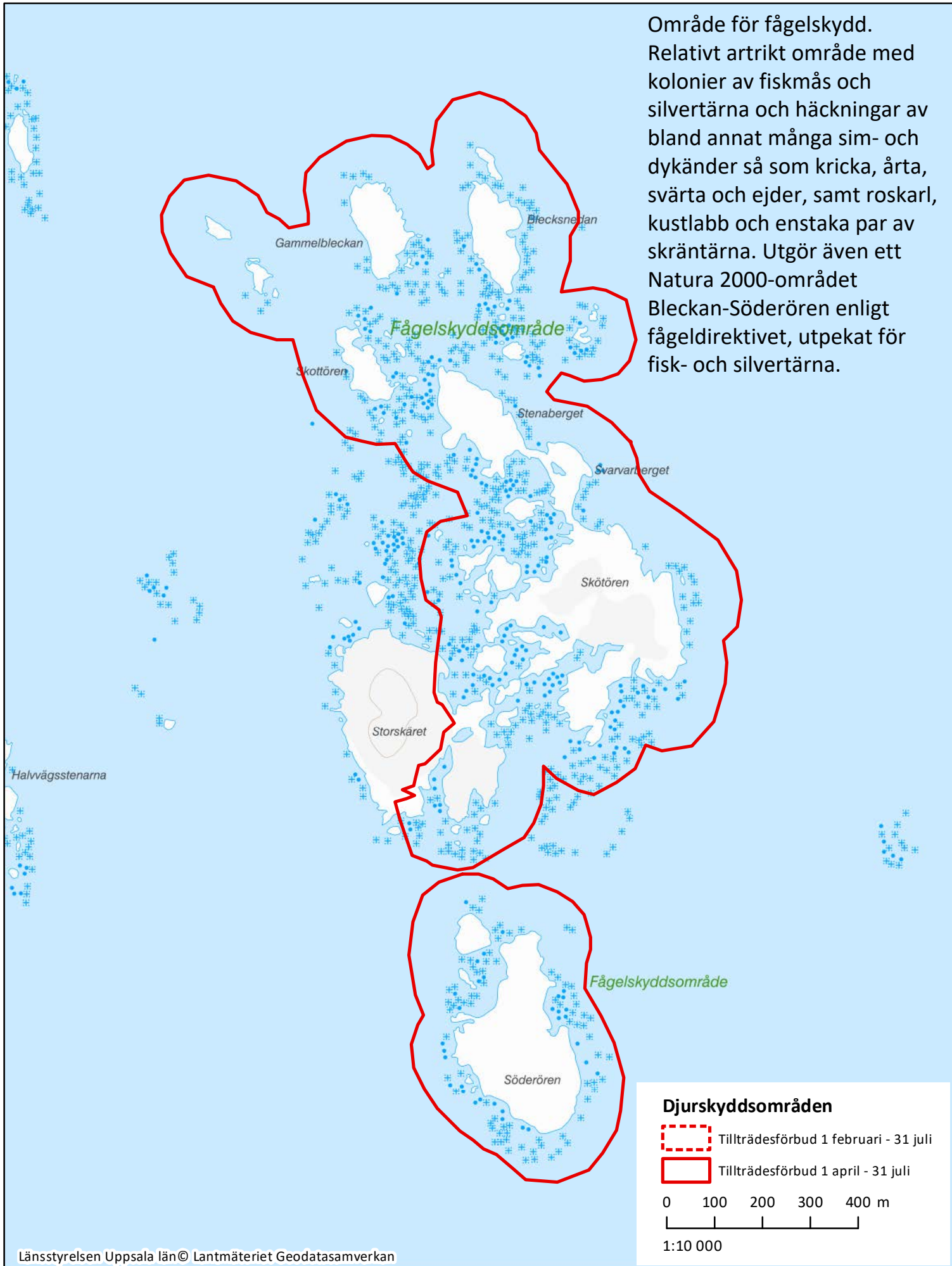
Bottenhavet

Område för fågelskydd. En ögrupp med en mycket artrik fågelfauna med bland annat roskarl, tobisgrissla, kustlabb, sim- och dykänder som bland annat kricka, bläsand, åрта, ejder och svärta samt ett flertal måsfågelarter. Ingår i Natura 2000-området Björns skärgård med många utpekade arter enligt fågeldirektivet och även i IBA-området Lövsta Bight - Björn Archipelago (Important Bird and Biodiversity Area).

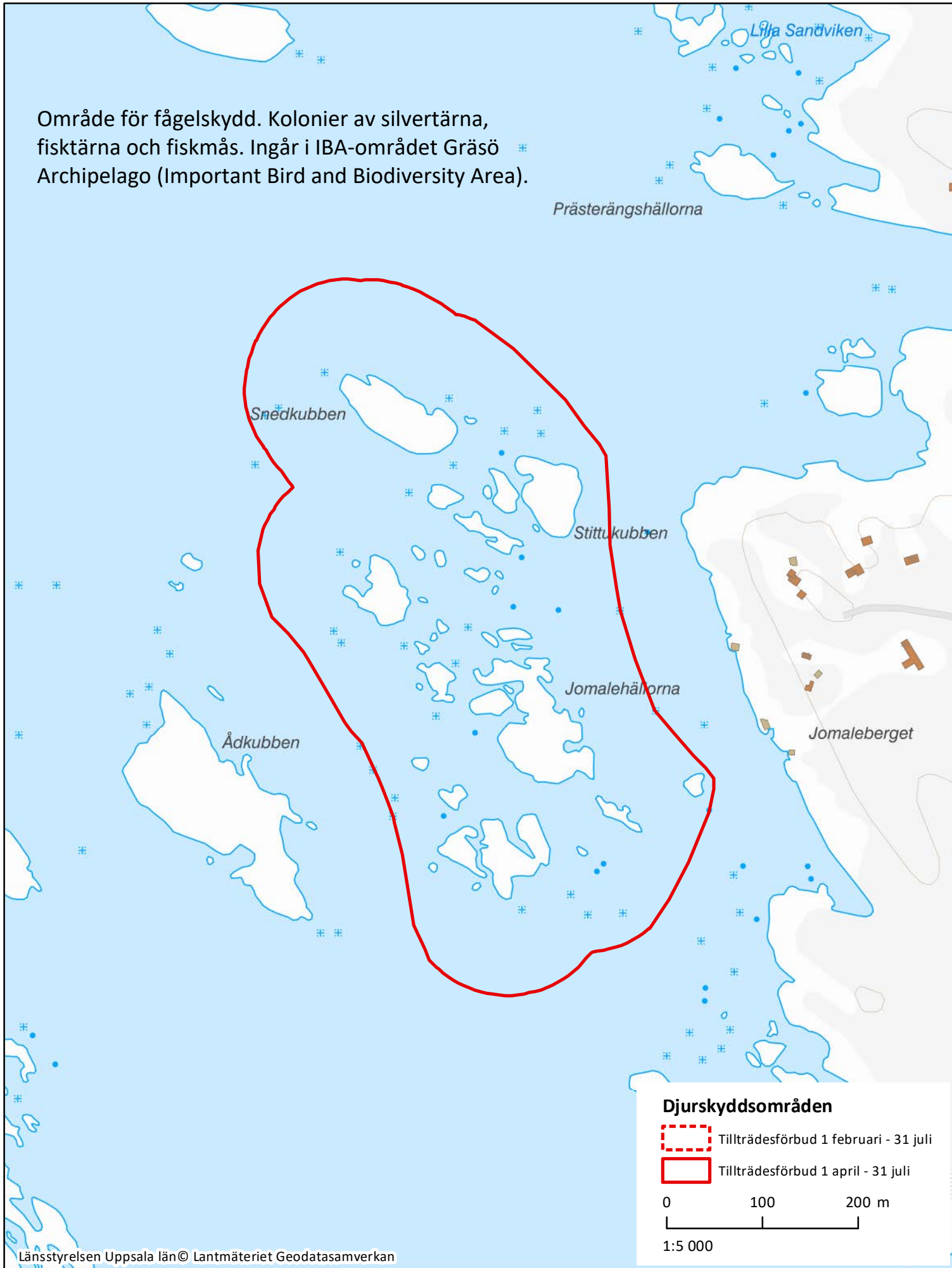
Bleckan-Söderören (Fågelskydd)

Område för fågelskydd.
Relativt artrikt område med kolonier av fiskmås och silvertärna och häckningar av bland annat många sim- och dykänder så som kricka, årta, svärta och ejder, samt roskarl, kustlabb och enstaka par av skrântärna. Utgör även ett Natura 2000-området Bleckan-Söderören enligt fågeldirektivet, utpekad för fisk- och silvertärna.

Jomale (fågelskydd)

Område för fågelskydd. Kolonier av silvertärna,
fisktärna och fiskmås. Ingår i IBA-området Gräsö
Archipelago (Important Bird and Biodiversity Area).

Hundbådan (fågelskydd)

Område för fågelskydd. Stora kolonier av östersjösilltrut, silvertärna och fiskmås, men även andra arter av måsfåglar samt ejder, svärta, tobisgrissla, tordmule, kustlabb och roskarl. Ingår i IBA-området Gräsö Archipelago (Important Bird and Biodiversity Area).

12

Djurskyddsområden

- Tillträdesförbud 1 februari - 31 juli
- Tillträdesförbud 1 april - 31 juli

0 100 200 m

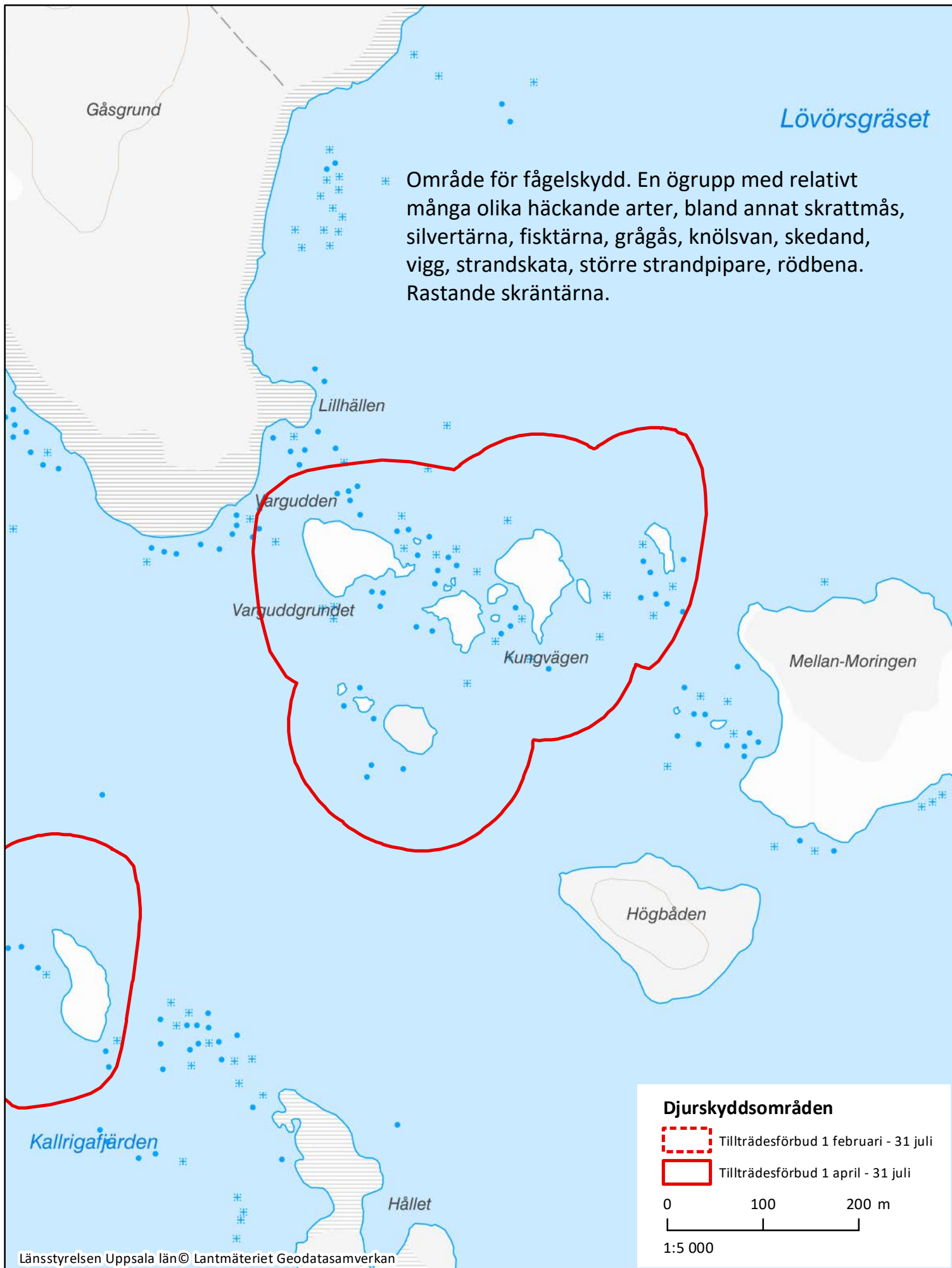
1:5 000

Länsman (fågelskydd)

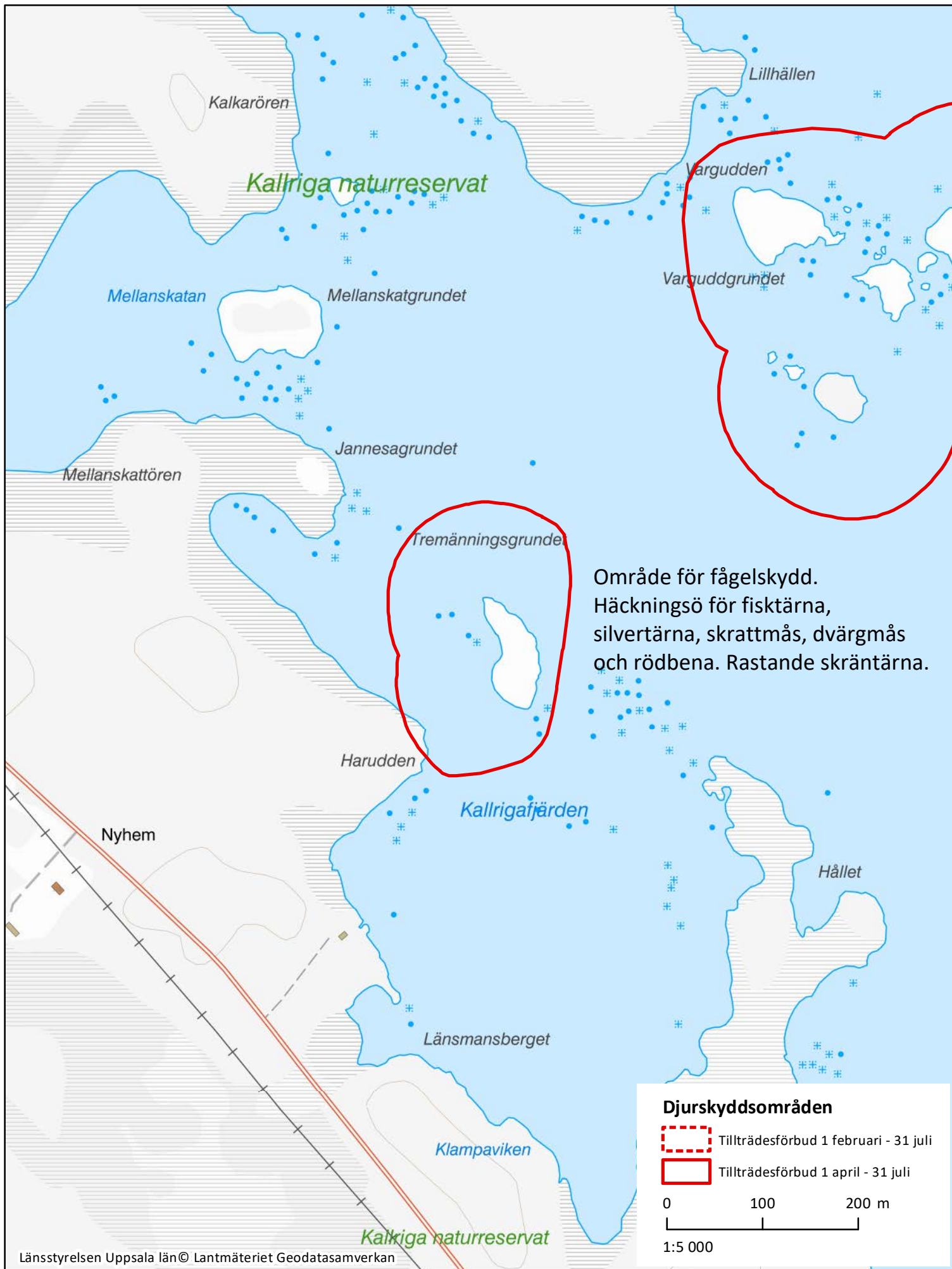
Område för fågelskydd. Stora kolonier av tobisgrissla, silvertärna, fisktärna, gråtrut och östersjösilltrut. Även frekventa häckningar av bland annat ejder, svärta och kustlabb. Enstaka häckningar av roskarl.

Vargudden (fågelskydd)

Tremänningsgrundet (fågelskydd)

Svartfluttu (fågelskydd)

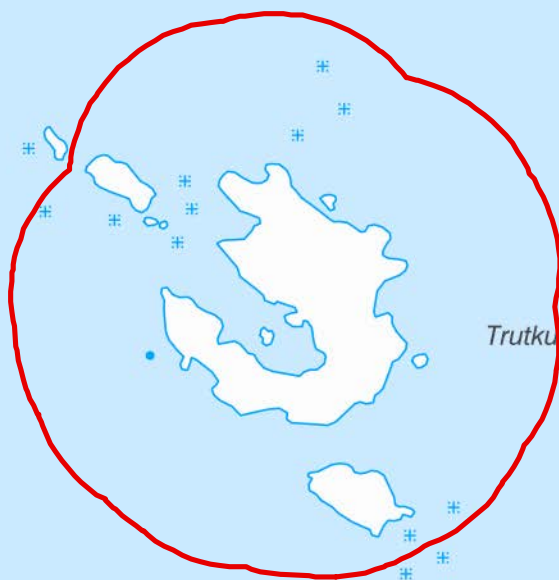
Område för fågelskydd. Stora kolonier av häckande måsfåglar; östersjösilltrut, silvertärna, fisktärna, fiskmå, och gråtrut. Även vigg och enstaka par av bland annat skrântärna, roskar, tobisgrissla, kustlabbe och kricka. Ingår i IBA-området Gräsö Archipelago (Important Bird and Biodiversity Area).

Trutkubbarna (fågelskydd)

Område för fågelskydd. Kolonier av silvertärna, fisktärna,
fiskmå, skratmå och enstaka häckningar av skrântärna.
Även rikt på vadare så som roskarl.

Trutkubbarna

Djurskyddsområden

- Tillträdesförbud 1 februari - 31 juli
- Tillträdesförbud 1 april - 31 juli

0 100 200 m

1:5 000

Själ fisket (fågelskydd)

Område för fågelskydd. Kolonier av silvertärna, fisktärna, fiskmå
och skrattmå samt enstaka häckningar av ejder och roskarl.
Ingår i IBA-området Gräsö Archipelago (Important Bird and
Biodiversity Area).

Djurskyddsområden

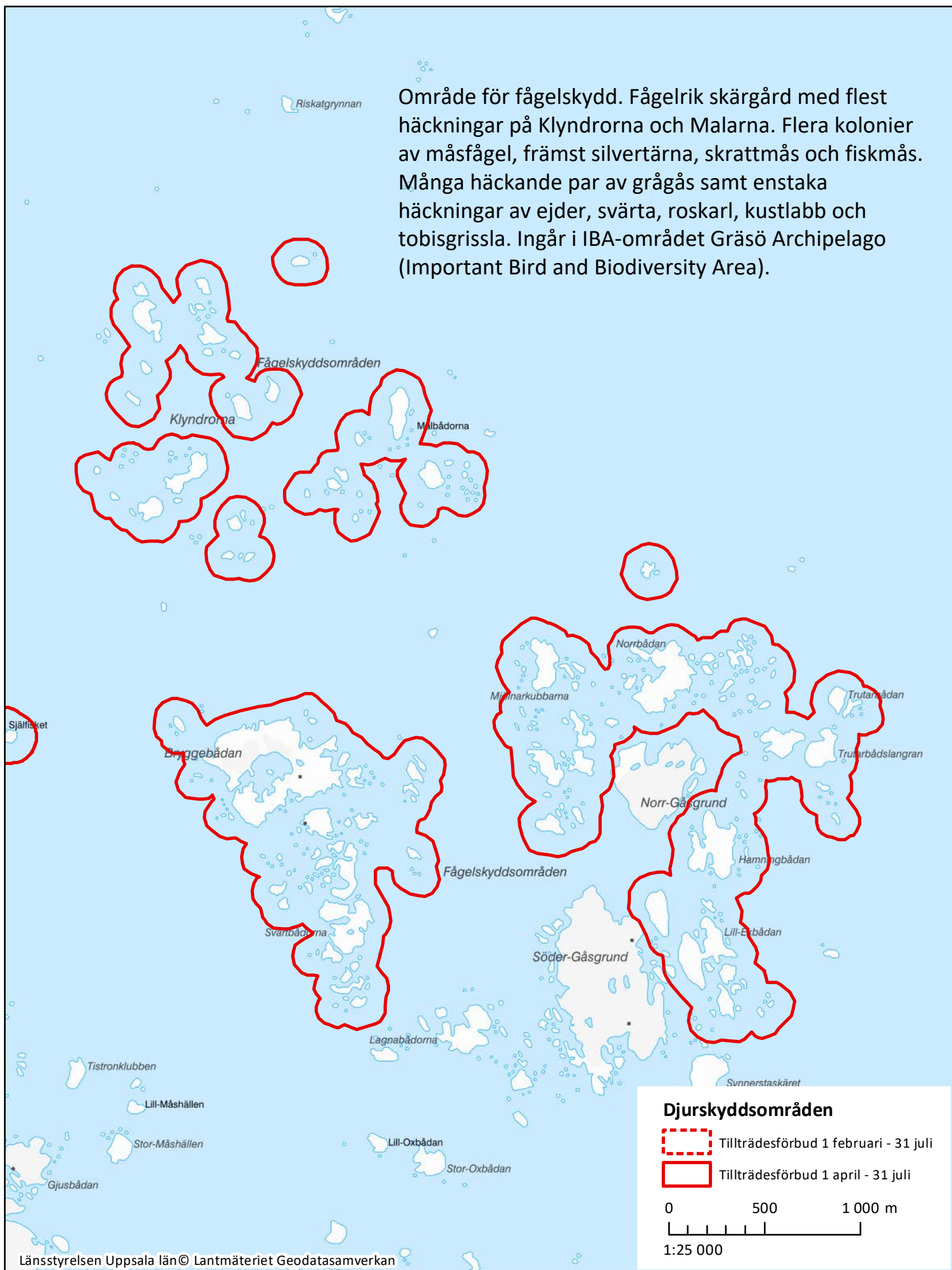
- Tillträdesförbud 1 februari - 31 juli
- Tillträdesförbud 1 april - 31 juli

0 100 m

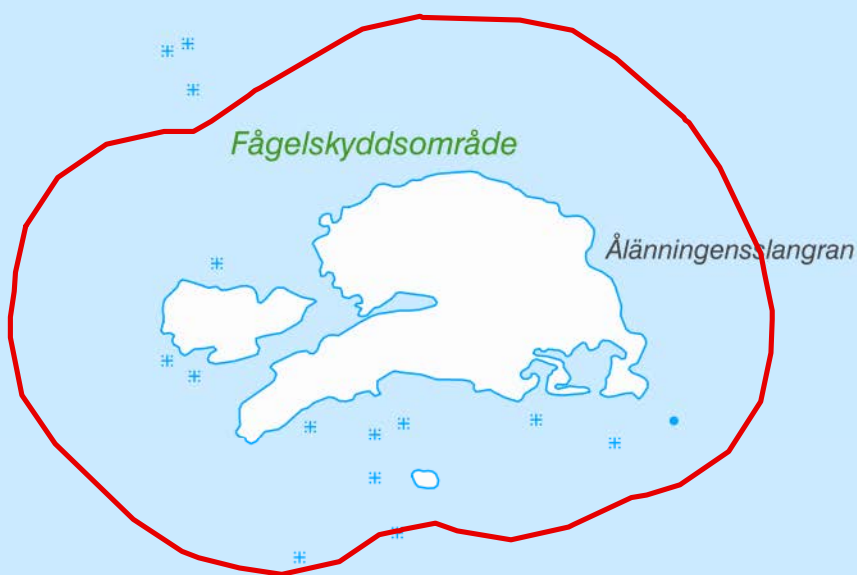
1:2 500

Klyndrona - Svartbådorna - Ekbådorna (fågelskydd)

Ålänningslangran (fågelskydd)

Område för fågelskydd. Stor koloni av östersjösilltrut och även mycket gråtrut, fiskmå, silvertärna samt enstaka häckningar av skrântärna. Relativt mycket ejder och tobisgrissla och enstaka par av kustlabb och roskarl. Ingår i IBA-området Gräsö Archipelago (Important Bird and Biodiversity Area).

Djurskyddsområden

- Tillträdesförbud 1 februari - 31 juli
- Tillträdesförbud 1 april - 31 juli

0 100 200 m

1:5 000

Klacken (sälskydd)

Område för sälskydd. Liggplats för ett stort antal gråsäl
året runt, men särskilt under pälsbytesperioden i maj-juni
då upp till 400 sälar har räknats.

Sälskyddsområde

Klacken

Djurskyddsområden

- Tillträdesförbud 1 februari - 31 juli
- Tillträdesförbud 1 april - 31 juli

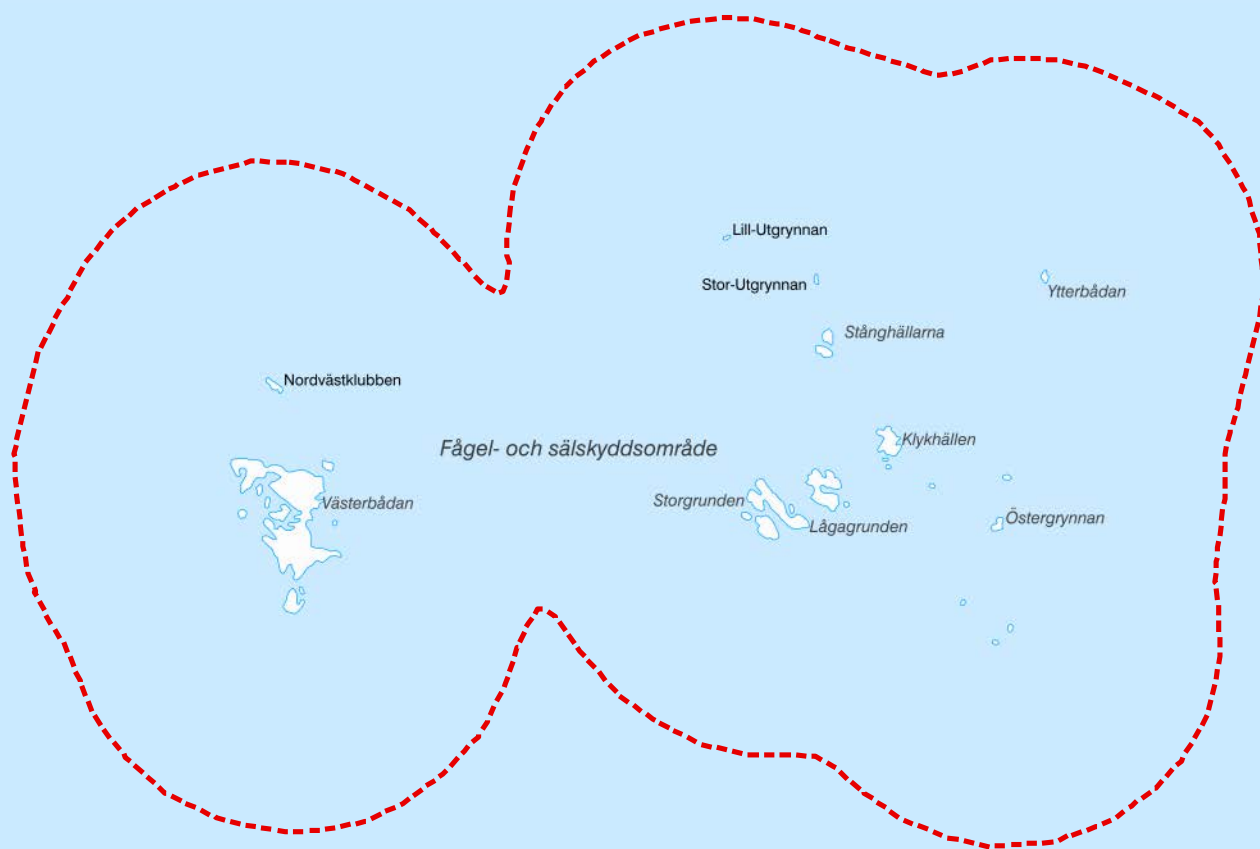
0 100 200 300 400 500 600 m

1:15 000

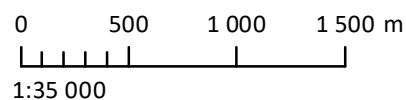
Västerbådan, Lågagrundet (fågel- och sälskydd)

Område för fågel- och sälskydd. En ögrupp med stora kolonier av fiskmås och silvertärna samt mycket andra måsfåglar och med enstaka häckningar av skrântärna. Även regelbundet häckande ejder, svärta, tordmule, tobisgrissla, roskarl och kustlabb. Liggplats för ett stort antal gråsälår året runt, men särskilt under pälsbytesperioden i maj-juni då upp till 1 900 sälar har räknats. Sälkutning kan eventuellt förekomma i området. Ingår i Natura 2000-området Västerbådan, Lågagrundet enligt fågeldirektivet utpekad för bl a skrântärna samt i IBA-området Gräsö Archipelago (Important Bird and Biodiversity Area).

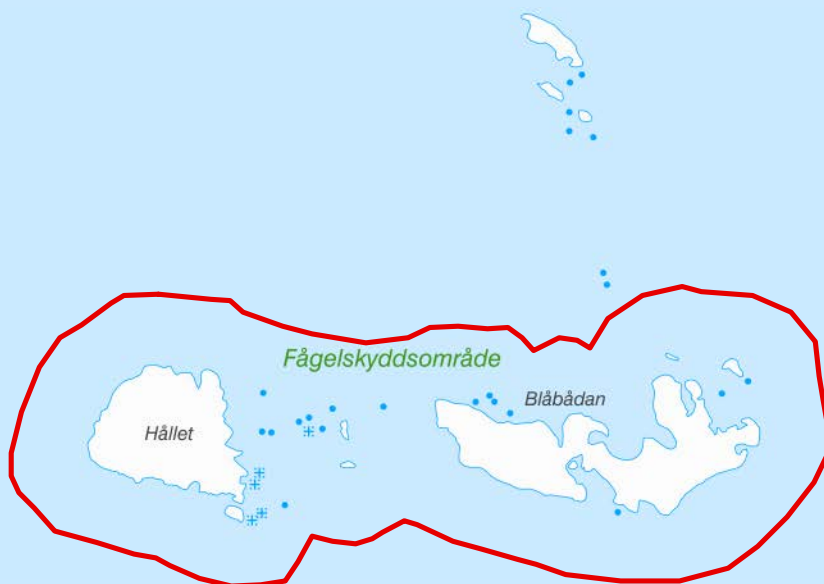
Djurskyddsområden

- Tillträdesförbud 1 februari - 31 juli
- Tillträdesförbud 1 april - 31 juli

Hället, Blåbådan (fågelskydd)

Område för fågelskydd. Stor silltrutkoloni på Blåbådan. Många häckande par av gråtrut, fiskmåås och silvertärna samt relativt mycket ejder, tobisgrissla och tordmule. Även svärta, roskarl och kustlabb samt enstaka häckningar av skrântärna. Ingår i Natura 2000-området Hället, Blåbådan enligt fågeldirektivet utpekad för bl a skrântärna samt i IBA-området Gräsö Archipelago (Important Bird and Biodiversity Area).

Djurskyddsområden

- Tillträdesförbud 1 februari - 31 juli
- Tillträdesförbud 1 april - 31 juli

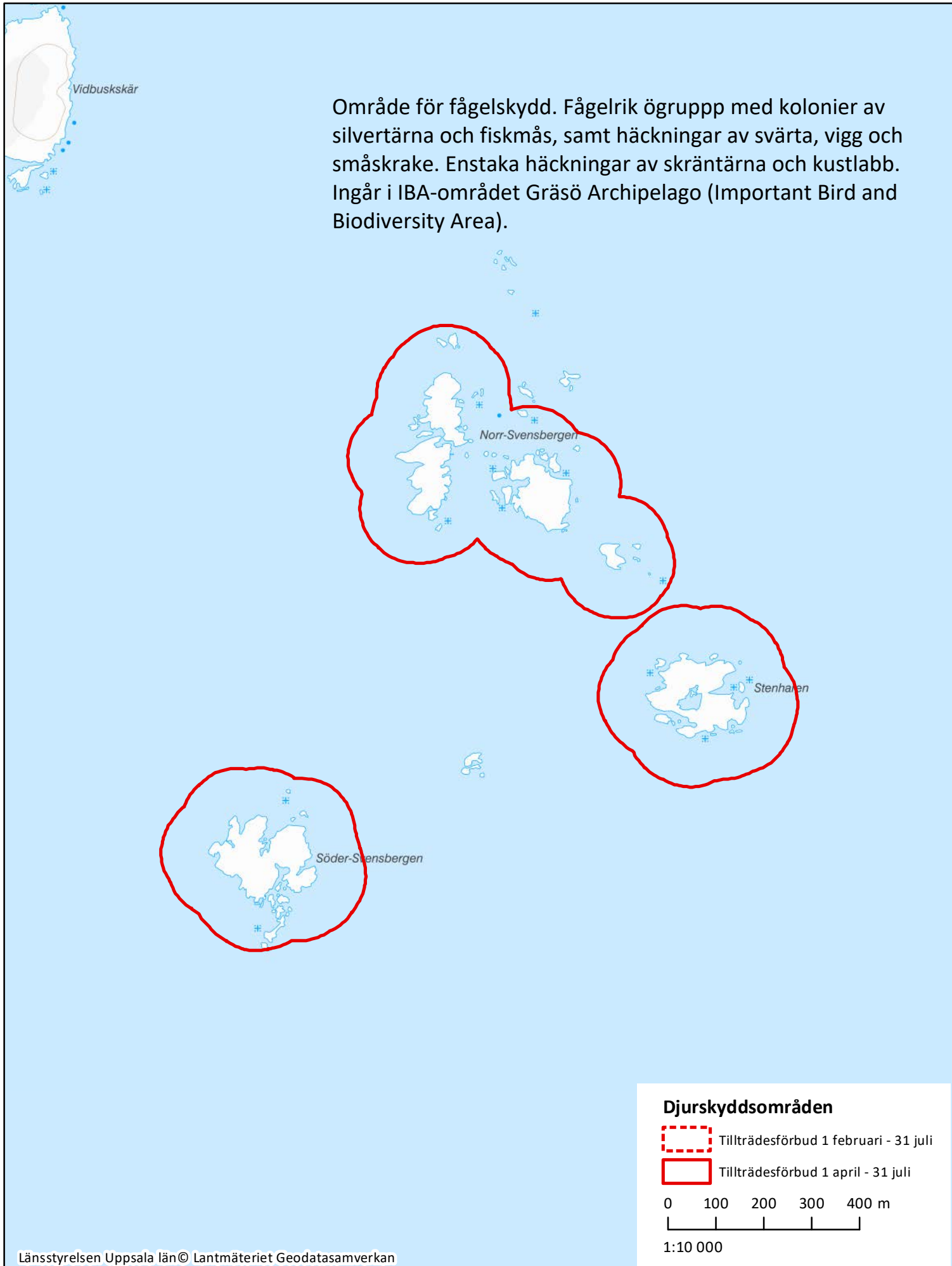
0 100 200 300 400 m

1:10 000

Svensbergen (fågelskydd)

Område för fågelskydd. Fågelrik ögrupp med kolonier av silvertärna och fiskmå, samt häckningar av svärta, vigg och småskrake. Enstaka häckningar av skrântärna och kustlabbe. Ingår i IBA-området Gräsö Archipelago (Important Bird and Biodiversity Area).

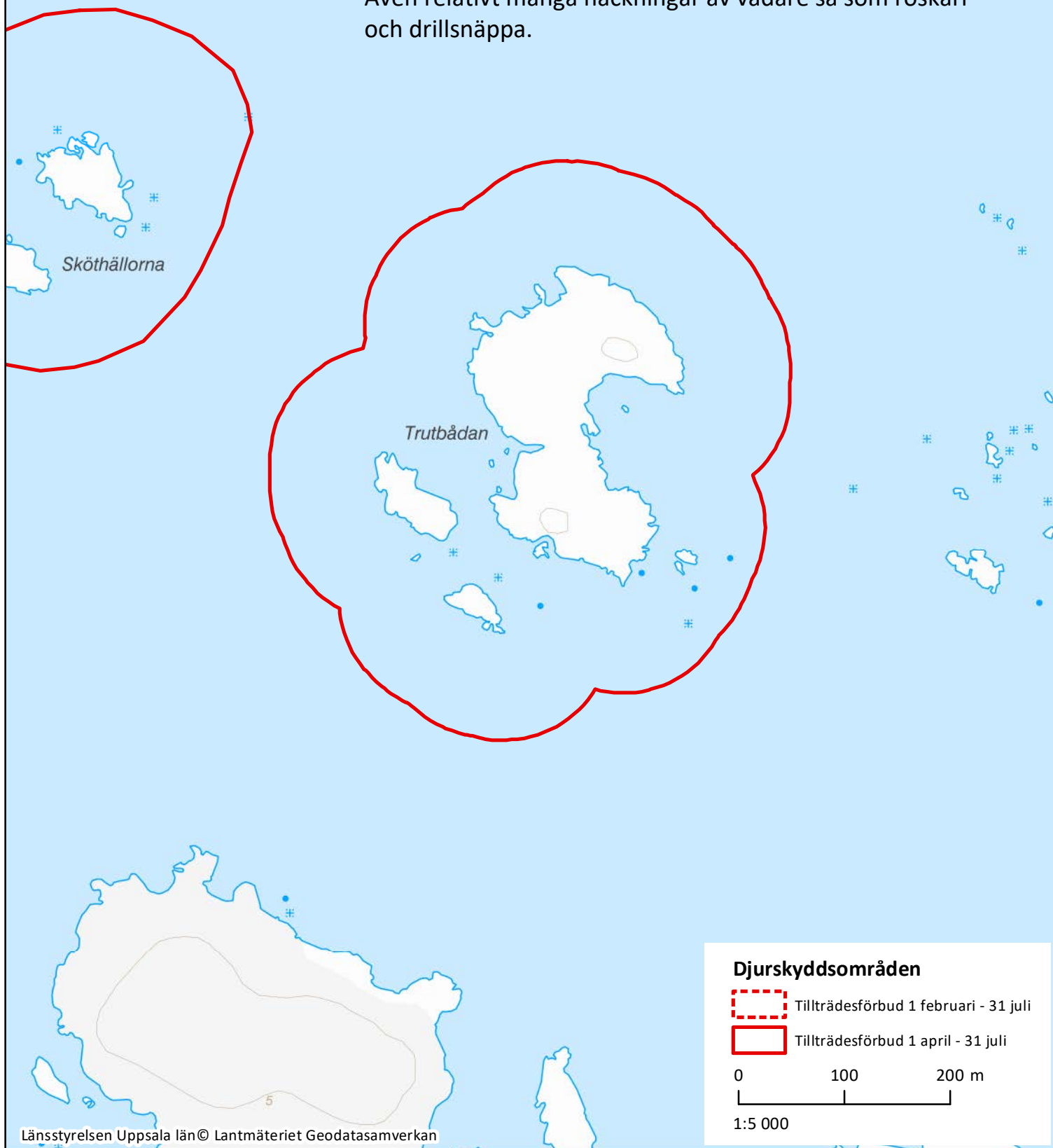

Trutbådan (fågelskydd)

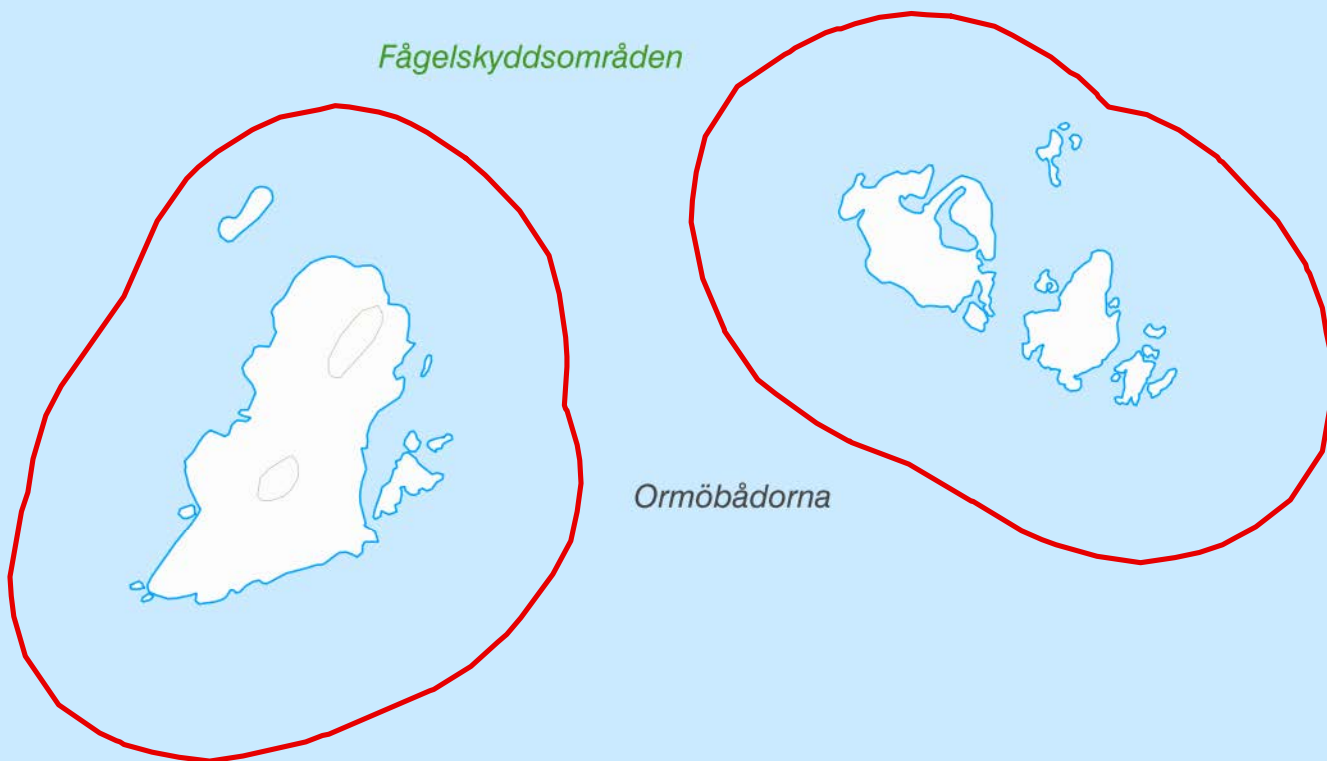
Område för fågelskydd. Kolonier av silvertärna, fisktärna, skrattmås och fiskmås. Enstaka häckningar av skrântärna. Även relativt många häckningar av vadare så som ros Karl och drillsnäppa.

Ormöbådorna (fågelskydd)

Område för fågelskydd. Kolonier av silvertärna och fiskmå. Gråtrut, skrattmå, silltrut och fisktärna häckar i mindre antal. Relativt mycket ejder och tobisgrissla. Enstaka par av svärta, roskarl, kustlabb och tordmule. Ingår i IBA-området Gräsö Archipelago (Important Bird and Biodiversity Area).

Fågelskyddsområden

Ormöbådorna

Djurskyddsområden

- Tillträdesförbud 1 februari - 31 juli
- Tillträdesförbud 1 april - 31 juli

0 100 200 m

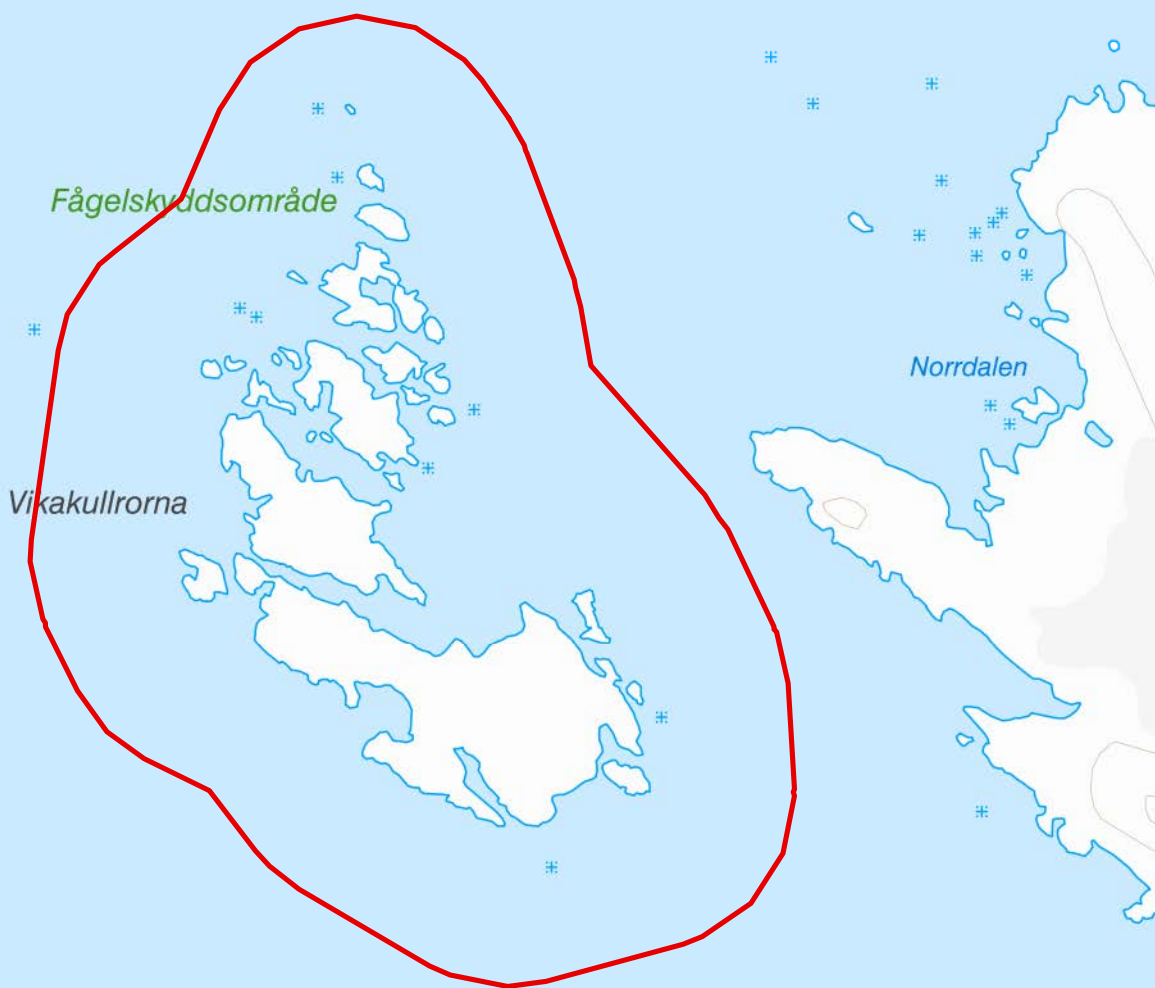

1:5 000

Vikakullrorna (fågelskydd)

18

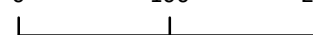
Område för fågelskydd. Mycket ejder samt mindre kolonier av fiskmå, gråtrut, silvertärna och skrattmå. Enstaka häckningar av skrântärna, tobisgrissla, kustlab, roska, och olika änder, bland annat svärta, kricka och snatterand. Ingår i IBA-området Gräsö Archipelago (Important Bird and Biodiversity Area).

Djurskyddsområden

- Tillträdesförbud 1 februari - 31 juli
- Tillträdesförbud 1 april - 31 juli

0 100 200 m

1:5 000

Norrskär (fågelskydd)

Väster-Svartkubben (fågelskydd)

Område för fågelskydd. Kolonier av tordmule och tobisgrissla.
Vissa år mycket häckande ejder och svärta. Enstaka häckningar
av sillgrissla, roskarl, kustlabb och andra måsfåglar.

Djurskyddsområden

- Tillträdesförbud 1 februari - 31 juli
- Tillträdesförbud 1 april - 31 juli

0 100 200 m

1:5 000

Öster-Svartkubben (fågelskydd)

Medbådan (fågelskydd)

Område för fågelskydd. Mycket fågelrik ö med kolonier av tordmule, tobisgrissla, östersjösilltrut, gråtrut och fiskmå. Gott om häckande ejder samt enstaka häckningar av skrântärna, svärta, kustlabb och roskarl.

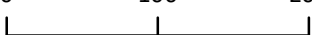

30

Djurskyddsområden

- Tillträdesförbud 1 februari - 31 juli
- Tillträdesförbud 1 april - 31 juli

0 100 200 m

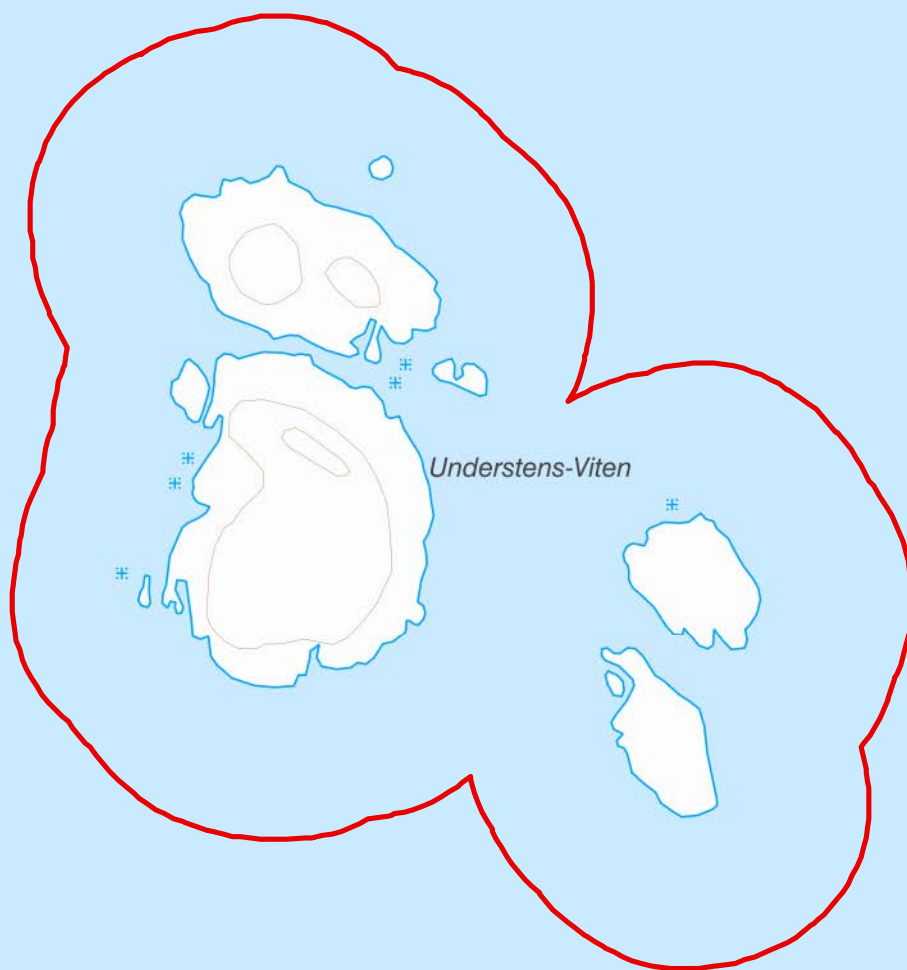
1:5 000

Understens-Viten (fågelskydd)

Område för fågelskydd. Mycket fågelrik ö med kolonier av tordmule, tobisgrissla, östersjösilltrut, gråtrut, fiskmåsar och silvertärna. Gott om häckande ejder samt enstaka häckningar av svärta, kustlabbar och roskarl.

30

Djurskyddsområden

- Tillträdesförbud 1 februari - 31 juli
- Tillträdesförbud 1 april - 31 juli

0 100 200 m

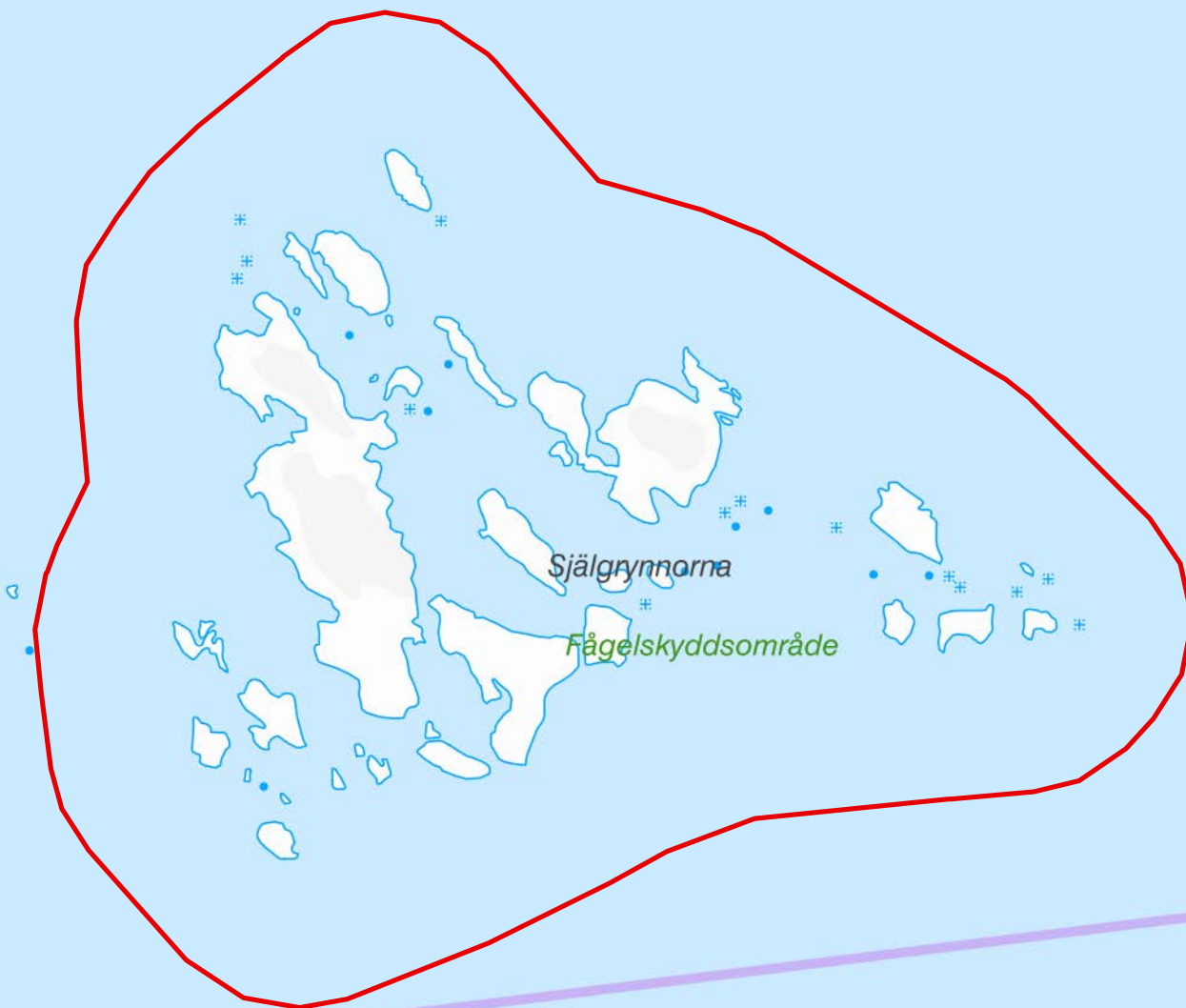

1:5 000

Själgrynnorna (fågelskydd)

12

Område för fågelskydd. En ögrupp med en relativt artrik häckfågelfauna. Mindre måsfågelkolonier, olika arter av gäss, sim- och dykänder samt någon enstaka skrântärnehäckning. Ingår i Natura 2000-området Själgrynnorna enligt fågeldirektivet, utpekat för bland annat fisk- och silvertärna.

Djurskyddsområden

- Tillträdesförbud 1 februari - 31 juli
- Tillträdesförbud 1 april - 31 juli

0 100 200 m

1:5 000

Bilaga 3. Tabell över djurskyddsområden som omfattas av beslutet

Tillhör Länsstyrelsen i Uppsala läns förslag till beslut om djurskyddsområden samt upphävande av tidigare djurskyddsområden
2020-12-15, dnr 511-6203-2019

Kart-bilaga	Namn	NVR ID	Kommun	Skydd	Tillträdesförbud (avstånd från strand och tid)	Status	Tidigare besluts-datum	Kriterier som uppfylls*	Kommentar
2:1	Kniven		Älvkarleby	Fågel	0 m 1/4-31/7	Nytt		abcfi	
2:2	Karl-Jansrabben-skären		Älvkarleby	Fågel	100 m 1/4-31/7	Nytt		abcf	
2:3	Hättan		Tierp	Fågel	100 m 1/4-31/7	Nytt		abcf	
2:4	Sör-Bränngrunds-skäret		Tierp	Fågel	100 m 1/4-31/7	Nytt		acf	
2:5	Ledskärsängarna	2010980	Tierp	Fågel	0 m 1/4-31/7	Oförändrat	1994-03-11	adefi	Justering av gräns i öster
2:6	Stenarna-Klubbarna	2010960	Tierp	Fågel	100 m 1/4-31/7	Oförändrat	1994-03-11, 1974-03-21	abcef	
2:7	Västerskian	2010959	Tierp	Fågel	100 m 1/4-31/7	Oförändrat	1994-03-11, 1974-03-21	abef	
2:8	Bleckan-Söderören	2010961	Tierp	Fågel	100 m 1/4-31/7	Oförändrat	1994-03-11, 1974-03-21	abce	
2:9	Jomale		Östhammar	Fågel	ca 100 m 1/4-31/7	Nytt		acf	Gräns avviker från 100 m
2:10	Hundbådan	2010987	Östhammar	Fågel	100 m 1/4-31/7	Oförändrat	2001-05-15	abcf	
2:11	Länsman	2010978	Östhammar	Fågel	100 m 1/4-31/7	Oförändrat	1994-03-11	abc	
2:12	Vargudden		Östhammar	Fågel	ca 100 m 1/4-31/7	Nytt		aci	Gräns avviker från 100 m
2:13	Tremänningsgrundet		Östhammar	Fågel	ca 100 m 1/4-31/7	Nytt		aci	Gräns avviker från 100 m
2:14	Svartfluttu		Östhammar	Fågel	100 m 1/4-31/7	Nytt		abcf	
2:15	Trutkubbarna		Östhammar	Fågel	100 m 1/4-31/7	Nytt		abc	
2:16	Själ fisket		Östhammar	Fågel	100 m 1/4-31/7	Nytt		abcf	
2:17	Klyndrorna - Svartbådorna - Ekbådorna	2010963	Östhammar	Fågel	100 m 1/4-31/7	Oförändrat	1994-03-11, 1974-03-21	abf	
2:18	Ålänningensslangran	2010975	Östhammar	Fågel	100 m 1/4-31/7	Oförändrat	1994-03-11	abcf	
2:19	Klacken	2010968	Östhammar	Säl	1000 m 1/2-31/7	Oförändrat	1994-03-11, 1976-04-22	ghi	
2:20	Västerbådan, Låggrundet	2010969	Östhammar	Fågel, säl	1000 m 1/2-31/7	Oförändrat	1994-03-11, 1976-04-22	abcefghi	
2:21	Hållet, Blåbådan	2010965	Östhammar	Fågel	100 m 1/4-31/7	Oförändrat	1994-03-11, 1974-03-21	abcef	Tidigare namn: Hållet-Blåbådan
2:22	Svensbergen		Östhammar	Fågel	100 m 1/4-31/7	Nytt		abcf	
2:23	Sköthällorna	2010979	Östhammar	Fågel	100 m 1/4-31/7	Oförändrat	1994-03-11	ac	
2:24	Trutbådan		Östhammar	Fågel	100 m 1/4-31/7	Nytt		abc	
2:25	Ormöbådorna	2010988	Östhammar	Fågel	100 m 1/4-31/7	Oförändrat	2001-05-15	abcf	
2:26	Vikakullorna	2010989	Östhammar	Fågel	100 m 1/4-31/7	Oförändrat	2001-05-15	abcf	
2:27	Norrskär		Östhammar	Fågel	100 m 1/4-31/7	Nytt		abcf	
2:28	Väster-Svartkubben		Östhammar	Fågel	100 m 1/4-31/7	Nytt		abc	
2:29	Öster-Svartkubben		Östhammar	Fågel	100 m 1/4-31/7	Nytt		abc	
2:30	Medbådan		Östhammar	Fågel	100 m 1/4-31/7	Nytt		abc	
2:31	Understens-Viten		Östhammar	Fågel	100 m 1/4-31/7	Nytt		abc	
2:32	Själgrynnorna	2010974	Östhammar	Fågel	100 m 1/4-31/7	Oförändrat	1994-03-11	abce	Tidigare namn: Själgrynnorna och intilliggande skär
	Svartören	2010973	Östhammar	Fågel		Upphävs	1990-06-08		
	Tärnbådan och Ådkubben	2010986	Östhammar	Fågel		Upphävs	2001-05-15		
	Forsmarksbruk	2010958	Östhammar	Fågel		Upphävs	2001-05-15, 1994-03-11, 1974-03-21 1967-12-19		
	Fluttuskären	2010962	Östhammar	Fågel		Upphävs	1974-03-21		
	Storlågån	2010964	Östhammar	Fågel		Upphävs	1994-03-11, 1974-03-21		
	Kräkören	2010976	Östhammar	Fågel		Upphävs	1994-03-11		
	Storgrundet	2010977	Östhammar	Fågel		Upphävs	1994-03-11		

* Kriterier för urval av områden:

- Viktiga häckningsplatser för rödlistade, fågeldirektivs- och ansvarsarter för Uppsala län, bland annat skrântarna, ejder och svärta (dock ej havsörn och fiskgjuse)
- Viktiga häckningsplatser för särskilt störningskänsliga arter, bland annat roska, tobisgrissla och kustlabb
- Större kolonier med över 50 par av häckande sjöfåglar, så som östersjösilltrut, gråtrut, skratmås, dvärgmås, fisktärna, silvertärna och tordmule (dock ej storskarv)
- Rastplatser av nationellt intresse för flyttande fåglar
- Natura 2000-områden enligt fågeldirektivet
- Områden av internationellt intresse utpekade som Important Bird and Biodiversity Areas (IBA)
- Viktiga liggplatser för gråsäl
- Områden där gråsälspopulationen övervakas genom regelbunden inventering
- Områden med stor risk för störning från båtar och besökare

Faktablad nr 23, ÅPH 23, Kommunerna. Kod: BALSE-023; ANSSE-023

Åtgärd	att vid revidering av de kommunala avfallsplanerna identifiera och belysa hur avfallshanteringen kan bidra till att minska uppkomsten av marint skräp samt sätta upp målsättningar för ett sådant arbete.
Motivering	En dominerande del av det skräp som återfinns i den marina miljön kommer från landbaserade källor varför avfallshanteringens påverkan på marint skräp behöver belysas. Genom att belysa vilka kommunala källor som finns till marint skräp och hur man kan arbeta för att förebygga dem samt sätta upp målsättningar för detta arbete kan kommunerna bidra till minskade mängder marint skräp och till att miljö kvalitetsnorm D.4 kan följas.
Miljö kvalitetsnorm	D.4 (HVMFS 2012:18, bilaga 3)
Genomförande	<p>Kommunerna har det övergripande ansvaret.</p> <p>Naturvårdsverket håller på att revidera föreskrifterna om innehållet i kommunal avfallsplan. Revideringen planeras bli klar våren 2016. Vägledning om kommunal avfallsplanering behöver tas fram i samband med revideringen.</p> <p>Avfallshanteringens påverkan på marint skräp behöver belysas. I samband med revidering av de kommunala avfallsplanerna ska därför kommunens möjligheter att påverka och minska uppkomsten av marint skräp belysas.</p> <p>Genom att belysa vilka kommunala källor som finns till marint skräp och hur man kan arbeta för att förebygga dem samt sätta upp målsättningar för detta arbete kan kommunerna bidra till minskade mängder marint skräp. Arbetet kan exempelvis ske genom utbildningsinsatser till dem som arbetar med avfallshandling, mer frekvent tömning av soptunnor i utsatt läge, utökade krav vid anläggning av återvinningsstationer eller genom att anlägga partikelfällor för att förhindra att mikrokräp når dagvattenbrunnar.</p> <p>Revidering av de kommunala avfallsplanerna kan starta 2016, arbetet enligt planerna kan pågå till 2021.</p>
Lagstiftning/regelverk	Enligt 15 kap. 11 § miljöbalken och avfallsförordning (2011:927) ska kommunerna ta fram avfallsplaner med uppgifter om avfall inom kommunen och om kommunens åtgärder för att minska avfallens mängd och farlighet.
Miljömål	Hav i balans samt levande kust och skärgård. God bebyggd miljö.
Bakgrund	<p>En dominerande del av det skräp som globalt återfinns i den marina miljön kommer från landbaserade källor, också i Sverige (särskilt Östersjön, MARLIN 2013) och på stadsnära stränder (Håll Sverige Rent 2014). Mängden skräp från havsbaserade källor är högre på oexploaterade stränder, särskilt längs med Bohuskusten (Svärd, B 2013a). Marint skräp kan komma direkt från besökare på stränder, men ofta också genom brister i avfallshandling på land och via vattendrag (EU-TSGML 2011), varför avfallshandlingens betydelse för uppkomsten av marint skräp behöver belysas.</p> <p>Den nationella avfallsplanen (Naturvårdsverket 2012) och avfallsbyggande programmet styr inriktningen på avfallsarbetet på Naturvårdsverket och är vägledande för avfallsarbetet för andra aktörer inom avfallsområdet. Dessa styrdokument är bland annat vägledande för kommunernas avfallsplaner. Enligt miljöbalken ska kommunerna ta fram avfallsplaner med uppgifter om avfall inom kommunen och om kommunens åtgärder för att minska avfallens mängd och farlighet.</p> <p>Det finns behov av att i både nationella och kommunala planer och program visa på att det finns en koppling mellan avfallshandling och marint skräp.</p> <p>Problematiken kring marint avfall kan se mycket olika ut för olika kommuner, varför det finns ett behov av att varje kommun gör en analys av problemets omfattning och eventuella lösningar för just den kommunen. Detta gäller inte endast kommuner längs kusten, utan också kommuner som genomkorsas av vattendrag som leder ut till kusten, eftersom vattendrag kan vara viktiga vägar för transport av avfall (EU-TSGML 2011).</p>
Geografisk omfattning	Nationellt, främst kust. Nordsjön och Östersjön
Koordinering EU-direktiv	I EU kommissionens tidigare meddelande om cirkulär ekonomi, COM (2014), föreslogs ett mål för att minska den marina nedskräpningen med 30 procent fram till 2020 för de tio vanligaste skräpföremålen som hittas på stränderna samt för

Utdrag från Åtgärdsprogrammet för havsmiljön:

<https://www.havochvatten.se/download/18.45ea34fb151f3b238d8d1217/1452867739810/rapport-2015-30-atgardsprogram-for-havsmiljon.pdf>

fiskeutrustning som hittats till havs. Vidare lämnades förslag till ändring av bland annat Avfallsdirektivet (bilaga 1 till COM 2014) där nedskräpning föreslogs ingå i de nationella avfallsplanerna (sker redan i Sverige) och producentansvaret föreslogs utökas till att också omfatta ledet efter konsumentledet i form av förebyggande arbete och skräpplockaraktiviteter. Den nya EU-kommission som tillträdde efter EU-valet 2014 drog tillbaka de lagstiftningsförslag som ingick i paketet om cirkulär ekonomi och ska återkomma med nya förslag i slutet av 2015.

Regional koordinering

Ospar (Nordstatlantén) har i juni 2014 beslutat om en regional aktionsplan mot marint skräp i Nordstatlantén, i denna plan lyfts i bilaga 2, åtgärd 67 behovet av att införa en koppling till marint skräp i ländernas nationella avfallsförebyggande program och avfallsplaner, vidare listas i åtgärd 35, 68 och 70 olika typer av styrmedel som kan användas för att minska uppkomsten av marint skräp (Ospar 2014).

Helcom (Östersjön) har i mars 2015 antagit en regional aktionsplan mot marint skräp. Även denna plan innehåller åtgärder, på både regional (åtgärd RL1) och nationell (åtgärd NL1) nivå, som handlar om att tydliggöra kopplingen mellan avfallshantering och marint skräp i ländernas nationella och lokala avfallsplaner och program.

Bieffekter

Möjliga positiva bieffekter:

Denna åtgärd baseras på antagandet att det ofta finns en koppling mellan nedskräpning på land och mängden avfall i den marina miljön. Att inkludera ett strategiskt tänkande kring marint avfall kan därför också bidra till att nedskräpningen på land minskar.

Att inkludera marint skräp i avfallsplanerna kan initialt bli dyrt för kommunerna, men detta kan delvis motverkas av att kostnaderna för renhållning och städning av stränder kan minska. Det finns också en kostnad av förekomsten av marint avfall, för till exempel, besöksnäring, jordbruk och fiske (Mouat, J. et al. 2010). Att ta hänsyn till problemet med marint avfall i kommunens planering bör vara positivt för sådana näringar. Minskade mängder marint skräp får också positiva effekter för djurlivet. En bättre avfallshantering där resurser såsom plast omhändertas på ett effektivt sätt bidrar också till ett mer resurseffektivt samhälle och kan i förlängningen bidra till en minskad klimatpåverkan.

Möjliga negativa bieffekter:

Varje ytterligare analys som läggs på kommunerna kommer att ta tid/resurser från de nuvarande uppgifterna. Marint skräp är dock en viktig miljöfråga, som inte självklart är med i kommunala analyser idag, vilket försvarar att kommunerna åläggs även denna uppgift.

Samhällsekonomiska konsekvenser

Kostnads-nyttoanalys och kostnadseffektivitet har analyserats, se kapitlet Samhällsekonomiska konsekvenser av åtgärdsprogrammet

Myndigheters och kommuners rapportering till vattenmyndigheterna om genomförandet av åtgärdsprogram 2016-2021.

Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för 2016-2021 riktar åtgärder till 11 nationella myndigheter och samtliga länsstyrelser och kommuner. Utöver att genomföra de myndighetsspecifika åtgärderna ska myndigheter och kommuner, enligt åtgärd 1 i åtgärdsprogrammet, årligen rapportera till vattenmyndigheterna om genomförandet av sina respektive åtgärder.

Rapporteringen utgör underlag för uppföljning av genomförda åtgärder, för att bedöma huruvida fastställda miljö kvalitetsnormer för vatten kommer att uppnås eller ej. Rapporteringen utgör även underlag för revideringen av vattenmyndigheternas åtgärdsprogram 2021-2027.

Frågorna är generellt desamma som tidigare år eftersom vi närmar oss slutet på förvaltningscykeln och vill kunna jämföra återrapporteringssvaren för 2020 med tidigare år. Nytt i årets rapportering är en ökad möjlighet för länsstyrelser och kommuner att kunna uttrycka eventuella begränsningar i sitt arbete och vad som i så fall har varit orsakerna till varför åtgärds målen inte kunnat uppnås. Denna ökade information förväntas kunna förbättra möjligheterna för vattenmyndigheterna att kunna analysera lägesbilden, samt återkoppla och stötta länsstyrelser och kommuner.

För nationella myndigheter finns det frågor som ska besvaras och uppgifter som ska lämnas in som bilaga till detta missiv. Svaren sänds in digitalt till vastragotaland@lansstyrelsen.se, var vänlig ange diarienummer 537-50596-2020 i e-postmeddelandets ärendemening.

Kommuner och länsstyrelser besvarar frågor via unika webbformulär. E-post med länk till webbformuläret har skickats till den officiella e-postbrevlådan för respektive länsstyrelse och kommun den 1 december 2020. De länsstyrelser och kommuner som berörs av fler än ett vattendistrikt behöver bara lämna ett svar.

Alla svar ska vara vattenmyndigheterna tillhanda **senast den 28 februari 2021**.

Vattenmyndigheterna i samverkan genom

*Landsbövding i Västra Götalands län
Ordförande i Vattendelationen för Västerhavets vattendistrikt*

Vid eventuella frågor kontaktas:

[Redacted]

Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Vattenmyndigheten för Västerhavets vattendistrikt

Tel: 010-224 40 00

E-post: [Redacted]@[lansstyrelsen.se](mailto:[Redacted]@lansstyrelsen.se)

[Redacted]

Länsstyrelsen i Norrbottens län, Vattenmyndigheten i Bottenvikens vattendistrikt

Tel: 010-225 52 74

E-post: [Redacted]@[lansstyrelsen.se](mailto:[Redacted]@lansstyrelsen.se)

[Redacted]

Länsstyrelsen Västernorrland, Vattenmyndigheten i Bottenhavets vattendistrikt

Tel: 0611-34 92 75

E-post: [Redacted]@[lansstyrelsen.se](mailto:[Redacted]@lansstyrelsen.se)

Frågor till kommunerna för rapportering av genomförda åtgärder i Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram 2020

Har enkäten förankrats i kommunstyrelsen?

- Ja
 Nej

För vilken kommun svarar du på den här enkäten? *

Östhammars kommun

Välj vilket/vilka vattendistrikt kommunen tillhör: *

- Bottenvikens vattendistrikt
 Bottenhavets vattendistrikt
 Norra Östersjöns vattendistrikt
 Södra Östersjöns vattendistrikt
 Västerhavets vattendistrikt
 Vet inte

Del 1. Miljötillsyn (åtgärd 1, 2, 3, 4, 5c)

1. Har miljö kvalitetsnormerna för vatten använts som prioritering i kommunens behovsutredning?

- I behovsutredningen är miljö kvalitetsnormen för vatten en prioriteringsgrund för tillsynen
- I behovsutredningen är inte miljö kvalitetsnormen för vatten en prioriteringsgrund för tillsynen
- Kommunen har inte gjort någon behovsutredning

1.1 Kommentera hur ni arbetar med detta:

En behovsutredning håller på att utarbetas.

1.2 Om inte, var god kommentera (t.ex. resursbrist, kunskapsbrist, annat):

Behovsutredningen är inte färdigställd pga resursbrist år 2020.

2. Har miljö kvalitetsnormer för vatten använts som prioritering i planering av den egeninitierade tillsynen i kommunens tillsynsplan?

- I tillsynsplanen är miljö kvalitetsnormen för vatten en prioriteringsgrund för tillsynen
- I tillsynsplanen är inte miljö kvalitetsnormen för vatten en prioriteringsgrund för tillsynen
- Kommunen har inte gjort någon behovsutredning

2.1 Kommentera hur ni arbetar med detta:

Utsläpp till avlopp inom industrier, dagvattenhantering och avloppsreningsverk är prioriterade inom tillsynen.

Vi ser systematiskt på utsläppsfrågor i all tillsyn och har ett väl utvecklat program för att inventera och bedriva tillsyn på enskilda avlopp.

All tillsyn prioriteras utifrån miljörisker och miljö tillstånd, bland annat ekologisk status och miljö kvalitetsnormer.

3. Hur många tillsynsobjekt av nedanstående verksamheter har kommunen tillsyn över samt årligt tillsynsbehov och genomförd tillsyn under 2020?

Hämta uppgifterna om tillsynsbehov från kommunens behovsutredning enligt §6 miljötillsynsförordningen (2011-13).

3.1 Tillståndspliktig (B) djurhållning

Antal objekt:	<input type="text" value="0"/>
Årligt tillsynsbehov, antal dagar:	<input type="text"/>
Genomförd tillsyn, antal dagar:	<input type="text"/>

3.2 Anmälningspliktig djurhållning (C), uppskattat antal

Antal objekt:	<input type="text" value="5"/>
Årligt tillsynsbehov, antal dagar:	<input type="text" value="3"/>
Genomförd tillsyn, antal dagar:	<input type="text" value="3"/>

3.3 Djurhållning och/eller växtodling (U), uppskattat antal

Antal objekt:	<input type="text" value="110"/>
Årligt tillsynsbehov, antal dagar:	<input type="text" value="20"/>
Genomförd tillsyn, antal dagar:	<input type="text" value="20"/>

3.4 Hästgård* uppskattat antal

* Hästgårdar med mer än 10 hästar utanför känsligt område och mer än 2 hästar i känsligt område enligt kraven på tät lagring av gödsel.

Antal objekt:	<input type="text" value="55"/>
Årligt tillsynsbehov, antal dagar:	<input type="text" value="5"/>
Genomförd tillsyn, antal dagar:	<input type="text" value="5"/>

3.5 Avloppsreningsanläggning >2000 pe

Antal objekt:

Årligt tillsynsbehov, antal dagar:

Genomförd tillsyn, antal dagar:

3.6 Avloppsreningsanläggning >200 pe

Antal objekt:

Årligt tillsynsbehov, antal dagar:

Genomförd tillsyn, antal dagar:

3.7 Avloppsreningsanläggning 26-200 pe, uppskattat antal

Antal objekt:

Årligt tillsynsbehov, antal dagar:

Genomförd tillsyn, antal dagar:

3.8 Avloppsledningsnät*

*Med avloppsledningsnät avses sådana som är allmänna enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster och hörande till avloppsreningsanläggning. Verksamhetsutövare kan ha ett/flera avloppsledningsnät som leder till en/flera avloppsreningsanläggningar (se även [Bilaga 1 i Naturvårdsverkets vägledning 2016:8](#)).

Antal objekt:

Årligt tillsynsbehov, antal dagar:

Genomförd tillsyn, antal dagar:

3.9 Små avlopp <25 pe, uppskattat antal

Antal objekt:

Årligt tillsynsbehov, antal dagar:

Genomförd tillsyn, antal dagar:

3.10 Vattenskyddsområde allmänna*

*Under förutsättning att kommunen har tagit över tillsynen från länsstyrelsen.

Antal objekt:

Årligt tillsynsbehov, antal dagar:

Genomförd tillsyn, antal dagar:

3.11 Verksamhet (åtgärd 5) Vattenskyddsområde enskilda*

*Under förutsättning att kommunen har tagit över tillsynen från länsstyrelsen.

Antal objekt:

Årligt tillsynsbehov, antal dagar:

Genomförd tillsyn, antal dagar:

4. Tas hänsyn till miljökvalitetsnormer för vatten vid tillsyn av:

4.1. Jordbruksverksamheter enligt åtgärd 2?

Ja

Nej

4.1.1 Om ja, utveckla hur. Har tillsynen exempelvis medfört att åtgärder för att minska näringsläckage vidtagits?

Tillsyn på jordbruk har alltid fokus på hur hantering av gödsel och andra möjliga källor till näringsläckage kan riskminimeras.

4.2 Avloppsledningsnät och avloppsreningsverk enligt åtgärd 3?

- Ja
 Nej

4.2.1 Om ja, utveckla hur. Har tillsynen exempelvis medfört att åtgärder för att begränsa utsläppen av näringsämnen, prioriterade och särskilt förorenade ämnen vidtagits?

Uppströmsarbete med alla verksamheter som kan tänkas släppa ut föroreningar i dag- och avloppsvatten.

4.3 Enskilda avlopp enligt åtgärd 3?

- Ja
 Nej

4.3.1 Om ja, utveckla hur. Exempelvis, har tillsynen medfört att åtgärder för att begränsa utsläppen av kväve och fosfor vidtagits?

Vi har ett stort fokus på inventering av enskilda avlopp och höga krav på de stora avloppsreningsverken. Vi använder hög skyddsnivå för de vattenrecipenter som har dålig ekologisk status och ställer därmed höga krav på avloppsrening.

5. Tillämpar kommunen krav på hög skyddsnivå, eller högre, där det behövs för att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten?

- Ja
 Nej

5.1 Kommentera hur ni arbetar med detta:

Ökade krav ställs ibland. Vanligast är efterföljande rening efter minireningsverk.

Vi ser också över möjligheterna att ställa krav på nollutsläpp från WC i detaljplaner och förhandsbesked vid särskilt känsliga vatten med dålig vattenstatus. Vår utmaning i den frågan är att hitta bra lösningar för omhändertagande av slam från slamavskiljare och klosettwater från slutna tankar.

6. Hur många större enskilda vattentäkter (som försörjer >50 personer eller producerar >10 m³/dygn) finns det totalt inom kommunen?

Ange antal eller ange "Vet ej":

7. Hur många av de större enskilda vattentäkterna har någon form av skydd? (Vattenskyddsområde enligt 7 kap miljöbalken, lokala skyddsföreskrifter, annat.)

Ange antal (enbart siffror):

8. Pågår/planeras arbete för att skydda enskilda vattentäkter (som försörjer >50 personer eller har ett uttag på mer än 10 m³/dygn) till exempel genom vattenskyddsområden med tillhörande föreskrifter eller genom lokala hälsoskyddsföreskrifter?

- Ja
 Nej

8.1 Kommentera hur ni arbetar med detta:

8.2 Om inte, var god kommentera (t.ex. resursbrist, kunskapsbrist, annat):

Kommunen har i VA-planen som tas fram påbörjat en identifiering av dessa vattentäkter men har i nuläget inte resurser för att prioritera tillsyn av området.

Miljötillsyn

Nyttillkomna frågor för rapportering av åtgärdsprogram för nya prioriterade ämnen i ytvatten och PFAS i grundvatten 2018–2021.

9. Med avseende på PFOS i ytvatten och PFAS (summa 11) i grundvatten, har kommunen:

9.1 Påbörjat arbetet med att identifiera verksamheter och områden som bidrar till att miljökvalitetsnormen inte följs:

- Ja
 Nej

9.1.1 Kommentera hur ni arbetar med detta:

Vi har identifierat de verksamheter som potentiellt skulle kunna ha problem med de dessa ämnen.

9.2 Genomfört åtgärder för att begränsa fortsatt spridning av PFAS och PFOS från dessa verksamheter och områden?

- Ja
 Nej

9.2.2 Om nej, var god kommentera varför inte:

Vi har få riskobjekt i kommunen och ett första stadie för tillsynsarbetet med dessa är att förelägga om undersökningar, vilket inte har inletts ännu.

9.3 Tagit fram en långsiktig plan för att stoppa eller begränsa kommande utsläpp och spridning?

- Ja
 Nej

9.3.2 Om nej, var god kommentera varför inte:

Vi är i ett inledande arbete och har inte haft möjlighet att prioritera detta ännu.

9.4 Utövat tillsyn på den kommunala räddningstjänstorganisationen och ställt krav på hantering av brandskum som innehåller något av ämnena i PFAS (summa 11) så att miljökvalitetsnormerna för vatten kan följas?

- Ja
- Nej

9.4.1 Beskriv kortfattat vad som har gjorts:

Vi har inte haft resurser till detta och inte sett det som prioriterat del eftersom användandet ändå minskat kraftigt, dels kopplat till det stundande totalförbudet

10. Har kommunen verkat för att minska utsläppen av dioxiner och dioxinlika föreningar från småskalig förbränning, genom till exempel:

10.1 Informationsinsatser, till exempel om hur fastbränsleeldning kan påverka människors hälsa och miljön och vad som kan göras för att minska utsläppen av dioxiner och andra luftföroreningar?

- Ja
 Nej

10.2 Rådgivning som främjar lägre utsläpp av dioxiner och andra luftföroreningar?

- Ja
 Nej

10.3 Begränsningar för eldning av trädgårdsavfall inom detaljplanelagt och tätbebyggt område?

- Ja
 Nej

10.4 Erbjuder kostnadsfri borttransport av trädgårdsavfall inom detaljplanelagt och tätbebyggt område?

- Ja
 Nej

10.5 Verkar för en omställning till värmeförsörjning som ger mindre utsläpp, till exempel centraliserade fjärrvärmesystem eller små kraftvärmeverk?

- Ja
 Nej

Del 2. Dricksvattenskydd och vattenuttag (åtgärd 5a, 5b, 5e)

Åtgärd 5a

11. Hur många aktiva vattentäkter har kommunen huvudmannaskap för? Om kommunen saknar huvudmannaskap för vattentäkter ange 0.

Ange antal:

11.1 Av de vattentäkter som kommunen är huvudman för, hur många av dem har vattenskyddsområde?

Ange antal:

12. Hur många reservvattentäkter har kommunen huvudmannaskap för? Om kommunen saknar huvudmannaskap för vattentäkter ange 0.

Ange antal:

12.1 Av de reservvattentäkter som kommunen är huvudman för, hur många av dem har vattenskyddsområde?

Ange antal:

13. Finns utpekade framtida vattentäkter för kommunen, tex i regional vattenförsörjningsplan, vattenplan eller motsvarande?

Ja

Nej

13.1 Kommentera hur ni arbetar med detta:

En kommunal vattenförsörjningsplan färdigställdes i samarbete mellan Östhammar vatten AB (inkl. Gästrike vatten AB) och Östhammars kommun under 2018.

13.2 Om ja på fråga 13, arbetar kommunen med att skydda dem?

Nej, inte i dagsläget.

13.3 Om nej, var god kommentera varför inte:

Grundvattenutredning pågår för att få fram bättre underlag.

14. För de vattentäkter som saknar skydd, pågår eller planeras arbete med att ta fram vattenskyddsområde?

- Ja
 Nej

14.1 Kommentera hur ni arbetar med detta:

- Arbete pågår med att förnya vattenskyddsområdet för Ed och Börstil.
- Arbete pågår för att ta fram en prioriteringsordning för arbete med vattenskyddsområde för samtliga vattentäkter, både inrätta nya och förnya äldre.

Åtgärd 5b

15. Hur många av kommunens befintliga vattenskyddsområden är beslutade före miljöbalkens ikraftträdande (1 januari 1999)?

Ange antal:

16. Med syfte att säkerställa att vattentäkter har ett erforderligt skydd, har kommunen gjort en översyn av vattenskyddsområdets föreskrifter och/eller avgränsningar för vattenskyddsområden som är beslutade före miljöbalkens ikraftträdande (1 januari 1999)?

- Ja
 Nej

16.1 Kommentera hur ni arbetar med detta:

Arbete pågår för att ta fram en prioriteringsordning för arbete med vattenskyddsområde för samtliga vattentäkter, både inrätta nya och förnya äldre.

17. Hur många av de befintliga vattenskyddsområdena behöver revideras för att uppnå ett tillfredsställande skydd?

Ange antal:

17.1 Kommentera hur ni arbetar med detta:

Se svar på 16.1

Åtgärd 5e

18. Hur många av kommunens aktiva vattentäkter har tillstånd för vattenuttag?

Ange antal:

18.1 Pågår eller planeras arbete med att säkerställa tillstånd till vattenuttag för kommunens vattentäkter?

- Ja
 Nej

18.2 Kommentera hur ni arbetar med detta:

Grundvattenutredningar utförs för att säkerställa möjliga vattenuttag. Arbete pågår för att ta fram en prioriteringsordning för arbete med tillstånd för vattenuttag för samtliga vattentäkter. Resultatet från den kommunala vattenförsörjningsplanen kommer att ligga till grund för prioriteringen.

Del 3. Fysisk planering (åtgärd 5d, 6)

19. Har kommunen inarbetat den regionala vattenförsörjningsplanen i översiktsplanen enligt åtgärd 5d?

- Ja
 Nej
 Regional vattenförsörjningsplan saknas

19.1 Hur används den regionala vattenförsörjningsplanen i kommunens översikts- och detaljplanering?

	Ja	Nej
Som ett tematiskt tillägg till gällande översiktsplan	☐	☒
Som en fristående del som ger underlag till översiktsplanen	☒	☐
Som en ingående del av kommunens VA-plan	☐	☒
Som en fristående del som ger underlag till kommunens VA-plan	☒	☐
Genom en vattenöversikt	☐	☒
Genom en vattenplan	☐	☒
Annat (ange vad)	☒	☐
Används till viss del i revideringen som pågår, men begränsa		

20. Har kommunen genomfört en miljöbedömning av översiktsplanen där ni tagit med miljökvalitetsnormer för vatten?

- Ja
 Nej

20.1 Kommentera hur ni arbetar med detta:

För gällande översiktsplan ÖP 2016 har en MKB gjorts inkluderande miljöbedömning kopplat till miljökvalitetsnormerna.

I arbetet den pågående uppdateringen av översiktsplanen (beslut 2022) finns en påbörjad MKB av en planhandläggare. Kommunens bedömning är att det behövs konsultstöd för att ta arbetet vidare. Miljökvalitetsnormerna för vatten kommer ingå.

21. Har kommunen tagit hänsyn till åtgärdsbehov som finns i VISS för de vattenförekomster som berörs av översiktsplanen?

- Ja
 Nej

21.1 Kommentera hur ni arbetar med detta:

Åtgärdsbehoven inarbetas delvis i planarbetet i de fall åtgärderna kopplas till bebyggelse och exploatering, t.ex. dagvattendammar etc.

21.2 Om inte, var god kommentera:

Kommunen bedömer att det är svårare att införliva de åtgärdsbehov som rör markanvändning inom brukad marken i översiktsplanen, t.ex. strukturkalkning, skyddszoner etc. Kommunen önskar regional vägledning kring lämpliga sätt att hantera åtgärdsbehov i översiktsplanearbetet.

22. Har kommunen tagit hänsyn till miljökvalitetsnormerna för vatten för vattenförekomster och avrinningsområden som berörs av översiktsplanen?

- Ja
 Nej

22.1 Kommentera hur ni arbetar med detta:

Översiktsplanen är under revidering och i det arbetet kommer bedömning av miljökvalitetsnormerna och samhällsplaneringens påverkan på särskilt känsliga recipienter förstärkas jämfört med gällande ÖP 2016, där de också fanns med som underlag, men i mindre omfattning.

I kommande ÖP kommer det förtydligas i vilka geografiska områden kommunen behöver ställa särskilda krav på vatten och avlopp i detaljplanering, förhandsbesked och bygglov. En VA-plan kommer färdigställas under början av 2021, vilken också ger ett bra underlag till ÖP. VA-planen har tagit hänsyn till MKN vatten.

Utställning av ÖP planeras till sommar/höst 2021 och beslut beräknas tas under början av 2022.

23. Har kommunen gjort andra insatser kopplade till arbetet med gällande översiktsplan för att följa miljö kvalitetsnormerna för vatten?

- Ja
 Nej

23.2 Om inte, var god kommentera:

Östhammars kommun har under 2020 haft en hög inströmning av förhandsbesked och ett antal detaljplaner - varav flera innehållit komplicerade bedömningsfrågor kopplat till vatten och avloppslösningar. Fokus för planenheten har legat på att hantera dessa - för att så småningom hitta rutiner som kan skalas upp till riktlinjer och skrivningar i översiktsplanen.

24. Har kommunen gjort andra insatser kopplade till detaljplanearbetet för att följa miljö kvalitetsnormerna för vatten?

- Ja
 Nej

24.1 Kommentera hur ni arbetar med detta:

Kommunen har under 2020 haft ett fokus på kompetensutveckling inom dagvatten. Detta bland annat genom ett gemensamt LONA-projekt under 2019-2020 där Knivsta kommun varit projektägare. Fokus i projektet legat på utformning av dammar, juridik samt löpande skötsel. Många av kommunens handläggare har deltagit i utbildningstillfällena.

Plan- och miljöskyddshandläggare har även besökt ett par färdigställda dagvattendammar inom fastlagda detaljplaner, för att få en uppfattning om verkställigheten från detaljplan till färdig dagvattendamm. Besöken har givit inspel till vad som eventuellt behöver förändras i planprocessen och vad som behöver förändras i projekterings- och byggnadsprocessen för att dagvattenlösningar i slutändan ska få den funktion vi avser i planarbetet.

Kommunen ställer krav på VA-utredningar och dagvattenutredningar i arbetet med detaljplaner. I samarbete med miljöskyddshandläggare ställs krav på VA-lösningar anpassade för området och recipienten.

Vi har under året deltagit i ett projekt med fokus vattenbesparande åtgärder (projektägare Uppsala kommun) i syfte att kartlägga användbara tekniker för vattenbesparande åtgärder, bland annat återvinning av dagvatten till toaletter. I slutrapporten beskrivs om/vad kommunen kan ställa krav på i detaljplanearbetet resp. vad som behöver hanteras i andra delar av exploateringsprocessen.

Del 4. Dagvatten och Vatten- och avloppsvattenplaner (åtgärd 7, 8)

25. Har kommunen en vatten- och avloppsvattenplan i enlighet med åtgärd 7?

- Ja
- Under framtagande
- Nej

25.1 Om ja (alternativt att planen är under framtagande), har kommunen tagit hänsyn till miljökvalitetsnormer för berörda vattenförekomster vid framtagandet av vatten- och avloppsvattenplanen?

- Ja
- Nej

25.2 Om ja, förklara kortfattat hur:

Hänsyn har tagits till miljökvalitetsnormerna både när det gäller yt- och grundvatten. Såväl kvalitativ som kvantitativ status har beaktats när grundvattenförekomsternas kapacitet bedömts. Recipientens ekologiska status har varit i fokus bland annat i de så kallade områdeskort som tagits fram för utveckling av omvandlingsområden och andra utvecklingsområden.

25.3 Om ja, vilken omfattning har planen?

- Vattenförsörjning för hela kommunen
- Endast kommunal VA-försörjning enligt lagen om allmänna vattentjänster (2006:412)
- Annat:

26. Har kommunen en plan, strategi, policy eller liknande för hantering av dagvatten i syfte att begränsa utsläpp till vattenmiljöer? Planen kan ingå i en VA-plan eller vara fristående.

- Ja
- Under framtagande
- Nej

26.4 Om nej, var god kommentera varför inte:

Kommunen har inte haft möjlighet att avdela resurser för frågan under 2020 då vi fokuserat på att arbeta fram en VA-plan (enbart delvis kopplingar till dagvatten) samt en uppdaterad översiktsplan.

Däremot har dagvattenfrågan aktualiserats i flera pågående detaljplaner under året. Östhammars kommun bedömer att en dagvattenplan/policy är ett prioriterat styrdokument att ta fram för kommunen.

Finansdepartementet

Avdelningen för offentlig förvaltning, Enheten för
statlig förvaltning
Jesper Östling Palme

Remiss av promemorian En utvecklad organisation för lokal
statlig service – slutredovisning (Ds 2020:29)

Remissinstanser

Arbetsförmedlingen

Arbetsgivarverket

Arbetsmiljöverket

Arjeplogs kommun

Askersunds kommun

Bodens kommun

Borgholms kommun

Borlänge kommun

Borås kommun

Botkyrka kommun

Bräcke kommun

Centrala studiestödsnämnden

Datainspektionen

Delegationen mot segregation (Delmos)

Ekonomistyrningsverket

Eksjö kommun

Emmaboda kommun

Eskilstuna kommun

Filipstads kommun

Finspångs kommun

Försäkringskassan

Göteborgs kommun

Halmstads kommun

Haninge kommun

Hela Sverige ska leva

Helsingborgs kommun

Huddinge kommun

Hylte kommun

Hällefors kommun

Högsby kommun

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF)

Järfälla kommun

Jönköpings kommun

Kalix kommun

Kammarkollegiet

Karlsborgs kommun

Kristianstads kommun

Kronofogdemyndigheten

Laholms kommun

Landskrona kommun

Lantmäteriet

Leksands kommun

Lessebo kommun

Linköpings kommun

Lysekils kommun

Länsstyrelsen i Jämtlands län

Länsstyrelsen i Norrbottens län

Länsstyrelsen i Skåne län

Länsstyrelsen i Stockholms län

Länsstyrelsen i Värmlands län

Länsstyrelsen i Västerbottens län

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Länsstyrelsen i Örebro län

Malmö kommun

Malå kommun

Melleruds kommun

Nordmalings kommun

Norrköpings kommun

Norsjö kommun

Nynäshamns kommun

Offentliganställdas förhandlingsråd (OFR/S,P,O)

Orust kommun

Pajala kommun

Pensionsmyndigheten

Polismyndigheten

Ragunda kommun

Riksdagens ombudsmän (JO)

Riksrevisionen

Robertsfors kommun

Ronneby kommun

Saco-S

Seko, Service- och kommunikationsfacket

Skatteverket

SmåKom

Sollentuna kommun

Sotenäs kommun

Statens servicecenter

Statskontoret

Stenungsunds kommun

Stockholms kommun

Sundbybergs kommun

Sveriges Kommuner och Regioner

Säkerhetspolisen

Sävsjö kommun

Södertälje kommun

Sölvesborgs kommun

Tillväxtverket

Tingsryds kommun

Tjörns kommun

Trafikverket

Tranemo kommun

Transportstyrelsen

Trollhättans kommun

Trosa kommun

Upplands-Bro kommun

Uppsala kommun

Uppvidinge kommun

Valdemarsviks kommun

Vindelns kommun

Västerås kommun

Växjö kommun

Ånge kommun

Åre kommun

Årjängs kommun

Älvsbyns kommun

Örebro kommun

Östhammars kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Finansdepartementet **senast den 26 februari 2021**. Svaren bör lämnas i bearbetningsbar form (t.ex. Wordformat) per e-post till fi.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till fi.ofa.sfo@regeringskansliet.se. Ange diarienummer Fi2020/05128 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet. Remissinstansens namn ska även anges i dokumentnamnet.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemoria.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Remissinstanserna kan utan kostnad beställa två exemplar av promemorian. Exemplaren beställs hos Norstedts Juridik, kundservice, 106 47 Stockholm. Telefon 08-598 191 90, e-post kundservice@nj.se. Ange vid beställning att exemplaren är avsedda för remissändamål. Promemorian kan dessutom laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria Svara på remiss – hur och varför (SB PM 2003:2, reviderad 2009-05-02). Den kan laddas ner från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Johan Ndure
Departementsråd

Kopia till

Norstedts Juridik, kundservice, 106 47 Stockholm

Utredningen utvecklad organisation för lokal statlig service Fi 2019:B, Finansdepartementet

Fi2020/05128

Östhammars kommuns remissyttrande gällande förslag till ett nytt servicekontor i kommunen.

Östhammars kommun är positiva till en ökad lokal statlig närvaro genom att öppna nya servicekontor på gles- och landsbygd och orter som särskilt drabbats av nedläggningar av annan statlig verksamhet. Kommunen ser ett behov av nära kontakt till servicefunktionen hos medborgarna. Ett lokalkontor kommer att ge medborgarna förbättrade servicemöjligheter.

- Östhammars kommun är mycket positiva till lokal statlig närvaro i form av ett servicekontor inom kommunen.
- Den allmänna uppfattningen är att behovet finns av nära personlig kontakt med de statliga funktionerna som ett servicekontor skulle resultera i.
- En lokal etablering skulle ge förbättrade servicemöjligheter och underlätta för medborgarna.

Statistikrapport av ej verkställda beslut

Socialnämnden, Kvartal 3 2020

Innehållsförteckning

1 Statistikrapport av ej verkställda beslut	3
---	---

LSS Beslut

Beslutsdatum/Avbrott	Beslut	Orsak till att beslutet inte verkställts	Vidtagna åtgärder	Kön
2018-07-26	9.9§ Bostad för vuxna	Resursbrist, saknar ledig bostad		Man
2019-04-26	9.9§ Bostad för vuxna	Resursbrist, saknar ledig bostad	Bor i egen lght med boendestöd, ledsagarservice samt daglig verksamhet.	Man
2019-05-22	9.4§ Kontaktperson	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare	2019-06-10 kontaktperson tackar nej, 2019-09-12 tackar nej till erbjuden kontaktperson. Förslag på aktuella kontaktpersoner och uppbokade träffar 2019-08-21, 2020-02-05, 2020-02-21, 2020-08-13.	Kvinna
2019-05-31	9.4§ Kontaktperson	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare	2019-08-16 kontaktperson tackar nej, tackar nej till erbjuden kontaktperson 2019-09-10. Två förslag på aktuella kontaktpersoner och uppbokade träffar 2020-02-13, 2020-03-03, 2020-05-18	Kvinna
2019-06-18	9.9§ Bostad för vuxna	Resursbrist, saknar ledig bostad		Kvinna
2019-06-26	9.9§ Bostad för vuxna	Resursbrist, saknar ledig bostad		Man
2019-07-03	9.9§ Bostad för vuxna	Förhandsbesked		Kvinna

2019-07-03	9.10§ Daglig verksamhet	Förhandsbesked		Kvinna
2019-08-30	9.9§ Bostad för vuxna	Resursbrist, saknar ledig bostad		Man
2019-09-13	9.4§ Kontaktperson	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare	2019-12-17 förslag kontaktperson, 2020-02-10 matchningsmöte.	Man
2019-09-24	9.4§ Kontaktperson	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare	2019-10-31 matchningsmöte med KP som avbokas. 2020-01-20 tackar nej till erbjuden kontaktperson, kontaktperson tackar nej.	Man
2019-10-23	9.4§ Kontaktperson	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare	2020-02-28 matchningsmöte avbokas, matchningsmöte 2020-08-27 avbokas.	Man
2020-03-20 avbrott	9.4§ Kontaktperson	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare	2020-03-20 Kontaktperson avslutar sitt uppdrag.	Man
2020-01-22	9.6§ Korttidsvistelse	Resursbrist, saknar lämplig uppdragsfamilj	2020-02-06 kontakt med två kontaktfamiljer, tackar nej pga tidsbrist. 2020-02-27 kontakt med två kontaktfamiljer, tackar nej pga tidsbrist. 2020-03-05 kontaktfamilj tackar nej pga tidsbrist.	Kvinna

2020-02-10	9.9§ Bostad för vuxna	Resursbrist, saknar ledig bostad	Haft insatsen oende SoL 2020-05-01 -- 2020-08-31. Har insatserna boendestöd, hemtjänst, daglig verksamhet och kontaktperson.	Kvinna
2020-02-11	9.9§ Bostad för vuxna	Resursbrist, saknar ledig bostad		Kvinna
2020-03-19	9.6§ Korttidsvistelse	Ej nyttjat insatsen pga Covid-19	Kommer ej att nyttja korttidshem så länge Covid-19 pågår.	Man
2020-03-24	9.9§ Bostad för vuxna	Resursbrist, saknar ledig bostad		Kvinna
2020-06-18	9.4§ Kontaktperson	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare		Man
2020-06-23	9.4§ Kontaktperson	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare		Man

SoL Beslut

Beslutsdatum/Avbrott	Beslut	Orsak till att beslutet inte verkställts	Vidtagna åtgärder	Kön
2019-07-17	Annat bistånd Trappan i Uppsala (IFO)	Insatsen kan inte verkställas pga resursen inte finns tillgänglig. Insatsen kommer enligt utföraren att verkställas hösten 2020.	Verkställd 2020-09-29.	Man
2019-11-27	Kontaktperson (IFO)	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare.	Behov av insats upphör. Beslutet avslutas 2020-07-01.	Man
2019-11-29	Kontaktperson (IFO)	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare.	Verkställd 2020-07-01.	Man
2019-12-12	Permanent bostad (ÄO)	Resursbrist, saknar ledig bostad	Verkställd extern plats 2020-05-11, flytt internt särskilt boende 2020-07-15.	Man
2020-01-09	Kontaktperson (ÄO)	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare.		Man
2020-01-13	Kontaktperson (IFO)	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare.	Verkställd 2020-07-03.	Man
2020-01-13	Kontaktperson (IFO)	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare.	Verkställd 2020-07-03.	Man
2020-01-22	Permanent bostad (ÄO)	Önskar plats på specifikt boende	Tackat nej till erbjuden plats 2020-05-27. Verkställd 2020-07-10.	Kvinna
2020-02-12	Korttidsplats	Brukaren ej nyttjat sin korttidsplats pga Covid-19.	Utökad hemtjänst. Verkställt 2020-08-24 korttidsplats med regelbunden vistelse.	Kvinna
2020-02-20	Permanent bostad (ÄO)	Önskar plats på specifikt boende	Tackat nej till erbjuden plats 2020-05-28. Verkställd 2020-07-22.	Kvinna

2020-03-18	Permanent bostad (ÄO)	Önskar plats på specifikt boende	Tackat nej till erbjuden plats 2020-06-03. Verkställd 2020-07-24.	Kvinna
2020-03-31 avbrott	Kontaktperson (IFO)	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare.	Beslutet åter verkställt 2020-09-01.	Kvinna
2020-04-01	Kontaktperson (IFO)	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare.	Beslutet verkställt 2020-08-06.	Man
2020-06-12	Kontaktfamilj (IFO)	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare.	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare.	Kvinna

Information om rapport från inspektion av överförmyndare/överförmyndarnämnd

Länsstyrelsen har inspekterat överförmyndarverksamheten i er kommun. Kopia av rapport från inspektionen översänds till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige i egenskap av högsta ledning för kommunen och därmed ytterst ansvariga för verksamheten. Kopia av rapport från inspektionen översänds även till kommunrevisionen.

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för kommunernas överförmyndarverksamhet och ska inspektera verksamheten i kommunerna. Vid inspektionen ska Länsstyrelsen granska om överförmyndarens handläggning följer reglerna i föräldrabalken, förmyndarskapsförordningen och även i övrigt sker på ett rättsäkert och lämpligt sätt. Länsstyrelsen ska alltid kontrollera dels det av överförmyndaren förda registret över ärenden, dels stickprovsvis utvalda akter.

Inspektionsrapporten är upplagd på följande vis. I sammanfattningen anges på vilka punkter som Länsstyrelsen framför kritik mot verksamheten. Om Länsstyrelsen inte funnit något att kritisera så framgår även det. Under rubriken 'aktgranskning med kritik' redogör Länsstyrelsen för de akter som vi granskat där vi funnit anledning att kritisera någon del av handläggningen. Under rubriken 'aktgranskning utan kritik' redogör Länsstyrelsen för andra rättsfrågor som uppkommit vid granskningen av akterna och vid den efterföljande diskussionen med överförmyndarkansliet. Under rubriken 'övriga frågor' redogör Länsstyrelsen för information m.m. som framkommit utöver aktgranskningen.

Länsstyrelsen kan framföra tre nivåer av kritik: *viss kritik*, *kritik* eller *allvarlig kritik*. Samtliga sammanfattas dock som kritik i den inledande sammanfattningen. Inte undgå kritik är den mildaste formen av kritik och allvarlig den strängaste. När allvarlig kritik framförs ska Länsstyrelsen normalt sett följa upp frågan, antingen genom att begära återrapportering eller genom ett särskilt uppföljande möte/samtal.

Enheten för tillsyn
Lotta Reimers

Rapport från digital inspektion under år 2020 av Överförmyndarnämnden för Uppsala län

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Stockholms län riktar kritik mot Överförmyndarnämnden för Uppsala län (nämnden) på följande punkter:

- Bristfällig bevakning av att årsräkningar lämnas in.
- Bristfällig hantering av ett arvskifte i ett förmynderskap.
- Bristfällig hantering av ett överklagande.

Inledning

På grund av situationen med Covid-19 har Länsstyrelsen genomfört inspektionen digitalt och utan något platsbesök på nämndens kansli.

Inspektionen genomfördes genom att vi inledningsvis granskade nämndens register över aktiva akter. Därefter, utifrån denna granskning, begärde vi dagboksblad från 23 akter. Efter att vi granskat dagboksbladen begärde vi in handlingar från 10 av akterna, för vidare granskning. Se bilaga för vilka akter som granskades.

Länsstyrelsen vill betona att urvalet av akter och handlingar för granskning gjorts med utgångspunkt i riktad granskning, i syfte att hitta avvikelser. Det har därför inte skett ett slumpvis urval.

Ett digitalt sammanträde hölls den 6 oktober 2020 och där deltog nämndens ordförande Bertil Brunn och från nämndens kansli Susanna Sandström, Kristina Lindgren, Suparna Das och Gisela Miller samt från Länsstyrelsen Lotta Reimers och Lisa Wellenius.

Om Länsstyrelsen funnit anledning att kommentera nämndens handläggning tas det upp i rapporten.

Uppföljning av föregående rapport

I rapporten från föregående inspektion (dnr 29588-2019) riktade Länsstyrelsen kritik mot nämndens handläggning på följande punkter.

- Bristfälliga rutiner rörande arvodesbeslut till ”professionella” ställföreträdare.
- Bristfällig bevakning av årsräkningar i ett förmynderskap.
- Långsam handläggning av ansökan om byte av god man i ett ärende.

Länsstyrelsen riktade kritik mot nämndens rutin för arvode till s.k. professionella ställföreträdare. Som en del av nuvarande inspektion begärde vi in och granskade den nya rutin för timarvodering som från och med den 1 januari 2021 ersätter den tidigare modellen för arvode.

Nämnden informerade på sammanträdet om att de ställföreträdare som är aktuella för denna arvoderingsmodell har kontaktats och uppgett att de tycker det är bra. Det framgår av ärendehanteringssystemet vilka ställföreträdare som omfattas. Vi har inga synpunkter på den nya rutinen och ser positivt på att nämnden vidtagit åtgärder för att ändra den bristfälliga rutinen.

Övriga två punkter följdes inte upp särskilt, men bristande bevakning av att årsräkningar lämnas in tas upp i rapporten.

Aktgranskning med kritik

Bristfällig bevakning av årsräkningar

Sammanfattning

Inför inspektionen ombads nämnden att redogöra för sina handläggningstider avseende granskning av årsräkningar för år 2018. Nämnden svarade att 98,75 % av årsräkningarna var granskade per den 1 oktober 2019 och att samtliga årsräkningar utom fyra var granskade per den 31 december 2019. Den sista årsräkningen var färdiggranskad den 14 februari 2020.

Länsstyrelsen bad att få granska dagboksbladen för dessa fyra akter och noterade följande vad gäller granskningen av årsräkningar.

██████ förmyndarskap (särskilt förordnad vårdnadshavare)

Förmyndaren blev förordnad i november 2017 och gav in en förteckning över barnets tillgångar. Den granskades utan anmärkning den 24 november 2017. Därefter, och fram till den 10 juni 2019, finns inga åtgärder registrerade i dagboken. Första anmodan om att ge in årsräkning avseende år 2017 och 2018 skickades ut i december 2019. Årsräkningarna inkom i januari 2020 och granskades utan anmärkning i februari 2020.

██████ förmyndarskap (särskilt förordnad vårdnadshavare)

Förmyndaren blev förordnad i augusti 2018 och gav in en förteckning över barnets tillgångar. Barnet blev myndigt i september 2019 och nämnden begärde in en sluträkning som gavs in i december 2019. En anmodan om att ge in årsräkningen avseende år 2018 skickades ut i oktober 2019 och gavs in i januari 2020. Båda räkningarna granskades utan anmärkning i januari 2020. När dagboksbladet är utskrivet, den 15 maj 2020 saknades notering om att redovisningshandlingarna hade överlämnats till barnet.

██████ förmyndarskap (särskilt förordnad vårdnadshavare)

Förmyndaren blev förordnad i december 2018. Förteckningen över barnets tillgångar är granskad utan anmärkning den 15 februari 2019. Nämnden begärde därefter inte in någon årsräkning för år 2018. Nästa anteckning i dagboksbladet är från den 11 november 2019 angående att barnet är myndigt och att nämnden begärde in en sluträkning som gavs in i december 2019. En anmodan om att ge in

årsräkningen skickades ut i december 2019 och gavs in i januari 2020. Båda räkningarna granskades utan anmärkning i januari 2020. När dagboksbladet är utskrivet, den 15 maj 2020 saknades notering om att redovisningshandlingarna hade överlämnats till barnet.

██████████ godmanskap enligt 11 kap. 4 § FB

Ett byte av god man beslutades i november 2017 och den nye gode mannen fick redovisningshandlingarna i februari 2018. Nästa anteckning i dagboksbladet är från december 2019 angående ett klagomål på gode mannen. En anmodan om att ge in årsräkningen för år 2017 och 2018 skickades ut i december 2019 och gavs in i januari 2020. Båda räkningarna är granskade utan anmärkning i januari 2020.

Vid sammanträdet framförde nämnden följande. De upptäckte dessa ärenden när de drog ut en lista på årsräkningar som inte kommit in. Det visade sig att de var rätt registrerade men att de ändå inte hade kommit med på listorna tidigare. De har försökt ändra rutinen särskilt vad gäller särskilt förordnade vårdnadshavare så att det inte ska hända igen.

Efter sammanträdet har nämnden tillagt följande. Akt ██████████ och ██████████ hade en felaktig inställning i ärendehanteringssystemet avseende redovisningssätt. Systemet hade därför inte hämtat upp ärendena i samband med årsräkningsutskick. I samband med en fullständig registervård i december 2019, avseende samtliga ärenden med ensamkommande barn och samtliga ärenden med särskilt förordnad vårdnadshavare, upptäcktes dessa felregistreringar och att årsräkningar därför inte inkommit. Begäran om årsräkning skickades då ut och hanterades därefter.

Länsstyrelsens bedömning

En förordnad ställföreträdare är skyldiga att inge förteckning i samband med att de förordnas, årsräkningar varje år och sluträkning till överförmyndaren (se 14 kap. 1, 15 och 18 §§ föräldrabalken, FB). För att en ställföreträdare ska kunna lämna in en års- eller sluträkning i förenklad form, eller inte alls, måste överförmyndaren fatta ett sådant beslut (se 14 kap. 19 § FB). I överförmyndarens tillsyn ingår att bevaka att redovisning inkommer och att vidta åtgärder då det brister, genom att t.ex. förelägga med vite (se 16 kap. 13 § FB).

Länsstyrelsen vill framhålla vikten av att förteckningar, årsräkningar och sluträkningar kommer in i tid och att nämnden vidtar åtgärder för att säkerställa detta. Det är viktigt att överförmyndaren är aktiv i detta arbete, om redovisning inte kommer in i tid kan det vara ett tecken på att ställföreträdaren inte sköter sitt uppdrag. JO har angående årsräkningar (årsräkningar ska inkomma före 1 mars varje år) uttalat att en påminnelse bör gå ut någon vecka in i mars månad och att ställföreträdaren i tillämpliga fall normalt bör få ett vitesföreläggande i god tid före sommaren (se JO:s beslut den 15 augusti 2012 med dnr 2971-2011).

Vad gäller överlämnande av redovisningshandlingar vill Länsstyrelsen framföra följande. Enligt 16 kap. 8 § FB ska överförmyndaren sedan denne har granskat förmyndarens, gode mannens eller förvaltarens sluträkning, lämna över sluträkningen samt de förteckningar, årsräkningar och handlingar enligt 15 kap. 3 och 8 §§ som förvaras hos överförmyndaren till den som är behörig att ta emot

redovisning för förvaltningen. Det kan röra sig om en ny ställföreträdare efter ett byte eller ett barn som blivit myndigt. Om handlingar har lämnats till en ny ställföreträdare, ska denne inom två månader därefter återlämna handlingarna. Överförmyndaren ska skriftligen upplysa ställföreträdaren om detta när handlingarna lämnas ut.

Länsstyrelsen är kritisk mot nämndens bristfälliga hantering av dessa ärenden.

Arvskifte i förmynderskap

Sammanfattning

Vid granskningen av dagboken och utvalda handlingar i akt ■■■■■ angående ett förmynderskap noterades följande. Ärendet har rört två barn, varav ett blev myndigt under år 2020. Barnen har sedan år 2013 en särskilt förordnad vårdnadshavare som är en släkting till barnen. Barnens mormor avled i början av 2018 och både barnen och den förordnade förmyndaren var delägare i dödsboet. I april 2018 beslutade därför nämnden att utse en god man enligt 11 kap. 2 § FB.

Den förordnade förmyndaren gav i februari 2019 in en årsräkning som granskades utan anmärkning i april 2019. I årsräkningen har förmyndaren redovisat en inkomst om ca 71 000 kr under ”övrigt” och hänvisat till en bilaga som Länsstyrelsen inte tagit del av. Nämnden har antecknat ”KU” bredvid posten.

En bouppteckning gavs in i april 2019. I samband därmed informerade gode mannen i ett samtal med nämnden att arvskiftet är klart. Nämnden bad om underlag och en ansökan om samtycke.

I maj 2019 gav förmyndaren in en ansökan om tillstånd att ta ut pengar för att betala advokatkostnader i samband med arvskiftet. Nämnden frågade förmyndaren varför kostnaden inte regleras i dödsboet när skiftet ännu inte är klart. Förmyndaren uppgav att boet skiftades i december 2018 och att arvet finns redovisat i årsräkningen för år 2018. Gode mannen ringde vid samma tidpunkt och undrade om värderingen av bostadsrätten som sålts är tillräcklig.

Gode mannen gav den 28 maj 2019 in en ansökan om samtycke till arvskiftet, men utan underlag. En vidimerad kopia av arvskiftet gavs in den 11 juni 2019. Enligt arvskiftet ska barnens förmyndare tillskiftas bostadsrätten, mot att övriga delägare tillskiftas likvida medel. Det framgår inte att bostadsrätten hade sålts. Arvskiftet är daterat den 6 september 2018 och är undertecknat av samtliga dödsbodelägare utom gode mannen, den 12 oktober 2018. Gode mannens underskrift är daterad den 16 oktober 2018.

I oktober 2019 fick nämnden, efter egen begäran, in underlag för försäljningen av bostadsrätten från mäklaren. Av handlingen framgår att försäljningen ägde rum den 13 oktober 2018. Som säljare står den avlidna, inte hennes dödsbo. Kontraktet är underskrivet av en representant för hela dödsboet, genom fullmakt. Gode mannen har skrivit en fullmakt ”för [den avlidna]” till denna person och har själv inte undertecknat köpekontraktet.

Den 18 maj 2019 begärde gode mannen sig entledigad. Gode mannen gav den 27 juni 2019 in en ny ansökan om samtycke till arvskiftet. Den 28 juni 2019 beslutade nämnden att entlediga gode mannen. I juli 2019 skrev nämnden till förmyndaren om bytet och om försäljningen av bostadsrätten. Förmyndaren ifrågasatte då att en ny god man behövs, eftersom bostadsrätten är såld, dödsboet

skiftat och barnen har fått sina pengar. Nämnden svarade att de måste besluta om samtycke.

Den 25 oktober 2019 beslutade nämnden att förordna en ny god man och begärde att hen ska ge in ansökan om samtycke till försäljningen av bostadsrätten och arvskiftet. Nämnden ville även att hen ska ge in underlaget. Gode mannen framförde i januari 2020 att hen inte vill ge in en sådan ansökan eftersom hen inte vet vad hen ansöker om och att hen inte får underlag från förmyndaren. Gode mannen lämnade trots detta in en ansökan vad gäller samtycke till försäljning av bostadsrätten avseende ett av barnen. Nämnden bad hen att ge in underlag och att ge in en ansökan avseende även det andra barnet. I mars 2020 beslutade nämnden att gode mannen ska bytas ut och att en ny god man ska rekryteras. I maj 2020 beslutade nämnden att förordna en ny god man. Ansökan om samtycke för båda barnen och båda frågorna inkom den 16 juni 2020. Den 30 juni 2020 beslutade nämnden att samtycka till försäljningen och arvskiftet för båda barnen. Gode mannen entledigades den 15 juli 2020.

Nämnden uppgav vid sammanträdet att de förordnade ny god man för att få in ett samtycke när ärendet var komplett. Det var ett komplicerat ärende som drog ut på tiden delvis på grund av förmyndaren.

Länsstyrelsens bedömning

Granskningen av årsräkningen

Enligt 16 kap. 1 § FB ska överförmyndaren utöva tillsyn över ställföreträdarens verksamhet och särskilt se till att den enskildes tillgångar i skälig omfattning används för hens nytta och att tillgångarna i övrigt är placerade så att tillräcklig trygghet finns för deras bestånd och så att de ger skälig avkastning.

Det är överförmyndarens uppgift att granska en ställföreträdarens verksamhet med ledning av den redovisning angående förvaltningen som lämnas (se 16 kap. 3 § FB). Granskningen är en av överförmyndarens viktigaste redskap att utöva sin tillsyn av ställföreträdaren. Det är därför av största vikt att överförmyndaren reagerar på sådan information som lämnas i årsräkningen som kräver vidare åtgärd. I förevarande ärende framgick att barnen fått en inkomst som inte specificerats var den kom ifrån. Det framgår inte av handlingarna i akten om nämnden förstod att det vara ett arv vid granskningen, men nämnden borde ha utrett frågan och reagerat på att ett arv där de inte samtyckt redan hade utbetalats. Det framgår inte av akten att nämnden vidtog några åtgärder eller ställde några frågor till ställföreträdaren med anledning av årsräkningen.

Samtycke till arvskiftet och försäljningen i efterhand

Enligt 20 kap. 4 § FB får överförmyndarens samtycke till åtgärd beträffande en enskilds egendom endast begäras av ställföreträdaren. Beslutet får bara överklagas av ställföreträdaren.

Den huvudsakliga innebörden av denna bestämmelse är att ingen annan än ställföreträdaren har rätt att ansöka om dylikt samtycke. En mäklare eller en anhörig får t ex inte ansöka.

Frågan som uppstår i det aktuella ärendet är om bestämmelsen i 20 kap. 4 § FB också innebär att överförmyndaren inte *får* samtycka till en åtgärd utan en aktuell begäran om samtycke från den nuvarande ställföreträdaren.

Länsstyrelsen anser att överförmyndaren både kan och bör besluta om samtycke i efterhand till en åtgärd som redan har genomförts, som i detta fall, ett redan skiftat dödsbo och en redan såld fastighet. Även när alla transaktioner är genomförda så kräver åtgärderna ett samtycke från överförmyndaren för att bli giltigt, annars kan avtalet vara svävande. Om överförmyndaren anser att de har det underlag som krävs för att kunna fatta beslutet; värdering, arvskifte, yttranden, underskrifter etc, så kan, enligt Länsstyrelsens mening, ett beslut om samtycke fattas, även när den ställföreträdare som skrivit under handlingarna och ansökt om samtycke har entledigats.

Dock är det så att om ställföreträdaren som skrivit under handlingarna inte längre innehar uppdraget så kan det finnas skäl för överförmyndaren att utse en god man som får granska att ett arvskifte eller försäljning gått rätt till och att den enskildes rätt har tillvaratagits, eller om det finns anledning att ifrågasätta giltigheten eller lämpligheten av åtgärderna. Länsstyrelsen bedömer dock att det inte finns skäl att tillsätta ny god man *enbart* för att denne ska ge in ytterligare en ansökan, utan att själv vidta några åtgärder.

Det är också lämpligt att inhämta den nuvarande gode mannens inställning till en tidigare ingiven ansökan om samtycke. Om den nuvarande gode mannen inte står bakom denna, så kan hen återta ansökan.

Handläggningstiden

Sammantaget tog det ett år och 9 månader från det att arvskiftet var klart till dess att nämnden beslutade om samtycke. Åtminstone vid granskningen av årsräkningen i april 2019, sex månader efter arvskiftet, borde nämnden ha vidtagit åtgärder för att komma till rätta med att gode mannen inte ansökt om samtycke i samband med att dödsboet skiftades. Handläggningen präglas i denna del av passivitet. Arvskiftet gavs in juni 2019 och nämnden tog själva in underlaget angående försäljningen av bostadsrätten i september 2019. Trots att det därmed fanns ett underlag för nämnden för att fatta beslut, dröjde det ytterligare 10 månader innan beslut om samtycke fattades. Detta hade till följd av att ett av barnen hann bli myndiga.

Länsstyrelsen anser att nämnden tidigare borde ha agerat gentemot gode mannens bristfälliga hantering av arvskiftet. Istället entledigades hen på grund av en egen ansökan, innan en ny fanns på plats att ta över uppdraget. Mot bakgrund av hur arvskiftet gick till kunde det ha funnits skäl att omedelbart granska hur den tidigare gode mannen och förmyndaren skötte sina uppdrag. Istället fokuserade nämnden helt på att få in en ny ansökan om samtycke, utan att begära att gode mannen gör egen utredning.

Sammantaget är Länsstyrelsen kritisk till nämndens handläggning av ärendet.

Hantering av överklagande

Sammanfattning

Vid granskningen av dagboksbladet och utvalda handlingar för akt ██████████ angående ett godmanskap enligt 11 kap. 4 § FB noterades följande.

Ett beslut om att byta god man fattades först den 23 mars 2020 och slutligen i den 23 maj 2020 (se vidare om denna rutin under rubriken *Rutin för beslut om byte av ställföreträdare*). Den före detta gode mannen gav den 6 april 2020 in ett överklagande av beslutet från den 23 mars. Nämnden besvarade överklagandet och skrev att beslutet inte är överklagbart och att gode mannen får avvakta det slutliga beslutet. Överklagandet har inte överlämnats till domstolen.

Efter sammanträdet framförde nämnden att deras rutin för överklagan av beslut uttryckligen anger att de bara ska göra en rättidsprövning vid överklagan.

Länsstyrelsens bedömning

Enligt 43 och 46 §§ förvaltningslagen (2017:900), FL, ska ett överklagande lämnas till den beslutande myndigheten, som ska pröva om överklagandet lämnats i rätt tid. Om överklagandet inte avvisas på grund av att det inkommit för sent ska beslutsmyndigheten skyndsamt överlämna överklagandet och övriga handlingar i ärendet till överinstansen. Enligt JO ligger det i sakens natur att detta överlämnande måste ske utan dröjsmål och JO har vid flera tillfällen uttalat att tiden som regel inte bör överstiga en vecka (se bl.a. JO 1995/96 s. 314).

Det är domstolen som har att ta ställning till om det rör sig om ett överklagbart beslut. Nämnden saknar befogenhet att avvisa ett överklagande på den grunden utan ska enbart göra en rättidsprövning.

Länsstyrelsen är kritisk till att nämnden inte överlämnade överklagandet till tingsrätten och uppmanar nämnden att se till att deras rutin alltid följs av samtliga handläggare på kansliet.

Aktgranskning utan kritik

Huvudmannens yttrande inför försäljning av bostad

Sammanfattning

Vid granskningen av dagboksbladet och utvalda handlingar för akt [REDACTED] angående ett förvaltarskap noterades följande avseende försäljningen av en bostadsrätt.

Nämnden beslutade i mars 2020 att samtycka till försäljning av huvudmannens bostadsrätt. Vid tidpunkten befann sig huvudmannen på en psykiatrisk klinik och det framgår av handlingarna att hen inte klarar att bo i lägenheten. Nämnden begärde att förvaltaren skulle komma in med samtycke från huvudmannen. Förvaltaren svarade per epost och uppgav att huvudmannen samtycker till försäljningen. Det saknas annat underlag för samtycket.

Nämnden framförde vid sammanträdet att enligt rutinen ska vi ha den enskildes samtycke alternativt att huvudmannen ska ha getts möjlighet att yttra sig över åtgärden. Nämnden framförde även att de ska ta in yttranden i förvaltarskap och samtycke i godmanskap.

Länsstyrelsens bedömning

Av 16 kap. 9 § FB framgår att överförmyndaren, innan den tar ställning till om samtycke ska lämnas till en förvaltningsåtgärd av större vikt, ska bereda huvudmannen samt dennes make eller sambo och närmaste släktingar tillfälle att

ytra sig, om det kan ske utan avsevärd tidsförlust. Enligt förarbeten (se prop. 1993/94 s. 283) anses t.ex. överlåtelse av fast egendom vara en förvaltningsåtgärd av större vikt.

Vid förvaltarskap finns inget krav på att huvudmannen ska samtycka till åtgärder angående hens egendom, utan enbart ett krav på att hen ska få möjlighet att yttra sig. Däremot är det så att i bedömningen om en huvudmans hem ska säljas bör beaktas att varken förvaltaren eller överförmyndaren har rätt att bestämma var huvudmannen ska bo (se bl.a. beslut från Hovrätten över Skåne och Blekinge OÅ1368-07).

I detta ärende har nämnden enbart frågat förvaltaren om huvudmannen samtycker till försäljningen. Detta innebär inte att huvudmannen har beretts möjlighet att yttra sig. Nämnden bör se till att huvudmannen får del av en sådan skrivelse så att hen själv har möjlighet att ge uttryck för sin vilja.

Redovisning av huvudmannens inköp

Sammanfattning

Vid granskningen av dagboksbladet och utvalda handlingar för akt [REDACTED] noterades följande vad gäller förvaltarens redovisning av kvitton för uttagstillstånd.

Under hösten år 2019 beviljades förvaltaren ett flertal tillstånd till uttag om sammanlagt cirka 100 000 kr. Förvaltaren har i några av ansökningarna uppgett att det avser specifika inköp som huvudmannen vill göra själv. Nämnden har begärt in kvitton för varje inköp. I en skrivelse till förvaltaren den 13 november 2019 har nämnden skrivit följande: "Vänligen skicka in kvitton för resterande inköp eller en förklaring om var pengarna och om du har för avsikt att redovisa detta först i din årsräkning. Att pengarna överförs till din huvudman är en god idé så länge ni kan uppvisa kvitton inom den tid som förvaltningen kräver."

I en skrivelse från nämnden den 19 december 2019 står följande. "För att förvaltningen ska kunna lämna samtycke till uttag som inte rör löpande kostnader måste uttagen fortsättningsvis specificeras med uppskattad kostnad för varje enskild uttagspost. Ta ställning till om du själv bör göra vissa av inköpen i egenskap av förvaltare för att kunna redovisa var pengarna går. Förvaltningen måste kunna se i redovisningen att pengarna faktiskt går till angivet ändamål."

I december 2019 har nämnden hotat med vite om förvaltaren inte inkommer med kvitton.

I en tjänsteanteckning från ett samtal med förvaltaren framgår följande.

"[Förvaltaren] har överfört en del av beviljade uttag till [huvudmannens] privatkonto så att HM själv får handla. [Undertecknad] frågar om HM har handlat för uttaget avsedda saker även för de belopp som saknar redovisning. FV förklarar att HM handlar många olika saker och är mycket teknikintresserad och inte alltid sparar kvittona. HM vill handla många olika saker och har tillgångar. Allt kommer HM tillgodo. Överenskommet att FV inkommer med kontoutdrag tiden 190801-191215 för både privatkontot och transaktionskontot samt om [nämnden] saknar redovisning avvaktar årsräkning 2019."

Av årsräkningen för år 2019 framgår att ett av angivna bankkonton har noteringen " eget", det vill säga, som det får förstås, ett konto som används av enbart

huvudmannen. I årsräkningen finns även en utgiftspost kallad ”privata medel” om cirka 143 000 kr.

Vid sammanträdet framförde nämnden att de vill säkerställa att pengarna går till rätt saker. Det är dock ibland lite osäkert vem som ska göra inköpen.

Länsstyrelsens bedömning

I 14 kap. FB används uttrycket ”den egendom som [ställföreträdaren] förvaltar” när det anges vad som ska redovisas i en förteckning, årsräkning m.m. (se 14 kap. 1 och 15 §§ FB). Det innebär att ställföreträdaren endast redovisar det som ingår i hans förvaltning (viss egendom kan vara undantagen i lag eller genom beslut).

Förvaltaren har inom ramen för förvaltaruppdraget ensam rådighet över den enskildes egendom (se 11 kap. 9 § FB). Förvaltarens roll avseende huvudmannens egendom är att se till att pengarna i skälig omfattning används för dennes uppehälle, utbildning och nytta i övrigt och att de medel som inte används för detta är tryggt placerade med skälig avkastning (se 12 kap 4 § FB). I detta ingår att se till att huvudmannen får fickpengar i rimlig omfattning. Fickpengar definieras här som medel som huvudmannen tar emot av förvaltaren för egen konsumtion. Förvaltaren ska kunna redovisa och verifiera att medel lämnats till huvudmannen men förvaltaren ska enligt Länsstyrelsens mening inte redovisa huvudmannens användning av fickpengarna till överförmyndaren.

I detta ärende är det i förvaltarens ansökningar om uttag ibland inte klart om det är förvaltaren eller huvudmannen som ska göra inköpen. Där åligger det nämnden att klargöra vad som är vad. Det som huvudmannen köper för sina fickpengar ska inte redovisas till nämnden, däremot ska förvaltaren kunna redovisa att medlen överlämnats till huvudmannen.

I årsräkningen bör det vara tydligt hur mycket medel som förvaltaren överlämnat till huvudmannen i fickpengar. Länsstyrelsen rekommenderar att nämnden begär in någon form av bevis på att dessa medel faktiskt överlämnats till huvudmannen. Det kan ske genom att de har överförts till ett konto som bara huvudmannen använder, eller genom kvittenser. Nämnden bör också göra en bedömning som helhet av om förvaltarens förvaltning sker i enlighet med 12 kap. 4 § FB, och i detta ingår en bedömning av om fickpengarna ligger på en skälig nivå.

Rutin för beslut om byte av ställföreträdare

Sammanfattning

Länsstyrelsen begärde in tre protokoll från nämndens sammanträden och granskade dem. I protokollen fanns beslut om att byta ut ställföreträdare på grund av misskötsel (enligt 11 kap. 20 § FB). Det framgick att nämnden har som rutin att fatta två beslut: det första beskriver på vilket sätt ställföreträdaren gjort sig skyldig till misskötsel och anger att hen ska bytas ut och att kansliet ska rekrytera ny person till uppdraget. Det andra beslutet fattas när en ny ställföreträdare finns och innebär att nämnden beslutar att entlediga ställföreträdaren och förordna en ny. I det beslutet anges enbart att ställföreträdaren gjort sig skyldig till misskötsel enligt 11 kap. 20 § FB, men omständigheterna som finns i det första beslutet upprepas inte.

Vid sammanträdet framförde nämnden att de har gjort så under lång tid. Syftet är att nämnden ska ta ställning till olämpligheten innan de påbörjar en rekrytering av en ny ställföreträdare. De brukar ha en hänvisning till det första beslutet i det andra beslutet och båda besluten delges parterna. Om det andra beslutet överklagas så skickas båda besluten till tingsrätten.

Länsstyrelsens bedömning

Bestämmelsen i 32 § förvaltningslagen (2017:900), FL, anger att ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt, förutom i vissa undantagssituationer, ska innehålla en klagande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande.

I förarbetet till bestämmelsen (se prop. 2016/17:180 sida 186 ff) framgår att motiveringsskyldigheten i praktiken gäller för alla beslut som är överklagbara och att undantagsregeln ska tolkas snävt. För att det kunna göras undantag krävs att det för myndigheten, vid en objektiv bedömning, ska i princip framstå som självklart att någon motivering inte är behövlig.

Länsstyrelsen anser därför att det är beslutet som är överklagbart som måste innehålla en motivering. Omständigheterna som låg till grund för entledigandet ska alltså finnas med även i det andra beslutet, då det endast är det som har rättsverkan.

Expediering av beslut

Sammanfattning

Vid granskningen av dagboksbladet rörande akt nr 1 [REDACTED] avseende ett godmanskap enligt 11 kap. 4 § FB noterades följande.

Ett beslut om att byta god man fattades på ett nämndsammanträde den 24 april 2020. Beslutet är registrerat i dagboken den 28 april 2020 och expedierat samma dag till den entledigade och den nya gode mannen samt till huvudmannens mor. Enligt dagboken har beslutet skickats till huvudmannen den 12 maj 2020. Samma dag fick den nye gode mannen ett utdrag från registret.

Länsstyrelsens bedömning

Av 33 § FL framgår bl.a. att en myndighet som meddelar ett beslut i ett ärende så snart som möjligt ska underrätta den som är part om det fullständiga innehållet i beslutet, om det inte är uppenbart obehövligt. Om parten får överklaga beslutet ska han eller hon även underrättas om hur det går till. Myndigheten bestämmer hur underrättelsen ska ske. En underrättelse ska dock alltid vara skriftlig om en part begär det. Underrättelse får ske genom delgivning.

Nämnden har i ärendet dröjt 18 dagar med att expediera beslutet om byte av ställföreträdare till huvudmannen. Länsstyrelsen anser att det är för lång tid. Länsstyrelsen uppmanar med anledning av ovanstående nämnden att se över sina rutiner för den här typen av ärenden.

Beslut att delvis bevilja och delvis avslå en ansökan

Sammanfattning

Vid granskningen av dagboksbladet avseende akt [REDACTED] angående ett förmyndarskap noterades följande. Nämndens kansli beslutade den 11 oktober 2019 att bevilja delar av en ansökan om uttag. På nämndsammanträdet den 25 november 2019 beslutades om avslag till resten av ansökan.

Länsstyrelsens bedömning

Frågan som måste ställas här är att om överförmyndaren beslutar att bevilja exempelvis hälften av summan som en ställföreträdare ansöker om att få ta ut från ett konto som har överförmyndarspär och där ett specifikt ändamål angetts, innebär beslutet ett avslag på den andra hälften av summan som begärts? Vad gör det för skillnad om ställföreträdaren formulerat ansökan så att den istället avser flera separata utgifter som tydligt kan särskiljas från varandra?

Ett beslut att bevilja en eller ett par av utgifterna som specificerats skulle kunna ses som ett för ställföreträdaren enbart gynnande beslut. Men om beslutet innebär att ansökan ändras på något sätt så kan beslutet vara till den sökandes nackdel. Det innebär att beslutet kan bli överklagbart (se 42 § FL) och att det är ett beslut som inte kan delegeras till kansliet (se 19 kap. 14 § FB). När nämnden delar upp beslutet i ett bifall och ett avslag så kan det bli otydligt om det är ett bifall eller ett avslag, särskilt när det går viss tid mellan besluten. Länsstyrelsen anser att det därför i vissa fall kan vara att föredra att bifall och avslagsbesluten fattas samtidigt, företrädesvis i samma beslut.

Länsstyrelsen uppmanar nämnden att se över sin rutin så att den är i enlighet med dessa regler.

Fullmakt från förordnad ställföreträdare

Sammanfattning

Vid granskningen av dagboksbladet och utvalda handlingar avseende akt [REDACTED] angående ett godmanskap enligt 11 kap. 3 § FB noterades följande. I april 2020 beslutade nämnden att samtycka till en försäljning av fast egendom som en del av ett dödsbo. Gode mannen har inte själv skrivit under kontraktet utan har gett fullmakt till en representant för dödsboet. Innan nämnden beslutade att samtycka bad de gode mannen att ge in fullmakten.

Även i akt [REDACTED] finns en fullmakt från en god man enligt 11 kap. 2 § FB vid en försäljning av samma slag.

Vid sammanträdet framförde nämnden att de har som rutin att ställföreträdaren inte kan använda fullmakt för att överlåta sitt uppdrag att underteckna avtal för huvudmannen. Det ena ärendet var dock väldigt speciellt och det kanske var därför det gjordes ett avsteg. I det andra ärendet har de ingen förklaring.

Länsstyrelsens bedömning

Angående frågan om förordnade ställföreträdarens möjlighet att ge fullmakt till någon annan att utföra sitt uppdrag som ställföreträdare vill Länsstyrelsen framföra följande.

I SOU 2004:112 (s 763 ff) har frågan berörts och bl.a. framförs att det saknas en lagstadgad möjlighet för en förordnad ställföreträdare att sätta en annan person i sitt ställe. Uppdraget bygger på ett myndighetsbeslut som den förordnade ställföreträdaren inte själv kan ändra på. Ställföreträdaren skulle dock kunna anlita ett bud att utföra vissa specifika uppdrag, i praktiken enbart genom att verkställa den förordnade ställföreträdarens beslut. Den andra möjligheten som framförs är att ställföreträdaren kan ha behov av att anlita extern hjälp i frågor där det behövs särskild expertis. T ex kan ställföreträdaren kontakta en advokat för att få rådgivning om huvudmannen hamnat i en rättslig tvist och ge advokaten fullmakt att företräda huvudmannen i en rättegång.

Detta innebär att ställföreträdarens möjligheter att överhuvudtaget ge fullmakt till en annan person att utföra delar av uppdraget ska tillämpas mycket restriktivt. Länsstyrelsen anser därför att normalt sett bör ställföreträdaren själv kunna företräda huvudmannen vid en okomplicerad fastighetsförsäljning och därmed själv vara den som skriver under köpekontraktet för huvudmannens räkning.

Länsstyrelsen uppmanar därför nämnden att se över sin rutin och se till att den följs.

Huvudman som varit egen assistansanordnare*Sammanfattning*

Vid granskningen av dagboksbladet och utvalda handlingar avseende akt ██████████ angående ett godmanskap enligt 11 kap. 4 § FB noterades följande.

Huvudmannens bror har varit god man men är numera utbytt. Huvudmannen har drivit sin egen personliga assistans dvs varit egen assistansanordnare. Huvudmannen är emellertid inte i ett sådant tillstånd att han har kunnat hantera detta själv, utan det är brodern som skött detta såsom god man. Brodern har även varit assistent. Nämnden fick i november 2018 information från socialförvaltningen, som fått informationen från polisen, om att gode mannen överfört assistansersättningen till ett konto i sitt eget namn, under år 2018 drygt 1 miljon kr. På fråga från nämnden kunde gode mannen inte redovisa vad pengarna gått till och har inte heller redovisat dem i årsräkningen. Nämnden granskade årsräkningen för år 2018 med anmärkning.

Vid sammanträdet diskuterades frågan kring hur detta kan upptäckas tidigare och om nämnden själva kan hitta dylika situationer. Nämnden framförde att det var först under år 2018 som stora transaktioner skedde vilket gjorde att banken reagerade. Nämnden konstaterade också att det tyvärr är sämre kontroll när det gäller kommunal assistans, som det var frågan om i detta ärende.

Efter sammanträdet har nämnden framfört att de arbetar med en rutin för att närmare granska assistansersättning efter uppmaning till landets överförmyndarverksamheter från Sveriges Kommuner och Regioner.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen anser att det faller under överförmyndarens allmänna tillsyn (se 16 kap. 1 § FB) att ha förmåga att upptäcka problem av det slag som beskrivs i det aktuella ärendet och att det kan finnas skäl för nämnden att alltid särskilt granska ärenden med den här typen av personlig assistans. Det kan ske på olika sätt: genom granskningen av årsräkningen i vilken ställföreträdaren ska redovisa sin förvaltning av huvudmannens egendom, eller genom att riktade frågor ställs till ställföreträdaren och huvudmannen. Risken är stor för att huvudmannen drabbas mycket hårt om denna typ av brottslighet inte upptäcks, och det är därför av vikt att ärendena bevakas särskilt.

Övriga frågor

Allmänt om verksamheten

På fråga inför inspektionen, i maj 2020, framförde nämnden att läget på kansliet är stabilt med normal personalomsättning och inga stora organisatoriska förändringar. Förvaltningsdirektören slutade dock den 1 juni 2020 och rekrytering av ersättare pågår.

På grund av Covid-19 arbetar de flesta handläggare hemifrån och kommer endast in och expedierar sina beslut en gång i veckan. Nämndsammanträden genomförs med de som inte är i riskgrupp, de blir precis beslutsföra. De som är i riskgrupp erbjuds att delta på distans och man nämner aldrig namn eller andra personuppgifter utan använder sig av sifferbeteckningen i föredragningslistan för att anonymisera ärendena.

En del ställföreträdare i riskgrupp har sagt upp sina uppdrag men inte fler än att det gått att hantera. De flesta sköter uppdragen på distans.

Rapporten har upprättats av Lotta Reimers och Lisa Wellenius.

Bilaga:

Granskade akter

Kopia till:

Överförmyndarnämnden

Kommunfullmäktige i Uppsala, Tierp, Östhammar, Knivsta, Älvkarleby, Heby, Håbo och Enköping kommun.

Kommunstyrelsen i Uppsala, Tierp, Östhammar, Knivsta, Älvkarleby, Heby, Håbo och Enköping kommun.

Kommunrevisorerna i Uppsala, Tierp, Östhammar, Knivsta, Älvkarleby, Heby, Håbo och Enköping kommun.

Enheten för tillsyn
Lotta Reimers

Granskade akter

Enbart dagboksblad

Godmanskap 11 kap. 4 § FB

[Redacted]

Förvaltarskap

[Redacted]

Förmynderskap

[Redacted]

Dagboksblad och utvalda handlingar

Godmanskap 11 kap. 4 § FB

[Redacted]

Förvaltarskap

[Redacted]

Godmanskap 11 kap. 3 § FB

[Redacted]

Förmynderskap

[Redacted]

KLAGANDEN

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

MOTPART

Östhammars kommun
Box 66
742 21 Östhammar

ÖVERKLAGAT BESLUT

Kommunfullmäktige i Östhammars kommuns beslut den 18 juni 2019,
dnr KS-19-355, § 77 och § 78

SAKEN

Laglighetsprövning enligt kommunallagen (2017:725), KL

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandena.

BAKGRUND OCH YRKANDEN M.M.

Kommunfullmäktige i Östhammars kommun (kommunen) beslutade den 18 juni 2019 att avveckla grundskole- och fritidsverksamheten vid Gräsö skola efter utgången av höstterminen 2019. Gräsö skolas upptagningsområde uppgår i Öregrunds upptagningsområde från vårterminen 2020. Kommunen beslutade även samma dag att avveckla grundskole- och fritidsverksamheten vid Snesslinge skola vid utgången av höstterminen 2019.

Klagandena yrkar att beslutet upphävs.

 anför som stöd till sitt överklagande följande. De två landsbygdsskolorna Gräsö skola och Snesslinge skola har länge varit nedläggningshotade. Snesslinge skola ska enligt beslutet avvecklas vid höstterminen 2019 medan Gräsö skola däremot ska avvecklas vid vårterminen 2019 slut.

Det framgår av bifogade tjänsteskrivelser från Barn- och utbildningsförvaltningen att skolorna är väldigt lika och har likartade problem. Enligt kommunens likställighetsprincip enligt 2 kap. 3 § KL ska kommuner behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat. Besluten som fattats gällande skolorna är särbehandlade. Utgångspunkten var att skolorna skulle avvecklas vid årsskiftet 2019/2020. Vid kommunfullmäktiges sammanträde lade man dock till ett tilläggsyrkande till beslutet gällande Gräsö skola. Det finns inga sakliga skäl till varför Gräsö skola ska fortsättningsvis drivas ett halvår längre än Snesslinge skola.

Övriga klagande anför sammanfattningsvis följande. Kommunen har brutit i 8 kap. 3 § KL och inte låtit dem delta eller samverka i Barn- och utbildningsnämndens tjänsteskrivelse till kommunfullmäktige. Kommunen har felaktigt angett i mötesanteckningar att kommunledningen inbjudit till möte med föräldrar men ledningen föreslog enbart en tid för möte och inget annat. Kommunens analys har därför stora brister och saknar konsekvensanalys som speglar effekten av beslutet på ett konkret eller korrekt sätt över tid. Kommunen har utelämnat viktig information. Man har inte på ett objektivt sätt kunnat redovisa den exakta besparingen som kommunen gör. Man har använt sig av gamla tabeller och siffror samt schabloniserat, vilket kan förklaras i de korta leddena, och riktigheten i detta är således inte godtagbar. Barnens upplevelse är inte tillfredställande utredd i riskbedömningen som kommunen har gjort, då de i tidig ålder har ett stort behov av att bli sedda. Om kommunen dessutom hade gjort en ordentlig konsekvensanalys skulle man kunna identifiera negativa effekter för kommunens ö-invånare, såsom att skolfastigheten utgör en fortsatt kostnad och att föräldrar får längre resvägar samt barnens längre skoldagar. Därutöver innehåller skolbyggnaden en mindre idrottshall där en förening bedriver verksamhet för ett 40-tal personer i motion och hälsa som hotas att försvinna. Dessutom försämrar kommunen avsevärt levnadsvillkoren för fastboende på Gräsö enligt 2 kap. 4 § KL.

Kommunen bestrider överklagandena i dess helhet och anför sammanfattningsvis följande. Vad klagandena har anfört innefattar inte något sådant skäl som utgör grund för att besluten ska upphävas med stöd av 10 kap. 8 § KL. Under vårterminen 2019 bedrevs verksamheten på Gräsö skola för totalt 12 elever i årskurs f-3 med en fritidsverksamhet för 14 elever. Den demografiska utvecklingen för upptagningsområdet visar på ett vikande elevunderlag där elever i vissa årskurser saknas helt under de kommande åren. Utifrån det vikande elevunderlaget togs underlag och ärende fram till berörd nämnd och därefter kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige har fattat beslut om nedläggning av Gräsö skola i enlighet med kommunallagens regler.

Kommunen anser att underlag för beslut till Barn- och utbildningsnämndens nämnd och huruvida samråd skett enligt 8 kap. 3 § KL inte är en fråga som ska omfattas av laglighetsprövning. Lämplig handläggning har föregått beslutet och nödvändigt underlag har funnits för Barn - och utbildningsnämnden för att fatta ett välgrundat beslut. Effekten av beslutet över tid för kommunen som helhet, utöver nämndens verksamhetsuppdrag, hanteras av kommunfullmäktige genom att tilldela kommundirektören uppdraget att utreda framtida användning eller försäljning av skollokalerna. Kommunfullmäktiges beslut kan heller inte anses ha brutit mot 8 kap. 3 § KL beträffande en nämnds skyldighet att verka för att samråd med brukare av tillhandahållna tjänster. Huruvida nämndens skyldighet att verka för att samråda är inte en fråga som kan prövas i samband med laglighetsprövning. Samrådsfrågan anses ändå hanterats på ett sätt som anses tillräcklig för att 8 kap. 3 § och reglerna kring samråd ska vara tillgodosedda. Prioritering av resurser för uppdrag som nämnd tilldelar en förvaltning är vidare en chefs- och ledningsfråga som enligt kommunen inte kan prövas i samband med laglighetsprövning.

I fråga om vad klagande har anfört om likabehandlingsprincipen är den inte avsedd att tillämpas på det sätt som klaganden beskriver.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättsliga utgångspunkter

Det aktuella beslutet kan endast prövas som en laglighetsprövning enligt kommunallagen. I mål om laglighetsprövning är det inte en fråga för förvaltningsrätten att pröva beslutets skälighet eller lämplighet.

Ett överklagat beslut ska upphävas om det inte har kommit till på lagligt sätt, beslutet rör något som inte är en angelägenhet för kommunen, det organ som har fattat beslutet inte har haft rätt att göra det, eller beslutet annars strider mot lag eller annan författning. Domstolen får inte ersätta det överklagade beslutet med något annat beslut (se 13 kap. 8 § KL).

Vid prövningen av överklagandet får domstolen inte beakta andra omständigheter än sådana som klaganden hänvisat till före överklagandetidens utgång (se 13 kap. 7 § KL).

Förvaltningsrättens bedömning

Frågan i målet är om kommunens beslut är olagligt i förhållande till någon av de grunder som anges i 13 kap. 8 § KL. Förvaltningsrättens prövning i en laglighetsprövning är således begränsad. Rätten kan inte upphäva kommunala beslut för att de eventuellt kan anses vara olämpliga eller oskäliga.

De överklagade besluten gäller ändringar i skolorganisationen i Östhammars kommun. Förvaltningsrätten konstatera inledningsvis att det står kommunen fritt att organisera skolverksamheten på det sätt som kommunen finner lämpligt, så länge kommunen uppfyller sin skyldighet att tillhandahålla undervisning åt samtliga elever. Sådana organisationsbeslut kan

dessvärre av naturliga skäl medföra vissa inskränkningar i elevers och vårdnadshavares möjlighet att välja skola. Det innebär dock inte att beslutet i sig är olagligt.

Av utredningen i målet framgår att kommunfullmäktige den 18 juni 2019 har beslutat att lägga ned Snesslinge skola och Gräsö skola. Ärendet har beretts av Barn- och utbildningsnämnden. Beredningskravet i kommunallagen är därmed uppfyllt. Frågor rörande beredningens omfattning, kvalitet och utredningens slutsatser ligger inte inom ramen för laglighetsprövning. Detsamma gäller lämpligheten i att lägga ned en skola. Vad klagandena har anfört i dessa avseenden innebär således inte att det överklagade beslutet gällande Gräsö skola är olagligt. Det är de kommunala organens angelägenhet att besluta om utredningens omfattning och kvalitet i deras ärenden.

Vad som har anförts av klagande gällande att kommunen förbisett likabehandlingsprincipen i 2 kap. 3 § KL i och med att avvecklingen av Snesslinge skola och Gräsö skola infaller vid olika tidpunkter visar inte heller att kommunen inte har beaktat likabehandlingsprincipen. Detta eftersom det står kommunen fritt att organisera skolverksamheten på det sätt som kommunen finner mest lämpligt.

Flera av klagandena har vidare anfört att kommunen saknar en konsekvensanalys och att den ekonomiska kalkylen är bristfällig och inte utgör tillräckligt underlag för nedläggning av Gräsö skola samt att kommunen inte visat på faktiska besparingar.

Enligt 11 kap. 1 § KL ska kommunen ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Bestämmelsen är dock en målsättningsregel vilken inte är avsedd att ligga till grund för domstolsprövning av om kommunala beslut är förenliga med god ekonomisk hushållning (se prop. 1990/91:117 s. 110).

Dessa invändningar av klagandena gällande brister i kommunens ekonomiska kalkyl samt konsekvensanalys innebär således inte att det överklagade beslutet kan anses vara olagligt på någon av de grunder som anges i 13 kap. 8 § KL.

Flertal av de klagande har även anfört att kommunen inte låtit föräldrarna delta eller samverka inför Barn- och utbildningsförvaltningens beredning av beslut om avveckling och att kommunen brustit i samråd enligt 8 kap. 3 § KL. Förvaltningsrätten konstaterar att nämnderna bestämmer själva om formerna för sådant s.k. brukarsamråd. Bestämmelsen innebär alltså inte någon form av vetorätt och gör inte att kommunen saknar rätt att fatta beslut av det aktuella slaget. Vad klagandena vidare har anfört om försämring av levnadsvillkor för ö-invånarna utgör en lämplighetsfråga som inte kan prövas inom ramen för laglighetsprövning.

Då det inte heller i övrigt är visat att de överklagade besluten är olagliga på någon av de grunder som klagandena har anfört ska överklagandena avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (FR-03)

Karin Åsberg
rådman

Målet har beretts av föredragande juristen My Malm Zetterlund.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.